KONINKRIJK BELGIË

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

ALGEMENE DIRECTIE VOOR STUDIËN EN DOCUMENTATIE

338(493) "1955"

1956.-

DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1955

BRUSSEL

DRUKKERIJ CLARENCE DENIS

STEENWEG OP BERGEN, 289

1956

VOORBERICHT

Aan het algemeen plan van het jaarverslag over de economische toestand van België werden geen grondige wijzigingen aangebracht.

Nochtans, ten einde dit referentiewerk zo volledig mogelijk te maken, zijn er enkele nieuwe gegevens aan toegevoegd. De inleiding werd aangevuld met inlichtingen over het nationaal inkomen; in het deel betreffende de financiën, het geld en het krediet, handelt een afzonderlijk hoofdstuk over het financieel en monetair beleid; in het hoofdstuk « Buitenlandse handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie » is een afdeling gewijd aan de structuur van het handelsverkeer; inzake internationale economische samenwerking, werden de problemen over de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (G. A. T. T.) en over de veralgemening van de gemeenschappelijke markt afzonderlijk behandeld.

Daar een dergelijk referentiewerk onvermijdelijk laat van de pers komt, werd, om te voorzien in de behoefte aan vlugge informatie over de gehele economie, in maart, in een speciaal nummer van het « Maandschrift van de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie », een « Overzicht van de Belgische economie in 1955 » gegeven.

Het Ministerie van Economische Zaken hoopt dat onderhavige publikatie, zoals de voorgaande jaren, gunstig zal onthaald worden. Het dankt allen die hebben bijgedragen tot de voorbereiding en de totstandkoming van dit werk.

Brussel, 23 november 1956.

INLEIDING

De economische evolutie in de jongste jaren doet uitschijnen dat de Belgische economie zich sterk onderscheidt van die der andere Europese naties, vooral door haar gevoeligheid voor het conjunctuurverloop.

De indexcijfers van de industriële activiteit in Europa laten toe dit verschijnsel te illustreren. Op grafiek is de inbuiging van de curven, tussen de hoogtepunten van 1948 en 1951 en tussen die van 1951 en 1955, voor België meer in het oog lopend dan voor om het even welk ander land, niet alleen wat de sterkte maar ook wat de duur betreft. Er hoeft niet aan herinnerd te worden dat België meer dan de andere Europese landen getroffen werd door de achteruitgang van het zakenleven in 1952-1953 en dat de wederopleving in 1954, bij de aanvang althans, niet even krachtig was als in het buitenland.

In de fase van voorspoed daarentegen — en 1955 levert hiervan een nieuw bewijs — slaagt België er in zijn economische bedrijvigheid, tenminste in even sterke mate op te voeren als zijn buurlanden.

Indien België enige achterstand op zijn buren vertoont, zou zulks veeleer in het gemiddelde van de resultaten over de gehele economische cyclus liggen. De vergelijking zou helemaal anders uitvallen indien enkel de toppunten van de cyclussen erbij betrokken worden en tevens rekening wordt gehouden met de mindere aangroei van de beroepsbevolking.

Deze herinnering aan de gevoeligheid van de Belgische economie omlijnt tevens haar ontwikkelingsvoorwaarden in 1955.

Twee factoren zijn gunstig en van uit bepaalde oogpunten noodzakelijk voor een volgehouden expansietempo in een evenwichtig opgaande conjunctuur, te weten een vrije produktiecapaciteit en het uitblijven van spanningen in de globale vraag welke zouden verhinderen dat voldoende reële middelen voor de uitbreiding van de uitrusting aangewend worden.

Voor België heeft de toestand van ontspanning, die op het ogenblik van de wederopleving bestond, de mogelijkheden verruimd om een verdere expansie tot stand te brengen.

De spanningen van de hoogconjunctuur zijn dus niet van ernstige aard geweest. Het aanbod van arbeidskrachten was in het algemeen voldoende groot tegenover de sterk toegenomen behoeften van de industrie; de invloed van de inkrimping van de arbeidsduur is overigens in 1955 nauwelijks merkbaar geweest. Bovendien nam de produktiviteit vrij sterk

toe en vaak zelfs meer dan die in 1954, ofschoon dit laatste jaar het begin van de wederopleving meemaakte. Op monetair vlak — de aspecten hiervan zullen verder omstandig behandeld worden — is het niet nodig gebleken maatregelen te treffen, afgezien van de geringe verhoging van de discontovoet in augustus van 2,75 tot 3 %, ingegeven door de zorg om te grote internationale verschillen te vermijden.

Dank zij deze minimale spanningen is de ongelijkheid der kostprijzen welke op de Belgische volkshuishouding sinds verschillende jaren drukte als gevolg van een omslag in de loonpositie verminderd. 's Lands concurrentievermogen werd in ruime mate hersteld. De internationale vergelijking van de lonen laat deze toenadering tot uiting komen. De invloed hiervan op de prijzen kan niet rechtstreeks berekend worden, maar de vergelijking van de ruilvoet is sprekend genoeg. Indien alle grote exportlanden tussen 1951 en 1955 hun gemiddelde exportprijzen aanmerkelijk hebben verminderd, dan deed geen één dit nochtans in dezelfde mate als de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Bovendien blijkt de beste aanwijzing betreffende de afdoendheid van dit nader tot elkaar halen der prijzen uit het niveau dat inzake tewerkstelling werd bereikt; bedoeld niveau spreekt duidelijker dan het volume der voortgebrachte of uitgevoerde goederen; de toeneming van dit volume zou inderdaad kunnen verklaard worden uit de verbetering der produktiviteit.

De gezamenlijke weerslag op de winstmarges, enerzijds, van de toegenomen hoeveelheid en, anderzijds, van de prijzen die ten opzichte van het voorgaande jaar minder toenamen en beneden het niveau van 1951 bleven, was vrij uiteenlopend. De voorlopige statistieken van de resultaten der vennootschappen gedurende de eerste vijf maanden van 1956, die betrekking hebben op een groot deel der maatschappijen waarvan het dienstjaar samenvalt met het kalenderjaar 1955, wijzen op sterk uiteengaande evoluties in de industriële sector. In hun geheel genomen noteert men een stijging van de winsten in verhouding tot de eigen middelen; deze aangroei is nochtans matig zo men de ijzer- en staalnijverheid, de nijverheid der non-ferro metalen en de metaalverwerkende nijverheid buiten beschouwing laat; laatstgenoemde bedrijfstakken lijken het meest door de wereldconjunctuur begunstigd te zijn geweest. Voor verschillende industrieën blijkt zich zelfs een achteruitgang af te tekenen, vooral wat de textielnijverheid en de chemische nijverheid betreft. Ondanks de kwantiteitsconjunctuur op het wereldplan waren de resultaten der ondernemingen niet altijd beter (1).

Het onderzoek der resultaten bevestigt niettemin de afhankelijkheid van de economie tegenover de buitenlandse handel, waarvan de impuls zeer levendig was in 1955. Nog steeds was de uitvoer de voornaamste stimulans bij België's expansie, hetgeen heel wat van de toestand verklaart.

---

(1) De besluittrekking blijkt niet overdreven wanneer men de betere resultaten beschouwt van bedrijfstakken, zoals het bouwbedrijf, die vooral voor de binnenlandse markt werken, vermits deze niet betrokken zijn bij de indexcijfers van de exportprijzen.

Van 1954 tot 1955 steeg het indexcijfer van het uitvoervolume van 109 tot 127, terwijl het indexcijfer van de industriële activiteit (1) opliep van 104,2 tot 113,9 (1953 = 100).

Zulks betekent niet dat er op de binnenlandse markt geen vooruitgang te noteren was. Men mag aannemen dat het verbruik, waaromtrent de inlichtingen gebrek aan overeenstemming vertonen, een matige stijging onderging, waardoor moeilijkheden uitbleven; het krediet voor de verkoop op afbetaling is trouwens binnen redelijke grenzen gebleven. De toeneming van het verbruik lijkt nauwelijks de stijging van de rechtstreeks uitgekeerde winsten te overtreffen en wellicht is de verbruikstoeneming zelfs lager. Bovendien konden de investeringen toenemen zonder een te sterke mededinging uit te lokken.

De monetaire ontwikkeling was tamelijk kenschetsend. Spanningen ontbraken zowel in de monetaire als in de reële sfeer; maar er is waarschijnlijk meer.

Er werd opgemerkt dat het Belgische monetaire stelsel, doorheen de onderscheiden conjunctuurfasen, niet beroerd werd door de bewegingen van de produktiewaarde. In de huidige omstandigheden lijkt het monetair gebeuren niet als motor, doch veeleer als regelaar op te treden.

Het mag symptomatisch heten dat de kasmiddelen bij de banken en de dekkingsbeleggingen de wettelijke coëfficiënten overschrijden. De particuliere sector deed een matig beroep op de circulatiebank, waarvan de kredietverlening aan de economie vooral door de buitenlandse toestand beïnvloed wordt; haar verloop is het omgekeerde van dat der goud- en deviezenreserves.

Het evenwicht dat bij de Nationale Bank verzekerd wordt strekt ertoe een tegenwicht te vormen voor de buitenlandse impulsen. Op die wijze gebeurde de afvloeiing van geldmiddelen naar de binnenlandse markt en in het bijzonder naar het verbruik niet zonder enige weerstand; het gelijktijdig optreden van de expansiegevolgen werd vermeden.

Zulks kan voordelig lijken wanneer men de feiten bekijkt van uit het oogpunt van het onmiddellijk evenwicht of van de export als oorsprong van de voorspoed. Maar om deze ook nog na de fase van intense buitenlandse vraag te doen aanhouden, zou het wellicht nodig zijn dat de opbrengsten van de uitvoer dieper in de economie doordringen. Deze vaststelling wordt gestaafd door het feit dat de gunstige toestand van de uitvoer en, meer in het algemeen, de overschotten op de betalingsbalans, tot kapitaaluitvoer op lange termijn leiden.

Uit dit alles kan worden besloten dat, zo het jaar 1955 — althans in zijn geheel — buitengewoon gunstig geweest is voor de Belgische volkshuishouding; zo het mededingingsvermogen verhoogd is; zo bij het einde van 1955 zelfs zeer gunstige omstandigheden voor expansie bleven bestaan,

---

(1) Verbeterd indexcijfer rekening gehouden met de werkelijke omvang van de produktie in de metaalverwerkende nijverheid. Zie blz. 48.

de gevoeligheid voor de cyclische schommelingen de structuur van de industriële uitbouw en de organisatie van het krediet, in het bijzonder, de aandacht moeten gaande houden.

*
* *

Enkele omstandiger gegevens zullen de voornaamste aspecten van de economische evolutie in 1955 in het licht stellen.

Wat de produktiefactoren betreft, dient te worden gewezen op de verbetering van de werkgelegenheid; het aantal aan de maatschappelijke zekerheid onderworpen personen die in de particuliere sector werkzaam zijn, is aanhoudend gestegen en bereikte 1.776.000 op 30 september 1955, tegen 1.733.000 in 1954 en 1.710.000 in 1953 (1). Doch, de inkrimping van de arbeidsduur als gevolg van de eis tot invoering van de 45-urige werkweek, had reeds in enige mate de werkgelegenheid beïnvloed op het einde van het jaar. Deze belangrijke sociale evolutie liet zich vanaf de zomer gelden door middel van afzonderlijke overeenkomsten; vervolgens heeft zij een algemene uitbreiding genomen krachtens de drieledige overeenkomst van einde oktober 1955 (2).

De stijging van de personeelsbezetting werd mogelijk gemaakt door een belangrijke vermindering van de werkloosheid; het jaargemiddelde van het aantal werkloosheidsdagen daalde van 225.000 in 1954 tot 172.000 eenheden in 1955. In de Regeringspolitiek lag het accent op de vermindering van de werkloosheid; de werkverschaffing door de publiekrechtelijke lichamen werd aanmerkelijk vergroot : 23.000 werklozen konden door de ondergeschikte besturen worden tewerkgesteld binnen het raam van de beschikkingen van het koninklijk besluit van 6 mei 1949. De toeneming van de personeelsbezetting is nochtans ver van algemeen en is vooral merkbaar in de metaalnijverheid, het bouwbedrijf, de chemische nijverheid, de rubberindustrie, de papiernijverheid, de grafische bedrijven en de fotografische nijverheid. Bovendien is de produktiviteit in vrij sterke mate gestegen (3).

De statistische gegevens aangaande de uitbreiding der produktiecapaciteit zijn beperkt. De uitgaven voor industriële en commerciële gebouwen zijn ongetwijfeld gestegen. De binnenlandse vraag naar uitrustingsgoederen nam immers over het algemeen toe; daarvan getuigen de ramingen betreffende de aankoop van industriële outillage; reeds in 1954 was de capaciteit sterk aangegroeid als gevolg van de aankopen van outillage : de bruto-investeringen in industriële outillage stegen van 15,4 miljard frank in 1951 tot 18,3 miljard frank in 1953 om 20,0 miljard frank in 1954 en 21,0 miljard frank in 1955 te bereiken (4). Particuliere ramingen aan-

(1) Zie blz. 10. Deze gegevens worden hier op 30 september verstrekt, daar het aantal werknemers gewoonlijk door het seizoen wordt beïnvloed op 31 december; nochtans bleef het aantal behouden tijdens het laatste kwartaal van 1955, in tegenstelling met de voorgaande jaren.

(2) Zie blz. 304 en 305.

(3) Zie blz. 10 tot 15; voor de werkloosheid, zie blz. 18 tot 23.

(4) Zie blz. 332.

gaande de binnenlandse brutokapitaalvorming wijzen in vergelijking met 1954 op een toeneming tegen vaste prijzen van meer dan 5 %. Wegens de haussebeweging op de beurs waar het indexcijfer van de aandelenkoersen met 2,8 toenam, nadat een stijging van 36,8 % in 1954 was genoteerd, bereikten de uitgiften der vennootschappen (1) een hoogtepunt met 9 miljard frank. Dit vermeerderde aanzienlijk de eigen actiemiddelen van de vennootschappen met voornaamste bedrijfszetel in België : sedert 1953 zijn deze middelen van 183 tot 195 miljard frank opgelopen (2); enigszins in verband daarmee bleven de in het binnenland belegde spaargelden onveranderd omstreeks 53,5 miljard frank, maar er werd 5,7 miljard frank meer besteed dan in 1954 aan netto-afvloeiing van kapitalen naar het buitenland (3).

Het nettoberoep op de kapitaalmarkt daalde niettemin van 40,1 tot 27,4 miljard frank omdat de toeneming van de Rijksschuld op lange termijn geremd werd; laatstgenoemde steeg van 19,7 tot 5,8 miljard frank (4); er kwam echter een compensatie door een supplementair beroep op de geldmarkt.

Het globaal resultaat van de economische bedrijvigheid komt tot uiting in de stijging van het bruto nationaal produkt, stijging die op 5 % geraamd werd.

Voor de landbouw was het teeltjaar 1955, als gevolg van de produktiestijging in akkerbouw en veehouderij, hetgeen aan de weersomstandigheden te danken was, beter dan het vorige jaar en dit in weerwil van de daling der verkoopprijzen en de stijging der produktiekosten. De neiging van de produktie om, wat een toenemend aantal produkten betreft, de behoeften van het binnenlands verbruik te gaan overtreffen, was niet zonder invloed op de landbouwpolitiek; deze politiek kwam o. m. tot uiting in internationale akkoorden tot bevordering van de liberalisatie van het handelsverkeer. Binnen het raam van de inspanningen tot harmoniëring van de landbouwpolitiek in de Beneluxlanden, werd een Landbouwfonds opgericht, dat voornamelijk tot doel heeft aan de landbouwproducenten rendabele prijzen te verzekeren (5).

Het algemeen indexcijfer van de industriële activiteit (6) op basis van de berekeningen van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, met dien verstande dat echter rekening werd gehouden met de werkelijke produktie in de metaalverwerkende nijverheid, is gestegen tot 113,9, tegen 104,2 in 1954 (1953 = 100).

---

(1) Volgens de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, met inbegrip van de Kongolese vennootschappen; volgens de statistiek van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, echter minder volledig, zouden de netto-uitgiften van de Belgische vennootschappen van 1954 tot 1955 onveranderd gebleven zijn. Zie blz. 259.

(2) Zie blz. 320.

(3) Zie blz. 257.

(4) Zie blz. 257.

(5) Zie blz. 27 en volgende.

(6) Zie blz. 48.

De produktie in de steenkolenmijnen bleef ongeveer op het peil van 1953 en was aldus 2 1/2 % hoger dan in 1954. De toegenomen vraag kon worden bevredigd vooral dank zij de voorraadintering en de grotere verkoop was voor de helft voor de uitvoer bestemd. De evolutie van de toestand bracht wijzigingen mee in het prijs- en perekwatiestelsel; tevens werden er nieuwe schikkingen getroffen ten aanzien van de toelagen aan marginale mijnen (1).

De elektriciteitsproduktie liep met 6 % op; een nieuw beheer- en controlestelsel werd in het leven geroepen tot regeling van de verhoudingen tussen private produktievennootschappen en maatschappijen voor elektriciteitsvoorziening. Ondanks de oktoberstaking steeg de cokesproduktie met meer dan 7 %; die van gas nam toe met 6 % en de petroleumraffinaderijen verwerkten 22 % meer ruwe petroleum (2).

De ijzer- en staalproduktie is aanzienlijk gestegen, namelijk met 17 % voor gietijzer, 20 % voor ruw staal en 21 % voor afgewerkte produkten. Nochtans loopt het aandeel van België in de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal voortdurend terug en deze achteruitgang is nog meer in het oog lopend op het gebied van verbruik. In het algemeen werd er eveneens een stijging geboekt voor de non-ferro metalen, voornamelijk in de halfafgewerkte produkten waarvan de hoeveelheid met 13 % die van 1954 overtreft en het peil van 1951 bereikt (3).

De metaalverwerkende nijverheid (4) werd begunstigd door de toenemende vraag in het binnenland, maar meer nog in het buitenland. De structurele groei zou in zekere mate de meer geëvolueerde produkten bevoordelen. Bovendien was er in de balans van in- en uitvoer maar een beperkte verbetering te noteren ten opzichte van 1954, jaar dat voor deze bedrijfstak ongunstig geweest was (5); zulks komt vooral tot uiting in de sector der toestellen voor televerbindingen en scheepsbouw, waarvan de expansie nog aanzienlijk toegenomen is. De balans schijnt nochtans minder gunstig voor werktuigmachines, landbouwmachines, kantoormachines, hijsmachines, motorfietsen en fietsen; de uitvoer van voertuigen vertoonde ook een aanzienlijke achteruitgang. Het indexcijfer van het volume der verzendingen van metaalwaren is tot 126,4 gestegen, tegen 106,2 in 1954 (1953 = 100) en het aantal tewerkgestelde arbeiders liep, vanaf einde 1954 tot einde 1955, met meer dan 10.000 op.

In de chemische nijverheid is de evolutie zeer verschillend naargelang van de sectoren, daar de conjunctuur vooral voor de zware produkten gunstig was; voor de produkten die een meer gevorderde verwerking hebben ondergaan was de vooruitgang minder, afgezien van de fotografische

---

(1) Zie blz. 51 tot 57.

(2) Zie blz. 57 tot 64.

(3) Zie blz. 68 tot 76.

(4) Zie blz. 76 tot 91.

(5) Zie *De Belgische economie in 1954*. Brussel, 1955, 4° (Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie), blz. XII en 81.

produkten (1). In de rubbernijverheid is de produktie met ongeveer 12 % toegenomen (2). In de papiernijverheid maakte de papierverwerking de belangrijkste vooruitgang, terwijl de papierproduktie slechts het peil van 1951 bereikte (3).

In het bouwbedrijf (4) blijft de gunstige evolutie der voorgaande jaren voortduren, zoals blijkt uit de statistieken van de werkgelegenheid, daar de personeelssterkte met 4 tot 5 % gestegen is; maar er deed zich een verschuiving voor van de particuliere woonhuizen naar de industriële en commerciële gebouwen en vooral naar de openbare werken. De bouwstoffenindustrie (5) vond baat bij deze gunstige toestand en de bedrijvigheid in de steengroeven, in de kleinijverheid en in de cementnijverheid werd er door beïnvloed. Wat de aanverwante takken betreft, zij aangetekend dat de glasproduktie en de voortbrenging van kalk en kalkderivaten aanzienlijk is opgelopen.

In de diamantindustrie is er eveneens een opmerkelijke vooruitgang te noteren.

In tegenstelling met de intense bedrijvigheid in de bedrijfstakken voor produktie- en uitrustingsgoederen, vond de voortbrenging van verbruiksgoederen (6) veel minder baat bij de gunstige conjunctuur. De vooruitgang is zeer zwak in vergelijking met 1954 in de voedingsmiddelenindustrie en aanverwante activiteiten. In de ledernijverheid vertoont de schoennijverheid een stijging van ongeveer 5 % en de produktie van licht leder van 12 %; daarentegen liep de produktie van zoolleder in sterke mate achteruit. In de houtverwerkende nijverheid is de evolutie zeer uiteenlopend, maar voor het geheel is er een verhoging, vooral dank zij de expansie in de voortbrenging van fineer- en multiplexhoutprodukten en van geperste panelen.

In de textielnijverheid (7) is de toestand eveneens verschillend naargelang van de grondstof en de produkten. De achteruitgang is algemeen voor het katoen, zowel in de spinnerijen als in de weverijen en zelfs bij de vervaardiging van tapijten die nochtans in andere grondstoffen een vrij goede expansie meemaakt; daarentegen kenden de wolspinnerijen en -weverijen een vrij aanzienlijke vooruitgang. Hetzelfde geldt voor de tricotagenijverheid.

De moeilijkheden in sommige takken van de textielnijverheid, moeilijkheden die aan abnormale concurrentievoorwaarden te wijten waren, hebben aanleiding gegeven tot zekere beschermingsmaatregelen, vooral bij het einde van het jaar.

---

(1) Zie blz. 91 tot 98.
(2) Zie blz. 98.
(3) Zie blz. 98 tot 100.
(4) Zie blz. 100 tot 102.
(5) Zie blz. 102 en volgende.
(6) Zie blz. 109 en volgende.
(7) Zie blz. 109 tot 126.

In de dienstensector steeg de bedrijvigheid verder, doch volgens de beschikbare gegevens in mindere mate dan de gehele economische bedrijvigheid.

Wordt de bestemming der produktie nagegaan, zo trekken vooral twee richtingen de aandacht : de investeringen en de buitenlandse markt. Hoewel de ramingen betreffende het particulier verbruik (1) verschillen, lijkt het wel dat bedoeld verbruik tegenover 1954 in ieder geval in mindere mate is gestegen dan het nationaal produkt; zelfs de kredietverlening voor de verkoop op afbetaling onderging slechts een geringe wijziging : van 3,3 miljard frank tijdens het tweede halfjaar 1954 naar 3,6 miljard tijdens het tweede halfjaar 1955; de stijging slaat vooral op de aankoop van vervoermiddelen en van huishoudartikelen. Daarentegen worden de investeringen (2) geraamd op 75,2 miljard frank in 1955, tegen 69,8 miljard in 1954; hier heeft men blijkbaar een stijging die in geringe mate hoger is dan die van het nationaal produkt, inzonderheid ten gevolge van de toenemende overheidsinvesteringen. Deze ondergingen schier geen wijzigingen van 1951 tot 1954, terwijl ze van 14,4 miljard frank in laatstgenoemd jaar tot 18,8 miljard frank in 1955 zijn opgelopen; de particuliere investeringen, integendeel, stegen voortdurend tot 1954, terwijl ze stationair bleven in 1955.

Zulks wijst erop dat slechts een matige stimulans uitging van de ondernemingen zelf, terwijl de bedrijvigheid integendeel in grote mate afhankelijk is van de uitvoer. Er werd reeds opgemerkt dat de vordering van de uitvoer veel sterker was dan de toeneming van de nijverheidsproduktie; de totale waarde van de export bedroeg 139 miljard frank, d. i. 21 % meer dan in 1954, terwijl de totale werelduitvoer slechts met 10 % toenam; de totale invoerwaarde — 142 miljard frank — bereikt het indexcijfer 122 in vergelijking met 1953, tegenover 127 voor de export (3). Deze nog steeds grote belangrijkheid van de Belgische buitenlandse handel heeft in de loop van het jaar 1955 geleid tot een verhoogde inspanning ten aanzien van de Europese integratie; in de maand juni hebben de Ministers van Buitenlandse Zaken, te Messina in vergadering bijeengekomen, het ogenblik gunstig geacht om een nieuwe stap te doen op de weg naar de economische integratie en het omvangrijke werk dat het onderzoek van deze problemen teweegbrengt, werd sindsdien voortgezet.

Globaal gezien vertoonde het prijsverloop slechts een zwakke stijgende tendentie (4). Voor alle nijverheidsprodukten, met inzondering van de textielprodukten, stegen de groothandelsprijzen, maar in zeer uiteenlopende mate; de kleinhandelsprijzen, neerwaarts georiënteerd tot in de maand mei, hebben sindsdien een stijging ondergaan, die de Regering ertoe gebracht heeft enkele maatregelen te treffen om ongerechtvaardigde prijsverhogingen te verhinderen. De tussenkomsten van de prijzencommissie

(1) Zie blz. 337.
(2) Zie blz. 333.
(3) Zie blz. 351 en volgende.
(4) Zie blz. 287 en volgende.

waren talrijker; maatregelen werden genomen om te voorkomen dat de kolenprijzen, naar aanleiding van de afschaffing der maximumprijzen voor huisbrand, in overdreven mate zouden stijgen. Daarenboven werden, wat de landbouwprodukten betreft, de richtprijzen voor tarwe en boter verlaagd.

In de betrekkingen met het buitenland (1) was het prijsverloop, in vergelijking met 1954, ook vrij vlak; waar de invoerprijzen in de herleving gewoonlijk eerst stijgen, was er ditmaal een gelijktijdige toeneming bij invoer en uitvoer. Feitelijk liggen de prijzen merkelijk lager dan die van 1951, vooral bij de uitvoer, wat een aanmerkelijke daling van de ruilvoet met zich gebracht heeft. Deze toestand is eigen aan België en kan voor een groot deel uitgelegd worden, doordat de uitvoer van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie naar waarde slechts met 5 % is toegenomen in vergelijking met 1951 en de export van alle deelnemende landen van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking te zamen een toeneming van 25 % onderging.

Financieel en monetair gezien waren in de economische evolutie twee feiten tot uiting gekomen : enerzijds, de krappe liquiditeitspositie van de overheid en, anderzijds, de ruime geldmarkt, als gevolg van de aanzienlijke overschotten op de betalingsbalans.

De krapte aan geldmiddelen bij de overheid heeft niet alleen betrekking op de Rijksfinanciën maar ook op die van de overheidsbedrijven met industrieel beheer, de gemeenten en de tak der sociale zekerheid. Dat alles heeft een weerslag op de Rijksschatkist die nooit over een zodanige marge beschikt dat de Staat een politiek kan voeren tot normalisering van de conjunctuurschommelingen.

Inderdaad, de opvatting over het begrotingstekort in België, in tegenstelling met die van andere landen, impliceert de afwezigheid van lopende overschotten, aangezien de begroting van de investeringen in principe door leningen gefinancierd wordt, welke ook de conjunctuur zij. Aldus bedraagt het globale deficit nog 13,1 miljard frank voor het dienstjaar 1955, tegen 18,5 miljard frank voor 1954. De Rijksschuld, die van 298 miljard tot 312 miljard frank oploopt, stijgt in mindere mate dan in 1953 en 1954, maar neemt meer toe dan in de voorgaande jaren van hoge welstand.

De fiscale ontvangsten (2), ten belope van 76 miljard frank, zijn met 7 % gestegen; omgerekend in percent van het nationaal inkomen, is er in 1955 niettemin een teruggang te boeken ten opzichte van de tendentie die normaal mag worden geacht wanneer men met de cyclische schommeling en de resultaten van de verlopen jaren rekening houdt. De belastingopbrengst werd immers beïnvloed door belastingverminderingen van verschillende aard, maar waarvan de voornaamste, welke tot doel had de investeringen te bevorderen, berustte op een wetgevende maatregel die onder andere economische omstandigheden werd uitgevaardigd. De Regering

(1) Zie blz. 358 tot 360.
(2) Zie blz. 207. en volgende.

heeft een compensatie gezocht in de verhoging met een decime van de met het Zegel gelijkgestelde taksen. Grosso modo kwam de stijging der fiscale ontvangsten alleen op rekening van de indirecte belastingen; de directe belastingen verschaften nagenoeg onveranderde opbrengsten.

De gewone uitgaven (1) hebben de curve van het nationaal inkomen gevolgd, maar hebben tevens korte schommelingen vertoond die een tegengesteld verloop hadden aan dat van het zakenleven (2); zij bedroegen 81 miljard frank, d. i. een toeneming van nagenoeg 2 miljard.

Aldus sluit de gewone begroting van het dienstjaar met een batig saldo van 0,9 miljard frank, terwijl in 1954 (3) een tekort van 3,9 miljard frank werd geboekt. Er valt nochtans op te merken dat de begroting, zo ze op economische grondslag wordt opgesteld, een belangrijk lopend deficit vertoont (4).

In vergelijking met 1954 daalden de buitengewone uitgaven (5) van 17,4 tot 15,3 miljard frank, wanneer men voor elk kalenderjaar de uitvoering van de begroting voor de twee dienstjaren beschouwt. Toch verminderden de nieuwe immobilisaties met 1 miljard, terwijl de op deze post ingeschreven burgerlijke uitgaven zelfs min of meer stabiel bleven.

Per saldo heeft de Staat veel minder moeten ontlenen en hij heeft vooral getracht de geldopneming op de kapitaalmarkt te remmen. Rekening gehouden met het economisch verloop, verdienen twee gevolgen de aandacht : het toenemende beroep op buitenlands kapitaal — 2 miljard frank, tegen 0,6 miljard in 1954 — en een zekere deconsolidatie van de binnenlandse schuld, als gevolg van de stijging der vlottende schuld met 5,3 miljard frank, na een daling met 11,0 miljard in 1954. Aldus wordt het tot stand komend spaaroverschot naar de Schatkist geleid, hetgeen wijst op een duidelijke oriëntering in de structuur van het kredietwezen en tevens op een verstarring in het conjunctuurverloop; een gedeelte van de aldus samengebrachte bedragen komt evenwel naar de particuliere sector terug door bemiddeling van de openbare kredietinstellingen.

Dit is niet alleen aan de dekkingscoëfficiënten toe te schrijven, daar zij spontaan overschreden worden; zulks hangt samen met de zeer ruime liquiditeit, die haar oorzaak vindt in de inkomsten uit de export.

Het overschot bij de lopende transacties van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (6) bedroeg 11 miljard frank; het verkeer in goud en convertibele deviezen werd gunstiger, inzonderheid doordat de afrekening in goud van de saldi bij de Europese Betalingsunie van 50 % op 75 % werd gebracht.

---

(1) Zie blz. 200 en volgende.

(2) De vergelijking gaat op vanaf 1950; voor het dienstjaar 1950 dienen echter de belangrijke regularisatiën van de uitgaven der vorige dienstjaren buiten beschouwing te worden gelaten.

(3) Het lijkt aangewezen een reeks wijzigingen in de begrotingsvoorstelling in beschouwing te nemen om aan de beweging een juiste waarde te geven.

(4) Zie blz. 217 en volgende.

(5) Zie blz. 202 en 204.

(6) Zie blz. 381.

Blijkbaar is de kredietverlening van het bankwezen aan bedrijven en particulieren (1) in geringe mate gestegen, d. i. van 53,1 tot 56,1 miljard frank bij het einde van het jaar; toch is het deel dat door de particuliere banken werd verleend van 30,3 tot 36,1 miljard frank aangegroeid.

De geldhoeveelheid steeg met 9,1 miljard frank, d. i. nagenoeg met 5 %; die toeneming was hoofdzakelijk het gevolg van de stijging van de wisselreserves; deze verhoogden met 5,6 miljard frank, niettegenstaande de nettokapitaaluitvoer, tevens in de hand gewerkt door de jongste liberalisatiemaatregelen voor private transacties, 8 miljard frank bedroeg. Het lijkt wel dat de binnenlandse markt slechts een vrij zwakke weerslag op de monetaire sfeer heeft gehad; daarentegen werd de binnenlandse bedrijvigheid ook maar in geringe mate door het monetair gebeuren beïnvloed. Ten aanzien van de buitenlandse overschotten die een inflatieklimaat kunnen scheppen, heeft de politiek inzake monetair evenwicht de voorrang op de bevordering van de economische expansie. Voor de tussenkomst van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid bij het stelsel van kredietverlening aan de Europese Betalingsunie boven het bedrag van 10.066 miljoen frank dat als initieel quotum werd voorzien, heeft men zich door die beschouwingen laten leiden. Doordat feitelijk wordt opgetreden tegenover de gevolgen van het onevenwicht, kan die evolutie of die politiek slechts doeltreffend zijn indien de batige saldi spontaan worden verminderd; aldus lijkt zij in tegenstelling te zijn met een kwantiteitsconjunctuur.

Dit is een van de meest karakteristieke aspecten van deze conjunctuurbeweging die, zonder prijsgeving van het monetair evenwicht, tot zeer goede reële resultaten mocht leiden.

* * *

(1) Zie blz. 256 en het ganse hoofdstuk *Geld en Krediet*, blz. 233 en volgende.

NATIONAAL INKOMEN

De Commissie van het Nationaal Inkomen (1), heeft onlangs de eerste resultaten van haar werkzaamheden en ramingen gepubliceerd. Volgens de bewoordingen van haar verslag (2) kan de omvang van de economische activiteit gemeten worden « hetzij door de waarde te ramen van de voortgebrachte goederen en diensten, hetzij door optelling van de bezoldigingen welke aan de produktie-factoren worden toegekend..., hetzij ten slotte door na te gaan hoe het inkomen wordt aangewend ». De tot nog toe gevolgde methode, d.w.z. de berekening van de loonsom aan de produktiefactoren toegeschreven, is dus slechts één zijde van de nationale boekhouding die jammer genoeg, binnen het bestek der Commissie van het Nationaal Inkomen nog niet volledig kon uitgewerkt worden.

Het nationaal inkomen werd geraamd tegen factorkosten en vrij van afschrijvingen. Om het bruto nationaal inkomen tegen marktprijzen te bekomen moet men er dus het kapitaalverbruik en de indirecte belastingen bijvoegen en de toelagen aftrekken.

De rubrieken werden in principe bepaald overeenkomstig het door de O.E.E.S. voorgesteld « standaardstelsel van nationale boekhouding ».

Een systeem van overeenkomsten met een zo groot mogelijke eenvormigheid is inderdaad onontbeerlijk om de juiste grenzen van de samenstellende elementen van het nationaal produkt en van het nationaal inkomen te bepalen. Krachtens een overeenkomst worden, bij voorbeeld, de huishoudelijke werkzaamheden bij het nationaal inkomen gerekend, indien zij aanleiding geven tot de uitbetaling van een loon, maar blijven er buiten in het tegenovergesteld geval, of nog wordt een fictief huurgeld van door de eigenaar bewoonde gebouwen erbij geteld. Deze overeenkomsten beantwoorden trouwens aan praktische noodwendigheden zowel als aan de bezorgdheid om de logische eenvormigheid van het systeem te vrijwaren.

In de huidige stand van zaken op het stuk van statistische basisgegevens, die « slecht aangepast zijn aan de behoeften, onvoldoende zijn of zelfs

---

(1) Besluit van de Regent van 18 januari 1949 (*Belgisch Staatsblad* van 6 februari 1949), gewijzigd door het besluit van de Regent van 20 april 1949 (*Belgisch Staatsblad* van 6 mei 1949) en door de koninklijke besluiten van 18 juni 1951 (*Belgisch Staatsblad* van 28 juli 1951) en 24 augustus 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 15 september 1954).

(2) Het Belgisch nationaal inkomen van 1948 tot 1954 (*Statistisch Bulletin*, 42e jaargang, nr 3, maart 1956, blz. 581-618).

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
1. *Bezoldiging van de loontrekkenden (vóór taxatie)*	**132,93**	**137,28**	**143,40**	**164,25**	**173,80**	**176,98**	**183,06**	**194,71**
a) Lonen en wedden	112,50	116,82	121,99	139,39	144,87	146,91	151,94	161,13
b) Bezoldiging van de gewapende macht	4,35	4,77	5,22	6,59	8,08	8,70	9,04	9,57
c) Werkgeversbijdrage voor de maatschappelijke zekerheid	16,08	15,69	16,19	18,27	20,85	21,37	22,08	24,01
2. *Inkomen der zelfstandige arbeiders (vóór taxatie)*	**90,97**	**83,67**	**88,58**	**95,44**	**95,13**	**99,81**	**101,95**	**106,18**
a) Land-, tuin- en bosbouw	22,06	19,70	19,41	21,58	20,45	22,09	21,42	21,61
b) Vrije beroepen	6,25	6,21	6,80	7,74	8,18	8,29	8,81	9,38
c) Handel en Ambachtswezen	62,66	57,76	62,37	66,12	66,50	69,43	71,72	75,19
3. *Ondernemersinkomen ontstaan uit de activiteit der personenvennootschappen (na taxatie)*	**3,75**	**3,61**	**4,46**	**5,26**	**5,00**	**5,00**	**5,31**	**5,84**
4. *Interest, huur en dividenden uitgekeerd aan particulieren en private verenigingen zonder winstoogmerk (vóór taxatie)*	**25,90**	**28,35**	**30,78**	**34,37**	**36,81**	**41,89**	**46,10**	**49,43**
a) Interest	6,12	6,57	7,25	7,78	8,39	9,27	10,23	11,05
b) Huur	14,10	15,60	16,80	18,00	19,20	23,90	26,90	28,00
c) Dividenden en tantièmes	5,68	6,18	6,73	8,59	9,22	8,72	8,97	10,38
5. *Giften der vennootschappen*	**0,21**	**0,21**	**0,31**	**0,40**	**0,36**	**0,34**	**0,39**	**0,44**
6. *Niet uitgekeerde winst der vennootschappen op aandelen (na taxatie)*	**4,11**	**3,44**	**7,31**	**9,81**	**6,56**	**6,24**	**8,82**	**9,91**
7. *Directe belastingen der vennootschappen van alle juridische vormen*	**4,30**	**4,64**	**4,64**	**8,22**	**9,21**	**7,33**	**6,93**	**6,83**
8. *Inkomen uit vermogen en ondernemersinkomen dat naar de overheid vloeit*	**0,07**	**— 0,09**	**0,87**	**0,90**	**1,48**	**1,90**	**1,69**	**1,39**
9. *Niet uitgekeerde winst der autonome openbare instellingen*	**0,23**	**0,39**	**0,44**	**0,51**	**0,29**	**0,52**	**0,72**	**0,97**
10. *Minus : interest der overheidsschuld*	**— 6,70**	**— 6,63**	**— 7,17**	**— 7,30**	**— 7,65**	**— 8,22**	**— 8,90**	**— 10,12**
Netto nationaal inkomen tegen factorkosten	**255,77**	**254,87**	**273,62**	**311,86**	**320,99**	**331,79**	**346,07**	**365,58**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Raming volgens de methode uiteengezet in het *Statistisch Bulletin*, 42e jaargang, nr 3, maart 1956, blz. 581-618.

helemaal niet bestaan », blijven de bekomen resultaten in min of meer grote mate benaderend. Het Verslag van de Commissie heeft hierop de aandacht gevestigd en stipt aan dat zij sedert 1952 « de verantwoordelijkheid van zich afwentelt in geval de nodige statistieken niet zouden opgemaakt worden en het noodzakelijk personeel niet zou worden aangeworven. Sedertdien, zo gaat het verslag verder, is de toestand theoretisch beter geworden vermits een uitbreiding van het personeelskader werd voorzien. In de praktijk kon echter niet tot de vereiste aanwervingen worden overgegaan zodat de voorstellen van de Commissie op verre na niet verwezenlijkt werden ».

Onder deze voorwaarden legt de Commissie de nadruk op het feit dat haar verslag niet meer is dan een « gecoördineerde informatiebron die bepaalde aspecten van het economisch en sociaal leven in een nieuw daglicht stelt ». De onzekerheidsmarges der ramingen verschillen naargelang van de categorie der inkomsten en kunnen voor sommige onder hen niet nader bepaald worden. Het staat bijgevolg vast dat elke economische commentaar over de gepubliceerde gegevens van zeer kiese aard is en dat op dit gebied met een grote omzichtigheid moet te werk gegaan worden. Ofschoon de overeenkomsten betreffende de methode van de nationale boekhouding tamelijk nauwkeurig zijn en doorgaans aanvaard worden, is omzichtigheid des te meer noodzakelijk daar de wetenschappelijke kritiek op het representatief karakter en op de economische interpretatie der globale resultaten nog niet volledig uitgewerkt is.

Het Nationaal Instituut voor de Statistiek heeft de raming van het Belgisch nationaal inkomen voor de jaren 1948 tot 1955 opgemaakt volgens de door de Commissie van het Nationaal Inkomen toegepaste methode (1). Uit deze gegevens blijkt dat tijdens voornoemde periode de gemiddelde jaarlijkse toeneming van het reëel nationaal inkomen, d.w.z. tegen vaste prijzen, 3,5 % bedraagt, hetgeen onbetwistbaar op een goede expansie wijst (2).

---

(1) Het Belgisch nationaal inkomen van 1948 tot 1955 (*Statistisch Bulletin*, 42e jaargang, nrs 7-8, juli-augustus 1956, blz. 1474).

(2) De ontwikkeling van het Belgisch nationaal inkomen van 1948 tot 1955 (*Statistisch Bulletin*, 42e jaargang, nr 9, september 1956, blz. 1705-1724).

EERSTE DEEL

Bevolking en Werkgelegenheid

HOOFDSTUK ÉÉN

BEVOLKING

De bevolking van België blijft stijgen in een tempo — hoofdzakelijk bepaald door het verschil tussen het geboorte- en het sterftecijfer — dat zich gedurende de laatste tien jaren rond 40.000 eenheden handhaafde; zij telt 8.896.246 inwonfers op 31 december 1955. De levende geboorten bereiken sinds de naoorlogse periode een hoogtepunt van 148.798 eenheden (16,73 ‰) in 1955, hetgeen een merkbare vooruitgang betekent in vergelijking met de normalisatiejaren 1950 en 1951. Daarentegen duidt het sterftecijfer (108.316 eenheden of 12,18 ‰) op een verhoging ten opzichte van de vorige jaren, alhoewel deze aan toevallige factoren kan te wijten zijn.

Het saldo van de buitenlandse migratie is nog steeds afhankelijk van de inwijking van vreemde arbeiders, die normaal met een tijdsverschil van één jaar op de herneming van de economische bedrijvigheid volgt. De bevolkingsaangroei ten gevolge van migratiebewegingen bedroeg 15.060 eenheden in 1955 en was derhalve iets hoger dan in 1951.

Aangroei van de bevolking vóór en na de oorlog

PROVINCIE OF BESTUURLIJK ARRONDISSEMENT	Tijdvak 1931-1938 Bevolkingsaccres (a)			Tijdvak 1948-1955 Bevolkingsaccres (a)		
	Natuurlijke aangroei	Door migratie	Totale aangroei	Natuurlijke aangroei	Door migratie	Totale aangroei
Antwerpen	75.343	5.536	80.879	81.002	573	81.575
Brabant	19.245	71.728	90.973	31.534	57.780	89.314
Brussel	(2.366)	(74.337)	(76.703)	(12.678)	(49.559)	(62.237)
Leuven	(18.160)	(—4.542)	(13.618)	(18.682)	(—152)	(18.530)
Nijvel	(—1.281)	(1.933)	(652)	(174)	(8.373)	(8.547)
West-Vlaanderen ...	60.585	3.737	64.322	58.342	—22.622	35.720
Oost-Vlaanderen ...	56.730	—13.895	42.835	51.739	—19.584	32.155
Henegouwen	—18.637	—13.057	—31.694	10.434	25.891	36.325
Luik	—5.755	5.205	—550	5.553	24.781	30.334
Limburg	50.672	—1.767	48.905	67.431	246	67.677
Luxemburg	5.128	—6.482	—1.354	8.835	—5.919	2.916
Namen	—124	357	233	8.328	—293	8.035
Het Rijk	**243.187**	**51.362**	**294.549**	**323.198**	**60.853**	**384.051**

(a) — = Afneming.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De wijze waarop de demografische verschijnselen evolueren maken de uitbreiding van de waarnemingsperiode noodzakelijk. Slechts op deze wijze kunnen de regionale toestanden nauwkeurig bepaald worden. De tabel op blz. 3 geeft het aandeel van de verschillende provinciën in de algemene evolutie weer, alsmede de wijzigingen die zich ten opzichte van de vooroorlogse toestanden hebben voorgedaan. Hiervoor werden twee periodes van 8 jaar genomen, beginnende respectievelijk vanaf de volkstellingen van 1930 en 1947.

Gedurende de periode 1948-1955 overtrof de bevolkingsaangroei van het Rijk met een derde het cijfer van 1931-1938, dit is ten opzichte van de vooroorlogse periode een toeneming van 10.000 inwoners per jaar, wat bijna volledig aan de natuurlijke aangroei te danken is. Deze toeneming komt voor het grootste gedeelte voort uit het Waalse landsgedeelte, waarvan het geboortecijfer in de jaren dertig teruggevallen was tot een peil dat aanmerkelijk beneden de vervangingsfactor lag; het arrondissement Brussel, de provincie Limburg met steeds stijgende aangroei en in mindere mate de provincie Antwerpen, hebben hun deel gehad in deze verhoging, terwijl er in de beide Vlaanderen achteruitgang wordt vastgesteld.

Niettemin is het Waalse landsgedeelte en het arrondissement Brussel respectievelijk slechts voor 10 en 4 % in de totale natuurlijke aangroei betrokken.

De invloed van het geboortecijfer op deze evolutie is overwegend. Nochtans heeft het sterftecijfer, dat voor de twee beschouwde periodes respectievelijk 822.000 en 845.000 bedroeg, de aangroei van de bevolking geremd en wel in het arrondissement Brussel (+ 9.000), Henegouwen (+ 9.000) en de provincie Luik (+ 8.000). De geboorteaanwinst bedroeg voor de provincie Luik en het arrondissement Brussel 19.000 eenheden, Henegouwen 17.000, Limburg 15.000, de provinciën Namen en Antwerpen 9.000, het arrondissement Nijvel 3.000, de provincie Luxemburg 2.000, terwijl in Oost- en West-Vlaanderen het geboortecijfer met 6.000 en in het arrondissement Leuven met 500 eenheden is afgenomen.

De in beschouwing genomen cijfers hebben nochtans alleen in relatieve zin een volle betekenis. Alhoewel structuurverschillen in de bevolking een strikte vergelijking onmogelijk maken, blijft het aantal inwoners de meest praktische vergelijkingsbasis. Het natuurlijk accres van de bevolking gedurende de jaren 1948 tot 1955 heeft in volgende verhoudingen bijgedragen tot de samenstelling van de op 31 december 1955 geraamde totale bevolking der verschillende landsgedeelten :

Limburg	12,8 %	Luxemburg	4,1 %
Antwerpen	5,9 %	Namen	1,6 %
West-Vlaanderen	5,7 %	Henegouwen	0,8 %
Arrondissement Leuven	5,6 %	Luik	0,6 %
Oost-Vlaanderen	4,1 %	Arrondissement Nijvel	0,1 %

Arrondissement Brussel 0,9 %

In vergelijking met het natuurlijk accres hebben de voornaamste saldi der migratiebewegingen een nogal aanzienlijke invloed op de bevolking van de meeste landsgedeelten gehad; slechts de gebieden Antwerpen-Limburg-Leuven en de provincie Namen maken hierop uitzondering. In drie provinciën wordt het natuurlijk accres op aanzienlijke wijze opgeslorpt door het emigratie-overschot, dat in Luxemburg 2,7 %, in West-Vlaanderen 2,2 % en in Oost-Vlaanderen 1,6 %

van de totale bevolking bedraagt. Daarentegen hebben de gewesten met een geboorteoverschot van minder dan 1 % gedurende de 8 beschouwde jaren positieve saldi der migratiebewegingen, welke voor het arrondissement Nijvel 4,4 %, voor het arrondissement Brussel 3,6 %, voor de provincie Luik 2,5 % en voor Henegouwen 2,1 % bedragen.

Het is interessant een vergelijking met de vooroorlogse periode te maken. Indien men Luxemburg, waar het netto-emigratiecijfer stabiel gebleven is, en het arrondissement Nijvel, dat enkel als residentiezone rond Brussel in aanmerking komt, ter zijde laat, onderscheidt men in drie gebieden een evolutie met een uitgesproken karakter : de beide Vlaanderen, die zoals in het verleden het tekort aan werkkrachten elders aanvulden; de Brusselse zone als aantrekkingspunt voor geheel het land; de industriële zones in de provinciën Henegouwen en Luik, waar de demografische achteruitgang de lokale beroepsbevolking uitdunt.

Het is algemeen geweten dan de provinciën Luik en Henegouwen op buitenlandse werkkrachten moeten beroep doen, zodat feitelijk deze twee provinciën bijna het totale emigratieoverschot van het Rijk opslorpen.

De toestand in de twee andere landsgedeelten is daarentegen minder in het oog lopend. Het netto-emigratiecijfer van de beide Vlaanderen is aanzienlijk gestegen in vergelijking met de vooroorlogse periode, vooral in West-Vlaanderen; de vergelijking met de periode 1921-1930, welke op economisch gebied naast de recente periode mag gesteld worden, onthult zelfs voor Oost-Vlaanderen (1) ongeveer een gelijkaardig negatief saldo, te weten een jaargemiddelde van 2.800 eenheden; daarenboven, alhoewel de periode 1931-1938 op het gebied van werkverschaffing buiten de regionale grenzen vér van interessant was, vormt zij een goede basis voor een benaderende vergelijking met de naoorlogse periode wat betreft de immigratiebeweging van het Rijk en meer speciaal van de Brusselse zone.

Zulks leidt tot een derde overweging betreffende de Brusselse zone. Het is mogelijk dat het migratie-overschot in de periode 1931-1938, zowel voor het Rijk als voor het arrondissement Brussel toe te schrijven is aan het wegtrekken van de door de economische crisis getroffen personen; het valt niettemin op dat de nettoimmigratie van de Brusselse zone, zelfs met inbegrip van Nijvel, in 1948-1955 minder was dan in 1931-1938, hoewel dit de ontwikkeling van bedoelde landstreek niet in de weg heeft gestaan. Dit tegenstrijdig verschijnsel blijkt zijn verklaring te vinden in de intensiever geworden dagelijkse migratiebewegingen; dit zou tot gevolg kunnen hebben dat de verplaatsingen van de uit de beide Vlaanderen afkomstige werkkrachten aanzienlijker zouden gestegen zijn dan de migratiestatistiek laat vermoeden, terwijl omgekeerd de aantrekkingskracht van Henegouwen op de werkkrachten zou verminderd zijn. Een netto-emigratie van arbeiders is nogal waarschijnlijk voor de provinciën Antwerpen en Namen.

Dit verloop heeft zijn stempel gedrukt op het vraagstuk der woonstgelegenheid; in Vlaanderen heeft het de dringende vraag naar huisvesting in de hand gewerkt, maar in sommige industriële zones heeft het de woningnood bestendigd in het voordeel van de Brusselse zone, waar thans een ruim woningoverschot bestaat.

---

(1) West-Vlaanderen is niet betrokken in deze vergelijking gezien het uitzonderlijk karakter van de toenmalige immigratie.

DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1955

ERRATUM

Blz. XIII, 2e alinea, 3e regel:

lezen : ...; voor laatstgenoemde steeg het met 5,8 miljard frank in 1955, tegen 19,7 miljard frank in 1954 (4);

in plaats van : ...; laatstgenoemde steeg van 19,7 tot 5,8 miljard frank (4);

Blz. XIX, 2e alinea, 5e regel:

lezen : maatregelen, voor private transacties 8 miljard frank ...

in plaats van : maatregelen voor private transacties, 8 miljard frank ...

HOOFDSTUK II

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

Het hoge peil van de economische bedrijvigheid heeft de werkverschaffing op zeer bevredigende wijze in de hand gewerkt. Hoewel de structurele werkloosheid niet volledig verdween en op sommige plaatsen de vermindering van de beschikbare arbeidskrachten meer tot uiting kwam, gaven zowel de omvang van de werkgelegenheid als de aanwervingsfaciliteiten de grootste voldoening.

AFDELING I. — WERKGELEGENHEID

Het is nog immer moeilijk de beweging van de beroepsbevolking nauwkeurig te bepalen; bij een weinig in het oog lopende evolutie is het noodzakelijk dat de op de tewerkstelling betrekking hebbende ramingen (1) bevestigd worden door aanwijzingen betreffende de *beschikbare arbeidskrachten*; de evolutie van deze laatste omvat evenwel uiteenlopende strekkingen, waarvan men de resultante niet kent. Het aantal tot de beroepsleeftijd komende jongeren wordt meer en meer beïnvloed door de daling van het geboortecijfer tijdens de oorlogsjaren; zulks wordt gecompenseerd door de immigratie van vreemde arbeiders, welke vooral tijdens de tweede helft van het jaar, bij het hernemen van de aanwerving in de steenkolenmijnen, plaats greep.

§ 1. — POLITIEK INZAKE ARBEIDSKRACHTEN

De in de loop der vorige jaren gevoerde beperkingspolitiek inzake aanwerving van vreemde arbeiders, heeft plaats geruimd voor een meer vrije regeling bij het toekennen van vergunningen, aangezien de algemene behoeften van de economie en vooral het acuut karakter van het tekort aan arbeidskrachten, een buitenlandse deelneming noodzakelijk maakten. Op voorstel van de drieledige Commissie voor Vreemde Arbeidskrachten, werden contingenten bepaald voor de inwijking van 19.500 mijnwerkers, waarvan op 31 december 14.734 waren binnengekomen.

(1) Deze worden thans opnieuw onderzocht door het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

In de sector van de bezoldigde arbeidskrachten alleen werden 19.447 vergunningen aan immigranten afgeleverd.

Ondanks haar marginaal karakter en de schommelingen waaraan zij dientengevolge onderhevig is, vormt de vraag naar vreemde arbeiders, in een economie waarin de beroepsbevolking een stationaire tendentie vertoont, wellicht een overwegende factor van de politiek inzake arbeidskrachten. De in sommige sectoren voorkomende schaarste zou op nationaal plan een vluggere aanpassing van de arbeiders noodzakelijk maken, ten einde aan de vraag te voldoen, welke des te meer schommelt naarmate de economische bedrijvigheid gunstig evolueert. Nochtans geschieden de vorderingen op het gebied van beroepsherscholing onvermijdelijk langzaam, temeer daar zij slechts aan de meest dringende en meest eisende toestanden aangepast worden; daarenboven stoot de geografische mobiliteit op allerlei hinderpalen, zoals onder meer de aanhankelijkheid aan de geboorte- of verblijfstreek, de schaarste aan huisvesting in sommige industriële gebieden, het gebrek aan organisatie en propaganda.

De beroepsherscholing van de werklozen is onder de bescherming van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid enigermate gevorderd, namelijk met 1.817 beëindigde herscholingen.

De ontwikkeling van het leerlingwezen in de nijverheid verdient ook meer aandacht; de Nationale Arbeidsraad heeft dit vraagstuk bestudeerd dat sinds enkele jaren in de betrokken kringen de aandacht weerhoudt. De Raad heeft ten behoeve van het Parlement een voorontwerp van wet opgemaakt met het oog op de reglementering van het leerlingwezen in handel en nijverheid (1).

De nieuwe reglementeringen inzake werkloosheid hebben de beroepsbevolking, zoals deze vastgesteld is in de statistieken, enigermate beïnvloed, zonder dat hun weerslag evenwel van doorslaggevende aard was op de werkelijke beroepsbevolking. Deze reglementeringen hebben inzonderheid betrekking op de arbeiders met bijkomende bezigheden en op de werkloze vrouwen waarvoor bepaalde beperkingen werden opgeheven in verband met de inrichting van beroepsleergangen en cursussen tot algemene ontwikkeling (2).

De publiekrechtelijke lichamen hebben in grotere mate de tewerkstelling van werklozen doorgevoerd; hierbij werd een maximum van circa 30.000 eenheden bereikt, terwijl het daggemiddelde 22.700 eenheden bedroeg voor 1955, tegenover 14.000 in 1954.

§ 2. — VERLOOP VAN DE WERKGELEGENHEID

Hoewel de evolutie van de beroepsbevolking in haar geheel genomen niet nauwkeurig kan omschreven worden, blijken in ieder geval de beschikbare bezoldigde arbeidskrachten van de private sector gedurende de laatste jaren in een

---

(1) Dit voorontwerp werd opgenomen in het wetsvoorstel betreffende het leerlingwezen in handel en nijverheid *(Parl. Bescheid*, Senaat, zittijd 1955-1956, nr 174, 3 mei 1956).

(2) De inrichting van deze leergangen werd gereglementeerd bij ministerieel besluit van 18 november 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 24 november 1955).

stationair stadium te verkeren; de structurele oorzaken hiervan zijn wel degelijk gekend, maar toch kan de neutraliteit van de conjunctuur in dit verband, gedurende de periode 1954-1955, opmerkelijk lijken, ware het niet dat ze eerder schijnbaar is, aangezien de reglementering op het gebied van werkloosheid meer beperkend is geworden.

Bezoldigde arbeidskrachten (private sector)
(duizenden)

OMSCHRIJVING	Juni 1948	Juni 1951	Juni 1954	Juni 1955
Werkzame arbeiders, die in de maatschappelijke zekerheid opgenomen zijn (a) ...	1.716,9	1.749,0	1.723,2	1.764,8
Gecontroleerde volledig werklozen.....	61,8	135,5	158,6	97,9
Door de publiekrechtelijke lichamen tewerkgestelde werklozen	—	4,5	10,7	28,5
Totaal	**1.778,7**	**1.889,0**	**1.892,5**	**1.891,2**

Bronnen : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

(a) Exclusief de takken « Godsdienst, onderwijs, kunst en wetenschap » en « Overheidsdiensten en andere diensten van algemeen belang », die aan toevallige veranderingen onderhevig zijn en gedeeltelijk buiten de private sector liggen.

De tabel toont het verloop aan van het ene conjuncturele maximum naar het andere; deze beweging is waarschijnlijk als volgt verklaarbaar : van 1948 tot 1951 werkt louter de inwijking van vreemde arbeiders en een toeneming — ten dele zichtbaar en toevallig — van het bedrijvigheidspercentage, de stationaire tendentie van de bevolking op beroepsleeftijd tegen; vanaf 1951 maken de nieuwe contingenten vreemde arbeiders de achteruitgang van de werkloosheid ten gevolge van de reglementaire oorzaken en misschien ook wel ten gevolge van de demografische ontwikkeling goed.

Het peil van de tewerkstelling blijft daarentegen stijgen dank zij de hoogconjunctuur. Feitelijk is het verschil inzake arbeidskosten met het buitenland, hetwelk de Belgische structuur kenmerkte, gevoelig verminderd, van zodra de naoorlogse periode van wederopbouw als geëindigd kon beschouwd worden. Ofschoon de structurele werkloosheid niet volledig uitgeschakeld, maar wel beperkt kon worden tot een regionaal en zelfs lokaal verschijnsel, is de werkgelegenheidsgraad op buitengewone wijze toegenomen.

Volgens de ramingen door de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid opgemaakt buiten de algemene staten van 30 juni en 31 december (1), doet het verloop zich als volgt voor.

(1) Op 31 december 1954 gaat het nochtans om een raming.

Werkzame arbeiders (werklieden en bedienden), die in de maatschappelijke zekerheid opgenomen zijn

(duizenden)

DATUM	1953	1954	1955
31 maart	1.703,1	1.691,6	1.721,2
30 juni	1.712,6	1.723,2	1.764,8
30 september	1.710,1	1.733,3	1.776,2
31 december	1.680,0	1.717,1	1.777,2

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Exclusief de takken « Godsdienst, onderwijs, kunst en wetenschap » en « Overheidsdiensten en andere diensten van algemeen belang », die aan toevallige veranderingen onderhevig zijn en gedeeltelijk buiten de private sector liggen.

Het jaar 1955 is dus bepaald gunstig geweest. Deze vooruitgang is van algemene aard, wanneer men de tot achteruitgang neigende landbouwsector, ontgin-

Personeel werkzaam in nijverheid en handel

Onder de maatschappelijke zekerheid vallende arbeiders en bedienden

BEDRIJFSTAK	Personeel werkzaam op 30 juni				
	1948	1951	1953	1954	1955
Steenkolen en ertsen	176.585	162.976	164.964	158.494	152.655
Steengroeven	16.969	16.874	14.814	13.448	13.080
Voedingsmiddelennijverheid	97.806	96.704	96.683	97.771	98.643
Tabaksindustrie	9.598	9.481	9.671	9.165	9.394
Scheikundige nijverheid	67.270	66.781	66.319	68.466	70.986
Houtbewerking en stoffering	48.017	48.578	45.320	45.120	47.510
Papier- en kartonnijverheid	21.953	23.252	20.317	20.922	20.950
Boekbedrijf en fotografie	26.002	26.542	27.015	27.999	29.019
Huiden- en lederindustrie	15.197	14.318	12.683	12.005	11.995
Textielnijverheid	185.151	199.250	168.546	167.391	164.778
Kledingnijverheid :					
a) kleding	68.535	65.259	62.753	62.661	64.282
b) schoeisel	23.152	21.446	19.761	19.304	19.522
Water-, gas- en elektriciteitsvoorziening	19.883	19.785	20.310	20.233	20.051
Ceramiek- en glasnijverheid	66.410	68.478	61.122	63.514	66.191
Metaalnijverheid	335.791	337.757	334.084	336.971	354.509
Kunstambacht en precisiebedrijven	16.597	14.950	13.709	13.234	14.315
Bouwbedrijf	155.497	177.240	187.174	188.275	198.115
Transportbedrijf (a) (b)	73.151	69.128	67.352	67.065	65.641
Diversen	5.860	5.797	5.477	5.895	6.545
Nijverheid (totaal)	**1.429.424**	**1.444.596**	**1.398.074**	**1.397.933**	**1.428.181**
Handel (totaal)	**241.258**	**259.118**	**267.745**	**277.706**	**288.476**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Exclusief het personeel van de N.M.B.S. en van de N.M.V.B.
(b) Exclusief het vast personeel van het Nationaal Instituut voor Radio-Omroep in 1954 en 1955.

Omvang van de werkgelegenheid der arbeiders in de nijverheid (a)
(duizenden)

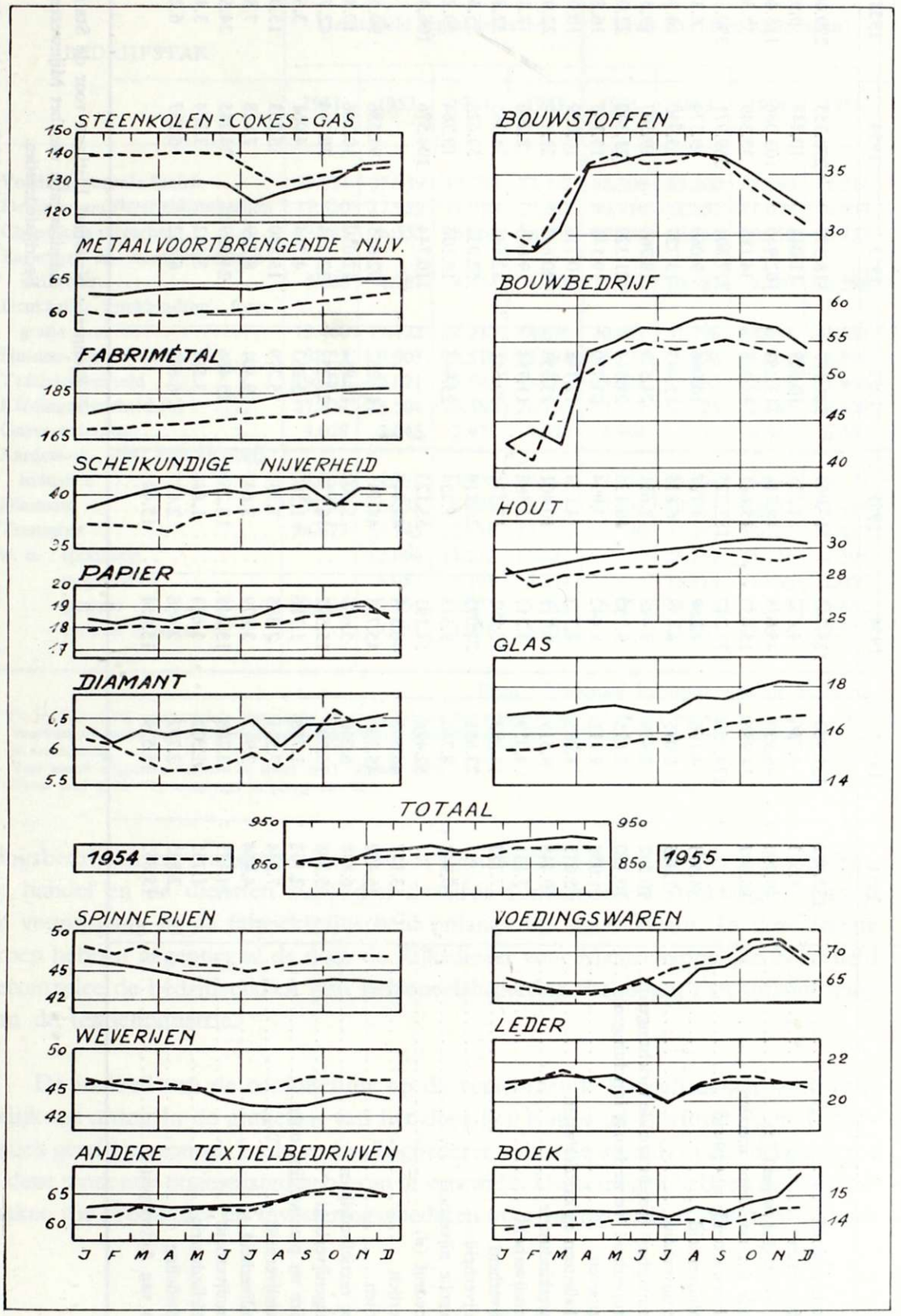

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Alle grafieken zijn volgens dezelfde logaritmische schaal opgemaakt.

Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken (a)

BEDRIJFSTAK	Tewerkgestelde arbeiders				Uren-arbeiders (duizenden)			
	1951	1953	1954	1955	1951	1953	1954	1955
Steenkolenmijnen (b)	132.962	131.980	125.763	119.961	321.597	318.337	298.353	290.408
Cokesfabrieken	4.613	4.736	4.472	4.328	10.869	11.044	10.448	9.932
IJzer- en staalnijverheid (c)	49.790	46.978	45.678	48.746	113.254	102.940	103.086	118.402
Industrie der non-ferro metalen	16.647	14.986	15.453	15.681	38.366	34.188	35.349	35.501
Metaalverwerkende nijverheid	..	174.359	172.747	182.225	..	377.808	369.971	390.665
Stikstofnijverheid	4.573	4.166	4.269	4.121	10.066	9.069	9.374	8.371
Rubbernijverheid	7.035	6.095	6.438	6.815	15.443	13.727	13.930	14.905
Papiernijverheid (producerende inrichtingen)	10.502	8.459	8.498	8.651	24.539	18.760	19.307	19.318
Papiernijverheid (verwerkende inrichtingen)	10.720	9.695	9.750	10.135	24.514	21.322	21.340	22.013
Steengroeven	11.038	9.111	8.442	7.994	23.770	19.142	17.165	16.593
Kalk, kalksteen en kalkderivaten	5.673	4.985	4.723	4.654	12.148	10.719	10.059	10.066
Aardewerkindustrie	10.448	9.519	9.711	10.401	23.353	20.682	21.447	22.974
Cementnijverheid	5.131	4.059	3.757	3.588	11.784	9.061	8.296	7.888
Glasnijverheid	17.753	14.893	15.891	17.374	39.641	32.642	34.965	37.885
Houtnijverheid	..	23.651	24.092	25.216	..	52.032	53.628	55.384
Ceramische nijverheid	10.918	8.740	9.513	9.254	23.946	19.106	19.784	20.235
Bouwbedrijf (d)	..	52.476	51.191	53.127	..	110.744	104.576	106.464
Spinnerijen	53.177	46.502	46.373	44.449	..	..	..	..
Weverijen	56.472	45.397	45.758	44.441	117.262	92.655	94.586	90.535
Andere textielbedrijven	6.888	6.046	5.686	5.602	12.884	12.050	10.766	10.821
Tricotagenijverheid	15.308	16.003	15.592	16.370	27.252	32.334	30.744	42.720
Dierlijke en plantaardige oliën	2.158	1.758	1.716	1.587	5.263	4.254	4.061	3.680
Tabaksnijverheid	7.334	7.551	7.385	7.333	15.279	15.880	15.253	15.013
Ledernijverheid	4.454	3.912	3.679	3.647	9.401	8.229	7.818	7.826
Schoennijverheid	14.473	13.708	13.048	13.259	25.486	24.959	24.245	24.687
Pantoffelindustrie	1.755	1.532	1.633	1.648	3.561	3.102	3.364	3.437
Waterbedeling	2.885	2.797	2.666	2.637	6.682	6.832	6.287	6.222
Haven van Antwerpen	15.853	15.539	15.054	15.421	..	..	..	..

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Administratie van het Mijnwezen.
Bedrijfsfederaties.

a) In het algemeen maken de in deze tabel voorkomende industrieën het voorwerp uit van een produktiestatistiek en hebben de gegevens betrekking op alle nijverheidsinrichtingen zonder onderscheid van het aantal tewerkgestelde arbeiders.
(b) Ondergrondse en bovengrondse arbeiders.
(c) Exclusief de bedrijven die uitsluitend vormstaal voortbrengen.
(d) Uren-arbeiders berekend op grond van de arbeidsdagen.

Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken (a)

BEDRIJFSTAK	Gemiddeld aantal arbeiders				Uren-arbeiders (duizenden)			
	1951	1953	1954	1955	1951	1953	1954	1955
Voedingswarenindustrie	39.821	37.959	37.726	37.712	88.300	85.260	82.880	82.311
Drinkwarennijverheid,stokerijen	17.520	17.959	17.930	17.902	40.716	41.655	41.074	40.998
Chemische nijverheid.....	28.382	26.555	26.463	28.208	67.312	60.708	60.955	63.852
Zagerijen en houtbewerkingsindustrie	5.608	4.707	4.634	4.538	11.661	10.587	9.780	10.598
Drukkerij, boekbinding, fotografie	13.460	13.722	14.217	14.696	30.451	31.798	32.644	33.552
Huiden- en lederindustrie.....	3.123	2.803	2.519	2.391	6.277	5.876	5.001	4.819
Textielnijverheid	19.001	15.021	15.503	15.289	39.942	31.202	32.740	31.642
Kledingnijverheid (b)	27.424	26.504	26.380	26.250	53.479	53.423	53.689	53.399
Gasvoorziening.....	3.078	3.043	2.971	3.024	6.900	6.731	6.463	6.569
Aardewerk-, glas-, kalk-en steenindustrie	7.874	7.335	7.578	7.691	17.024	15.698	16.183	16.131
Diamant	7.213	6.238	6.068	6.351	12.732	10.701	10.552	11.415
Transport	24.677	24.245	23.618	23.674	54.796	55.269	53.787	53.612
w. o. : spoorweg.....	..	12.094	11.512	11.282	..	26.162	25.141	24.505
wegvervoer	..	5.087	5.101	5·254	..	11.819	11.866	12.056
garages	2.224	2.101	2.073	2.083	5.071	4.836	4.679	4.682
vervoer te water	..	4.951	4.926	5.038	..	11.567	12.076	12.327

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De in deze tabel voorkomende statistische gegevens hebben betrekking op de industrieën waarvan de activiteit niet het voorwerp uitmaakt van een produktiestatistiek. Alleen de inrichtingen die ten minste 10 arbeiders tewerkstellen komen in aanmerking.
Vast aantal aangevers volgens de stand op 1 oktober 1950.
(b) Vanaf juni 1953, 792 aangevers in plaats van 831.

ningsbedrijven en transportsector buiten beschouwing laat (1); het bouwbedrijf, de handel en de diensten behouden dezelfde fundamentele strekkingen, terwijl de vooruitgang in de fabrieksnijverheid onlangs tot stand kwam. In deze laatste groep hebben nagenoeg al de door de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid gecontroleerde bedrijfstakken hun personeelsbezetting verhoogd, met uitzondering van de textielindustrie.

De invloed van de conjunctuur op de verschillende bedrijfstakken komt duidelijk tot uiting in de grafieken van het door het Nationaal Instituut voor de Statistiek geteld personeel. In de verbruiksgoederenindustrie evenals in de energiesector is deze tendentie ongewijzigd gebleven of verzwakt. Daarentegen hebben de bedrijfstakken die produktie- en investeringsgoederen voortbrengen, hun positie versterkt.

(1) Deze bedrijfstakken vertegenwoordigen minder dan 15 % van het totaal.

Het maandelijks verloop van de gezamenlijke toestand is samengevat in de door het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg opgemaakte indexcijfers, berekend op basis van dezelfde statistieken (1).

Ook op het rendement schijnt de conjunctuur invloed gehad te hebben; de produktie per hoofd is overal gestegen. In de industrietakken waar het aanneembaar lijkt de produktie tegenover de werkprestatie te plaatsen, blijkt deze laatste verminderd of toch tenminste onveranderd gebleven te zijn, hoewel deze vergelijking niet volledig opgaat en zeker niet zonder voorbehoud mag aangewend worden. Hierop maken de ijzer- en staalnijverheid, de glasnijverheid en de schoenindustrie uitzondering; welnu, de produktiecijfers zijn zelden lager en bijna steeds gevoelig hoger in 1955 dan in 1954.

Indexcijfers van het aantal arbeiders in de nijverheid
(1953 = 100)

MAAND	Ontginnings-bedrijven		Fabrieks-nijverheid		Algemeen totaal (a)	
	1954	1955	1954	1955	1954	1955
Januari	98,1	93,3	97,0	100,0	94,4	95,8
Februari	97,9	92,9	97,0	100,3	93,9	96,4
Maart	97,8	92,7	98,3	100,6	97,1	96,0
April	96,9	92,1	98,5	101,4	97,7	99,6
Mei	96,7	91,6	98,9	101,7	98,5	100,1
Juni	96,3	92,6	99,4	102,1	99,2	101,1
Juli	94,7	92,3	99,4	101,7	98,8	100,7
Augustus	93,7	92,3	100,3	102,7	99,4	101,9
September	93,5	93,3	101,7	103,8	100,5	102,8
Oktober	93,9	94,2	102,7	104,3	100,9	103,0
November	94,2	95,2	102,3	104,6	100,6	103,1
December	93,9	95,8	101,4	103,7	99,3	101,9

Bron : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, Studiedienst.

a) Inclusief het bouwbedrijf ; de gas-, elektriciteits- en watervoorziening ; het vervoer.

---

(1) Dezelfde bron toont van jaar tot jaar de wijzigingen per bedrijfstak aan : *mijnbouw (totaal)* : 95,6 en 93,2 respectievelijk voor 1954 en 1955, op basis 1953 = 100; *steenkolennijverheid* : 95,8 en 93,5; *groeven* : 93,4 en 89,7; *fabrieksnijverheid (totaal)* : 99,7 en 102,3; *voedingsmiddelennijverheid* : 99,7 en 99,6; *drinkwarenindustrie* : 99,8 en 99,7; *tabaksnijverheid* : 97,8 en 97,1; *textielnijverheid* : 100,0 en 97,9; *kledingnijverheid* : 98,6 en 98,6; *houtnijverheid* : 101,1 en 105,3; *papiernijverheid* : 100,4 en 103,4; *grafische industrie* : 103,7 en 107,1; *ledernijverheid* : 92,2 en 89,9; *rubberindustrie* : 104,1 en 111,8; *chemische nijverheid* : 99,9 en 104,9; *steenkoolderivatennijverheid* : 94,6 en 92,1; *aardewerk-, glas-, kalk- en steenindustrie* : 103,6 en 108,4; *primaire metaalindustrie* : 98,2 en 103,7; *metaalverwerkende nijverheid* : 99,3 en 104,7; *overige industrieën* : 98,2 en 104,4; *bouwbedrijf* : 94,9 en 98,5; *gas-, elektriciteits- en watervoorziening* : 98,0 en 97,2; *transport* : 97,3 en 97,5; *algemeen totaal* : 98,3 en 100,2.

Vergelijking tussen de indexcijfers van de industriele activiteit en van het aantal uren-arbeiders

(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	1954		1955	
	Produktie	Uren-arbeiders	Produktie	Uren-arbeiders
Steenkolenmijnen	97,3	93,7	99,7	91,2
Cokesfabrieken	103,7	94,6	109,6	89,9
IJzer- en staalnijverheid	109,0	100,1	130,3	108,4
Industrie der non-ferro metalen	107,1	103,4	113,0	103,8
Stikstofnijverheid	122,7	103,4	114,4	92,3
Steengroeven	90,8	89,7	94,6	86,7
Cementnijverheid	94,6	91,6	101,4	87,1
Glasnijverheid	115,7	107,1	129,7	116,1
Weverijen	108,7	102,1	112,3	97,7
Oliefabrieken	108,4	95,5	114,3	86,5
Margarinenijverheid	113,3	110,0	117,5	106,8
Tabaksnijverheid	99,6	96,1	99,5	94,5
Ledernijverheid	99,5	95,0	107,8	95,1
Schoeiselnijverheid	104,5	97,1	109,8	98,9

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De drukking op de getalsterkte der werkkrachten wordt het meest gevoeld in die bedrijfstakken welke af te rekenen hebben met een structurele afneming van de afzetgebieden, of waarvan de bedrijven een sterke rationalisatie doorgevoerd hebben. De betrekkelijke vastheid van het aantal werkkrachten ten opzichte van de graad van aanwending der werktuigen verklaart eveneens een toeneming van de produktie, zonder daarom invloed uit te oefenen op de getalsterkte van het personeel. De beïnvloeding van de omvang van de werkgelegenheid door de toeneming van de produktie vergt een grote expansie van deze laatste.

* * *

Op het gebied van werkgelegenheid gaat de aandacht gewoonlijk naar de loonarbeiders; de beweging die zich voordoet bij de bedienden, waar een fundamentele toeneming zich schijnt voor te doen, mag evenwel niet uit het oog verloren worden. Om die reden is het beter het verschijnsel te onderzoeken op voldoende lange termijn.

Terugkomend op de hierboven beschouwde bevolking, nl. de arbeidskrachten die in de maatschappelijke zekerheid opgenomen zijn, wordt de observatie uitgebreid tot de algemene structuur — zonder rekening te houden met de regionale toestanden — door inzonderheid de beweging na te gaan per bedrijfstak, naar kunne en sociale stand, met als vertrekpunt de conjunctuurhoogtepunten in de statistieken van de werkgelegenheid op 30 juni 1948 en 1951.

Werkzame arbeiders (werklieden en bedienden), die in de maatschappelijke zekerheid opgenomen zijn

BEDRIJFSTAK	30 juni 1948	30 juni 1951	30 juni 1955
Landbouw, bosbouw en visserij	32.591	28.577	25.515
Mijnbouw	193.554	179.850	165.735
Fabrieksnijverheid	1.007.222	1.018.378	998.690
Bouwbedrijf	155.497	177.240	198.115
Vervoer en verkeerswezen	73.151	69.128	65.641 (a)
Handel (eigenlijke handelsondernemingen)	130.820	138.376	154.844
Financiën, verzekeringen	44.917	46.098	49.824
Allerlei agentschappen	18.617	20.570	23.269
Hotelbedrijf, persoonsverzorging, vermakelijkheidsbedrijven	46.904	54.074	60.539
Geneeskundig en sanitair dienstbetoon	13.655	16.740	22.653

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Ongeveer 4.500 arbeiders werden in 1952 van deze groep naar die van de fabrieksnijverheid overgebracht.

De wijzigingen die van jaar tot jaar slechts in geringe mate tot uiting kwamen, of verloren gingen in de conjunctuurschommelingen, komen hier volledig aan het licht. In een tijdsruimte van zeven jaar zijn de afwijkingen sterk afgetekend : achteruitgang in de primaire sector, stabiliteit in de fabrieksnijverheid, gevoelige vooruitgang in de handel en de diensten. De uitzonderlijke vooruitgang in het bouwbedrijf en de terugloop in het vervoer en verkeerswezen wijken wellicht af van het algemeen evolutieschema, maar het eerstvernoemd verschijnsel werd door dezelfde speciale toestanden in het leven geroepen als die welke de woningbouw hebben in de hand gewerkt, terwijl het tweede voor een deel zijn betekenis verliest wegens het onvolledig en weinig homogeen karakter van deze bedrijfstak (1). Alvorens definitieve besluiten te trekken zou het trouwens wenselijk zijn de wijzigingen te kennen die zich in de sector der zelfstandige arbeiders hebben voorgedaan.

Bij nadere beschouwing komt men tot de bevinding dat de traditionele bedrijfstakken teruglopen, nl. de textiel- en kledingnijverheid, de leder- en schoeiselnijverheid, de glas- en diamantnijverheid; in absolute waarde uitgedrukt is de vermindering der getalsterkte in de textielnijverheid het grootst. Daarentegen trekken enkele bedrijfstakken voordeel uit de min of meer aanzienlijke ontwikkeling, zoals onder meer die van het boekbedrijf en de fotografie, de petroleumindustrie en, vooral, in absolute waarde, de metaalfabrikaten, machines en voertuigen. Alles bijeengenomen is de personeelsvermindering, tegenover de vermeerdering, van meer opvallende aard en, rekening houdend met de stabiliteit in verschillende bedrijfstakken — waarvan de chemische nijverheid een typisch voorbeeld is —, ligt de conclusie voor de hand dat de economische structuurwijziging, hoewel onloochenbaar, niettemin beperkt en tamelijk langzaam is.

(1) Feitelijk heeft er eerst een rationalisatie plaats gehad ten gevolge van een overtollige uitrusting van de sector, vervolgens heeft de uitbreiding van het vervoer voor eigen rekening een verschuiving van statistische aard met zich meegebracht.

In het bouwbedrijf tekent zich de expansie vooral af in het oprichten van gebouwen, vooral het metselwerk, terwijl de uitrusting en de afwerking vermoedelijk meer overgelaten worden aan het ambacht. Het is nochtans waarschijnlijk dat de wegeniswerken veel meer personeel in dienst hebben dan in 1948, hoewel de getalsterkte sinds 1950 tamelijk vast bleef.

In de handelsactiviteiten is er een algemene stijging van het verkoopspersoneel waar te nemen, welke zich voornamelijk aftekent in de metaalfabrikaten, kunstvoorwerpen en precisietoestellen, hetgeen getuigt van een verhoogde koopkracht van de bevolking, verhoging die hoofdzakelijk gaat naar die nieuwe produkten waarvoor er een voldoende ruime markt bestaat. Het personeel van de warenhuizen, hetwelk trouwens het grootste gedeelte van het verkoopspersoneel uitmaakt, is met eenzelfde percentage als dat voor de gezamenlijke handelsactiviteiten verhoogd.

De indeling naar kunne en sociale stand wijst op een geringe terugloop van het aantal loonarbeiders, vooral vrouwen (5.800 vrouwen minder, tegen 1.800 mannen, van 1948 tot 1955); daarentegen is de verhoging van het aantal bedienden relatief genomen aanzienlijker bij de vrouwen dan bij de mannen (respectievelijk 22.500 en 30.000).

De nijverheidsstructuur verklaart ten dele dit verschil; 80 % der arbeiders worden tewerkgesteld in de fabrieksnijverheid, waar de werkgelegenheid juist een teruggang vertoont, een factor die de vrouwen in grotere mate treft; deze terugloop wordt niet volledig goedgemaakt door de geboekte vooruitgang in de handel en de diensten. Hier treedt de vooruitgang nog meer naar voren bij de bedienden, die in laatstvernoemde sector beter vertegenwoordigd zijn dan in de nijverheid waar het bureelwerk de bovenhand heeft; het verloop doet bijgevolg de verhoudingsverschillen tussen de sectoren scherper uitkomen.

In de *primaire sector* en de bouwsector is het aantal bedienden gering, maar stijgt geleidelijk; het feit dat deze stijging ten aanzien van het aantal werklieden gering is in het bouwbedrijf is kenmerkend voor de spreiding der ondernemingen. Voor de *tertiaire sector* is de toeneming het sterkst en zij overtreft die van het werkliedenpersoneel. De fabrieksnijverheid benadert de tertiaire sector in deze zin dat zij, in tegenstelling met de andere industrietakken, een groot aantal bedienden tewerkstelt; dat het werkliedenpersoneel er overwegend is, geeft echter een groter belang aan de vergelijking per categorie, vermits een vermeerdering van ongeveer 20.000 bedienden het vertrek van 28.000 werklieden compenseert, maar de differentiëring tussen bedrijfstakken is tamelijk scherp.

De bedrijfstakken waarvan de personeelssterkte afneemt (de textiel-, leder-, kleding-, schoen- en glasnijverheid) verminderen tevens het aantal van hun bedienden, vaak in mindere mate maar in gelijke verhouding met de werklieden; de belangrijkste bedrijfstak, de textielnijverheid, maakt hierop uitzondering met een in vergelijking zeer geringe vermindering van het aantal bedienden. De bedrijfstakken met een quasi standvastige personeelsbezetting, en waarvan de bedrijvigheid hoofdzakelijk op de binnenlandse markt gericht is, hebben in belangrijke mate hun bediendenpersoneel aangevuld, hoewel in zijn geheel genomen het aantal werklieden afneemt. Zulks is het geval voor de voedingsmiddelen, de dranken, de oliën en vetten, de tabak, de rubber en de water-, gas- en elektriciteitsvoorziening. In de reeds voor hun uitbreiding vernoemde bedrijfstakken, nl. boekbedrijf en fotografie, petroleum, metaalfabrikaten, machines en voertuigen, gaat

de verhoging van het werkliedenaantal gepaard met een meer afgetekende uitbreiding van het bediendenpersoneel; dit komt vooral tot uiting in de laatstvernoemde nijverheid, waar het aantal bedienden van 1948 tot 1955 verhoogde met 10.000 eenheden, terwijl de getalsterkte van de werklieden nagenoeg stabiel bleef.

De gunstige toestand die de bedienden genieten, schijnt dus gestimuleerd te worden door de expansie in de nijverheidstakken, hoewel deze evolutie in de meest stabiele bedrijfstakken eveneens sterk tot uiting komt. Maar dergelijk verloop doet zich niet voor in sectoren welke met een fundamentele inzinking te kampen hebben, zelfs niet onder de meest gunstige voorwaarden van de hoogconjunctuur.

Kortom, al deze evoluties hebben hun betekenis en het is wel spijtig dat een overzicht volgens de graad van geschooldheid ontbreekt. De stationaire of zelfs teruglopende tendentie van de beroepsbevolking, de ruimere toepassing van de « automatie », de gelijkschakeling der lonen tussen vrouwen en mannen, zijn alle factoren, die in de komende jaren de structuur van de werkgelegenheid nog meer zullen wijzigen en een uitgebreider analyse zullen noodzakelijk maken.

Afdeling II. — WERKLOOSHEID

§ 1. — ALGEMEEN VERLOOP VAN DE WERKLOOSHEID

In de periode 1954-1955 werd de belangrijkste vermindering van de werkloosheid, sedert 1945-1946, vastgesteld. Terwijl in 1954 de herneming van het zakenleven slechts een matige invloed op het jaargemiddelde van het aantal verloren werkdagen had, was in 1955 de opslorping van de werkloosheid veel sterker. De niet geringe aangroei van de werkgelegenheid neemt hiervan een groot deel voor zijn rekening.

Aantal gecontroleerde verloren werkdagen
(daggemiddelden)

JAARTAL	Ten gevolge van volledige werkloosheid		Ten gevolge van gedeeltelijke en toevallige werkloosheid	Totaal
	Mannen	Vrouwen		
1948	64.309	16.650	48.244	129.203
1949	130.289	43.699	60.908	234.896
1950	127.887	42.085	53.565	223.537
1951	101.232	52.220	53.068	206.520
1952	108.059	65.511	72.968	246.538
1953	116.625	66.989	62.163	245.807
1954	107.458	59.468	57.826	224.752
1955	75.121	41.368	55.909	172.398

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Nochtans zijn de tewerkstelling van werklozen door de publiekrechtelijke lichamen, de controleverscherping en de vervroegde oppensioenstelling van de vrouwen op 60-jarige leeftijd, factoren van reglementaire aard die reeds op het einde van 1954 de werkloosheid gevoelig hebben beïnvloed en in 1955 een steeds grotere uitwerking hadden. Het feit dat de reeds bekomen resultaten het jaar 1955 in zijn geheel beïnvloed hebben, verklaart de daling van het gemiddelde van de werkloosheid ten opzichte van het jaar 1954. Bovendien heeft de verdere toepassing van de reglementeringen gedurende geheel het jaar de tendentie gestimuleerd; de daling van het aantal volledig werkloze gehuwde vrouwen, dat op één jaar tijd (telling van 1 oktober) van 35.700 tot 22.000 eenheden terugviel, is daarvan een veelbetekenend resultaat.

Op die wijze benadert het daggemiddelde van de volledig werkloze mannen nagenoeg het peil van 1948, terwijl het maandelijks minimum, zijnde 47.200 eenheden, zelfs met 2.000 eenheden lager bleef. Wanneer men nochtans rekening houdt met de 22.500 door de publiekrechtelijke lichamen tewerkgestelde werklozen, ligt een vergelijking met 1951 voor de hand; deze wijst inderdaad op een vermindering met 9.000 eenheden van de werkloosheid bij de mannen. Het aantal werkloze vrouwen bedraagt gemiddeld 41.400 en is bijna even groot als in 1949 en 1950; de in de laatste jaren getroffen maatregelen hebben aldus, de sedert 1953 verhoogde werkloosheid, welke niet op economische gronden was gesteund, gedeeltelijk opgeslorpt.

Het gemiddelde van de gedeeltelijke en toevallige werkloosheid is betrekkelijk groot om reden van de weersomstandigheden tijdens het eerste kwartaal, toen de toevallige werkloosheid het hoogste naoorlogse peil bereikte. Daarentegen is het minimum van 28.100 in augustus kleiner dan elk ander maandelijks minimum sedert 1947, met uitzondering nochtans van september en oktober 1950. Uit hoofde van hoger vermelde reden is het jaargemiddelde met ongeveer 5.000 eenheden gestegen in het bouwbedrijf; de gevoelige vermindering in de groepen mijnen, metalen en havenarbeiders buiten beschouwing gelaten, zijn bovendien de gemiddelden tamelijk stabiel gebleven.

§ 2. — ONDERZOEK VOLGENS LEEFTIJD EN VOLGENS DUUR

Het onderzoek van de volledige werkloosheid, volgens leeftijd en volgens duur, toont aan hoe de opslorping is geschied.

Er ligt een duidelijk verband tussen de leeftijdstoeneming en de verzwakking van de opslorpingsgraad der werkloosheid; nochtans is de wedertewerkstelling van oudere werklozen niet meer zo moeilijk omdat er steeds minder jongeren zijn; er zij nochtans aangestipt dat de wedertewerkstelling door de publiekrechtelijke lichamen in grote mate de oudere werklozen ten goede kwam. Bij de werkloze vrouwen wordt een gelijkaardige strekking waargenomen; voor hen is de vermindering uit hoofde van de reglementering ook toegenomen, maar deze vermindering

Indeling van de volledig werklozen volgens leeftijd en duur

(telling van 16 november)

OMSCHRIJVING	Mannen			Vrouwen		
	1950	1954	1955	1950	1954	1955
	VOLGENS LEEFTIJD					
Minder dan 20 jaar	8.736	3.505	2.031	3.354	2.122	1.517
Van 20 tot minder dan 25 jaar .	10.881	7.152	3.959	8.388	8.811	4.866
Van 25 tot minder dan 45 jaar .	37.508	22.621	15.620	18.505	22.245	13.913
Van 45 tot minder dan 55 jaar .	25.241	18.907	14.479	7.572	11.825	9.288
Van 55 tot minder dan 65 jaar .	28.446	26.209	22.186	4.360	8.189	7.048
	VOLGENS DUUR					
Minder dan 1 maand.....	23.219	18.920	17.910	7.469	5.963	5.271
Van 1 tot minder dan 3 maanden	22.979	15.463	12.849	11.328	9.900	8.394
Van 3 tot minder dan 6 maanden	14.423	7.776	5.626	6.497	5.198	3.736
Van 6 tot minder dan 12 maanden	15.595	7.865	5.119	7.244	6.933	4.193
Van 12 tot minder dan 24 maanden	20.315	10.353	4.825	7.587	10.485	5.168
24 maanden en meer	14.281	18.017	11.946	2.054	14.713	9.870
Totaal	**110.812**	**78.394**	**58.275**	**42.179**	**53.192**	**36.632**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

komt nagenoeg overeen met de uit de evolutie van de werkgelegenheid voortvloeiende opslorping, want zij treft meer de jonge arbeidsters die in de laatste jaren een beroepsactiviteit aangevat hebben.

De indeling volgens de duur der werkloosheid geeft een minder duidelijke aanwijzing omdat de klasse waarin éénzelfde persoon volgens de duur der werkloosheid in de achtereenvolgende tellingen kan opgenomen worden, soms bepaald wordt door een tijdelijk ophouden van de werkloosheid in de tussentijdse periode; dit is in het bijzonder het geval voor de door de publiekrechtelijke lichamen tewerkgestelde werklozen. Voor de mannen, afgezien van de zeer lange werkloosheidsduur, was de terugloop van de werkloosheid ook het grootst in de klassen van lange duur, maar dit heeft een ganse omkeer van de indeling verwekt ten opzichte van 1950; inderdaad bij de globale opslorping van de werkloosheid heeft zich aldus een verbetering inzake duur gevoegd, waardoor de werkloosheid minder zwaar wordt voor de getroffen personen. Bij de vrouwen is in dit opzicht de toestand verschillend, hoewel de terugloop sedert 1953 des te duidelijker is naarmate de werkloosheidsduur lang is, behalve voor de werkloosheid van zeer lange duur, waar de vermindering tamelijk zwak blijft, want de tewerkstelling door de publiekrechtelijke lichamen komt immers slechts sporadisch voor en de gevolgen van een strengere

reglementering laten zich des te meer voelen naarmate de werkloosheid van uitzonderlijk lange duur is; dientengevolge is, met uitzondering van de categorie van meer dan 2 jaar, de toestand om zo te zeggen hersteld ten opzichte van 1950.

§ 3. — INDUSTRIËLE EN REGIONALE STRUCTUUR

De indeling van de werklozen per bedrijfstak geeft, over het geheel beschouwd, geen bijzondere aanduidingen, vermits de opslorping in alle bedrijfstakken gevoelig is. In vergelijking met de periode 1950-1951 is de terugloop algemeen, hetgeen bevestigd wordt door de verschillende groepen die naar absolute waarde minder belangrijk zijn. Het feit dat de textielnijverheid dit verloop niet gevolgd heeft, is wel een typisch verschijnsel, daar voor deze groep het gemiddelde in 1955 immers hoger lag dan in 1950-1951. Bovendien is de werkloosheid in het bouwbedrijf minder veranderlijk, aangezien het gemiddelde onderhevig is aan seizoeninvloeden,

Indeling van de werkloosheid per beroepsgroep
(daggemiddelden van het aantal gecontroleerde volledig werklozen)

BEROEPSGROEP	1954			1955		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Landbouw	10.340	1.068	11.408	7.428	817	8.245
Bos, jacht, visvangst	920	14	934	493	7	500
Mijnen	1.212	171	1.383	848	118	966
Steen	1.352	68	1.420	894	43	937
Aardewerk	2.080	1.436	3.516	1.670	1.188	2.858
Glas	528	575	1.103	315	356	671
Diamant	2.436	308	2.744	1.336	158	1.494
Bouwvak	24.452	154	24.606	17.393	98	17.491
Hout	6.608	637	7.245	4.605	430	5.035
Metaal	17.041	4.097	21.138	10.239	2.321	12.560
Chemie	1.189	1.100	2.289	717	710	1.427
Papier	481	928	1.409	343	613	956
Boek	712	436	1.148	547	297	844
Textiel	10.661	12.572	23.233	8.470	9.715	18.185
Kleding	2.216	10.051	12.267	1.597	6.346	7.943
Leder	2.398	1.708	4.106	1.568	1.063	2.631
Voeding	4.133	4.109	8.242	2.730	2.737	5.467
Tabak	509	1.011	1.520	380	693	1.073
Verkeer	9.684	4.410	14.094	6.616	2.777	9.393
Hotels, restaurants	1.812	3.349	5.161	1.484	2.626	4.110
Huispersoneel	539	4.336	4.875	427	3.214	3.641
Verzorging	232	151	383	187	106	293
Bedienden	5.269	6.487	11.756	4.230	4.675	8.905
Kunstenaars	654	292	946	604	260	864
Totaal	**107.458**	**59.468**	**166.926**	**75.121**	**41.368**	**116.489**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Volledige en gedeeltelijke werkloosheid tijdens de jaren 1953, 1954 en 1955 in de voornaamste bedrijfstakken (a)

(Daggemiddelden)

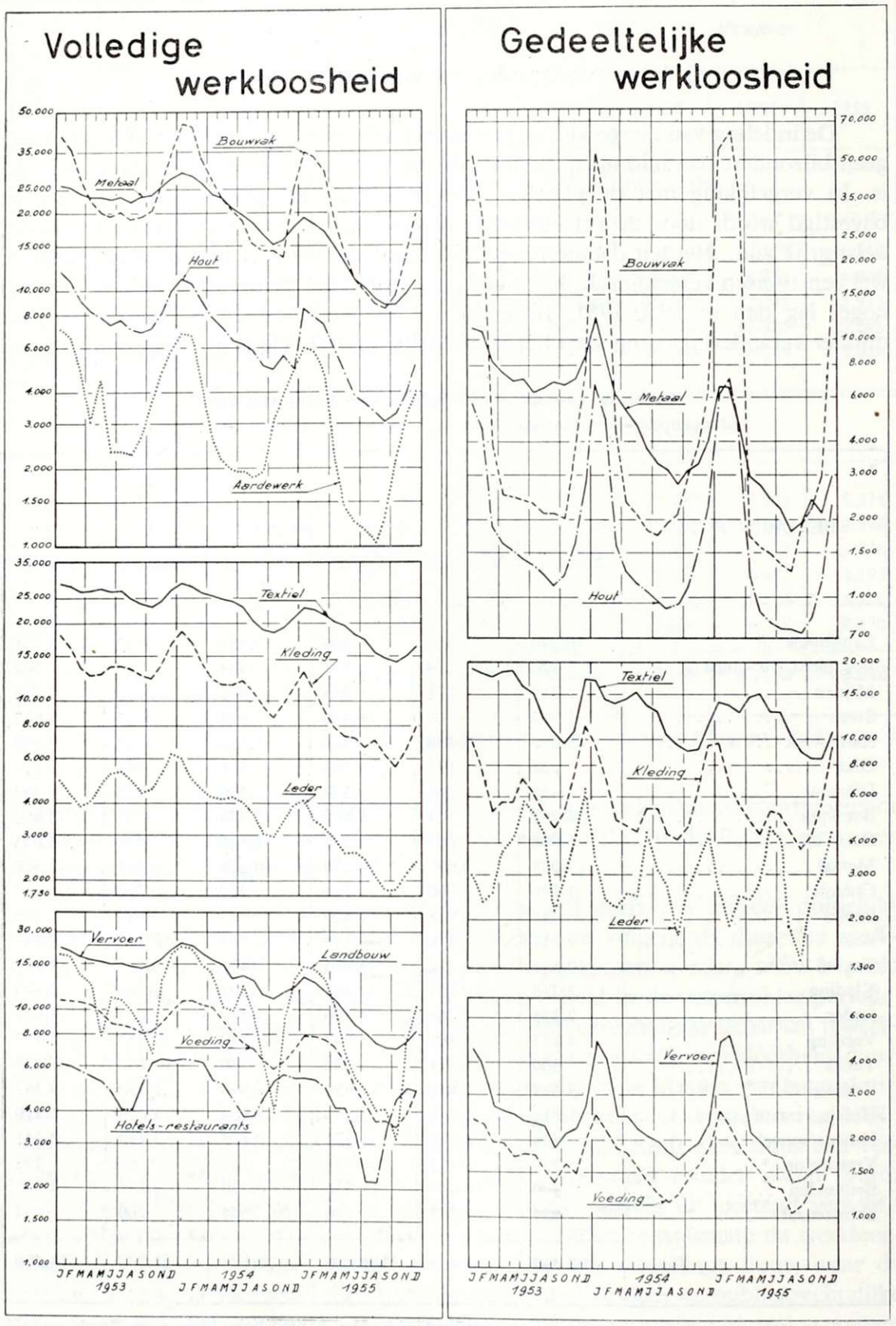

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

(a) Behalve de arbeiders in de mijnen, daar de amplitude van de curve niet toeliet de gedeeltelijke werkloosheid weer te geven.

hoewel de betrekkelijk geringe terugloop sinds 1950-1951 eerder opvalt — voor zover aan deze gegevens een bepaalde economische betekenis kan worden toegekend — gelet op het feit dat de werkgelegenheid die in deze bedrijfstak een grote uitbreiding heeft genomen en de gesubsidieerde werken in de eerste plaats aan deze groep ten goede kwamen.

Indeling der gecontroleerde volledig werklozen per provincie
(daggemiddelden)

PROVINCIE	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Antwerpen	22.843	48.492	48.886	42.908	45.226	44.345	38.606	25.618
Brabant	14.436	31.302	33.278	31.516	32.809	34.011	29.694	19.590
West-Vlaanderen	15.865	32.350	26.586	25.576	30.558	31.741	28.729	22.126
Oost-Vlaanderen	18.604	38.069	32.450	30.874	38.583	39.426	36.189	27.197
Henegouwen	3.632	11.172	14.305	10.292	12.348	15.200	15.095	9.732
Luik	2.758	5.904	6.278	5.188	6.502	9.436	9.468	6.218
Limburg	1.722	3.939	4.864	4.479	4.872	5.929	5.581	3.652
Luxemburg	268	579	752	515	428	606	830	525
Namen	831	2.181	2.573	2.104	2.244	2.920	2.734	1.813
Het Rijk	**80.959**	**173.988**	**169.972**	**153.452**	**173.570**	**183.614**	**166.926**	**116.489**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

De regionale toestand is eveneens gewijzigd. Ofschoon er in de Vlaamse gewesten, globaal genomen, geen verandering kwam, evolueerde de structuur van de werkloosheid in de beide Vlaanderen weinig gedurende de laatste jaren, terwijl daarentegen de opslorping gevoelig was in Antwerpen; Brabant kende ook een gunstig verloop; in het Waalse landsgedeelte is de terugloop van 1954 op 1955 in verband te brengen met de bedrijvigheid in de basisnijverheid, maar ten opzichte van 1950-1951 ligt deze terugloop beneden het gemiddelde voor gans het land, wat er op wijst dat het bereikte niveau steeds meer aan de invloed van het conjunctuurverloop ontsnapt. Daarenboven is het verschil ten opzichte van het in 1950 waargenomen minimum over het algemeen van mindere omvang dan de schommelingen van de beroepsbevolking uit hoofde van de natuurlijke demografische evolutie of van de binnen- en buitenlandse migratiebeweging. Dergelijke toestand doet zich, wat betreft de werkloze mannen, in al de provinciën voor (1), met uitzondering voor Oost-Vlaanderen, waar dit verschil niet bestaat, en voor de provincie Antwerpen, waar de opslorping van de werkloosheid zeer groot was tegenover een zeer beperkte demografische evolutie.

---

(1) Zie : Statistische bijdrage over de evolutie van de regionale werkloosheid. (*Maandschrijft van de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie*, Ministerie van Economische Zaken, 8e jaargang, nr 1, januari 1956, blz. 29-45).

TWEEDE DEEL

Produktie van goederen en diensten

HOOFDSTUK ÉÉN

LANDBOUW EN VISVANGST

AFDELING I. — LANDBOUW

§ 1. — ALGEMEEN OVERZICHT

1. — *Landbouwpolitiek.*

Dank zij de sterke toeneming van de landbouwproduktie in de naoorlogse jaren brengt de Belgische landbouw in zijn geheel ongeveer het 4/5 deel van de benodigde voedingsmiddelen voort, tegen slechts ongeveer 3/4 vóór de oorlog. Deze globale ontoereikendheid neemt echter niet weg dat exportoverschotten voorhanden zijn voor bepaalde produkten, als daar zijn varkensvlees, eieren, suiker, sierplanten, alsmede bepaalde groenten en vruchten (bloemkool, witloof, asperges, kersen, pruimen, appelen en peren). De Belgische landbouw blijft echter in eerste instantie op de binnenlandse markt gericht.

Daar het overgrote deel van de inlandse landbouwproduktie voor de binnenlandse markt bestemd is, beoogt de landbouwpolitiek het handhaven van zodanige binnenlandse prijzen dat de landbouwers bestaanszekerheid genieten. De hiertoe in de voorgaande jaren aangewende middelen bleven ook in 1955 van kracht.

De valorisatiepolitiek inzake tarwe, welke steunt op de toepassing van een directieprijs en op de verplichte inmenging van een bepaald percentage inlandse tarwe in het broodmeel, bleef van kracht; de directieprijs werd echter enigszins verlaagd wegens de overvloedige oogst. Het beschermingssysteem voor de suikerteelt bleef behouden. Het stelsel der richtprijzen werd verder toegepast ten opzichte van de tarwe, het varkensvlees, de eieren, de melk en de boter, alsmede de cichorei; dit stelsel werd eveneens ingevoerd voor de koeien. Het geheel der maatregelen welke nodig zijn om de richtprijzen te handhaven werd verder toegepast; het stelsel der minimumprijzen overeenkomstig het Benelux-landbouwprotocol, het stockeringsprogramma voor de boter, de tijdelijke opheffing van de invoer en de uitvoer en de toepassing van de tuinbouwkalender.

Toch onderging de principiële instelling van de landbouwpolitiek enige wijziging. Zulks houdt verband met de neiging tot overschrijding van de binnenlandse

behoeften, welke bij een groeiend aantal produkten is waar te nemen, bij voorbeeld bij het rundvlees, de afgeroomde melk en de aardappelen. Ten aanzien van de boter zij aangetekend dat de jarenlange produktiestijging in 1955 nochtans onderbroken werd.

Ten slotte hebben de door België ondertekende internationale overeenkomsten eveneens een weerslag op de landbouwpolitiek.

Tijdens de ministeriële Beneluxconferentie van 3 mei 1955 werden ten aanzien van de harmoniëring der landbouwpolitiek beslissingen getroffen welke voor de Belgische landbouw zeer belangrijk zijn. Het volgende werd besloten :

— Ratificatie binnen één jaar van de landbouwprotocollen ten einde de daarin voorziene arbitrageprocedure te kunnen toepassen.

— Bespoediging van deze arbitrageprocedure, in het bijzonder door voorafgaande aanwijzing van scheidsrechters alvorens enig geschil is gerezen.

— Instelling in het komend jaar van een landbouwfonds in België en Luxemburg, ten einde de beoogde harmoniëring te vergemakkelijken.

— Harmoniëring van de landbouwpolitiek in de drie landen binnen een periode van zeven jaar (1955-1962), ten einde de vrije uitwisseling van landbouwprodukten op de gemeenschappelijke markt mogelijk te maken, zulks onder voorbehoud van een beschermende clausule, ten einde te voorkomen dat zich in een bepaalde sector ernstige crisistoestanden zouden kunnen voordoen.

— Tot dit doel, vorming van een werkgroep van ministers die zal belast worden met de taak, jaarlijks de bij de harmoniëring der landbouwpolitiek te maken vorderingen en de daarmee corresponderende programma's tot vrijmaking van het handelsverkeer vast te stellen, daarbij rekening houdend met de in acht te nemen termijn van zeven jaar.

— Oprichting van een studiecommissie voor de kostprijzen in de landbouw, zulks ten einde te kunnen beschikken over volkomen vergelijkbare feitelijke gegevens en ten einde de meest doeltreffende methoden van analyse te kiezen.

Reeds in juli werd het Belgische Landbouwfonds opgericht. Zijn algemene opzet is de veiligstelling van rendabele producentenprijzen; zijn tussenkomsten mogen slaan op de opslag, de distributie en de verwerking van land- en tuinbouwprodukten, de voorziening met grondstoffen, de afzet, alsmede de marktordening en -uitbreiding.

Voor de financiering kwamen in aanmerking de heffingen op de invoer uit Nederland en een deel van de slachttaksen. De Hoge Raad van het landbouwfonds, die in oktober is opgericht, kwam voor het einde van het jaar tweemaal bijeen; hij hield zich vooral met het vleesprobleem bezig.

In de O.E.E.S. werd tot een verdere vrijmaking van de landbouwprodukten besloten. De Raad van de O.E.E.S. bepaalde op 14 januari dat vanaf 1 juli het vrijmakingspercentage voor de landbouwprodukten zou worden verhoogd met 10 % van het op 30 juni 1954 nog niet vrijgemaakte handelsverkeer en dat boven-

dien de particuliere invoer van landbouwprodukten vanaf 1 oktober tot 75 % zou worden vrijgemaakt. Enkel ten aanzien van deze laatste beslissing werd een uitwijkmogelijkheid gelaten voor de landen die de verplichting wegens betalingsbalansmoeilijkheden of om andere redenen niet zouden kunnen naleven. Door het indienen van een gemeenschappelijke liberalisatielijst voor de Beneluxlanden kon België aan de eerste verplichting voldoen. Ten aanzien van de tweede was Benelux genoodzaakt de maatregelen tot vrijmaking uit te stellen. Het vrijmakingspercentage, dat 69 % bedroeg in de Beneluxlijst welke rond het midden van het jaar van kracht werd, kon immers onmogelijk tot het voorgeschreven niveau worden opgevoerd. Doordat 1955 het basisjaar werd steeg het tot 89 %.

De beslissingen van de G.A.T.T. hebben ook hun weerslag op het handelsverkeer met landbouwprodukten. Op de zitting van maart 1955 werd de aangesloten leden — behalve die welke betalingsbalansmoeilijkheden ondervonden — de verplichting opgelegd, alle kwantitatieve beperkingen op te heffen. België kreeg echter zeven jaar tijd om hiertoe over te gaan, welke termijn ook gesteld werd voor de toepassing der Beneluxakkoorden ter zake van de landbouw.

Het naleven der internationale verbintenissen maakt het verlagen der kostprijzen tot een dringender noodzaak. Door voorlichting, verlening van subsidies, afzetbevordering, maatregelen tot kwaliteitsverbetering, faciliteiten bij de kredietverlening en dergelijke bevordert het Ministerie van Landbouw de kostprijsverlaging. De jongste jaren werd op technisch gebied een onbetwistbare vooruitgang tot stand gebracht; de sterke produktiestijging ten opzichte van vóór de oorlog moge volstaan om dit te bewijzen. De opbrengsten per ha in de akkerbouw en de melkgifte alsook de leg in de veehouderij zijn sterk toegenomen. De voornaamste oorzaken hiervan zijn de toegenomen aanwending van kunstmeststoffen, de selectie inzake vee en zaaigoed, de doorvoering van rationele teeltplannen en de voortschrijdende mechanisatie.

2. — *Algemene toestand van de landbouw.*

Evenals in de drie voorgaande jaren werden door de landbouwtelling van 15 mei 1955 de landbouwbedrijven geteld vanaf 1 ha, maar vanaf 1 are voor zover het de tuinbouw en de niet voor eigen gebruik bestemde teelten van tabak en geneeskundige planten betrof.

De verder in deze uiteenzetting opgenomen statistische gegevens betreffen niettemin alle landbouwbedrijven, d. w. z. alle exploitaties vanaf 1 are, waartoe gebruik is gemaakt van de inlichtingen vervat in de telling van 15 mei 1950.

De oppervlakte cultuurgrond verminderde in nagenoeg dezelfde mate als het voorgaande jaar (— 0,7 %). Deze achteruitgang, die te wijten is aan de herbebossing alsmede aan de uitbreiding van het wegennet en de huisvesting, kwam tot uiting in de akkerbouw en de tuinbouw. De oppervlakte grasland bleef daarentegen praktisch gelijk.

De vermindering van de oppervlakte bouwland gebeurde vooral ten nadele van de wortelgewassen, waarvan de areaalinkrimping sedert jaren voortduurt. De oppervlakte nijverheidsgewassen onderging daarentegen een uitbreiding door

Verloop van de opbrengst van sommige teelten

Gemiddelde produktie per hectare

(metrische kwintalen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	Verschil in % van 1954 op 1955
Wintertarwe	33,1	34,9	33,8	33,1	38,4	+ 16,0
Zomertarwe	24,9	22,5	24,9	26,4	28,6	+ 8,3
Rogge	24,7	26,8	26,1	29,8	29,9	+ 0,3
Wintergerst	32,3	30,8	31,2	29,9	36,5	+ 22,1
Zomergerst	29,8	30,1	31,5	33,1	33,3	+ 0,6
Haver	28,9	28,0	28,6	29,7	32,3	+ 8,8
Korrelmaïs	37,3	50,6	50,7	47,9	49,5	+ 3,3
Droge erwten	28,2	30,5	25,0	33,2	32,1	— 3,3
Suikerbieten	284,2	343,2	405,7	375,5	391,3	+ 4,2
Vlas(stro)	59,5	59,4	54,5	67,5	70,4	+ 4,3
Cichorei voor koffie	374,4	394,8	400,4	391,9	401,1	+ 2,3
Late aardappelen	221,3	248,1	231,8	272,8	264,0	— 3,2
Halfvroege aardappelen	231,7	248,8	211,5	295,9	265,5	— 10,3
Vroege aardappelen	192,2	194,4	172,4	225,2	201,2	— 10,7
Voederbieten	545,5	663,2	793,9	760,6	795,1	+ 4,5
Inkarnaatklaver (groen)	213,3	213,1	223,6	210,0	240,5	+ 14,5
Gewone klaver (hooi)	48,2	46,3	42,6	41,6	48,3	+ 16,1
Luzerne (hooi)	55,5	53,9	53,8	52,1	54,4	+ 4,4
Hooi (blijvend hooiland)	47,4	40,0	43,2	38,2	44,7	+ 17,0

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Veestapel

(eenheden)

OMSCHRIJVING	Gemiddelde 1937/1939 (a)	1 januari 1951	1 januari 1953	1 januari 1954	1 januari 1955	1 januari 1956
Landbouwpaarden	**258.000**	**227.016**	**211.112**	**205.235**	**193.166**	**184.648**
Runderen :						
Uitsluitend melkkoeien	971.000	893.404	902.041	930.407	953.363	948.471
Melk- en trekkoeien		38.813	39.116	34.548	31.415	26.520
Andere runderen	801.000	1.088.070	1.210.155	1.248.354	1.267.318	1.267.355
Totaal aantal runderen	**1.772.000**	**2.020.287**	**2.151.312**	**2.213.309**	**2.252.096**	**2.242.346**
Varkens	**1.087.000**	**1.234.263**	**1.382.133**	**1.255.148**	**1.333.549**	**1.441.411**

(a) Ramingen.

Bronnen : Ministerie van Landbouw.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

de toegenomen vlasuitzaai. Voor de groenvoedergewassen verminderde het areaal; zulks was trouwens ook het geval voor alle voedergewassen samen, grasland incluis, zij het dan dat de achteruitgang verhoudingsgewijze kleiner was dan die van de totale oppervlakte cultuurgrond.

Bebouwde oppervlakte

Tellingen van 15 mei 1951, 1952, 1953, 1954 en 1955

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	Verschil in % van 1954 op 1955
Graangewassen	500.340	512.911	517.365	506.659	505.601	— 0,2
Peulgewassen verbouwd voor het zaad	8.934	8.559	11.999	12.936	12.849	— 0,7
Nijverheidsgewassen	107.795	101.003	95.656	94.623	97.552	+ 3,1
Wortelplanten en knolgewassen	165.718	158.762	160.610	162.661	151.600	— 6,8
Groenvoeder	76.463	68.676	61.102	65.858	63.546	— 3,5
Grasland	832.061	820.624	820.689	815.017	815.472	—
Groenteteelt	25.260	27.477	28.422	28.656	29.413	+ 2,4
Andere teelten	54.524	59.401	59.152	55.427	64.126	— 4,1
Algemeen totaal	**1.730.557**	**1.757.413**	**1.754.995**	**1.741.837**	**1.780.697**	**— 0,7**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Dank zij het zeer goede weder viel de oogst over het algemeen zeer gunstig uit, zowel wat de opbrengst per ha als wat de kwaliteit betreft. Zon en droog weer bevorderden het goed binnenhalen van de oogst. Het gebrek aan neerslag heeft echter de aardappeloogst en de grasgroei beperkt.

Door de hoge opbrengst per ha was de akkerbouwproduktie groter dan in 1954 en zelfs ruimer dan in 1953, jaar dat nochtans als zeer goed staat aangetekend. Voor bepaalde teelten, rogge, cichorei en aardappelen bijv., was er niettemin een produktieachteruitgang, als gevolg van een areaalinkrimping.

De varkensstapel nam verder uitbreiding, terwijl de toeneming van de rundveestapel, die in de voorgaande jaren zeer aanzienlijk was, tot stilstand kwam : aan het einde van het jaar was het totaal aantal runderen, en ook het aantal melkkoeien, lager dan aan het einde van 1954.

Gemiddeld over het jaar was het aantal koeien echter groter dan in 1954; hieraan was de stijging van de melkproduktie te danken, alsmede aan de toeneming van de melkgifte per koe, toeneming welke in 1955 op 50 liter wordt geraamd. Niettegenstaande de gestegen melkvoortbrenging nam de boterproduktie enigszins af, maar het verbruik bleef praktisch onveranderd, want de boterinvoer steeg, waar hij in de voorgaande jaren sterk gedaald was.

In- en uitvoer van landbouwprodukten (a)

JAARTAL	Veehouderij-produkten		Akkerbouw-produkten		Tuinbouw-produkten		Totaal	
	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)
	INVOER							
1937	63.226	356.078	3.454.620	3.842.447	233.307	349.195	3.751.153	4.547.720
1949	195.693	5.725.033	1.943.133	7.643.662	256.347	2.023.012	2.395.173	15.391.707
1951	134.945	4.217.498	2.521.151	9.923.550	297.249	2.256.386	2.953.345	16.397.434
1953	120.748	3.658.176	2.235.936	7.797.583	270.403	2.059.802	2.627.087	13.515.561
1954	106.521	3.071.024	2.703.703	8.928.587	267.394	2.155.594	3.077.618	14.155.205
1955	105.521	3.217.265	2.174.250	7.485.428	287.602	2.283.197	2.567.825	12.985.890
	UITVOER							
1937	26.137	231.721	447.526	611.343	74.279	231.920	577.942	1.074.984
1949	12.958	425.193	136.643	387.476	71.934	624.758	221.616	1.437.427
1951	36.191	853.802	218.287	887.630	93.407	756.682	347.885	2.498.114
1953	68.919	513.658	169.881	546.658	122.710	901.244	359.510	1.961.560
1954	87.336	757.677	146.139	612.883	111.584	1.014.020	345.059	2.434.580
1955	72.869	651.556	355.314	846.962	119.472	1.111.501	547.655	2.610.019

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze tabel omvat de hoofdstukken 1, 2 en 4 van de afdeling I en de hoofdstukken 6, 7, 8, 10 alsmede een gedeelte van het hoofdstuk 12 van de afdeling II van het Beneluxdouanetarief. Ze omvat bovendien het nr 541*a* (ruw vlas). In deze tabel is de vis dus niet opgenomen, evenmin als de exotische produkten, welke niet in mededinging staan met een gelijkaardige Belgische produktie.

Boter
(tonnen)

JAARTAL	Produktie	Netto-invoer (B.L.E.U.)	Verbruik
1951	72.500	19.893	91.600
1952	74.000	26.778	100.358
1953	87.500	13.015	100.877
1954	91.000	7.845	98.670
1955	90.761	9.386	98.585

Bronnen : Ministerie van Landbouw.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De nettovleesinvoer, waarbij ook rekening wordt gehouden met de verhandelingen op levende dieren, vertoonde dank zij de gestegen produktie een verdere daling.

In- en uitvoersaldi van vlees (a)
(tonnen)

JAARTAL	Rundvlees	Varkensvlees	Paardevlees	Schapevlees	Totaal
1951	— 15.286	+ 14.249	— 17.980	— 994	— 20.011
1952	— 6.354	+ 8.309	— 15.760	— 1.889	— 15.694
1953	— 8.119	+ 7.207	— 14.413	— 2.041	— 17.366
1954	— 5.335	+ 10.140	— 15.186	— 1.475	— 11.856
1955	— 1.930	+ 10.846	— 16.721	— 1.160	— 8.965

Bron : Ministerie van Landbouw.

(a) Met inbegrip van de levende dieren, die in geslacht gewicht worden omgerekend.

Wordt een goederenpakket aangehouden dat zo goed mogelijk aan de inlandse landbouwproduktie beantwoordt, zo vertoont de invoer van landbouwprodukten een daling en de uitvoer een stijging, en vermindert het deficit van het handelsverkeer. Het aandeel van de landbouw in de totale uitvoer is echter gedaald. De verhandelingen op landbouwprodukten namen immers minder toe dan die op nijverheidsprodukten.

Beschouwt men afzonderlijk de veehouderijprodukten, de akkerbouwprodukten en de tuinbouwprodukten, dan blijkt dat alleen de invoer van akkerbouwprodukten daalde en dat de algemene uitvoerstijging buiten de sector der veehouderijprodukten gebeurde. Voor laatstgenoemde was het verloop tegengesteld aan dat van het voorgaande jaar, zowel bij de invoer als bij de uitvoer; voor deze omslag waren, enerzijds, de toeneming van de boterinvoer en, anderzijds, de mindere uitvoer van varkensvlees en geëvaporeerde melk bepalend. Bij de akkerbouw werd de invoervermindering vooral veroorzaakt door de geringere invoer van tarwe, terwijl de uitvoerstijging het gevolg was van de sterk toegenomen uitvoer van aardappelen. Voor de tuinbouwprodukten was er een drukker handelsverkeer in beide richtingen.

Evenals het voorgaande jaar was de prijsevolutie ongunstig voor de landbouwers. Terwijl de prijzen der kostenfactoren omhoog liepen, daalden de verkoopprijzen voor de akkerbouw- en de veehouderijprodukten tegelijk. Toch lag het indexcijfer voor de akkerbouwprodukten, in tegenstelling met de veehouderijprodukten, in december 1955 boven het peil van einde 1954; zulks was alleen toe te schrijven aan de gestegen aardappelprijs. De evolutie van het indexcijfer der veehouderijprodukten werd hoofdzakelijk bepaald door de varkensprijzen; de eierprijs liep eveneens terug. Bij de kostprijsfactoren verminderde alleen het prijsjaargemiddelde voor de kunstmeststoffen. In tegenstelling met voorgaand jaar was de stijging voor het materieel slechts gering. De sterkste toeneming werd vastgesteld bij de pachten, alsmede bij de lonen, welke in de landbouw 30 à 40 % en in de tuinbouw zelfs meer dan 60 % van de kostprijs uitmaken.

Niettegenstaande de lichte maar gestadige toeneming van de produktiekosten viel het oogstjaar 1955 veel gunstiger uit dan het jaar 1954. Zulks is toe te schrijven aan de gestegen produktie in akkerbouw en veehouderij, hetgeen ten dele op rekening komt van de technische vooruitgang, maar vooral van het buitengewoon gunstige zomerweer.

De ontwikkeling van de landbouwproduktie in 1955 kan als volgt worden samengevat. Er werden meer runderen en meer varkens geslacht dan het voorgaande jaar, maar minder schapen en paarden. De melkproduktie nam slechts weinig toe, terwijl de eierproduktie stationair bleef. De tarweoogst was groter dan ooit tevoren; bij de voedergraangewassen nam de produktie per ha eveneens toe. Hoewel de uitzaai slechts weinig groter was dan in 1954, brachten de suikerbieten 10 % meer suiker op. Het vlas, waarvan de kwaliteit goed is, vertoonde een ruimere opbrengst. Deze nam bij de aardappelen daarentegen af; de kwaliteit was echter beter. De voederproduktie was zeer ruim en van kwaliteit buitengewoon.

§ 2. — TOESTAND PER SECTOR

1. — *Akkerbouw.*

a) *Graangewassen.*

Bij een gelijkblijvend graanareaal nam de oppervlakte tarwe verder toe. De reeds jaren aanhoudende uitbreiding van deze teelt is te danken aan de valorisatiepolitiek.

In 1954 bedroeg de tarweoogst 570.000 t, waarvan 470.000 t aan de maalderijen geleverd werd.

Op 1 januari 1955 bedroeg de uitzaai van wintertarwe 171.500 ha, tegen 183.000 een jaar tevoren. Was 42 % van de wintertarwe in 1954 uitgevroren, ditmaal trad er daarentegen geen vorstschade op. Daar de uitzaai van zomertarwe bovendien vrij groot was, bereikte de totale oppervlakte tarwe een nieuw topcijfer.

Graangewassen

Bebouwde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	Verschil in % van 1954 op 1955
Broodgranen :						
Winter- en wisseltarwe ..	146.046	154.571	154.234	137.500	171.139	+ 24,5
Zomertarwe.....	12.227	11.379	16.644	46.644	20.127	— 56,8
Rogge.....	82.128	82.345	81.691	82.081	73.500	— 10,6
Spelt	6.507	5.959	6.043	6.230	6.075	— 2,5
Masteluin	1.480	1.439	1.027	1.390	788	— 43,3
Totaal broodgranen	**248.388**	**256.133**	**259.111**	**273.845**	**271.629**	**— 0,8**
Andere graangewassen :						
Wintergerst	26.144	29.638	32.413	16.315	25.222	+ 54,6
Zomergerst	62.096	60.256	61.085	59.741	56.580	— 5,3
Haver	162.981	165.331	161.413	152.309	148.962	— 2,2
Boekweit	117	133	104	280	139	— 51,4
Korrelmaïs	614	1.420	2.302	2.289	1.714	— 25,1
Mengeling van granen andere dan masteluin..	..	..	937	1.880	1.354	— 28,0
Totaal andere graangewassen	**251.952**	**256.778**	**258.254**	**232.814**	**233.971**	**+ 0,5**
Totaal graangewassen	**500.340**	**512.911**	**517.365**	**506.659**	**505.600**	**— 0,2**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Dank zij het gunstige weder was de opbrengst per ha hoog en viel de kwaliteit, in tegenstelling met het voorgaande jaar, zeer gunstig uit. De produktie bereikte een dusdanige omvang dat het wegwerken der beschikbare hoeveelheid een probleem werd. De leveringen aan de maalderijen bedroegen 616.000 t. In augustus trof de Regering maatregelen die neerkwamen op een verlaging van de richtprijs met 20 F; men kan het zo stellen dat voor de tarwe een gelijkaardig stelsel als voor de suikerbieten werd ingevoerd : valorisatie der produktie tot een beperkte hoeveelheid. Onmiddellijk na de oogst werd het inmengingspercentage gesteld op 25 %; vanaf september werd het evenwel verhoogd tot 60 % en in november tot 65 %. Niettemin lag de prijs in de eerste maanden na de oogst beneden de richtprijs. Hoewel latere leveringen recht geven op een meerdere prijs en voorzieningen getroffen zijn, ten einde gunstige kredietvoorwaarden te verschaffen aan landbouwers die niet in staat zijn met hun graanleveringen te wachten, waren deze in het begin veel te ruim. In de eerste vier maanden werd immers het 2/3 deel van de oogst in de handel gebracht.

Als gevolg van de produktiestijging werd minder tarwe ingevoerd; de import in de B.L.E.U. van tarwe, spelt en mengkoren samen bedroeg 480.000 t, tegen circa 780.000 in 1954. De vermindering betrof hoofdzakelijk de invoer uit Argentinië, Canada en de U.S.S.R.

Peulgewassen verbouwd voor het zaad

Bebouwde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	Verschil in % van 1954 op 1955
Bonen anders dan groen geoogst	667	463	510	684	561	— 18,0
Erwten anders dan groen geoogst	5.064	4.586	6.735	8.033	9.520	+ 18,5
Paardebonen (dikke en kleine)	2.305	2.869	3.947	3.625	2.287	— 36,9
Wikken	263	158	404	264	239	— 9,5
Lupinen	635	483	368	277	214	— 22,7
Mengeling van granen en anders dan groen geoogste peulgewassen	..	..	35	53	28	— 47,2
Totaal	**8.934**	**8.559**	**11.999**	**12.936**	**12.849**	**— 0,7**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Nijverheidsgewassen

Bebouwde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	Verschil in % van 1954 op 1955
Suikerbieten	65.369	63.924	58.885	56.779	57.396	+ 1,1
Vlas	34.198	32.270	32.424	32.034	35.422	+ 10,6
Cichorei voor koffie	3.144	682	860	2.787	2.367	— 15,1
Hennep	18	11	21	8	7	— 12,5
Tabak	2.160	1.984	1.991	1.739	1.160	— 33,3
Hop	524	514	541	634	557	— 12,1
Oliehoudende planten	2.349	1.599	911	622	611	— 1,8
Winterkoolzaad	(1.734)	(1.485)	(845)	(534)	(555)	(+ 3,9)
Zomerkoolzaad	(567)	(87)	(49)	(80)	(43)	(— 46,3)
Andere oliehoudende planten	(48)	(27)	(17)	(8)	(13)	(+ 62,5)
Medicinale, aromatische en kruiderijachtige planten	33	19	2	20	30	+ 50,0
Totaal	**107.795**	**101.003**	**95.656**	**94.623**	**97.551**	**+ 3,1**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Naast Denemarken en Luxemburg is België het enige Westeuropese land dat geen prijssteunmaatregelen ten behoeve van de grove graansoorten in werking heeft. De binnenlandse prijs voor deze produkten onderging dan ook ten volle de weerslag van de daling op de internationale voedergraanmarkten. Vooral bij de maïs was de prijsdaling sterk. Niettemin werd van dit produkt iets minder ingevoerd dan het jaar tevoren; wat de herkomst betreft, hebben zich enige verschuivingen voorgedaan : de invoer uit Argentinië daalde tot nagenoeg de helft, terwijl de invoer uit de U. S. A. met meer dan de helft toenam.

In tegenstelling met het voorgaande jaar bleef de oppervlakte niet-broodgranen gelijk. Daarentegen werd voor de rogge, welke ook grotendeels als veevoeder wordt aangewend, de in 1954 onderbroken daling opnieuw voortgezet; daar de opbrengst per ha bijna niet steeg, was de produktie aanmerkelijk lager. De invoer liep evenwel in nog veel sterkere mate terug, hetgeen vooral ten nadele van de invoer uit Argentinië gebeurde.

Evenals voor de wintertarwe was de oppervlakte wintergerst groter dan het jaar tevoren, niettegenstaande de oorspronkelijk kleinere uitzaai; het zomergerstareaal was ook vrij aanzienlijk. Daar de opbrengst van de zomergerst toenam was de produktie aanmerkelijk groter. Dienovereenkomstig werd minder gerst ingevoerd. Niettegenstaande de dalende noteringen was het gemiddelde prijsniveau hoger dan in 1954.

Bij de haver was het ook zo. Door de afneming van de paardenstapel, die zelf het gevolg is van de voortgaande mechanisering, nemen de behoeften aan haver steeds af. De uitzaai was minder dan in 1954, maar toch was de produktie de grootste der laatste vijf jaren. Daarentegen bedroeg de invoer niet eens de helft van de in 1954 ingevoerde hoeveelheid.

Hoewel aanzienlijker dan in 1954 was de opbrengst van korrelmaïs minder dan in 1953. De produktie was ruimschoots lager dan de twee voorgaande jaren, als gevolg van de areaalinkrimping.

b) *Droge groenten.*

Het areaal der voor het zaad verbouwde peulvruchten bleef nagenoeg gelijk. Het reeds overwegend aandeel der droge erwten nam nog sterk toe; de neiging tot uitbreiding van deze teelt blijft aanhouden. De opbrengst per ha voor de droge erwten was wel minder groot dan het voorafgaande jaar, maar de kwaliteit was beter. Na de prijsstijging van 1954 liep de notering in het eerste halfjaar nog verder op; in het tweede halfjaar trad echter een sterke daling op. Ook de prijs van de droge bonen liep terug.

c) *Nijverheidsgewassen.*

De oppervlakte suikerbieten onderging een geringe toeneming, maar bleef evenals de twee voorafgaande jaren ruimschoots beneden het peil der periode 1950-1952. Al was de opbrengst niet zo hoog als in het buitengewoon goede jaar 1953, toch was zij zeer bevredigend en alleszins ruimer dan in 1954. Ook het suikergehalte was iets hoger, zodat de suikerproduktie met 341.000 t witte suiker bijna 10 % groter was dan het voorafgaande jaar.

Daar het binnenlands suikerverbruik op ongeveer 250.000 t kan worden geraamd, kwam een belangrijkere hoeveelheid voor uitvoer beschikbaar. In 1955 bedroeg de uitvoer van geraffineerde suiker 92.000 t, waarbij te bedenken is dat 33.000 t ruwe suiker werd ingevoerd.

De vlasproduktie was de hoogste der laatste vijf jaren als gevolg van de toegenomen vlasuitzaai en de gestegen opbrengst. De gemiddelde prijs voor het jaar was hoger dan in 1954. Zulks geldt ook het vlaszaad, hoewel de prijs in de loop van het jaar afbrokkelde. De invoer van ruw vlas bedroeg 181.000 t tegen 170.000. De netto-invoer van lijnzaad steeg van 30.000 t tot 40.000 t.

De toegenomen oppervlakte welke de cichorei-uitzaai in 1954, na de sterke daling in 1952 en 1953 bereikte, bleef niet gehandhaafd. Niettegenstaande de toegenomen opbrengst ging de produktie achteruit. De prijzen liepen in 1955 verder terug. Het exportoverschot dat in 1954 afgenomen was, sloeg om in een invoeroverschot. Daarentegen nam de uitvoer van gebrande cichorei toe.

Voor de overige nijverheidsplanten nam de oppervlakte eveneens af. Het betreft de oliehoudende zaden, de tabak en de hop; dank zij een hogere opbrengst nam de hopproduktie toe. Lijken deze teelten weinig belangrijk wegens hun geringe oppervlakte, uit het oogpunt van de werkgelegenheid zijn zij niettemin belangwekkend.

d) *Knolgewassen.*

De zeer lage prijzen voor de aardappelen van de oogst 1954 gaven aanleiding tot een inkrimping der aanplantingen; daar bovendien de opbrengst lager uitviel, was de produktie beduidend minder dan in 1954. De prijzen, die in het eerste halfjaar zeer laag waren geweest, bereikten na de nieuwe oogst een meer normaal peil; de aardappelen waren immers degelijker en beter geschikt voor opslag. In tegenstelling met de voorgaande jaren werd een belangrijke hoeveelheid uitgevoerd, vooral naar het Verenigd Koninkrijk en Zweden.

In- en uitvoer van aardappelen
(tonnen)

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Pootaardappelen	Andere	Totaal	Pootaardappelen	Andere	Totaal
1952	80.218	31.881	112.099	1.151	28.422	29.573
1953	104.748	13.032	117.780	1.700	55.112	56.812
1954	87.322	44.337	131.659	822	62.594	63.416
1955	93.774	17.306	111.080	1.069	257.847	258.916

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Naast de aardappelen vertoonden ook de voederbieten een areaalinkrimping. De opbrengst was de hoogste der laatste vijf jaren. Wegens de kleinere uitzaai

bleef de produktie, hoewel zij groter was dan in 1954, lager dan in 1953, tijdens welk jaar eveneens een goede opbrengst per ha was bereikt. De prijs der voederbieten bleef lager dan het voorgaande jaar. De invoer was geringer dan in 1954.

e) *Grasland en groenvoeder.*

Hoewel de oppervlakte grasland nagenoeg onveranderd bleef, nam de oppervlakte der kunstweiden af, waartegenover stond een toeneming van het blijvend grasland. Deze betrof echter alleen de gehooide weiden, terwijl het beweide grasland ook afnam. De hooi-opbrengst was zeer goed, maar bleef toch minder dan in 1951. Door de ruime produktie was de prijs lager en werd minder hooi ingevoerd. De invoer van groenvoeder was eveneens geringer dan in 1954.

Invoer van veevoeder

JAARTAL	Hooi en voeder (groen en droog)	Zemelen	Veekoeken	Vlees- en vismeel	Pulp, bostel en dergelijke	Totaal
	HOEVEELHEID (tonnen)					
1952	169.782	40.274	197.307	26.693	181.206	615.262
1953	127.119	28.304	156.491	19.633	157.631	489.178
1954	86.661	87.463	176.021	22.739	168.811	541.695
1955	87.836	69.069	182.893	23.132	148.761	511.691
	WAARDE (duizenden franken)					
1952	141.492	127.917	750.076	159.487	185.455	1.364.427
1953	113.393	86.179	603.634	123.064	149.235	1.075.505
1954	99.577	197.425	708.066	153.977	180.308	1.339.353
1955	102.235	187.909	788.616	166.115	171.134	1.406.009

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De aan groenvoeder bestede oppervlakte nam af. Voor het inkarnaatklaver werd een hoge opbrengst bereikt; de prijs liep terug. Hetzelfde is waar van het stro, waarvan de netto-invoer aanmerkelijk afnam.

2. — *Veehouderij.*

De inkrimping van de paardenstapel was geringer dan in 1954 (— 8.000 eenheden, tegen — 12.000); de produktie van paardevlees liep dan ook terug. De invoer van paardevlees, die hoofdzakelijk gebeurt onder de vorm van levende dieren, nam toe, maar niet sterk genoeg om de produktiedaling te compenseren. Het verbruik nam dus af; de prijs voor paardevlees was trouwens aanmerkelijk hoger dan in 1954.

Kenmerkend voor de varkensteelt was de aanhoudende prijsdaling; het gehele jaar lag binnen de dalende fase van de cyclus der varkensprijzen. De toeneming

van de varkensstapel hield aan; aan het einde van het jaar was het aantal fokzeugen evenwel kleiner dan per 15 mei, maar het steeg opnieuw begin 1956. Na de achteruitgang in 1954 is de nettoproduktie van inlands varkensvlees opnieuw gestegen; zij overtrof ruimschoots die van 1953 en van de voorgaande jaren. De produktietoeneming werd bijna geheel opgeslorpt door de verbruiksstijging, terwijl de export slechts in geringe mate toenam. Daarentegen onderging de uitvoer van levende varkens een sterke uitbreiding : 24.500 stuks werden uitgevoerd tegen slechts 8.500 in 1954; zij waren vooral bestemd voor Frankrijk en Italië. De uitvoer van vers en bevroren vlees naar Frankrijk nam echter af, terwijl de uitvoer van spek, hoofdzakelijk naar West-Duitsland, een uitbreiding onderging.

Nettoproduktie van inlands vlees
(tonnen)

JAARTAL	Rundvlees	Varkensvlees (a)	Paardevlees	Schapevlees	Totaal
1951	142.653	163.698	12.000	2.654	321.005
1952	151.703	179.225	11.110	2.301	344.339
1953	157.029	179.035	12.755	2.483	351.302
1954	171.824	176.200	16.716	2.700	367.440
1955	182.254	184.015	10.728	2.423	379.420

(a) Exclusief de niet aangegeven hoeveslacht.

Bron : Ministerie van Landbouw.

De rundvleesproduktie steeg wederom, zij het in mindere mate dan het voorafgaande jaar. Dienvolgens verminderde het invoeroverschot tot 1 % van de produktie. In tegenstelling met de dalende prijstendentie in de voorgaande jaren waren de runderprijzen opwaarts gericht, met inbegrip van de kalverprijzen. De gemiddelde prijs over het gehele jaar was voor de ossen en de vaarzen hoger dan in 1954, daarentegen lager voor de stieren en de koeien, alsmede voor de kalveren. Het aantal afslachtingen steeg vooral bij de stieren, de koeien en de kalveren; de toeneming was minder groot wat de ossen betreft, terwijl er nagenoeg geen wijziging optrad in het aantal geslachte vaarzen. De invoer van levend rundvee nam af; er werden minder serumdieren ingevoerd. Voor het vlees verminderde het invoeroverschot in sterke mate.

Vleesverbruik
(tonnen)

JAARTAL	Rundvlees	Varkensvlees (a)	Paardevlees	Schapevlees	Totaal
1951	157.939	149.449	29.980	3.648	341.016
1952	158.057	170.916	26.870	4.190	360.033
1953	165.148	171.828	27.168	4.524	368.668
1954	177.159	166.060	31.902	4.175	379.296
1955	184.184	173.169	27.449	3.583	388.385

(a) Exclusief het vlees afkomstig van niet aangegeven hoeveslacht.

Bron : Ministerie van Landbouw.

De melkproduktie steeg in mindere mate dan het voorgaande jaar, te weten met 1,5 % tegen 3,3 %. Zij wordt geraamd op 3.596 miljoen liter. Van deze hoeveelheid gingen 321 miljoen naar de veevoedering, 789 miljoen werden aangewend als consumptiemelk (1), terwijl 2.351 miljoen en 135 miljoen respectievelijk bestemd waren voor de fabricatie van boter en andere zuivelprodukten. De verkoop van consumptiemelk nam toe. De boterproduktie en het boterverbruik bleven nagenoeg ongewijzigd. De produktie van harde kaas en ingedikte melk onderging een sterke uitbreiding. De producentenprijs voor melk was iets lager dan het voorgaande jaar, terwijl die voor boter, niettegenstaande de vermindering van de directieprijs, iets hoger was.

De eenheidsprijs der eieren vertoonde een daling van 10 %. De netto-uitvoer nam af.

3. — *Tuinbouw.*

Alles samen genomen zijn de weersomstandigheden voor de groenteteelt gunstig geweest, hoewel de uitzaai laat gebeurde en de ontwikkeling in het voorjaar traag verliep. Dank zij voldoende warmte en neerslag in de zomer was de groentenopbrengst goed wat hoeveelheid en kwaliteit betreft. Voor asperges, uien en augurken was het beschot echter gering, terwijl de vroege aardappelen veelal klein waren. De tomatenoogst was overvloedig.

Voor de fruitteelt was het jaar gunstig. De prijzen waren voordelig, want als gevolg van de ontoereikende oogst in Europa was er veel vraag.

De buitenlandse afzet van de bloemisterij was zeer bevredigend. Voor het boomkwekerijbedrijf was het een normaal jaar.

In- en uitvoer van tuinbouwprodukten

JAARTAL	Groenten (a)		Fruit		Levende planten en produkten van de bloementeelt	
	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)
	INVOER					
1937	57.951	55.723	172.848	277.836	2.508	15.636
1949	62.082	312.966	191.399	1.617.772	2.866	92.274
1951	63.918	348.816	228.572	1.788.977	4.759	118.593
1953	53.901	341.281	209.914	1.567.021	6.588	151.500
1954	54.437	362.280	206.878	1.645.490	6.079	147.824
1955	58.881	396.371	223.179	1.738.703	5.543	148.123
	UITVOER					
1937	52.547	77.296	11.220	68.632	10.512	85.992
1949	27.469	180.587	34.870	234.841	9.595	209.330
1951	41.465	297.706	43.769	240.536	8.173	218.440
1953	38.389	381.031	74.544	231.334	9.777	288.879
1954	39.631	438.458	60.952	245.779	11.001	329.783
1955	42.172	422.793	65.845	340.467	11.456	348.241

(a) Exclusief droge peulvruchten.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(1) Al dan niet geleverd door de zuivelfabrieken.

Het buitenlands handelsverkeer met tuinbouwprodukten nam zowel bij de invoer als bij de uitvoer toe. De invoer van uien en sla onderging een uitbreiding. Hoewel een grotere hoeveelheid witloof naar het buitenland ging, daalde de uitvoerwaarde; de totale groenteuitvoer vertoonde een gelijkaardig beeld. In de overige sectoren van de tuinbouw viel daarentegen een stijging van de uitvoerwaarde te constateren.

Afdeling II. — ZEEVISSERIJ

De Belgische visserijvloot onderging in 1955 een verdere uitbreiding : aan het einde van het jaar telde zij 430 eenheden, d. i. 9 meer dan een jaar te voren. Een twintigtal nieuwe eenheden werden in bedrijf gesteld; 11 boten werden echter uitgeschakeld (6 vergingen, de overige werden afgetakeld).

Evenals het voorgaande jaar betrof de modernisering hoofdzakelijk de middelslagvisserij. Het aantal in de vaart gebrachte vaartuigen valt immers als volgt uiteen : 2 kustvaartuigen, 14 middelslagvaartuigen en 4 diepzeetreilers. Bovendien gingen 8 vaartuigen over naar een hogere scheepsklasse, doordat zij van een sterkere motor werden voorzien.

Na de daling in het voorafgaande jaar, vertoonde de visaanvoer een stijging met 10 %. Voor de garnaal bedroeg de toeneming zelfs meer dan 20 %.

Visaanvoer

JAARTAL	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1949	61,3	465
1951	51,5	482
1952	62,2	502
1953	65,1	491
1954	61,4	509
1955	69,5	562

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De bruto-opbrengst was dan ook aanzienlijker, hoewel de gemiddelde prijs per kg terugliep van 8,29 F tot 8,10 F. De stijging van de haringprijs ging gepaard met een daling van de prijs voor schaal- en weekdieren en voor bodemvis, waaronder kabeljauw en schelvis. Daarentegen was tong als gevolg van de geringe aanvoer duurder, terwijl ook de prijs voor pladijs en tarbot hoger lag.

Evenals in 1954 bleef de invoer van vis naar gewicht gelijk, terwijl de waarde toenam; de uitvoer vertoonde opnieuw een stijging.

De invoer van verse bodemvis steeg van 4.900 t tot 6.900 t. Meer dan de helft van deze toeneming kwam op rekening van de invoer uit Nederland. Daar meer haring werd gevangen nam de haringinvoer af. De import van gepelde garnaal, die uitsluitend uit Nederland komt, steeg daarentegen met 50 % als gevolg van de verruiming der invoercontingenten. Evenals de invoer van garnaal was die van vis van minder dan 40 cm uit Nederland in 1955 nog niet geheel vrij.

In- en uitvoer van vis

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1949	40,6	326	11,1	108
1951	51,0	392	5,8	91
1952	50,0	422	8,0	101
1953	51,3	421	11,8	121
1954	51,9	476	16,3	141
1955	51,7	528	18,5	183

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In tegenstelling met het voorgaande jaar vermeerderde de export van verse bodemvis. Nederland en het Verenigd Koninkrijk namen meer af, terwijl de uitvoer naar Frankrijk nagenoeg gelijk bleef. De uitvoer van verse haring liep betrekkelijk weinig terug. De export van gezouten vis naar Belgisch-Kongo onderging een relatief sterke toeneming.

De rendabiliteit van de Belgische visserij blijft middelmatig; door het opvoeren van de vangcapaciteit en het vervangen van verouderde schepen zou de produktiviteit voorzeker kunnen worden verhoogd, al is zij reeds groot.

HOOFDSTUK II

NIJVERHEID

AFDELING I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID. REGLEMENTERINGSMAATREGELEN

De in 1953 ingezette toeneming van de industriële bedrijvigheid is in de meeste bedrijfstakken geleidelijk tot een hoogconjunctuur uitgegroeid.

De aangroei van de wereldvraag is begonnen toen de kopers weer op de markt kwamen na de intering van de tijdens de gebeurtenissen in Korea opgeslagen voorraden. De vraag heeft zichzelf gevoed, zonder uitzonderlijke prikkels van politieke of militaire aard. Aanvankelijk beantwoordde ze essentiël aan het voldoen der lopende behoeften door middel van inkomsten die zelf toenamen naarmate de activiteit steeg, doch geleidelijk aan werd het brandpunt van de expansie naar de sector der investeringsgoederen verschoven. In 1955 werd ze dan ook vooral gedragen door de toenemende behoeften aan grondstoffen, industriële basisprodukten en investeringsgoederen. In de meeste verbruiksgoederenindustrieën, vooral wat niet duurzame verbruiksgoederen betreft, bleef de stijging zeer gematigd en is de concurrentie omzeggens niet afgenomen, daar in België en in het buitenland meestal nog heel wat productiecapaciteit onbenut bleef.

Het gaat hier dus in 1955 nog om een kwantiteitsconjunctuur. Dank zij de nog beschikbare reserve aan produktiemiddelen en door de toenemende produktiviteit kon over het algemeen aan de groeiende vraag gemakkelijk het hoofd worden geboden, zodat het prijspeil voor de meeste goederen tamelijk stabiel bleef. Over het algemeen verkozen de verbruikers langere leveringstermijnen boven hogere prijzen. Nochtans ontstonden wel enige spanningen in sommige basissectoren, zoals in de ijzer- en staalnijverheid, daar de leveringstermijnen er steeds verder verschoven werden. Dit bracht dan wel prijsverhogingen mee, vooral wanneer een vlugge aflevering werd gevraagd. Doch zelfs in deze sectoren was de prijsstijging zeer gematigd, vergeleken met het oplopen der noteringen tijdens de Korea-boom. De werking der gemeenschappelijke markt is trouwens niet vreemd aan het kalme prijsverloop voor E. G. K. S.-produkten.

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1954					1955				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Algemeen indexcijfer	**100,0**	**98,9**	**101,4**	**98,7**	**109,2**	**102,1**	**105,3**	**107,8**	**102,9**	**116,0**	**108,0**
Bodemnijverheid	**21,5**	**98,8**	**96,8**	**91,8**	**100,1**	**96,9**	**97,5**	**100,3**	**93,8**	**107,1**	**99,7**
Steenkolenmijnen	*90,4*	*102,1*	*96,1*	*90,8*	*100,2*	*97,3*	*99,8*	*99,8*	*92,3*	*107,0*	*99,7*
Groeven	*6,2*	*62,7*	*102,4*	*98,1*	*99,8*	*90,8*	*67,8*	*102,6*	*101,5*	*106,5*	*94,6*
Porfiergroeven	..	60,6	125,0	130,4	118,0	108,6	58,5	134,6	133,8	138,8	116,4
Hardsteengroeven	..	52,5	87,3	76,1	85,5	75,4	61,4	77,9	77,4	81,8	74,6
Marmergroeven	..	99,4	115,4	107,5	124,5	111,7	118,1	117,8	110,4	128,1	118,6
Zandsteengroeven	..	46,6	103,2	102,3	87,0	84,8	43,7	100,0	103,3	102,8	87,5
Zandproduktie	..	72,4	106,7	119,8	118,5	104,3	79,4	136,9	137,4	135,1	122,2
Leisteengroeven	..	99,2	93,9	88,0	97,8	94,7	95,9	95,8	87,4	92,0	92,8
Kalk-, kalksteen- en dolomietnijverheid	*3,4*	*77,0*	*103,7*	*108,4*	*97,6*	*96,7*	*89,7*	*110,9*	*119,8*	*110,7*	*107,8*
Kalknijverheid	..	99,5	98,5	106,4	112,7	104,3	117,0	122,2	120,3	124,5	121,0
Kalksteengroeven	..	59,7	108,2	105,9	82,7	89,1	68,8	91,7	110,9	90,0	90,3
Dolomietnijverheid	..	76,5	102,5	121,1	108,3	102,1	89,3	144,4	114,1	143,5	131,2
Be- en verwerkende industrieën	**78,5**	**98,9**	**102,7**	**100,5**	**111,6**	**103,4**	**107,5**	**109,8**	**105,3**	**118,4**	**110,3**
Voedings- en genotmiddelennijverh.	*(7,9)*	*(81,1)*	*(97,7)*	*(95,5)*	*(122,0)*	*(99,1)*	*(84,6)*	*(100,6)*	*(102,4)*	*(125,6)*	*(103,3)*
Produktie van jam en dgl.	*0,2*	*83,1*	*90,5*	*169,4*	*133,2*	*119,1*	*93,0*	*113,6*	*179,4*	*134,5*	*130,1*
Maalderijen	*0,8*	*93,9*	*108,6*	*96,7*	*107,3*	*101,6*	*102,8*	*104,6*	*99,3*	*98,2*	*101,2*
Suikerfabrieken	*1,0*	*24,6*	*25,0*	*25,5*	*264,6*	*85,0*	*30,5*	*26,1*	*27,1*	*291,0*	*93,7*
Brouwerijen	*3,9*	*86,5*	*115,3*	*105,5*	*99,4*	*101,7*	*88,1*	*118,7*	*119,1*	*100,3*	*106,6*
Alcoholstokerijen	*0,4*	*89,8*	*66,8*	*99,8*	*85,0*	*85,4*	*88,5*	*90,5*	*88,2*	*104,3*	*92,9*
Tabaksnijverheid	*1,4*	*92,8*	*102,9*	*102,5*	*100,0*	*99,6*	*94,1*	*100,2*	*104,3*	*98,4*	*99,5*
Margarineproduktie	*0,2*	*105,5*	*108,6*	*115,0*	*124,4*	*113,3*	*112,8*	*114,4*	*115,2*	*127,5*	*117,5*
Produktie van plantaardige en dierlijke oliën	*0,3*	*97,1*	*103,9*	*113,3*	*119,3*	*108,4*	*130,6*	*117,4*	*102,0*	*107,2*	*114,3*
Scheikundige nijverheid	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Stikstofproduktie	*0,8*	*116,3*	*121,9*	*121,1*	*131,6*	*122,7*	*128,7*	*125,8*	*121,7*	*83,2*	*114,4*
Distillatie van steenkool	*0,1*	*102,2*	*99,5*	*100,8*	*104,7*	*101,8*	*111,1*	*110,0*	*113,6*	*107,6*	*110,6*
Lucifersfabrieken	*0,2*	*112,3*	*105,7*	*85,1*	*99,0*	*101,3*	*100,7*	*99,1*	*76,8*	*104,7*	*95,3*
Papier- en kartonnijverheid	*3,4*	*104,9*	*105,9*	*103,4*	*115,8*	*107,5*	*115,9*	*117,3*	*113,9*	*126,5*	*118,5*
Papier- en kartonproduktie	..	108,2	109,5	99,6	117,2	108,6	118,1	115,7	105,7	118,8	114,6
Papierverwerking	..	102,0	102,8	106,7	114,6	106,5	113,9	118,7	121,1	134,0	121,9
Ledernijverheid	*0,7*	*98,1*	*100,6*	*96,7*	*102,8*	*99,5*	*103,8*	*103,2*	*103,2*	*120,9*	*107,8*
Produktie van zwaar leder	..	97,2	118,1	116,0	110,4	110,4	110,4	103,6	96,2	97,8	102,0
Produktie van licht leder	..	98,4	96,5	92,1	101,0	97,0	102,3	103,0	104,0	126,3	109,1
Spinnerijen	*9,3*	*108,6*	*103,6*	*99,2*	*117,9*	*107,3*	*115,1*	*107,3*	*97,9*	*118,5*	*109,7*
Katoen-fijnspinnerijen	..	114,2	109,1	102,1	120,4	111,5	117,0	103,7	94,9	112,0	106,9
Katoen-kaardspinnerijen	..	112,9	108,0	89,4	114,0	106,1	105,7	90,6	79,8	107,2	95,8
Coconspinnerijen	..	129,7	120,5	126,4	130,9	126,9	134,4	127,6	103,6	108,6	118,6
Kaardwolspinnerijen	..	98,0	102,9	107,2	118,0	106,5	110,5	116,2	102,4	126,3	115,1
Kamwolspinnerijen	..	98,5	90,7	89,8	117,2	99,1	106,4	99,8	99,0	129,7	108,7
Vlas- en hennepspinnerijen	..	101,8	87,4	93,7	114,0	94,2	115,6	103,1	84,3	102,2	101,3
Jutespinnerijen	..	105,2	100,6	94,5	105,7	101,5	110,5	108,7	99,3	117,1	108,9
Spinnerijen, touwslagerij van harde vezels	..	133,5	139,7	114,9	126,5	128,7	166,6	186,6	148,8	169,1	167,8
Rayonproduktie	..	111,8	116,5	107,5	122,3	114,5	118,8	120,1	108,3	121,1	117,1

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1953 = 100) (vervolg)

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1954					1955				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Tricotagenijverheid	*3,0*	*89,6*	*94,6*	*110,7*	*125,7*	*105,2*	*102,0*	*105,7*	*124,1*	*141,8*	*118,4*
Weverijen	*8,5*	*107,0*	*102,6*	*104,7*	*120,6*	*108,7*	*113,7*	*110,1*	*102,2*	*123,1*	*112,3*
Katoenweverijen	..	114,8	112,7	109,3	126,1	115,7	116,3	107,8	99,4	121,3	111,2
Vlasweverijen	..	94,0	94,9	98,2	120,2	101,8	109,8	93,2	75,9	103,7	95,7
Wolweverijen	..	101,5	92,4	102,5	119,2	103,9	114,9	117,8	110,3	128,2	117,8
Rayonweverijen	..	117,1	116,6	106,6	121,2	115,4	112,8	106,3	99,0	130,0	112,0
Juteweverijen	..	86,4	87,8	91,1	94,3	89,9	92,6	93,7	93,7	104,7	96,2
Confectienijverheid	*7,0*	*96,5*	*106,6*	*94,5*	*104,8*	*100,5*	*99,3*	*106,1*	*92,7*	*103,3*	*100,4*
Schoennijverheid	*2,6*	*109,5*	*122,1*	*92,9*	*93,7*	*104,5*	*121,4*	*122,6*	*94,9*	*100,5*	*109,8*
Pantoffelnijverheid	*0,3*	*72,3*	*78,1*	*137,3*	*135,9*	*105,9*	*77,4*	*72,9*	*128,9*	*151,3*	*107,5*
Voortbrengers-verdelers van elektriciteit	*2,3*	*115,8*	*101,3*	*101,4*	*122,1*	*110,1*	*119,9*	*105,3*	*107,5*	*127,1*	*114,9*
Cokesfabrieken	*0,9*	*101,8*	*100,5*	*103,6*	*108,8*	*103,7*	*111,3*	*109,8*	*110,3*	*107,0*	*109,6*
Petroleumraffinaderijen	*0,4*	*89,6*	*135,4*	*126,1*	*133,6*	*118,7*	*118,3*	*146,6*	*166,1*	*157,9*	*147,2*
Kleinijverheid	*1,8*	*63,3*	*108,7*	*130,0*	*100,9*	*100,7*	*60,0*	*116,5*	*145,1*	*119,8*	*110,3*
Glasnijverheid	*2,8*	*113,0*	*109,6*	*130,6*	*110,7*	*115,7*	*117,3*	*125,3*	*130,6*	*144,4*	*129,7*
Plaatglasfabrieken	..	101,9	95,6	115,3	118,4	107,8	129,1	127,7	132,8	157,0	135,8
Holglasfabrieken	..	128,6	126,5	151,7	100,0	126,7	101,2	126,8	130,0	127,0	121,2
Cementnijverheid	*0,8*	*70,2*	*106,7*	*108,0*	*93,4*	*94,6*	*61,3*	*115,7*	*121,0*	*107,5*	*101,4*
Ijzer- en staalnijverheid	*8,8*	*102,6*	*104,2*	*108,2*	*120,7*	*109,0*	*129,0*	*128,3*	*125,5*	*138,2*	*130,3*
Gietijzerproduktie	..	101,6	107,0	111,8	117,8	109,5	125,8	127,1	126,6	131,8	127,8
Ruwstaalproduktie	..	103,6	108,9	111,8	119,7	111,0	128,2	129,2	128,3	137,3	130,8
Produktie van afgewerkte produkten	..	102,3	101,4	105,7	122,2	107,9	130,2	128,9	124,1	140,5	130,8
Industrie der non-ferro metalen (a)	*2,8*	*102,9*	*104,8*	*106,9*	*113,7*	*107,1*	*110,3*	*110,9*	*111,1*	*119,9*	*113,0*
Koperproduktie (a)	..	98,9	101,4	104,0	104,8	102,3	99,4	103,6	100,9	109,5	103,3
Zinkproduktie (a)	..	107,3	111,3	112,7	108,6	110,0	107,3	111,4	108,1	110,1	109,2
Loodproduktie (a)	..	94,7	87,7	93,3	100,8	99,1	100,4	93,4	113,1	120,1	106,7
Aluminiumproduktie (a)	..	121,9	107,3	97,5	120,3	112,0	130,2	164,1	153,8	164,1	153,1
Tinproduktie (a)	..	112,9	111,2	108,9	137,4	117,6	147,8	104,8	97,5	95,7	111,4
Produktie van halffabrikaten	..	103,7	107,6	109,6	133,0	113,5	126,1	124,4	122,9	142,3	128,9
Metaalverwerkende nijverheid	*32,5*	*96,8*	*94,2*	*92,7*	*103,1*	*98,0*	*103,8*	*104,0*	*96,6*	*108,9*	*103,3*
Staalgieterijen	..	85,2	88,4	82,3	92,0	87,5	93,0	94,2	87,4	101,3	94,0
IJzergieterijen	..	89,6	91,3	82,5	95,2	89,7	94,9	98,3	88,0	103,7	96,2
Draadtrekkerijen	..	108,3	110,9	109,4	121,8	112,6	123,4	120,2	110,1	122,8	119,1
Smederij, perswerk, zwaar drijfwerk	..	92,5	92,8	87,7	95,8	92,2	93,3	94,0	87,2	100,0	93,7
Plaatbewerking en diversen	..	94,5	97,4	90,0	94,3	95,3	98,7	99,4	91,2	100,7	97,5
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	..	91,3	94,9	93,3	108,9	97,1	105,8	103,0	92,6	108,3	102,4
Bruggen, vakwerken, zware ketels	..	97,2	100,2	100,9	99,9	99,6	98,9	95,7	98,0	109,9	100,6
Scheepsbouw	..	92,9	105,9	88,3	98,6	96,4	102,7	114,2	109,3	123,3	112,4
Spoorweg- en trammaterieel	..	105,1	106,5	94,1	103,4	102,3	89,2	87,1	85,6	99,6	90,4
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw	..	100,5	104,0	97,7	104,1	101,6	107,3	110,0	98,5	107,2	105,8
Drijfkrachtmachines, enz.	..	97,8	99,0	93,4	106,9	99,3	100,2	100,3	92,8	100,7	98,5
Werktuigmachines en dgl.	..	84,7	88,9	84,0	90,0	87,4	99,4	94,2	89.3	101,8	96,2
Verscheidene mechaniekbouwwerken	..	82,9	83,8	78,9	90,5	84,0	94,3	89,6	79,1	86,9	87,5
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	..	99,4	98,3	90,3	101,5	97,4	99,0	92,5	85,5	97,4	93,6
Toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	..	105,5	109,2	105,4	117,1	109,3	114,9	116,3	110,2	116,1	114,4
Elektrotechnische industrie	..	101,0	100,4	97,2	110,9	102,4	114,2	112,4	104,7	120,1	112,9
Fijnmechaniekbouw	..	101,2	91,6	94,4	116,5	100,9	110,1	124,2	103,5	118,9	114,2
Draagbare wapens en munitie	..	99,0	96,7	77,7	87,8	90,3	93,9	98,0	89,2	99,5	95,2

(a) Op basis van de voortschrijdende driemaandsgemiddelden.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het Belgisch indexcijfer der industriële activiteit, door het Nationaal Instituut voor de Statistiek met 1953 als basis berekend, steeg van 102,1 in 1954 tot 108,0 (1), d. i. 5,8 %.

Het indexcijfer voor de bodemnijverheid, hoewel ten opzichte van 1954 met 2,9 % toegenomen, bleef nog licht beneden het peil van 1953.

Voor de be- en verwerkende nijverheid steeg het indexcijfer van het N. I. S. met 6,7 % (2).

Die sterke aangroei werd vooral veroorzaakt door de sterke uitbreiding van de activiteit in de sectoren papier, cokesfabrieken, kleinijverheid, glasnijverheid, cementfabrieken, ijzer- en staalnijverheid, industrie der non-ferro metalen en metaalverwerkende nijverheid. Het gaat dus meestal om de produktie van investeringsgoederen en basisprodukten, wat aansluit met de tendentie die vrijwel overal werd vastgesteld.

De weerslag van de internationale conjunctuur op de industriële investeringen werd in België nog versterkt door de wetten van 7 augustus 1953 (3) en van 1 juli 1954 (4) die pas tijdens de tweede helft van 1954 en in 1955 hun volle weerslag deden voelen. Daarentegen kon de wet van 31 mei 1955 (5) nog geen praktische gevolgen hebben. Bij deze wet worden aan de openbare kredietinstellingen toelagen verleend voor het toestaan van *leningen*, die ten hoogste 5 miljoen frank bedragen en waarvan de rentevoet, gedurende ten hoogste vijf jaar, tot 1 % wordt verminderd; deze leningen worden toegestaan aan ondernemingen of aan een groep industriëlen of ambachtslui die niet meer dan aan 200 arbeiders werk verschaffen en aan provinciën, gemeenten of andere openbare instellingen, en moeten dienen ofwel tot de oprichting van industriële en ambachtelijke gebouwen ofwel tot de aankoop van dergelijke gebouwen die sedert tenminste twee jaar buiten gebruik zijn, voor zover ze worden gebruikt voor een industriële of ambachtelijke bezigheid waardoor de tewerkstelling, de produktie of de produktiviteit worden vermeerderd. Bovendien kunnen voor de oprichting en de aankoop van dergelijke gebouwen, aan ondernemingen of aan een groep van industriëlen of ambachtslui die aan niet meer dan 50 arbeiders werk verschaffen, evenals aan provinciën, gemeenten of andere openbare instellingen *toelagen* worden verleend, die 30 % van de oprichtingskosten of de aankoopwaarde niet mogen overschrijden. In beide gevallen zijn

---

(1) Feitelijk is dit stijgingstempo onderschat, daar voor de metaalverwerkende nijverheid, die voor een vierde de evolutie van het indexcijfer bepaalt, het N.I.S. niet het volume of de waarde der verzendingen weerhoudt, doch enkel het verloop van het aantal uren gepresteerde arbeid. Indien voor deze groep het partiëel indexcijfer van het N.I.S. wordt vervangen door het gewogen indexcijfer der verzonden hoeveelheid (zie tabel blz. 85), dan zou het algemeen indexcijfer der industriële activiteit 104,2 bedragen in 1954 en 113,9 in 1955, dit is een stijging van 9,3 %.

(2) De stijging bedroeg 11,0 %, nl. van 106,1 tot 117,8, zo met onder voorgaande voetnoot aangeduide verbetering wordt rekening gehouden.

(3) *Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953.

(4) *Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1954.

(5) Wet van 31 mei 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1955) en koninklijk besluit van 5 september 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 9 september 1955).

die gebouwen gedurende vijf jaar vrijgesteld van grondbelasting, terwijl tevens de toelagen vrijstelling van bedrijfsbelasting en aanvullende personele belasting genieten.

Opmerkelijk is dat de bijkomende binnenlandse vraag naar uitrustingsgoederen zich meer tot eigen dan tot vreemde firma's heeft gericht : de invoer van die goederen is veel minder toegenomen dan de bestellingen en verzendingen in de metaalverwerkende nijverheid voor de binnenlandse markt. Deze zijn zelf minder gestegen dan de buitenlandse vraag. Samen met de sterk opgelopen uitvoer van metalen, steenkool en bouwmaterialen, is deze evolutie inzake binnen- en buitenlandse vraag naar metalen uitrustingsgoederen één der hoofdoorzaken van het groeiend batig saldo der Belgische betalingsbalans.

In de verbruiksgoederenindustrieën, daarentegen, is de hevigheid der internationale concurrentie weinig afgenomen, zodat het prijspeil er ondanks de kostenstijging bijna niet toenam en in sommige sectoren, zoals de textielnijverheid en de zwaar-lederindustrie, de reeds weinig gunstige toestand nog slechter werd. De textielnijverheid is trouwens in een wereldcrisis verwikkeld. Dit gaf dan ook aanleiding tot beschermingsmaatregelen in verscheidene landen, onder de vorm van invoerbeperkingen en hulp aan de uitvoer; de zo sterk op de uitvoer aangewezen en binnenlands weinig beschermde Belgische nijverheid heeft scherp de weerslag hiervan ondergaan.

De Regering is er dan ook toe genoopt geweest sommige bedrijfstakken te beschermen. De overdrachttaks bij de invoer werd voor vele produkten ingevoerd of verhoogd (1). De invoer van bepaalde produkten uit landen, die beneden kostprijs op de Belgische markt verkopen, werd met een licentierecht belast (2), terwijl ook de minimumprijzen bij de invoer werden aangepast.

Ook werden nieuwe beschermingsmaatregelen bij de invoer getroffen, o. m. betreffende lucifers, motorrijwielen en fietsen. Ten gunste van de textielnijverheid werden bovendien nog een reeks andere maatregelen getroffen (3).

De industriële structuur ondergaat onmiskenbaar een evolutie, zij het dat deze zeer langzaam verloopt. Mits enige schakeringen en het nodig voorbehoud mag worden bevestigd dat binnen elke grote groep activiteiten de ondernemingen die meer geëvolueerde produkten voortbrengen het grootste voordeel uit de conjunctuur hebben gehaald.

In de textielnijverheid werd de achteruitgang voor traditionele produkten grotendeels gecompenseerd door een expansie voor speciale weefsels, voor tapijten, voor gebreide artikelen en voor kwaliteitsstoffen.

Een gelijkaardige evolutie wordt in de zuivelnijverheid vastgesteld.

---

(1) Koninklijk besluit van 16 juni 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 23 juni 1955) en koninklijk besluit van 24 december 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 30 december 1955).

(2) Koninklijk besluit van 19 augustus 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 1 september 1955) en koninklijk besluit van 10 december 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 19-20 december 1955); eerstgenoemd besluit werd bekrachtigd bij de wet van 28 mei 1956 *(Belgisch Staatsblad* van 9 juni 1956).

(3) Zie blz. 117.

Evolutie van de industriële bedrijvigheid naar de graad van verwerking der goederen

OMSCHRIJVING	1955 (1954 = 100)	1955 (1953 = 100)	1955 (1951 = 100)
STEENKOLEN - METALEN - METAALWAREN			
Steenkolen	102,5	99,7	101,1
Cokes	107,4	111,0	109,3
Gietijzer	116,9	127,3	110,7
Ruw staal	119,1	134,3	118,3
Afgewerkt staal	121,2	130,7	113,3
Non-ferro metalen	102,6	107,6	109,1
Halffabrikaten in non-ferro metalen	113,7	129,2	100,5
Metaalwaren (a)	119,0	126,4	125,1
TEXTIELPRODUKTEN			
Wol :			
wolbereiding	106,6	94,8	116,1
spinnerijen	107,4	111,4	125,0
weverijen	113,4	117,8	113,8
— gewone weefsels	94,8	104,8	74,9
— speciale weefsels (b)	126,5	134,2	185,3
Katoen :			
spinnerijen	96,0	107,8	92,0
weverijen	96,1	111,2	93,7
— gewone weefsels	94,3	105,2	73,0
— speciale weefsels (b)	99,1	115,5	155,0
Vlas :			
spinnerijen	100,3	96,2	71,7
weverijen	94,0	95,8	87,4
Andere bastvezels :			
spinnerijen	112,0	119,3	127,8
weverijen	107,4	98,7	93,9
Rayon :			
produktie	102,2	117,1	108,9
weverijen	97,0	112,0	111,6
Gebreide goederen	112,8	118,4	151,8
ZUIVELPRODUKTEN			
Melkerijmelk	104,3	110,6	108,4
Melkerijboter	100,6	109,2	132,3
Kaas	106,6	113,1	131,6
Dieet- en speciale produkten	146,7	219,0	520,7
Algemene indexcijfers van de industriële bedrijvigheid			
Verbeterd N.I.S.-indexcijfer (1953 = 100 (c)	**109,3**	**113,9**	..
Indexcijfer I.E.S.O. Leuven (1953 = 100)	**109,8**	**115,8**	**109,2**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.
Diverse.

(a) Indexcijfer der verzonden hoeveelheid, met als wegingscoëfficient de tewerkstelling in elke sector tijdens het jaar 1953.
(b) Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering, tapijten.
(c) Inzake het N.I.S.-indexcijfer werd het partieel indexcijfer voor de metaalverwerkende nijverheid, dat enkel rekening houdt met de evolutie van het aantal uren-arbeid, vervangen door het indexcijfer dat het voorwerp van voetnoot (a) uitmaakt.

In de scheikundige nijverheid is die evolutie daarentegen minder duidelijk; terwijl nieuwe produkten op de markt worden gebracht en de expansie voor sommige meer geëvolueerde produkten voortduurt, is de toestand minder gunstig voor andere hoogwaardige produkten, waarvan de vervaardiging in het buitenland sterk toeneemt.

In de ledersector is de produktie van licht leder en van schoeisel toegenomen, terwijl de structurele crisis in de sector zwaar leder voortduurt.

In de bedrijfstakken papier en glas wordt de activiteit eveneens naar een grotere transformatie georiënteerd.

De produktie van metalen, ten slotte, is meer gestegen dan die van steenkool, en de produktie van metaalfabrikaten meer dan die van metalen. Er dient nochtans aangetekend dat de expansie van de cokes- en van de ijzer- en staalnijverheid reeds enige hinder heeft ondervonden van de starheid der steenkoolproduktie. De, zij het gematigde, voorsprong van de activiteit in de metaalverwerkende nijverheid tegenover de ijzer- en staalnijverheid kon worden verworven ondanks de moeilijkheden die sommige ondersectoren ondervinden en de tragere ontwikkeling van sommige andere. Deze hebben evenwel toch vooruitgang geboekt tijdens de jongste jaren.

Globaal genomen was die evolutie naar het meer geëvolueerde produkt dus tamelijk duidelijk, wat een betere valorisatie der inlandse produktiemiddelen toelaat en de kwetsbaarheid der industrie voor conjunctuurschommelingen vermindert.

AFDELING II. — PRODUKTIEVERLOOP PER BEDRIJFSTAK

§ 1. — ENERGIE EN ERMEE SAMENHANGENDE ACTIVITEITEN

1. — *Steenkool.*

De tijdens de zomer van 1954 ingezette aangroei van de vraag naar steenkool, en inzonderheid naar cokesgruiskool, nam in 1955 nog in kracht toe. Aanvankelijk in hoofdzaak uit het buitenland afkomstig, waar een stijgende vraag, vooral vanwege de ijzer- en staalnijverheid, gepaard ging met een vrijwel onveranderd produktievolume en een omslag van sommige traditionele handelsstromen (1), namen ook de verkopen op de binnenlandse markt geleidelijk toe. De meerverkoop bedroeg 2,7 miljoen ton, d. i. 8,3 %, en werd voor gelijke delen over het binnenland (+ 5 %) en het buitenland (+ 24,1 %) gespreid, ondanks het remmen van de uitvoer tijdens de laatste maanden.

Deze toegenomen afzet kon slechts ten dele door een ruimere produktie worden opgevangen. Het tekort aan mijnwerkers, onder meer veroorzaakt door aanwervingsmoeilijkheden en de aantrekkingskracht vanwege de andere bedrijfstakken, remde het uitdelvingstempo, dat slechts met 0,7 miljoen ton, d. i. 2,5 %, toenam; de totale produktie bleef aldus nog beneden het peil dat in 1952 en 1953 werd bereikt. In de bekkens van Luik en de Borinage werden zelfs minder kolen

(1) Zie *De Belgische Economie in 1954,* op. cit., blz. 52.

Steenkoolproduktie per bekken

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Namen	Bergen	Centrum	Charleroi	Luik	Limburg	Totaal	Indexcijfer (1938 = 100)
1938	394	4.899	4.256	7.977	5.523	6.536	29.585	100,0
1949	(a)	4.601	3.747	7.096	4.456	7.954	27.854	94,1
1950	(a)	4.644	3.323	6.810	4.422	8.122	27.321	92,3
1951	(a)	4.839	3.589	7.173	4.785	9.265	29.651	100,2
1952	(a)	4.798	3.712	7.205	4.957	9.712	30.384	102,7
1953	(a)	4.621	3.678	7.275	5.003	9.483	30.060	101,6
1954	(a)	4.274	3.605	7.149	4.963	9.258	29.249	98,9
1955	(a)	4.123	3.668	7.224	4.818	10.144	29.978	101,3

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) De statistieken voor het bekken van Namen werden bij dat van Charleroi gevoegd.

boven gehaald dan in 1954, doch de Kempen, daarentegen, leverden 9,6 % meer, zodat hun aandeel in de totale steenkoolproduktie van het land van 22,1 % in 1938 en 31,7 % in 1954 tot 33,8 % is gestegen. De gemiddelde produktiviteit der mijnwerkers steeg meer dan de produktie; de streekverschillen waren evenwel zeer belangrijk; in de Kempen nam ze voor de ondergrond met 10 % toe en benaderde ze aldus het tempo van het Ruhrgebied, terwijl de achterstand van de Waalse bekkens tegenover de andere kolengebieden der E. G. K. S. nog ruimer werd; voor laatstgenoemde bekkens zijn de vooruitzichten inzake de toekomstige integratie in de gemeenschappelijke markt er dan ook in dit opzicht niet op verbeterd. Wel moet worden opgemerkt dat de stijging der produktiviteit werd geremd door het inzetten van verse, meestal ongeoefende mijnwerkers; België was trouwens het enige land der Gemeenschap waar het aantal ondergronders einde 1955 groter was dan een jaar tevoren; het aantal bovengronders liep verder terug.

De toegenomen vraag ging bovendien gepaard met een inkrimping van de invoer, die met 100.000 t afnam. De terugloop van de aankopen in de E. G. K. S. (— 700.000 t) en in het Verenigd Koninkrijk werd slechts onvolledig gecompenseerd door de ruimere aankoop van Amerikaanse cokesgruiskolen (+ 500.000 t) en Russische antraciet (+ 50.000 t). De vroeger zo goedkope Amerikaanse cokesgruiskolen werden zeer duur omwille van de sterke stijging der zeevrachtprijzen.

De voorraden op de mijnterreinen moesten dan ook voor 2,4 miljoen ton worden aangesproken. Bij het einde van het jaar bedroegen ze nog slechts 371.000 t, terwijl ze tijdens de zomer van 1954 tot 4,2 miljoen ton waren gestegen.

De ruime voorraden hadden trouwens een sterke vordering van de uitvoer mogelijk gemaakt, doch hun uitputting verklaart dan ook de inkrimping van de uitvoer bij het einde van het jaar. Voor het ganse jaar 1955 bereikte het aandeel van de uitvoer in de totale afzet 19,6 %, tegen 17,1 % in 1954.

Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen

TIJDVAK	Aantal ingeschreven mijnwerkers (duizenden) (a)	Gemiddeld aantal aanwezige arbeiders (duizenden)		Gemiddelde dagproduktie per arbeider (kilogrammen)	
		Onder-grond	Onder- en bovengrond	Onder-grond	Onder- en bovengrond
1938 Maandgemiddelde ...	**148,0**	**91,9**	**131,2**	**1.090**	**756**
1949 Maandgemiddelde ...	**163,0**	**103,3**	**146,6**	**926**	**645**
1950 Maandgemiddelde ...	**153,2**	**94,2**	**135,9**	**1.009**	**689**
1951 Maandgemiddelde ...	**160,9**	**94,9**	**133,9**	**1.054**	**738**
1952 Maandgemiddelde ...	**159,7**	**98,3**	**135,7**	**1.042**	**745**
1953 Maandgemiddelde ...	**154,4**	**95,3**	**131,6**	**1.060**	**758**
1954 Maandgemiddelde ...	**147,3**	**90,9**	**125,8**	**1.099**	**784**
1955 Maandgemiddelde (b)	**150,9**	**87,1**	**119,8**	**1.148**	**826**
1955 (b) Januari	146,9	86,3	120,0	1.149	817
Februari	146,6	85,7	119,2	115,5	821
Maart	146,0	85,6	118,4	1.153	828
April	144,4	86,3	119,6	1.155	825
Mei	143,9	86,2	119,4	1.156	825
Juni	145,2	86,5	119,4	1.154	829
Juli	144,8	81,3	113,0	1.113	782
Augustus	144,6	85,1	116,8	1.126	812
September	146,2	86,3	118,6	1.154	835
Oktober	148,0	88,9	121,4	1.158	840
November	149,6	93,0	125,8	1.638	834
December	150,9	94,0	126,7	1.151	847

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Bij het einde van het tijdvak.
(b) Voorlopige cijfers.

De aangroei van het binnenlands verbruik gold vooral de cokesfabrieken, de elektriciteitscentrales, de agglomeraatfabrieken, de cementnijverheid en de gezinnen.

De sterke vraag naar cokes vanwege de ijzer- en staalnijverheid had tot gevolg dat, ondanks de staking in de cokesfabrieken der synthesenijverheid van einde september tot begin november, het aandeel der cokesfabrieken in de totale binnenlandse steenkolenafzet van 24 % in 1949 en 29 % in 1954 tot 30 % in 1955 is gestegen.

Ondanks de toenemende afbouw van mijnafvalbelten stegen de aankopen vanwege de onafhankelijke elektriciteitscentrales zo sterk dat bij het einde van het jaar geen minderwaardige steenkool meer beschikbaar was en er zelfs moest ingevoerd worden; de onvoldoende verkoop van die variëteiten was daarentegen één der belangrijkste oorzaken geweest van het oplopen der steenkolenvoorraden in 1953 en 1954.

Steenkolenbalans
(duizenden tonnen)

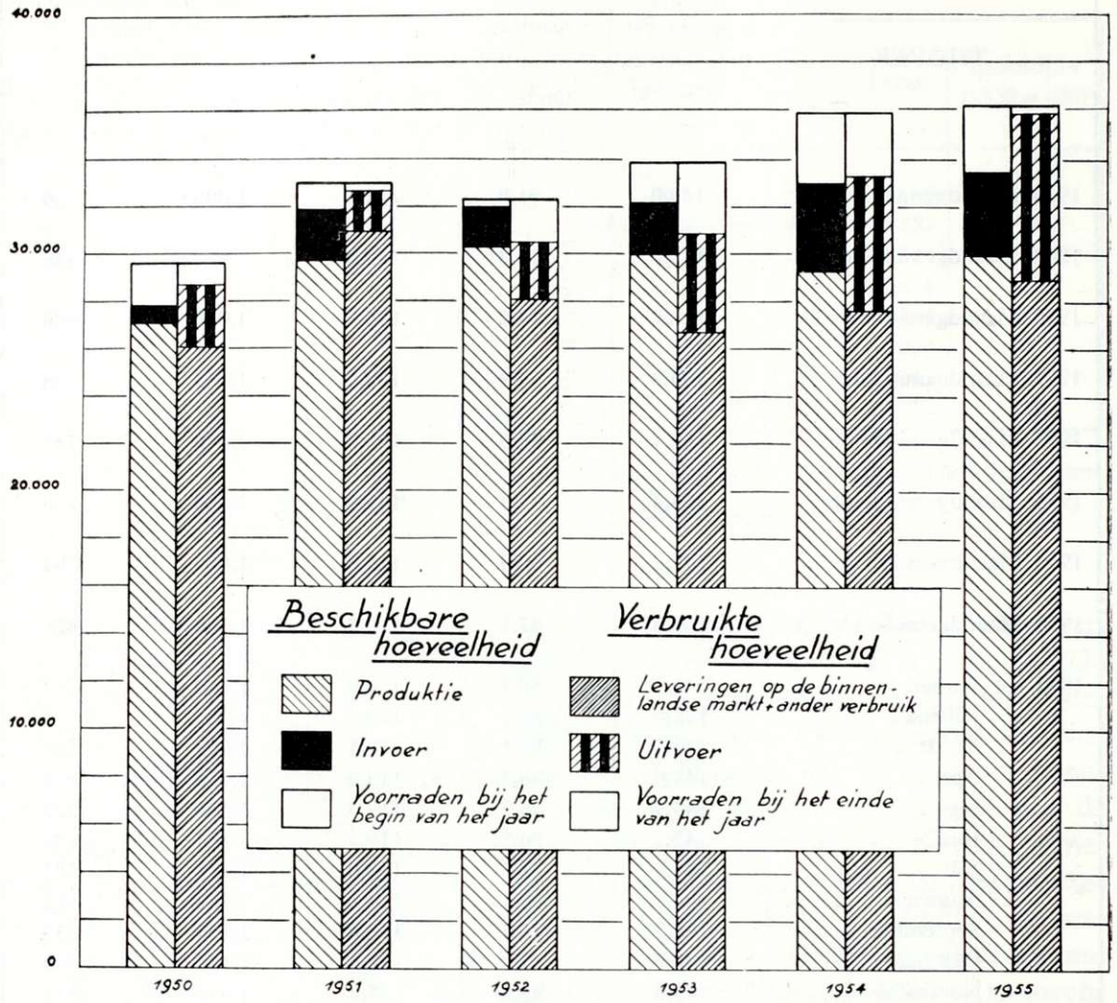

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

Daartegenover staat de slechts geringe stijging van het verbruik door de diverse industrieën, ondanks de sterk toegenomen activiteit. Hun aankopen bleven zelfs nog merkelijk beneden het peil dat tot 1952 werd bereikt, daar ze steeds meer op vloeibare brandstoffen beroep doen.

De vraag vanwege de spoorwegen blijft teruglopen, ingevolge de toenemende omschakeling naar diesel- en elektrische tractie. Ook de brikettenaankopen voor het vervoer per spoor en te water blijven teruglopen.

De groeiende vraag naar eierkolen, onder meer vanwege het buitenland, had ondanks de geringere brikettenverkoop een toenemende activiteit in de agglomeraatfabrieken tot gevolg.

Opvallend is de voortdurende aangroei van het verbruik van vaste brandstoffen door gezinnen, handelaars en ambachtslieden, ondanks de toenemende aanwending van andere energievormen.

Die vlotte totaalafzet heeft dan ook het prijspeil beïnvloed. De uitvoerprijzen stegen. Aangezien ze tijdens het eerste kwartaal het binnenlands peil hadden

Steenkolenbalans
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1950	1951	1952	1953	1954	1955
I *Nettoproduktie*	**27.321**	**29.651**	**30.384**	**30.060**	**29.249**	**29.978**
II *Invoer* (a)	**648**	**2.194**	**1.615**	**2.179**	**3.725**	**3.634**
III *Beschikbare hoeveelheid*.	**27.969**	**31.845**	**31.999**	**32.239**	**32.974**	**33.612**
IV *Leveringen*						
A. *Binnenland :*						
1. Eigen verbruik der mijnondernemingen (+ eigen elektriciteitscentrales)	2.728	2.712	2.625	2.603	2.530	2.665
2. Cokes- en gasfabrieken, ijzer- en staalnijverheid ..	6.474	8.579	8.756	8.074	8.333	9.006
a) Cokesfabrieken	*6.082*	*8.036*	*8.330*	*7.748*	*8.019*	*8.708*
b) Gasfabrieken .	*35*	*31*	*26*	*26*	*23*	*14*
c) IJzer- en staalnijverheid (b)	*357*	*512*	*400*	*301*	*291*	*284*
3. Agglomeraatfabrieken	937	1.653	1.380	1.275	1.310	1.457
4. Onafhankelijke elektriciteitscentrales (c)	2.789	3.402	2.932	2.651	3.060	3.285
5. Vervoer	1.494	1.638	1.548	1.449	1.440	1.389
a) Spoorwegen .	*1.398*	*1.501*	*1.478*	*1.402*	*1.372*	*1.312*
b) Bunkerkolen, sleepdiensten.	*67*	*103*	*45*	*40*	*61*	*69*
c) Binnenscheepvaart	*29*	*34*	*25*	*7*	*7*	*8*
6. Andere bedrijfstakken	4.686	5.243	4.307	3.986	4.092	4.219
a) Industrie der non-ferro metalen	*455* (d)	*589* (d)	*516* (d)	*482* (d)	*519*	*543*
b) Scheikundige nijverheid ...	*631* (d)	*736* (d)	*544* (d)	*541* (d)	*567*	*507*
c) Cementfabrieken	*866* (d)	*1.052* (d)	*990* (d)	*975* (d)	*927*	*1.075*
d) Verscheidene industrieën ..	*2.734* (e)	*2.866* (e)	*2.257* (e)	*1.988* (e)	*2.079*	*2.094*
7. Huishoudelijk contingent (+ levering aan de mijnwerkers)....	6.786	7.574	6.294	6.443	6.638	6.754
8. Openbare besturen	140	152	172	174	172	170
Totaal leveringen binnenland	**26.034**	**30.953**	**28.014**	**26.655**	**27.569**	**28.945**
B. *Uitvoer* (a) (f).....	**2.699**	**1.728**	**2.537**	**4.165**	**5.681**	**7.050**
Totale leveringen	**28.733**	**32.681**	**30.551**	**30.820**	**33.250**	**35.995**
V *Voorraadvorming*	**— 763** (g)	**— 827** (g)	**+1.457** (g)	**+1.385** (g)	**— 261**	**—2.444**
VI *Voorraden bij het einde van het jaar*	**1.042** (g)	**221** (g)	**1.678** (g)	**3.063** (g)	**2.815**	**371**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Met inbegrip van de handel met het Groothertogdom Luxemburg.
(b) Voor andere doeleinden dan om tot cokes te worden verwerkt.
(c) De industriële zelfvoortbrengers niet inbegrepen.
(d) Enkel Belgische steenkolen.
(e) De leveringen van ingevoerde steenkolen aan de industrie der non-ferro metalen, de scheikundige nijverheid en aan de cementfabrieken inbegrepen.
(f) Met inbegrip van de ingevoerde steenkool.
(g) De voorraden der importeurs inbegrepen

bereikt, werd de perekwatie « c » opgeheven (1). Van 16 juni 1955 af werden bovendien de prijzen van sommige soorten magere, kwartvette en halfvette steenkool door de Hoge Autoriteit vrijgegeven, terwijl tevens de perekwatietoelagen aan de producenten van magere en kwartvette steenkool werden verminderd; de prijzen voor deze kwaliteiten werden verhoogd en kwaliteits- en herkomstpremies werden aan de geklasseerde produkten van sommige mijnen toegekend. De perekwatie « a » die aan drie Kempische mijnen met hoge produktiviteit verleend werd, werd eveneens verminderd zonder dat evenwel hun prijzen werden vrijgegeven of dat een compenserende prijsverhoging werd toegestaan (2). Voor de andere kwaliteiten werd het stelsel der prijszetting en der perekwatietoelage behouden, doch de prijzenschaal voor bepaalde kwaliteiten licht verlaagd.

De totale uitgaven der steenkolenmijnen zijn wat gedaald, ondanks de zwaardere loonpost, het duurder worden van sommig materieel en de, zij het lichte, aangroei van de produktie. De exploitatierekening (3) van de globale Belgische mijnnijverheid, met inbegrip van de perekwatie « a » (1), doch geen rekening gehouden met de andere toelagen, sloot dan ook met een batig saldo, ten bedrage van bijna 769 miljoen frank. Zonder perekwatie « a » zou er evenwel nog een verlies van ruim 200 miljoen zijn geboekt geweest.

De andere toelagen beliepen samen 517 miljoen frank (4). Het ganse stelsel der toelagen werd trouwens herzien. Het Steunfonds ten behoeve van de margi-

Toelagen aan de steenkoolproduktie (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954			1955		
	Marginale mijnen (b)	Andere mijnen	Totaal	Marginale mijnen (b)	Andere mijnen	Totaal
Aanvullende toelagen	184	—	184	—	—	—
Steunfonds	121	—60	61	—	—	—
Subsidies aan marginale mijnen	109	—	109	421	—	421
Terugvorderbare voorschotten	41	8	49	96	—	96
Totaal	**455**	**—52**	**403**	**517**	—	**517**

(a) Exclusief de perekwatietoelagen.
(b) Mijnen die in aanmerking komen voor de reorganisatie van de Borinage of voor de vroegere aanvullende toelagen.

(1) Zie 4e deel, hoofdstuk I, afdeling III. — *Subsidies*. Het totaal bedrag der perekwatie « a » beliep 974 miljoen frank en dat der perekwatie « c » 109 miljoen frank.

(2) Beschikking 22-55 en Brief van de Hoge Autoriteit aan de Belgische Regering, van 28 mei 1955 (*Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 31 mei 1955). De getroffen mijnen hebben tegen deze Beslissing beroep aangetekend.

(3) Voorlopige cijfers voor 1955.

(4) Hierbij werd geen rekening gehouden met de Staatstoelagen aan de maatschappelijke zekerheid voor de mijnwerkers.

nale mijnen en voor de helft gestijfd door de gezamenlijke Belgische steenkolenmijnen, werd opgeheven. De Staat heeft met die mijnen een overeenkomst gesloten, waarbij het toekennen van subsidies werd afhankelijk gemaakt van de uitvoering van een wederaanpassingsprogramma, waarbij bepaalde schachten zouden gereorganiseerd worden en andere gesloten volgens een vooraf bepaald plan.

Ter uitvoering van dit programma hebben de mijnen schuldvorderingen ingediend, ten bedrage van 421 miljoen frank, waarvan 225 miljoen frank bestemd zou zijn voor de schachten, die behouden moeten blijven en 196 miljoen moet dienen voor de sluiting van de andere. Op 3 februari 1956 heeft de Hoge Autoriteit der E. G. K. S. officieel haar instemming betuigd met het toekennen der gevraagde subsidies; ze zal zelf voor 90 miljoen frank hierin tussenkomen, zodat de Belgische Staat slechts 331 miljoen frank te zijnen laste moet nemen. Daar de Hoge Autoriteit voor de bepaling van het bedrag van deze toelagen heeft gebruik gemaakt van tamelijk oude kostenramingen, die de werkelijke uitgaven een weinig onderschatten, zal een bijkomende toelating moeten worden aangevraagd, na het definitief vaststellen der onkosten. Bovendien heeft de Hoge Autoriteit aan de N. M. K. N. vergunning verleend ten bedrage van 96 miljoen frank terugvorderbare voorschotten, waarvan de interesten ten laste vallen van de Staat, aan die mijnen toe te kennen.

2. — *Elektriciteit.*

De elektriciteitsproduktie is verder gestegen. De totale aangroei bedroeg 5,9 %. De centrales der voortbrengers-verdelers leverden 4,3 % meer stroom terwijl de autoproducenten 7,8 % meer voortbrachten. In 1954 was daarentegen de aangroei van eerstgenoemde categorie van centrales sterker.

De produktie der overheidsbedrijven daalde, daar twee gemeentecentrales der Brusselse agglomeratie door particuliere maatschappijen werden overgenomen.

Het aandeel van vloeibare en vaste petroleumderivaten in het totale brandstoffenverbruik der centrales blijft aangroeien en bedroeg reeds 3,3 % tegen 2,6 % tijdens het voorafgaande jaar en 0,6 % in 1952. Het aandeel van het rechtstreeks steenkolenverbruik loopt verder terug en beliep nog slechts 82,6 %, tegen 82,8 % in 1954 en 85,6 % in 1952. Ten gevolge van het minder gunstige waterpeil daalde het aandeel van de waterkrachtstations in de elektriciteitsproduktie van 1,6 tot 1,1 %.

Het elektriciteitsverbruik steeg met 7,1 %. Hoewel het aangroeitempo wat geringer is dan tijdens het voorafgaande jaar, blijft het zeer hoog, vergeleken met het verloop tijdens de voorgaande jaren.

De veralgemening van het « nationaal tarief » wordt voortgezet en werd thans ook voor kleinere hoogspanningsverbruikers toegepast.

Zeer belangrijk is de overeenkomst, die op 15 juli tussen de particuliere producenten en verdelers van elektriciteit, enerzijds, het Verbond der Belgische Nijverheid en de algemene werknemerssyndicaten, anderzijds, met instemming der Regering werd gesloten. Deze overeenkomst heeft tot doel, met het oog op het algemeen welzijn, door een verder doorgedreven rationalisatie en een beter

Beschikbare elektrische energie

(duizenden kWh)

OMSCHRIJVING	1938	1951	1952	1953	1954	1955
Elektriciteitsproduktie :						
Ondernemingen die ten behoeve van de openbare distributie produceren :						
Openbare ondernemingen	247.389	390.781	370.734	392.102	419.802	397.763
Private ondernemingen	2.332.635	5.147.595	4.726.804	4.802.938	5.298.906	5.571.348
Industriële zelfvoortbrengers.....	2.698.147	3.959.456	4.370.914	4.610.759	4.852.625	5.229.785
Totaal	**5.278.171**	**9.497.832**	**9.468.452**	**9.805.799**	**10.571.331**	**11.198.896**
Invoer.....	73.000	215.593	200.639	213.635	199.518	260.568
Uitvoer.....	26.000	104.985	118.915	214.648	195.196	128.975
Saldo (invoer — uitvoer).	+ **47.000**	+ **110.608**	+ **81.724**	— **1.013**	+ **4.321**	+ **131.593**
Door Belgische netten overgenomen energie.....	**5.325.171**	**9.608.440**	**9.550.176**	**9.804.786**	**10.575.652**	**11.330.489**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

gecoördineerd en eenvormiger beheer een verlaging der tarieven en een toeneming van het verbruik te bekomen. Er werd een Beheerscomité opgericht, samengesteld uit vertegenwoordigers der particuliere produktie- en distributiebedrijven, dat de bevoegdheid heeft de coördinatie van de produktie en de investeringen, evenals de eenmaking van de tarieven voor laagspannings- en voor hoogspanningsleveringen tot 400 kW te verzekeren; het contract dat tussen de elektriciteitsbedrijven onderling werd gesloten, houdt bovendien beschikkingen in, die tot een verlaging der tarieven moeten leiden. Bovendien werd een Controlecomité opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van de elektriciteitsbedrijven, de algemene werknemerssyndikaten en het Verbond der Belgische Nijverheid, waar bovendien waarnemers van de Ministeries van Economische Zaken, van Middenstand en van Binnenlandse Zaken, evenals van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werden aan toegevoegd. Dit Comité beschikt over een permanent secretariaat en werd aangevuld door een Raadgevende vergadering, die bestaat uit vertegenwoordigers van de elektriciteitsbedrijven en van de algemene syndicaten, uit de leden van het Bestendig Comité van de elektriciteit die het verbruik vertegenwoordigen en uit een afgevaardigde van elke bestendige deputatie.

3. — *Cokes* (1).

Daar het zwaartepunt van de hoogconjunctuur in de staalsector lag — de Belgische ijzer- en staalbedrijven kochten 14,7 % cokes meer dan tijdens het voorafgaande jaar — werd de cokesproduktie zo hoog mogelijk opgevoerd.

Ondanks de staking, die de activiteit in de cokesfabrieken der synthesenijverheid van einde september tot begin november lam legde, en de tamelijk moeilijke voorziening in steenkool na de zomer, kon de cokesproduktie nog met 7,4 % worden verhoogd. De Belgische produktie is evenwel minder gestegen dan in de andere landen van de E. G. K. S., daar de aangroei van de ganse gemeenschappelijke markt 14,7 % bedroeg, zodat het aandeel van België van 10,3 tot 9,6 % terugliep.

Hoogovencokesbalans

(duizenden tonnen)

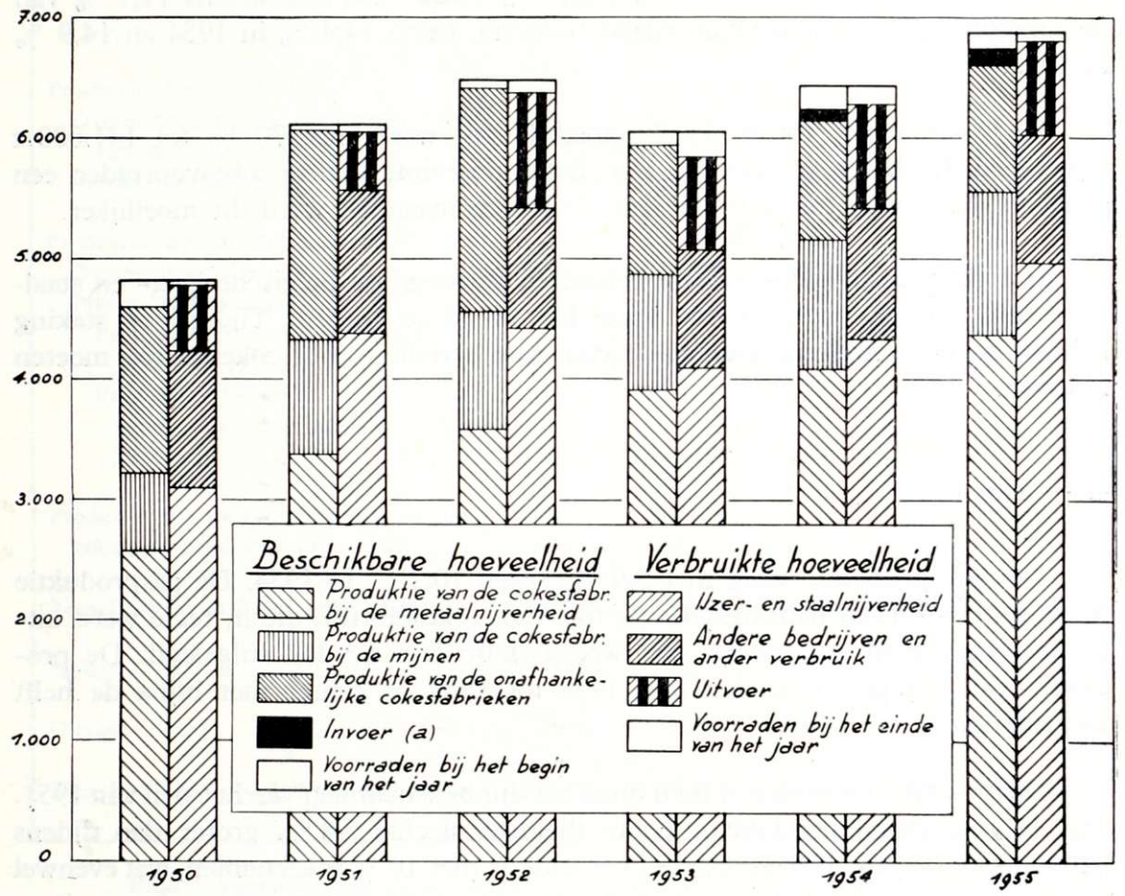

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) De invoer was tot in 1953 te gering om er rekening mede te houden.

Omwille van de sterk gestegen wereldvraag naar cokesgruiskolen werd de invoer ervan moeilijker en viel hij zeer duur uit, ingevolge de stijging der zeevrachttarieven. De Belgische cokesfabrieken, die omwille van het prijsverschil tijdens de jongste jaren hun koleninvoer uit de E. G. K. S. en, voor zover contin-

(1) Statistische bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

genteringsmaatregelen dit toelieten, uit de Verenigde Staten van Amerika sterk hadden opgevoerd, hebben zich dan ook weer meer gericht tot de Belgische mijnen. In 1955 kochten ze 19 % inlandse steenkool meer en 21 % ingevoerde minder dan tijdens het voorafgaande jaar, zodat het aandeel van de Belgische mijnen in de totale steenkolenvoorziening der cokesfabrieken van 72,6 % tot 80,0 % steeg.

Er weze aan herinnerd dat het oplopen der steenkolenvoorraden in 1953 en 1954 vooral het gevolg was van de wanverkoop voor minderwaardige steenkool en van cokesgruiskolen; tijdens de jongste jaren is de afzet van Belgische cokesgruiskolen dus veel conjunctuurgevoeliger dan de produktieschommelingen der cokesnijverheid.

Spijt de ruime buitenlandse vraag is de Belgische cokesuitvoer (1) tijdens het jaar 1955 afgenomen, en wel met 12,5 %. Aldus was nog slechts 11,7 % van de cokesproduktie voor het buitenland bestemd, tegen 14,4 % in 1954 en 14,9 % in 1952.

De cokesinvoer, tot in 1952 onbeduidend, werd met 70 % tot 141.000 t opgevoerd. Bij het begin van het jaar, lieten de ruime Duitse cokesvoorraden een gemakkelijke invoer toe, doch tijdens de laatste maanden werd dit moeilijker.

Het was dus mogelijk aan de behoeften vanwege de Belgische ijzer- en staalnijverheid op een bevredigende wijze het hoofd te bieden. Tijdens de staking hebben nochtans wel een paar hoogovens hun activiteit door cokesgebrek moeten remmen.

4. — *Gas* (2).

De nettoproduktie steeg met 5,9 %, tegen 10,2 % in 1954. De gasproduktie in de cokesfabrieken nam met 4,2 % toe. Een cokesfabriek, die in regie werd uitgebaat, werd gesloten, terwijl ook twee gasfabrieken werden stilgelegd. De produktie van mijngas, stationair van 1953 tot 1954, is echter met bijna de helft toegenomen.

Daar de uitvoer gestegen is en bijna het dubbele bedraagt van het peil van 1951, was de voor België beschikbare hoeveelheidgas slechts 5,8 % groter dan tijdens het voorgaande jaar. Het industrieel verbruik is met 10 % toegenomen, wat evenwel minder is dan tijdens het voorafgaande jaar. De leveringen aan de gezinnen, handelaars en ambachtslui namen slechts met 2,2 % toe. Een gelijkaardige divergentie

---

(1) Met inbegrip van de afzet in het Groothertogdom Luxemburg.

(2) Deze ontleding van de produktie en het verbruik van gas slaat enkel op het gas, dat door rechtstreekse of onrechtstreekse steenkooldistillatie werd verkregen, alsmede op het mijngas en op de kleine hoeveelheden door leidingen gestuwd petroleumgas. Het eigen verbruik van de gas- en cokesfabrieken werd in deze ontleding niet opgenomen. Voor een uitgebreider omschrijving, zie voetnoot (*a*) van de tabel op volgende bladzijde.

werd ook in 1954 vastgesteld en vloeit uit de groeiende concurrentie van vloeibaar petroleumgas voort. Sedert 1953 is het aandeel der industrie in de totale gasleveringen van 62 tot 68 % gestegen, terwijl het verbruik door de gezinnen, handelaars en ambachtslui van 30 tot 27 % is teruggelopen.

Nettoproduktie, in- en uitvoer van gas (a)

(duizenden kubieke meters, herleid tot 4.250 Kcal aan 0° C en 760 mm Hg)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955
Produktie der gasfabrieken :					
Overheidsbedrijven en verenigingen van gemeenten (b)	745	569	559	539	545
Private maatschappijen (b)	14.090	12.702	12.673	12.618	6.864
Produktie der cokesfabrieken :					
Overheidsbedrijven (b)	66.627	66.930	62.962	46.479	27.199
Private maatschappijen :					
Produktie bestemd voor de openbare verdeling (b)	691.997	685.642	688.060	777.950	776.452
Produktie bestemd voor rechtstreekse levering aan de nijverheid (c)	904.960	921.215	898.839	1.004.943	1.100.831
Produktie der steenkolenmijnen en der reformeringinstallaties (b)	45.104	84.506	105.753	107.245	153.190
Totaal van het in België geproduceerd gas	**1.723.523**	**1.771.564**	**1.768.846**	**1.949.774**	**2.065.081**
Invoer	450	2.568	5.763	895	3.548
Uitvoer	26.421	23.723	28.399	43.486	51.398
Totaal van het in België beschikbaar gas	**1.697.552**	**1.750.409**	**1.746.210**	**1.907.183**	**2.017.231**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Deze statistiek heeft betrekking op het gas dat door de pyrogeendistillatie in de gas- en cokesfabrieken wordt voortgebracht en waaraan gebeurlijk watergas, luchtgas, restgas der scheikundige synthese, hoogovengas en methaangas worden toegevoegd. Zij omvat eveneens de produktie van methaan, rechtstreeks voortkomend uit de steenkolenmijnen, alsmede vloeibaar gemaakt petroleumgas in leidingen vervoerd, welke gassen voor de openbare voorziening bestemd zijn. Onderhavige statistiek slaat niet op de hoeveelheden watergas, luchtgas, restgas, hoogovengas, methaan- of vloeibaar gas, die buiten de producerende fabriek worden vermengd met gas, voortkomend van de pyrogeendistillatie der steenkolen, uitgenomen die welke rechtstreeks aan het openbaar net worden geleverd. Zij omvat niet het door de cokesfabrieken voortgebrachte of afgenomen gas (steenkolengas of ander), dat voor eigen behoeften wordt aangewend, nl. voor ovenverwarming, enz.

(b) Produktie volledig voor de openbare verdeling bestemd.

(c) Produktie bestemd voor de rechtstreekse leveringen van de cokesfabrieken aan andere afdelingen van de vennootschappen, waaraan de betrokken cokesfabrieken toebehoren, of aan andere, juridisch onafhankelijke nijverheidsvennootschappen.

Openbare gasdistributie (a)

(duizenden kubieke meters, in de staat waarin het zich bevindt)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955
A. *Beschikbaar gas :*					
1. In België ingevoerd	450	2.568	5.763	895	3.548
2. Aan gashouders onttrokken	19	198	67	129	56
3. In de gasfabrieken voortgebracht (nettoproduktie) :					
a. Ovengas	76.953	77.802	66.012	48.683	33.155
b. Integraal, water-, armgas...	10.831	7.291	5.894	4.765	1.407
4. Door cokesfabrieken rechtstreeks geleverd	92.465	89.033	84.985	86.368	87.674
5. Door tussenkomst der transport-maatschappijen geleverd	688.200	724.167	733.146	831.866	889.770
Totaal	**868.918**	**901.059**	**895.868**	**972.706**	**1.015.610**
B. *Verdeeld gas :*					
6. Aan de verbruikers in België geleverd :					
Huishoudelijk verbruik	705.319	717.678	478.611	479.346	488.488
Handels- en ambachtsverbruik			43.600	46.162	48.320
Industrieel verbruik			185.919	224.851	262.653
Openbare verlichting	19.734	17.711	15.227	11.841	8.025
Openbare diensten en gebouwen	12.922	14.877	15.750	18.006	20.365
Totaal	**737.975**	**750.266**	**739.107**	**780.206**	**827.851**
7. Niet verkocht gas : Eigen verbruik en verlies	104.313	127.051	128.326	148.909	136.287
8. Totale distributie in België (6 + 7)	**842.288**	**877.317**	**867.433**	**929.115**	**964.138**
9. Uit België uitgevoerd	26.421	23.723	28.399	43.486	51.398
10. Totaal verdeeld (8 + 9)	**868.709**	**901.040**	**895.832**	**972.601**	**1.015.536**
Aan gashouders toegevoegd	209	19	35	105	74

Bron : Verbond der Gasnijverheid.

(a) Inclusief het petroleumgas, verdeeld door de vroegere gasfabrieken van Dinant en Chimay.

5. — *Petroleum.*

De behoeften aan zware oliën blijven sterk stijgen. De binnenlandse markt voerde haar aankopen van gas/Diesel-oil met 19 % en die van fuel-oil met 16 % op.

Voor laatstgenoemde olie neemt het stijgingstempo evenwel sedert een paar jaren af, daar de belangrijkste brandstofverbruikers de omschakeling van hun stookinstallaties hebben voltooid; nochtans wordt wel een groeiend fuel-verbruik door particulieren vastgesteld.

Het verbruik van dieselolie is daarentegen sedert 1954 meer gestegen door het toenemend gebruik van dieselmotoren voor auto's en de verdere omschakeling van particuliere stookinstallaties.

Het benzineverbruik nam echter slechts met 4 % toe. De verhouding zware oliën-benzine, die in 1938 slechts 37 % bedroeg en tot 205 % in 1954 was gestegen, bereikte dan ook reeds 239 % tijdens het afgelopen jaar.

Produktie en verbruik van petroleumprodukten
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1938	1951	1952	1953	1954	1955
Verwerkte hoeveelheid ruwe petroleum	372	996	2.660	3.213	3.798	4.640
Produktie :						
Lichte oliën.....	76(a)	169	522	662	808	924
Halfzware oliën	19	13	67	109	156	267
Stookoliën :						
— Gas/Diesel-oil	53	198	565	792	924	1.162
— Fuel-oil	117	375	1.228	1.351	1.512	1.710
Smeeroliën	—	5	7	6	9	18
Asfalt en residuën, niet vloeibaar op 50°	28	83	86	90	95	143
Petroleumgas	—	—	3	46(b)	84(b)	128(b)
Invoer (c) *:*						
Lichte oliën.....	295	741	607	551	350	354
Halfzware oliën	79	—	49	55	55	29
Stookoliën :						
— Gas/Diesel-oil	73	438	502	480	504	692
— Fuel-oil	13	1.265	856	761	900	1.040
Smeeroliën	60	166	134	119	163	180
Petroleumgas	—	34	54	67	83	84
Uitvoer (c) :						
Lichte oliën	4	32	268	284	189	311
Halfzware oliën	3	1	27	41	63	106
Stookoliën :						
— Gas/Diesel-oil	22	63	323	322	272	314
— Fuel-oil	45	547	1.234	1.232	1.017	981
Smeeroliën	—	82	54	55	67	85
Petroleumgas	—	—	2	..	..	..
Leveringen voor het binnenlands verbruik (d) :						
Auto- en vliegtuigbenzine	371	813	849	900	928	969
White spirit en speciale benzine	—	21	20	22	23	24
Jet-oil en kerosine	22	49	81	106	130	170
Gas/Diesel-oil	115	717	823	882	1.047	1.245
Fuel-oil	22	769	689	788	927	1.071
Smeeroliën	73	88	78	81	89	98
Asfalt en residuën	34	64	68	78	91	109
Petroleumgas	1	34	53	99(b)	143(b)	153(b)

Bronnen : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De lichte oliën, bestemd voor industriële behandeling der grondstoffen niet inbegrepen.
(b) Inclusief het afvalgas der raffinaderijen, rechtstreeks verbruikt door bedrijven die zich in de Antwerpse agglomeratie bevinden.
(c) B.L.E.U.
(d) Bunkeroliën niet inbegrepen.

Het aangroeitempo van de vraag naar vloeibaar petroleumgas blijft nog toenemen. Het zichtbaar verbruik steeg met 38 % tot 115.000 t, terwijl in 1938 slechts duizend ton werd verkocht. Er wordt steeds meer beroep op gedaan telkens men tijdens een relatief korte periode een sterke bron voor stralingswarmte nodig heeft, of ook wanneer het aanleggen van gasleidingen te duur uitvalt. Het rechtstreeks verbruik van petroleumgas door een paar ondernemingen uit het Antwerpse is daarentegen teruggelopen; terwijl een automontagefabriek door een gasleiding met een raffinaderij werd verbonden, schakelde een elektriciteitscentrale over naar gesmolten vaste afvalprodukten. Het op gang brengen van de in opbouw zijnde petrochemische nijverheid zal een nieuwe en zeer belangrijke vraag naar petroleumgas doen ontstaan.

De zeer sterke expansie van het verbruik van minerale oliën stelt het probleem van de aanpassing der raffinagecapaciteit. De hoeveelheid verwerkte ruwe petroleum steeg met 22 %, tegen 18 % tijdens het voorgaande jaar. De raffinaderijen werken dan ook aan een sterke uitbreiding van hun produktiecapaciteit, terwijl ze tevens tussen de produktie van zware en die van lichte oliën een aangepast evenwicht moeten behouden dat rekening houdt met de snel evoluerende markttendenties.

6. — *Energiebalans.*

De expansie van de economische activiteit en de aangroei van de inkomens hebben geleid tot een nieuwe verhoging van het energieverbruik, niettegenstaande de voortdurende verbetering van het rendement inzake omvorming en aanwending van de verschillende vormen van energie.

Omgerekend op basis van steenkool is het binnenlands zichtbaar brutoverbruik van primaire energie (1) met 13,5 % gestegen; het bereikt aldus het hoogste peil dat ooit werd geboekt en overtreft met 3,9 % het spitspeil van 1951, dat nochtans in sterke mate beïnvloed werd door de speculatieve voorraadvorming inzake vaste brandstoffen.

Hoewel het verbruik van vaste brandstoffen met 5,5 % is toegenomen ten opzichte van 1954, blijft het beneden de uitzonderlijke verkoop van 1951. Het aandeel ervan in het totale verbruik loopt verder terug ten gunste vooral van de petroleumprodukten waarvan de verkoop met 16,7 % aangroeide. Het rechtstreeks verbruik van vaste brandstoffen ondergaat dus een structurele inzinking, daar een steeds groter gedeelte hiervan aangewend wordt, hetzij onder de vorm van elektriciteit of van gas, hetzij onder de vorm van cokes of agglomeraten; een deel van de drie laatstgenoemde vormen van energie wordt trouwens op zijn beurt tot elektriciteit omgevormd.

Het verlies bij de omvorming neemt verder af. In de elektriciteitscentrales van de voortbrengers-verdelers en in de gemeenschappelijke centrales van de industriële autoproducenten is het kcal-verbruik om netto een kWh voort te brengen met 1,8 % verminderd ten opzichte van 1954 en bedraagt nog slechts 78,9 % van de in 1939 hiertoe nodige kcal. Daarentegen heeft de terugwinning van warmte en van secundaire gassen opnieuw grote vorderingen gemaakt. Ten

(1) Inclusief het saldo van de invoer en de uitvoer van de verschillende vormen van omgevormde energie.

Binnenlands brutoverbruik van primaire energie
(omgerekend in duizenden tonnen steenkool) (a)

JAAR-TAL	Produktie van primaire energie						In- en uitvoersaldi van omgevormde energie en voorraadschommelingen								Algemeen Totaal
	Steen-kolen	Hout	Methaan-gas (mijngas) (b)	Hydro-elek-trische energie	Ruwe petro-leum	Totaal	Steen-kool-agglo-meraten	Bruin-kool-agglo-meraten	Cokes	Geraf-fineerde vloeibare brand-stoffen	Steen-koolgas (b)	Petro-leum-gas	Elek-trische energie	Totaal	
1900	21.790,3	393,1	—	—	—	22.183,4	— 583,1		— 807,1	..	—	—	..	— 1.390,2	20.793,2
1910	25.087,9	393,1	—	—	5,7	25.486,7	— 268,2		— 562,0	+ 235,1	—	—	..	— 595,1	24.891,6
1920	22.483,0	393,1	—	7,0	4,0	22.887,1	— 63,6		— 97,9	+ 90,4	—	—	..	— 71,1	22.816,0
1930	27.285,2	314,3	—	7,0	..	27.606,5	— 548,0		+ 266,2	+ 587,9	—	—	..	+ 306,1	27.912,6
1948	29.111,4	155,0	—	41,5	386,1	29.694,0	— 67,2	+ 60,0	— 1.078,4	+ 1.655,2	— 11,5	+ 5,8	+ 28,6	+ 592,5	30.286,5
1949	26.114,8	155,0	0,6	25,4	500,5	26.796,3	— 50,5	+ 42,5	— 655,9	+ 1.747,8	— 12,9	+ 15,2	+ 7,0	+ 1.093,2	27.889,5
1950	25.971,8	152,3	20,7	43,1	637,8	26.825,7	— 7,8	+ 47,1	— 341,1	+ 2.282,9	— 12,1	+ 33,3	+ 10,6	+ 2.012,9	28.838,6
1951	30.069,4	152,8	43,9	48,2	1.299,9	31.614,2	— 335,7	+ 70,6	— 518,1	+ 2.359,4	— 15,9	+ 59,0	+ 13,3	+ 1.632,6	33.246,8
1952	27.954,5	142,9	68,3	53,9	3.792,4	32.012,0	— 332,5	+ 44,1	— 1.021,0	+ 105,8	— 12,7	+ 90,6	+ 9,8	— 1.115,9	30.896,1
1953	26.881,5	200,6	75,6	65,1	4.583,2	31.806,0	— 260,6	+ 54,6	— 919,1	— 320,5	— 12,9	+ 92,3	— 0,1	— 1.366,3	30.439,7
1954	27.793,3	223,2	73,8	119,6	5.431,1	33.641,0	— 305,7	+ 58,6	— 724,7	— 504,2	— 26,0	+ 102,6	+ 0,5	— 1.398,9	32.242,1
1955	29.146,2	234,9	85,4	83,6	6.635,2	36.185,3	— 421,4	+ 69,0	— 521,4	— 889,4	— 29,2	+ 126,5	+ 15,7	— 1.650,2	34.535,1

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Omrekeningstabel op basis van steenkool :
methaan en steenkoolgas : 0,61; hydro-elektrische energie en thermische elektriciteit : 0,12; hout : 0,62; ruwe petroleum : 1,43; vloeibare brandstoffen : 1,47; petroleumgas : 1,71; steenkoolagglomeraten : 1,00; bruinkoolagglomeraten : 0,71; cokes : 1,03.
(b) Volumes herleid tot gas met een hittevermogen van 4 250 kcal/m³.

Verloop van het binnenlands brutoverbruik van primaire energie (a)

JAARTAL	1953 = 100					Percentages van het totaal				
	Steenkolen en -derivaten	Petroleum-produkten	Hydro-elektrische energie	Hout	Totaal	Steenkolen en -derivaten	Petroleum-produkten	Hydro-elektrische energie	Hout	Totaal
1900	79,0	..	—	196,0	68,3	98,1	..	—	1,9	100,0
1910	94,0	5,5	—	196,0	81,5	97,4	1,0	—	1,6	100,0
1920	86,5	2,2	10,8	196,0	75,0	97,8	0,4	0,03	1,7	100,0
1930	83,6	13,5	10,8	98,0	91,7	96,7	2,1	0,03	1,1	100,0
1948	108,6	47,0	63,7	77,3	99,5	92,6	6,8	0,1	0,5	100,0
1949	98,6	52,0	39,0	77,3	91,6	91,6	8,1	0,1	0,6	100,0
1950	99,5	67,8	66,2	75,9	94,7	89,1	10,3	0,1	0,5	100,0
1951	113,6	85,4	74,0	76,2	109,2	88,2	11,2	0,1	0,5	100,0
1952	103,5	91,6	82,8	71,2	101,5	86,4	12,9	0,2	0,5	100,0
1953	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	84,8	14,3	0,2	0,7	100,0
1954	104,1	115,5	183,7	111,3	105,9	83,3	15,6	0,4	0,7	100,0
1955	109,8	134,8	128,4	117,1	113,5	82,1	17,0	0,2	0,7	100,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene directie voor Handel en Nijverheid.

(a) Rekening houdend met het in- en uitvoersaldo van omgevormde energie en met de voorraadschommelingen.

slotte dient vermeld te worden dat 266.900 t ziftsel van mijnafvalbelten door de nijverheid werden aangewend (vooral door elektriciteitscentrales en cementfabrieken), tegen 279.900 in 1954 en 249.300 in 1953.

In de huishoudelijke en de ambachtelijke sector, inclusief de openbare besturen, is het uiteindelijk zichtbaar verbruik van de onderscheidene energievormen, omgerekend in kcal, met 4,4 % gestegen; het blijft dus een stijgende lijn volgen doorheen de tamelijk hevige schommelingen die het gevolg waren van de speculatieve voorraadvorming aan vaste brandstoffen in 1948, 1950 en 1951 en aan de voorraadintering in de loop van de jaren 1949 en 1952 en zelfs nog in 1953. Hoewel de levering van vaste brandstoffen naar absolute cijfers nog is toegenomen, is hun aandeel in het totale zichtbare brandstofverbruik van 85,2 % in 1954 tot 83,7 % teruggelopen. Het aandeel van de petroleumprodukten groeit aan. Het verbruik van vloeibare brandstoffen is inderdaad met 20,2 % gestegen ten opzichte van 1954; het bedraagt zelfs het drievoudige van 1949; vooral de vordering van fuel-oil is in het oog lopend. De minerale oliën komen voor 8,6 % in aanmerking in het totaal energieverbruik van deze sector, tegen 7,7 % in 1954. De petroleumprodukten doen ook het steenkolengas concurrentie aan, vermits in 1955 het petroleumgas een vordering boekt van 33,3 % ten opzichte van 1954, en de coëfficiënt 30 bereikt ten opzichte van 1948, terwijl ten opzichte van dezelfde jaren de toeneming van het verbruik van steenkolengas respectievelijk slechts 1,9 en 5,2 % beliep; het verbruik van petroleumgas, in calorieën omgerekend, bereikt reeds de helft van dat van steenkolengas. De aanwending van elektrische energie op laagspanning neemt slechts geleidelijk toe, namelijk met 6,5 % ten opzichte van 1954 en met 43,4 % sedert 1948; deze vordering is bijna uitsluitend toe te schrijven aan de ruime aanwending voor verlichting en verwarming, vermits het verbruik van « kleine drijfkracht » bijna onveranderd blijft in de loop van deze periode.

In de nijverheidssector dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de ijzer- en staalnijverheid en de overige bedrijfstakken.

De ijzer- en staalbedrijven hebben hun aankoop van cokes met 14,7 % opgevoerd. Daarentegen neemt hun aankoop van andere energievormen verder af ingevolge de ruimere terugwinning van hoogovengassen en van afvalgassen van hun cokesfabrieken. Het uiteindelijk aandeel van de ijzer- en staalnijverheid in het verbruik van vaste brandstoffen door de Belgische nijverheid neemt voortdurend toe.

Hoewel de levering van vaste brandstoffen aan de andere industrieën met 4,2 % steeg (op steenkoolbasis omgerekend), bleef ze nog beneden het peil dat voor de post-Koreaanse inzinking werd bereikt. Daartegenover neemt hun aankoop van zware oliën voortdurend toe. Het industrieel verbruik van steenkolengas is ook merkelijk gestegen in tegenstelling met de geringe vordering van het verbruik van deze gassen door de huishoudelijke sector. Trouwens, behoudens voor bepaalde gespecialiseerde produkties, vermindert voortdurend de aanwending van deze verschillende brandstoffen als rechtstreekse bron van drijfkracht en van warmte, vermits het grootste gedeelte van deze leveringen dient om elektriciteit te produceren. Het elektriciteitsverbruik is er inderdaad met 5,6 % aangegroeid, niettegenstaande de lichte terugloop in de stikstofbindingsbedrijven, die belangrijke afnemers zijn, ingevolge de staking die de activiteit in deze sector gedurende meer dan een maand stillegde.

De gematigde vordering van het energieverbruik door het vervoer houdt aan; omgerekend in kcal, neemt het met 2,5 % toe. Dit gering percentage wordt verklaard door de grote bezuiniging die het gevolg is van de modernisering van het vervoer per spoor en te water; het rechtstreeks verbruik van vaste brandstoffen neemt er voortdurend af ten gunste van elektriciteit en vloeibare brandstof.

§ 2. — METAALNIJVERHEID

De geleidelijke aangroei van de vraag naar verbruiksgoederen na de post-Koreaanse inzinking verwekte de uitbreiding en de rationalisatie van het produktie- en het vervoerapparaat, eerst in het buitenland, en daarna in België. De weerslag hiervan op de activiteit der metaalverwerkende nijverheid sloeg over op de metaalnijverheid, wat zelf het opvoeren van de aankopen van gietijzer, cokes, cokesgruiskolen en schroot tot gevolg had.

Het zichtbaar verbruik van staalprodukten (1) steeg van 2,4 tot 2,7 miljoen ton, d. i. 13,6 %, in de B. L. E. U., en van 36,5 tot 43,7 miljoen ton, 19,8 %, in de E. G. K. S. Aldus werd het hoogste peil bereikt, sedert dergelijke statistieken worden opgemaakt (1949). Het aangroeitempo blijft dus in de B. L. E. U. nog beneden dat der E. G. K. S. Het aandeel der B. L. E. U. in het totale zichtbare verbruik binnen de gemeenschappelijke markt daalde immers van 8,1 % in 1949 tot 6,5 % in 1954 en 6,1 % in 1955, ten gunste, vooral, van de Duitse Bondsrepubliek, Italië en Nederland (2).

Het verbruik van non-ferro metalen steeg minder sterk, behalve wat aluminium en nikkel betreft, waarvoor de stijging ruim 60 % bedroeg.

Hoewel alle produktiemiddelen werden ingezet, de aanvoer van erts, cokes en schroot zo hoog mogelijk werd opgevoerd, en zelfs gietijzer uit U. S. S. R. werd betrokken, moesten voor de meeste categorieën staalprodukten steeds langere leveringstermijnen worden toegestaan en bleven vele producenten uit de markt weg. Sommige takken der metaalverwerkende nijverheid ondervonden hiervan enige hinder. De voorziening in non-ferro metalen geschiedde daarentegen over het algemeen tamelijk vlot, behalve wat nikkel betreft.

De noteringen voor staal, non-ferro metalen en schroot liepen dan ook tamelijk sterk op, zij het in mindere mate dan tijdens de Korea-boom. Wat staal betreft, was de prijsstijging gematigd en schijnt ze over het algemeen belangrijker te zijn geweest voor de uitvoer buiten de gemeenschappelijke markt dan binnen dit gebied; de weinig speculatieve aard der vraag, vergeleken met de toestand in 1951, evenals de verplichte publikatie der prijzenschalen zijn hieraan blijkbaar niet vreemd. Voor schroot heeft de werking van de organismen, die in het raam der Gemeenschap werden opgericht en die vooral tijdens de tweede helft van het jaar een betere

(1) Omgerekend in ruw staal.

(2) *Statistisch bulletin* (Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Hoge Autoriteit), september 1956, IJzer- en Staalnijverheid, tabel 4 A.

voorziening door ruime aankopen in de Verenigde Staten en door een tamelijk vlot repartitiestelsel konden verwezenlijken, een te sterk oplopen der noteringen kunnen voorkomen.

De prijzen der metaalfabrikaten zijn over het algemeen minder gestegen dan de noteringen voor hun basisprodukten, daar de concurrentie voor de meeste produkten haar regelende werking bleef uitoefenen en een volledige benuttiging der produktiecapaciteit een stijging der produktiviteit toeliet.

1. — *IJzer- en staalnijverheid.*

De vraag overtrof de produktiecapaciteit; van tijd tot tijd bleven sommige producenten uit de markt, vooral tijdens de tweede helft van het jaar, hoewel nochtans nieuwe produktiemiddelen werden op gang gebracht. De rationalisatie die onder meer aanleiding gaf tot een paar belangrijke fusies, werd voortgezet. Terwijl het algemeen produktie-indexcijfer voor deze bedrijfstak met 19,5 % steeg, nam het gemiddeld aantal arbeiders slechts met 6,7 % toe.

IJzer- en staalnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

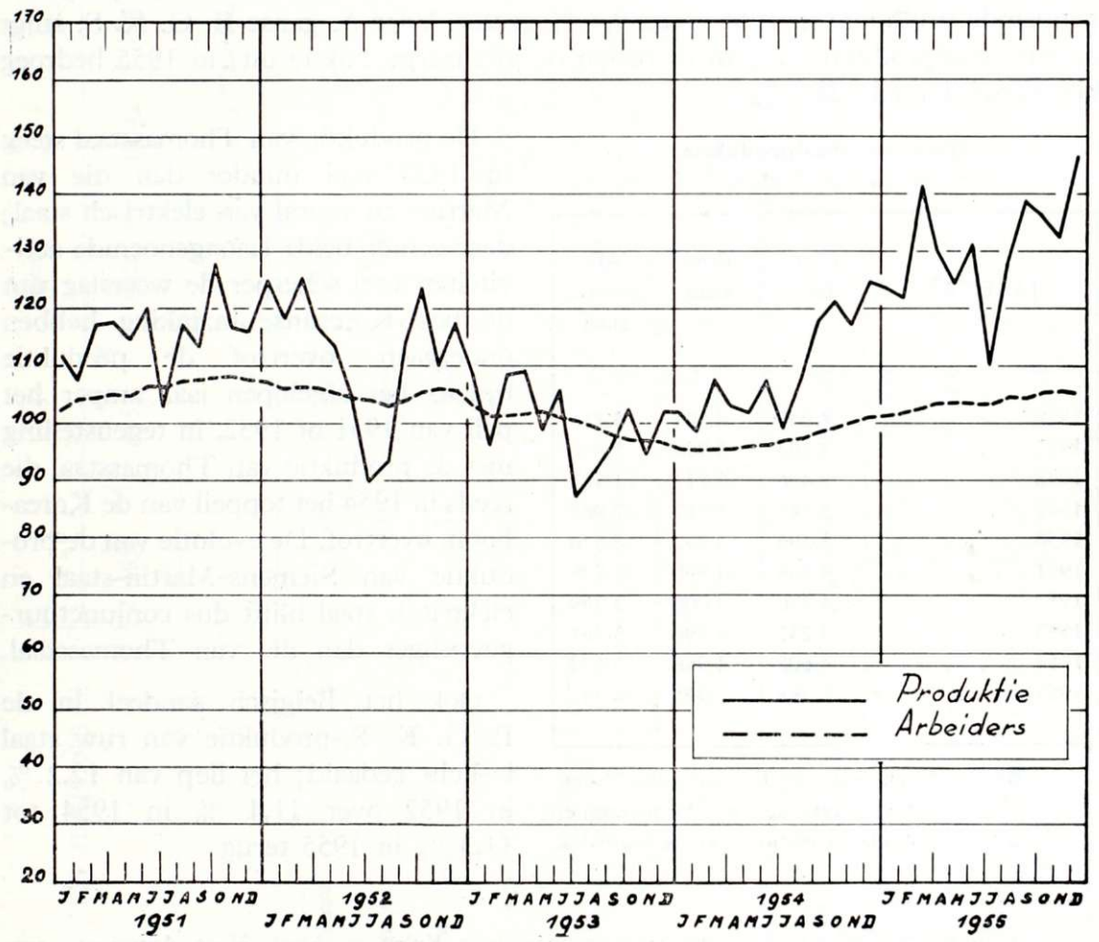

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De Belgische gietijzerproduktie steeg met 16,9 %. Het gemiddeld aantal hoogovens in werking steeg van 45 tot 51. Hoewel de produktie van speciaal gietijzer meer steeg dan die van Thomasgietijzer, bleef ze nog merkelijk beneden het peil dat tijdens de Korea-boom werd bereikt, terwijl voor laatstgenoemde produktie het voorgaande maximum met bijna 13 % werd overtroffen. De produktie van speciaal gietijzer blijkt dus conjunctuurgevoeliger te zijn, doch over de langere periode aan belang in te boeten.

In de E. G. K. S. als dusdanig steeg de totale gietijzerproduktie veel meer dan in België, zodat het aandeel der Belgische gietijzerproduktie, dat 13,7 % bedroeg in 1952 en 13,8 % in 1954 tot 13,0 % is teruggelopen (1). Deze vermindering vloeit voort uit de ontwikkeling der produktiecapaciteit voor gietijzer in de landen waar naar verhouding veel Martinstaal, dat veel schroot behoeft, wordt voortgebracht : Duitsland (33 %), Italië (29 %) en Frankrijk (24 %). De Hoge Autoriteit zet aan tot een uitbreiding der gietijzerproduktie om schroot te besparen, daar de schrootvoorziening in steeds ruimere mate van buiten de Gemeenschap moet betrokken worden.

Er werd in België 19,5 % meer ruw staal voortgebracht dan tijdens het voorafgaande jaar en 18,1 % meer dan tijdens het voorgaande topjaar 1951. De vooruitgang ten opzichte van de gietijzerproduktie duurt dus voort; terwijl in het verleden ongeveer evenveel gietijzer als ruw staal werd voortgebracht, was laatstgenoemde produktie in 1955 reeds 9,4 % groter. Voor de ganse E. G. K. S. stijgt de ruw staalproduktie nog meer boven de gietijzerproduktie uit; in 1955 bedroeg het verschil reeds 28,2 %.

IJzer- en staalproduktie
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Giet-ijzer	Ruw staal	Af-gewerkt staal
1929	4.040	4.009	3.115
1937	3.804	3.777	2.890
1938	2.426	2.212	1.762
1949	3.749	3.782	2.968
1950	3.695	3.732	2.926
1951	4.868	4.990	3.878
1952	4.790	5.000	3.749
1953	4.232	4.396	3.361
1954	4.608	4.956	3.624
1955	5.388	5.904	4.392

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De produktie van Thomasstaal steeg in 1955 veel minder dan die van Martin- en vooral van elektrisch staal; daar echter beide laatstgenoemde activiteiten veel scherper de weerslag van de post-Koreaanse inzinking hebben ondergaan, overtrof de produktie tijdens het afgelopen jaar amper het peil van 1951 of 1952, in tegenstelling met de produktie van Thomasstaal die reeds in 1954 het toppeil van de Korea-boom overtrof. De evolutie van de produktie van Siemens-Martin-staal en elektrisch staal blijft dus conjunctuurgevoeliger dan die van Thomasstaal.

Ook het Belgisch aandeel in de E. G. K. S.-produktie van ruw staal is licht gedaald; het liep van 12,2 % in 1952 over 11,4 % in 1954 tot 11,3 % in 1955 terug.

(1) *Statistisch Bulletin* (Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Hoge Autoriteit), september 1956, IJzer- en Staalnijverheid, tabellen 5 en volgende.

Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1952	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
	WAARDE (miljoenen franken)									
IJzererts	2.304	3.527	3.500	3.207	3.719	29	148	145	94	119
Schroot	576	594	474	278	880	20	151	454	335	183
Ruw gietijzer	386	868	519	531	1.052	144	57	64	142	130
IJzerlegeringen	816	1.143	677	478	644	1	2	1	28	62
IJzer en staal, geslagen, getrokken of gewalst	940	1.117	1.492	1.692	2.006	31.695	34.269	23.892	23.017	31.623
	HOEVEELHEID (tonnen)									
IJzererts	10.820.888	11.058.326	11.862.388	12.819.090	15.054.013	214.626	591.202	997.666	343.671	641.069
Schroot	261.883	186.908	249.165	169.349	363.975	10.475	56.554	178.627	185.883	85.311
Ruw gietijzer	118.848	227.496	175.452	218.112	394.994	40.923	12.987	22.005	48.137	41.263
IJzerlegeringen	101.269	102.638	63.323	57.133	80.141	84	156	16	3.289	7.212
IJzer en staal, geslagen, getrokken of gewalst	81.610	87.426	209.918	228.491	275.597	4.813.440	4.680.467	4.230.140	4.502.468	5.507.595

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — IJzererts : T.C.I.H. 281; schroot : T.C.I.H. 282; ruw gietijzer : T.C.I.H. 681.01; ijzerlegeringen : T.C.I.H. 681.02; ijzer en staal... : T.C.I.H. 681.03 tot 681.12 + 681.15

Inzake afgewerkte produkten bedroeg de stijging in België 21,1 %. Hoewel in 1955 de produktie in bijna alle sectoren toenam, bleef ze inzake spoorstaven, breed bandstaal, de groep « bandstaal, banden voor pijpen en ongelaste pijpen » en vooral de groep « diversen » nog beneden het toppeil tijdens de Korea-boom. De nieuwe investeringen hebben echter meestal betrekking op walserijprodukten en wel vooral platen, zodat kan worden verwacht dat die tendentie zal keren.

Hoewel in 1955 de uitvoer van staalprodukten uit de B. L. E. U. naar hoeveelheid met 22,3 % t. o. v. 1954 en 14,4 % boven het voorgaande maximum, 1951, steeg, bereikte de waarde amper het bedrag van laatstgenoemd jaar en bleef ze zelfs merkelijk beneden het peil van 1952. De gemiddelde waarde per ton, hoewel in 1955 van 5.112 tot 5.742 frank gestegen, bleef immers merkelijk beneden de prijs van 1952, die gemiddeld 7.322 frank bedroeg.

In dit verband dient er op gewezen dat de Belgisch-Luxemburgse gietijzerinvoer bijna verdubbeld is, hoofdzakelijk ingevolge aankopen in de U. S. S. R., terwijl het netto-uitvoeroverschot inzake schroot is omgeslagen tot een ruim invoersaldo dat merendeels uit de Verenigde Staten van Amerika afkomstig is.

2. — *Nijverheid der non-ferro metalen*

Geprikkeld door de toenemende behoeften en de stijgende noteringen, werd de stijging van de produktie van non-ferro metalen en van hun halffabrikaten voortgezet. De aangroei was echter niet algemeen; wat de ruwe metalen betreft, nam de produktie van zink en tin licht af. Voor koper, lood, aluminium werd een naoorlogs maximum bereikt. Voor koper en aluminium werd het produktiepeil van 1938 overtroffen, wat niet het geval was voor zink en lood. Voor de halffabrikaten, globaal beschouwd, was 1955 het gunstigste jaar sedert de oorlog en werd het produktiepeil van 1938 met 32,7 % overtroffen.

Produktie van non-ferro metalen
(tonnen)

OMSCHRIJVING	1938	1951	1952	1953	1954	1955
Ruwe produkten (1e en 2e fusie) :						
Zink	229.200	200.886	186.799	193.427	213.096	211.932
Koper	131.000	142.149	146.720	150.332	153.600	156.912
Lood	102.200	70.646	75.423	76.351	71.904	82.776
Tin	9.400	10.025	10.184	9.848	11.940	10.548
Aluminium	1.580	1.409	1.401	1.506	1.668	2.412
Diversen	9.600	4.883	4.530	4.683	4.356	4.656
Totaal	**482.980**	**429.998**	**425.057**	**436.147**	**456.564**	**469.236**
Halffabrikaten :	**149.595**	**197.644**	**156.091**	**153.994**	**174.732**	**198.504**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in non-ferro metalen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955 (b)
Ertsen :										
Kopererts	50	11	8	20	62	—	—	—	—	—
Looderts	860	1.194	893	565	1.038	—	1	—	24	—
Zinkerts	1.854	2.057	634	870	1.264	282	268	118	174	272
Mangaanerts	104	203	183	136	159	2	—	—	1	—
Tinerts	1.362	1.300	1.122	1.100	1.051	—	—	—	2	2
Andere ertsen	496	446	386	284	104	21	18	38	43	70
Schroot	599	352	346	190	426	120	44	28	59	67
Ruwe metalen :										
Aluminium	349	349	297	416	651	14	3	12	39	24
Koper	3.698	5.946	5.514	6.059	7.655	3.312	4.430	4.533	4.242	5.214
Tin	311	161	176	204	237	1.302	1.358	1.129	1.217	1.123
Lood	647	372	297	292	270	1.110	1.205	667	668	835
Zink	200	21	14	56	12	2.574	2.557	1.436	1.524	1.701
Andere	115	64	104	53	80	670	661	642	631	749
Halffabrikaten :										
in aluminium	193	186	168	213	237	294	280	199	284	566
in koper	111	107	167	186	213	1.513	1.495	1.091	1.447	1.842
in lood	—	1	—	1	2	205	90	51	64	56
in zink	3	3	5	6	3	727	338	206	224	295
andere	68	82	76	59	86	195	149	82	89	81

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Kopererts : T.C.I.H. 283.01; looderts : T.C.I.H. 283.04; zinkerts : T.C.I.H. 283.05; mangaanerts : T.C.I.H. 283.07; tinerts : T.C.I.H. 283.06; andere ertsen : T.C.I.H. 283.03 + 283.08 + 283.11 + 283.19; schroot : T.C.I.H. 284. Ruwe metalen : aluminium, T.C.I.H. 684.01; koper, T.C.I.H. 682.01; tin, T.C.I.H. 687.01; lood T.C.I.H. 685.01; zink, T.C.I.H. 686.01; andere, T.C.I.H. 683.01. Halffabrikaten : in aluminium, T.C.I.H. 684.02; in koper, T.C.I.H. 682.02; in lood, T.C.I.H. 685.02; in zink, T.C.I.H. 686.02; andere, T.C.I.H. 683.02 + 687.02 + 689.02.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in non-ferro metalen

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955 (b)
Ertsen :										
Koperertsen	6.807	1.220	590	502	2.962	—	—	—	—	—
Looderts	98.314	127.136	106.087	87.466	153.350	18	163	1	3.460	12
Zinkerts	453.158	498.941	359.186	483.081	550.501	46.241	35.671	26.785	54.897	74.565
Mangaanerts	113.550	126.574	112.939	100.880	112.030	6.831	10	70	220	—
Tinerts	12.302	13.105	14.549	15.009	13.920	—	—	—	22	10
Andere ertsen	457.155	354.044	267.152	19.875	10.969	23.121	98	1.881	520	715
Schroot	29.951	14.512	13.590	8.555	15.761	3.363	1.496	1.449	4.880	4.545
Ruwe metalen :										
Aluminium	14.406	12.789	12.743	18.362	27.056	362	107	529	1.688	921
Koper	148.019	170.139	155.588	175.443	182.453	105.669	121.972	131.048	127.021	124.450
Tin	2.182	1.364	1.555	2.086	2.369	8.846	10.297	9.465	11.914	11.411
Lood	27.973	19.961	22.636	22.092	18.546	49.383	60.773	50.197	49.510	56.413
Zink	6.346	879	1.296	5.071	962	99.742	124.327	124.798	134.392	131.240
Andere	2.860	1.430	1.352	873	1.286	4.730	3.454	3.889	3.943	4.316
Halffabrikaten :										
in aluminium	3.705	3.101	3.029	4.068	4.371	6.380	6.239	5.720	8.358	16.098
in koper	1.965	1.824	3.909	4.396	4.081	34.119	29.854	27.463	38.341	40.699
in lood	—	43	8	25	87	8.057	3.683	3.383	4.224	3.271
in zink	54	83	226	248	97	21.886	11.963	14.313	14.945	18.058
andere	327	333	308	302	401	418	643	409	514	501

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 73.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Nijverheid der non-ferro metalen

Ruwe produkten

Voortschrijdende driemaandsgemiddelden

(1953 = 100)

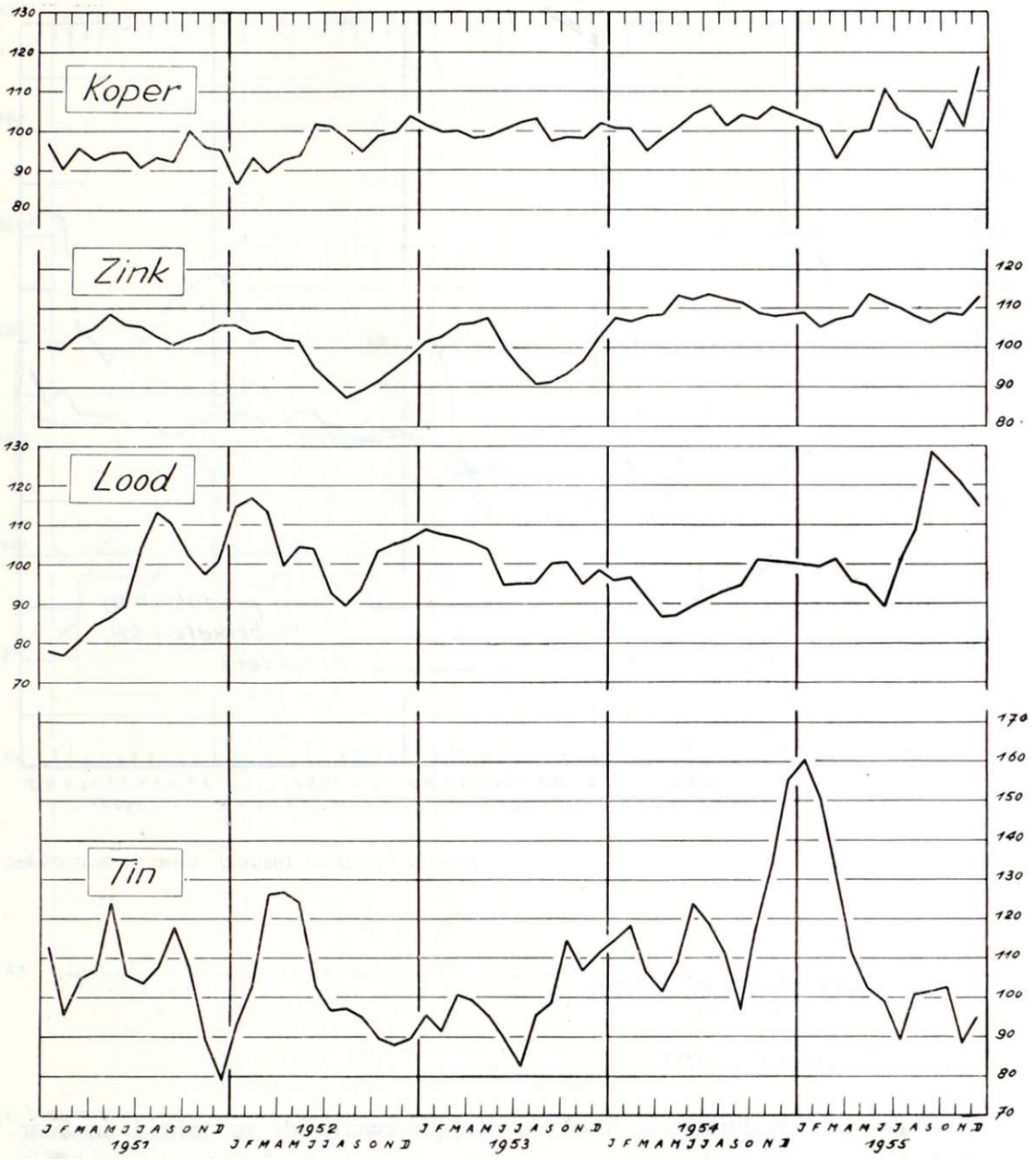

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De produktie van edele metalen en hun halffabrikaten bleef beneden het peil van 1938.

De uitvoer van koper, tin en zink nam naar hoeveelheid af, terwijl die der halffabrikaten in genoemde metalen, evenals, en vooral, van aluminium toenam. Het tegenovergestelde deed zich evenwel voor lood voor. Alles samen blijkt wel dat relatief meer halffabrikaten werden uitgevoerd. Gezien de algemene prijsstijging is de waarde van de export echter merkelijk gestegen, vooral voor koper.

De produktie van sommige zeldzame metalen, zoals germanium, die een belangrijke rol spelen in de elektronika, werd verder opgevoerd; België neemt hiervan bijna de ganse wereldproduktie voor zijn rekening.

Nijverheid der non-ferro metalen
Totale produktie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

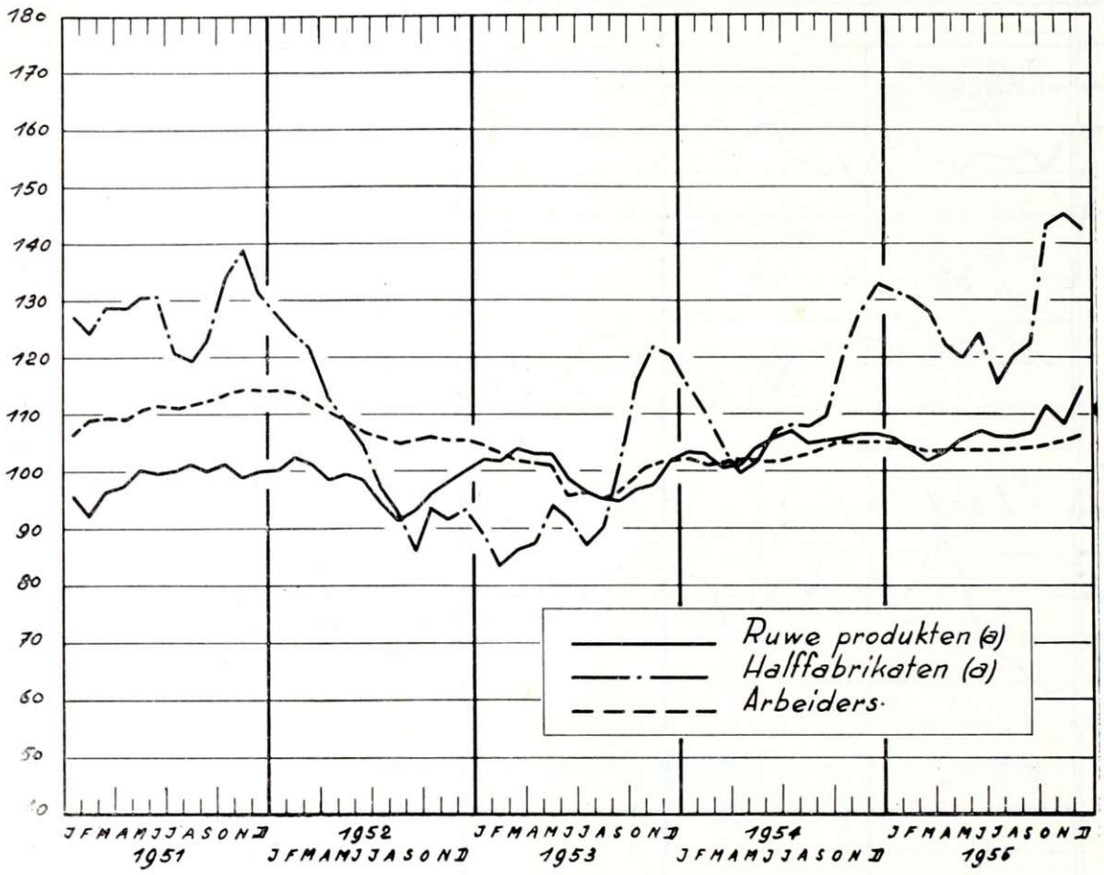

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

3. — *Metaalverwerkende nijverheid.*

A. — *Algemeen overzicht.*

Evenals de metaalindustrie heeft de metaalverwerkende nijverheid, in haar geheel beschouwd, de volle weerslag van de groeiende hoogconjunctuur ondergaan. Ze heeft evenwel minder dan de ijzer- en staalnijverheid voordeel gehaald uit prijsverhogingen; in verscheidene sectoren bleef de concurrentie zeer hevig. Het globaal ordervolume is echter sterk toegenomen en wel vooral tijdens het laatste kwartaal, doch voor sommige produkten was de aangroei miniem en werd zelfs een vermindering vastgesteld.

Het aantal ingeschreven arbeiders, dat in januari 1954 het post-Koreaanse dieptepunt had bereikt, is sedertdien onophoudend gestegen en was bij het einde van het jaar 1955 reeds 11,4 % groter dan begin 1954.

Metaalverwerkende nijverheid
Totale leveringen (hoeveelheid) en personeelsbezetting

(1953 = 100)

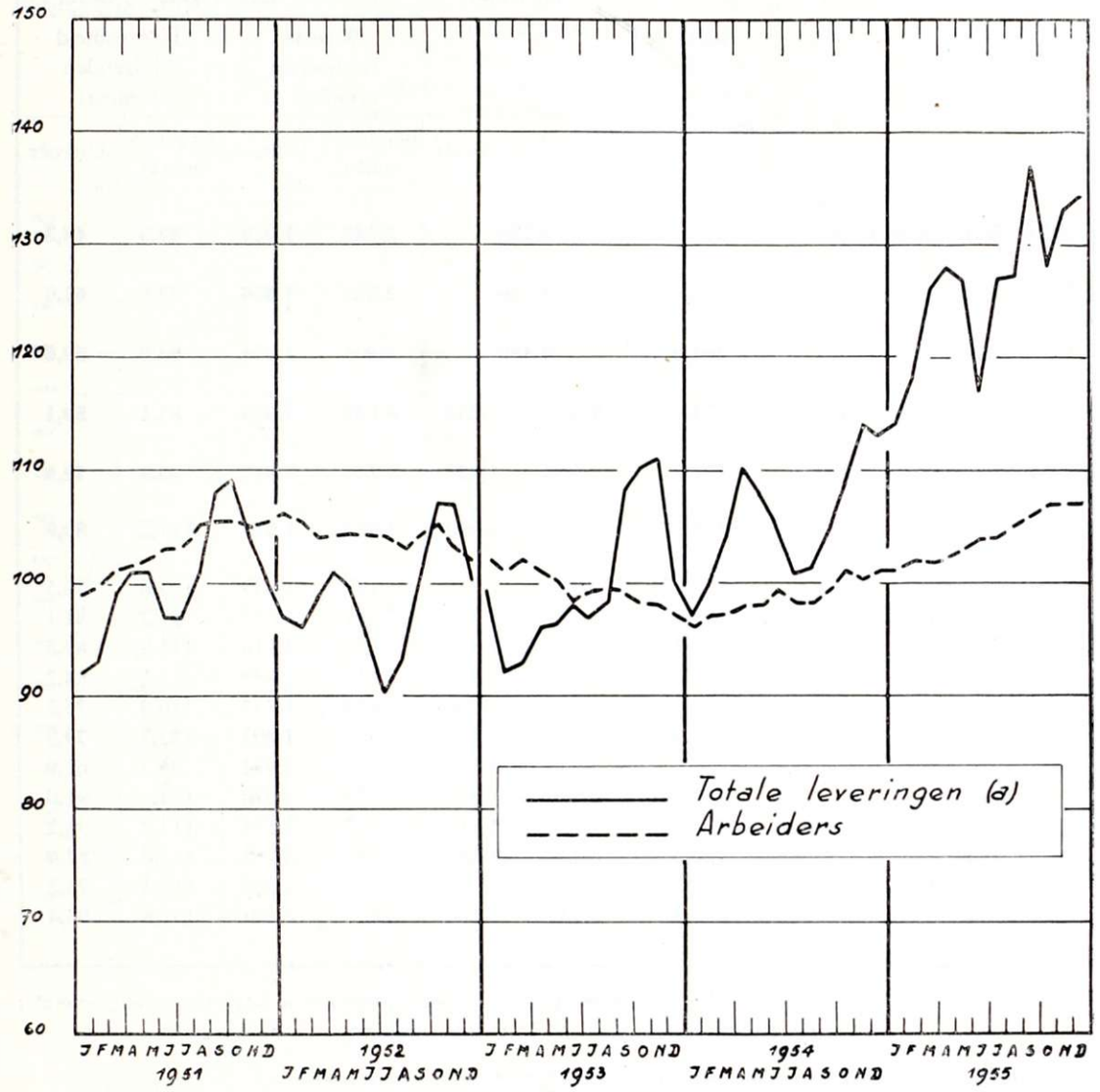

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voortschrijdende driemaandsgemiddelden van de indexcijfers der hoeveelheid geleverd door elk van de 18 groepen der metaalverwerkende nijverheid. Weging door het aantal arbeiders die in 1953 in elk dezer groepen werkzaam waren; nieuwe reeksen van 1953 af.

Het bedrag der opgenomen orders is voor de binnenlandse markt met 11,8 % en voor het buitenland met 17,5 % toegenomen. Rekening gehouden met de dubbeltellingen, gevolg van het feit dat een groot gedeelte van de binnenlandse vraag onrechtstreeks voor het buitenland bestemd is, blijkt uit deze evolutie dat de hoogconjunctuur in deze bedrijfstak in overwegende mate door de buitenlandse vraag werd veroorzaakt. Hiermee wordt niet bedoeld dat de binnenlandse vraag niet gestegen is, doch wel dat ze niet overdreven kan worden geacht, ondanks de investeringsinspanning, die ingevolge de hoogconjunctuur en de investeringsbevorderende overheidsmaatregelen sterk is toegenomen en ondanks de groeiende vraag naar duurzame verbruiksgoederen.

Metaalverwerkende nijverheid (a)
Bestellingen en leveringen

TIJDVAK	Aantal arbeiders (duizenden eenheden)	Geboekte bestellingen (miljoenen franken)		Leveringen			
				Waarde (miljoenen franken)		Hoeveelheid (duizenden tonnen)	
		Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer
1950 Maandgemiddelde...	**152,4**	**3.156**		**2.145**	**1.029**	**87,3**	**48,3**
1951 Maandgemiddelde...	**165,5**	**4.749**		**2.529**	**1.656**	**94,9**	**67,0**
1952 Maandgemiddelde...	**167,6**	**4.482**		**2.901**	**1.651**	**94,8**	**59,6**
1953 Maandgemiddelde...	**174,4**	**2.935**	**1.259**	**3.048**	**1.639**	**93,1**	**59,1**
1954 Maandgemiddelde...	**172,7**	**3.119**	**1.668**	**3.244**	**1.613**	**99,8**	**72,9**
1955 Maandgemiddelde...	**182,2**	**3.487**	**1.960**	**3.652**	**1.927**	**117,2**	**83,6**
1955 Januari	177,0	3.051	2.236	3.187	1.839	105,6	76,5
Februari	178,8	3.441	1.635	3.181	1.617	98,2	91,1
Maart	178,7	3.395	2.024	3.647	2.116	115,2	89,8
April	179,0	3.836	1.908	3.656	1.839	115,1	84,2
Mei	180,2	3.227	1.920	3.639	1.753	110,9	75,2
Juni	181,9	3.650	1.822	4.171	1.803	132,7	79,9
Juli	181,3	3.221	2.136	3.336	1.434	96,3	61,9
Augustus	183,6	3.236	1.803	3.724	2.070	121,6	91,0
September	185,2	3.256	1.810	3.732	2.194	113,8	93,2
Oktober	186,5	3.220	1.880	3.683	2.164	123,0	88,4
November	186,9	4.588	1.785	3.406	1.900	112,3	78,2
December.....	187,5	3.727	2.564	3.967	2.400	131,6	93,4

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal); vanaf 1953 : Fabrimétal en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Van 1950 tot 1952, vroegere reeksen, gedeeltelijk verbeterd; vanaf 1953, nieuwe reeksen.

Het aandeel der buitenlandse bestellingen in het totale ordervolume, dat 26,9 % bedroeg in 1953 en 34,8 % in 1954, klom dan ook tot 36,0 %.

Volgens berekeningen van de Federatie der Metaalverwerkende Nijverheid zou de eigen industrie haar aandeel in de bevrediging der binnenlandse behoeften van 60 tot 61 % hebben opgevoerd.

Bij het einde van het jaar groeiden de bestellingen veel meer aan dan de verzendingen. Over het ganse jaar, evenwel, steeg het bedrag der verzendingen iets meer dan dat der orders, namelijk met 12,6 % naar de binnenlandse markt en met 19,5 % naar het buitenland. Uit de vergelijking van deze percentages, en nog minder van de absolute cijfers, mag evenwel niet worden afgeleid dat het

bedrag der uitstaande orders is teruggelopen, daar verscheidene systematische fouten een dergelijke vergelijking doen mank gaan (1). Voortgaande op aanvullende gegevens blijkt immers dat de orderportefeuille aangevuld werd.

Metaalverwerkende nijverheid
Genoteerde bestellingen en totale leveringen (waarde)
Driemaandsgemiddelden
(1953 = 100)

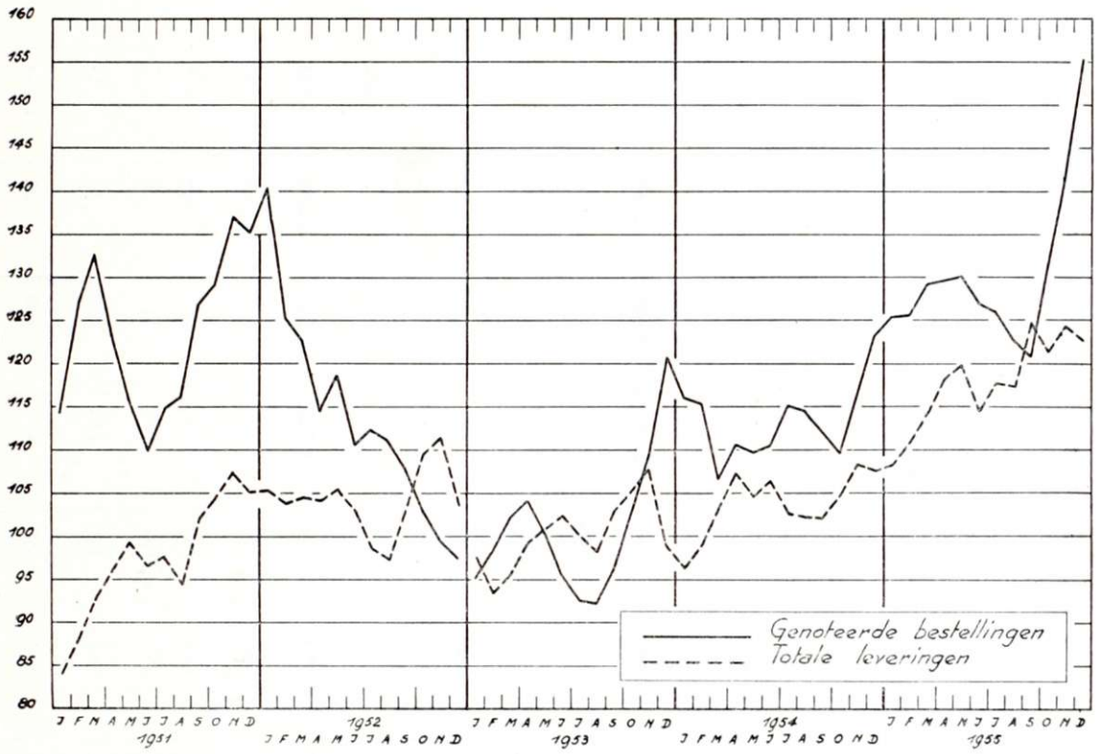

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal). Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Nederland versterkt nog zijn eerste plaats in de rij der buitenlandse afzetgebieden; hoewel vrijwel voor alle produkten vooruitgang geboekt wordt, geldt de aangroei vooral radiotoestellen, auto's en onderdelen, en bewapening. Eveneens heeft Nederland veel loonwerk en het vervaardigen van onderdelen doorgegeven.

Naar Kongo en Ruanda-Urundi, die de tweede plaats bekleden, werd praktisch slechts evenveel verzonden als tijdens het voorafgaande jaar, zodat hun aandeel in de totale uitvoer reeds het tweede achtereenvolgende jaar terugloopt. De

(1) Sommige firma's verwaarlozen de dadelijk uitgevoerde orders als bestellingen aan te geven; er wordt meestal geen rekening gehouden met geschrapte orders, noch met het verschil tussen het bedrag van de bestelling van een fabrikaat en dat der verzending ingevolge het toepassen van prijsclausules of van achteraf toegepaste wijzigingen aan de eigenschappen van het bestelde fabrikaat. Over het algemeen blijkt het globaal peil der bestellingen ten opzichte van dat der verzendingen te zijn onderschat, vooral tijdens een periode van toenemende vraag.

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955 (b)
Niet-mechanische produkten	**2.488**	**2.805**	**2.887**	**2.968**	**3.469**	**5.288**	**5.362**	**4.120**	**4.569**	**5.331**
Werken van metaaldraad	269	273	280	300	352	2.351	1.903	1.396	1.837	2.100
Gereedschap voor huishoudelijk gebruik en niet mechanische produkten voor woninginrichting	492	633	618	682	736	332	226	211	272	365
Metalen constructiewerken en afgewerkte of bewerkte delen daarvan	143	203	216	166	206	272	614	622	638	716
Buizen en recipiënten	333	374	384	449	637	1.406	1.633	1.064	928	1.021
Gereedschap	346	372	331	336	371	136	178	136	122	161
Andere metaalwaren	905	950	1.058	1.035	1.167	791	808	691	772	968
Elektrische machines en apparaten	**2.686**	**3.130**	**3.274**	**3.725**	**4.340**	**3.368**	**3.678**	**3.320**	**3.169**	**4.308**
Geïsoleerde elektrische kabels en draden	129	198	181	215	277	603	658	799	630	802
Generatoren, transformatoren, elektromotoren, elementen en batterijen	447	613	628	570	680	917	972	962	759	894
Lampen en buizen voor verlichting	112	105	101	119	113	98	61	42	57	59
Elektrische uitrusting van voertuigen en explosiemotoren	312	368	339	419	509	60	48	56	44	79
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radio en televisie	454	533	656	841	954	1.106	1.294	942	1.168	1.772
Lichte elektromechanische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	228	224	237	265	298	9	7	9	19	29
Elektrothermische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	94	98	101	170	226	28	31	35	64	100
Meet- en controletoestellen, signaal- en veiligheidstoestellen, bellen	97	115	103	103	109	68	67	56	45	48
Andere elektrische apparaten	813	876	928	1.023	1.174	479	540	419	383	525

Andere machines										
Apparaten voor verwarming en stoommachines	239	253	211	213	207	124	109	91	163	244
Werktuigmachines voor metaalbewerking	119	451	554	481	507	124	686	541	351	320
Machines voor allerhande industrieën	1.901	1.824	1.747	1.705	2.160	1.621	970	842	942	1.147
Landbouwmachines en -tractoren	551	613	561	599	755	131	124	134	197	211
Kantoormachines	383	352	370	419	472	18	28	48	42	63
Machines, toestellen en motorwagens voor het hanteren van goederen, hijs-, delf- en graafmachines	537	898	713	677	847	256	425	458	373	345
Luchtregelings- en koelapparaten	235	218	304	256	261	24	31	35	50	61
Andere machines, toestellen en onderdelen	2.263	2.673	3.385	3.654	3.173	1.472	1.701	1.657	1.704	2.028
Vervoermaterieel	**6.785**	**8.206**	**8.290**	**8.787**	**10.321**	**4.292**	**5.781**	**5.519**	**5.925**	**6.706**
Niet-elektrische motoren	1.290	1.719	1.734	2.015	2.719	383	437	558	452	585
Auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren	1.787	1.967	2.076	1.595	1.134	1.102	1.228	1.158	1.444	2.213
Delen van auto's, autobussen en vrachtwagens, behalve motoren, luchtbanden en elektrische uitrusting	2.395	3.166	2.644	3.470	4.513	191	285	178	156	186
Motorfietsen en rijwielen	117	199	289	297	350	232	193	101	133	119
Delen van motorfietsen en rijwielen	187	198	193	177	222	207	127	110	127	138
Andere wegvoertuigen en aanhangwagens	31	46	54	59	90	17	40	24	34	37
Luchtvaartuigen	377	380	720	574	531	51	44	64	114	58
Schepen en boten	362	331	298	418	561	1.226	1.806	1.468	1.548	2.030
Rollend materieel voor spoorwegen	239	200	282	182	201	883	1.621	1.858	1.917	1.340
Wapens en munitie	**118**	**382**	**618**	**277**	**373**	**1.311**	**1.881**	**2.673**	**1.553**	**2.246**
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken	**826**	**948**	**965**	**1.018**	**1.142**	**135**	**119**	**126**	**144**	**313**
Wetenschappelijke toestellen	518	601	672	729	826	114	109	117	135	306
Uurwerken	308	347	293	289	316	21	10	9	9	7

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Werken van metaaldraad : T.C.I.H. 699.03 tot 699.08 + D.T. 753 b3; gereedschap... : T.C.I.H. 699.13 tot 699.17 + 699.22 + 812.03 + D.T. 753 b 1 en 2; metalen constructiewerken... : T.C.I.H. 699.01 en 02; buizen en recipiënten : 681.13 en 14 + 699.21; gereedschap : T.C.I.H. 699.12; andere metaalwaren : T.C.I.H. 699.11 + 699.18 + 699.29 + 812.01 + 821.02 — D.T. 753 b; geïsoleerde kabels... : T.C.I.H. 721.13; generatoren... : T.C.I.H. 721.01 + 721.02 + D.T. 861; lampen... : T.C.I.H. 721.03; elektrische uitrusting... : T.C.I.H. 721.07; toestellen voor telegrafie... : T.C.I.H. 721.04 + 721.05; lichte elektromechanische... : T.C.I.H. 721.12; elektrothermische toestellen... : T.C.I.H. 721.06; meet- en controletoestellen... : T.C.I.H. 721.08; andere elektrische apparaten : T.C.I.H. 721.11 + 721.19 — D.T. 861; apparaten voor verwarming... : T.C.I.H. 711.01 tot 711.03; werktuigmachines : T.C.I.H. 715.01; machines voor allerhande industrieën : T.C.I.H. 715.02 + 716.04 tot 716.08 + 716.11; landbouwmachines... : T.C.I.H. 712 + 713 — D.T. 889 b; kantoormachines : T.C.I.H. 714; machines, toestellen... : T.C.I.H. 716.02 + 716.03; luchtregelings- en koelapparaten : T.C.I.H. 716.02 + 899.08; andere machines... : T.C.I.H. 716.13 tot 716.15; niet elektrische motoren : T.C.I.H. 711.04 + 711.05 + 711.09; auto's... : T.C.I.H. 732.01 + 732.03 + D.T. 889 b; delen van auto's... : T.C.I.H. 73204 tot 732.06; motorfietsen... : T.C.I.H. 732.02 + 733.01; delen van motorfietsen... : T.C.I.H. 732.07 + 733.02; andere wegvoertuigen... : T.C.I.H. 733.09; luchtvaartuigen : T.C.I.H. 734; schepen en boten : T.C.I.H. 735; rollend materieel voor spoorwegen : T.C.I.H. 731; wapens en munitie : T.C.I.H. 691; wetenschappelijke toestellen : T.C.I.H. 861; uurwerken : T.C.I.H. 864.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren

Hoeveelheid
(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955 (b)
Niet-mechanische produkten	**74.527**	**74.159**	**82.572**	**91.187**	**117.770**	**353.369**	**342.906**	**289.704**	**392.618**	**418.967**
Werken van metaaldraad	7.211	5.872	6.353	7.969	8.512	176.416	154.347	123.426	202.457	206.266
Gereedschap voor huishoudelijk gebruik en niet mechanische produkten voor woninginrichting	9.798	12.781	13.168	14.908	15.416	12.673	6.868	6.506	8.438	11.820
Metalen constructiewerken en afgewerkte of bewerkte delen daarvan	11.923	12.265	14.119	10.091	13.230	22.047	44.061	46.854	56.947	61.737
Buizen en recipiënten	22.067	19.201	20.900	30.445	46.722	112.767	107.679	85.858	88.720	93.104
Gereedschap	3.823	3.743	3.235	4.188	4.266	2.896	3.573	2.356	2.140	2.814
Andere metaalwaren	19.705	20.297	24.797	23.586	29.624	26.570	26.378	24.704	33.916	43.226
Elektrische machines en apparaten	**19.642**	**22.765**	**22.910**	**28.613**	**34.055**	**37.785**	**37.471**	**43.190**	**39.275**	**48.438**
Geïsoleerde elektrische kabels en draden	1.957	3.425	3.261	4.438	5.106	13.703	13.509	21.392	17.787	20.700
Generatoren, transformatoren, elektromotoren, elementen en batterijen	6.350	7.259	7.042	7.188	8.658	13.429	13.326	12.825	11.050	13.513
Lampen en buizen voor verlichting	549	444	447	579	540	515	307	248	528	510
Elektrische uitrusting van voertuigen en explosiemotoren	2.509	2.819	2.459	3.303	4.074	366	253	300	251	484
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radio en televisie	1.888	2.000	2.620	3.934	4.676	4.018	4.409	3.671	4.741	6.429
Lichte elektromechanische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	994	907	980	1.201	1.426	50	18	23	84	132
Elektrothermische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	893	878	864	1.612	2.529	309	269	214	477	828
Meet- en controletoestellen, signaal- en veiligheidstoestellen, bellen	223	207	198	305	287	349	349	278	238	235
Andere elektrische apparaten	4.279	4.826	5.039	6.053	6.759	5.046	5.031	4.239	4.119	5.607

Andere machines										
Apparaten voor verwarming en stoommachines	3.624	3.828	4.193	3.384	3.095	4.044	2.699	1.575	3.797	6.710
Werktuigmachines voor metaalbewerking	1.451	4.782	5.259	5.283	5.817	2.090	7.620	5.816	4.205	3.820
Machines voor allerhande industrieën	23.481	22.598	21.118	20.224	26.240	25.675	15.453	13.850	16.515	20.366
Landbouwmachines en -tractoren	15.205	15.298	13.508	14.990	18.244	3.452	2.940	3.167	4.405	4.581
Kantoormachines	786	767	811	1.110	1.310	31	27	54	96	159
Machines, toestellen en motorwagens voor het hanteren van goederen, hijs-, delf- en graafmachines	15.078	20.584	17.629	16.231	19.410	6.690	11.398	11.733	8.530	7.304
Luchtregeling- en koelapparaten	3.270	2.975	3.942	3.241	3.579	325	574	434	757	819
Andere machines, toestellen en onderdelen	39.688	41.386	55.680	61.347	46.866	34.327	34.271	33.181	35.377	41.168
Vervoermaterieel	**212.666**	**207.409**	**197.460**	**248.649**	**267.441**	**153.091**	**186.866**	**172.650**	**205.275**	**221.552**
Niet-elektrische motoren	20.789	22.181	20.675	26.303	32.389	4.653	4.895	4.082	4.197	6.632
Auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren	47.830	41.223	39.931	29.957	22.681	20.665	18.831	20.540	28.150	42.183
Delen van auto's, autobussen en vrachtwagens, behalve motoren, luchtbanden en elektrische uitrusting	50.430	60.265	50.675	70.744	93.537	5.821	6.126	3.737	3.480	4.895
Motorfietsen en rijwielen	902	1.558	2.349	2.570	3.109	2.883	2.542	1.267	1.819	1.607
Delen van motorfietsen en rijwielen	2.302	2.291	2.230	2.326	3.034	3.863	2.420	2.001	2.524	2.883
Andere wegvoertuigen en aanhangwagens	2.578	2.247	2.420	2.924	5.557	766	1.399	961	1.117	1.055
Luchtvaartuigen	687	597	893	682	586	273	107	165	86	119
Schepen en boten	70.446	63.859	64.837	103.786	97.087	67.448	64.962	50.415	71.577	95.876
Rollend materieel voor spoorwegen	16.702	13.188	13.450	9.357	9.461	46.719	85.584	89.482	92.325	66.302
Wapens en munitie	**3.495**	**5.633**	**4.836**	**2.754**	**2.542**	**4.161**	**5.724**	**5.644**	**5.361**	**11.911**
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken	**1.539**	**1.481**	**1.611**	**2.329**	**2.575**	**365**	**304**	**299**	**458**	**636**
Wetenschappelijke toestellen	888	897	1.014	1.619	1.838	337	296	288	438	620
Uurwerken	651	584	597	710	737	28	8	11	20	16

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 81.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

leveringen van materieel voor de spoorwegen en de binnenscheepvaart liepen sterk terug ingevolge het ten einde lopen van een krachtige investeringsinspanning in de koloniale vervoersector. Daarentegen werden meer andere fabrikaten, en wel onder meer duurzame verbruiksgoederen verkocht, ingevolge de sterke verkoopsinspanning op deze markt en de toenemende levensstandaard der inlandse bevolking.

De uitvoer naar Frankrijk is merkelijk toegenomen, zij het dan ook gedeeltelijk om toevallige redenen, nl. wapen- en munitieleveringen, wederverkoop, door het Ministerie van Landsverdediging, van ingevoerd materieel voor televerbindingen, openstelling van de gemeenschappelijke markt der E. G. K. S. voor beklede platen, en levering van schepen; voor andere fabrikaten liep de uitvoer terug.

Een zeer sterke verhoging boekten de leveringen aan de Duitse Bondsrepubliek, bevorderd door de vermindering van de invoerbeperkingen en -heffingen, en, voor beklede platen, het op dreef komen van de E. G. K. S. Naast voornoemde platen werden vooral meer schepen, auto's, wapens en onderdelen voor spoorwegmaterieel verkocht.

Sedert 1952 stijgt de uitvoer naar de Verenigde Staten van Amerika. Het gaat vooral om draadprodukten en handvuurwapens.

Hoewel de afzet in het Verenigd Koninkrijk wat toenam, bleef hij nog twee derden beneden het peil van 1952. Er werden vooral halffabrikaten en specialiteiten voor de voedingsnijverheid, openbare werken en de elektriciteitscentrales geleverd.

Een sterke stijging onderging de afzet in Zwitserland, vooral wat gegalvaniseerde plaat, buizen, machines, automaterieel en kachels betreft.

De terugloop van de leveringen van spoorwegmaterieel in verscheidene minderontwikkelde gebieden werd grotendeels gecompenseerd door de verkoop van andere metaalfabrikaten, doch naar verhouding te veel weiniggeëvolueerde produkten (draadwaren, gegalvaniseerde plaat, enz.), hoewel nochtans de oriëntering naar de vervaardiging van meer geëvolueerde produkten verder gaat.

In samenhang met de hoogconjunctuur werden vooral de ondernemingen, die fabrieksuitrusting voortbrengen, begunstigd, zij het in mindere mate dan in de buurlanden. Doch ook in sommige andere sectoren, die meer geëvolueerde produkten voortbrengen en onder meer in de elektrotechnische industrie, is de positie der Belgische nijverheid verbeterd.

De crisis in de ondernemingen, die spoorwegmateriaal, motorrijwielen en fietsen met of zonder motor voortbrengen, duurt evenwel voort. Ook in de sector werktuigmachines schonk de activiteit weinig bevrediging.

B. — *Evolutie per bedrijfstak.*

1) *Niet-mechanische produkten.*

Ingevolge de ruime behoeften vanwege de andere sectoren der metaalverwerkende nijverheid, is de vraag naar basisprodukten (vormstaal, produkten der ijzergieterijen, enz.) sterk gestegen. De uitvoer van draadprodukten, vooral naar de Verenigde Staten van Amerika, en vooral van getrokken staal- en van koudgewalste

Metaalverwerkende nijverheid

Indexcijfers van de verzonden hoeveelheid metaalwaren (a)

BEDRIJFSGROEP	Wegings-coëfficiënt (b)	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Staalgieterij	2,8	70,9	99,6	103,4	100	89,9	110,8
IJzergieterij	3,8	111,2	124,0	118,1	100	100,2	117,6
Draadtrekkerij	4,9	108,8	150,4	127,1	100	136,5	149,2
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	3,9	75,2	98,1	102,7	100	110,6	128,7
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	8,8	113,9	132,5	98,3	100	114,6	147,6
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	8,1	113,1	124,6	112,9	100	112,7	127,4
Bruggen, vakwerk, zware ketelmakerij en stoomketels	4,9	103,4	96,1	108,1	100	110,5	121,8
Scheepsbouw	7,4	55,5	54,3	65,2	100	95,1	107,6
Spoor- en tramwegmaterieel	4,6	47,9	55,2	88,1	100	100,6	108,1
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	9,2	84,1	82,1	94,4	100	116,4	128,4
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	2,1	101,4	106,5	110,0	100	103,2	134,4
Werktuigmachines en aanverwante bedrijfstakken	4,6	107,8	128,4	113,4	100	93,3	114,5
Diverse mechaniekbouwwerken	3,0	85,3	129,3	127,8	100	95,5	118,3
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	2,4	76,5	82,5	92,8	100	105,1	102,9
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	5,2	82,7	90,0	96,9	100	112,1	115,9
Elektrotechnische industrie	17,2	90,8	113,5	107,4	100	107,7	135,8
Fijnmechaniekbouw	1,2	77,3	112,5	104,7	100	135,4	156,8
Handvuurwapens en munitie	5,9	30,6	36,3	45,9	100	69,1	119,6
Algemeen indexcijfer	**100,0**	**86,9**	**101,0**	**99,3**	**100**	**106,2**	**126,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) 1953 = 100. Nieuwe reeksen vanaf 1953.
(b) Volgens het aantal arbeiders in 1953 (nieuwe statistieken).

produkten is zeer sterk toegenomen : beide laatste sectoren hadden echter een diepe inzinking ondergaan in 1953 en 1954. De toestand was daarentegen ongunstig in de sectoren smeedwerk en perswerk, terwijl na een crisis tijdens de voorgaande jaren de boutenproduktie merkelijk toenam. Ook in de sector plaatbewerking was de evolutie uiteenlopend, naargelang van het produkt. Inzake gereedschap voor huishoudelijk gebruik en niet mechanische produkten voor woninginrichting en dergelijke, stegen zowel de invoer als de uitvoer; vooral de Nederlandse concurrentie voor huishoudelijke voorwerpen in aluminium, metalen bedden en bureelmeubelen werd scherper.

Het ordervolume voor de binnenlandse markt in de sector bruggen, vakwerken, ketelmakerij nam sterk toe, o. m. ingevolge de weerslag van de wet van 1 juli 1954 inzake produktieve investeringen, het op dreef komen van de eerste werken die met het oog op de wereldtentoonstelling worden uitgevoerd en het aanvatten van de bouw van vier mijncentrales. De vraag naar metalen mijnstutten liep tot 400 miljoen frank op.

2) *Vervoermaterieel.*

a) *Voor wegvervoer.*

Sedert de invoer van volledige auto's werd beperkt, heeft de automontage in België een hoge vlucht genomen. Een groeiend aantal in het land geassembleerde wagens werd bovendien uitgevoerd.

De invoer van nieuwe personenwagens, die in afgeronde cijfers in 1953 tot 34.500 gestegen was, viel tot 13.200 terug in 1955, terwijl de uitvoer van 7.500 tot 20.900 steeg en dus de invoer reeds ruimschoots overtrof. Tijdens het afgelopen jaar slorpte de Belgische markt 77.800 wagens op; de expansie duurt voort, vooral wat de aankoop van kleine en middelgrote wagens van continentale merken betreft.

Een gelijkaardige evolutie doorliep de montage en de buitenlandse handel van vrachtwagens, waarvan de binnenlandse afzet 16.000 bedroeg. Hoewel de montage niet opgelegd is, worden steeds meer merken in België geassembleerd en niet enkel deze, welke door dezelfde firma's als de personenwagens worden gebouwd : gespecialiseerde buitenlandse firma's richten montageketens voor zware vrachtwagens op.

Voor alle wegvoertuigen van het autotype samen sloeg het invoeroverschot, naar waarde, in een ruim uitvoersaldo om, zodat in 1955 de uitvoer het dubbel bedroeg van de invoer.

Ten gevolge van die tendenties is de invoer van motoren en andere onderdelen sedert 1951 verdubbeld; voor de binnenlandse firma's, die onderdelen fabriceren, duurt evenwel de crisis voort, daar de leveringen op de Belgische markt verder terugliepen, wat slechts ten dele werd gecompenseerd door een wat ruimere uitvoer. Het aantal arbeiders liep dan ook sedert 1953 met 32 % terug.

Voor de bedrijven die rijwielen met of zonder motor vervaardigen, duurt de crisis voort, ondanks het remmen van de invoer in 1955.

Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor
(eenheden)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
Auto's voor personenvervoer :										
—voor gemeenschappelijk vervoer	107	86	212	28	29	14	3	35	8	40
—overige	29.683	31.104	34.468	21.637	13.204	11.924	9.643	7.549	11.240	20.908
Auto's voor goederenvervoer	1.251	6.894	5.196	4.042	3.043	916	2.038	2.089	2.253	3.569
Motorrijwielen	2.285	5.960	9.494	7.625	5.477	1.672	1.141	1.304	1.208	1.314
Rijwielen met hulpmotor	8.345	8.790	14.078	21.686	34.431	248	320	1.245	804	548
Motorscooters	2.481	5.542	9.106	8.183	10.500	4	3	49	30	1.035
Rijwielen zonder motor	4.660	3.101	1.942	3.806	4.580	140.359	118.137	53.974	84.161	71.279

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De invoer van motorrijwielen, hoewel sedert 1953 gedaald, bereikt nog een hoog peil, vergeleken met de nochtans in 1955 licht gestegen uitvoer. Eertijds was de Belgische motorrijwielenindustrie zeer belangrijk, doch door de gezamenlijke invloed van de concurrentie van buitenlandse merken, beschermingsmaatregelen in de vroegere afzetgebieden en de wijziging van de vraag ten gunste van rijwielen met hulpmotor, scooters en kleine personenwagens, waaraan de eigen producenten zich veel te laat hebben pogen aan te passen, heeft deze bedrijfstak sterk aan belang ingeboet. De omschakeling, door sommige firma's aangevat, stuit trouwens op grote moeilijkheden, daar de buitenlandse firma's reeds stevig gevestigd zijn en beschermingsmaatregelen de uitvoer hinderen. Een blijk van de hevige concurrentie op de Belgische markt is de sterke aangroei van de invoer van rijwielen met hulpmotor, 34.400 in 1955 tegen 8.300 in 1951, die tegenover een onbeduidende en trouwens nog gedaalde uitvoer staat. Het oprichten van montagebedrijven voor scooters heeft tot gevolg gehad dat de invoer sedert 1952 bijna niet meer is toegenomen en dat er in 1955 een niet onbelangrijke uitvoer is ontstaan.

Inzake fietsen is de evolutie even ongunstig, onder invloed van de concurrentie van scooters en rijwielen met hulpmotor. Ten opzichte van 1951 is de uitvoer op de helft gevallen; de afzet in Belgisch-Kongo liep weer terug, ten gunste van vreemde merken, doch de verkoop in de Verenigde Staten van Amerika nam met de helft toe, ondanks de verhoging der invoerrechten. De invoer van rijwielen, gedaald van 1951 tot 1953, heeft weer het peil van 1951 bereikt.

Ook de industrie van rijwielonderdelen blijft in een crisis verwikkeld. Hoewel de binnenlandse rijwielproduktie daalde, is trouwens de invoer van onderdelen verder gestegen, doch ook de uitvoer nam licht toe.

Ondanks de nadelige weerslag van het liquideren van legervoorraden op de Belgische markt, kon de activiteit van de bedrijven, die aanhangwagens en koetswerk vervaardigen, op het peil van het voorafgaande jaar worden gehouden, ingevolge legerbestellingen.

b) *Spoorwegmaterieel.*

Tengevolge van de crisis die deze bedrijfstak blijft teisteren, werden nogmaals ondernemingen gesloten en andere samengesmolten; sommige ondernemingen hebben een onderlinge werkverdeling georganiseerd. Verscheidene ondernemingen hebben bovendien een volledige of gedeeltelijke omschakeling van hun produktieschema doorgevoerd, hetzij door zich te oriënteren naar meer geëvolueerd spoorweg- en trammaterieel (ten dele door gebruik te maken van buitenlandse vergunningen), hetzij door een totaal nieuwe fabricage aan te vatten.

Spijt het boeken van enkele belangrijke buitenlandse bestellingen, is de werkgelegenheid verder met 13 % teruggelopen.

c) *Scheepsbouw.*

De concurrentie van buitenlandse werven, die vaak beschermd en financieel gesteund zijn, heeft in België een sterke concentratie van de scheepsbouw en -herstelling tot gevolg gehad.

OMSCHRIJVING	Aantal arbeiders (maandgemiddelde)		Waarde der geboekte bestellingen (miljoenen franken)				Totale leveringen							
							Waarde (miljoenen franken)				Hoeveelheid (tonnen)			
			Binnenlandse markt		Uitvoer		Binnenlandse markt		Uitvoer		Binnenlandse markt		Uitvoer	
	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955
Staalgieterij	4.369	4.647	745	982	375	465	723	931	361	403	46.820	60.670	18.348	20.061
IJzergieterij	5.948	6.395	1.088	1.387	166	295	1.176	1.330	163	216	101.750	117.644	11.008	14.673
Draadtrekkerij	9.521	10.195	1.843	2.086	2.677	3.247	1.845	2.182	2.441	3.076	148.643	168.948	316.307	339.521
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	6.298	6.324	1.194	1.340	641	908	1.335	1.424	615	775	96.504	105.758	68.556	86.325
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	14.635	15.063	2.824	3.251	2.245	2.499	3.224	3.447	1.992	2.478	116.904	162.381	177.025	216.291
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	13.972	14.656	2.859	3.127	578	671	3.053	3.116	488	611	104.468	114.501	20.054	26.215
Bruggen, vakwerk, ketelmakerij en stoomketels	8.713	8.667	1.697	2.481	805	563	1.938	2.029	476	571	175.790	191.870	27.553	32.235
Scheepsbouw	12.622	14.539	968	1.484	2.150	1.953	999	1.186	1.987	1.973	12.028	22.106	31.753	27.433
Spoor- en tramwegmaterieel	8.392	7.294	972	505	803	1.470	586	1.753	1.667	1.247	29.412	40.717	77.196	73.854
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	16.784	17.313	10.080	10.652	2.527	2.894	10.221	10.214	2.046	2.930	135.419	149.820	32.841	45.820
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	3.587	3.703	791	1.004	492	494	814	919	488	493	7.986	10.940	4.637	5.491
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	4.323	4.827	392	531	669	903	430	536	644	805	5.068	6.853	7.313	9.651
Textielmachines en aanverwante bedrijven	2.811	2.987	197	232	657	549	236	269	445	516	3.691	3.738	6.865	8.276
Verscheidene mechaniekbouwwerken	4.500	4.620	905	1.067	148	190	1.036	1.183	154	196	16.776	20.708	2.967	3.778
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	4.143	4.111	825	1.032	284	338	846	924	306	328	21.342	22.175	8.279	6.820
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	9.971	10.596	1.798	2.010	1.125	1,005	1.909	2.015	1.054	1.120	48.259	48.161	25.043	27.429
Elektrotechnische industrie	30.767	34.222	6.881	7.621	3.058	3.763	7.040	7.968	2.457	3.448	105.456	121.455	31.883	48.390
Fijnmechaniekbouw	2.226	2.639	444	552	108	114	550	698	110	117	2.665	3.171	584	593
Handvuurwapens en munitie	9.145	9.427	894	506	500	1.236	964	1.217	1.479	1.814	6.703	12.698	6.399	9.993
Totaal	**172.747**	**182.225**	**37.397**	**41.849**	**20.008**	**23.523**	**38.922**	**43.343**	**19.375**	**23.114**	**1.185.684**	**1.384.314**	**874.611**	**1.002.849**

(a) Ondernemingen met tenminste 5 arbeiders.

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal). Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ingevolge de overbelasting der buitenlandse zee- en rivierwerven, die met bestellingen werden overspoeld, werden evenwel in 1955 belangrijke orders voor de bouw en de herstelling van zee- en rivierschepen aan de Belgische werven, die een korte leveringstermijn konden toestaan, doorgegeven, zodat ook een paar kleinere werven weer actief zijn geworden. De ruime wereldvraag naar zeer grote tankschepen is kenmerkend voor de jongste marktevolutie.

Het tekort aan orders voor visserssloepen bleef voortduren. De Bedrijfsraad Metaal heeft in een nota aan de Regering een vernieuwing en uitbreiding van de vissersvloot bepleit.

De werkgelegenheid op de werven nam met ruim 15 % toe.

d) *Vliegtuigbouw.*

De verdere uitbouw van de in 1953 en 1954 vernieuwde vliegtuigbouwnijverheid duurde voort. Belangrijke nieuwe orders voor motoren met straalaandrijving werden doorgegeven, zodat de activiteit voor vele jaren verzekerd is. De herstelwerkplaatsen, daarentegen, ondervonden hinder door een tekort aan wisselstukken.

De ondernemingen staan voor de zware taak een voldoende aantal arbeiders, techniekers en kaderpersoneel aan te werven en te scholen.

3) *Elektrotechnische industrie.*

De sterke expansie van de elektrotechnische industrie blijft voortduren. Het aantal arbeiders steeg met ruim 11 %, de waarde der bestellingen met meer dan 14 %, waarbij vooral het buitenland meer orders doorgaf en wel o. m. voor zwaar materieel voor elektriciteitsproduktie en -distributie, evenals voor apparaten voor de kernindustrie. De afzet, die met 20 % steeg, omvat steeds meer nieuwe produkten, waaronder huishoudapparaten en andere lichte elektromechanische en elektrothermische toestellen. Uit de statistieken van de buitenlandse handel blijkt immers dat de uitvoer van die fabrikaten, voor dewelke een overweldigend invoeroverschot bestaat, sedert kort meer toeneemt dan de invoer, zij het dat de uitvoer nog weinig belangrijk is.

Opmerkelijk is de sterke aangroei van de uitvoer van radioapparaten en andere toestellen voor televerbindingen, terwijl de invoer, hoewel nog steeds in stijgende lijn, veel minder toenam. De uitvoer is eveneens gestegen in de groep « andere elektrische apparaten » (isolatoren, toestellen voor het regelen, verbreken of verdelen van of beveiligen tegen elektrische stroom en diverse artikelen) hoewel de invoer nog blijft aangroeien en het uitvoerpeil sedert 1952 overtreft.

Trouwens, voor de ganse sector der elektrotechnische industrie werd het in 1954 opgelopen invoersaldo praktisch gans ingelopen.

4) *Andere machines, weegtoestellen, fijn mechaniek, handvuurwapens.*

Ingevolge de krachtige investeringsinspanning in België en in het buitenland, is de activiteit in de machinebouw over het algemeen sterk gestegen, vooral wat

gespecialiseerde fabrieksuitrusting betreft. Nochtans blijkt de vooruitgang, vooral inzake werktuigmachines, veel geringer dan in de concurrerende landen. De uitvoer van « werktuigmachines voor metaalbewerking » liep immers verder terug en bereikte niet meer de helft van het peil van 1952, terwijl de invoer bleef toenemen. Een gelijkaardige evolutie doorloopt de buitenlandse handel van aan-, afvoer- en verpakkingsmaterieel. Daartegenover staat het voortduren van de groeiende vraag naar diamantgereedschap en naar automatische balansen, die trouwens contrasteert met de verdere terugloop van de afzet aan andere weegtoestellen.

Hoewel voor landbouwmachines de uitvoer wat aangroeide, steeg de invoer meer.

Gunstig evolueert ook de activiteit in de bedrijfstak fijn mechaniek, die echter nog steeds te weinig gediversifieerd blijft, vooral wanneer met half-artisanale activiteit geen rekening wordt gehouden. De uitvoer van wetenschappelijke toestellen steeg tot meer dan het dubbele van het peil van 1955, hoewel ook de invoer nog merkelijk blijft toenemen.

Ten slotte dient de aangroei van de uitvoer van handvuurwapens en hun munitie, te worden vermeld. Dit was ten dele het gevolg van de uitvoering van N. A. V. O.-opdrachten.

§ 3. — SCHEIKUNDIGE NIJVERHEID EN RUBBERNIJVERHEID

1. — *Scheikundige nijverheid.*

Hoewel de scheikundige nijverheid, in haar geheel beschouwd, deel nam in de globale stijging der industriële activiteit, was het verloop zeer verschillend naargelang van de onderscheidene sectoren. Afgezien van bepaalde specialiteiten, zoals de fotografische produkten, hebben vooral de massagoederen, onder meer de meststoffen, uit de conjunctuur voordeel gehaald, terwijl voor de hoogwaardige, meer geëvolueerde produkten over het algemeen de vooruitgang meer beperkt was en voor sommige zelfs de activiteit is afgenomen; de invoer van die produkten bleef daarentegen toenemen, terwijl de uitvoermoeilijkheden voortduurden. In dit opzicht werd niet enkel de evolutie der voorgaande jaren bevestigd, doch is ze zelfs, rekening gehouden met de hoogconjunctuur en de toestand in het buitenland, ongunstiger geworden.

Het aantal arbeiders en bedienden steeg met 3.000 tot 46.600.

De grondstoffeninvoer, rubber niet inbegrepen, nam met 9 % tot 784 miljoen frank toe; de invoer van ruwe fosfaten is echter wat afgenomen. De grondstoffenvoorziening stelde geen problemen, tenzij enigszins inzake steenkolen en cokes tijdens het tweede halfjaar.

De uitvoer van scheikundige produkten (1) steeg met 7,1 % tot 11,1 miljard frank. Naar gewicht nam de uitvoer met 9,8 % toe. Sedert verscheidene jaren

(1) Groepering volgens de tabellen op blz. 94 en 95. De werkelijke uitvoer in 1955 is echter wat groter, daar van 1 april 1955 af de vertrouwelijke gegevens niet meer in de totalen werden opgenomen, zodat het aangroeitempo feitelijk wat hoger ligt.

Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen

OMSCHRIJVING (a)	Waarde (miljoenen franken)					Hoeveelheid (tonnen)				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
Industrieel zout	81	67	75	82	92	434.918	328.883	383.938	427.503	455.342
Ruwe zwavel	129	71	53	90	144	61.171	40.802	30.731	50.715	80.159
Ongeroost ijzerkies	301	267	196	264	306	411.046	324.689	256.819	358.265	417.789
Ruw fosfaat	385	311	230	286	242	465.908	354.691	330.490	433.580	393.741
Ruwe rubber	1.329	625	526	551	963	25.123	19.952	22.570	24.702	29.728

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van tabel.* — Industrieel zout : D.T. 173 b; ruwe zwavel : T.C.I.H. 272.06; ongeroost ijzerkies : D.T. 195 c (vóór mei 1953 : D.T. 195 b); ruw fosfaat : T.C.I.H. 271.03; ruwe rubber: T.C.I.H. 23 + D.T. 371 b + D.T. 378 a.

wordt een daling van de gemiddelde uitvoerprijs vastgesteld, minder uit oorzaak van de daling van de eenheidsprijs der produkten, die in 1955 blijkbaar voor de meeste artikelen ten einde is gelopen, dan wel door het groeiend belang van laagwaardige produkten in het uitvoerpakket; aldus groeide het aandeel der meststoffen in de totale uitvoer van 40,0 tot 41,5 % aan, ondanks de lange staking in de stikstofbedrijven. De afzetmoeilijkheden van nieuwere of meer geëvolueerde produkten, vooral in de sectoren organische en diverse scheikunde, bleven voortduren, ingevolge buitenlandse beschermingsmaatregelen, de engheid der binnenlandse basismarkt, de belangrijke en sterk groeiende invoer van concurrerende produkten, de nog tamelijk hoge doch nochtans wel relatief verminderde prijs der grondstoffen en, misschien wel, een tekort aan wetenschappelijk onderzoek en aan geschoolde navorsers. Het opbouwen van een petroleochemische industrie, waaraan verscheidene ondernemingen in samenwerking arbeiden, kan in dit verband wel een gunstige spreiding van de produktiegamma teweegbrengen.

a) *Minerale scheikunde.*

De produktie en de uitvoer van halffabrikaten en wel vooral van zwavelzuur en, in mindere mate, van natriumderivaten, bijtende kali, lithopoon en calciumcarbide, zijn in 1955 merkelijk toegenomen.

Stikstofnijverheid
Produktie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

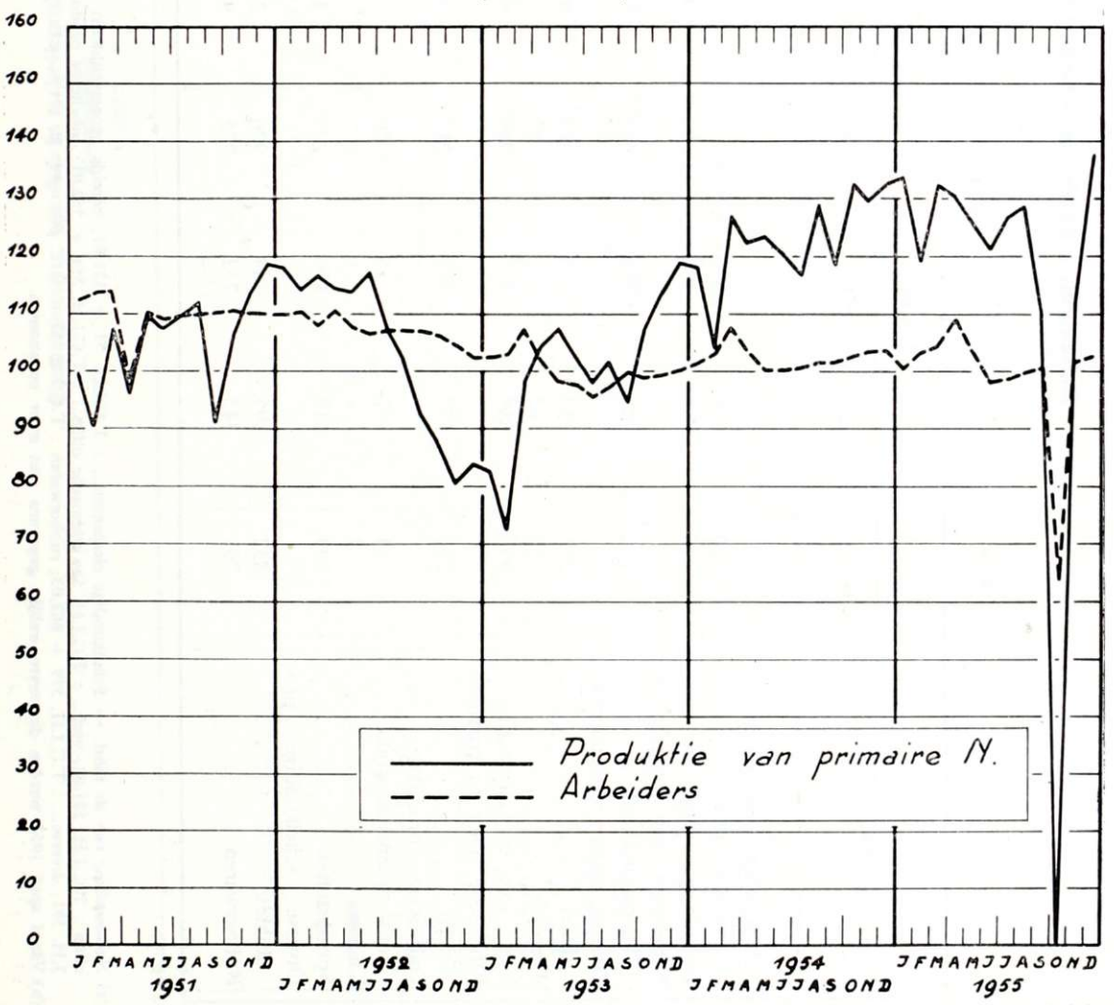

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in scheikundige produkten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955 (b)
Scheikundige elementen en samenstellingen	1.720	1.336	1.430	1.952	2.238	2.202	1.824	1.562	2.115	2.238
Bereide geneesmiddelen	748	716	871	1.018	1.080	334	314	468	523	610
Kunstmest (met inbegrip van Thomasslakken)	1.132	1.141	1.388	1.022	1.129	4.734	3.959	4.201	4.139	4.601
Zeep en andere reinigingsmiddelen	388	353	353	417	452	77	96	143	164	225
Teeroliën	57	82	72	82	136	406	378	203	207	204
Verf-, looi- en kleurstoffen	955	688	811	789	870	1.081	513	440	445	280
Etherische oliën en parfumerieën	211	177	183	215	247	76	45	43	49	56
Onbelichte produkten voor foto- en cinematografie	34	62	55	70	86	872	1.144	1.377	1.460	1.565
Lucifers	2	—	1	2	2	170	144	173	148	133
Springstoffen	109	119	156	205	324	149	158	119	102	150
Diverse scheikundige produkten	832	695	764	976	1.272	1.245	934	811	998	1.024
Rubberwaren	795	745	732	775	980	900	608	604	661	810

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Scheikundige elementen... : T.C.I.H. 51 + 521.01; bereide geneesmiddelen : T.C.I.H. 54; kunstmest... : T.C.I.H. 56; zeep... : T.C.I.H. 552.02 + 552.03; teeroliën : T.C.I.H. 521.02; verf... : T.C.I.H. 53; etherische oliën... : T.C.I.H. 551 + 552.01; onbelichte produkten... : T.C.I.H. 862.01 + 862.02; lucifers : T.C.I.H. 899.02; springstoffen : T.C.I.H. 591; diverse... : T.C.I.H. 599 + 862.03; rubberwaren : T.C.I.H. 62 + D.T. 604 — D.T. 371 b — D.T. 378 a.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in scheikundige produkten

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955 (b)
Scheikundige elementen en samenstellingen	260.795	173.555	231.798	287.280	325.362	470.043	354.895	346.438	486.320	602.266
Bereide geneesmiddelen	2.832	2.416	2.498	2.675	3.366	1.005	1.114	1.177	1.418	1.808
Kunstmest (met inbegrip van Thomasslakken)	812.554	769.741	906.949	901.082	973.243	2.704.986	2.149.228	2.573.743	2.666.124	2.866.888
Zeep en andere reinigingsmiddelen	18.379	15.497	17.599	22.191	24.981	2.400	3.944	7.814	8.596	12.263
Teeroliën	13.015	29.835	27.586	16.548	28.984	74.785	89.261	65.082	62.681	62.991
Verf-, looi- en kleurstoffen	49.709	38.272	44.012	36.308	44.290	78.713	56.087	58.797	63.822	68.498
Etherische oliën en parfumerieën	1.008	1.001	1.153	1.634	1.815	413	319	341	433	381
Onbelichte produkten voor foto- en cinematografie	142	206	169	284	324	5.782	6.044	7.483	8.193	9.863
Lucifers	118	13	27	209	193	6.861	5.373	6.516	5.856	5.450
Springstoffen	2.777	2.550	3.603	4.319	5.412	2.133	2.387	2.322	1.930	2.458
Diverse scheikundige produkten	42.607	35.673	38.856	74.098	71.973	58.670	42.725	44.197	58.449	61.510
Rubberwaren	11.951	11.111	11.523	13.502	16.386	11.572	8.318	10.171	11.943	14.121

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 94.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Zo er geen staking van einde september tot begin november ware geweest, dan zou de vervaardiging van stikstof en stikstofprodukten haar opwaartse tendentie hebben voortgezet. In tegenstelling met de toestand tijdens het voorafgaande jaar, was de toegenomen vraag hoofdzakelijk uit het buitenland afkomstig. In deze bedrijfstak, die enkele jaren geleden in een zware crisis verstrikt was en leed onder invoerbeperkingen in het buitenland en onder te hoge produktiekosten, wordt thans aan een merkelijke uitbreiding der installaties gewerkt. Hoewel de internationale verhouding der kostprijsfactoren wat gunstiger is geworden, blijft de concurrentie, vooral vanwege Centraal Europa en Azië, zeer scherp. Gezien de toenemende aanwending van stikstofmeststoffen worden vrijwel in alle landen nieuwe fabrieken opgericht.

De produktie van Thomasslakken verliep ongeveer evenwijdig met de produktie van gietijzer.

Produktie in sommige takken der scheikundige nijverheid
(duizenden tonnen)

TIJDVAK	Stikstofnijverheid		Ruwe teer	Motorbenzol
	Primaire stikstof (a)	Samengestelde meststoffen (b)		
1949 Maandgemiddelde	**14,2**	**4,9**	**14,8**	**1,7**
1950 Maandgemiddelde	**13,1**	**4,8**	**13,8**	**0,8**
1951 Maandgemiddelde	**16,0**	**6,2**	**17,0**	**0,7**
1952 Maandgemiddelde	**15,8**	**7,3**	**17,6**	**1,7**
1953 Maandgemiddelde	**15,2**	**7,6**	**16,8**	**2,2**
1954 Maandgemiddelde	**18,6**	**10,8**	**16,9**	**2,3**
1955 Maandgemiddelde	**17,4**	**10,9**	**18,2**	**3,1**
1955 Januari	20,3	6,9	17,7	3,2
Februari	18,1	12,5	16,2	3,1
Maart	20,1	18,2	19,2	3,5
April	19,8	15,9	18,5	3,3
Mei	19,1	2,2	19,1	3,0
Juni	18,4	3,3	18,6	3,1
Juli	19,3	3,0	18,6	2,8
Augustus	19,6	7,6	18,6	3,1
September	16,6	13,1	18,0	3,0
Oktober	—	7,9	14,6	2,4
November	17,0	17,2	19,1	3,1
December	20,9	22,1	19,9	3,6

(a) In 1.000 t N.
(b) In 1.000 t goederen.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De kleinere hoeveelheid voortgebrachte gewone superfosfaten werd gecompenseerd door een toeneming voor andere fosfaten.

Volgens het indexcijfer van de Dienst Industriële Planning en Economische Expansie bij het Ministerie van Economische Zaken, steeg de produktie in de minerale scheikunde van 115 in 1954 tot 126 (voorlopig cijfer) in 1955, voor 1953 = 100.

b) *Organische scheikunde.*

In tegenstelling met de evolutie tijdens de voorgaande jaren en spijt de staking in de onafhankelijke cokesfabrieken, is de produktie van teer, benzol en solventnaphta in 1955 sterk toegenomen; voor ruw teer en motorbenzol werd een naoorlogs maximum bereikt. De produktie van sommige derivaten (benzeen, toluol, tolueen, xylol, xyleen) is daarentegen merkelijk teruggelopen; de invoer steeg sterk en de uitvoer nam wat af.

De sterke aangroei van de produktie van plastische stoffen tijdens voorgaande jaren hield in 1955 op, ondanks de verdere toeneming van het binnenlands verbruik, daar ook hier de invoer toenam en de uitvoer verminderde. Deze produktieevolutie steekt af tegen de toestand in de andere industrielanden, waar de sterke expansie van deze bedrijfstak onverzwakt voortduurt en voortdurend nieuwe produkten op de markt worden gebracht.

De kleurstoffenproduktie kon op peil worden gehouden; ook de uitvoer nam ondanks de buitenlandse beschermingsmaatregelen toe. Het rendement der ondernemingen blijft echter zeer laag en soms zelfs deficitair; één der belangrijkste firma's werd dan ook met een aanverwante onderneming uit de sector der minerale scheikunde samengesmolten.

Voor de andere activiteiten in deze sector bleef de toestand stationair.

Vermeld indexcijfer der activiteit in de sector der organische scheikunde geeft een stijging weer van 129 in 1954 tot 134 in 1955 (voorlopig cijfer; 1953 = 100).

c) *Diverse chemicaliën.*

Ook in de diverse scheikunde liep de evolutie tamelijk uiteen. Terwijl de vooruitgang in de fotografische nijverheid, ondanks de toenemende invoer voortduurt, en ook wat meer stopverf, poeders en springstoffen, evenals diverse produkten werden voortgebracht, bleef de produktie van zeep, drukinkt, verven en vernissen stationair en werden minder aanvochtende, reinigende en emulgerende hulpstoffen voor de textielnijverheid vervaardigd; in- en uitvoer namen over het algemeen merkelijk toe.

De lucifersproduktie, die tijdens het eerste halfjaar onder een groeiende invoer tegen lage prijzen leed, steeg nadat beschermingsmaatregelen waren getroffen.

Ook voor de farmaceutische produkten werd een sterke aangroei van in- en uitvoer vastgesteld.

Inzake nijverheidsvetstoffen werd praktisch geen aangroei vastgesteld.

Het indexcijfer voor de diverse scheikunde steeg van 104 tot 109 (1953 = 100).

2. — *Rubbernijverheid.*

De invoer van ruwe rubber steeg met 20 % naar hoeveelheid en met 75 % naar waarde, ingevolge het sterk oplopen der wereldprijzen.

De groeiende automontage bevordert de inlandse bandenproduktie; ook de bandenuitvoer — evenals de invoer — nam sterk toe.

Bovendien werden aanmerkelijk meer andere rubberwaren voortgebracht.

Het produktie-indexcijfer van de Dienst Industriële Planning en Economische Expansie steeg dan ook van 112 in 1954 (1953 = 100) tot 125 (voorlopig cijfer) in 1955.

§ 4. — PAPIERNIJVERHEID

Sedert de crisis die in 1951 en in 1952 deze nijverheid heeft getroffen en die de sluiting van enkele ondernemingen en de rationalisatie van andere tot gevolg had, is de bedrijvigheid in deze nijverheidstak onophoudend gestegen en wordt, sedert einde 1954, de produktiecapaciteit in de meeste bedrijven ten volle benut. De vraag naar papier op de wereldmarkt blijkt trouwens op lange termijn onbetwistbaar in stijgende lijn te gaan. Nochtans ondervinden sommige takken van de papierbewerking nog moeilijkheden, vooral bij de uitvoer, en wel onder meer naar Frankrijk, waar de invoerrechten en de heffingen de invoer vrijwel onmogelijk maken.

Produktie van papier en karton
(tonnen)

JAARTAL	Produktie	Verwerking	Totaal
1950	301.194	..	..
1951	325.905	152.364(a)	478.269(a)
1952	256.977	135.409	392.386
1953	280.939	156.203	437.142
1954	305.124	166.433	471.557
1955	321.874	191.268	513.142

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
(a) Februari tot december voor papierverwerking.

Gedurende het jaar 1955, steeg de totale papierproduktie met 15 % boven het peil van 1953 en bereikte, spijt de vermindering van het aantal fabrieken, op weinig na het maximum van 1951; de produktiecapaciteit wordt trouwens uitgebreid, vooral wat dagbladpapier betreft. De verhoging van de activiteit der papierbewerkende bedrijven is nog belangrijker. Zij bereikt 22 % t. o. v. van 1953 en overtreft ruimschoots het peil van 1951.

Deze nijverheid haalt bovendien voordeel uit de nieuwe strekkingen welke zich op de markt voordoen, nl. de grote vraag naar verpakkingspapier en o. a. naar perkamentpapier.

Deze produktieverhoging kon bekomen worden mits een zeer kleine vermeerdering van het aantal arbeidskrachten. Op basis 1953 = 100, bereikte, voor deze twee groepen te samen, het activiteitsindexcijfer 118,3, terwijl het aantal tewerkgestelde arbeiders slechts met 3,5 % steeg. De modernisering der instal-

Buitenlandse handel van de papiernijverheid

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
	WAARDE (miljoenen franken)									
Papierhout, papierstof en papierafval	2.153	1.292	987	1.196	1.469	361	88	80	129	149
Papier en karton	1.751	1.269	1.356	1.709	2.016	1.468	708	635	816	956
Papier- en kartonwaren	291	288	301	357	438	212	139	146	152	177
Drukwerk	594	673	735	789	888	374	446	508	625	748
	HOEVEELHEID (tonnen)									
Papierhout, papierstof en papierafval	457.653	253.127	215.339	270.235	342.898	161.761	22.800	30.114	47.689	50.180
Papier en karton	130.249	113.552	152.479	186.158	208.863	85.215	55.308	66.601	83.282	92.759
Papier- en kartonwaren	8.862	8.647	9.801	12.761	16.771	7.698	4.082	5.089	5.580	7.484
Drukwerk	10.340	11.559	13.266	15.157	17.694	5.896	7.517	10.052	13.468	15.797

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Papierhout... : T.C.I.H. 242.01 + 25; papier en karton : T.C.I.H. 641; papier- en kartonwaren : T.C.I.H. 642; drukwerk : T.C.I.H. 892 + D.T. 438.

Papier- en kartonnijverheid
Produktie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

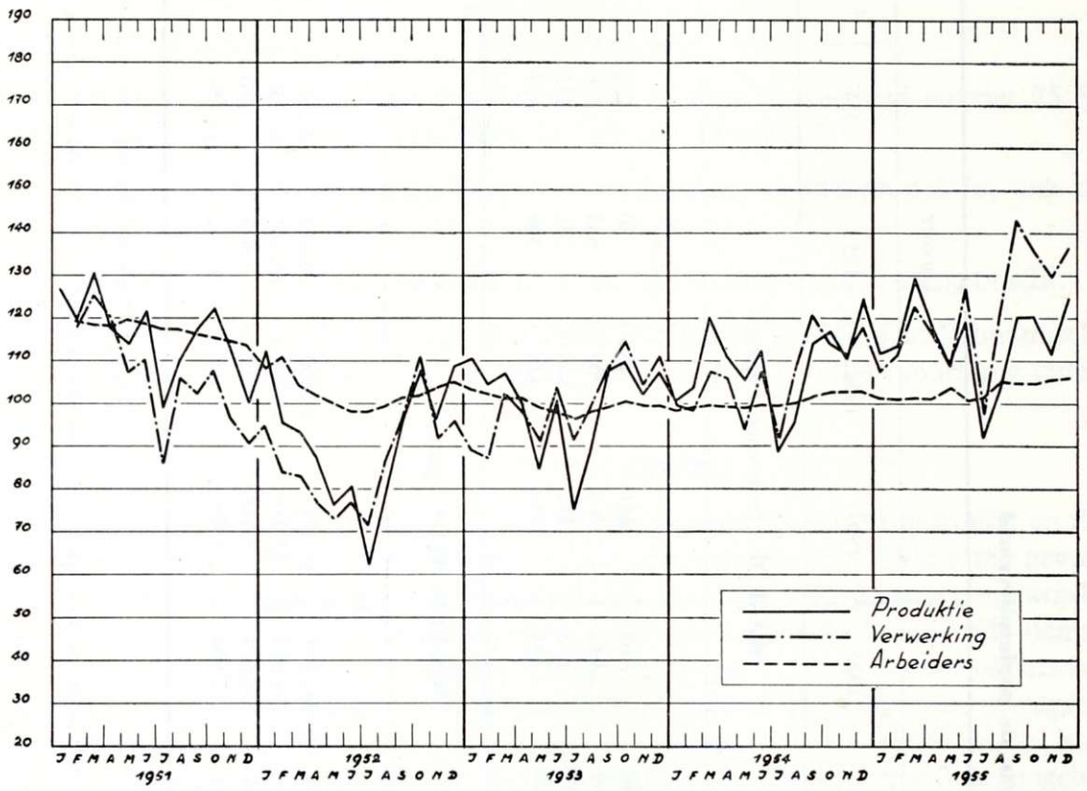

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

laties, welke door de meeste ondernemingen werd doorgevoerd, maakte het mogelijk de kostprijs enigszins te verlagen. Enkele grondstoffen vertoonden evenwel een neiging tot stijgen. De verkoopprijzen der produkten bleven betrekkelijk stabiel.

De invoer van papier en karton alsmede die van papier- en kartonwaren is nochtans terug meer toegenomen dan de uitvoer. Gelet op de sterke stijging van het binnenlands verbruik, was de concurrentie minder scherp dan in de loop van het voorafgaande jaar.

Hoewel de concurrentie van de Nederlandse produkten enigszins is verminderd ingevolge de toegenomen binnen- en buitenlandse verkoop, kan echter gevreesd worden, dat, wegens de sterke aangroei van de Nederlandse produktiemogelijkheden, deze verbetering slechts van voorbijgaande aard is.

§ 5. — BOUWBEDRIJF, BOUWSTOFFENNIJVERHEID EN AANVERWANTE BEDRIJFSTAKKEN

1. — *Bouwbedrijf.*

De expansie van de bouwbedrijvigheid duurde in 1955 voort. Nochtans stelde men een verschuiving van de bedrijvigheid vast, ten nadele van de woningbouw, naar de bouw van handels- en nijverheidsgebouwen en vooral naar de openbare werken.

Het aantal voor nieuwe woningen afgeleverde bouwvergunningen is met 9 % verminderd en het aantal premiën voor de bouw van bescheiden woningen met 35 %, ingevolge de meer beperkende voorwaarden, die voor hun toekenning worden gesteld.

Het aantal in 1955 voltooide woningen bedroeg 33.927, tegen 35.901 in 1954 en 31.730 in 1953 (1). Ondanks deze vermindering met 5,5 % bereikt het totaal aantal voltooide woningen nog een tamelijk hoog peil.

Het aantal vergunningen toegekend voor andere nieuwe gebouwen is met 7 % toegenomen. Deze sector werd trouwens begunstigd door de hoogconjunctuur die oorzaak was van een grotere vraag naar nijverheids- en handelsgebouwen. De wet van 31 mei 1955 (2) heeft zich nog vrijwel niet laten gelden op dit gebied.

Het aantal voltooide handels- en nijverheidsgebouwen is met 4 % gestegen en beliep 6.735, tegen 6.477 in 1954 en 6.298 in 1953 (1).

In het particulier bouwbedrijf is de werkgelegenheid met 3,9 % en het aantal gepresteerde uren met 1,9 % vermeerderd (3).

Het volume der werken van burgerlijke bouwkunde, dat in 1954 een inzinking kende, nam omstreeks het midden van 1955 weer toe toen de openbare werken werden aangevat die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de tentoonstelling van 1958, alsmede de werken die voorzien zijn op het programma van het nieuw Wegenfonds en die welke betrekking hebben op de modernisering van de haven van Antwerpen.

Het aantal in de overheidssector tewerkgestelde arbeiders (3) was tijdens het jaar 1955 gemiddeld 3,6 % hoger dan in 1954, doch tijdens het tweede halfjaar bedroeg de stijging 5,0 %; het aantal arbeidsuren vermeerderde respectievelijk met 1,6 en 4,8 %.

Deze stijging van de werkgelegenheid in het bouwbedrijf, zowel particulier als openbaar, kan betrekkelijk gering lijken. Daar in 1954 de bouwbedrijvigheid reeds een zeer hoog peil had bereikt en ingevolge de algemene hoogconjunctuur in 1955, volstond dit echter om de aanwerving van de nodige bijkomende arbeidskrachten, vooral in bepaalde specialisaties, steeds moeilijker te maken.

De publiekrechtelijke lichamen hebben bovendien de tewerkstelling van werklozen verminderd, ten einde deze spanning enigszins te verzachten. Deze toestand zou ook hebben aanleiding gegeven tot de uitkering van zwarte lonen; het bouwbedrijf is immers een der weinige sectoren waar de loonconventie maximumlonen voorziet.

De aannemers hebben een grote investeringsinspanning verricht, vooral inzake materieel voor wegeniswerken.

---

(1) Bron : Diensten van de Eerste Minister, Dienst voor Studie en Economische Coördinatie.

(2) Wet van 31 mei 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1955) en koninklijk besluit van 5 september 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 9 september 1955).

(3) Vast aantal van 1.040 bedrijven.

De activiteitsontplooiing in het bouwbedrijf bracht een belangrijke stijging met zich van de binnenlandse afzet van bouwmaterialen, waarvan de prijzen stegen, alsmede van steengroefprodukten.

2. — *Bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijfstakken.*

a) *Cementnijverheid.*

De cementproduktie is in 1955 met 7 % gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar. Ze bereikte nieuwe hoogtepunten die des te merkwaardiger zijn daar het aantal gepresteerde arbeidsuren met 5 % is afgenomen, ingevolge arbeidsbesparende rationalisatiemaatregelen; het gemiddeld aantal arbeiders nam met 11,3 % af. Wanneer in 1950 er 2,83 arbeidsuren nodig waren om 1 ton cement te produceren, dan volstond 1,89 uur in 1954 en 1,68 in 1955; dit wijst op de grote vordering die inzake produktiviteit werd bereikt door de concentratie van de produktie in enkele zeer moderne bedrijven.

Cementindustrie
Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

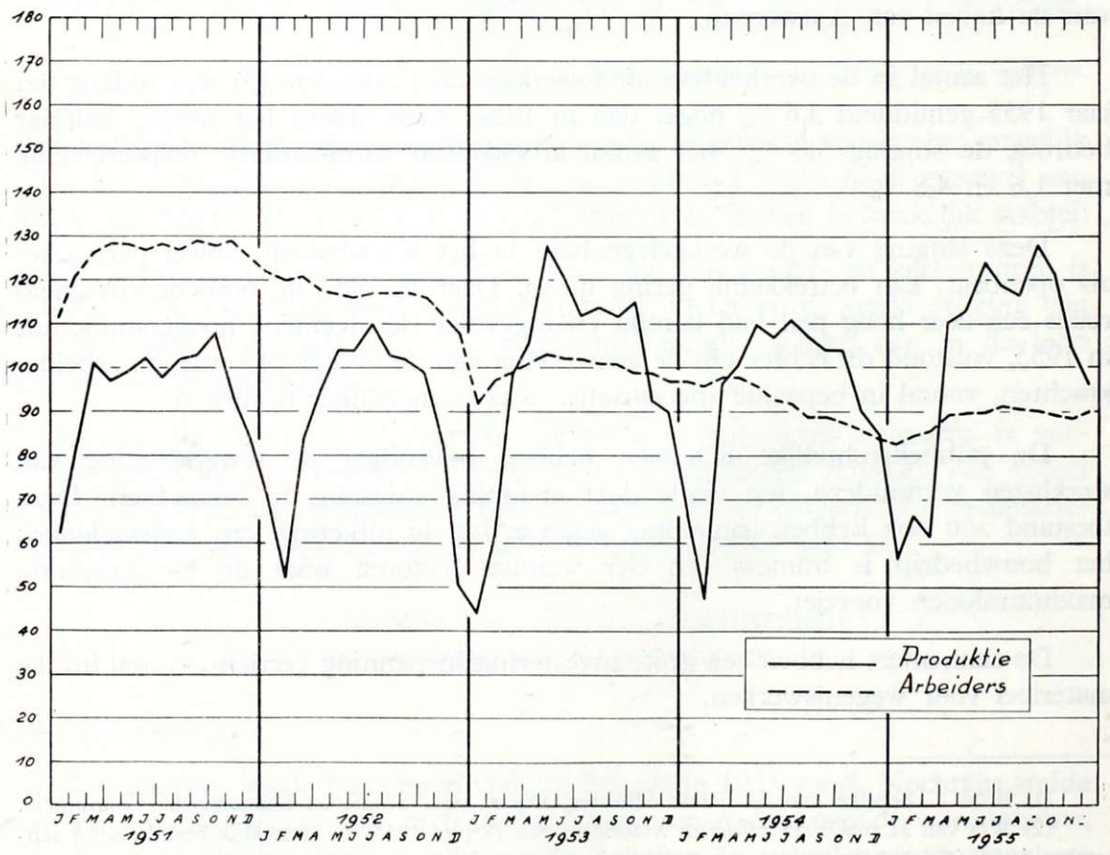

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Cementproduktie
(tonnen)

JAARTAL	Hoeveelheid
1938	3.000.000
1949	2.924.998
1950	3.557.231
1951	4.395.434
1952	4.110.865
1953	4.626.051
1954	4.375.332
1955	4.688.682

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het cementverbruik in België bleef in 1955 op het hoge peil van de jongste jaren, namelijk 2.700 miljoen ton; vooral in de export heeft de Belgische cementnijverheid afzetmogelijkheden gevonden voor de nieuwe verhoging van haar produktie; dit is nl. het geval voor de Amerikaanse markt, waarop de Belgische afzet eertijds onbeduidend was en thans 277.000 t bereikt, zodat dit land de tweede plaats heeft ingenomen van onze buitenlandse markten. Nederland blijft niettemin het voornaamste afzetgebied daar het de helft van de totale export afneemt ondanks de stijging van zijn eigen produktie; de verkoop aan Belgisch-Kongo is daarentegen verminderd.

Meerdere ondernemingen voorzien op hun programma nog tamelijk belangrijke uitbreidingen. Ook in het buitenland wordt de produktiecapaciteit opgevoerd.

b) *Kleinijverheid.*

De produktie van bakstenen en dakpannen is eveneens sterk toegenomen, zonder nochtans het peil van 1951 te bereiken.

De invoer nam af, terwijl de uitvoer belangrijker werd. De prijzen stegen aanzienlijk. De produktie van holle bakstenen, die tijdens de voorgaande twee jaren reeds zo gevoelig was toegenomen, is in 1955 nog met nagenoeg 50 % vermeerderd. Deze stenen die een grotere produktiviteit in het bouwbedrijf mogelijk maken werden op de markt gebracht om aan de concurrentie van de groeiende aanwending van beton het hoofd te kunnen bieden. Alleen de produktie van draineerbuizen is weer afgenomen.

Produktie van de kleinijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955
Gewone baksteen van alle formaat	1.000 st.	2.335.049	2.028.546	2.068.326	2.083.553	2.280.420
Gevelsteen	1.000 st.	166.058	137.155	143.720	150.641	152.407
Draineerbuizen	t	12.735	17.507	12.691	10.546	7.530
Kabeldeksels	t	18.500	22.324	17.497	19.741	24.494
Holle gewelfstenen	t	212.484	219.537	240.866	239.326	250.438
Andere holle stenen	t	33.988	45.857	57.997	111.010	166.281

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

c) *Groeven.*

De omvangrijke openbare werken in 1955 hebben een merkelijke uitbreiding van de activiteit veroorzaakt in de porfier-, zandsteen- en zandgroeven, voornamelijk gedurende het tweede halfjaar, zodanig dat men had af te rekenen met een nijpend tekort aan arbeidskrachten, die in de loop van de jongste jaren deze in moeilijkheden verkerende bedrijfstakken hadden verlaten.

De porfierproduktie bereikte zelfs het hoogste punt sedert de oorlog. De produktie van marmer is ook verbeterd, maar blijft nog beneden die van 1951. Kenden eveneens een sterke aanwinst, de produktie van gewoon zand (+ 14 %), van baggerzand (+ 11 %) en vooral van grint (+ 35 %).

Produktie der groeven

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955
Porfier	t	3.015.752	3.131.978	2.864.080	2.983.662	3.191.653
Hardsteen (ruw)	m^3	193.547	185.235	195.342	147.223	145.798
Marmer :						
blokken	m^3	8.284	6.050	5.765	4.959	5.082
platen van 20 mm	m^2	543.952	486.525	449.882	502.469	533.503
breuksteen, puin en snuisterijen	t	77.150	51.339	24.487	13.277	14.159
Zandsteen :						
breuksteen, puin en diversen	t	1.709.371	1.539.659	1.252.974	1.017.379	1.061.526
straatstenen en mozaïek	t	32.681	28.343	16.568	17.232	18.639
Groefzand	t	3.218.568	2.689.251	2.994.802	3.026.912	3.461.188
Produkten der leisteengroeven	t	13.146	12.110	12.802	12.031	11.910
Baggerzand	t	159.647	215.303	184.800	187.108	208.024
Grint	t	1.059.704	875.012	1.144.177	1.092.958	1.454.290

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Voor hardsteen en voor leien is daarentegen de toestand niet verbeterd, ingevolge de tendentie om deze inlandse produkten te vervangen door ingevoerde en door de ruimere aanwending van witte steen en van bekledingen met kunststeen.

Voor breuksteen en tegels in zandsteen mag men ondanks een geringe toeneming in 1955 niet gewagen van een verbetering. De rendabiliteit blijft zwak; sommige zandsteengroeven werden gesloten; anderen konden overgaan tot een verder doorgevoerde mechanisatie.

Onder de grote werken die in 1955 de activiteit van de groeven een weinig hebben aangewakkerd dient voornamelijk de voltooiing van de autosnelweg Brussel-Oostende te worden vermeld.

d) *Kalk-, kalksteen- en kalkderivatennijverheid.*

De produktie van kalk en van kalksteen was zeer aanzienlijk, vooral gedurende het tweede halfjaar, ingevolge de zeer grote vraag vanwege het bouwbedrijf en de ijzer- en staalnijverheid.

De produktie van dolomiet laat alle vroegere hoogtepunten ver achter zich.

Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten

OMSCHRIJVING	Eenheid	1938	1951	1952	1953	1954	1955
Kalk	t	1.228.093	1.683.465	1.635.429	1.497.832	1.562.009	1.812.010
Kalksteen	t	1.896.208	2.349.971	1.742.723	1.961.048	1.747.535	1.771.451
Dolomiet : ruwe	t	116.824	191.752	178.423	186.197	182.572	256.219
witgegloeide	t	132.817	167.842	214.278	198.871	210.668	248.848
Pleisterkalk	t	37.985	27.944	26.936	31.851	35.808	35.903
Pleisterkalkagglomeraten	m^2	..	1.029.648	1.112.149	1.279.915	1.217.932	1.155.929
Kunstmatige hydraulische kalk	t	36.768	14.474	12.901	15.208	14.293	12.047
Natuurlijk calciumcarbonaat (a)	t	36.981	223.559	234.407	217.701	257.554	301.897
Neergeslagen calciumcarbonaat	t	13.865	70.795	55.519	49.945	44.728	62.258
Fosfaten	t	52.338	129.065	58.983	35.896	26.275	19.600

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Vanaf 1951 heeft deze rubriek betrekking op 14 aangevers, tegen 8 voorheen.

Dienen echter vermeld de stagnatie van de pleisterkalkproduktie en een nieuwe produktievermindering van calciumfosfaat en van hydraulische kalk, waartegen de produktieverbetering voor natuurlijke carbonaten en van neergeslagen carbonaten opweegt.

e) *Ceramische nijverheid.*

In de sector « plateel- en porseleinvaatwerk » is de toestand niet rooskleurig. De in 1953 ingestelde contingentering van de invoer werd afgeschaft en er blijven nog slechts enkele specifieke beschermingsbepalingen tegen de invoer nl. uit de Oost-Europese landen en uit Japan. De buitenlandse concurrentie is hierdoor vinniger geworden hetwelk de produktievermindering van plateelvaatwerk verklaart; voor het porselein moet de lichte verbetering uitsluitend toegeschreven worden aan het sanitair porselein, de isolatoren en elektrotechnische toestellen.

De produktie van schuurpapier en schuurlinnen is nog gedaald ingevolge de belangrijke invoer; in deze sector wordt een rationalisatieprogramma doorgevoerd.

De produktie van wandtegels neemt sedert 1953 voortdurend toe, terwijl de produktie van bouwceramiek, die in 1954 een sterke inzinking kende, het peil van 1953 bijna opnieuw evenaart.

Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet- metaalhoudende mineralen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955 (b)
Zand, kiezel en steenslag	206	245	231	245	267	187	159	177	214	249
Hard- en bouwsteen	152	161	144	168	180	113	98	129	126	140
Kalksteen, kalk, gips, magnesiet	94	107	97	89	101	309	337	328	307	369
Andere ruwe aanverwante minerale produkten	839	791	632	917	1.200	226	130	103	122	171
Cement.....	19	20	22	30	31	1.169	931	1.138	1.041	1.144
Bouwmaterialen van klei	107	126	128	129	125	157	138	149	179	219
Glas en glaswaren	296	312	302	365	452	2.285	1.604	2.208	2.521	3.428
waarvan : onbewerkt vensterglas	(9)	(7)	(6)	(11)	(12)	(887)	(585)	(880)	(1.060)	(1.536)
onbewerkt spiegelglas	—	—	(1)	(1)	(1)	(667)	(454)	(725)	(675)	(859)
bewerkt en speciaal glas ...	(49)	(55)	(48)	(60)	(83)	(305)	(258)	(298)	(398)	(577)
glaswaren	(208)	(228)	(222)	(248)	(282)	(410)	(298)	(300)	(382)	(449)
Aardewerk (met inbegrip van plateel- en porseleinvaatwerk en sanitaire artikelen in ceramiek)	271	314	313	352	385	53	48	32	41	43
Andere fabrikaten in dergelijke mineralen.....	514	562	599	555	628	530	536	564	546	656

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Zand... : T.C.I.H. 272.02 + 272.03; hard- en bouwsteen : T.C.I.H. 272.08 + 661.03; kalksteen... : T.C.I.H. 272.11 + 272.15 + 661.01; andere ruwe... : T.C.I.H. 272.01 + 272.04 + 272.12 tot 272.14 + 272.16 + 272.19 — D.T. 195 c (D.T. 195 b vóór mei 1953); cement : T.C.I.H. 661.02; bouwmaterialen van klei : T.C.I.H. 662.01 + 662.02; glas en glaswaren : T.C.I.H. 664 + 665 + D.T. 680*bis* a 2 + D.T. 680*bis* a 3; onbewerkt vensterglas : T.C.I.H. 664.03; onbewerkt spiegelglas : T.C.I.H. 664.04; bewerkt en speciaal glas : T.C.I.H. 664.05 tot 664.09; glaswaren : T.C.I.H. 665 + D.T. 680*bis* a 2 + D.T. 680*bis* a 3; aardewerk... : T.C.I.H. 666 + 812.02; andere fabrikaten... : T.C.I.H. 661.09 + 662.03 + 663.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955 (b)
Zand, kiezel en steenslag	5.194.339	5.922.467	5.677.619	5.594.968	5.918.781	1.690.250	1.073.386	1.314.486	1.397.912	1.784.364
Hard- en bouwsteen	178.757	162.279	153.327	175.333	176.211	200.141	103.410	264.700	145.406	159.658
Kalksteen, kalk, gips, magnesiet	399.857	394.501	344.797	313.390	356.027	1.160.511	1.111.928	1.374.637	1.280.691	1.414.775
Andere ruwe aanverwante minerale produkten	618.597	513.420	448.709	702.452	726.824	592.110	290.017	1.100.558	503.063	461.794
Cement.....	5.586	4.815	6.374	13.816	14.628	1.873.438	1.452.129	1.854.512	1.694.551	1.924.685
Bouwmaterialen van klei	121.854	121.160	112.931	107.943	84.157	108.092	109.654	169.292	172.820	210.054
Glas en glaswaren	32.229	32.722	40.262	49.487	63.940	256.217	161.643	228.459	268.517	356.904
waarvan : onbewerkt vensterglas	(1.804)	(698)	(300)	(533)	(663)	(140.581)	(85.831)	(131.938)	(158.116)	(216.706)
onbewerkt spiegelglas	(1)	(3)	(23)	(17)	(16)	(46.541)	(28.481)	(45.424)	(41.450)	(50.844)
bewerkt en speciaal glas ...	(2.854)	(3.388)	(2.955)	(3.992)	(4.993)	(31.347)	(26.498)	(31.097)	(41.391)	(58.602)
glaswaren	(17.780)	(20.737)	(21.025)	(22.108)	(24.750)	(36.334)	(19.170)	(19.593)	(26.440)	(29.912)
Aardewerk (met inbegrip van plateel- en porseleinvaatwerk en sanitaire artikelen in ceramiek)	10.052	11.058	11.817	13.322	14.587	2.337	2.422	1.200	1.720	1.480
Andere fabrikaten in dergelijke mineralen	116.697	145.266	170.647	181.541	163.133	114.115	108.017	124.231	127.334	153.386

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 106.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Produktie van de ceramische nijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1936/1938	1951	1952	1953	1954	1955
Delving van grondstoffen	t	159.648	411.220	539.280	588.253	543.278	634.259
Plateelvaatwerk	t	8.936	7.054	5.171	4.443	5.497	5.146
Werken van porselein	t	1.748	2.989	2.276	1.868	2.056	2.238
Bekledingstegels ...	m^2	909.332	1.212.233	1.366.189	1.092.191	1.399.591	1.543.836
Bevloeringstegels in halve zandsteen ..	m^2	..	243.838	261.379	221.568	167.856	125.348
Vuurvaste produkten	t	177.452	169.896	149.675	108.597	106.024	111.589
Bouwpannen en toebehoren	t	175.360	196.163	184.466	179.407	203.400	200.883
Slijpstenen	t	596	1.050	932	980	936	1.023
Schuurpapier en schuurlinnen	m^2	1.400.000	866.743	727.384	796.204	685.854	576.033
Bouwceramiek	t	2.444	7.364	7.539	8.262	6.747	7.965
Aardewerk	t	12.072	7.244	7.843	7.405	7.728	8.382

Bron : Verbond der Ceramische Nijverheid van België en van Luxemburg.

f) *Glasnijverheid.*

De toestand in de glasnijverheid is nog verbeterd in 1955 en de produktie bereikte een peil dat een hoogtepunt betekent sedert de oorlog. De plaatglasnijverheid heeft op volle kracht gewerkt om de binnen- en buitenlandse vraag van het bouwbedrijf en van de autonijverheid te voldoen. Het produktieindexcijfer (1953 = 100) is van 107,8 gestegen tot 135,8.

Het uitvoervolume van onbewerkt vensterglas overtrof met 37 % het reeds zeer gunstige cijfer voor 1954. Voor het onbewerkt spiegelglas bedraagt de toeneming 23 % en voor bewerkt spiegelglas 42 %. De prijzen zijn gestegen. De heropleving van deze bedrijfstak sedert de naoorlogse crisis is dus merkwaardig. Zij is te danken aan de sterke concentratie en rationalisatie in deze sector en aan de kwaliteitsverbetering van de produkten, die het mogelijk hebben gemaakt de gunstige conjunctuur volledig ten nutte te maken.

De toestand van de holglasnijverheid, hoewel enigszins beter, is nochtans minder schitterend. De rationalisatie van de bedrijven werd voortgezet; de holglasnijverheid ontving gedurende het tweede halfjaar belangrijke bestellingen uit het buitenland en vooral uit Belgisch-Kongo.

In enkele bedrijfstakken duren de moeilijkheden voort; de internationale concurrentie blijft vinnig, maar de bedrijvigheid was veel regelmatiger dan tijdens het voorafgaande jaar.

Glasnijverheid
Produktie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

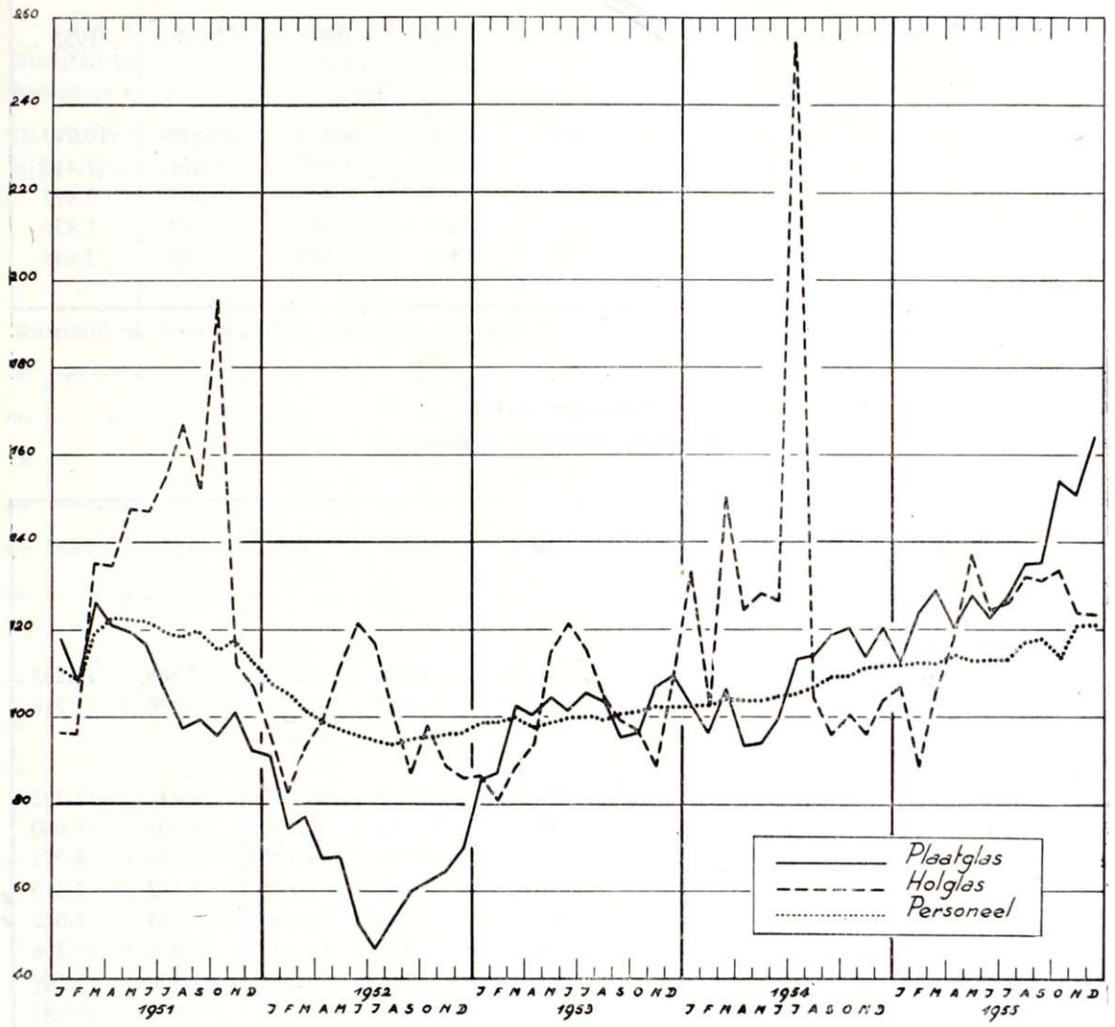

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De verplichte verkoop van melk in flessen heeft de produktie van de flessenfabrieken aangewakkerd.

§ 6. — TEXTIELNIJVERHEID

1. — *Algemeen overzicht.*

De globale activiteit in het textielbedrijf was in 1955 gemiddeld wat drukker dan in 1954. In vele sectoren werd het produktiepeil van 1951 zelfs overtroffen.

De stijging van het produktievolume was echter noch algemeen, noch gelijkmatig over het jaar verdeeld.

Voorraden weefsels

Toestand op 31 december

(tonnen)

AARD DER WEEFSELS	1951	1952	1953	1954	1955
Katoen	10.984	10.430	10.234	10.128	10.093
Vlas	1.314	1.510	1.492	1.424	1.419
Wol	3.377	2.883	2.901	3.300	3.475
Rayon en fibraan	2.056	1.946	1.687	1.832	1.826
Jute	2.227	1.866	1.649	2.242	2.645

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Textielproduktie

Spinnerijen, weverijen, wolbereiding

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955
Wolbereiding :					
Wassen en verkolen van de wol	15.540	13.848	20.052	17.568	18.735
Kammen van de wol	18.876	14.844	22.104	19.200	21.218
Spinnerijen :					
Katoen	121.514	93.612	103.627	116.410	111.752
Wol	33.322	29.455	37.396	38.802	41.660
Vlas	12.237	10.776	9.121	8.748	8.771
Hennep	3.036	1.980	1.824	2.172	2.310
Jute	67.236	61.686	71.680	72.744	78.045
Harde vezels (enkel garens)	8.781	7.472	11.129	14.076	19.296
Rayon (garens)	12.384	7.236	8.256	11.520	10.869
Rayon (vezels)	16.884	11.484	18.960	19.644	20.991
Weverijen :					
Katoen	79.092	61.944	66.636	77.088	74.112
w. o. : Gewone weefsels	(50.225)	(36.670)	(34.846)	(38.855)	(36.656)
Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering	(7.441)	(5.812)	(7.941)	(9.055)	(9.821)
Tapijten	(6.804)	(8.125)	(11.165)	(13.230)	(12.252)
Vlas	8.124	7.980	7.416	7.560	7.104
Wol	25.008	20.232	24.156	25.092	28.464
w. o. : Gewone weefsels	(11.514)	(38.246)	(8.233)	(9.101)	(8.628)
Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering	(611)	(606)	(723)	(750)	(945)
Tapijten	(7.264)	(6.868)	(10.156)	(10.791)	(13.650)
Rayon en fibraan	6.300	4.476	6.276	7.248	7.030
Jute	45.876	42.828	43.848	39.408	42.127
Harde vezels	1.380	912	1.104	1.920	2.242
Dekens	9.268	7.958	8.720	11.079	10.815
Dweilen, vaatdoeken en poetsdoeken	3.869	3.136	3.217	3.393	3.364

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Per grondstof beschouwd, werden minder garens in katoen en rayon en minder weefsels in katoen, vlas en kunstgarens en -vezels vervaardigd, terwijl vooral in de sectoren wol, jute en harde vezels de activiteit aanmerkelijk toegenomen is.

De vraag naar nieuwe textielwaren was eens te meer gunstiger dan die naar traditionele artikelen, waarvan de produktie na het eerste kwartaal terugliep. Behalve voor katoenen artikelen, nam de produktie van tapijten, tricotagewaren en stofferingsartikelen immers heel wat toe. Deze evolutie verwekte een belangrijke binnenlandse vraag naar garens in wol, jute en harde vezels.

Textielnijverheid
Spinnerijen
Produktie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

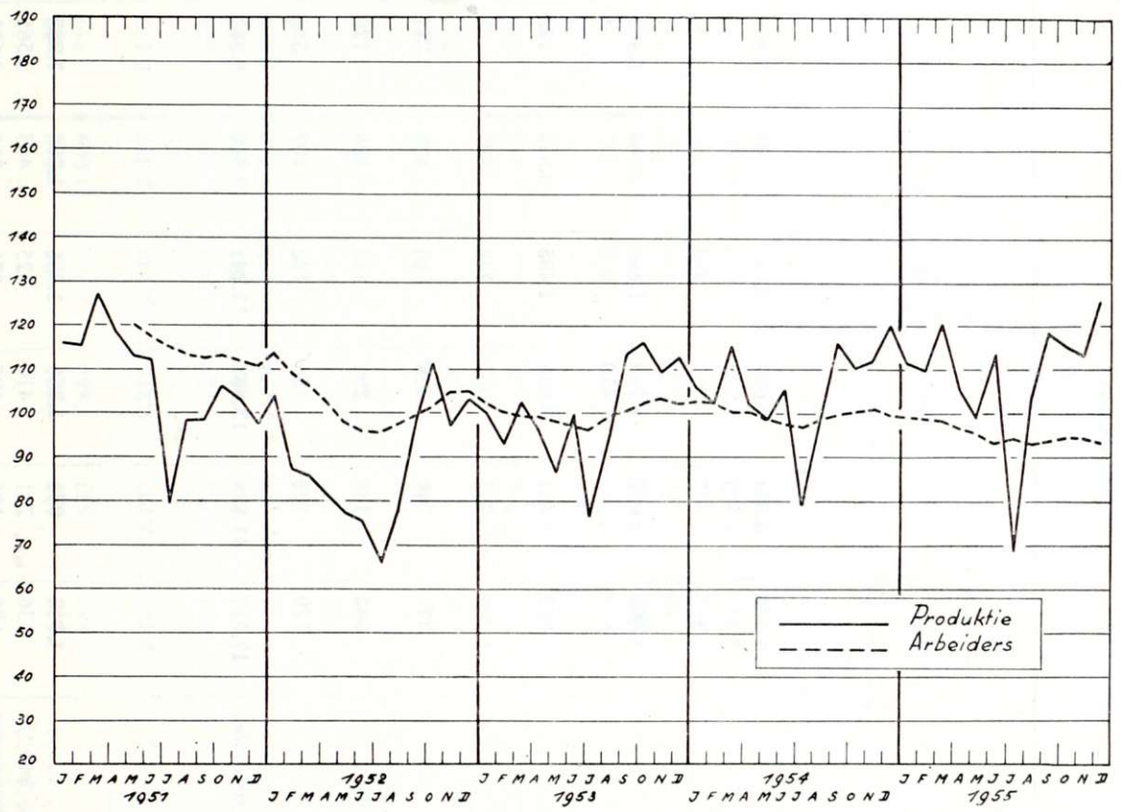

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De invoer van de meeste textielwaren nam aanmerkelijk toe en woog op de prijzen.

De concurrentie was vooral scherp vanwege de Nederlandse deken- en rayonfabrikanten, Oosteuropese producenten van handschoenen en van zuivere en gemengde rayonweefsels en Franse fabrikanten van kamwol en van vlassen en wollen garens en weefsels.

De uitvoer liep naar hoeveelheid, en vooral naar waarde, terug, behalve wat sommige garens, weefsels in kunstgarens, geweven kledingstukken, tricotagewaren, tapijten, hoeden en hoedenvormen, artikelen in harde vezels en andere minder belangrijke artikelen betreft; in laatstgenoemde sectoren blijft de expansie van de afzet in het buitenland voortduren.

Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
Textielstoffen										
Wol en haar van dieren	**8.745**	**5.024**	**8.007**	**6.743**	**6.749**	**5.809**	**2.822**	**4.252**	**3.420**	**3.817**
Zweetwol of ruggewassen wol	5.815	3.179	5.106	3.836	4.106	422	164	225	128	289
Gewassen wol	817	377	753	483	561	2.394	1.097	1.632	1.144	1.299
Haren van andere dieren	99	81	179	164	181	373	284	416	395	513
Wol of fijn haar, gekaard of gekamd	1.400	1.102	1.549	1.840	1.364	1.405	711	1.151	933	747
Rafelwol, afval	614	285	420	420	537	1.215	566	828	820	969
Katoen	**5.993**	**4.421**	**3.846**	**4.495**	**3.919**	**189**	**279**	**151**	**131**	**135**
Jute	**1.288**	**795**	**657**	**744**	**882**	**23**	**19**	**25**	**33**	**45**
Vlas	**770**	**740**	**696**	**795**	**920**	**3.211**	**2.009**	**1.966**	**2.433**	**2.233**
Zijde en andere vezels van plantaardige oorsprong	**542**	**439**	**298**	**272**	**339**	**120**	**72**	**34**	**29**	**63**
Synthetische en kunstmatige vezels	**179**	**109**	**158**	**193**	**207**	**584**	**385**	**469**	**427**	**459**
Totaal textielstoffen	**17.517**	**11.528**	**13.662**	**13.242**	**13.016**	**9.936**	**5.586**	**6.897**	**6.473**	**6.752**
Textielwaren										
Garens	**1.910**	**971**	**1.256**	**1.385**	**1.585**	**7.222**	**4.658**	**5.096**	**5.342**	**5.316**
— van wol en fijn haar	636	281	410	425	463	2.565	1.600	2.515	2.452	2.450
— van katoen	686	185	195	271	311	2.631	1.826	1.546	1.794	1.711
— van jute	33	17	3	3	3	357	253	246	291	330
— van vlas	148	135	150	100	153	620	386	272	247	281
— van zijde en andere plantaardige textielstoffen (met inbegrip van papiergarens)	38	46	45	54	61	206	102	85	52	42
— van synthetische en kunstmatige vezels	369	307	453	532	594	843	491	432	506	502

— van synthetische en kunstmatige vezels	389	397	433	332	394	841	491	445	506	502
Weefsels van het standaardtype	**2.106**	**1.890**	**2.083**	**2.197**	**2.546**	**7.611**	**5.111**	**5.055**	**5.552**	**5.338**
— van wol en fijn haar	585	521	639	712	765	1.475	921	1.317	1.569	1.439
— van katoen	510	383	434	486	636	3.863	2.438	2.213	2.466	2.361
— van jute	7	3	1	2	1	999	880	449	331	316
— van vlas, hennep, rameh	5	7	13	13	17	706	517	530	519	519
— van zijde of andere plantaardige textielstoffen, gebeurlijk gemengd met metaalvezels of papierdraden	137	123	132	123	118	17	7	7	8	10
— van synthetische en kunstmatige vezels	862	853	864	861	1.009	551	348	539	659	693
Andere textielwaren	**2.141**	**2.197**	**2.215**	**2.148**	**2.350**	**5.115**	**3.694**	**4.399**	**4.858**	**5.591**
Breiwerk aan het stuk	24	49	65	51	65	36	47	76	73	88
Tricotagewaren	454	410	424	343	386	688	485	658	751	953
Linnengoed	111	113	118	127	143	713	369	366	365	343
Tapijten	92	93	108	115	134	1899	1387	1973	2106	2347
Dekens	56	45	50	50	51	280	221	274	314	297
Geweven kledingstukken voor vrouwen	297	338	376	349	356	140	113	101	114	145
Geweven kledingstukken voor mannen	187	258	226	192	197	218	128	96	142	188
Hoedenvormen en hoofddeksels in textielstoffen (behalve gebreid)	45	34	41	40	51	97	98	92	76	85
Borduurwerk, lint, tule, passementwerk	176	180	210	240	220	125	87	77	83	93
Touwwerk, zakken, linoleum, geteerd linnen, tenten en zeilen	328	348	232	257	288	595	505	425	534	720
Andere textielwaren en confectiegoederen, met inbegrip van vilt en linnen schoeisel	371	329	365	384	459	324	254	261	300	332
Totaal textielwaren	**7.157**	**5.058**	**5.554**	**5.730**	**6.481**	**19.948**	**13.463**	**14.550**	**15.742**	**16.245**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Zweetwol... : T.C.I.H. 262.01; gewassen wol : T.C.I.H. 262.02; haren van andere dieren : T.C.I.H. 262.03 tot 262.05; wol of fijn haar... : T.C.I.H. 262.07; rafelwol... : T.C.I.H. 262.06 + 262.08; katoen : T.C.I.H. 263; jute : T.C.I.H. 264; vlas : T.C.I.H. 265.01; zijde... : T.C.I.H. 261 + 265 — 265.01; synthetische... : T.C.I.H. 266. Garens van wol... : T.C.I.H. 651.02 ; van katoen : T.C.I.H. 651.03 + 651.04; van jute : D.T. 547; van vlas : D.T. 545 a 1 A + 545 a 2 A + 545 b 1 A + 545 b 2 A; van zijde... : T.C.I.H. 651.01 + 651.05 — vlas + 651.09 — D.T. 547 (jute); van synthetische... : T.C.I.H. 651.06 — D.T. 680*bis* a 2. Weefsels van het standaardtype van wol en fijn haar : T.C.I.H. 653.02; van katoen : T.C.I.H. 652; van jute : T.C.I.H 653.04; van vlas... : T.C.I.H. 653.03; van zijde... : T.C.I.H. 653.01 + 653.06 + 653.09; van synthetische... : T.C.I.H. 653.05 — D.T. 680*bis* a 3. Breiwerk aan het stuk : T.C.I.H. 653.07; tricotagewaren : T.C.I.H. 841.01 tot 841.03 + 841.12 — D.T. 362 — D.T. 368 a + D.T. 616 a 1; linnengoed : T.C.I.H. 656.04 + 841.04 + D.T. 590; tapijten : T.C.I.H. 657-657·04; dekens : T.C.I.H. 656.03; geweven kledingstukken voor vrouwen : D.T. 585; geweven kledingstukken voor mannen : D.T. 584; hoedenvormen... : T.C.I.H. 655.02 + 841.08 + D.T. 612 a + 612 c + 615 + 616 a 2 + 616 d; borduurwerk : T.C.I.H. 654; touwwerk... : T.C.I.H. 655.06 + 656.01 + 656.02 + 657.04; andere textielwaren... : T.C.I.H. 655.04 + 655.05 + 655.09 + 841.19 + 851.03+ 655.01 + D.T. 601 b — D.T. 590.

Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
Wol en haar van dieren	**71.238**	**70.273**	**100.501**	**86.003**	**97.914**	**30.051**	**23.551**	**31.834**	**27.357**	**34.062**
Zweetwol of ruggewassen wol	52.300	50.957	73.769	57.420	66.714	2.899	2.360	2.522	1.462	3.284
Gewassen wol	4.766	4.588	8.210	5.295	6.294	11.290	9.043	12.939	9.307	11.544
Haren van andere dieren	1.231	1.182	1.504	1.611	2.368	1.303	1.145	1.869	1.637	2.338
Wol of fijn haar, gekaard of gekamd	5.226	7.241	9.012	11.312	9.769	5.246	4.405	6.234	5.479	4.905
Rafelwol, afval	7.715	6.305	8.006	10.365	12.769	9.313	6.598	8.270	9.472	11.991
Katoen	**115.531**	**100.543**	**107.856**	**125.115**	**108.582**	**7.300**	**8.780**	**7.728**	**8.649**	**9.423**
Jute	**72.836**	**54.928**	**66.698**	**69.677**	**78.123**	**2.176**	**2.083**	**3.442**	**4.090**	**5.845**
Vlas	**157.246**	**164.665**	**159.066**	**181.871**	**200.187**	**71.481**	**58.157**	**71.099**	**83.503**	**86.498**
Zijde en andere vezels van plantaardige oorsprong	**25.154**	**26.172**	**24.949**	**22.176**	**30.385**	**4.814**	**3.284**	**2.534**	**1.775**	**4.629**
Synthetische en kunstmatige vezels	**3.053**	**3.017**	**3.989**	**5.517**	**5.411**	**10.007**	**8.899**	**13.997**	**13.906**	**14.066**
Totaal textielstoffen	**445.058**	**419.598**	**463.059**	**490.359**	**520.602**	**125.829**	**104.754**	**130.634**	**139.280**	**154.523**
Textielwaren										
Garens	**14.790**	**8.054**	**9.728**	**11.102**	**13.955**	**63.020**	**48.917**	**56.788**	**63.960**	**64.721**
— van wol en fijn haar	2.408	1.798	2.614	2.738	3.058	8.282	7.171	11.128	11.639	12.746
— van katoen	6.125	995	1.432	2.474	3.219	26.003	22.236	21.471	24.527	22.837
— van jute	1.221	1.002	199	162	167	11.630	9.744	12.920	15.923	17.517
— van vlas	1.349	1.478	1.914	1.495	2.364	5.530	3.247	3.611	3.859	4.414

— van zijde en andere plantaardige textielstoffen (met inbegrip van papiergarens)	1.322	965	1.025	1.128	1.375	4.377	1.824	2.562	1.413	631
— van synthetische en kunstmatige vezels	2.365	1.816	2.544	3.105	3.772	7.198	4.695	5.096	6.599	6.576
Weefsels van het standaardtype	**7.838**	**8.039**	**9.484**	**11.182**	**14.337**	**63.357**	**52.150**	**52.506**	**52.619**	**50.312**
— van wol en fijn haar	1.643	1.782	2.210	2.812	3.116	3.529	2.647	4.290	5.622	5.564
— van katoen	2.368	2.058	2.254	2.742	4.295	25.722	18.292	19.017	22.425	21.253
— van jute	203	92	36	110	81	27.229	25.525	21.623	15.686	14.020
— van vlas, hennep, rameh	10	26	84	105	165	4.150	3.817	4.467	4.666	4.699
— van zijde of andere plantaardige textielstoffen, gebeurlijk gemengd met metaalvezels of papierdraden	71	56	64	150	142	44	14	12	25	30
— van synthetische en kunstmatige vezels	3.543	4.025	4.836	5.263	6.538	2.683	1.855	3.097	4.195	4.746
Andere textielwaren	**20.221**	**19.052**	**22.744**	**25.391**	**28.516**	**46.186**	**40.205**	**50.333**	**66.506**	**81.711**
Breiwerk aan het stuk	70	187	260	227	264	132	154	284	224	254
Tricotagewaren	548	732	729	637	666	1.298	950	1.243	1.458	2.030
Linnengoed	196	242	293	401	432	3.943	2.186	2.420	2.624	2.468
Tapijten	754	775	977	1.129	1.548	14.453	13.926	20.341	23.304	20.065
Dekens	407	508	582	540	575	5.939	5.103	5.469	8.101	7.571
Geweven kledingstukken voor vrouwen	464	603	624	633	602	344	194	159	284	366
Geweven kledingstukken voor mannen	413	687	713	624	495	1.320	906	997	1.305	1.377
Hoedenvormen en hoofddeksels in textielstoffen (behalve gebreid)	92	46	37	84	94	194	232	161	173	215
Borduurwerk, lint, tule, passementwerk	140	120	146	353	370	552	401	482	611	589
Touwwerk, zakken, linoleum, geteerd linnen, tenten en zeilen	14.463	12.957	15.599	17.382	19.394	15.877	14.703	18.170	25.738	37.748
Andere textielwaren en confectiegoederen, met inbegrip van vilt en linnen schoeisel	2.674	2.195	2.784	3.381	4.076	2.134	1.450	1.607	2.684	3.028
Totaal textielwaren	**42.849**	**35.145**	**41.956**	**47.675**	**56.808**	**172.563**	**141.272**	**160.627**	**183.085**	**196.744**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 113.

Die tamelijk bevredigende kwantitatieve evolutie is echter voor de meeste bedrijven gepaard gegaan met een nog ongunstiger worden van de reeds onvoldoende rendabiliteit, vooral na het eerste kwartaal; enkel in sommige wol- en juteverwerkende ondernemingen en in enkele gespecialiseerde bedrijven nam de rendabiliteit toe, ingevolge het gestegen produktievolume. Het prijspeil bleef dalen, meer zelfs voor de fabrikaten dan voor de grondstoffen. Opnieuw werden ondernemingen gesloten, terwijl vele andere, vooral in de sectoren gewone garens en weefsels, terug met verlies werkten. Er werden ondernemingen naar het buitenland overgebracht. Producenten verkozen bestellingen als loonwerk in het buitenland te laten uitvoeren in plaats van ze zelf af te werken.

Textielnijverheid

Weverijen

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

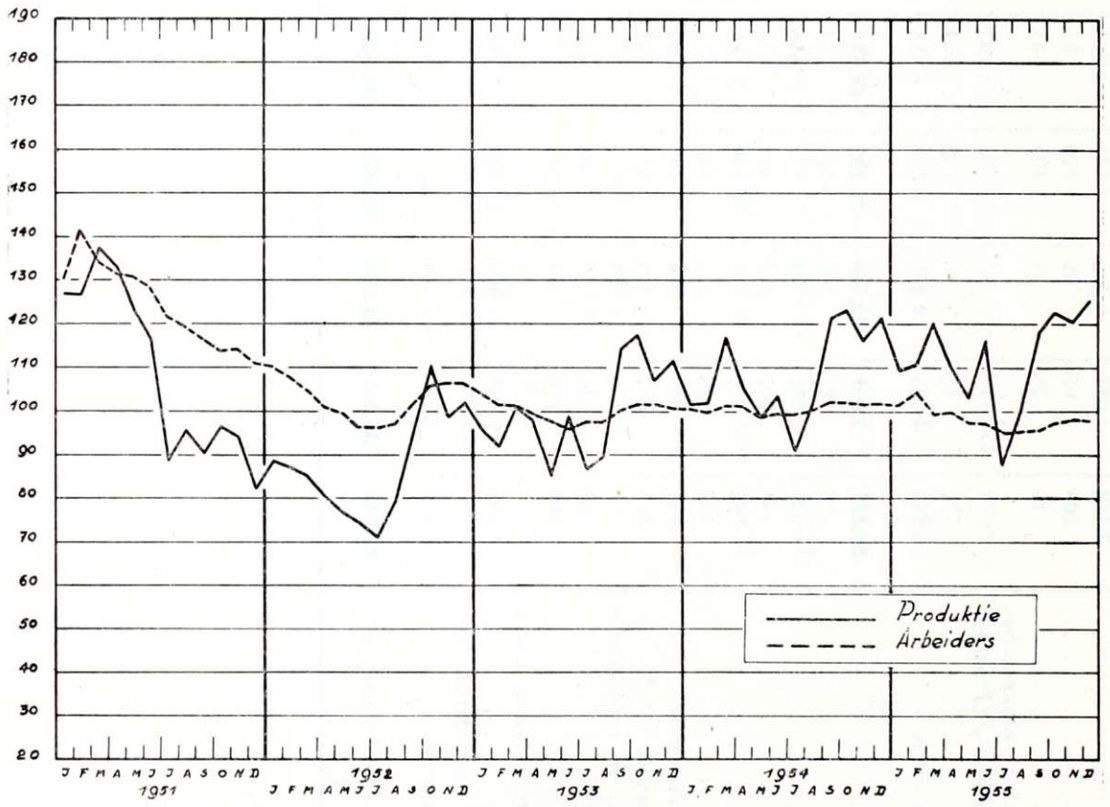

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Deze specifieke textielcrisis, die afsteekt tegenover de hoogconjunctuur in de meeste andere bedrijfstakken, is trouwens een wereldverschijnsel. Deze crisis gaat ongetwijfeld samen met enkele bijzondere, vaak politieke factoren, zoals de onzekerheid inzake de Amerikaanse katoenpolitiek, de beschermingsmaatregelen in Frankrijk ten gunste van de vlas- en de wolnijverheid en, in een paar andere landen, voor de textielwaren in het algemeen, de zeer lage prijzen voor Oosteuropese artikelen, het kostprijsverschil ten opzichte van Nederland voor rayon en kaardwol en, ten slotte, de devaluatie in Pakistan en de afschaffing der uitvoer-

rechten op Indiase jutewaren. Doch de fundamentele oorzaak der moeilijkheden is gelegen in het feit dat de aangroei van het wereldverbruik van de goedkopere types der klassieke textielwaren geen gelijke tred houdt met de uitbreiding der produktiecapaciteit in West-Europa en vooral in de traditionele invoerlanden en in de Aziatische landen. Deze landen brengen hoofdzakelijk zeer goedkope seriegoederen in katoen of kunstgarens en -vezels voort, grotendeels bestemd voor economisch minder ontwikkelde gebieden, doch ook voor de doorsneeverbruiker van dergelijke artikelen in andere landen. De gevestigde Westerse textielindustrie verloor aldus afzetgebieden, wat de onderlinge concurrentie nog deed toenemen en in sommige gevallen tot dumpingpraktijken en tot nieuwe Regeringstussenkomsten om de eigen industrie te beschermen, aanleiding gaf.

Daar in België de textielnijverheid grotendeels op de uitvoer is aangewezen, de invoerrechten er laag en meestal geconsolideerd zijn, en de loonkost er over het algemeen aan de hoge kant ligt, wordt de weerslag van die bijzondere moeilijkheden en praktijken er scherper gevoeld dan elders. Dit geldt vooral tegenover Frankrijk en Oost-Europa en, in afnemende mate, tegenover Nederland en Italië.

Om aan die toestand ten dele het hoofd te kunnen bieden, heeft de Regering enkele maatregelen getroffen. Op de invoer van vele produkten werd een overdrachttaks geheven of werd die taks verhoogd. Op 1 februari werd het invoerrecht op gekamde wol ten belope van 2 % opnieuw opgelegd. Het recht dat de vergunning tot het invoeren van uit sommige Oosteuropese landen geïmporteerde bedrukte weefsels bezwaart, werd verhoogd om hun prijs tot het peil van de kostprijs der gelijkaardige in België vervaardigde artikelen op te voeren. Een enige toelage, ten belope van 25 miljoen frank, werd aan de rayonindustrie toegekend om haar in staat te stellen de prijs van aan Belgische wevers verkocht rayon met 7 % te verlagen zodat het nog slechts evenveel kost als Nederlandse rayon; de Belgische rayonnijverheid heeft er zich bovendien toe verbonden haar produktiemethodes te rationaliseren. De overdrachttaks op de verkoop van weefsels in zuiver vlas of op gemengde vlasweefsels werd van 11 tot 1 % teruggevoerd, waarbij tevens als voorwaarde werd gesteld dat de distributiemarges moesten worden ingekrompen. De belasting op de in de vlasbouw aangewende tractoren werd verlaagd. Ten slotte heeft de Regering de financieringskosten van de ingevoerde en voor de Belgische kammerijen bestemde wol te haren laste genomen en de taks op de werkaannemingscontracten in de wolkammerijen afgeschaft.

Daar echter de meeste van deze maatregelen pas in december werden uitgevaardigd, hebben ze nog geen weerslag kunnen uitoefenen op de toestand der textielnijverheid in 1955.

Deze toestand laat trouwens enige algemene eigenschappen van de evolutie in de textielnijverheid naar voren komen.

Het aandeel der gewone weefsels in de totale kwantitatieve produktie der katoenweverijen is immers van 63,5 % in 1951 over 50,4 % in 1954 tot 49,4 % in 1955 teruggelopen, niettegenstaande ook wat minder katoenen tapijten werden voortgebracht. In de wolweverijen daalde dit aandeel van 46,0 % tot, respectievelijk,

36,3 en 30,3 %. Bovendien steeg het produktie-indexcijfer voor de weverijen, speciale weefsels inbegrepen, slechts met 2,6 % van 1951 tot 1955, terwijl dat der tricotagenijverheid met 51,8 % toenam (1).

Een gelijkaardige verschuiving komt in de in- en uitvoerstatistieken tot uiting. Ten opzichte van de totale uitvoerwaarde voor textielwaren, daalde de garenexport van 36,2 % in 1951 en 33,9 % in 1954 tot 32,7 % in 1955. In dezelfde zin evolueerde het aandeel, in de uitvoer, van de weefsels van het standaardtype, dat van 38,2 % in 1951 tot 35,2 % in 1954 en 32,4 % in 1955 terugliep. In vele traditionele sectoren is die inkrimping niet enkel relatief ten opzichte van het ganse uitvoerpakket van textielwaren, doch betekende voor vele sectoren ook een vermindering in absolute waarde, terwijl de invoer van die artikelen daarentegen steeg. Aldus daalde de uitvoer van weefsels van het standaardtype met 30 % tijdens de periode 1951-1955 en met 4 % van 1954 tot 1955, terwijl de invoer met respectievelijk 21 en 16 % toenam en reeds bijna de helft der uitvoerwaarde bereikte.

Inzake de andere categorieën textielwaren, waarvan de aangroei t. o. v. 1954 en 1951 naar waarde respectievelijk 15 % en 9 % bedroeg, wordt de stijging van de totale uitvoerwaarde vooral gedragen door de toenemende buitenlandse afzet van tricotagewaren, tapijten, geweven kledingstukken en artikelen in zware bastvezels. Beide eerstgenoemde groepen kwamen in 1955 voor 20,9 % in de totale uitvoerwaarde voor textielwaren tussen, tegen 18,6 % in 1954 en slechts 13,1 % in 1951. De globale invoer van die categorie van textielwaren onderging weinig verandering van 1951 tot 1955. Bovendien moet worden aangestipt dat de invoer in hoofdzaak goedkope waar betreft, terwijl de uitvoer in toenemende mate op kwaliteitsprodukten slaat.

2. — *Overzicht per sector.*

a) *Katoen.*

Het was vooral in de katoensector dat de toestand na het eerste kwartaal slechter is geworden, mits wel enige verbetering bij het einde van het jaar. De onzekerheid inzake de Amerikaanse katoenpolitiek — er werd een prijsdaling verwacht — verwekte een aankooponthouding zowel inzake ruw katoen als wat garens en weefsels betreft. Dit woog sterk op de prijzen, ondanks de gezamelijke en gedeeltelijk geslaagde inspanning der spinners om een ineenstorting tegen te houden. De universele aard van de katoencrisis noopte vele landen er toe de invoer te remmen en de uitvoer te prikkelen, zodat de Belgische industrie, die grotendeels op de uitvoer is afgestemd en die tegen invoer weinig beschermd is, hiervan scherp de weerslag ondervond; de uitvoer liep terug en de invoer, vooral wat Italiaanse kaardgarens betreft, groeide aan. De klassieke stoffen werden meer getroffen dan de andere.

(1) Indexcijfers berekend door het Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Textielproduktie
Katoen
(1953 = 100)

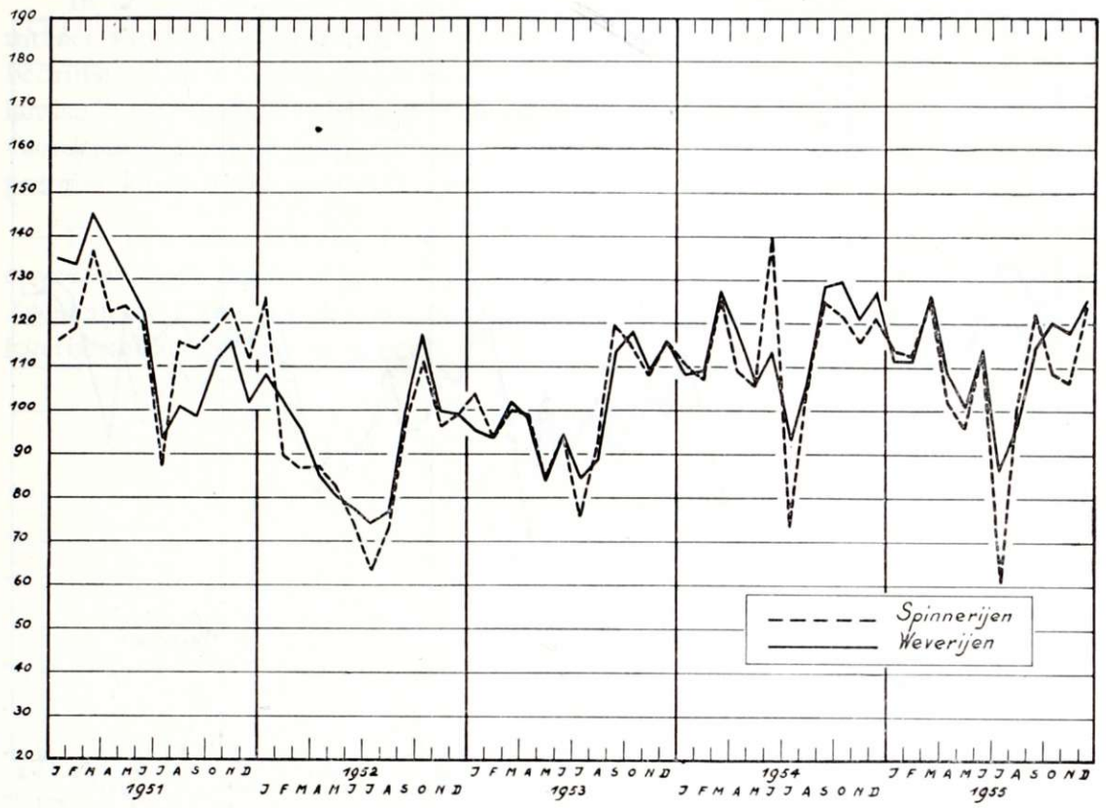

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Een krachtige inspanning tot het bevorderen van een groter katoenverbruik werd door producenten en verdelers op touw gezet.

b) *Wol.*

Hoewel ook in de wolsector de activiteit tijdens het tweede en het derde kwartaal afnam, was ze over het ganse jaar toch wat hoger dan in 1954. De verbetering in de sectoren wolbereiding en spinnerijen, die garens voor tapijten en gebreide stoffen voortbrengen, compenseerde de achteruitgang in de weverijen die gewone stoffen voor kleding voortbrengen en in de spinnerijen, die voor deze weverijen werken; de verwerking van kaardwol werd meer getroffen dan die van kamwol, niettegenstaande de groeiende Franse concurrentie in deze sector.

De uitvoer vertoonde een enigszins evenwijdig verloop. Er werden minder dekens naar het buitenland verzonden. De invoer steeg voor de meeste wolprodukten en in het bijzonder voor de weefsels in kaardwol.

De prijzen bleven zwak georiënteerd. De weerslag van de dalende noteringen voor ruwe wol ging gepaard met het voortduren van de hevige concurrentie voor halfafgewerkte en afgewerkte produkten, onder invloed van de Franse en, in mindere mate, van de Nederlandse en Italiaanse concurrentie. Hoewel in- en

Textielproduktie
Wol
(1953 = 100)

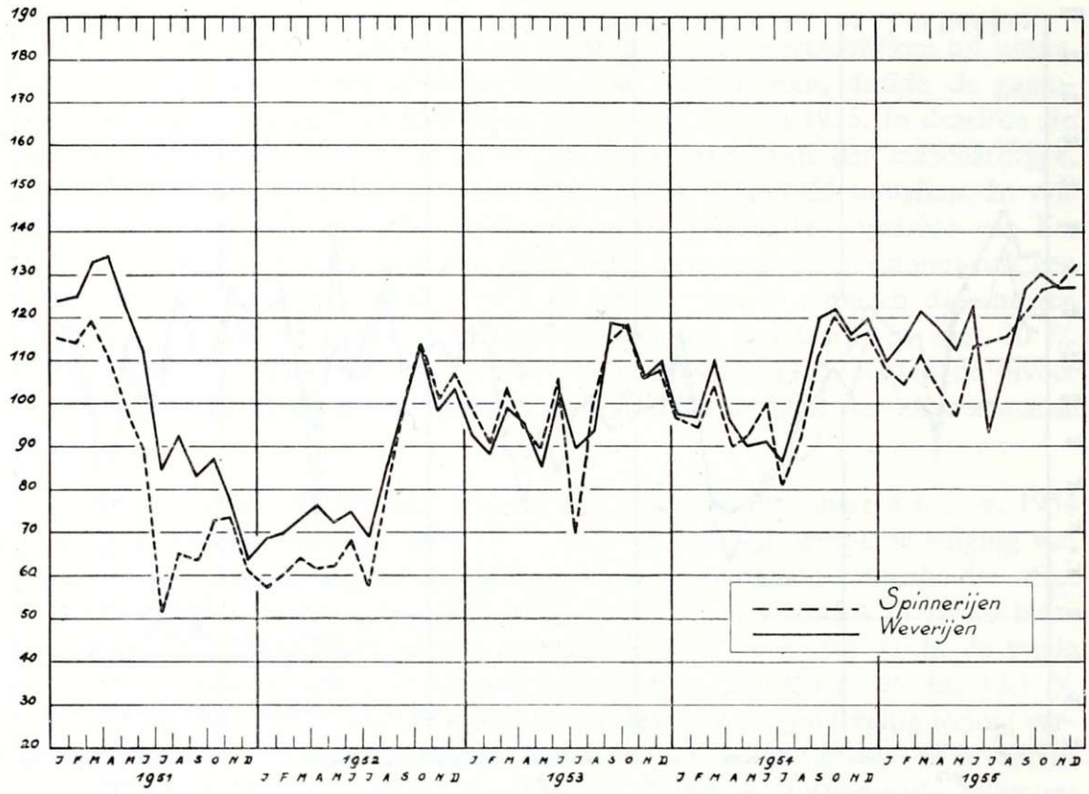

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

uitvoer van ruwe en bereide wol aanmerkelijk toenamen, was de rendabiliteit in de handel weinig gunstig. Iets gunstiger was de toestand in de wasserijen. De kammerijen konden hun activiteit ongeveer tot het vooroorlogs peil opvoeren, doch de moeilijkheden vanwege de Franse concurrentie bleven voortduren; toen op 1 februari een licht invoerrecht werd geheven, nam de invoer wat af. De uitvoer van kamwol is trouwens in 1955 verder teruggelopen. Het bleek dan ook noodzakelijk een bijzondere hulp aan de kammerijen te verstrekken. De afschaffing van de taks op het loonwerk en het ten laste nemen door de Regering van de financieringskosten voor wolaankoop werden slechts bij het einde van het jaar van kracht, zodat deze maatregelen nog geen weerslag hebben kunnen uitoefenen.

c) *Bastvezels.*

In de vlasbereidingsnijverheid is de activiteit in 1955 teruggelopen. Zo in 1954 de geleverde hoeveelheid overeenkwam met de beschikbare kwantiteit verspinbare vezels, dan was dit in 1955 niet meer het geval. Er werd slechts ongeveer 80.000 t geleverd, terwijl de hoeveelheid beschikbare vezels op 96.400 t wordt geraamd. Deze wanverhouding spruit voort uit de toenemende invoer van verspinbare vezels uit Frankrijk.

De Franse vlasteelt en vlasnijverheid ontvangen nog steeds Regeringstoelagen, zodat de vlasvezeluitvoer in feite voordelen geniet die met een uitvoerpremie mogen

worden gelijkgesteld. Er dient bovendien te worden op gewezen dat de Belgische vlasbereidingsnijverheid nog steeds niet vrij de Franse grondstof kan aankopen.

In de spinnerijen is de activiteit niet toegenomen. De lichte aangroei van de uitvoer van vlasgarens is trouwens gepaard gegaan met een gestegen invoer. Deze bedrijfstak kan zich dus slechts moeilijk op de binnenlandse markt tegen de buitenlandse concurrentie verdedigen. Ook hier spruiten de moeilijkheden voort uit de voordelen die aan de Franse spinnerijen worden toegekend en in feite met uitvoerpremies kunnen gelijkgesteld worden.

De weverijen konden hun uitvoer tijdens het eerste halfjaar aanmerkelijk opvoeren, doch daarna liep hij sterk terug daar de Verenigde Staten van Amerika, Zweden en Cuba minder kochten en, op de binnenlandse markt, veel minder legerbestellingen werden geboekt.

Textielproduktie
Vlas
(1953 = 100)

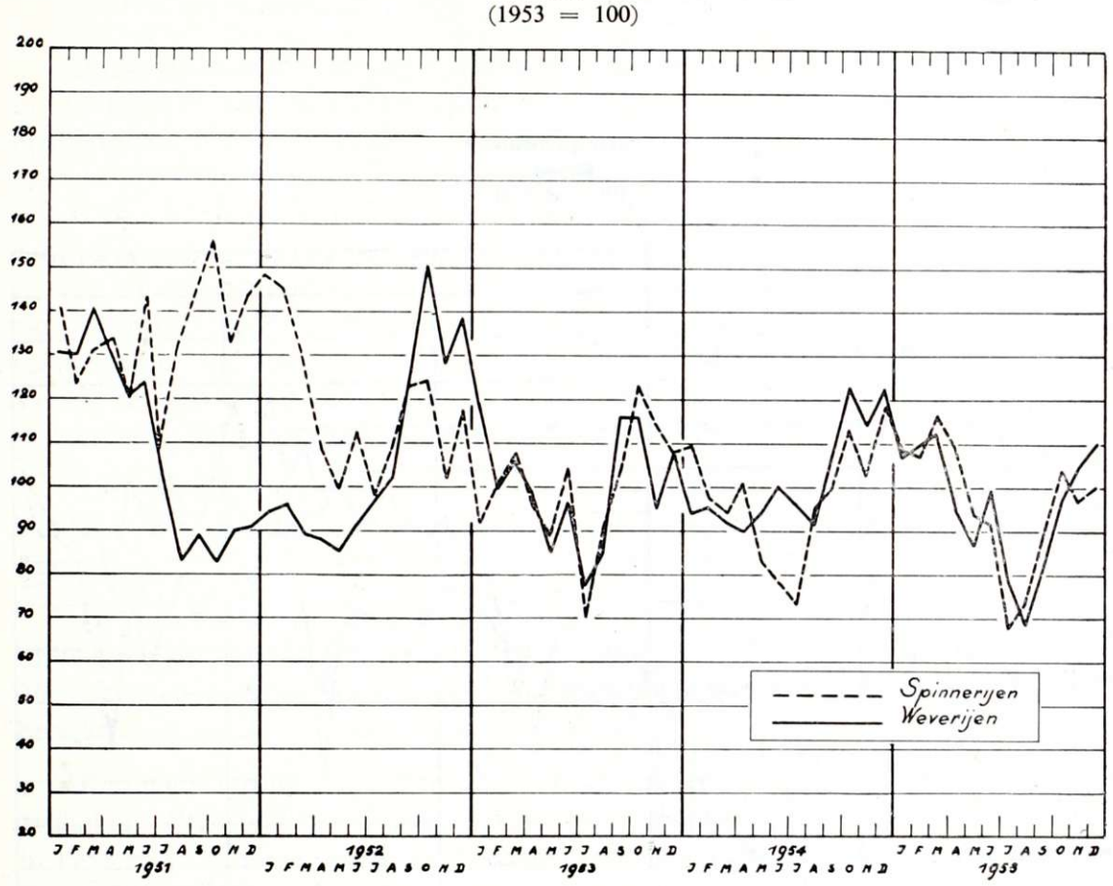

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Om het binnenlands verbruik te prikkelen, werd de overdrachttaks voor vlasweefsels verminderd. Tegenover de krachtige inspanning der producenten om beter op de Amerikaanse markt door te dringen, heeft de Amerikaanse industrie echter gereageerd en bekomen dat prohibitieve invoerrechten werden geheven.

Sedert 1953 neemt de produktie en de uitvoer van harde vezels zeer sterk toe. Doch ook hiervoor daalden de prijzen.

De jutesector onderging in 1955 moeilijkheden onder invloed van de devaluatie van de Pakistaanse roepie met 30 % en de totale afschaffing der Indiase uitvoerrechten op afgewerkte jutewaren. De activiteit in de weverijen, en vooral in de spinnerijen, was nochtans drukker dan in 1954; de spinnerijen ontvingen ruime orders vanwege de Belgische en de jonge Amerikaanse tapijtnijverheid.

d) *Kunstvezels.*

Terwijl de produktie van fibraan bleef aangroeien, liep die van rayongarens, en wel vooral van acetaatgarens, aanmerkelijk terug, onder invloed van de voortdurende stijging van de invoer die hun afzet aan de binnenlandse weverijen deed inkrimpen. Het uitvoerpeil hield stand. Het betrekkelijk belang van viscosegarens voor buitenbanden neemt verder toe.

Textielproduktie
Rayon
(1953 = 100)

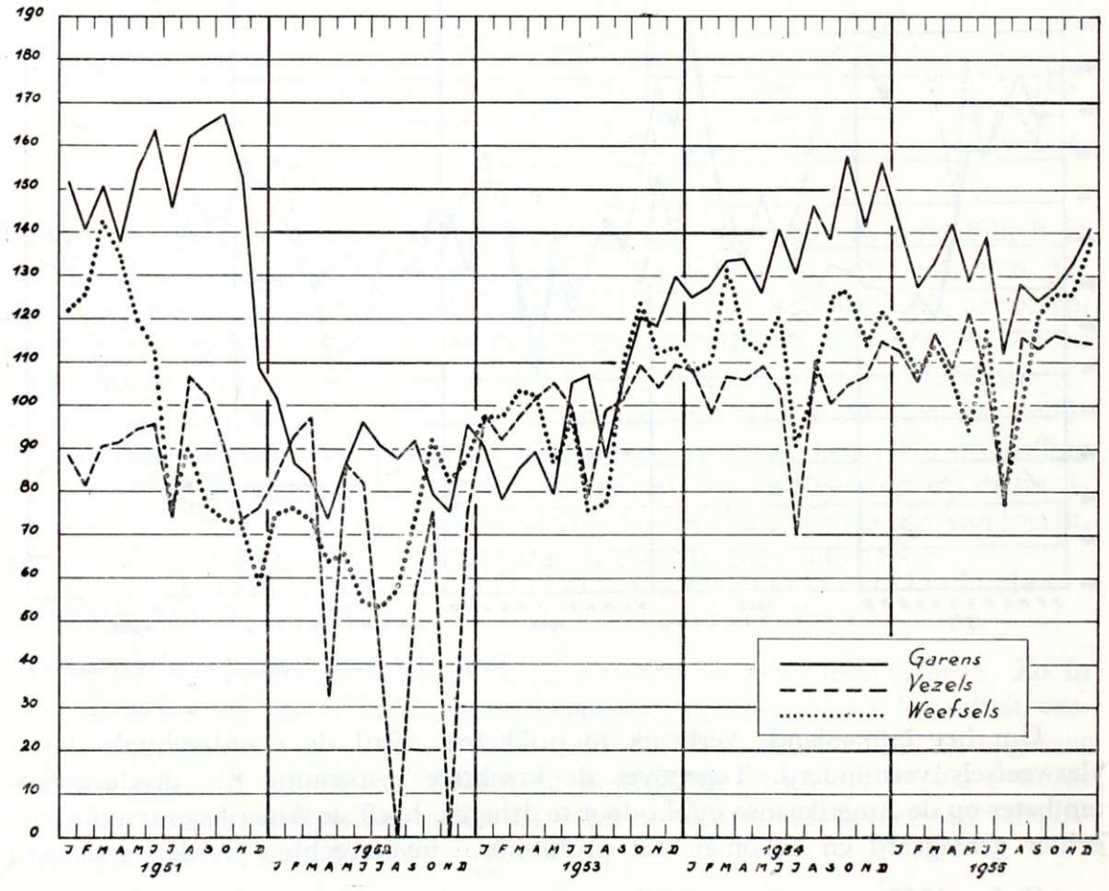

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Hoewel de produktie en de uitvoer van gemengde rayonweefsels enigszins konden worden verhoogd, — vooral de Verenigde Staten van Amerika dreven hun aankopen op — bleven ze nog beneden het peil dat onmiddellijk na de jongste wereldoorlog werd bereikt. Daarentegen werden minder zuivere rayonweefsels en volsynthetische weefsels vervaardigd. De weverijen ondergaan eveneens zeer sterk de drukking die door de ruime invoer van weefsels in zuiver rayon wordt uitgeoefend en die trouwens vaak tegen dumpingprijzen geschiedt. Bij het einde van het jaar werd de invoer van sommige weefsels uit Oost-Europa dan ook met een specifiek recht belast.

Zoals reeds werd aangestipt, werd aan de rayonfabricage een enige toelage verleend die moet dienen om de prijzen tijdens de rationalisatieperiode te verlagen.

De vervaardiging van nylondraad werd op industriële schaal en die van andere synthetische vezels op semi-industrieel plan aangevat.

e) *Tricotagenijverheid.*

Bijna van jaar tot jaar stijgen de produktie, de uitvoer en het aantal arbeiders in de tricotagenijverheid. Het produktie-indexcijfer (1) steeg met 12,8 % ten opzichte van 1954 en met 51,8 % sedert 1951. Het gewicht der verwerkte garens nam in 1955 ten opzichte van 1954 met 10,3 % toe; er worden naar verhouding steeds meer lichtere artikelen vervaardigd, wat meestal een aanduiding is dat het aandeel der meer veredelde artikelen toeneemt. De uitvoer van gebreide stoffen en van tricotagewaren is naar waarde tegenover 1954 met 26,3 % en ten opzichte van 1951 met 43,8 % aangegroeid, zodat hun aandeel in de totale uitvoer van textielwaren van 3,6 % in 1951 en 5,1 % in 1954 tot 6,4 % is opgeklommen. Veruit het grootste gedeelte van de uitvoer gaat naar Nederland. De invoer, hoewel in 1955 licht gestegen, is opvallend stabiel sedert 1951.

Deze bedrijfstak verwerkt steeds meer nylondraad, doch ook de aanwending van wol en rayon blijft toenemen; het aandeel van katoenen garens neemt voortdurend af.

De produktie van gebreide stoffen voor ondergoed is licht gestegen doch blijft over de langere periode stationair. Die voor bovengoed nam in 1955 met 36 % toe en bedroeg reeds bijna het driedubbele van het peil dat in 1951 werd bereikt.

Een gelijkaardige, zij het minder scherpe, divergentie wordt inzake afgewerkte artikelen vastgesteld. Er werden 3,5 % meer stukken ondergoed vervaardigd dan in 1954 en 14 % meer dan in 1951, terwijl voor bovengoed de stijging respectievelijk 20 en 27 % bedroeg.

De voortdurende sterke aangroei van de produktie van nylonkousen compenseert ruimschoots de structurele terugloop voor dameskousen in andere garens. Inzake sokken, sokjes en 3/4 kousen werd de achteruitgang van 1954 bijna gans ingelopen. Ook voor deze artikelen worden de klassieke garens steeds meer door nylon en wel vooral elastische schuimnylon vervangen.

---

(1) Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Produktie van gebreide goederen

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955
Gebreide stoffen (tonnen) :					
Ondergoed	5.230	4.294	4.799	5.068	5.127
Bovengoed	522	731	955	1.100	1.501
Afgewerkte produkten :					
Ondergoed (1.000 doz.)	2.509	2.429	2.623	2.770	2.867
Dameskousen (1.000 doz. paren) :					
— in nylon of andere synthetische garens	726	988	1.148	1.424	1.757
— in rayon of natuurzijde	336	151	124	83	27
— andere	150	122	119	36	28
Sokken, 3/4 kousen, sokjes (1.000 doz. paren)	1.368	1.502	1.571	1.469	1.533
Bovengoedprodukten (1.000 stuks)	5.227	7.140	8.118	8.630	10.320

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Tricotagenijverheid
Produktie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

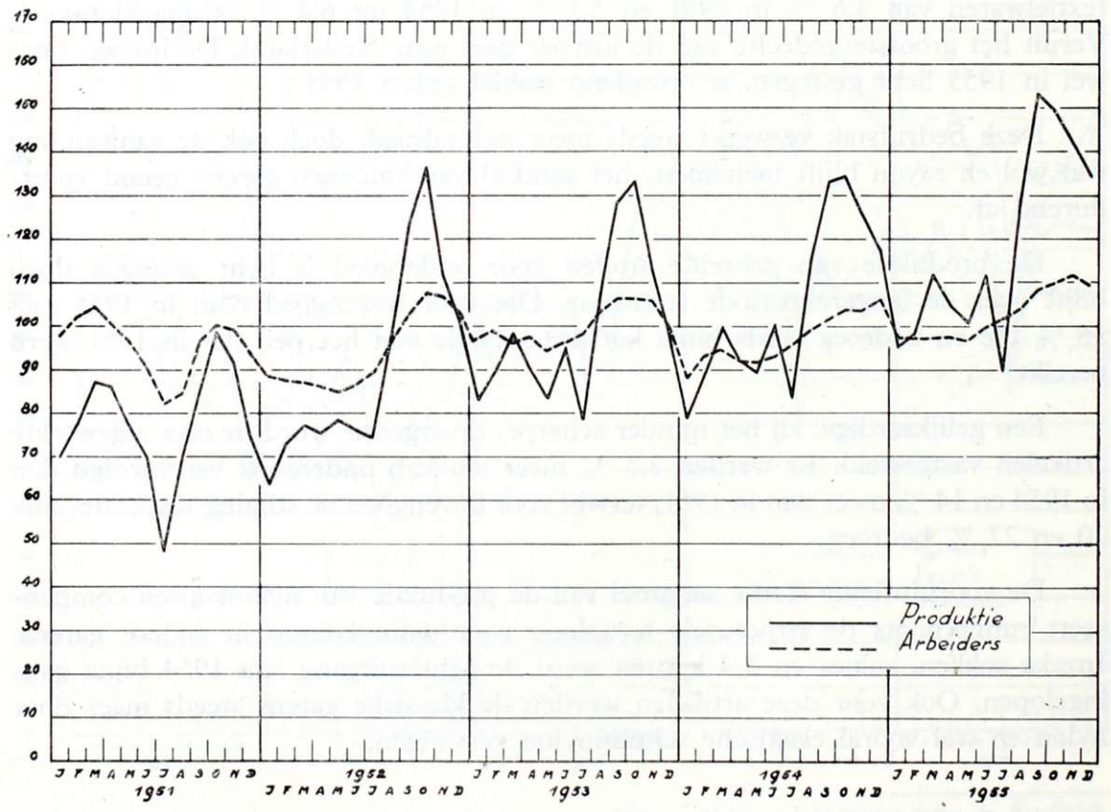

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

f) *Diverse sectoren.*

De expansie der tapijtnijverheid blijft sterk toenemen. De produktie van wollen tapijten nam t. o. v. 1954 met 26 %, die van jutetapijten met 36 % en die van cocotapijten met 17 % toe. Er werden evenwel 8 % minder katoenen tapijten vervaardigd dan tijdens het recordjaar 1954, zodat ze hun eerste plaats, naar gewicht, aan de wollen tapijten moesten afstaan.

Noord-Amerika en de Duitse Bondsrepubliek versterkten nog hun plaats als belangrijkste afzetgebieden voor wollen tapijten doch de Scandinavische landen kochten er minder. Evenals in 1954 werd de helft van de uitvoer van katoenen tapijten naar het Verenigd Koninkrijk verzonden, doch de afzet in de Scandinavische landen, Nederland en Duitsland verminderde sterk.

In de Verenigde Staten van Amerika neemt de pas aangevatte produktie van « tufted carpets » een hoge vlucht, wat trouwens aanleiding geeft tot belangrijke garenaankopen bij sommige Belgische spinnerijen.

De produktie en de uitvoer van fluweel, pluis en épingléweefsels konden op het peil van het voorgaande jaar behouden blijven. Inzake épingléweefsels werd een reglementering uitgevaardigd waarbij de uitvoer aan minimumvereisten inzake kwaliteit moet beantwoorden (1).

In de overige sectoren, zoals watten, verbandmiddelen, weefsels voor matrassen, merceriewaren, naaigaren en dgl. was de activiteit nogal verschillend naargelang van het produkt. De uitvoer van ongeweven vilt liep sterk op, doch de binnenlandse afzet verminderde; bij het einde van het jaar werd een gunstiger stelsel inzake overdrachtbelasting ingevoerd. Inzake geweven vilt onderging de verkoop de gunstige invloed van de drukke activiteit in de papierverwerkende nijverheid.

g) *Confectienijverheid.*

In de confectienijverheid bleef het aantal arbeiders in 1955 vrijwel onveranderd.

De uitvoer, die tot in 1951 veel belangrijker was dan de invoer, liep daarna tot in 1953 aanmerkelijk terug, doch sedertdien kon van jaar tot jaar een matige stijging worden geboekt. De sterk opwaartse tendentie van de invoer, die in 1954 onderbroken was, werd in 1955 hervat. De moeilijkheden werden vooral veroorzaakt door de invoerbeperkingen en de uitvoerpremies in Frankrijk en de hevige Nederlandse concurrentie, die echter ingevolge het tekort aan geschoold personeel in dit land tijdens het jaar 1955 wat afgenomen is.

De uitvoer van dameskleding is na de scherpe inzinking in 1952 en 1953 geleidelijk aan terug gestegen, en overtreft reeds het peil van 1951; de invoer daarentegen blijft tamelijk stabiel, zij het dat hij in 1955 de uitvoer nog met bijna 150 % overtrof.

Een gelijkaardige evolutie doorloopt de buitenlandse handel in herenkleding, zij het dat in deze sector het invoersaldo weinig belangrijk is, terwijl de uitvoer nog beneden het peil van 1951 bleef.

---

(1) Koninklijk besluit van 25 juli 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 5 oktober 1955).

De hoedennijverheid ondergaat de weerslag van de inkrimping van het binnenlands verbruik. De uitvoerwaarde is in 1955 aanmerkelijk toegenomen. Ook inzake herenhoeden kon de inzinking van de uitvoerwaarde in 1954 ingelopen worden en is het uitvoersaldo merkelijk toegenomen. Inzake dameshoeden verwekt de toenemende uitvoer en de dalende invoer een groeiend uitvoersaldo.

Voor regenschermen werd een gelijkaardige evolutie vastgesteld.

Inzake petten en mutsen weegt het totaal wegvallen van de afzet in het Verenigd Koninkrijk, veruit het belangrijkste afzetgebied tot 1951, nog steeds op die industrie; in 1955 bedroeg de uitvoer slechts 5 miljoen frank, tegen 71 miljoen in 1951.

De sterke stijging van de korsettenuitvoer, vooral naar Nederland, ging echter gepaard met een voortdurende en nog belangrijker aangroei van de invoer, die in hoofdzaak het gevolg is van de toenemende aankopen in Duitsland, Nederland en de Verenigde Staten van Amerika.

§ 7. — VOEDINGSMIDDELENNIJVERHEID EN AANVERWANTE ACTIVITEITEN

Globaal beschouwd boekte de zuivelnijverheid nog een vooruitgang die echter minder sterk was dan tijdens de voorgaande jaren. Men stelt trouwens sedert 1953 een daling vast van het aangroeitempo der aan de melkerijen en kaasfabrieken geleverde melk en room. De melkaanvoer nam in 1953 toe met 6,3 %, in 1954 met 5,6 % en in 1955 met 1,3 %, terwijl voor de hoeveroom de overeenkomstige cijfers 13 %, 12 % en 4 % beliepen; deze evolutie stemt overeen met die van het aantal melkkoeien en van de totale melkproduktie (1).

Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid (a)	1951	1952	1953	1954	1955
Ontvangst :						
Melk	10^3 liter	927.165	932.783	1.091.364	1.152.726	1.167.653
Hoeveroom	ton	35.925	36.184	41.230	46.092	48.125
Bereiding voor de consumptie :						
Melkerijmelk	10^3 liter	351.031	352.473	344.148	364.857	380.459
Fabricage :						
Boter	ton	33.818	33.889	41.091	44.610	44.879
Kaas :						
a) Verse	ton	5.691	6.155	6.300	7.003	7.407
b) Andere (b)	ton	6.206	7.010	7.546	7.686	8.248
Melkpoeder	ton	8.004	10.094	16.008	15.810	16.049
Ingedikte melk	ton	4.100	4.258	8.508	8.960	14.225
Consumptie-ijs	10^3 liter	738	1.053	888	1.963	4.182
Diëet- en speciale produkten	ton	2.115	3.203	5.028	7.509	11.012

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Zonder rekening te houden met het verschillend water- of vetgehalte.
(b) Zonder Hervekaas.

(1) Zie 2e deel, hoofdstuk I. — *Landbouw.*

Een opmerkelijke aangroei onderging de fabricage van zuivelprodukten, en wel in het bijzonder van ingedikte melk, consumptie-ijs, yoghurt en speciale voedingsmiddelen.

De toelagen, die dit jaar nog 66 miljoen frank bereikten, tegen 79 miljoen in 1954, blijven in ruime mate bijdragen tot de rendabiliteit van deze nijverheid en tot een ruimere valorisatie van de zuivelproduktie.

Trouwens, zo het rechtstreeks verbruik van afgeroomde en karnemelk verder afneemt, die van produkten met dergelijke melk vervaardigd (yoghurt en chocolademelk van afgeroomde melk) is sterk toegenomen.

Wat de kaasproduktie betreft, is de vervaardiging van sommige soorten (Brie, Camembert, Hervekaas, Brusselse kaas) terug afgenomen.

De invoer van zuivelprodukten, die sedert 1952 verminderd was, overtrof opnieuw het peil van het voorafgaande jaar, voornamelijk ingevolge de belangrijke aankoop van uitheemse boter, ten einde in de herfst de stijging van de kleinhandelsprijzen te remmen.

In de overige sectoren van de voedingsmiddelennijverheid is in het algemeen het produktiepeil gestegen; sommige onder hen echter hebben de conjunctuur niet ten nutte kunnen maken.

De produktie van ruwe plantaardige oliën liep terug.

De beschuiten- en koekjesfabrieken hebben minder voortgebracht ingevolge het geringer verbruik en de ruimere invoer uit Nederland. De produktie van deegwaren en chocolade is nagenoeg niet veranderd; laatstgenoemde kende moeilijkheden wegens de talrijke schommelingen van de cacaoprijzen; bovendien heeft de prijsverhoging aanleiding gegeven tot een verbruiksvermindering.

De margarineproduktie, die het voorafgaande jaar sterk was gestegen ingevolge het op de markt brengen van nieuwe fabricages, bleef, hoewel in mindere mate, nog toenemen.

De brouwerijen konden, ondanks een nieuwe vermindering van het aantal bedrijven, hun produktie, waarvan de afzet in het binnenland door de warme zomer in de hand werd gewerkt, nog opvoeren. In verband met de toegenomen uitvoer, dienen de pogingen te worden vermeld om vaste voet te krijgen op de Noordamerikaanse markt. De alcoholstokerijen hebben van de uitvoermogelijkheden gebruik gemaakt om hun produktie met 7 % op te voeren.

Doordat de suikerbietenoogst tamelijk gunstig was, lag de produktie van de suikerfabrieken en -raffinaderijen 10 % hoger dan tijdens het voorafgaande jaar. Daar echter op de wereldmarkt de suikerprijzen zeer laag bleven, was de buitenlandse handel in dit produkt zeer beperkt.

De fabricage van groentenconserves is zo sterk toegenomen dat ondanks een voortdurende stijging van het verbruik er bij het einde van het jaar een zeer belangrijke voorraad bleef. Ook de produktie van jam, maar vooral van ingeblikt, al dan niet in stroop verduurzaamd fruit, is verder toegenomen, spijt een nieuwe aanwinst van de invoer.

Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
Wijn	710	730	684	761	756	8	17	11	30	23
Andere dranken	205	241	261	298	327	27	38	48	48	71
Bereid of ingelegd vlees	289	279	255	282	260	595	396	266	201	202
Zuivelprodukten en natuurhonig	3.186	3.855	2.707	2.146	2.266	70	108	159	169	150
Bereide vis en schaaldieren	288	357	382	419	479	40	29	15	17	19
Meel en uit meel of zetmeel bereide produkten	222	229	205	256	348	500	609	613	505	513
Bereidingen van groenten en fruit	354	361	358	520	611	262	178	162	204	217
Suiker	403	559	506	288	202	1.492	736	1.386	668	747
Cacao (inclusief cacaodoppen, schillen en vliezen)	704	579	636	916	723	4	8	9	12	18
Uit suiker of cacao bereide produkten	257	288	303	333	339	286	216	141	121	148
Niet-eetbare oliehoudende zaden, noten en pitten	2.457	1.894	959	1.279	928	89	76	68	62	61
Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong (etherische oliën, margarine en spijsvetten niet inbegrepen)	2.443	1.459	1.449	1.468	1.964	2.246	1.990	978	803	1.099
Margarine en spijsvetten	96	57	114	108	124	162	74	211	207	203
Bewerkte produkten voor de voeding van dieren	1.066	1.223	962	1.240	1.304	402	308	358	315	401
Koffie-extracten en andere bereide voedingswaren niet elders genoemd	128	159	163	82	104	47	49	61	82	86

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Wijn : T.C.I.H. 112.01; andere dranken : T.C.I.H. 11 — 112.01; bereid of ingelegd vlees : T.C.I.H. 012 + 013; zuivelprodukten... : T.C.I.H. 02 — 025; bereide vis... : T.C.I.H. 032; meel... : T.C.I.H. 046 + 047 + 048; bereidingen van groenten... : T.C.I.H. 053 + 055; suiker : T.C.I.H. 061; cacao : T.C.I.H. 072; uit suiker... : T.C.I.H. 062.01 + 073.01; niet-eetbare oliehoudende... : T.C.I.H. 221; oliën en vetten... : T.C.I.H. 41; margarine... : T.C.I.H. 091; bewerkte produkten bestemd voor de voeding van dieren : T.C.I.H. 08 — 081.01; koffie-extracten... : T.C.I.H. 071.03 + 099.

Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten

Hoeveelheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
Wijn	48.935	49.784	48.322	54.350	56.018	419	1.416	476	2.014	1.338
Andere dranken	22.587	27.819	32.048	35.161	38.861	4.058	4.953	6.658	6.644	18.778
Bereid of ingelegd vlees	6.737	6.143	6.350	7.258	7.031	11.889	10.360	7.175	6.565	6.946
Zuivelprodukten en natuurhonig	85.855	92.852	80.051	67.249	68.430	14.161	31.994	56.539	68.464	53.514
Bereide vis en schaaldieren	9.894	11.928	13.499	15.013	16.368	914	528	404	594	731
Meel en uit meel of zetmeel bereide produkten	26.892	21.538	15.557	27.664	50.563	31.992	48.827	61.685	51.738	58.673
Bereidingen van groenten en fruit	33.676	23.766	26.234	33.954	43.435	16.229	11.153	11.389	14.664	16.841
Suiker	114.788	109.487	94.700	74.267	76.940	188.917	82.948	238.036	95.654	111.145
Cacao (inclusief cacaodoppen, schillen en vliezen)	13.813	11.628	13.313	13.390	13.342	109	156	142	156	394
Uit suiker of cacao bereide produkten	7.697	9.165	9.433	9.890	10.043	12.894	6.749	3.429	2.584	3.201
Niet-eetbare oliehoudende zaden, noten en pitten	290.624	244.796	137.432	168.040	137.367	6.356	5.454	7.073	7.004	6.770
Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong (etherische oliën, margarine en spijsvetten niet inbegrepen)	128.019	112.998	126.226	122.965	160.580	98.632	118.684	70.488	60.037	79.602
Margarine en spijsvetten	5.717	4.774	12.053	8.837	11.470	6.007	4.207	14.622	11.411	13.496
Bewerkte produkten voor de voeding van dieren	552.721	445.480	362.059	455.034	423.855	86.283	69.150	82.232	79.345	96.113
Koffie-extracten en andere bereide voedingswaren, niet elders genoemd	2.568	3.447	3.620	1.975	2.249	3.688	4.103	4.456	4.768	6.052

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 128.

Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955
Meelproduktie	ton	767.065	786.374	754.588	771.000	764.000
Grondstoffenaangifte door de brouwerijen	ton	143.557	149.289	148.694	151.187	158.467
Alcoholproduktie (alcohol van 50°, temp. 15° C)	10^3 liter	28.283	23.720	27.717	23.663	25.740
Suikerproduktie :						
a) ruwe suiker	ton	268.463	325.149	408.308	346.743	361.826
b) produktie na verwerking in de raffinaderijen	ton	188.594	191.638	197.268	174.079	182.292
Produktie van margarine (geschikt voor verbruik)	ton	69.316	73.659	75.190	85.206	88.312
Produktie van plantaardige en dierlijke oliën :						
a) ruwe lijnolie	ton	..	42.756	18.096	14.280	14.136
b) andere ruwe olie	ton	..	78.744	51.576	62.928	47.880
c) oliën die andere bewerkingen ondergaan hebben	ton	..	111.848	125.432	133.956	161.184
d) veekoeken en schroot	ton	..	161.220	99.660	101.832	96.120
Produktie van jam, geconfijte vruchten, enz.	ton	20.811	19.292	16.648	18.483	20.200

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 8. — DIAMANTNIJVERHEID

De diamantnijverheid werd nog in ruime mate gunstig beïnvloed door de aanhoudende hoogconjunctuur. Het jaar 1955 was niet alleen een recordjaar voor de wereldhandel, maar eveneens voor de internationale handel.

De expansie van de diamanthandel werd bovendien begunstigd door de Amerikaanse politiek die tot medio-1956 voorraden industriediamant deed aanleggen.

Het aantal tewerkgestelde arbeiders nam in de loop van het jaar toe, maar de bevoorrading in slijpbaar ruw stelde een moeilijk probleem (1).

Het betrekkelijk hoge peil van lonen en sociale lasten t.o.v. andere diamantcentra, zoals de Duitse Bondsrepubliek en Israël, bleef nog steeds een handicap.

De sterke expansie van de Belgische produktie van diamantgereedschap dient aangestipt.

De prijzen voor ruwe en voor geslepen diamant zijn in de loop van het jaar gestegen.

(1) Een gedeelte van het ingevoerd ruw moest worden wederuitgevoerd daar het economisch niet slijpbaar was.

Invoer en uitvoer van diamant
Maandgemiddelden
(miljoenen franken)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Ruwe diamant	Geslepen sierdiamant	Ruwe diamant	Geslepen sierdiamant
1950	195,5	16,4	2,5	185,0
1951	250,6	15,1	2,6	234,0
1952	225,2	6,1	2,5	207,3
1953	212,8	11,6	10,5	228,8
1954	220,0	35,7	33,8	267,2
1955	288,6	59,6	48,1	337,2

Bron : Diamond Office (Antwerpen).

§ 9. — DIVERSE INDUSTRIEËN

1. — *Huiden-, leder- en schoennijverheid.*

De structurele terugloop van de lederproduktie houdt aan, althans voor het zwaar leder.

De produktie van licht leder werd, daarentegen, merkelijk opgevoerd, hoewel ze nog ver onder het vooroorlogse peil blijft. Deze verbetering gaat samen met die van de schoenproduktie. Beide fabricages bereiken trouwens het hoogste peil sedert 5 jaar.

De inspanning die in deze twee bedrijfstakken werd gedaan om nieuwe artikelen op de markt te brengen en tevens om de kwaliteit te verbeteren en de produktiviteit te verhogen, zijn blijkbaar niet zonder resultaat gebleven.

Produktie van afgewerkt leder en van schoenen.

JAARTAL	Zwaar leder (tonnen)			Licht leder (duizenden vierkante voeten)	Schoenen (duizenden stuks)	
	Zoolleder	Technisch leder	Totaal		Gans lederen	Andere
1938	..	..	13.200	61.512	..	..
1949	6.763	1.475	8.238	34.674	6.408	1.608
1951	6.701	1.491	8.192	37.008	7.332	1.920
1952	5.371	1.438	6.809	34.373	8.257	2.182
1953	4.111	1.218	5.329	35.215	7.433	2.451
1954	4.664	1.220	5.884	34.156	7.973	2.360
1955	4.142	1.295	5.437	38.423	8.324	2.533

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
	WAARDE (miljoenen franken)									
Onbereide huiden, vellen en pelterijen	1.203	776	872	889	863	460	299	398	383	428
Leder	533	435	453	470	462	428	337	424	400	406
Bereide pelterijen	230	230	220	231	253	134	98	80	63	80
Schoeisel, geheel of voornamelijk in leder	195	264	260	248	233	127	109	132	125	135
Lederen handschoenen	55	42	45	45	50	83	68	92	87	94
Andere lederwaren	59	64	57	68	70	115	68	68	88	93
	HOEVEELHEID (tonnen)									
Onbereide huiden, vellen en pelterijen	19.212	20.259	19.933	24.932	23.127	12.861	11.663	16.432	17.830	21.380
Leder	3.106	3.901	3.262	3.837	3.807	1.654	1.305	1.603	1.735	1.708
Bereide pelterijen	283	249	187	238	223	254	153	131	121	272
Schoeisel, geheel of voornamelijk in leder	750	1.215	1.165	1.127	1.083	488	486	691	644	712
Lederen handschoenen	29	18	17	45	52	42	45	65	71	81
Andere lederwaren	215	249	214	445	482	212	136	145	677	663

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Onbereide huiden... : T.C.I.H. 21; leder : T.C.I.H. 611; bereide pelterijen : T.C.I.H. 613; schoeisel... : T.C.I.H. 851.02 + D.T. 601 a + D.T. 606 a; lederen handschoenen : D.T. 362; andere lederwaren : T.C.I.H. 612 + D.T. 612 b + D.T. 616 b + T.C.I.H. 841.06.

Men stelt eveneens een vordering vast in de fabricage van overledeı en pantoffels en van bereide pelterijen.

Het aantal tewerkgestelde arbeiders is maar weinig toegenomen in vergelijking met de produktie, hetgeen wijst op een betere aanwending van de arbeidskrachten.

De buitenlandse handel bevestigt het algemeen verloop van de produktie; men stelt echter vast dat bij de uitvoer, het bewerkt leder en de diverse lederwaren niet in aanmerking genomen, de eenheidsprijzen lager liggen, hetgeen moet toegeschreven worden aan de sterke daling van de wereldprijzen voor ruwe huiden en aan de vermindering van de kostprijs, waartoe sommige fabrieken konden komen, dank zij een reorganisatie van de produktiemethodes; het is ook waarschijnlijk dat sommige transacties afgesloten werden tegen weinig renderende prijzen.

2. — *Tabaksnijverheid.*

Globaal beschouwd is de toestand in de tabaksnijverheid nagenoeg niet veranderd. Zo de produktie van sigaren, cigarillo's en sigaretten enigszins gestegen is, wordt deze aanwinst echter opgeheven door een nieuwe terugloop voor rooktabak en andere fabrikaten.

Tabaksindustrie
Verwerkte hoeveelheid
(tonnen)

OMSCHRIJVING	1937/1939	1951	1952	1953	1954	1955
Sigaren	1.593	670	611	733	712	766
Cigarillo's	1.827	997	1.202	1.407	1.465	1.544
Sigaretten	6.860	11.250	10.761	10.839	11.025	11.391
Rooktabak	14.914	11.722	11.577	10.990	10.616	10.169
Andere tabakssoorten.....	388	201	192	151	185	130
Totaal	**25.582**	**24.840**	**24.343**	**24.120**	**24.003**	**24.000**

Bronnen : Belgisch-Luxemburgs Verbond der Tabaksverwerkende Industrieën (1937/1939).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het verbruik geeft een zelfde verloop te zien, terwijl de invoer van cigarillo's voor het eerst sedert 1951 afneemt en die van sigaren slechts een weinig stijgt.

De uitvoer vertoont een merkelijke verbetering waarbij men voornamelijk dient te wijzen op de regelmatige verzending van sigaretten naar West-Duitsland (thans 20 % van het totaal) en een nieuwe toeneming van de afzet in Nederland.

Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
	WAARDE (miljoenen franken)									
Ruwe tabak	985	881	908	892	884	169	15	4	3	4
Sigaren	41	81	79	102	107	7	8	14	10	15
Cigarillo's	13	22	34	37	33	8	7	9	10	16
Sigaretten	23	16	17	15	16	116	78	84	70	106
Rooktabak	6	7	6	6	6	52	20	4	2	1
Andere tabaksprodukten (inclusief tabaksextracten en tabakspoeder)	1	1	1	2	2	—	—	—	—	—
	HOEVEELHEID (tonnen)									
Ruwe tabak	24.633	21.522	21.446	21.341	21.936	2.945	368	218	179	241
Sigaren	108	203	197	278	294	10	18	47	34	44
Cigarillo's	39	62	91	102	90	40	25	35	39	61
Sigaretten	162	130	130	120	165	1.157	711	792	722	1.099
Rooktabak	79	93	69	84	78	926	293	60	31	13
Andere tabaksprodukten (inclusief tabaksextracten en tabakspoeder)	9	10	10	18	27	298	270	305	251	191

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Ruwe tabak : T.C.I.H. 121; sigaren : D.T. 172 d 1; cigarillos : D.T. 172 d 2; sigaretten : C.T.C.I. 122.02; rooktabak : D.T. 172 a; andere tabaksprodukten... : D.T. 172 b + D.T. 172 c + D.T. 172 f + D.T. 172 g.

3. — *Houtnijverheid.*

De evolutie van de houtmarkt gedurende dit jaar blijkt fundamenteel een voortzetting te zijn van de in 1954 waargenomen tendentie. De globale produktie is licht toegenomen. De consumptie blijft verder stijgen, in sterkere mate voor papierhout in verband met de drukke activiteit in de papier- en rayonfabrieken, evenals voor dwarsliggers en gezaagd loofhout en in mindere mate voor de overige houtsoorten. De invoer moest sterk worden opgevoerd, enerzijds, ter compensatie van de uitvoer, die vooral voor ongezaagd hout aanmerkelijk is toegenomen en, anderzijds, om toe te laten dat de in 1954 erg ingekrompen voorraden ongezaagd hout, mijn- en papierhout weer zouden worden op peil gebracht.

De prijzen voor gezaagd loofhout en naaldhout kenden geen noemenswaardige schommelingen.

De omzet der houtverwerkende nijverheid was 14 % hoger dan tijdens het voorafgaande jaar, terwijl het aantal arbeidsuren met 3,2 % steeg. Er dient te worden opgemerkt dat de statistische gegevens die slechts betrekking hebben op de bedrijven met meer dan 25 arbeiders voor een nijverheid waarvan een groot gedeelte van de produktie bijgebracht wordt door ambachtelijke en kleine bedrijven, de algemene toestand echter voldoende schijnen weer te geven.

Zo stelt men o. m. vast dat de mandenmakerij, de klompennijverheid en de tonnennijverheid, om redenen van structurele aard, voortdurend achteruitgaan en dat, daarentegen, de geperste materialen, ingevolge een betere aanwending van de houtafval en een levendiger vraag naar deze produkten, vooruitgang boeken.

Omzet in de houtverwerkende nijverheid (a)

OMSCHRIJVING	Aantal uren-arbeiders (duizenden)			Omzet in waarde (miljoenen franken)		
	1953	1954	1955	1953	1954	1955
Meubels	26.093	27.274	26.436	1.879	1.988	2.007
Zetels	4.091	4.267	4.416	293	315	352
Schrijnwerkerij	4.817	4.916	5.544	426	411	722
Houten vaatwerk	4.005	3.911	4.656	296	311	358
Kaders, lijsten, schaverijen	1.490	1.521	1.560	96	104	129
Kurk	348	348	372	63	72	56
Mandenmakerij en rotan	862	860	756	57	56	49
Klompennijverheid	728	503	480	39	30	28
Borstelnijverheid	1.578	1.620	1.608	198	200	188
Kisten- en tonnennijverheid	4.340	3.856	3.732	373	327	337
Parket	920	1.184	1.164	91	119	128
Geplakt hout en geperste panelen	2.762	3.369	4.680	300	494	697
Totaal	**52.034**	**53.629**	**55.392**	**4.111**	**4.427**	**5.049**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Inrichtingen met 25 of meer arbeiders.

Buitenlandse handel in hout, kurk en andere plantaardige grondstoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
	WAARDE (miljoenen franken)									
Hout en kurk, ruw of eenvoudig bewerkt	2.476	2.243	1.784	2.240	3.203	480	313	306	314	587
Plantaardige stoffen voor borstel- en mandenmakerij .	68	38	48	66	75	63	42	51	64	59
Hout- en kurkplaten.....	373	301	293	310	333	92	53	59	135	178
Houten meubelen	162	259	264	249	250	38	21	25	31	41
Andere hout- en kurkwaren, vlechtwerk, borstels, manden, enz.	214	254	264	297	341	142	136	161	120	123
	HOEVEELHEID (tonnen)									
Hout en kurk, ruw of eenvoudig bewerkt	1.016.305	931.026	587.230	781.091	1.202.390	307.650	191.973	209.210	197.054	334.158
Plantaardige stoffen voor borstel- en mandenmakerij .	6.486	4.588	5.972	8.108	8.385	4.954	3.955	3.739	4.002	3.289
Hout- en kurkplaten.....	28.663	21.861	26.678	23.570	23.153	7.155	4.755	4.387	10.024	15.648
Houten meubelen	3.658	5.813	5.998	5.713	5.607	791	397	398	664	775
Andere hout- en kurkwaren, vlechtwerk, borstels, manden, enz.	7.572	7.552	8.476	9.796	12.819	7.462	6.564	8.050	6.009	6.502

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Hout en kurk... : T.C.I.H. 24 — T.C.I.H. 241.02; plantaardige stoffen... : T.C.I.H. 292.03 + D.T. 98; hout- en kurkplaten : T.C.I.H. 631 + 633.01; houten meubelen : T.C.I.H. 821.01; andere hout... : T.C.I.H. 632 + 633.09 + 899.12 + 899.13 + D.T. 403 a 1 + D.T. 403 b 1 + D.T. 404 a + D.T. 405 a + D.T. 413 + D.T. 605 a en b + D.T. 611 + D.T. 614.

De toestand in de meubelnijverheid is licht verbeterd. De afzet in het buitenland neemt verder toe, maar bereikt slechts een gering percentage van de invoer, die, hoewel hij naar volume een weinig afnam, nog bijna het tienvoudige bedraagt van 1948, terwijl het uitvoervolume slechts met 38 % steeg.

De vordering van de uitvoer van andere werken van hout, kurk en aanverwante stoffen (gering naar waarde, maar belangrijker naar hoeveelheid) volstond niet om de terugloop van 1954 goed te maken. De voortdurende stijging van de invoer was nog sterker in 1955; de import bereikte nagenoeg het dubbele van het uitvoerquantum en het drievoudige van de uitvoerwaarde.

Afdeling III. — WATERVOORZIENING

De driemaandelijkse statistiek van het waterverbruik in de nijverheidsondernemingen (1) werd, vanaf het tweede kwartaal van het jaar 1955, gewijzigd : de sectoren rubber, textielbereiding, klei, ceramiek, groeven, kalk en leder zijn niet meer opgenomen, terwijl de statistiek van het waterverbruik in de voedingsmiddelennijverheid voortaan beperkt is tot de suikernijverheid.

De wijziging heeft tot doel de kleine waterverbruikers te ontslaan van het overmaken van statistische inlichtingen, die hoe talrijk zij ook mogen zijn, samen slechts 6 % van de totale hoeveelheid verbruiken.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1955 (a)
Herkomst en lokalisatie per hydrografisch bekken
(duizenden kubieke meters)

HYDROGRAFISCH BEKKEN	Herkomst				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (b)	van de openbare distributie	andere herkomst	
IJzerbekken	620	279	48	9	956
Kustbekken	616	39.783	287	1	40.687
Scheldebekken	63.309	256.731	9.538	12.500	342.078
Maasbekken	25.393	690.798	5.813	15.891	737.895
Rijnbekken	15	18.442	1	31.730	50.188
Totaal	**89.953**	**1.006.033**	**15.687**	**60.131**	**1.171.804**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Sedert het tweede kwartaal zijn volgende sectoren, die ongeveer 6 % van de totale hoeveelheid verbruiken, niet meer in de statistiek opgenomen : rubbernijverheid, textielbereiding, kleinijverheid, ceramische nijverheid, lederindustrie, groeven en kalknijverheid; daarenboven is voor de voedingsmiddelennijverheid de statistiek beperkt tot de suikernijverheid.
(b) Exclusief het koelwater van de elektrische centrales afkomstig uit een waterloop of een kanaal.

(1) Voor de verklaring en de draagwijdte der gegevens van deze statistiek, zie *De Belgische economie in 1951*, Brussel, 1952, (Ministerie van Economische Zaken en Middenstand, Dienst voor Algemene Studiën en Documentatie), blz. 96.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1955 (a)

Herkomst en lokalisatie per bestuurlijk arrondissement

(duizenden kubieke meters)

BESTUURLIJK ARRONDISSEMENT	Hoeveelheid water afkomstig				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (b)	van de openbare distributie	andere herkomst	
Antwerpen	2.766	9.976	2.399	69	15.210
Mechelen	1.039	22.910	298	3	24.250
Turnhout	2.222	4.106	64	414	6.806
Brussel	6.215	58.909	2.644	822	68.590
Leuven	4.789	10.373	480	12	15.654
Nijvel	7.416	21.640	234	2.508	31.798
Brugge	541	5.410	215	—	6.166
Diksmuide	60	50	1	5	116
Ieper	132	63	17	1	213
Kortrijk	1.521	1.770	378	14	3.683
Oostende	139	34.376	179	1	34.695
Roeselare	585	6.583	304	7	7.479
Tielt	286	413	—	—	699
Veurne	22	124	30	—	176
Aalst	957	18.281	312	4	19.554
Dendermonde	1.092	2.854	22	15	3.983
Eeklo	690	1.584	86	—	2.360
Gent	3.270	42.211	833	4	46.318
Oudenaarde	1.180	163	358	308	2.009
Sint-Niklaas	754	283	70	—	1.107
Aat	798	1.170	222	51	2.241
Charleroi	3.619	197.669	1.656	7.743	210.687
Bergen	8.110	39.125	313	4.864	52.412
Zinnik	4.852	3.239	124	1.147	9.362
Thuin	486	732	38	354	1.610
Doornik	3.499	468	26	22	4.015
Hoei	429	1.615	35	38	2.117
Luik	6.379	385.079	1.427	5.995	398.880
Verviers	2.721	4.880	2.579	248	10.428
Borgworm	834	814	5	410	2.063
Hasselt	8.462	9.930	87	1.443	19.922
Maaseik	2.010	3.434	1	1	5.446
Tongeren	5.289	84.130	1	—	89.420
Aarlen	11	18.442	2	31.730	50.185
Bastenaken	9	4	1	—	14
Marche-en-Famenne	3	—	1	—	4
Neufchâteau	11	—	—	2	13
Virton	22	512	—	2	536
Dinant	51	39	13	6	109
Namen	6.672	12.586	225	1.873	21.356
Philippeville	10	86	7	15	118
Het Rijk	**89.953**	**1.006.033**	**15.687**	**60.131**	**1.171.804**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Sedert het tweede kwartaal zijn volgende bedrijfstakken, die ongeveer 6 % van de totale hoeveelheid verbruiken, niet meer in de statistiek opgenomen : rubbernijverheid, textielbereiding, kleinijverheid, ceramische nijverheid, lederindustrie, groeven en kalknijverheid; daarenboven is voor de voedingsmiddelennijverheid de statistiek beperkt tot de suikernijverheid.

(b) Exclusief het koelwater van de elektrische centrales afkomstig uit een waterloop of een kanaal.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1955

Herkomst en bestemming

(duizenden kubieke meters)

BEDRIJFSTAK	Hoeveelheid water afkomstig				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (a)	van de openbare distributie	andere herkomst	
Mijnen	20.576	133.759	751	18.290	173.376
Cokes- en gasfabrieken	737	28.474	226	789	30.226
Elektriciteitsbedrijven (a)	327	1.174	408	1	1.910
IJzer- en staalnijverheid	7.300	519.717	1.309	31.812	560.138
Scheikundige nijverheid	13.265	193.358	2.140	2.701	211.464
Textielveredeling	6.041	8.449	2.844	317	17.651
Glasnijverheid	961	13.749	582	445	15.737
Olieraffinaderijen en margarinefabrieken	1.238	13.574	443	—	15.255
Stokerijen	883	5.619	269	—	6.771
Bereiding van andere dranken	11.165	2.381	3.732	340	17.618
Suikerfabrieken (b)	5.513	12.446	1.100	437	19.496
Papiernijverheid	16.645	65.012	601	4.070	86.328
Andere bedrijfstakken (c)	5.302	8.321	1.282	929	15.834
Totaal	**89.953**	**1.006.033**	**15.687**	**60.131**	**1.171.804**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief het koelwater uit een waterloop of een kanaal.
(b) Exclusief het verbruik tijdens het eerste kwartaal.
(c) Nl. het verbruik, tijdens het eerste kwartaal, van volgende bedrijfstakken : rubbernijverheid, textielbereiding, kleinijverheid, ceramische nijverheid, groeven en kalknijverheid, lederindustrie en voedingsmiddelennijverheid.

HOOFDSTUK III

VERKEER

De stijging van de produktie in 1955 heeft globaal een toeneming van de activiteit in de verkeerssector veroorzaakt, waarbij evenwel blijkt dat niet alle verkeersmiddelen in dezelfde mate aan de conjuncturele expansie deel hadden. Op lange termijn stijgt de vraag naar bepaalde verkeersdiensten, terwijl deze naar andere transportdiensten ongeveer gelijk blijft of zelfs afneemt. De conjuncturele expansie kan deze evolutie stimuleren of ze tijdelijk afzwakken, doch de fundamentele problemen blijven.

In 1955 is het verkeer van de binnenvaart weliswaar minder sterk toegenomen dan het vervoer van goederen bij wagenladingen door de spoorweg, doch uit een vergelijking met de gegevens over het jaar 1951, dat ongeveer samenvalt met de vorige conjunctuurtop, blijkt dat het goederenvervoer van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen ternauwernood terug hetzelfde peil bereikt, terwijl dat van de binnenvaart sedertdien met 1/3 gestegen is. Deze vergelijking met de gegevens over 1951 gaat evenwel niet helemaal op, doordat de statistiek van de binnenscheepvaart niet meer op dezelfde wijze wordt opgesteld. De spoorweg ondergaat sterker dan de scheepvaart de concurrentie van het vrachtwagenvervoer. Bovendien zijn het internationaal binnenvaartverkeer en de Rijnvaart hun tot in 1951 bestaande achterstand, onder invloed van de Korea-boom, gaan inlopen, zoals blijkt uit de toeneming met de helft van dit internationaal verkeer van 1951 tot 1955.

Tegenover de spoorweg staat het wegverkeer technisch zeer sterk, waardoor de spoorweg een deel der best betalende transporten verliest. Het autobusnet wordt aanhoudend uitgebreid en strekt zich uit tot een steeds groeiend aantal gemeenten, terwijl het aantal bussen en vrachtwagens voortdurend toeneemt. Bovendien nemen het aantal personenwagens, het luchtverkeer en het aantal telefoonaansluitingen, tekens die wijzen op een stijgende levensstandaard, onophoudelijk toe.

Hoewel het scheepvaartverkeer in de Belgische havens in 1955 niet onbelangrijk is toegenomen, blijft de ontwikkeling van het havenverkeer te Antwerpen toch achter op de expansie welke andere grote Noordzeehavens en meer bepaald Rotterdam, thans doormaken : in deze laatste haven was de goederenomzet 36 %

hoger dan in 1954 en 70 % hoger dan in 1951, terwijl deze groeipercentages voor Antwerpen slechts respectievelijk 13 % en 10 % bedragen. Terwijl de toeneming van de goederenomslag te Antwerpen van conjuncturele aard is, groeit deze te Rotterdam samen met de tendentiële toeneming van de bedrijvigheid in het achterland van deze haven. Bovendien heeft Rotterdam zich minder vlug dan Antwerpen kunnen herstellen van de tijdens de oorlog opgelopen schade.

§ 1. — VERVOER PER SPOOR

1. — *Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.*

Het *vervoer van goederen* door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, dat in het najaar van 1954 sterk was opgelopen, is in 1955 verder toegenomen, zodanig dat het tijdens het laatste kwartaal vervoerde gewicht 6,3 % meer bedroeg dan een jaar tevoren. Doordat het goederenvervoer vóór september 1954 om een vrij laag peil schommelde, bedraagt de toeneming van het ene jaar tot het andere 12,6 % wat betreft het vervoerde gewicht en 16,4 % wat betreft het aantal tonkilometers. In tonkilometers gerekend bleef het verkeer in 1955 nog iets lager dan in 1951, doch het overtrof het peil van 1948 met 7,4 % en dat van 1937 met 6,2 %.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
Totaal vervoer van goederen bij wagenladingen

JAARTAL	Duizenden tonnen	Miljoenen ton-kilometers
1938 (a)	74.037	5.496
1951 (b)	72.091	6.628
1952 (b)	66.012	6.067
1953 (b)	61.803	5.721
1954 (b)	61.245	5.635
1955 (b)	68.936	6.558

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Inclusief het vervoer van de « Nord-Belge ».
(b) Exclusief het militair vervoer.

Misschien weerspiegelt de ongelijke evolutie van het binnenlands verkeer, dat in 1955 slechts met 5,6 % is toegenomen en van het verkeer over de grenzen, dat globaal met 21,5 % gestegen is (steeds in gewicht gerekend), het feit dat de conjunctuurimpuls uitging van de buitenlandse handel, doch een vergelijking met de verdeling van het vervoer tijdens de voorgaande jaren wijst er op dat het afnemen van het relatief belang van het binnenlands vervoer van goederen per spoor mede aan andere oorzaken moet te wijten zijn. In 1938 nam het binnenlands vervoer 62,5 % in van het goederenvervoer per spoor; in 1950 was dit aandeel gestegen tot 64,6 % om in 1951 te dalen tot 62,8 % en dan in steeds sneller tempo terug te vallen tot 56,2 % in 1954 en tot 52,7 % in 1955. De steeds groter wordende mate van vrijheid, welke de internationale handel beheerst, vooral binnen West-Europa, is misschien mede aanleiding tot deze evolutie.

Door de aard der goederen welke per spoor vervoerd worden is het globaal niveau van het goederenvervoer door de N. M. B. S. in grote mate afhankelijk van de conjunctuur in slechts enkele bedrijfstakken : het vervoer van vaste en vloeibare brandstoffen, olie en nijverheidsvet, ertsen en metaalwaren samen beslaat ongeveer drie vierde van het totaal. Het binnenlands verkeer bestaat voor nagenoeg de helft uit transport van brandstoffen, olie en vetten en voor ongeveer een vierde uit vervoer van bouwmaterialen en steengroefprodukten (in tonkilometers).

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer

JAARTAL	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal
	Absolute cijfers (duizenden tonnen)				
1938 (a)	46.286	21.039		6.712	74.037
1951 (b)	45.265	12.318	8.085	6.423	72.091
1952 (b)	40.271	11.903	8.155	5.683	66.012
1953 (b)	35.929	10.632	8.897	6.345	61.803
1954 (b)	34.416	11.501	9.479	5.849	61.245
1955 (b)	36.338	13.608	11.613	7.381	68.936
	Toe- of afneming van het vervoer (percenten t. o. v. het vorige jaar)				
1951	+ 15,5	+ 34,2	+ 14,7	+ 22,6	+ 18,6
1952	— 11,0	— 3,4	+ 0,9	— 11,5	— 8,4
1953	— 10,8	— 10,7	+ 9,1	+ 11,6	— 6,4
1954	— 4,3	+ 8,2	+ 6,5	— 7,2	— 1,0
1955	+ 5,6	+ 18,3	+ 22,5	+ 28,2	+ 12,6

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Inclusief het vervoer van de « Nord-Belge ».
(b) Exclusief het militair vervoer.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer

(duizenden tonnen)

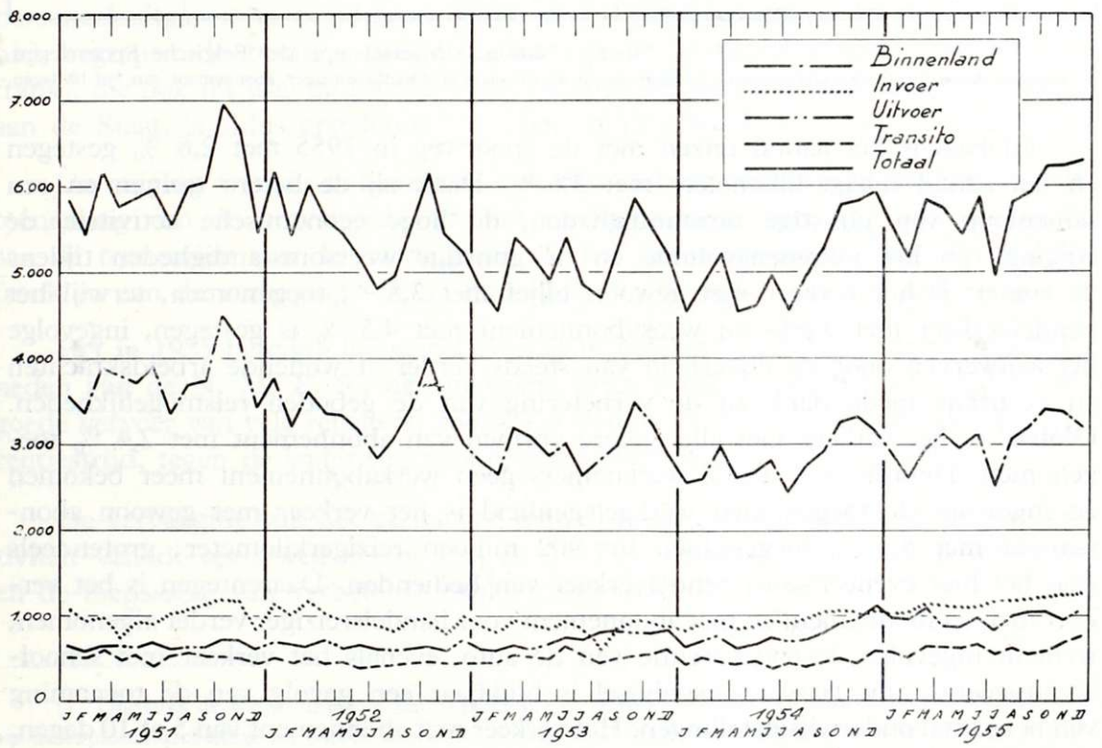

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

Het vervoer van stukgoed is in 1955 verder teruggelopen tot 647.000 ton, tegen 656.000 ton in 1954. De dalende tendens werd misschien wel even vertraagd door de hoogconjunctuur, doch de concurrentie van het wegverkeer blijft ongetwijfeld zeer sterk op dit vervoer wegen.

Het *reizigersverkeer* van de N. M. B. S. bereikte in 1955 een nieuwe top met 7.846 miljoen reizigerkilometer, tegen 7.562 miljoen in 1954, het vorige maximum, en 6.148 miljoen reizigerkilometer in 1937, het vooroorlogs maximum. Het aantal reizen bereikte evenwel slechts 233 miljoen in 1955, tegen 236 miljoen in 1947 (7.210 miljoen reizigerkilometer) en 244 miljoen in 1929 (6.365 miljoen reizigerkilometer). De gemiddelde reisweg bereikte in 1955 eveneens een top met 33,6 km.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
Reizigersverkeer
(miljoenen eenheden)

JAARTAL	Aantal reizigers	Aantal reizigerkilometers			
		Totaal	Met biljet	Met werk- of week-abonnement	Met andere abonnementen (a)
1951	225	7.253	2.653	3.219	1.380
1952	230	7.564	2.915	3.238	1.392
1953	227	7.528	2.945	3.214	1.369
1954	227	7.562	2.866	3.298	1.398
1955	233	7.846	2.967	3.447	1.432

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
(a) Gewoon abonnement, schoolabonnement, netabonnement, abonnement voor handelsreiziger, abonnement van 5 of 10 dagen.

Globaal is het aantal reizen met de spoorweg in 1955 met 2,6 % gestegen en het aantal reizigerkilometers met 3,6 %. Dank zij de betere treinen en een samenloop van gunstige omstandigheden, de hoge economische activiteit, de stijging van het inkomensvolume en de gunstige weersomstandigheden tijdens de zomer, is het verkeer met gewoon biljet met 3,8 % toegenomen, terwijl het pendelverkeer met werk- en weekabonnement met 4,5 % is gestegen, ingevolge het aanwerven door de nijverheid van steeds verder af wonende arbeidskrachten en eveneens mede dank zij de verbetering van de geboden reismogelijkheden. Globaal is het verkeer met alle andere vormen van abonnement met 2,4 % toegenomen. Doordat een aantal werknemers geen werkabonnement meer bekomen en ingevolge de toegenomen werkgelegenheid is het verkeer met gewoon abonnement met 6,1 % toegenomen tot 902 miljoen reizigerkilometer; grotendeels gaat het hier eveneens om pendelverkeer van bedienden. Daarentegen is het verkeer met netabonnement en met abonnement voor handelsreiziger verder afgenomen, wellicht ingevolge de concurrentie van de auto, evenals het verkeer met schoolabonnement : dit laatste verschijnsel is blijkbaar een gevolg van de toeneming van het aantal onderwijsinstellingen. Het verkeer met abonnement van 5 of 10 dagen, meestal toeristenverkeer, is met 24,8 % gestegen.

De totale *afstand afgelegd door de treinen* (aantal produktieve treinkilometers) bedroeg 77,6 miljoen kilometer in 1955 of 6,7 % meer dan in 1954. Globaal werden de reizigerstreinen over 29,1 miljoen kilometer (52 %, tegen nog 64 % in 1954) gesleept door stoomlocomotieven, terwijl de elektrische reizigerstreinen en motorwagens 11,3 miljoen kilometer aflegden (20 %, tegen 13 % in 1954) en de door diesellocomotieven getrokken treinen en dieselmotorwagens 15,8 miljoen kilometer (28 %, tegen 23 % in 1954). De goederentreinen werden over 18,0 miljoen kilometer (84 %, tegen 94 % in 1954) gesleept door stoomlocomotieven. Ook hier is de vervanging van de stoomlocomotieven volop aan de gang.

De verhoging van het aantal produktieve treinkilometers, dat in 1955 evenwel slechts 89 % bereikte van het niveau van 1938, is, wat betreft de reizigerstreinen, het gevolg van de verhoging van het aanbod die op de vraag vooruitloopt, en, wat betreft het goederenvervoer, van het voldoen van de toegenomen vraag naar vervoerdiensten.

De *personeelsbezetting* van de N. M. B. S. bleef in 1955 gemiddeld bijna gelijk aan het niveau van voorgaand jaar : gemiddeld 77.269 eenheden, tegen 77.638 in 1954 en 87.304 in 1951 (1). Wegens het volume der uit te voeren werken werden in het voorjaar tijdelijk nieuwe arbeiders aangeworven, terwijl het aantal ambtenaren en bedienden nog langzaam afneemt.

De *ontvangsten* van de N. M. B. S. zijn in 1955 gestegen tot 12.417 miljoen frank, terwijl de uitgaven slechts 12.393 miljoen frank bedroegen; er blijft dus een winst van 24 miljoen frank. De stijging van de uitgaven met 588 miljoen frank is toe te schrijven aan de toeneming met 154 miljoen frank van de exploitatie-uitgaven, veroorzaakt door de grotere verkeersdrukte en ook aan de stijging van het aantal pensioentrekkenden en de verhoging van sommige pensioenen. De personeelsuitgaven verminderden echter met 37 miljoen frank. In de uitgaven is niet begrepen de betaling aan de Staat van de verkeersbelasting (248 miljoen frank), die ook dit jaar uitgesteld werd; de som der voorschotten, terug te betalen aan de Staat, is aldus opgelopen tot 1.601 miljoen frank.

De stijging van de ontvangsten met 962 miljoen frank is te danken aan de toeneming van de ontvangsten uit het reizigersverkeer met 115 miljoen frank, aan de toeneming van de ontvangsten uit het goederenverkeer met 549 miljoen frank en aan de verhoging van de bijdragen van de Staat met 239 miljoen frank.

Het in 1955 bereikte financieel evenwicht betekent niet dat de grote moeilijkheden van de N. M. B. S., de ongemeen hoge pensioenlast, het onvolledig vergoede vervoer van vele reizigers, vooral het pendelverkeer, en de ongelijke concurrentiestrijd, tegen de waterweg vooral, een oplossing zouden nabij zijn.

De vervanging van het verouderd materieel gebeurt geleidelijk en de produktiviteit van de spoorweg neemt toe, dank zij het gebruik van modern materieel en de toepassing van verbeterde exploitatiemethodes.

---

(1) Ondanks de toeneming van het verkeer is het gemiddeld aantal personeelsleden tewerkgesteld op de exploitatierekening tot 64.966 eenheden verminderd; dit aantal bedroeg 65.876 in 1954 en 73.398 in 1951.

2. — *Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.*

De activiteit van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen ontwikkelt zich verder zoals tijdens de voorgaande jaren. Enerzijds, is het spoorwegnet verder gekrompen tot 2.310 km, waarvan 1.271 elektrisch geëxploiteerd, tegen respectievelijk 2.553 km en 1.291 km einde 1954, doch, anderzijds, werd het net der openbare autobusdiensten uitgebreid tot 7.735 km, tegen slechts 6.140 km einde 1954.

De N. M. V. B. zet de omschakeling van haar net voort naar elektrische trams, daar waar de verkeersdrukte groot is, en naar bussen, daar waar deze minder groot is, terwijl bovendien het net der busdiensten nog voortdurend uitgebreid wordt. De wijzigingen welke het verkeer ondergaat zijn grotendeels het gevolg van deze politiek of zij worden er door mogelijk gemaakt. Zo valt het goederenvervoer terug op een veel lager peil dan vóór de oorlog, niettegenstaande de hoogconjunctuur, doordat een aantal spoorlijnen werden afgeschaft en ingevolge een wijziging in voor de klant ongunstige zin van de tarieven voor E. G. K. S.-produkten. Het in 1955 vervoerde gewicht bedraagt slechts 37 % van het vervoer van 1938; in tonkilometers gerekend komt men slechts tot 21%, doordat de gemiddelde reisweg teruggelopen is van 17 kilometer tot 9 kilometer.

Daartegenover staat dat het aantal reizen, dank zij gunstige omstandigheden en de uitbreiding van de aangeboden diensten, in 1955 globaal iets sterker toegenomen is dan tijdens de voorgaande jaren. Bovendien gaat de verschuiving van het verkeer tussen de verschillende door de maatschappij gebruikte verkeersmiddelen verder. Opmerkelijk is dat, niettegenstaande de geleidelijke daling sedert enkele jaren, het aantal spoorreizen in 1955 toch nog 201 miljoen bedroeg, tegen slechts 187 miljoen in 1938, ofschoon sedertdien ongeveer 2.500 kilometer spoorlijn werden opgebroken. Terzelfder tijd is het aantal busreizen geklommen van 6 miljoen in 1938 tot 97 miljoen in 1955.

Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen
Aantal reizigers
(duizenden)

JAARTAL	Totaal	Elektrische trams	Stoomtrams	Motorwagens	Bussen
1938	193.574	167.601	1.802	17.845	6.326
1951	281.608	220.405	438	19.803	40.958
1952	279.169	213.196	123	17.168	48.683
1953	282.644	203.244	—	12.770	66.629
1954	287.765	202.836	—	8.863	76.066
1955	298.056	195.810	—	5.600	96.646

Bron : Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

Buiten de openbare diensten heeft de N. M. V. B. een groeiend aantal zgn. speciale busdiensten ingelegd ten behoeve van het pendelverkeer van scholieren en arbeiders. Op 31 december 1955 was dit net 26.569 km groot, tegen 19.890 km een jaar tevoren. Zeer dikwijls verloopt dit verkeer over grote afstanden (tot 100 km en meer) en tussen gewesten en centra waar verkeer met de gewone openbare verkeersmiddelen te veel tijd in beslag neemt. De aangerekende tarieven, welke

de kostprijs dekken, liggen lager dan de gesubsidieerde abonnementstarieven op de openbare diensten, doordat deze speciale buslijnen in uitzonderlijk gunstige omstandigheden werken (vast cliënteel, optimale bezetting der voertuigen).

De totale ontvangsten van alle lijnen samen bedroegen 1.418 miljoen frank in 1955 en de uitgaven beliepen 1.362 miljoen frank, tegen respectievelijk 1.393 miljoen en 1.336 miljoen frank in 1954. De inkomsten van de busdiensten stegen met 88 miljoen frank tot 507 miljoen, doch deze van de spoorwegen daalden met 62 miljoen frank tot 911 miljoen frank. De lichte daling van de winst, ondanks de toeneming van het verkeer, is te wijten aan de verhoging van de verkeersbelasting.

De personeelsbezetting was op 31 december 1955 op 1,5 % na, even hoog als een jaar tevoren. De sedert 1946 ingezette vermindering van het personeel, gevolg van de ondernomen rationalisatie, is wellicht ten einde; de maatschappij verwacht integendeel meer personeel te moeten aanwerven ingevolge de toeneming van het verkeer en de verkorting van de werktijd.

In de loop van het jaar werden 266 km spoor opgebroken en werd de vervanging van verouderd materieel in versneld tempo voortgezet : de elektrische uitrusting van enkele spoorlijnen werd vernieuwd en een groot aantal nieuwe voertuigen in dienst gesteld. Het aantal bussen steeg tot 718 door aankoop van 216 nieuwe en buiten gebruik stellen van 21 oude. Voor 1956 of 1957 wordt voorzien dat 3 gyrobussen, 162 autobussen en 50 nieuwe elektrische motorwagens zullen in gebruik genomen worden.

§ 2. — BINNENSCHEEPVAART

De stijgende tendens, welke de activiteit van de binnenvaart in België kenmerkt sedert de voorbije oorlog en slechts in 1952 door de conjunctuurdaling even onderbroken werd, is in 1955 door de conjuncturele expansie zodanig versterkt geworden dat de toeneming van het verkeer, in tonkilometers uitgedrukt, van het ene jaar tot het andere niet minder dan 12,2 % bedraagt, terwijl het vervoerde gewicht steeg met 11,2 %. De gemiddelde afstand, waarover de goederen worden vervoerd binnen de landsgrenzen, welke ingevolge het afnemen van het relatieve belang van het binnenlands vervoer sedert enkele jaren daalde, is in 1955 opnieuw licht gestegen tot 81,2 km, tegen 80,6 km in 1954. Het in het binnenland vervoerde gewicht, dat in 1951 en in 1953 iets meer dan 45 % van het totaal innam, besloeg in 1954 van het totaal vervoerde gewicht slechts 41,0 % en in 1955 slechts 39,7 % : hier doet zich dus een gelijkaardig verschijnsel voor als bij de spoorweg werd vastgesteld, met dit verschil dat het binnenlands vervoer toch toeneemt, doch minder sterk dan het vervoer over de grens.

Binnenvaart

Totaal vervoer

JAARTAL	Vervoerde tonnen (duizenden)	Ton-kilometers (miljoenen)
1938 (a)	33.718	2.939
1951	41.649	3.474
1952	39.547	3.389
1953	46.945	3.928
1954	51.093	4.116
1955	56.840	4.617

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Raming.

Binnenvaart

Indeling volgens de aard van het vervoer

JAARTAL	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal
	Absolute cijfers (duizenden tonnen)				
1938 (a)	12.352	7.697	7.954	5.710	33.718
1951	18.841	12.799	9.090	919	41.649
1952	17.127	12.275	9.229	914	39.546
1953	21.339	13.947	10.524	1.134	46.945
1954	20.936	15.804	12.750	1.603	51.093
1955	22.572	16.441	15.826	2.001	56.840
	Toe- of afneming van het vervoer (percenten t. o. v. het vorige jaar)				
1951	+ 9,3	+ 17,8	+ 24,4	+ 6,2	+ 14,8
1952	— 9,1	— 4,1	+ 1,5	— 0,6	— 5,1
1953	+ 24,6	+ 13,6	+ 14,0	+ 24,1	+ 18,7
1954	— 1,9	+ 13,3	+ 21,6	+ 41,4	+ 8,8
1955	+ 7,8	+ 4,0	+ 24,1	+ 24,8	+ 11,2

(a) Raming.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Dank zij het zachte weder was de winterinzinking van het scheepvaartverkeer in 1955 zwak, doch de toeneming in maart, die vorige jaren telkens sterk geweest was, was even zwak. Als weerslag van de havenstaking te Antwerpen daalde het verkeer in juli en, na een hoogtepunt in oktober, opnieuw vrij sterk in november. De oorzaak van deze ongewone evolutie ligt in het doorheen gans het jaar in verhouding tot de vraag goed aangevoelde tekort aan scheepsruimte, tekort dat in november ten top gedreven werd door de lage waterstand van de Rijn.

In 1955 is het vervoer van alle soorten goederen toegenomen, met uitzondering evenwel van het vervoer van bouwmaterialen, dat licht afgenomen is, niettegenstaande de gestegen activiteit van het bouwbedrijf, grotendeels ingevolge de sterke concurrentie van het vrachtwagenvervoer, dat overslag en dus verlies uitschakelt. In vergelijking met de toestand van 1951 is de structuur van het vervoer niet veel veranderd, behalve dat het vervoerde gewicht van bouwmaterialen relatief en absoluut afgenomen is en dat van metaalwaren integendeel sterk toegenomen.

De toeneming van het verkeer in 1955 was zeer ongelijk verdeeld over de verschillende waterwegen van het land : zij was onbeduidend op de kanalen in de gewesten Borinage en Centrum en zelfs op de Brabantse kanalen, doch zij bedroeg tussen 10 en 20 % op de overige bevaarbare kanalen en rivieren. Het verkeer lag op de Kempische kanalen 51,0 % hoger dan in 1951 en op de Maas en de Samber zelfs 62,2 %, terwijl het op de kanalen van de Borinage en het Centrum 9,9 % minder bedroeg.

Binnenvaart

Vervoerde goederen

(duizenden tonnen)

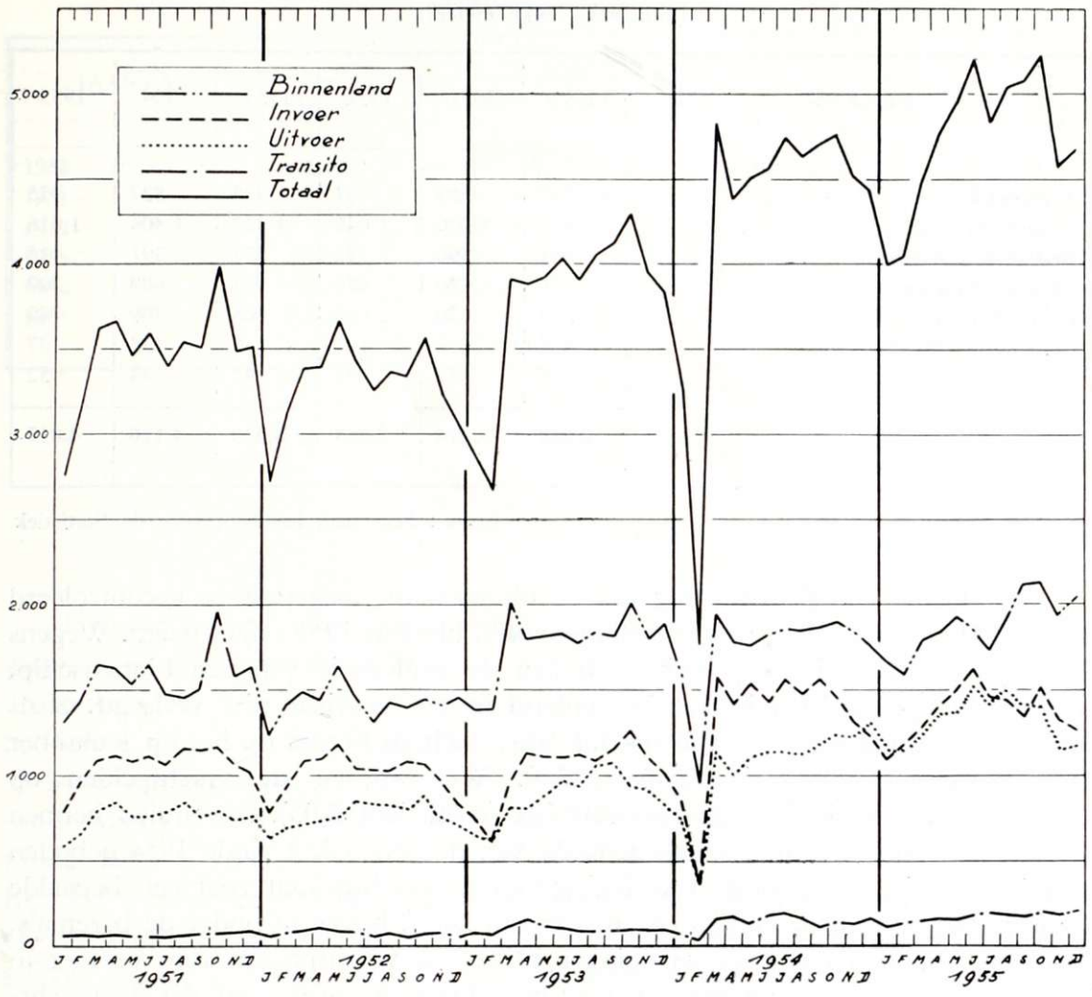

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen

(miljoenen tonkilometers)

AARD DER GOEDEREN	1938(a)	1951	1952	1953	1954	1955
Voedingswaren en landbouwprodukten ..	251	242	245	258	321	350
Vaste brandstoffen	1.083	1.052	1.095	1.145	1.249	1.422
Ertsen	221	240	267	232	240	293
Metaalprodukten	125	190	185	292	330	399
Bouwmaterialen	801	452	374	486	429	411
Steengroefprodukten		655	627	796	764	856
Textiel- en lederprodukten	458	9	8	9	10	10
Scheikundige produkten		342	292	345	389	411
Nijverheidsvetten en -oliën		159	179	210	232	268
Allerhande		133	114	155	151	197
Totaal	**2.939**	**3.474**	**3.389**	**3.928**	**4.116**	**4.617**

(a) Benaderende cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens bekken

(miljoenen tonkilometers)

BEKKEN	1938(a)	1951	1952	1953	1954	1955
Zeeschelde	745	759	743	793	827	975
Kempische kanalen	851	1.070	1.040	1.337	1.404	1.616
Brabantse kanalen	281	390	378	371	391	415
Maas en Samber	378	436	434	567	609	707
Boven-Schelde	544	620	606	665	709	789
Centrum en Borinage	104	152	147	152	132	137
IJzer en kust	36	47	41	43	44	52
Totaal	**2.939**	**3.474**	**3.389**	**3.928**	**4.116**	**4.617**

(a) Benaderende cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De algemene reglementering van de binnenvaart, toegepast en gecontroleerd door de Dienst voor Regeling der Binnenvaart, bleef in 1955 ongewijzigd. Wegens de stijging van de kosten, verbonden aan de exploitatie van een binnenschip, werden de vrachtgelden in het binnenland in het voorjaar niet verlaagd, zoals tijdens de voorgaande jaren gebruikelijk was, doch zij bleven op het op 1 oktober 1954 vastgestelde peil (coëfficiënt 1,96). Wel werden de vrachtgelden op 1 oktober 1955 verhoogd zoals gebruikelijk (coëfficiënt 2,05). Bovendien hebben de vrachtencomités ruim gebruik gemaakt van de hen sedert einde 1954 geboden mogelijkheid (1), verhoging of verlaging van de vrachtgelden voor een bepaalde reisweg voor te stellen, binnen een marge van 20 % boven of onder de barema's. Rekening houdend met deze wijzigingen bleven de vrachtprijzen voor vervoer in het binnenland globaal op een vrij laag peil. Daartegenover staat dat de vrachtprijzen voor vervoer over de grens, die aan generlei reglementering onderworpen zijn, in 1955 zeer sterk zijn opgelopen.

De samenstelling van de vloot evolueerde verder in dezelfde zin als tijdens voorgaande jaren, met dit verschil dat de totale tonnenmaat in plaats van af te nemen onbeduidend is toegenomen. Het aantal en de totale tonnenmaat der motorschepen stijgt verder, minder ingevolge nieuwe bouw dan wel door het inbouwen van een motor in bestaande schepen. In 1955 werd met financiële hulp van de Dienst voor Regeling der Binnenvaart in 136 schepen een motor ingebouwd. Intussen veroudert de vloot zeer sterk : meer dan 40 % der schepen werden gebouwd vóór 1920, terwijl 35 jaar als een normale gemiddelde levensduur aangezien wordt. Samen met de toeneming van het verkeer en de uitvoering van de sedert 1947 aangevatte werken om de waterwegen voor grote schepen toegankelijk te maken, maakt deze toestand een groter bouwvolume wenselijk. Aanvullende maatregelen van financiële en vooral van fiscale aard blijven evenwel gewenst temeer nu de gestegen prijzen voor nieuwe bouw een hinderpaal meer vormen voor de vernieuwing van de vloot.

(1) Ministerieel besluit van 25 september 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 30 september 1954).

Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart
Stand per 31 december

JAARTAL	Met motor		Zonder motor		Totaal	
	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat
1938	2.138	563.892	4.774	1.872.908	6.912	2.436.800
1951	3.539	1.139.538	2.655	1.228.900	6.194	2.368.438
1952	3.656	1.203.209	2.426	1.142.398	6.082	2.345.607
1953	3.822	1.288.182	2.183	1.051.680	6.005	2.339.862
1954	3.999	1.385.219	1.932	944.795	5.931	2.330.014
1955	4.161	1.464.719	1.745	873.287	5.906	2.338.006

Bron : Ministerie van Openbare Werken.

§ 3. — WEGVERVOER

Het aantal motorvoertuigen in België is sedert de voorbije oorlog onophoudend gestegen en deze toeneming vertoont nog geen neiging tot verzwakken. Ofschoon de laatste door het Nationaal Instituut voor de Statistiek opgemaakte gegevens het aantal motorvoertuigen aangeven op 15 december 1953 is het mogelijk aan de hand van gegevens betreffende de montage in België, de invoer en de uitvoer, een raming voorop te stellen welke van de werkelijkheid niet te ver afwijkt. Einde 1953 waren er in België volgens de statistiek 368.000 personenwagens. In 1954 werden er 72.000 in het land gemonteerd, 21.000 ingevoerd en 11.000 nieuwe wagens uitgevoerd uit de B. L. E. U., zodat men mag aannemen dat bijna 80.000 wagens in België verkocht werden, afgezien van de voorraadschommeling bij de verdelers en van de verkoop in het Groothertogdom Luxemburg. Neemt men aan dat 12 % van de bij het begin van het jaar bestaande wagens in de loop van dat jaar verdwenen zijn, wat bij een toenemend aantal wagens misschien niet zo laag geschat is, dan waren er einde 1954 ongeveer 400.000 personenwagens in België. In 1955 is de verkoop van nieuwe wagens opgelopen tot ongeveer 85.000 wagens (montage 98.000; invoer 12.000; uitvoer 25.000, de verkoop in het Groothertogdom Luxemburg inbegrepen), terwijl slechts 10 % der wagens verdwenen, in de hypothese dat de verkoop van tweedehandswagens beter ging, zodat er bij het einde van 1955 ongeveer 440.000 à 450.000 wagens waren.

Volgens de laatste statistiek waren er bij het einde van 1953 in België 162.000 bussen en vrachtwagens van alle soort. In 1954 werden er 14.000 in België gemonteerd, 4.000 ingevoerd en 2.000 uitgevoerd; de verkoop in de B.L.E.U. kan dan ongeveer 16.000 wagens bedragen hebben. In 1955 lag de verkoop blijkbaar niet veel hoger, vermits iets meer dan 16.000 wagens gemonteerd werden, 3.000 ingevoerd en ongeveer even veel uitgevoerd. Rekening gehouden met het wegvallen van ongeveer 5 % der wagens per jaar, kan het aantal bussen en vrachtwagens bij het einde van 1955 dan ook niet veel meer dan 178.000 bedragen hebben.

Nochtans mag men aannemen dat het gebruik der vrachtwagens bij de hoogconjunctuur in 1955 veel drukker geworden is, hetgeen, vermits het eigen vervoer (9/10 van het aantal vrachtwagens worden hiervoor gebruikt) tot weinig intensief gebruik kan leiden, best mogelijk is. Op dit intensiever gebruik van de vrachtwagens wijst toch de stijging van het benzineverbruik, dat in 1955 opgelopen is tot 1.400 miljoen liter, tegen 1.246 miljoen liter in 1954. Terwijl het benzineverbruik in 1954 met 5,3 % toenam, het aantal personenwagens met 8 à 9 % en het aantal bussen en vrachtwagens zeer weinig, is het benzineverbruik in 1955 met 12,4 % toegenomen, het aantal personenwagens met 10 % en het aantal vrachtwagens weer weinig. Het aantal zware personenwagens neemt nog steeds minder sterk toe dan het aantal kleine en halfzware en de toeneming van het aantal « zondagsrijders » haalt het wellicht nog steeds op diegenen die hun wagens intensief gebruiken, zoals reeds tijdens de voorgaande jaren werd vastgesteld. Het hoger benzineverbruik kan dan enkel verklaard worden door de toeneming van het goederenvervoer.

Het aantal vrachtwagens, voorzien van een vergunning voor vervoer van goederen voor rekening van derden in gans België, is in 1955 slechts weinig toegenomen tot naar raming iets minder dan 9.300 bij het einde van het jaar, tegen 9.209 op 31 december 1954 en 8.863 einde 1953. Bij de vervanging van oud materieel door nieuw nemen de gemiddelde afmetingen der voertuigen evenwel toe en de totale vervoercapaciteit stijgt vlugger dan het aantal vrachtwagens.

In 1955 heeft het speciaal en tijdelijk Wegenfonds, opgericht bij de wet van 11 juli 1952 (1), verbintenissen aangegaan ten belope van 621.548.000 F, hetgeen de som der verbintenissen, door dit fonds aangegaan sedert zijn oprichting, brengt op 2.664.163.000 F.

Bij de wet van 9 augustus 1955 (2), een door de Kamers goedgekeurd ontwerp van de Regering, werd het Wegenfonds van 1952, dat over geen werkelijke autonomie beschikte, vervangen door het « Wegenfonds 1955-1969 ». Dit nieuw organisme, dat als juridische persoonlijkheid werd opgericht, wordt beheerd door de Minister van Openbare Werken en Wederopbouw. De Staat stelt gratis zijn personeel en zijn materieel ter beschikking van het Wegenfonds. In tegenstelling tot de beperkte opdracht van het eerste Wegenfonds, strekt deze van het nieuwe Wegenfonds zich uit tot gans het wegennet van de Staat : de aanleg van het net autosnelwegen, uitgestippeld bij de wet van 11 juli 1952 en in de « Verklaring nopens de aanleg van grote internationale verkeerswegen » (3), de normalisering en modernisering van het primair en secundair wegennet en de aanleg van toegangswegen tot de grote agglomeraties. Het gewone onderhoud van het wegennet en het herstel van oorlogsschade vallen zoals voorheen ten laste van de Staat. Het Wegenfonds 1955-1969 zal zelf leningen uitschrijven tot een totaal bedrag van

(1) *Belgisch Staatsblad* van 28 september 1952.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 2 september 1955.
(3) Ondertekend te Genève op 16 september 1950.

30 miljard frank, zonder enige andere tussenkomst van de Staat dan een voorafgaande toelating. Bovendien ontvangt het ongeveer 1 miljard frank, som waarover het oude Wegenfonds nog beschikte, en een jaarlijkse dotatie van de Staat om de rentelast van de leningen te dekken.

Van 10 september, datum waarop het zijn werking aanving, tot 31 december 1955 heeft het nieuwe Wegenfonds reeds verbintenissen aangegaan ten belope van 527.991.000 F. Daarbuiten heeft de Staat in 1955 nog 396.006.000 F uitgegeven voor onderhoud van het wegennet, 50.106.000 F voor verbeteringswerken en 89.257.000 F ter herstelling van oorlogsschade. Alles samen, werd dus in 1955 door de Staat 1.684.908.000 F besteed aan het wegennet, tegen 1.618.185.000 F in 1954.

De totale lengte van 's Rijks wegennet bedroeg 9.838 km op 31 december 1955 of 128 km meer dan een jaar tevoren. Geregeld neemt de weglengte, voorzien van discontinue verharding af ten voordele van deze met moderne bekleding : 15,7 % van de lengte van het wegennet was verhard met cementbeton (tegen 15,2 % einde 1954), 5,0 % met asfaltbeton (tegen 4,1 %), 22,9 % had keibestrating met een of andere bekleding (tegen 22,8 %), 23,9 % teermacadam (tegen 24,1 %), 6,6 % gewone keibestrating op fundering (onveranderd), 15,6 % keibestrating zonder fundering (tegen 16,6 %), 8,2 % mozaïek (tegen 8,5 %) en 2,1 % diverse verharding (onveranderd). Bovendien bedroeg de lengte van het wegennet, behorend aan de provinciën, 1.323 km en waren er 11.390 km gemeentewegen van groot verkeer.

§ 4. — ZEESCHEEPVAART

Het aandeel der onder Belgische vlag varende schepen in het scheepvaartverkeer te Antwerpen bedroeg 4,6 % in 1955 wat betreft het aantal binnengevaren schepen, 5,6 % wat betreft hun gezamenlijke tonnenmaat, steeds rekening houdend met de frekwentie van het aanleggen van deze schepen te Antwerpen. In 1954 bedroegen deze verhoudingscijfers respectievelijk 4,6 % en 5,4 %. De activiteit van de Belgische vloot loopt dus gelijkmatig op met de toeneming van de scheepvaartbeweging te Antwerpen, terwijl de gemiddelde tonnenmaat van de te Antwerpen binnenlopende Belgische schepen gestegen is tot netto 3.046 ton naar Belgische meetwijze of 2.481 N. R. T., tegen 2.872 ton naar Belgische meetwijze of 2.339 N. R. T. in 1954, terwijl de gemiddelde tonnenmaat van alle te Antwerpen binnenvarende schepen 2.473 ton naar Belgische meetwijze of 2.014 N. R. T. bedroeg in 1955 en een weinig minder in 1954.

De hierboven vermelde gemiddelden worden sterk gedrukt door de relatief hoge frekwentie waarmede de kleine schepen de thuishaven aandoen. De gemiddelde netto-tonnenmaat van de Belgische schepen bedroeg bij het einde van 1955 toch 5.495 ton naar Belgische meetwijze of 4.476 N. R. T., tegen respectievelijk 5.248 ton of 4.274 ton een jaar voordien. Deze stijging is te danken aan de toeneming van het tonnage tankerruimte, terwijl de rest van de vloot kwantitatief weinig verandering onderging.

Belgische koopvaardijvloot (a)
Stand per 1 januari

OMSCHRIJVING	Jaartal	Stoom-schepen	Motor-schepen	Totaal
Aantal schepen	1938	76	16	92
	1949	52	39	91
	1953	40	51	91
	1954	39	51	90
	1955	32	50	82
	1956	32	50	82
Belgische bruto-tonnenmaat	1938	266.344	79.979	346.323
	1949	216.467	175.511	391.978
	1953	200.257	236.786	437.043
	1954	191.005	229.130	420.135
	1955	198.254	232.068	430.322
	1956	221.033	229.544	450.577
Belgische netto-tonnenmaat	1938	182.620	53.861	236.481
	1949	156.170	122.970	279.140
	1953	148.242	167.256	315.498
	1954	141.752	163.722	305.474
	1955	148.427	164.954	313.381
	1956	165.573	164.573	330.146

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen.

(a) De schepen, toebehorend aan de Staat, niet inbegrepen.

Weliswaar werden vijf schepen aan het buitenland verkocht, waaronder een tankschip, doch vijf nieuw gebouwde schepen, waaronder drie tankers kwamen in de plaats. Het aandeel der tankers in de totale netto-tonnenmaat van de Belgische handelsvloot is hierdoor gestegen tot 22,7 %, tegen 16,3 % in 1954. Omstreeks het midden van 1955 was 18 % van de scheepsruimte der Belgische handelsvloot minder dan 5 jaar oud, tegen 21 % van de wereldvloot; 24 % lag tussen 5 en 10 jaar, tegen 13 % van de wereldvloot; 42 % lag tussen 10 en 15 jaar, tegen 40 % van de wereldvloot; 16 % was ouder dan 15 jaar, tegen 27 % van de wereldvloot. De vergelijking valt lang niet ongunstig uit voor de Belgische vloot, vermits toch 42 % van de scheepsruimte niet ouder was dan 10 jaar, tegen slechts 34 % van de wereldvloot. De Belgische handelsvloot werd reeds vrij kort na de oorlog vernieuwd en uitgebreid, hetgeen in vele andere landen pas jaren later kon gebeuren. Globaal blijft de Belgische vloot klein, in verhouding tot de Belgische overzeese handel en tot de wereldvloot, doch haar ontwikkeling houdt ongeveer gelijke tred met de scheepvaartbeweging in de Belgische havens, met deze in de haven van Antwerpen in het bijzonder, en met de ontwikkeling van de vloot der andere Europese landen, terwijl zij kwalitatief ongetwijfeld goed te noemen is (leeftijdsopbouw, gemiddelde tonnenmaat, aandrijving).

Aard der schepen van de Belgische vloot

OMSCHRIJVING	1 januari 1955		1 januari 1956	
	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)
Gemengde passagiersschepen ...	5	53.844	5	53.844
Gemengde vrachtschepen	25	178.577	24	167.550
Vrachtschepen	43	121.572	42	120.877
Fruitvrachtschepen	2	6.245	2	6.245
Tankschepen	7	70.084	9	102.061

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen.

Het volume der uitstaande bestellingen blijft hoog : één turbinetanker van 29.650 D. W. T., twee paketboten van elk 10.350 D. W. T., waarvan een in het buitenland besteld, zeven motorvrachtschepen, waarvan drie van 9.600 D. W. T. en vier van 12.000 D. W. T. en een kustvaarder van 900 D. W. T., alles samen 128.050 D. W. T. Het Fonds voor het Uitreden en het Aanbouwen van Zeeschepen heeft geen nieuwe kredieten toegestaan, terwijl de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid in samenwerking met de Algemene Spaar- en Lijfrentekas 33 kredieten verleende aan zeevisserijrederijen voor een globaal bedrag van 55.465.020 F.

De Belgische rederijen worden ongetwijfeld tot kwalitatieve verbetering van hun vloot genoopt door de relatief hoge uitbatingskosten, die in 1955 verder gestegen zijn. Wel werden de tarieven van de lijnvaart, welke toch de Belgische rederijen haast uitsluitend aanbelangt, met 10 tot 15 % verhoogd, doch deze tarieven volgen niet eens bij benadering de sterke stijging van de vrachtprijzen voor de wilde vaart. Deze laatste zijn, na een eerste sterke stijging einde 1954, in het voorjaar 1955 terug licht gedaald, om daarna zeer sterk op te lopen, zonder evenwel het niveau van 1951 te bereiken. Aanleiding tot de stijging van de vrachtprijzen voor droge vracht waren vooral de toeneming van het vervoer van steenkolen uit Noord-Amerika naar Europa en naar Japan en de stijgende vraag naar ijzererts vanwege de ijzer- en staalnijverheid over geheel de wereld, die meer en meer moet beroep doen op bevoorrading van overzee. De vrachtprijzen voor petroleumtankers, die in 1953 en 1954 om een laag peil schommelden, zijn van einde 1954 tot einde 1955 meer dan verdubbeld.

Indexcijfers van de vrachtprijzen (a)
(1952 = 100)

MAAND	1953		1954		1955	
	Wilde vaart	Tijd-bevrachting	Wilde vaart	Tijd-bevrachting	Wilde vaart	Tijd-bevrachting
Januari	79,3	59,8	71,9	58,3	115,1	114,6
Februari	80,0	61,5	77,6	62,0	119,8	123,8
Maart	83,2	64,8	77,4	63,4	113,7	113,8
April	86,5	69,7	75,8	64,5	110,2	102,3
Mei	82,2	65,5	77,4	58,0	122,7	124,2
Juni	73,8	61,6	77,6	64,2	128,0	135,4
Juli	75,8	57,4	79,9	59,9	130,0	145,8
Augustus ...	73,9	59,0	80,1	61,4	129,9	137,0
September ..	73,9	56,4	90,6	71,8	138,1	142,0
Oktober	77,5	56,3	99,5	84,0	148,9	151,2
November ..	73,8	58,0	110,4	101,8	135,5	135,6
December ...	71,5	57,8	115,5	109,0	140,1	132,2
Jaarindexcijfer	**77,5**	**60,7**	**86,1**	**71,0**	**127,7**	**129,9**

(a) Vrachtprijzen in ponden gesteld, tankschepen uitgesloten.

Bron : Chamber of Shipping, London.

§ 5. — HAVENBEDRIJVIGHEID

1. — *Haven van Antwerpen.*

In 1955 bereikte de scheepvaartbeweging in de haven van Antwerpen nieuwe topcijfers : 13.731 schepen, metende netto 33.957.000 t naar Belgische meetwijze of 27.658.000 N. R. T., zijn de haven binnengelopen, tegen 12.900 schepen metende respectievelijk 31.610.000 t of 25.746.000 N. R. T. in 1954 en slechts 11.425 schepen, metende 26.505.000 t naar Belgische meetwijze of 21.579.000 N. R. T. in 1951. De beschikbare scheepsruimte bedroeg 7,4 % meer dan in 1954, 28,1 % meer dan in 1951 en 38,4 % meer dan in 1938, dat evenwel geen topjaar was.

In de rangschikking naar de vlag welke de binnenvarende schepen voeren, kwam de Britse steeds vooraan met 20,7 % van de totale scheepsruimte, gevolgd door de Nederlandse, de Noorse en de Duitse. Onder Nederlandse en Duitse vlag voeren vrij veel kustvaarders, terwijl onder Britse en meer nog onder Noorse vlag vooral grote schepen toekwamen. De Belgische vlag bleef net als in 1954 op de zevende plaats.

De goederenaanvoer, die in september en oktober 1954 hoog opgelopen was, viel tijdens de maanden november tot april op een iets lager peil terug, om zich dan van mei af op een hoger niveau te begeven, uitgezonderd in juni en vooral juli, toen een langdurige staking van de havenarbeiders het werk belemmerde. De goederenafvoer, die pas tegen het einde van 1954 gestegen was, steeg pas opnieuw en dan zeer sterk tegen het einde van het jaar. Hier was de inzinking, veroorzaakt door de staking, zelfs veel sterker dan bij de invoer. Globaal werden 12,8 % meer goederen gelost dan in 1954 en 13,1 % meer goederen geladen.

Internationaal verkeer in de haven van Antwerpen

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938 (a)	11.873	11.706	4.589	4.412	1.792	380
1951 (b)	15.138	14.026	4.853	3.556	1.665	410
1952 (b)	15.653	11.820	4.214	4.014	873	307
1953 (b)	14.417	13.767	4.691	3.946	1.168	301
1954 (b)	15.311	13.094	4.907	3.769	1.172	304
1955 (b)	17.269	14.806	5.375	4.407	1.354	417

(a) Nettogewicht.
(b) Brutogewicht.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Vergeleken met de bedrijvigheid van 1951 blijkt dat in 1955 de uitvoer van goederen uit de B. L. E. U. over de haven van Antwerpen 9,0 % meer bedroeg en de invoer zelfs 29,8 %, hetgeen evenwel voor een groot deel aan de toegenomen activiteit van de petroleumraffinaderijen te danken is. Daarentegen bedroeg de ingaande doorvoer 1,2 % minder dan in 1951 en de uitgaande doorvoer 12,9 % minder, zodanig dat, op een totale goederenomslag van 32,0 miljoen ton in 1955, de rechtstreekse doorvoer hiervan slechts 25,7 % innam, tegen nog 30,1 % in 1951 en ongeveer 40 % vóór de laatste wereldoorlog.

De goederenaanvoer bestond in 1955 hoofdzakelijk uit 5.739.000 t ruwe aardolie, 3.213.000 t ertsen, 2.015.000 t graan en 1.263.000 t steenkolen en cokes : globaal 13.472.000 t massagoed en 3.797.000 t stukgoed. De afvoer bestond hoofdzakelijk uit 4.938.000 t ijzer en staal, 2.453.000 t steenkolen en cokes, 1.862.000 t meststoffen en 1.036.000 t cement. Globaal werden 5.136.000 t massagoed en 9.060.000 t stukgoed geladen. Het havenverkeer blijft gekenmerkt door een zeer goede benadering van het evenwicht tussen gelost en geladen volume droge vracht, hetgeen, samen met de snelle behandeling der schepen, onder meer tot gevolg heeft dat de vrachtprijzen voor vervoer naar Antwerpen doorgaans iets lager liggen dan voor de meeste andere havens aan deze zijde van de oceaan.

Niettegenstaande de goederenomslag in 1955 minder is toegenomen dan in de andere grote havens aan de Noordzee, bleek de haven overbelast. Wellicht is deze overbelasting zelfs de hoofdoorzaak van de huidige relatieve achterstand van de haven. De openstelling van de nieuwe Boudewijnsluis ter ontdubbeling van de Kruisschanssluis vergemakkelijkt weliswaar de scheepvaart, doch de gehele haven is te klein geworden om nog een sterke toeneming van de goederenomslag toe te laten. De havenautoriteiten hebben geen vaste ligplaats kunnen toewijzen aan verschillende nieuwe aanvragers, bij gebrek aan beschikbare kaderuimte, en de oppervlakte bouwrijp industrieterrein is uiterst beperkt. Een snelle uitbreiding van de dokken en van hun uitrusting is dan ook dringend geboden (1).

(1) Bij de wet van 5 juli 1956 *(Belgisch Staatsblad* van 9 augustus 1956) wordt een tienjarenplan vastgelegd voor de uitbreiding van de haven van Antwerpen, dat verdubbeling van de totale oppervlakte der dokken voorziet.

Zeeverkeer in de haven van Antwerpen
(duizenden tonnen)

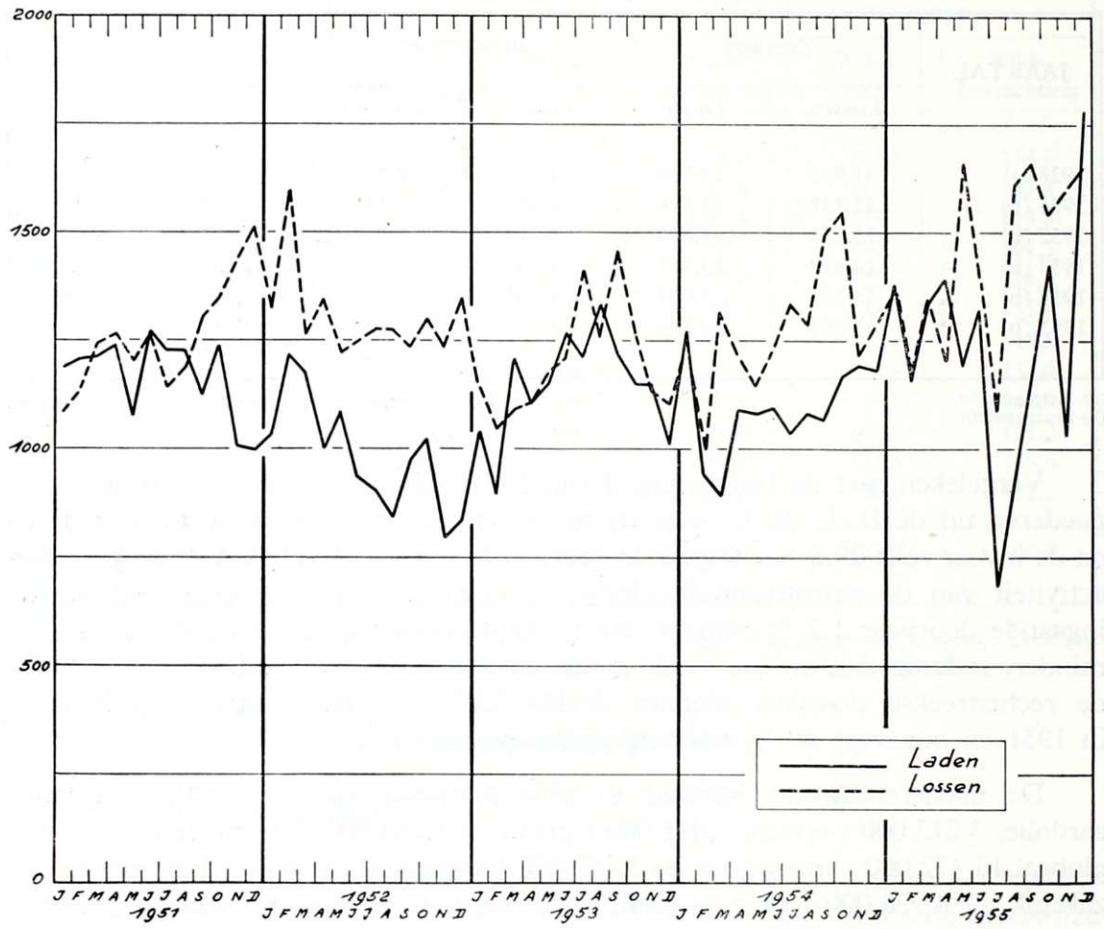

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

2. — *Haven van Gent.*

In 1955 zijn 2.204 schepen metende netto 1.843.000 t naar Belgische meetwijze of 1.501.000 N. R. T. de haven van Gent binnengelopen, tegen slechts 1.757 schepen metende 1.420.000 t naar Belgische meetwijze of 1.157.000 N. R. T. in 1954 en 1.849 schepen metende 1.498.000 t naar Belgische meetwijze of 1.220.000 N. R. T. in 1951. De toeneming bedraagt, wat de beschikbare scheepsruimte betreft, 29,8 % sedert 1954 en 23,0 % sedert 1951. Bovendien werd het niveau van 1938 opnieuw benaderd, doch met een groter aantal kleinere schepen.

De goederenomslag in de Gentse haven van en op zeeschepen is met 37,4 % opgelopen tot 3.268.000 t, tegen 2.379.000 t in 1954 en 2.539.000 t in 1951. In 1938 was de omslag evenwel nog iets hoger, doch het onevenwicht tussen geladen en gelost volume was toen veel groter. Opmerkelijk is de zeer sterke toeneming van de afvoer van goederen naar het buitenland per binnenschip en van de aanvoer per spoorweg.

Internationaal verkeer in de haven van Gent
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938	2.287	1.045	2.036	1.526	198	280
1951	1.548	991	1.766	857	220	48
1952	1.557	936	1.604	646	59	73
1953	1.402	915	1.414	554	70	49
1954	1.360	1.019	1.594	745	113	25
1955	1.853	1.415	1.730	1.864	713	57

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Zeeverkeer in de haven van Gent
(duizenden tonnen)

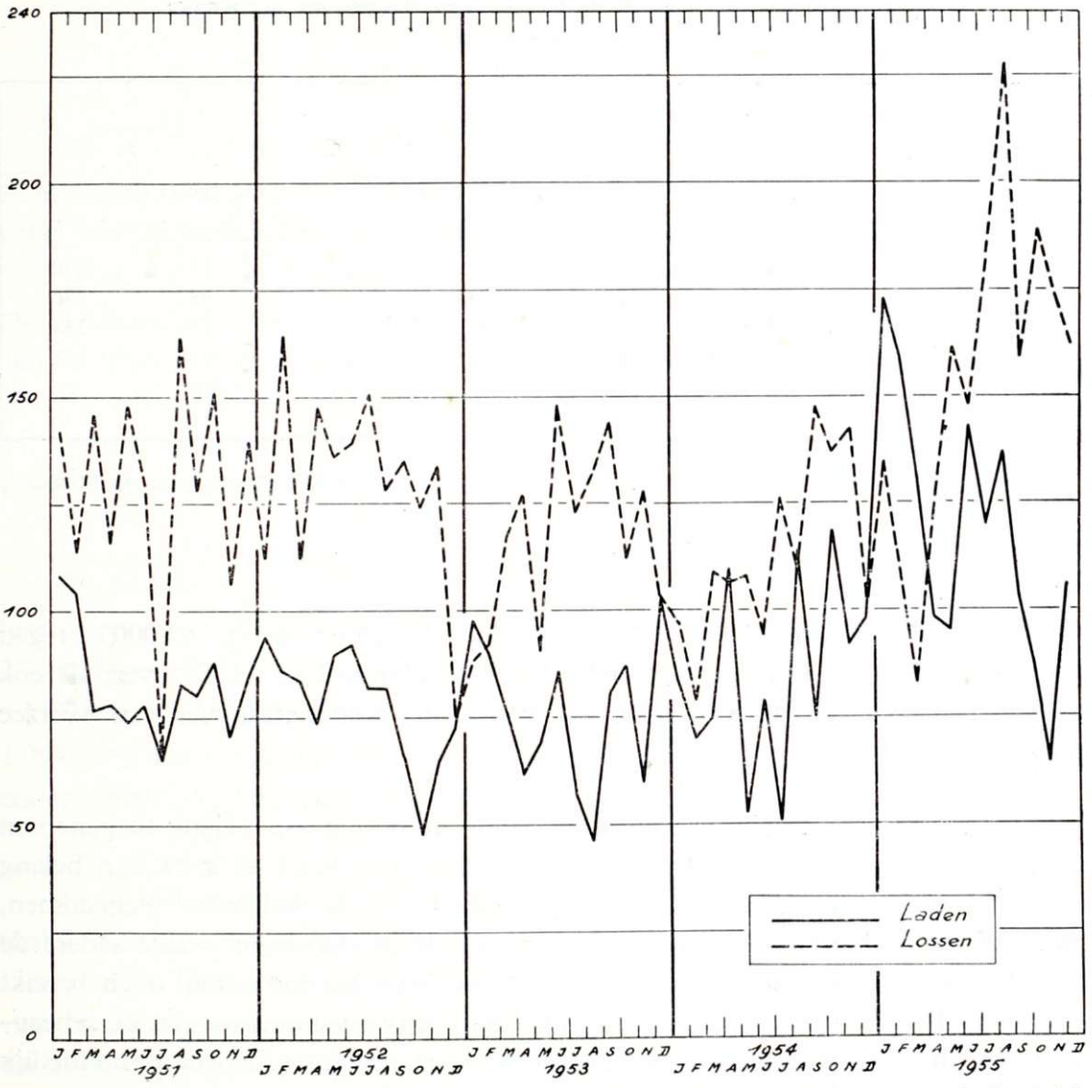

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Te Gent stelt de capaciteit van haven nog geen grenzen aan de bedrijvigheid, zoals te Antwerpen, doch de beperkte afmetingen van de zeesluis te Terneuzen blijven de tonnenmaat der binnenvarende schepen en daardoor ook de bedrijvigheid van de haven en van het omliggende industriegebied beperken.

3. — *Overige havens.*

Als zeehaven komt het havencomplex van Brugge en Zeebrugge op de derde plaats : 1.471 zeeschepen metende netto 2.051.000 t naar Belgische meetwijze of 1.671.000 N. R. T. zijn in 1955 toegekomen, tegen 1.257 schepen metende respectievelijk 1.445.000 t of 1.177.000 N. R. T. in 1954. De helft van het verkeer bestaat uit schepen welke uit Engelse havens komen, waaronder dan vooral de regelmatige lijndienst op Hull.

Internationaal verkeer in de havens van Brugge en Zeebrugge
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938	440	314	153	27	53	130
1951	272	196	194	11	98	136
1952	328	151	248	22	82	234
1953	304	188	345	22	91	221
1954	259	266	370	11	120	226
1955	417	345	383	35	131	145

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De goederenomslag is in 1955 met 45,1 % toegenomen tot 762.000 t, tegen 525.000 t in 1954 en slechts 468.000 t in 1951. Het peil van 1955 overtreft ook licht het niveau van 1938. In 1955 is vooral de goederenaanvoer van overzee toegenomen.

De haven van Brussel is weliswaar sedert de oorlog aan belang toegenomen als internationale binnenvaarthaven, doch als zeehaven heeft zij sterk aan belang ingeboet. De goederenomslag van en op zeeschepen is weliswaar toegenomen, dank zij de conjunctuur en het opruimen van de hindernissen, welke sedert de oorlogsgebeurtenissen de doorgang van grote schepen belemmerden, doch bereikt nog lang niet het peil van 1938. Men mag evenwel niet verwachten dat de scheepvaart, na het openstellen van het zeekanaal voor grotere schepen, onmiddellijk van de geboden mogelijkheden ten volle gebruik maakt.

Internationaal verkeer in de haven van Brussel

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938	196	167	752	377	339	45
1951	42	39	1.112	430	351	70
1952	49	40	1.018	429	319	58
1953	63	43	1.209	655	287	60
1954	56	30	1.187	1.186	324	49
1955	84	39	1.331	1.530	339	53

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 6. — LUCHTVERVOER

De commerciële bedrijvigheid der Belgische luchthavens is in 1955 weer sterk toegenomen. In tegenstelling tot hetgeen werd vastgesteld in 1954, is de vraag naar luchtverkeer sterker toegenomen dan het aanbod, ofschoon dit aanbod even sterk verhoogd werd als het voorgaande jaar. Het totaal aantal vluchten steeg met 12,3 %, evenals in 1954, doch het aantal passagiers bedroeg 18,4 % meer dan in 1954, het gewicht vrachtgoed 11,2 %, het gewicht bagage 20,3 % en het gewicht poststukken 17,0 % meer dan het voorgaande jaar. Naar verhouding is het aantal regelmatige vluchten iets minder gestegen dan het aantal speciale vluchten en vluchten op aanvraag.

De luchthaven van Melsbroek blijft zoals voorheen van overwegend belang : hier vertrokken 233.689 passagiers (op een totaal van 266.956) en kwamen er 232.113 toe (op 267.957), waarvan 48.031 op doorreis (op een totaal van 58.049); 5.117 ton vrachtgoed werden er geladen (op 6.064 ton) en 5.889 ton gelost (op 7.094 ton). De toeneming van het verkeer hield gelijke tred met de evolutie op de andere grote Westeuropese luchthavens.

De SABENA heeft haar transportaanbod in 1955 verhoogd tot 133 miljoen tonkilometer of 9,5 % meer dan in 1954, toen de toeneming 16,6 % bedroeg. Daarentegen blijft de vraag veel gelijkmatiger stijgen, ongeacht de schommelingen van de economische conjunctuur : in 1955 steeg het verkeer met 14,6 % tot in totaal 95 miljoen tonkilometer, terwijl de stijging in 1954 toch 13,3 % bedroeg. De door alle vliegtuigen samen afgelegde afstand is in 1955 met 5,6 % gestegen

Handelsverkeer in de Belgische luchthavens (a)

OMSCHRIJVING	Vluchten			
	Regelmatige	Speciale (b)	Op aanvraag	Totaal (c)
Vliegtuigen (eenheden)				
1951	19.764	1.086	2.613	23.463
1952	22.370	1.353	3.324	27.047
1953	24.989	1.875	2.354	29.218
1954	29.663	1.473	1.668	32.804
1955	33.222	1.790	1.823	36.835
Passagiers (eenheden)				
1951	301.962	10.275	7.844	320.081
1952	330.118	8.075	9.524	347.717
1953	397.580	25.289	7.917	410.786
1954	420.773	16.685	8.103	445.561
1955	486.510	28.310	12.567	527.387
Vrachtgoed (kg)				
1951	7.135.755	940.348	650.479	8.726.582
1952	7.118.242	1.468.647	863.981	9.450.870
1953	9.444.566	1.241.170	678.842	11.464.578
1954	9.976.235	973.569	875.390	11.825.194
1955	11.413.768	1.199.411	536.530	13.149.709
Reisgoed (kg)				
1951	4.923.774	177.994	140.525	5.242.293
1952	5.243.904	139.598	188.829	5.572.331
1953	5.729.658	431.624	146.981	6.308.263
1954	6.002.763	258.057	136.346	6.397.166
1955	6.973.065	506.752	215.429	7.695.246
Poststukken (kg)				
1951	1.637.309	121.653	50.871	1.809.833
1952	1.844.321	421.631	78.454	2.344.406
1953	2.123.243	215.357	78.643	2.417.243
1954	2.085.861	53.308	762	2.139.931
1955	2.338.687	161.755	3.874	2.504.316

Bronnen : Ministerie van Verkeerswezen.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze statistiek omvat het totaal vervoer, dit is zowel bij aankomst als bij vertrek, lokale vluchten niet inbegrepen.
(b) Buiten de voorziene dienstregeling gedane vluchten door maatschappijen die regelmatige lijnen exploiteren.
(c) Totaal der drie voorgaande kolommen; proefvluchten, publiciteit, enz., niet inbegrepen.

en de gemiddelde vervoercapaciteit der gebruikte vliegtuigen blijft toenemen. De gemiddelde ladingscoëfficiënt is gestegen van 68,2 % tot 71,3 %.

Het aantal vervoerde passagiers is in 1955 met 15,0 % gestegen en het aantal reizigerkilometers met 14,5 %, zodat het gemiddeld door een passagier afgelegd aantal kilometers licht gedaald is. In 1954 beliepen deze

Luchtverkeer van de SABENA

JAARTAL	Afgelegde kilometers	Vervoerde reizigers	Reiziger-kilometers	Vrachtgoed (tonkilometers)	Poststukken (tonkilometers)	Totaal aantal tonkilometers	Ladingscoëfficiënt (percentage)
1938	3.331.249	34.110	18.083.116	405.340	432.244	2.645.895	47,0
1951	19.181.048	260.674	308.582.645	19.336.285	2.304.640	52.481.334	72,6
1952	21.243.303	277.028	377.134.558	16.471.698	3.155.391	57.176.133	72,8
1953	25.253.817	375.185	514.084.560	18.579.504	3.738.992	73.327.394	70,2
1954	28.090.355	391.756	567.228.555	23.013.428	4.258.587	83.081.515	68,2
1955	29.670.677	450.537	649.987.111	25.278.095	5.252.550	95.181.430	71,3

Bronnen: Ministerie van Verkeerswezen.
SABENA.

toenemingspercentages respectievelijk 4,4 % en 10,3 %. Het vervoer van post en vrachtgoed steeg in 1955 met respectievelijk 23,3 % en 7,2 %, tegen 13,9 % en 23,9 % in 1954; de toeneming van het verkeer was op nagenoeg alle luchtlijnen van de SABENA even sterk.

De helicopterdiensten, waarvan de exploitatie aangevat werd op 1 oktober 1953, werden uitgebreid tot Eindhoven en tot Duisburg en Dortmund : 20.590 passagiers legden samen met dit verkeersmiddel 969.179 km af, terwijl 18.958 passagiers 775.818 km aflegden in 1954. De gemiddelde ladingscoëfficiënt steeg tot 53,7 %, tegen 52,4 % het voorgaande jaar.

Het zakencijfer van de SABENA is opgelopen tot 2.142 miljoen frank, 15,3 % meer dan over het boekjaar 1954; de verdeelbare winst bereikte 19 miljoen frank.

Ten einde over het meest moderne en meest produktieve materieel te kunnen beschikken en haar plaats onder de grote luchtvaartondernemingen te behouden heeft de SABENA negen viermotorige en twaalf tweemotorige vliegtuigen besteld, alsmede acht helicopters, waarvan de levering in 1956 aanvangt. Deze bestellingen vertegenwoordigen een investering van 1.600 miljoen frank (1).

De maatschappij overweegt thans de uitbreiding van haar net tot Oost-Europa en in het Midden-Oosten.

De vroegere luchtvaartovereenkomst met Griekenland werd herzien en verruimd. Een nieuwe overeenkomst werd afgesloten met Ierland, terwijl onderhandeld werd over de verruiming van de bestaande overeenkomsten met Egypte en met Canada en nieuwe onderhandelingen werden aangeknoopt met de Duitse Bondsrepubliek en met Soedan.

(1) Begin 1956 heeft de SABENA ook vier viermotorige straalvliegtuigen besteld voor een bedrag van 1.030 miljoen frank, te leveren van december 1959 af.

Tijdens een nieuwe vergadering van de vertegenwoordigers der Westeuropese landen te Straatsburg, in november 1955, werd een Europese Commissie voor de Burgerluchtvaart opgericht en werd een ontwerp van multilaterale overeenkomst uitgewerkt betreffende de niet-regelmatige luchtvaart in Europa.

§ 7. — TELEFOON EN TELEGRAAF

Het aantal aansluitingen op het telefoonnet is in 1955 met 5,4 % toegenomen tot 614.125 bij het einde van het jaar, waarvan 76,88 % langs een automatische centrale. Deze verhouding ligt slechts weinig hoger dan het voorgaande jaar, doordat het aantal nieuwe aansluitingen langs niet-automatisch bediende centrales, meestal in dunbevolkte gebieden gelegen, vrij groot was. Het toenemingstempo van het aantal aansluitingen is de laatste jaren versneld, vermits het slechts 4,2 % bedroeg in 1953 en 4,7 % in 1954.

In 1955 bedroeg het aantal regionale telefoongesprekken 5,2 % meer dan in 1954, terwijl het aantal gesprekken tussen verschillende netten 9,6 % hoger lag.

De Regie van Telegraaf en Telefoon heeft het aantal automatische telefooncentrales bij het einde van 1955 op 223 gebracht, tegen 221 een jaar voordien, en terzelfder tijd het totale aantal telefooncentrales met 2 verminderd tot 626.

De sedert de oorlog ingezette daling van het aantal verstuurde telegrammen, welke in verband dient gebracht te worden met de uitbreiding van het telefoonnet en vooral van de telex-diensten, is in 1955 omgeslagen in een lichte toeneming : hun aantal steeg van 7.810.285 in 1954 tot 7.828.877 in 1955, vooral dank zij de toeneming van het binnenlands telegramverkeer (4.150.899 in 1955, tegen 4.134.986 in 1954).

Op 31 december 1955 telde de telex-dienst 669 aansluitingen, tegen slechts 506 een jaar voordien en 389 op het einde van 1953. Nieuwe centrales werden opgericht te Hasselt, Kortrijk, Mechelen en Libramont. Bovendien werd verbinding mogelijk gemaakt met Ierland en Polen, met Marokko en Algerië, met gans de Verenigde Staten van Amerika, buiten de steden Honolulu op Hawaï, Manila op de Philippijnen en San Juan op Puerto Rico. Het internationale verkeer nam 6.038.437 minuten in beslag, tegen 4.425.663 in 1954.

De Regie van Telegraaf en Telefoon heeft het boekjaar 1955 afgesloten met een winst van 198 miljoen frank, tegen 131 miljoen frank over 1954, hetgeen toelaat het cumulatief verlies van de vroegere boekjaren, groot 138 miljoen, te dekken en een reserve van 50 miljoen frank aan te leggen.

HOOFDSTUK IV

DISTRIBUTIE

De distributieproblemen worden verder bestudeerd door verschillende organismen die het vorige jaar reeds werden vermeld.

De Belgische Dienst Opvoering Produktiviteit heeft het verslag gepubliceerd, opgemaakt door twee zendingen naar aanleiding van hun studiereis in de Verenigde Staten : « Marktstudie en marktonderzoek » (1) en « Verkooptechnieken » (2). Daarnaast werden twee andere verslagen gepubliceerd; zij betreffen de distributie van voedingswaren (3) en de distributie van textielprodukten (4).

Het verslag van de zending naar Nederland voor de studie van de verpakkingsproblemen werd verspreid in de beroepskringen in samenwerking met het Belgisch Instituut voor de Verpakking.

In het raam van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven vatte de bijzondere Commissie voor de Distributie op 10 november 1955 haar werkzaamheden aan.

Het Belgisch Comité voor de Distributie beëindigde in 1955 de studie van het wetsontwerp op de verkoop op afbetaling. Voorts werd doorgewerkt met het bestuderen van andere vraagstukken betrekking hebbend op de statistieken, de fiscale wetgeving, het onderwijs, de verbetering der verkooptechniek, enz.

§ 1. — INDELING VAN DE DISTRIBUTIEONDERNEMINGEN

1. — *Handelsondernemingen.*

De statistieken van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid — de enige die regelmatig inlichtingen verschaffen over de indeling der distributieon-

---

(1) *Marktstudie en marktonderzoek.* Belgische zending naar de Verenigde Staten 1953. Brussel, 1955, 75-14 blz. (Belgische Dienst Opvoering Produktiviteit).

(2) *Verkoopstechnieken.* Belgische zending naar de Verenigde Staten : 14 oktober-26 november 1953. Brussel, 1955, 91 blz. (Belgische Dienst Opvoering Produktiviteit).

(3) *Distributie van voedingswaren.* Belgische zending naar de Verenigde Staten : mei-juni 1952. Brussel, 1955, 111 blz. (Belgische Dienst Opvoering Produktiviteit).

(4) *De Distributie van textielgoederen in de Verenigde Staten.* Belgische zending : 14 januari-25 februari 1954. Brussel, 1956, 138 blz. (Belgische Dienst Opvoering Produktiviteit).

Handelsondernemingen

Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen

Stand op 30 juni

HANDELSTAK	Werkgevers				Werknemers			
	1954		1955		1954		1955	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Verkoop van produkten der hierna vermelde bedrijfstakken :								
Landbouw	1.633	8	1.703	8	5.716	4	6.082	4
Mijnen, groeven en graverijen	2.291	11	2.325	11	9.468	7	9.589	6
Voedingswarenbereiding, visserij en landbouw (produkten bestemd voor onmiddellijk verbruik)	5.365	26	5.421	26	30.622	21	30.190	20
Tabaksindustrie	155	1	148	1	581	—	523	—
Chemische nijverheid	1.367	7	1.411	7	10.743	7	10.896	7
Hout- en meubelnijverheid, bouwbedrijf (incl. verhuring)	935	4	986	5	4.743	3	5.058	3
Papiernijverheid	374	2	380	2	1.951	1	2.115	1
Polygrafische bedrijven (incl. verhuring)	391	2	416	2	2.333	2	2.429	2
Huiden- en lederindustrie	757	4	755	3	3.255	2	3.291	2
Textiel- en kledingindustrie alsook die van modeartikelen (incl. verhuring)	3.191	16	3.288	16	15.983	11	16.403	11
Ceramische industrie en glasnijverheid	199	1	205	1	1.619	1	1.652	1
Nijverheid der onbewerkte en bewerkte metalen	2.381	12	2.475	12	19.738	13	21.643	14
Kunstambacht en precisiebedrijven	1.121	5	1.186	5	7.782	5	8.144	5
Handel in allerlei waren	297	1	321	1	33.917	23	36.829	24
Totaal	**20.457**	**100**	**21.020**	**100**	**148.451**	**100**	**154.844**	**100**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

dernemingen — werden gewijzigd. De statistische tabellen, afgesloten op 31 december van elk jaar, zijn nog slechts ramingen die als dusdanig nochtans nauwkeuriger zijn naarmate zij op grotere getallen betrekking hebben. Daarom worden zij in deze uiteenzetting, benut voor de inlichtingen van algemene aard, dit wil zeggen die welke betrekking hebben op het totaal aantal handelsondernemingen. Voor meer beperkte groepen, zoals die welke tot uiting komen bij de spreiding der bestaande ondernemingen over de verschillende handelsactiviteiten, bleek het daarentegen meer opportuun beroep te doen op de definitieve en volledige gegevens van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, welke nog slechts op 30 juni van elk jaar opgemaakt worden. De omvang van de verschillen tussen de ramingen en de volledige inlichtingen beloopt tot nog toe ongeveer 1 %.

Er zij aan herinnerd dat de statistieken van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid slechts betrekking hebben op de personen of ondernemingen waarop de wet toepasselijk is en die er zich naar richten.

Handelsondernemingen

Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen

Stand op 31 december

OMSCHRIJVING	Loontrekkenden			Weddetrekkenden			Algemeen totaal
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	
1951 Aantal	50.496	13.591	64.087	35.773	40.787	76.560	140.647
Percentage	36	10	46	25	29	54	100
1952 Aantal	50.410	14.649	65.059	36.472	42.588	79.060	144.119
Percentage	35	10	45	25	30	55	100
1953 Aantal	50.786	14.673	65.459	37.286	43.482	80.768	146.227
Percentage	35	10	45	25	30	55	100
1954 Aantal (a)	52.710	15.630	68.340	38.380	45.030	83.410	151.750
Percentage (a)	35	10	45	25	30	55	100
1955 Aantal (a)	55.878	16.421	72.299	40.549	47.400	87.949	160.248
Percentage (a)	35	10	45	25	30	55	100

(a) Ramingen.

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

Het aantal werkgevers, dit wil zeggen handelaars die ten minste één aan de maatschappelijke zekerheid onderworpen werknemer in dienst hebben, groeit nog aan in 1955.

De indeling der werkgevers-handelaars, bekend bij de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, blijft ongewijzigd voor de verschillende takken van de handelsactiviteit, hetzij de telling geschiedt op 30 juni of op 31 december; 26 % der werkgevers houden zich bezig met de verkoop van voedingswaren, visserij- en landbouwprodukten; zij stellen 1/5 van de in de handel gebruikte werkkrachten tewerk; wanneer men hieraan toevoegt de groep der handelaars in textielprodukten,

Handelsondernemingen

Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen

Stand op 30 juni 1954

OMSCHRIJVING	Inrichtingen ingedeeld volgens het aantal tewerkgestelde arbeidskrachten									
	Minder dan 5	van 9 tot 19	van 20 tot 49	van 50 tot 99	van 100 tot 199	van 200 tot 499	van 500 tot 999	van 1.000 tot 1.999	2.000 en meer	Totaal
Werkgevers :										
aantal	**15.286**	**4.064**	**77**	**194**	**81**	**41**	**7**	**8**	**5**	**20.457**
percentage	**74,72**	**19,87**	**3,77**	**0,95**	**0,40**	**0,20**	**0,03**	**0,04**	**0,02**	**100,00**
Werknemers :										
arbeiders	12.984	14.024	8.266	3.605	2.902	3.699	1.345	2.831	2.199	51.855
arbeidsters	2.530	3.329	2.020	1.417	1.170	1.247	645	1.398	1.233	14.989
bedienden (mannen)	4.788	10.112	7.163	4.008	2.891	3.407	1.132	2.007	2.304	37.812
bedienden (vrouwen)	5.967	7.859	5.389	3.882	3.846	4.245	1.666	5.082	5.859	43.795
Totaal	**26.269**	**35.324**	**22.838**	**12.912**	**10.809**	**12.598**	**4.788**	**11.318**	**11.595**	**148.451**
Percentage	**17,70**	**23,80**	**15,38**	**8,70**	**7,28**	**8,49**	**3,22**	**7,62**	**7,81**	**100,00**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

klederen en modeartikelen, de groep der handelaars in bewerkte en onbewerkte metalen en de groep der handelaars in mijnprodukten, dan komt men tot twee derde der werkgevers-handelaars ingeschreven bij de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid; zij benutten samen de helft der in de handel gebruikte werkkrachten die onderworpen zijn aan de maatschappelijke zekerheid.

De ondernemingen die zich bezighouden met de handel in diverse artikelen vertegenwoordigen slechts 1 % der aan de sociale zekerheid onderworpen handelaars; zij beslaan echter ongeveer één vierde der werkkrachten die van de maatschappelijke zekerheid afhangen.

Aangaande de concentratie van de ondernemingen en de werknemers, zijn buiten de tellingen weinig nauwkeurige inlichtingen voorhanden. De Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid heeft het vraagstuk onderzocht ter gelegenheid van de publikatie der statistieken op 30 juni 1954 (1). Ofschoon deze uiteenzetting betrekking heeft op 1955, lijkt wegens de schaarste aan inlichtingen van deze aard de opneming ervan aanbevolen.

Het overwegend belang der zeer kleine ondernemingen is het hoofdkenmerk der handelsondernemingen. De handelsondernemingen die minder dan 19 arbeiders tewerkstellen, vertegenwoordigen meer dan 95 % der werkgevers-handelaars en benutten meer dan 41 % van het totaal aantal arbeidskrachten; voor het geheel der ondernemingen van het Rijk bedragen deze verhoudingen respectievelijk 91 % en 25 %.

2. — *Bedrijvigheid der vreemdelingen in de distributiesector.*

De statistieken der « beroepskaarten voor vreemdelingen » die door het Ministerie van Middenstand worden afgeleverd aan elke vreemdeling die in België een zelfstandige bedrijvigheid wenst uit te oefenen, worden slechts om de twee jaar opgemaakt. De jongste statistiek dagtekent van 1 januari 1955 en werd reeds besproken in *De Belgische Economie in 1954* (2).

3. — *Leurhandel.*

Op 1 januari 1956 bedroeg het aantal geldige kaarten afgeleverd aan leurhandelaars 52.431, tegen 52.983 op 1 januari 1954, 50.977 op 1 januari 1952 en 52.801 op 1 januari 1950 (3).

De vermindering van het aantal leurhandelaars wordt vastgesteld in de groep mannen en vrouwen van Belgische nationaliteit, die van 50.939 eenheden in 1954 terugloopt tot 50.253 eenheden. Voor de vreemdelingen, mannen en vrouwen, noteert men daarentegen een lichte stijging der houders van leurkaarten.

---

(1) De concentratie der arbeidskrachten *(Arbeidsblad*, 56e jaargang, nr 11-12, november-december 1955, blz. 1653-1662).

(2) Zie *De Belgische Economie in 1954,* op. cit., blz. 158 en volgende.

(3) De statistieken om de twee jaar opgemaakt, geven niet noodzakelijk de toestand weer tijdens elk van deze twee jaarlijkse periodes, daar de kaarten met een geldigheidsduur van minder dan twee jaar of die welke vóór 1 januari verstreken zijn, er niet in opgenomen zijn.

De geografische spreiding der geldige kaarten is, in grote trekken dezelfde als in 1954 : Oost-Vlaanderen behoudt het grootste aandeel met 9.431 kaarten, tegen 9.780 in 1954, en wordt gevolgd door de provinciën Brabant en Antwerpen.

De kaarten afgeleverd voor handelsactiviteiten die op de openbare markten uitgeoefend worden, blijven met een aantal van 4.501 het talrijkst in Brabant. De handel van deur tot deur blijft het belangrijkst in West-Vlaanderen, met een aantal van 1.288, gevolgd door de provincies Luik (886) en Oost-Vlaanderen (872). De leurhandelsbedrijvigheid die op verscheidene wijzen wordt beoefend, dit wil zeggen met 2 of 3 verschillende variëtieiten ineens, blijven verder aan belang toenemen.

§ 2. — OPRICHTING EN OPHEFFING VAN DISTRIBUTIEONDERNEMINGEN

De statistische gegevens waarover men op dit gebied beschikt, zijn de bij de rechterlijke instanties opgemaakte staten, die helaas geen onderscheid maken tussen handels- en nijverheidsondernemingen, daar het juridisch begrip « handelaar » niet beperkt blijft tot de distributie- of handelsondernemingen.

1. — *Handelsregister.*

De daling van het aantal in het handelsregister ingeschreven éénmanszaken, die reeds tijdens de voorgaande jaren opgemerkt werd, gaat verder in 1955, terwijl

Inschrijvingen en schrappingen in het handelsregister

OMSCHRIJVING	1953	1954			1955		
	Totaal	Eenmans-zaken	Vennoot-schappen	Totaal	Eenmans-zaken	Vennoot-schappen	Totaal
Hoofdinschrijvingen (a) :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	20.306	18.549	1.760	20.309	17.883	1.722	19.605
Gent	9.865	9.476	470	9.946	9.061	474	9.535
Luik	7.842	7.367	369	7.736	7.002	373	7.375
Totaal	**38.013**	**35.392**	**2.599**	**37.991**	**33.946**	**2.569**	**36.515**
Schrappingen ingevolge opheffiing van de handelszaak, afstand, overdracht of overlijden :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	19.852	20.735	590	21.325	19.219	576	19.795
Gent	10.597	11.629	109	11.738	10.923	101	11.024
Luik	6.037	6.951	141	7.092	6.610	73	6.683
Totaal	**36.486**	**39.315**	**840**	**40.155**	**36.752**	**750**	**37.502**
Verschil	+ 1.527	— 3.923	+ 1.759	— 2.164	— 2.806	+ 1.819	— 987

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Inclusief de hoofdinschrijvingen wegens overname van geschrapte of overgedragen handelszaken, ingevolge afstand, overdracht, overlijden, enz.

het aantal vennootschappen daarentegen steeds aangroeit. Deze terugloop van het aantal éénmanszaken is te wijten aan een uitgesproken vermindering van de inschrijvingen; het aantal schrappingen ligt inderdaad lager dan het voorgaande jaar en dit voor alle Hoven van Beroep in het Rijk.

Het totaal aantal in het handelsregister ingeschreven vennootschappen blijft stijgen. De inschrijvingen waren niet zo talrijk in 1955 maar, in vergelijking met het vorige jaar, daalde het aantal schrappingen nog sterker.

2. — *Evolutie bij de handelsvennootschappen.*

De statistieken met betrekking op de kleinhandel laten een lichte achteruitgang uitschijnen van het aantal nieuw opgerichte vennootschappen, terwijl het aangewende nominaal kapitaal stijgt. Deze teruggang van het aantal oprichtingen van vennootschappen vindt men terug in de groep der personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid die met ongeveer 10 % vermindert, terwijl het globaal nominaal kapitaal met meer dan 40 % aangroeit. De oprichtingen van naamloze vennootschappen en commanditaire vennootschappen op aandelen stijgen, alhoewel het globaal nominaal kapitaal van deze vennootschappen lichtjes afneemt. De nettokapitaalverhogingen stijgen fel doordat een vennootschap haar kapitaal verhoogd heeft met 171.600.000 F.

In de groep van de groothandel en de buitenlandse handel is de stijging van het aantal en van het globaal kapitaal der opgerichte vennootschappen toe te schrijven aan de vermeerdering van het aantal en het globaal kapitaal der nieuwe personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid. Het aantal nieuwe naamloze vennootschappen en commanditaire vennootschappen op aandelen loopt terug, het aangewende kapitaal eveneens. Zoals voor de kleinhandel zijn ook hier de nettokapitaalverhogingen fel gestegen.

De ontbindingen door vereffening of door samensmelting van vennootschappen komen minder voor; die vermindering behelst zowel het aantal vennootschappen als het globaal kapitaal en is geldig zowel voor de kleinhandel als voor de groot- en buitenlandse handel.

3. — *Faillissementen en gerechtelijke akkoorden.*

Het aantal faillissementen neemt van jaar tot jaar toe, hoewel het nog onder het maximum blijft van 1953; sedertdien wordt het in 1938 aangetekende aantal overtroffen. In 1955 ligt het aantal faillissementen 6,6 % hoger dan in 1938.

Belgische en Kongolese handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België

OMSCHRIJVING	Oprichting van vennootschappen						Netto-kapitaal-verhoging	Ontbinding van vennootschappen door vereffening en samensmelting	
	Naamloze en commanditaire vennootschappen op aandelen		Personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid		Totaal		Netto nominaal bedrag (duizenden franken)	Totaal	
	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)		Aantal	Kapitaal (duizenden franken)
Kleinhandel :									
1949	62	39.656	141	20.022	203	59.678	309.745	70	9.992
1950	116	26.825	201	22.245	317	49.070	251.897	84	25.755
1951	44	12.218	188	33.261	232	45.479	60.830	77	12.937
1952	48	15.585	236	49.295	284	64.880	146.133	82	12.936
1953	49	23.325	271	62.318	320	85.643	19.920	102	15.764
1954	36	24.397	283	50.650	319	75.047	66.991	124	30.271
1955	48	24.055	255	71.160	303	95.215	194.900	91	18.392
Groothandel en buitenlandse handel :									
1949	377	363.382	238	79.754	615	443.136	361.569	136	102.267
1950	303	260.208	231	69.124	534	329.332	264.432	141	61.803
1951	191	146.110	259	90.321	450	236.431	626.999	142	45.618
1952	180	150.382	358	147.244	538	297.626	494.671	147	89.013
1953	148	114.313	314	118.493	462	232.806	239.412	168	102.974
1954	155	190.468	311	117.158	466	307.626	313.330	212	100.156
1955	134	158.068	358	163.547	492	321.615	587.299	187	87.391

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In vergelijking met 1954 zijn 17 gerechtelijke akkoorden minder te noteren; zij bereiken slechts 64 % van het aantal in 1938.

Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden

OMSCHRIJVING	Faillietverklaringen (a)				Gerechtelijke akkoorden (b)			
	1938	1953	1954	1955	1938	1953	1954	1955
Hof van Beroep te Brussel	417	443	391	435	158	78	77	72
Hof van Beroep te Gent	149	153	142	151	56	30	43	32
Hof van Beroep te Luik	89	111	146	112	51	53	68	67
Het Rijk	**655**	**707**	**679**	**698**	**265**	**161**	**188**	**171**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De cijfers van bovenstaande tabel stemmen niet altijd overeen met die van de werkelijk behandelde faillissementen, opgenomen in de gerechtelijke statistiek.

(b) Vóór de oorlog, faillissementsvoorkomende akkoorden.

§ 3. — OMZETCIJFERS

Een enquête van het Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand (1), lopende over het exploitatiejaar 1954, heeft sommige aspecten bestudeerd van de kleinhandel in kruidenierswaren in Antwerpen en omgeving en o. m. het verwezenlijkte omzetcijfer. Ofschoon het aantal bij de enquête betrokken ondernemingen, met het oog trouwens op de waarde der ingewonnen inlichtingen, beperkt werd, lijken sommige conclusies van deze enquête een voldoende algemeen karakter te hebben om hier onderstreept te worden.

De eerste conclusie wijst op de gebrekkige, om niet te zeggen de ontbrekende boekhouding, vaak te wijten aan tijdsgebrek : het kasboek zelf wordt vaak verwaarloosd. Weliswaar zijn hieraan niet vreemd « de vrees van verkeerd te doen », van « niet op de hoogte te zijn », vooral inzake fiscale aangelegenheden. Het gaat feitelijk om een gebrek aan beroepsvorming.

Over de stocks schrijft het door het Instituut opgestelde verslag :

« Een opvallend groot aantal handelaars schijnt zich op geen al te degelijke manier in te laten met de waarde van de gestockeerde goederen. Wij stelden vast dat er gemiddeld amper drie kleinhandelaars op tien een benaderend idee hadden over de waarde van wat zij in magazijn hadden. Zij baseren hun inkopen gewoonweg op het rythme van de verkoop zonder zich in te laten met het probleem of hun stock al dan niet te veel liquide middelen opslorpt » (2).

De enquête had betrekking op twee soorten van handel, en wel :

1) De kruidenierszaak die slechts koloniale waren, andere waren en zuivelprodukten verkoopt;

---

(1) *Rendementsberekening in het kruideniersbedrijf.* Brussel, 1956. (Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand).

(2) Ibid., blz. 11.

2) De kruidenierszaak die, buiten deze produkten, ook nog groenten en fruit verkoopt.

Voor de eerste soort handel beloopt het percentage van de nettowinst tussen 4,68 % en 10,73 % van het omzetcijfer; voor de tweede soort schommelt dit percentage tussen 7,93 % en 14,02 %.

Het is gebleken dat voor beide soorten handel een omzetcijfer van 3 miljoen frank het minimum is dat moet bereikt worden vooraleer de onderneming bezoldigd personeel in dienst neemt; in de kruidenierszaken die tevens groenten en fruit verkopen, gebruikt men een hulpkracht zodra het zakencijfer één miljoen bereikt.

In verband met de algemene onkosten wijzen de vervoerkosten veelal op het gebruik van een auto; in de handelsondernemingen die tevens groenten en fruit verkopen is het gebruik van een auto meer algemeen dan in de andere. In sommige gevallen lijkt de last welke dit voertuig meebrengt abnormaal hoog in verhouding met het bereikte omzetcijfer.

Die eerste partiële enquête verdient zeker navolging door andere van dezelfde aard, voor andere streken of voor andere specialiteiten.

*
* *

In 1955 is, op grond van de hieronder opgenomen gegevens, de omzet toegenomen in de kleinhandel en dit onder alle vormen. De schommelingen vertonen een traditioneel seizoenkarakter.

1. — *Verkoop van verbruiksgoederen.*

Het omzetcijfer, dit wil zeggen het totale verkoopcijfer, is slechts gekend voor sommige distributievormen, die van de grote organismen namelijk, zoals kettingwinkels, warenhuizen en coöperaties.

Verkoop van verbruiksgoederen
(1936/1938=100)

JAARTAL	Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels (voedingswaren)
1949	432	282	360
1950	518	317	382
1951	568	351	406
1952	582	378	405
1953	587	391	415
1954	622	425	427
1955	669	449	443

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Nationale Bank van België.

In vergelijking met 1954 wijzen de indexcijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek op een stijging van de verkoop met 4 % in de kettingwinkels (voedingswaren), met 8 % in de warenhuizen en met 6 % in de coöperaties. Gedurende dezelfde tijdspanne daalt het indexcijfer der kleinhandelsprijzen voor het totaal der in het indexcijfer opgenomen produkten met 0,5 % en voor de voedingswaren met 1,2 %. Rekening houdend met de prijsschommelingen wordt dus een uitgesproken toeneming van het volume van de verkoop van verbruiksgoederen vastgesteld in de hierboven vermelde distributievormen.

Hier dient aan toegevoegd dat in de winkels die gespecialiseerd zijn

in ondergoed, de verhoging van het indexcijfer van de omzet 4,7 % bedraagt van het ene jaar naar het andere, maar in de schoenwinkels stelt men een vermindering vast van 3 %.

Blijkens de publikaties over het nationaal inkomen (1) stijgt het particulier verbruik met 3 % volgens de resultaten bekomen bij de Studiegroep van het « Institut de Sociologie Solvay » en met 7 % volgens de ramingen van de « gezinsuitgaven » opgemaakt door Professor Baudhuin.

Bij het verzamelen van de inlichtingen over het globale verbruik der particulieren wordt geen rekening gehouden met de distributievorm waardoor de produkten ter beschikking gesteld worden van de verbruiker : grote distributieorganismen, gewone kleinhandelszaken en rechtstreeks verbruik door de producent. Uit een vergelijking tussen deze gegevens en die welke betrekking hebben op de verkoop door de grote distributieorganismen, kan men afleiden dat de vooruitgang geringer is in de andere vormen van kleinhandel dan bij de grote distributieorganismen.

De verkooppolitiek van de warenhuizen, die er op gericht is systematisch elk artikel te weren waarvan de verkoop niet vlug geschiedt, komt tot uiting in het sterk toegenomen omzetcijfer. De stockwisseling en de versnelde verkoop, ten koste zelfs van tijdelijke offers, zijn renderend. De enquête over het dienstjaar 1954, ingesteld door het Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand (2), leidt tot besluiten waarin dezelfde bezorgdheid tot uiting komt en waarin met spijt wordt vastgesteld dat in de bij de enquête betrokken ondernemingen de aankopen uitsluitend geschieden ter vervanging der verkochte goederen, zonder de belangrijkheid na te gaan van het kapitaal dat in de stocks geïnvesteerd is.

Indexcijfers van de verkoop van verbruiksgoederen en van het particulier verbruik

(1948 = 100)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Warenhuizen	107	124	136	140	141	149
Coöperaties	104	117	130	139	144	157
Kettingwinkels (voedingswaren) .	101	107	113	113	116	120
Groothandelaars in kruidenierswaren	94	104	102	106	112	120
Particulier verbruik volgens de groep Solvay (autovoertuigen en woningen niet inbegrepen)	99	105	111	115	117	121(a)

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Institut de Sociologie Solvay.

(a) Voorlopige cijfers.

(1) Zie 5e deel, hoofdstuk II. — *Verbruik.*

(2) *Rendementsbereking in het kruideniersbedrijf*, op. cit., blz. 11.

De cliënteel der groothandelaars in kruidenierswaren bestaat uit zelfstandige handelaars : de evolutie van de verkoop door deze groothandelaars houdt eerder gelijke tred met die van de kettingwinkels (voedingswaren) en die van het particulier verbruik vastgesteld door de groep Solvay, dan met de evolutie van de verkoop door de grote distributieorganismen, in onderhavig geval warenhuizen en coöperaties.

Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren met zelfstandige cliënteel

(1953 = 100)

TIJDVAK	1953 (a)	1954 (a)	1955 (a)
Januari	94	104	99
Februari	89	97	100
Maart	97	105	115
April	98	106	107
Mei	97	102	108
Juni	101	110	120
Juli	108	111	108
Augustus	107	110	119
September	105	111	117
Oktober	96	100	108
November	94	104	108
December	114	120	125
Het jaar (b)	**100**	**107**	**111**

Bronnen : Nationale Federatie van de Verdelers-Grossiers in Voedingswaren.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Aantal getelde firma's :*
in 1953 : 49 voor het maandindexcijfer, 49 voor het jaarindexcijfer;
in 1954 : 48 voor het maandindexcijfer, 48 voor het jaarindexcijfer.
in 1955 : 47 voor het maandindexcijfer, 47 voor het jaarindexcijfer;

(b) De gezamenlijke omzet der in 1948 getelde firma's bedraagt 1.229 miljoen frank. Het jaarindexcijfer van 1948 bedraagt 89, op basis 1953=100.

Het onderzoek der schommelingen in de omzet per artikel is in het hoofdstuk « Verbruik » opgenomen.

2. — *Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen.*

De stijging van de ontvangsten van het Zegel bedraagt 14 %, tegen 2 % het voorafgaande jaar; deze toeneming is voor een groot gedeelte het gevolg van de verhoging der taksen (1).

Zo men daarbij rekening houdt met de stijging van de groothandelsprijzen, dan zou het toenemingspercentage hetwelk met dat van de omvang der transacties overeenstemt, ongeveer 5 % bedragen.

(1) Zie 3e deel, hoofdstuk II. — *Overheidsfinanciën.*

De ontvangsten behelzen ongetwijfeld nog andere transacties dan die van de handel en vooral de kleinhandel. Doch deze evolutie bevestigt de uit andere bronnen bekomen gegevens betreffende de uitgesproken vooruitgang van de bedrijvigheid in de distributiesector in 1955.

§ 4. — KREDIET AAN DE DISTRIBUTIE

De kredieten voor de verkoop op afbetaling zijn veeleer een vorm van verbruikskrediet waarover in het hoofdstuk over het verbruik gehandeld wordt.

De Nationale Kas voor Beroepskrediet is de enige kredietinstelling die inlichtingen over het verbruikskrediet publiceert.

Nationale Kas voor Beroepskrediet

Verstrekte kredieten

JAARTAL	Aantal	Duizenden franken	
		Totaal bedrag	Gemiddeld bedrag
1949	5.528	576.348	104,3
1950	5.568	760.299	136,5
1951	3.830	502.737	131,3
1952 (a)	5.159	735.458	142,5
1953 (a)	6.572	988.981	150,5
1954	7.157	1.135.004	158,6
1955	7.179	1.180.188	164,4

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

(a) Verhoging van het wettelijk « plafond » der verbintenissen.

Deze kas is gespecialiseerd in het krediet aan de middenstand. Haar activiteit (1) kent een opwaarts verloop; de toegestane kredieten stijgen met 4 %, tegen 15 % in 1954, jaar waarin het maximumbedrag der door de Kas toegelaten verbintenissen verhoogd werd (2). Deze stijging loopt over de vier kredietgroepen namelijk het krediet voor ambachtsmaterieel, het krediet aan gesinistreerde schippers, het krediet wegens oorlogsschade aan roerende goederen en het beroepskrediet. Het beroepskrediet heeft meer dan de helft van de verhoging der toegekende kredieten voor zijn rekening genomen. Het steeg immers van 947.305.000 F tot 1.032.217.000 F; zijn betrekkelijke belangrijkheid stijgt van 83 % in 1954 tot 87 % zoals in 1953.

Bij het beroepskrediet daalden de kredieten aan de groot- en kleinhandel van 238.834.000 F in 1954 tot 215.856.000 F; hun betrekkelijke belangrijkheid verminderde van 21,04 % tot 20,91 %.

(1) Zie 3e deel, hoofdstuk III. — *Geld en krediet.*

(2) Wet van 28 december 1953 *(Belgisch Staatsblad* van 1-2 februari 1954).

HOOFDSTUK V

TOERISME

Het jaar 1955, begunstigd met een uitzonderlijk mooie zomer, mag als buitengewoon geslaagd worden beschouwd, bij zoverre dat de onderscheidene toeristische centra van een werkelijk « topseizoen » gewagen. De resultaten van 1952, jaar dat eveneens bijzonder goede weersomstandigheden gekend heeft, werden in alle opzichten overtroffen (1).

Dit bevestigt dat de toeristische bedrijvigheid nog steeds sterk beïnvloed wordt door enkele onberekenbare factoren, zoals de weersomstandigheden.

Er dient nochtans eveneens te worden gewezen op de sedert 1949 vastgestelde regelmatige toeneming van het aantal overnachtingen. De inspanningen van de hotelnijverheid om de logementsprijzen aan de mogelijkheden van de gemiddelde toerist aan te passen en het zowel van officiële als van private zijde genomen initiatief om de verscheidenheid aan natuurschoon en aan kunsthistorische monumenten, zowel in het binnen- als in het buitenland te leren kennen en waarderen, liggen aan de basis van deze vooruitgang.

§ 1. — ECONOMISCH BELANG VAN HET TOERISME

1. — *Werkgelegenheid en investeringen.*

Op 30 juni 1955 waren er 5.905 werkgevers en 24.580 werknemers van de hotelnijverheid bij de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid ingeschreven, dit is een vermeerdering met respectievelijk 64 en 283 eenheden ten opzichte van het voorgaande jaar. Het maandgemiddelde der volledige werklozen bedroeg 4.110 personen, dit is een vermindering met meer dan 25 % ten opzichte van 1954.

Het is niet mogelijk bij gebrek aan voldoende gegevens, de evolutie van de werkgelegenheid in de andere toeristische bedrijven te bepalen. Volgens het Commissariaat-Generaal voor Toerisme zou het totaal aantal personen werkzaam in de toeristische bedrijven op meer dan 150.000 mogen geraamd worden (2).

(1) Het gaat nochtans niet op beide jaren in absolute cijfers met elkaar te vergelijken, gelet op de wijzigingen welke de statistieken hebben ondergaan

(2) Zie *De Belgische Economie in 1954,* op. cit., blz. 169.

Op 31 december 1955 waren er, in totaal, binnen het bestek van de wet van 1 oktober 1947 (1) betreffende de oorlogsschade, vergoedingen en kredieten toegekend voor een bedrag van 400 miljoen frank (waarde 1939) aan de hotelondernemingen en van 150 miljoen frank (waarde 1939) aan de toeristische attracties (2).

In 1955 bedroegen de aan de hotelnijverheid tegen verminderde rentevoet verleende kredieten 6.800.000 F (3), terwijl er daarenboven ongeveer 400.000 F werd toegekend als beroepskrediet (4). Incluis de tijdens voornoemd jaar verleende prioriteiten voor wederopbouw, mogen de investeringen dus op minimum 97 miljoen frank geraamd worden.

Deze investeringen zijn nochtans onvoldoende om de hotelaccomodatie op haar huidig peil te bewaren en dus zeker om ze op te voeren tot de vooroorlogse toestand.

Inderdaad, ten opzichte van 1939 bedraagt de vermindering ongeveer 30 % voor het ganse land en 39 % voor de kuststreek. Deze toestand is grotendeels te wijten aan de oorlog die aan de Belgische hotelnijverheid ernstige schade heeft toegebracht. Doch ook de niet-gesinistreerde hotels vergen dringend modernisering om hun cliënteel het thans vereiste comfort te kunnen aanbieden. Dit geldt vooral de gemiddelde ondernemingen die een familiaal karakter vertonen.

De sinds de oorlog vastgestelde vermindering van de hotelaccomodatie is nochtans gedeeltelijk te wijten aan het feit dat een groot aantal hotels en pensions, vooral in de kuststreek, tot appartementsgebouwen werden omgebouwd.

Hotelaccomodatie in België

TOERISTISCHE STREEK	1939		1954		1955	
	Hotels	Kamers	Hotels	Kamers	Hotels	Kamers
Kust	835	28.035	686	17.295	660	16.544
Ardennen en Maasstreek...	857	12.703	813	10.206	832	10.282
Andere gebieden	903	16.192	708	12.608	708	12.596
Totaal	**2.595**	**56.930**	**2.207**	**40.109**	**2.200**	**39.422**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(1) De wetten van 1 oktober 1947, 25 mei 1951, 1 augustus 1952 en 31 juli 1953 betreffende het herstel der oorlogsschade aan private goederen werden geordend door het koninklijk besluit van 30 januari 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 19 februari 1954), gewijzigd door de wet van 3 juli 1956 *(Belgisch Staatsblad* van 29 juli 1956).

(2) Dit vertegenwoordigt respectievelijk ongeveer 1.800 miljoen frank en 675 miljoen frank werkelijk toegekend.

(3) Wet van 7 augustus 1953 voor steunverlening bij de oprichting, de uitbreiding en de rationalisatie van industriële en ambtelijke ondernemingen *(Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953).

(4) Koninklijk besluit van 23 mei 1953 houdende regeling der modaliteiten voor het toekennen van toelagen aan de Nationale Kas voor Beroepskrediet ten einde deze toe te laten tegen een verminderde interestvoet kredietverrichtingen voor het ambachtsgereedschap te verwezenlijken (niet in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd).

De belanghebbende kringen verwachten dat door de uitbreiding tot de hotelnijverheid van het voordeel van de wet van 31 mei 1955 (1) waarbij, tot bevordering van de economische expansie en tot bestrijding van de werkloosheid, financiële steun van de Staat voor oprichting of aankoop van industriële en ambachtelijke gebouwen wordt verleend, aan deze toestand zal verholpen worden.

2. — *Deviezenaanbreng.*

Sedert 1953 hebben de ontvangsten en uitgaven wegens « verplaatsingen in het buitenland », zoals deze op de betalingsbalans voorkomen, nog slechts betrekking op een gedeelte van de werkelijke verhandelingen. Inderdaad, een belangrijk gedeelte der reiskosten wordt gefinancierd door aankopen of verkopen van buitenlandse biljetten tegen Belgische op de vrije markt, terwijl de reisagentschappen hun verplichtingen en hun vorderingen tegenover het buitenland zelf compenseren.

Desniettegenstaande moet aan de beschikbare gegevens voldoende belang gehecht worden, daar ze in hun geheel de tendens weergeven die zich in het vreemdelingenverkeer voordoet.

Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer

Indeling volgens muntzone

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Ontvangsten			Uitgaven		
	1953	1954	1955	1953	1954	1955
E.B.U.-zone	1.000	1.042	1.052	2.517	2.158	1.555
Dollarzone	637	670	688	234	190	262
Financiële rekeningen (a) .	—	—	242	—	—	69
Kolonie	443	680	911	100	143	131
Andere zones	35	45	61	23	51	56
Totaal	**2.115**	**2.437**	**2.954**	**2.874**	**2.542**	**2.073**

(a) Belgische franken op de vrije markt.

Bron : Nationale Bank van België.

Deze gegevens laten toe de werkelijke ontvangsten bij benadering te ramen op ongeveer 4 miljard frank, waarvan 20 % in dollars.

(1) Wet van 31 mei 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1955) en koninklijk besluit van 5 september 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 9 september 1955).

In tegenstelling met de ontvangsten is het bedrag van de werkelijke uitgaven sterk teruggelopen en is voor 1955 gelijk aan dat der ontvangsten.

§ 2. — TOERISTISCHE BEDRIJVIGHEID

1. — *Financiële resultaten van het hotelbedrijf.*

De resultaten over het jaar 1955 mogen uitstekend genoemd worden, zowel wat het hotelwezen als wat de nevengeschikte of bijhorende bedrijven betreft.

Het aantal overnachtingen is met 10 % toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar en de overnachtingen der vreemdelingen zijn zelfs met 15 % verhoogd, namelijk van 2.522.441 tot 2.908.438 eenheden. De regionale vermeerdering der overnachtingen deed zich voor als volgt : voor de Ardennen en de Maasstreek ongeveer 17 %, voor de kuststreek 9 %, voor de kunststeden 7 % en voor de overige toeristische gebieden zelfs 18 %. Dit wijst op een algemener benuttiging van het toeristisch kapitaal, wat als een zeer hoopvol verschijnsel mag beschouwd worden.

Dienaangaande dient te worden gewezen op de inspanningen van dit bedrijf om de logementsprijzen aan de financiële mogelijkheden van de gemiddelde toerist en ook aan die van de gewone vakantieganger aan te passen. Het indexcijfer van de gemiddelde prijzen voor pension, opgesteld door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme aan de hand van de pensionprijzen opgegeven in de officiële Hotelgids, doet zich voor als volgt :

Gemiddelde prijzen voor pension

JAARTAL	Indexcijfers (1949 = 100)				Absolute cijfers (franken)
	Kust	Ardennen en Maasstreek	Overige streken	Het ganse land	
1949	100,0	100,0	100,0	100,0	180/190
1950	89,6	93,9	98,3	91,7	165/173
1951	95,3	94,9	98,4	94,5	170/180
1952	95,7	95,4	102,0	95,7	172/182
1953	95,8	96,2	107,0	97,3	175/185
1954	94,4	95,4	102,0	95,7	172/182
1955	96,3	95,7	103,0	96,5	174/183

Bronnen : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.
Diverse.

De prijzen in de niet als hotel erkende inrichtingen liggen ongeveer 20 tot 30 % lager; deze inrichtingen moeten immers niet voldoen aan dezelfde eisen van standing en comfort.

Traditioneel blijven de Engelsen steeds de beste klanten van het Belgisch hotelwezen met ongeveer 28 % van de overnachtingen der buitenlanders, gevolgd

Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats (a)

LAND VAN GEWONE VERBLIJFPLAATS	1939(b)		1949		1950		1951		1952		1953		1954		1955	
	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer
Buitenland :																
Groot-Brittannië	383	100	264	68,9	262	68,4	411	107,3	448	117,0	535	139,6	684	178	810	211
Frankrijk	294	100	190	64,6	232	78,9	322	109,5	365	124,1	497	169,0	505	172	603	205
Nederland	572	100	197	34,4	213	37,2	276	48,3	302	52,8	336	58,7	371	65	394	69
Duitsland (West-) ...	187	100	(c)		(c)		60	32,1	98	52,4	168	90,0	221	118	268	143
Zwitserland	39	100	43	110,3	38	97,4	50	128,2	50	128,2	55	141,0	56	143	61	156
Verenigde Staten	43	100	91	211,6	111	258,1	122	283,7	174	404,6	189	440,0	198	460	226	525
Andere landen	310	100	331	106,8	330	106,5	390	125,8	403	130,0	428	138,0	488	157	546	176
Totaal	**1.828**	**100**	**1.116**	**61,0**	**1.186**	**64,9**	**1.631**	**89,2**	**1.840**	**100,7**	**2.208**	**120,7**	**2.523**	**138**	**2.908**	**159**
België	(d)		**3.480**		**3.709**		**4.821**		**6.197**		**6.926**		**7.440**		**8.076**	
Algemeen totaal			**4.596**		**4.895**		**6.452**		**8.037**		**9.134**		**9.963**		**10.984**	

(a) In de statistiek zijn enkel de personen opgenomen die in België tegen vergoeding logeerden.
(b) Ramingen op grond van de studies en gegevens verstrekt door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme. Het gemiddelde 1936/1938 ligt ongeveer 64 % hoger.
(c) Opgenomen in de statistiek « Andere landen ».
(d) Vóór de oorlog werden alleen die personen geteld welke hun gewoon verblijf in den vreemde hadden.

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

door de Fransen met 21 %, de Nederlanders met 13 % en de Duitsers met 9 %. Wat deze laatsten betreft mag er verwacht worden dat, ingevolge de verruiming der financiële voorschriften inzake de toekenning der deviezen voor toeristische doeleinden en de verhoging van de Duitse levensstandaard, het aantal overnachtingen nog aanmerkelijk zal vermeerderen. Er dient eveneens te worden gewezen op de regelmatige aangroei van het aantal Amerikaanse toeristen, hetgeen essentieel de grote ondernemingen met uitgesproken standing ten goede komt.

Maar ook de overnachtingen der Belgen blijven een stijgende tendens vertonen, waaruit blijkt dat er hoe langer hoe meer lagen van de bevolking komen waarvan de levensstandaard geleidelijk verbetert, en zulks des te meer daar het aantal overnachtingen der Belgen in het buitenland nagenoeg niet verminderd is.

Tegenover de regelmatige en geleidelijke toeneming der overnachtingen noteert men bovendien een lichte maar regelmatige vermindering van de hotelaccomodatie.

Hieruit volgt dat de benuttigingscoëfficiënt van deze accomodatie steeds verbetert. Men stelt ten andere vast dat het aantal overnachtingen buiten het seizoen met 220.000 eenheden of 8 % is toegenomen.

Spreiding der overnachtingen

TIJDVAK	Belgen		Vreemdelingen		Totaal	
	Thrift season(a)	Seizoen (b)	Thrift season(a)	Seizoen (b)	Thrift season(a)	Seizoen (b)
1947/1951 ...	23,2 %	76,8 %	47,0 %	53,0 %	29,2 %	70,8 %
1951/1952 ...	18,9 %	81,1 %	40,0 %	60,0 %	23,7 %	76,3 %
1952/1953 ...	21,0 %	79,0 %	36,5 %	63,5 %	24,7 %	75,3 %
1953/1954 ...	22,0 %	78,0 %	37,6 %	62,4 %	26,3 %	73,7 %
1954/1955 ...	22,4 %	77,6 %	36,7 %	63,3 %	26,2 %	73,8 %

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(a) Dit zijn vooral de toeristische « week-ends » en gebeurtenissen die buiten het eigenlijke seizoen gelegen zijn.
(b) Van 1 juni tot 30 september.

Deze resultaten zijn bemoedigend maar een verdere vooruitgang is noodzakelijk. Inderdaad, de vermindering van de hotelaccomodatie kan het tekort, dat zich reeds op zekere tijdstippen van het toeristisch seizoen voordoet, nog verscherpen. Welnu de oprichting van nieuwe hotels om, gedurende het seizoen, een groter aantal toeristen te kunnen ontvangen is slechts verantwoord voor zoverre zij gepaard gaat met een gelijktijdige vermeerdering van het « thrift season » en in het bijzonder van het « week-end »-toerisme. In dit opzicht betekenen snelle, comfortabele en veilige verbindingswegen bij alle weersomstandigheden een belangrijke factor van de toeristische politiek.

De kust is steeds de meest bezochte toeristische streek met ongeveer 60 % der overnachtingen. Hierop volgen de kunsthistorische steden met 20 % en de Ardennen en de Maasstreek met bijna 12 %. Voor het louter vreemdelingenverkeer bedroegen de percenten respectievelijk 31 %, 50 % en 8 %.

De Engelsen en de Fransen verdelen hun voorkeur tussen de kust en de kunsthistorische steden, de Nederlanders tussen de kunsthistorische steden en de Ardennen, terwijl de Amerikanen en de Duitsers hoofdzakelijk de steden verkiezen.

De gemiddelde verblijfsduur bleef nagenoeg ongewijzigd (1); de zeer lichte terugloop betreffende de klanten uit sommige landen, o. a. uit Nederland, werd meer dan goedgemaakt door een verlenging van de verblijfsduur der Britten. Deze verhoging is in de eerste plaats te danken aan ristorno's die buiten het seizoen aan de buitenlanders worden toegekend, stelsel dat door de vereniging « West-toerisme » is georganiseerd en door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme wordt gesubsidieerd.

Betreffende het financieel aspect zij aangestipt dat de ontvangsten met ongeveer 11 % toenamen, zodat zij, inclusief de ontvangsten van de restaurants, meer dan 3 miljard frank bedragen.

Ook de opbrengst van de verhuring der gemeubelde villa's en appartementen is gevoelig toegenomen en mag op ongeveer 40 miljoen frank worden geraamd.

De vooruitzichten zijn in elk geval niet ongunstig, op voorwaarde dat de prijzen concurrerend blijven tegenover die van het buitenland.

2. — *Invloed op het verkeer.*

De uit het toerisme voortvloeiende ontvangsten van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen mogen in 1955 op 526 miljoen frank geraamd worden, tegen 511 miljoen frank in 1954.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer (a)

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Reizigers/km			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (duizenden eenheden)	Toeristisch seizoen(c)		Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (miljoenen eenheden)	Toeristisch seizoen(c)		Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen(c)	
		Duizenden eenheden	% t. o. v. de niet toeristische periode		Miljoenen eenheden	% t. o. v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t. o. v. de niet toeristische periode
1950	5.565	6.001	108	192	260	138	122.667	167.125	136
1951	5.769	6.399	111	193	278	144	122.042	176.707	145
1952	5.891	6.712	114	203	295	145	126.785	183.446	144
1953	5.751	6.373	111	207	285	137	135.442	187.984	138
1954	5.357	6.510	121	199	282	141	129.989	187.166	144
1955	5.610	6.572	117	204	289	141	134.059	192.385	144

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Exclusief de reizigers met abonnement.
(b) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september
(c) Periode juni-september.

(1) Zie *De Belgische Economie in 1954*, op. cit., blz. 173.

Ook het aantal reizigers en het aantal reizigerkilometers is enigszins toegenomen, zonder evenwel de cijfers van 1952 en 1953 te bereiken.

Hoewel, vergeleken met 1952, het aantal overnachtingen met meer dan 36 % toenam, is ten opzichte van hetzelfde jaar het aantal reizigers met 4 % en het aantal reizigerkilometers met 1 % verminderd.

Hieruit blijkt dat de Nationale Maatschappij een belangrijk deel van haar toeristische cliënteel verliest ten voordele van het wegvervoer.

De concurrentie doet zich vooral gelden gedurende het seizoen en op de korte tot middelmatige trajecten. Het is overigens opmerkelijk dat de rechthebbenden op betaald verlof, mede onder impuls van lokale verenigingen, de voorkeur geven aan « tourexcursies alles vooruit betaald en geregeld ». Benevens de prijs schijnt evenveel belang te worden gehecht aan de « service ».

Hierdoor echter wordt de mobiliteit van de toerist nog verhoogd, hetgeen een ongunstige weerslag heeft op de gemiddelde verblijfsduur en de exploitatie van het hotelbedrijf nog bemoeilijkt.

Het verkeer op lange afstand daarentegen vertoont eerder een neiging tot vermeerdering, bijzonder tijdens het « thrift season », wanneer de weersomstandigheden het baanverkeer minder veilig en accuraat maken.

Het moet de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen mogelijk zijn, door een adequaat systeem van reducties, buiten de topmaanden juli en augustus, door een versoepelen van de « service » en een verbetering van de verbindingen, een belangrijk deel van de vakantiegangers opnieuw tot zich te trekken.

Het reizigersverkeer van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen nam evenwel opnieuw toe. De ontvangsten uit het toeristenverkeer mogen op 252 miljoen frank geraamd worden.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer (a)
Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen
(maandgemiddelden)

JAARTAL	Vervoerde personen			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (duizenden eenheden)	Toeristisch seizoen(c)		Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen(c)	
		Duizenden eenheden	% t. o. v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t. o. v. de niet toeristische periode
1950	15.316	15.481	101	64.011	67.832	106
1951	14.878	15.528	104	65.682	74.757	114
1952	15.110	15.719	104	69.644	76.038	109
1953	15.252	16.108	105	68.949	76.141	110
1954	15.680	16.246	104	70.107	76.784	109
1955	16.015	17.120	107	71.530	79.609	111

Bron : Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

(a) Exclusief de reizigers met abonnement.
(b) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(c) Periode juni-september.

Tegenover 1952 steeg het aantal reizigers met bijna 8 %. Door de rationalisatie van de exploitatie (1) is de maatschappij er dus in geslaagd niet alleen het toeristenverkeer te behouden, maar dit zelfs uit te breiden.

Zoals voorzien is de activiteit van het wegverkeer nog toegenomen. Het gemiddeld aantal autocars is met 96 eenheden vermeerderd.

De ontvangsten stegen in mindere mate dan het aantal afgelegde kilometers, ingevolge een lichte prijsdaling die zich in het autocarvervoer heeft voorgedaan. De conventionele raming der ontvangsten gaf dienvolgens nog een toeneming aan; deze bereikten bijna 400 miljoen frank, terwijl de werkelijke inkomsten 650 miljoen frank benaderen.

Het jaar 1955 is ook voor de dienst Oostende-Dover een waar recordjaar geworden. Het aantal vervoerde personen steeg tot 816.995, dit is ongeveer honderdduizend meer dan het voorafgaande jaar. Hiervan werden ongeveer 27 % vervoerd buiten het seizoen, wat het beste laat verhopen voor een mogelijke uitbreiding van het « thrift season ».

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer
Paketboten Oostende-Dover
(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer(a) (eenheden)	Toeristisch seizoen(b)		Periode met beperkt toeristenverkeer(a) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen(b)	
		Eenheden	% t. o. v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t. o. v. de niet toeristische periode
1950	15.430	67.399	437	4.177	12.565	301
1951	18.018	83.400	463	4.829	13.706	284
1952	19.396	93.366	481	4.735	16.609	350
1953	21.423	117.800	549	5.818	17.998	309
1954	25.902	127.260	491	8.011	21.711	271
1955	27.598	149.053	540	7.814	25.604	327

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

(a) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(b) Periode juni-september.

De ontvangsten groeiden met ongeveer 10 % aan en bereikten 164.935.000 F.

§ 3. — SOCIAAL TOERISME

Het aantal rechthebbenden op betaald verlof aangesloten bij de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en bij het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers en Gelijkgestelden is opnieuw toegenomen; het bedroeg 1.911.775 personen, tegen 1.842.760 het voorgaande jaar.

(1) Elektrificatie van de voor het personenvervoer zeer drukke lijnen en het inzetten van autobuslijnen.

Inrichtingen voor volksvakantie

OMSCHRIJVING	Aantal inrichtingen					Accomodatie (aantal bedden)					Overnachtingen				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
Vakantiehuizen en -centra .	29	28	30	30	26	3.694	4.223	5.502	5.843	6.782	188.417	222.407	268.993	282.558	342.640
Jeugdherbergen	38	41	43	43	39	2.609	2.857	3.230	3.245	3.022	129.890	135.171	147.372	150.493	148.151
Natuurvriendenhuizen	17	23	23	26	21	850	1.035	1.077	1.307	1.117	28.221	40.758	55.071	51.205	55.126
Wandelhemen	31	29	28	29	30	1.321	1.225	1.196	1.399	1.325	46.615	45.516	65.450	58.578	60.709
Totaal	**115**	**121**	**124**	**128**	**116**	**8.474**	**9.340**	**11.005**	**11.794**	**12.246**	**393.143**	**443.852**	**536.886**	**542.834**	**606.626**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

De vakantietoeslagen namen eveneens toe : 4.987 miljoen frank in 1955, tegen 4.550 miljoen (1) in 1954.

Hoewel 1955 als een werkelijk « recordjaar » dient te worden beschouwd inzake de toeristische bedrijvigheid in het algemeen, zijn de resultaten van het sociaal toerisme, gelet op het aantal rechthebbenden op betaald verlof, nog ver van bevredigend. Wel steeg gedurende het seizoen (van 1 mei tot 30 september) het aantal overnachtingen in de gesubsidieerde inrichtingen met 11 %, maar deze verbetering is nog niet voldoende om een normale exploitatie van deze ondernemingen mogelijk te maken.

Inderdaad, het volkstoerisme beschikt over 12.246 bedden, dit betekent over 5 maanden een accomodatie voor ongeveer 1.874.000 overnachtingen.

Welnu, de bezettingsgraad was niet hoger dan 38 % in de vakantiehuizen en vakantiecentra en bereikte amper 32 % in de inrichtingen voor etappentoerisme, en dit ondanks de uiterst gunstige weersomstandigheden.

De gestelde technische vraagstukken blijven dan ook actueel. Het is dus wenselijk dat aan de grote massa der rechthebbenden op vakantie meer opleiding en voorlichting zou gegeven worden opdat zij een volwaardig gebruik zouden maken van de hen verleende vakantiemogelijkheden. De uitrusting der inrichtingen dient verder te worden ontwikkeld en aangepast; maar ze zal nooit rationeel kunnen geëxploiteerd worden zonder een oordeelkundige vakantiespreiding en een afdoende bevordering van het sparen, wat trouwens door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme wordt aangemoedigd.

1. — *Logementsverschaffing tegen billijke prijzen.*

Sedert 1945 werden 134.485.000 F subsidies toegekend aan de inrichtingen voor sociaal toerisme, waarvan ongeveer 91 %

(1) Verbeterd cijfer.

aan de vakantiehuizen en vakantiecentra. Ondanks deze tegemoetkoming en hoewel zij de kostprijs niet te boven gaan, vallen de tarieven van deze inrichtingen nog buiten het bereik van de meerderheid der loon- en weddetrekkenden. Alleen een gevoelige prijsvermindering buiten de topmaanden juli en augustus zou hier uitkomst kunnen brengen, mits een spreiding van de verlofperiode. Deze vermindering zou immers een betere verdeling van de bezettingscoëfficiënt over het ganse seizoen in de hand werken en nieuwe lagen van de arbeiders in de mogelijkheid stellen een degelijke vakantie te genieten.

Er zij eveneens aangestipt dat sedert 1954 de organisaties voor sociaal toerisme en het hotelbedrijf steeds nauwer en duurzamer samenwerken. In 1955 hadden reeds 185 hotels met in totaal 2.798 kamers hun medewerking toegezegd, tegen 171 hotels met 2.412 kamers het vorige jaar. De prijzen voor volledig pension schommelden tussen 100 en 125 F, drinkgeld en taksen niet inbegrepen.

2. — *Spreiding van het verlof.*

Een oordeelkundige spreiding van het verlof blijft het voornaamste van de vier technische problemen die het sociaal toerisme beheersen.

Bezettingsgraad in de vakantiehuizen en -centra

(%)

MAAND	1954	1955
Mei	12	20
Juni	24	24
Juli	54	60
Augustus	61	64
September	17	23
Maandgemiddelde	**33**	**38**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

Inderdaad buiten het topseizoen valt vrijwel nergens een bevredigende bezetting te bespeuren. Nevenstaande tabel geeft dienaangaande de toestand in de vakantiehuizen en -centra.

Het probleem blijft echter ingewikkeld daar, benevens de traditionele gehechtheid aan de vakantiemaanden juli en augustus, dient rekening te worden gehouden met de belangen van de economie en met de lokale of regionale gewoonten (kermisweek).

Voor de ouders met schoolgaande kinderen is het daarenboven praktisch onmogelijk hun vakantie te nemen buiten de periode van het schoolverlof.

Een ernstige verbetering valt nochtans waar te nemen ingevolge de éénmaking van het schoolverlof in al de onderwijsinrichtingen van dezelfde graad.

3. — *Sparen voor de vakantie.*

Sinds 1952 bleef het vraagstuk van het vakantiesparen vrijwel ongewijzigd. Door verscheidene werknemersorganisaties werden reeds reiskassen opgericht die op een zeker succes kunnen aanspraak maken.

Het privaat initiatief op dit gebied, zou ook moeten gesteund en geordend worden.

Terzake kan gewezen worden op het verslag van de Raad van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking waarin de aanmoediging en de oprichting van vakantiespaarkassen in de aangesloten landen wordt aangeprezen.

4. — *Transport tegen verminderde prijzen.*

Zoals de voorgaande jaren werden ten behoeve van de vakantiegangers heen- en terugbiljetten 3e klas, met een geldigheidsduur van 20 dagen, tegen verminderde prijs toegestaan.

De toegestane reductie schijnt echter onvoldoende om de belanghebbenden aan te sporen hiervan gebruik te maken, te meer daar de reisagentschappen en autocarsexploitanten door een stelselmatig doorgevoerde propaganda steeds meer en meer de voorkeur schijnen te bekomen van de vakantiegangers.

DERDE DEEL

Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK ÉÉN

OVERZICHT VAN HET MONETAIR EN FINANCIEEL BELEID

Onder begunstiging van een ongeëvenaard welvaartspeil en in weerwil tevens van de ongewoon snelle expansie van de nijverheidsproduktie in de wereld, heeft de uitbreiding van de vraag, inzonderheid naar investeringsgoederen, tijdens het jaar 1955 zodanige afmetingen aangenomen, dat sommige landen in verband met de vrijwaring van de stabiliteit der prijzen en het evenwicht in de betalingsbalans met moeilijkheden hadden af te rekenen.

Aldus werden, naarmate zich interne spanningen voordeden, beperkingsmaatregelen genomen om zodoende de aangroei van de vraag op een peil te houden dat door de normale stijging van de produktiecapaciteit kan verantwoord worden. Bedoelde maatregelen van monetaire en financiële aard, die eertijds op de achtergrond werden geschoven, worden opnieuw in eer hersteld; de discontopolitiek werd vrij algemeen opnieuw toegepast.

De algemene oriëntering naar een ruimer gebruikmaken van de traditionele instrumenten van geld- en kredietpolitiek in het binnenland, ging gepaard met het verlenen van een grotere vrijheid voor de financiële verrichtingen met het buitenland; aldus hebben verschillende landen op een moment dat daaraan minder aandacht werd besteed, hun munt in werkelijkheid dichter bij de convertibiliteit zien komen, dan op het ogenblik wanneer de verwezenlijking ervan schier zeker en nabij was. Onder dergelijke omstandigheden wordt thans, tot vrijwaring van de stabiliteit van de munt, het internationaal kapitaalverkeer bevorderd, terwijl vroeger vooral hierop de strenge wisselcontrole toepasselijk was en zulks om muntontwaarding te verhinderen. Veelal zelfs gold hier een ruimere vrijheid dan voor de lopende transacties.

In menig land werd de vrije goudmarkt in het leven geroepen, terwijl sommige van die landen zelfs goudmunting en het in omloop brengen van goudstukken in overweging hebben genomen.

Dit geleidelijk in eer herstellen van de vroegere monetaire en financiële opvattingen schijnt erop te wijzen dat stilaan een economisch en financieel beleid in het leven wordt geroepen, berustend op moderne economische theorieën die toegepast zullen worden volgens de klassieke monetaire techniek. De toekomst

zal uitwijzen of het hier gaat om een tijdelijke combinatie of mits, zekere mogelijke aanpassingen, om een leefbare en duurzame interpenetratie. Het is in elk geval van belang op te merken dat, dank zij de evolutie der ideeën, de mogelijkheid werd geschapen om beter de werkelijke oorzaken te kennen van de spanningen die de perioden van inflatie kenmerken. Derhalve kan, onder de monetaire instrumenten van de klassieke theorie, diegene verkozen worden welke het best geschikt zijn om het tot stand komend onevenwicht te bestrijden.

De Belgische economie had wellicht het voorrecht niet even vlug als de andere aan de conjunctuurverbetering deel te nemen, maar ze is in 1955 althans gevrijwaard gebleven van het dreigend intern onevenwicht, waarmee men in de buurstaten had af te rekenen. Het prijsniveau, een gewone barometer voor de toestanden van spanning, werd in 1955 weinig door de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid aangetast. Dit is te danken aan het aanwenden van de beschikbare produktiecapaciteit; deze was in staat over het algemeen in de gevoelige stijging van de vraag te voorzien zonder haar limiet te overschrijden; het grenspunt waarop een prijsbeweging zou ontstaan werd bijgevolg evenmin bereikt.

Zonder de gevolgen van de conjunctuurontwikkeling uit het oog te verliezen, heeft de in 1955 gevolgde monetaire en financiële politiek de mogelijkheid geschapen de vereiste geldmiddelen ter beschikking te stellen van de economie om de normale produktiestijging te financieren; deze was trouwens verantwoord door een werkelijke vraag en geenszins ingegeven door speculatieve beweegredenen.

De expansie van de geldhoeveelheid was ongetwijfeld veel sterker dan in 1954 (9,1 miljard frank, tegen 3,3 miljard frank); doch zij steunde vooral op de aangroei der wisselreserves en, in mindere mate, op het volume van de binnenlandse kredieten. De biljetten in omloop van de Nationale Bank van België vermeerderden met 4,9 miljard frank in 1955, terwijl de wisselreserves van deze instelling, die voor meer dan de helft de tegenpost ervan vormen, met 5,6 miljard frank aangroeiden en de goudvoorraad met 7,4 miljard : de toeneming van de verbintenissen van de circulatiebank in 1955 werd dus ten belope van 132 % gedekt door de aangroei van de goudvoorraad.

Zoals de toeneming van de economische bedrijvigheid vooral door de transacties met het buitenland werd bepaald, is ook de Belgische monetaire expansie in 1955 aanmerkelijk door deze transacties vergroot.

De oplossing voor het probleem van de monetaire expansie leek dus eerder en ten dele, te moeten gezocht worden in het terug in evenwicht brengen van de betalingsbalans op een hoog peil, hetzij dit geschiedde door de bijkomende invoer van koopwaren en diensten aan te wakkeren, ten einde terzelfder tijd, dank zij een scherpere concurrentie, drukking op de binnenlandse prijzen te kunnen uitoefenen, hetzij door een grotere uitvoer van kapitalen naar het buitenland, bij voorbeeld, door middel van aflossingen van de buitenlandse schuld of door particuliere investeringen; deze bereikten het aanzienlijk bedrag van 8,9 miljard frank.

In dit opzicht leek het nochtans van belang de andere eisen van de Belgische economie niet uit het oog te verliezen daar voor sommige sectoren een modernisering van de uitrusting en het behoud van een voor investeringen gunstige rentevoet onontbeerlijk waren. De noodzakelijkheid drong zich dus tevens op een juist even-

wicht tot stand te brengen tussen de conjuncturele en de structurele doelstellingen, evenzeer in de particuliere ondernemingen als ten opzichte van de openbare investeringen. De toestand van 's lands Schatkist liet echter niet toe een versnelde aflossing van de buitenlandse Rijksschuld in overweging te nemen en eenvoudige conversies van buitenlandse schulden in binnenlandse zouden de overheid verplicht hebben, nogmaals beroep te doen op de kapitaalmarkt waar ze reeds grote bedragen had opgenomen. Wat meer is, de aanvoer van buitenlands kapitaal waarop de overheid heeft beroep gedaan, deed de expansie voortvloeiend uit de excedenten van de balans der lopende transacties nog toenemen.

De kredieten door de Nationale Bank van België aan het particuliere bedrijfsleven tijdens het jaar toegekend namen af, niet ingevolge een weloverwogen inspanning van de Bank om een compenserende invloed uit te oefenen op de globale vraag, maar wel omwille van de spontane afzijdigheid vanwege de kredietvragers, die wegens de overvloed aan liquide middelen voldoende bevoorraad werden.

De toestand van de markten vereiste over het algemeen geen tussenkomst van de monetaire overheid. De verhoging op 4 augustus van de discontovoet van de Nationale Bank, van 2,75 % naar 3 %, moet beschouwd worden als een eenvoudige waarschuwing om de ontwikkeling van de cyclus van hoogconjunctuur in ongewenste richting te weren en om de rentetarieven van de financiële en monetaire markt enigszins aan te passen aan de nieuw geschapen voorwaarden ten gevolge van de schier algemene hausse van de geldprijs in het buitenland. De volledige vrijmaking van het kapitaalverkeer, ook met de dollarzone, getuigt voor het vertrouwen in de stabiliteit van de Belgische frank in de toekomst en voor de verwachting van een lange periode van evenwicht in het binnenland.

Ofschoon zich tijdens het jaar 1955 in België de noodzaak niet deed voelen aan geschikte maatregelen om de binnenlandse vraag te beïnvloeden, streefde de Regering er nochtans naar de drukking niet te verhogen die zich in de produktiesectoren had kunnen voordoen.

Het beroep van de overheidssector op het spaarwezen werd in de mate van het mogelijke verminderd; deze oriëntering, die er oorspronkelijk op gericht was de uitbreiding van de openbare schuldenlast te remmen, beantwoordde trouwens aan de conjunctuureisen. Het lijkt inderdaad hoe langer hoe meer gewenst dat in periodes van hoogconjunctuur een batig saldo op de gewone begroting de financiering zou toelaten van onontbeerlijke investeringsuitgaven zonder dat daaruit een overdreven drukking op de kapitaalmarkt volgt. Met dit doel heeft de Regering in de maand juli de zegelrechten en de ermee gelijkgestelde taksen met 11 % verhoogd.

Het globale begrotingstekort, ten slotte, werd van 16.796 miljoen frank in 1954 teruggebracht tot 13.984 miljoen frank voor het kalenderjaar 1955, dit ingevolge een gevoelige stijging van de fiscale ontvangsten en, inzonderheid, van de overdrachttaks die aanzienlijk toenam ten gevolge van het hoge peil van de omzet en de reeds vermelde verhoging van het percentage. Desondanks nam de Rijksschuld nog met 13.371 miljoen frank toe in 1955, tegen 15.158 miljoen frank in 1954. De kortlopende schuld werd verder door bankbetaalmiddelen gefinancierd en, in die mate, maakt ze een der geldscheppende vormen uit.

Ofschoon de nominale geldopnemingen door de overheidssector op de kapitaalmarkt daalden van 38.221 miljoen frank in 1954 tot 14.765 miljoen frank in 1955, heeft de stabilisatie van de rentepercentages op lange termijn, die bij het einde van 1954 merkbaar was geworden, in 1955 concrete vormen aangenomen : de daling, die sinds 1951 ononderbroken doorging, maakte zelfs tijdelijk plaats voor een licht stijgende tendens. Bij het jaareinde liep die beweging nochtans ten einde. De effectenbeurs, die in overeenstemming met de buitenlandse beurzen en met de vooruitzichten op hoger rendement, een vrij sterke hausse gekend had tijdens de eerste drie kwartalen, gaf op sommige ogenblikken blijk van enige aarzeling. Het is dus waarschijnlijk dat, van dan af, arbitrages van niet vast renderende waarden tegen vast renderende waarden de vastheid van de noteringen der Staatsfondsen begunstigd hebben. Het Rentenfonds, dat in de loop van het eerste halfjaar voor grote bedragen Staatsfondsen aangekocht had, heeft deze vóór het einde van het jaar terug op de markt kunnen brengen.

Aangewakkerd door de buitengewone bedrijvigheid werden talrijke vennootschappen ertoe genoopt, hun produktiepotentieel op te voeren om in de stijgende behoeften van hun cliënteel te kunnen voorzien; hiertoe moesten zij beroep doen op de geldmarkt. Talrijke kapitaalsverhogingen werden aangekondigd; één hiervan beliep zelfs 1 miljard frank, bedrag dat in België eerder als buitengewoon wordt aangezien. De Regeringshulp voor de investeringen werd uitgebreid omwille van de structurele eisen, volgens dewelke de Belgische nijverheid zich genoodzaakt ziet haar concurrentiemogelijkheid op de uitvoermarkten te vrijwaren : de wet van 31 mei 1955 (1) heeft de Staatshulp tot de in expansie zijnde sectoren uitgebreid. De fiscale wetgeving, harerzijds, streefde er naar de rationalisatie der ondernemingen te bevorderen door middel van fusie of van specialisatie van hun produktie; voor bedoelde verwezenlijkingen wordt belastingvermindering voorzien.

Geenszins afwijkend van haar doel, de stabiliteit van de Belgische frank meer en meer te consolideren om de convertibiliteit ervan zo vlug mogelijk te herstellen, heeft de monetaire en financiële politiek van België zich in haar geheel, in de mate van het mogelijke, aangepast aan de nieuwe toestanden die door de conjunctuurontwikkeling in het leven werden geroepen.

---

(1) *Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1955.

HOOFDSTUK II

OVERHEIDSFINANCIËN

AFDELING I. — RIJKSFINANCIËN

De leemten in de documentatie over de overheidsfinanciën, waarop het voorafgaande verslag reeds de aandacht gevestigd had, werden ten dele aangevuld, enerzijds, door de publikatie van de eerste werkzaamheden van de Commissie tot Hervorming van de Publieke Comptabiliteit en, anderzijds, door een studie van de Nationale Bank over de tegenposten van de geldhoeveelheid.

De werkzaamheden van de Commissie tot Hervorming van de Publieke Comptabiliteit hebben de mogelijkheid geschapen het Parlement een eerste economische begroting voor te leggen waarin de uitgaven en ontvangsten niet meer volgens louter administratieve, maar volgens economische criteria gerangschikt zijn. Aan de hand van die nieuwe voorstelling kan men zich rekenschap geven van de economische betekenis van de begrotingsverrichtingen, of althans van de voornaamste aspecten ervan.

Aan de hand van de studie van de Nationale Bank is het mogelijk geweest de weerslag na te gaan van de bijzondere structuur van de Belgische overheidsfinanciën op de binnenlandse monetaire expansie; de analyse van dit belangrijk aspect der Rijksfinanciën is opgenomen in het hoofdstuk « Geld en Krediet ». In dit opzicht is het van belang op te merken dat de globale begrotingstekorten in zekere mate ertoe bijdragen de normale monetaire expansie te verhogen, die door de economische activiteit opgewekt wordt, voor zover nl. dat deze tekorten gefinancierd worden door de instellingen met geldscheppende functie.

Wegens de laattijdige publikatie van hun sterk van de begrotingen afwijkende rekeningen, is het niet mogelijk een juist denkbeeld te vormen over de financiële aangelegenheden van de provinciale en gemeentebesturen. Die leemte kan een ernstige weerslag hebben op de beoordeling van de oriëntering, welke aan het geheel van de begrotingspolitiek en de overheidsfinanciën in het algemeen moet worden gegeven. Zij bemoeilijkt ook het zoeken naar middelen om de begrotingssaldi aan te passen aan een economische politiek met cyclische grondslag of zelfs eenvoudig om de ontvangsten en uitgaven van het Rijk in evenwicht te houden.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1955 per kalenderjaar
(miljoenen franken)

JAARTAL	Gewone begroting (a)					Buitengewone begroting (b)			Algemeen totaal		
	Ontvangsten			Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven(d)	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
	Fiscale(c)	Niet fiscale	Totaal								
1949	55.348	6.025 (e)	61.373	74.342	— 12.969	6.619	14.940	— 8.321	67.992(e)	89.282	— 21.290
1950	58.098	7.943 (e)	66.041	74.762	— 8.721	10.314	21.040	— 10.726	76.355(e)	95.802	— 19.447
1951	69.647	7.403 (e)	77.050	68.828	+ 8.222	6.235	19.211	— 12.976	83.285(e)	88.048	— 4.754
1952	71.279	7.394 (e)	78.673	75.955	+ 2.718	4.387	25.339	— 20.952	83.060(e)	101.294	— 18.234
1953	67.746	6.603	74.349	78.347	— 3.998	3.543	17.256	— 13.713	77.892	95.603	— 17.711
1954	70.682	7.121	77.803	79.241	— 1.438	2.196	17.552	— 15.356	79.999	96.793	— 16.794
1955	75.770	6.016	81.786	81.065	+ 721	3.399	18.105	— 14.706	85.186	99.170	— 13.984

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) De ontvangsten en uitgaven voortvloeiende uit de oorlog inbegrepen.
(b) Met uitsluiting van het provenu der geconsolideerde leningen.
(c) Voor de jaren 1949 en 1950, bruto-ontvangsten; sinds het jaar 1951, gewone fiscale netto-ontvangsten en vanaf 1952 gewone en buitengewone fiscale netto-ontvangsten.
(d) Met inbegrip van de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden en van het te Parijs op 7 september 1949 afgesloten Betalings- en Compensatieakkoord.
(e) De opbrengst van de lening uitgeschreven ter betaling van de oorlogsschade 1914-1918 inbegrepen.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1955 per dienstjaar (a)
(miljoenen franken)

DIENSTJAAR (b)	Gewone begroting			Buitengewone begroting									Algemeen totaal		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Eigenlijke buitengewone begroting			Investeringen met Marshallhulp en uitgaven met het tegenwaardefonds der E.R.P.-hulp			Muntsaneringsoperaties			Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
				Ontvangsten (c)	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten (d)	Uitgaven	Saldo			
1949	66.857	70.993	— 4.136	551	12.190	—11.639	—	1.823	—1.823	6.278	5.365	+ 913	73.686	90.371	—16.685
1950	63.321	63.081	+ 240	4.846	13.297	— 8.451	—	124	— 124	5.581	4.358	+1.223	73.748	80.860	— 7.112
1951	76.866	66.686	+10.180	370	14.544	—14.174	—	36	— 36	8.939	8.518	+ 421	86.175	89.783	— 3.608
1952	77.584	76.392	+ 1.192	1.583	20.447	—18.864	1.189	50	+1.139	2.277	3.903	—1.626	82.633	100.792	—18.159
1953	76.733	77.376	— 643	2.626	16.091	—13.465	87	1.035	— 948	—	—	—	79.446	94.502	—15.056
1954	75.771	79.711	— 3.940	2.146	16.478	—14.342	51	260	— 209	—	—	—	77.968	96.449	—18.481
1955	82.017	81.133	+ 884	267	14.215	—13.948	46	57	— 11	—	—	—	82.330	95.405	—13.075

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Definitieve gegevens voor de dienstjaren 1949 tot 1954 en voorlopige gegevens op 31 mei 1956 voor het volgende dienstjaar.
(b) Voor de dienstjaren 1949 en 1950, bruto-ontvangsten; sinds het dienstjaar 1951, gewone fiscale netto-ontvangsten en vanaf 1952, gewone en buitengewone fiscale netto-ontvangsten.
(c) Met uitsluiting van het provenu der geconsolideerde leningen en van de opbrengst der muntsaneringslening; inbegrepen zijn de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden en van het te Parijs op 7 september 1949 afgesloten Betalings- en Compensatieakkoord, en het provenu van de herwaardering van de goudvoorraad bij de N. B. B.
(d) De ontvangsten van de speciale belastingen zijn vanaf 1953 begrepen in de gewone fiscale ontvangsten (ongeveer een half miljoen per dienstjaar).

§ 1. — ALGEMENE BUDGETTAIRE TOESTAND

In tegenstelling met de in het buitenland geldende principes dekt het begrip begrotingsevenwicht in België alleen de gewone begroting; men aanvaardt dienvolgens dat de buitengewone of investeringsbegroting elk jaar regelmatig door een lening mag gefinancierd worden. Indien men de in het buitenland gangbare terminologie op het stuk van overheidsfinanciën aanwendde, zou de Belgische begroting bestendig « deficitair » zijn.

Wanneer het binnenlandse sparen ontoereikend schijnt om tegelijkertijd de investeringen van de private sector en de buitengewone begroting te financieren, wordt het noodzakelijk leningen in het buitenland te plaatsen. Welnu, deze financieringstechniek kan nadelig zijn voor de binnenlandse stabiliteit, in de mate waarin zij aanleiding geeft tot een supplementaire vraag die de produktiecapaciteit van 's lands economie overtreft.

De pogingen tot beperking van het globale begrotingstekort in 1955, leken daarom des te meer opportuun naarmate zij bij het consolideren van de overheidsfinanciën tevens de verruiming van de monetaire expansie matigden.

Hoe dan ook, de vermindering van het globale begrotingstekort, die, voor zover betrekking hebbend op het kalenderjaar, tijdens de voorgaande jaren tot uiting begon te komen, tekende zich nog beter af in 1955; nog meer doorslaand wordt die vermindering wanneer men het dienstjaar beschouwt, want dan beloopt zij 5.406 miljoen frank; immers, het globale tekort van 18.481 miljoen frank tijdens het dienstjaar 1954 daalt tot 13.075 miljoen voor het dienstjaar 1955. Deze scherp afgetekende ontwikkeling is aan een gevoelige verbetering van de gewone begroting toe te schrijven; dank zij een stijging van de indirecte fiscale ontvangsten, werd deze begroting voor het dienstjaar 1955 afgesloten met een voorlopig batig saldo van 884 miljoen frank, tegen een tekort van 3,9 miljard tijdens het dienstjaar 1954. Ook de buitengewone uitgaven verminderden. De oorzaken van deze menigvuldige wijzigingen zullen in de volgende paragrafen grondig onderzocht worden, maar van nu af aan kan men onthouden dat, in zekere mate, verscheidene ervan hun oorsprong vinden hetzij in een wijziging van de begrotingsvoorstelling, hetzij in een aanpassing van de belastingwetgeving.

In totaal stegen de begrotingsuitgaven tot 99.170 miljoen frank tijdens het jaar 1955, tegen 96.793 miljoen frank in 1954, terwijl de ontvangsten tot 85.186 miljoen frank opliepen, tegen 79.997 miljoen frank in 1954.

§ 2. — UITVOERING VAN DE BEGROTING DER UITGAVEN

1. — *Gewone uitgaven.*

De gewone gedane uitgaven tijdens het kalenderjaar 1955 wijzen op een nieuwe verhoging tegenover die van het voorgaande jaar; voor het dienstjaar 1955 is deze verhoging nochtans kleiner dan die van het vorige dienstjaar.

Zoals in 1954 reeds, behelst deze toeneming grotendeels de overheidsschuld en de pensioenen, terwijl de andere voornaamste posten terugliepen.

Voor de Rijksschuld bedraagt de verhoging 3.095 miljoen frank. Vroeger, en tot in 1954 nog, werd echter een deel van de lasten uit deze post voortvloeiend op de buitengewone begroting ingeschreven. Dit geschiedde nl. met de uitgaven voor de muntsaneringslening, en in 1954 met de terugbetaling van de 4,5 %-kasbons met een looptijd van 5 jaar in 1949 uitgegeven door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, welke de Staat te zijnen laste nam. Wanneer deze uitbetalingen bij de gewone uitgaven van de Rijksschuld worden ondergebracht, dan bedraagt de hogere last van deze laatste nog 1.977 miljoen frank, tegen 1.711 miljoen frank in 1954. De voortdurende stijging van de overheidsschuld voortspruitend uit de globale begrotingstekorten en de belangrijke consolidering van 1954 zijn verantwoordelijk voor het opvoeren van de schuldenlast. Alleen voor de 4 1/4 % lening 1954-1974, 2e reeks, waren in 1955 reeds supplementaire kredieten vereist ten bedrage van 622 miljoen frank, aflossing inbegrepen.

In de begroting der pensioenen voor 1955 waren de verhoogde lasten ingeschreven welke voortspruiten uit de goedstemming van de wet van 20 juli 1955, waarbij kredieten worden toegekend voor de uitbetaling van de pensioenen der zelfstandigen, zowel voor 1955 als voor de voorgaande dienstjaren. De supplementaire kredieten die gestemd werden ter voorziening in de uitgaven verbonden aan deze wet, beliepen in totaal 1.700 miljoen frank (1). Het bedrag der pensioenlasten werd bovendien beïnvloed door de wet van 2 augustus 1955 (2) houdende perekwatie der rust- en overlevingspensioenen, door de wet van 16 juni 1955 (3) tot aanvulling van de bevoegdheden van het Dotatiefonds dat de financiering van de oorlogspensioenen verzekert, door de wet van 21 mei 1955 (4) betreffende het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders.

De algemene bestuursuitgaven lijken integendeel af te nemen zo men zich houdt aan de uitkeringen voor personeel en materieel; de uitwerking van het stopzetten der aanwervingen, die het vorige jaar minder merkbaar was om wille van de personeelsaanwerving in de bijzondere korpsen, is thans duidelijker merkbaar. Men moet zich nochtans aan een belangrijke toeneming van deze uitgaven verwachten op het ogenblik waarop de noodzaak van een wederaanvulling der kaders zich zal laten gevoelen.

De andere gewone uitgaven geven een vermindering aan; de uitgaven voor subsidies en werken dienen nochtans te worden beoordeeld in het licht van een wijziging aan de budgettaire voorstelling volgens dewelke de kosten voortvloeiende uit de wedertewerkstelling van de werklozen door de gemeenten, ten laste gelegd van de Staat, op de buitengewone begroting werden uitgetrokken ten belope van 1.551 miljoen frank. Dientengevolge werden de toelagen ten voordele van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid op de gewone begroting met

---

(1) Wetsontwerp houdende machtiging tot regularisatiën, verhoging en vermindering van sommige voor het dienstjaar 1955 uitgetrokken kredieten, zomede toekenning van bijkredieten voor de uitgaven met betrekking tot 1954 en de vorige dienstjaren *(Parl. Bescheid*, Senaat, zittijd 1955-1956, nr 6, 30 september 1955).

(2) *Belgisch Staatsblad* van 14 augustus 1955.

(3) *Belgisch Staatsblad* van 29 juni 1955.

(4) *Belgisch Staatsblad* van 19 juni 1955.

Budgettaire uitgaven naar de belangrijkste hoofdstukken
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitgaven gedurende het jaar 1953 voor rekening van de dienstjaren 1952 en 1953	Uitgaven gedurende het jaar 1954 voor rekening van de dienstjaren 1953 en 1954	Uitgaven gedurende het jaar 1955 voor rekening van de dienstjaren 1954 en 1955	Verschil tussen 1953 en 1954	Verschil tussen 1954 en 1955
Gewone uitgaven :					
Rijksschuld	9.954	11.151	14.246	+ 1.197	+ 3.095
Pensioenen	10.522	11.089	11.867	+ 567	+ 778
Kwade posten en terugbetalingen	1.104	968	1.165	— 136	+ 197
Personeel en materieel	22.118	23.466	23.241	+ 1.348	— 225
Toelagen	27.328	26.852	25.773	— 476	— 1.079
Werken	1.767	1.283	1.029	— 484	— 254
Andere gewone uitgaven	4.464	4.337	3.770	— 127	— 567
Totaal	**77.257**	**79.146**	**81.091**	+ **1.889**	+ **1.945**
Buitengewone uitgaven :					
Rijksschuld	605	1.118	—	+ 513	— 1.118
Voorschotten	1.340	678	968	— 662	+ 290
Deelnemingen	845	1.207	124	+ 362	— 1.083
Nieuwe beleggingen	14.039	12.587	11.489	— 1.452	— 1.098
Herstel van het Openbaar Domein	1.486	1.375	905	— 111	— 470
Marshall- en E.R.P.-hulp	890	399	54	— 491	— 345
Andere uitgaven	32	—	185	— 32	+ 185
Opslorping der werkloosheid	—	—	1.551	—	+ 1.551
Totaal	**19.237**	**17.364**	**15.276**	— **1.873**	— **2.088**
Algemeen totaal	**96.494**	**96.510**	**96.366**	+ **16**	— **144**

Bron : Ministerie van Financiën.

Budgettaire uitgaven
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitgaven gedurende het jaar 1953 voor rekening van de dienstjaren 1952 en 1953	Uitgaven gedurende het jaar 1954 voor rekening van de dienstjaren 1953 en 1954	Uitgaven gedurende het jaar 1955 voor rekening van de dienstjaren 1954 en 1955	Verschil tussen 1953 en 1954	Verschil tussen 1954 en 1955
Begroting van de Rijksschuld	10.558	12.269	14.246	+ 1.711	+ 1.977
Begroting van de Pensioenen	10.522	11.089	11.867	+ 567	+ 778
Begroting van de Kwade Posten en Terugbetalingen	1.104	966	1.167	— 138	+ 201
Begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken	7.629	7.217	7.272	— 412	+ 55
Begroting van het Ministerie van Justitie	1.546	1.583	1.599	+ 37	+ 16
Begroting van het Ministerie van Verkeerswezen	5.975	6.066	5.981	+ 91	— 85
Begroting van het Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw	8.091	7.107	7.349	— 984	+ 242
Begroting van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg	8.432	8.136	7.064	— 296	— 1.072
Begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs	8.354	8.567	9.155	+ 213	+ 588
Begroting van het Ministerie van Volksgezondheid	4.244	4.796	3.840	+ 552	— 956
Begroting van de Rijkswacht	1.158	1.187	1.175	+ 29	— 12
Begroting van het Ministerie van Financiën	5.674	5.463	5.601	— 211	+ 138
Begroting van het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand	2.403	2.435	2.139	+ 32	— 296
Begroting der Dotatiën en van andere ministeriële departementen	2.608	1.819	2.787	— 789	+ 968
Totaal	**78.298**	**78.700**	**81.242**	+ **402**	+ **2.542**
Begroting van het Ministerie van Landsverdediging	18.196	17.810	15.124	— 386	— 2.686
Algemeen totaal	**96.494**	**96.510**	**96.366**	+ **16**	— **144**

Bron : Ministerie van Financiën.

hetzelfde bedrag verminderd. De vermindering van deze toelagen vloeit ook voort uit de afneming van de werkloosheid als gevolg van de conjunctuurontwikkeling.

2. — *Buitengewone uitgaven.*

De buitengewone uitgaven, tijdens het kalenderjaar 1955 gedaan, overschreden in geringe mate het overeenkomstig bedrag van 1954; die toeneming is te wijten aan de uitvoering van uitgaven, die tot vroegere dienstjaren behoren; zo men zich inderdaad tot het dienstjaar zelf beperkt, zijn de uitgaven van 16.738 miljoen frank in 1954 teruggelopen tot 14.272 miljoen frank in 1955. De uitgaven behorend tot het dienstjaar 1954, doch in 1955 verricht, beliepen trouwens op zichzelf 12.164 miljoen frank, waarvan 2,4 miljard voor de Rijksschuld, 2,8 miljard voor Landsverdediging, 1,6 miljard voor Openbare Werken, 1 miljard voor Arbeid en Sociale Voorzorg, 1 miljard voor Openbaar Onderwijs, 649 miljoen voor Economische Zaken en Middenstand, 570 miljoen voor Verkeerswezen. Voor rekening der voorgaande dienstjaren werden eveneens tamelijk hoge terugbetalingen van speciale belastingen als buitengewone uitgaven geboekt tijdens het jaar 1955.

De vermindering der buitengewone uitgaven van het kalenderjaar 1955 wordt in de tabel « Budgettaire uitgaven naar de belangrijkste hoofdstukken » omstandig weergegeven. Men merkt in dit opzicht het wegvallen op der voor de Rijksschuld voorziene uitgaven, waarvan reeds sprake was in de onderverdeling der gewone uitgaven. Hierdoor verminderde de buitengewone begroting met meer dan 1 miljard frank.

Doordat de kasbehoeften van de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en Woonvertrekken en van de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom uitsluitend door lening werden gedekt, werden ook de bedragen voor participaties in 1955 sterk verminderd (— 1.083 miljoen frank).

De nieuwe immobilisaties, ten slotte, ondergingen een vermindering van 1 miljard frank. Volgens de voorhanden zijnde documentatie, schijnt deze inkrimping vooral op de uitgaven van Landsverdediging betrekking te hebben, dit ten gevolge van de geleidelijke uitvoering der uitgewerkte programma's.

§ 3. — UITVOERING DER RIJKSMIDDELENBEGROTING

1. — *Fiscale politiek.*

a) *Directe belastingen.*

Voor de directe belastingen zijn geen grote wijzigingen te vermelden voor het jaar 1955.

Zoals in 1954 en in de mate van haar mogelijkheden werd de fiscale politiek geïnspireerd door het verlangen de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid te vergemakkelijken en, in het bijzonder, een klimaat te behouden dat gunstig is voor de bevordering der investeringen, rekening houdend nochtans met de moge-

lijkheden van de overheidsfinanciën. De wetgever was bovendien bezorgd met het zoeken naar de geschikte maatregelen tot vereenvoudiging van de bestaande wetgeving.

De wet van 28 maart 1955 (1) vooreerst behelst nieuwe vereenvoudigingen inzake aanslag voor achterstallige bezoldigingen en berekening der nalatigheidsinteresten; zij behandelt eveneens de invordering der belastingen, de nalatigheidsinteresten en de aanslag op de meerwaarde der gebouwen en outillage in geval van stopzetting der bedrijvigheid.

De wet van 16 juni 1955 (2) huldigt het principe van de forfaitaire belastingaanslag voor de niet-loontrekkende belastingplichtigen wier belastbare inkomsten 60.000 F niet overtreffen voor de bedrijfsbelasting en 80.000 F voor de aanvullende personele belasting, op grond van een aangifte die gedurende 3 jaar geldig is en mits akkoord van de twee partijen. Een koninklijk besluit van 11 juli 1955 (3) heeft de bepalingen gewijzigd nopens de samenstelling van de fiscale commissies die voortaan zullen voorgezeten worden door een inspecteur der belastingen in plaats van een controleur.

De wet van 14 juli 1955 (4) behelst de voornaamste bepalingen inzake vaststelling van de nieuwe kadastrale inkomsten, evenals de toepassingsmodaliteiten van deze perekwatie voor materieel en outillage, die onroerend zijn geworden door bestemming, in de handels- en nijverheidsondernemingen.

De wet van 31 mei 1955 (5), betreffende de financiële hulp ten bate der industriële investeringen, voorziet eveneens dat de gebouwen door deze wet bedoeld gedurende 5 jaar vrijstelling van grondbelasting en van nationale crisistaks zullen genieten; in toepassing van andere bepalingen van diezelfde wet, kent een koninklijk besluit van 5 september 1955 (6) nog andere verminderingen toe op de bedrijfsbelasting en op de aanvullende personele belasting.

De wet van 29 december 1955 (7) vult die van 24 november 1953 (8) aan, betreffende de fusie en de opslorping van vennootschappen of van een gedeelte van hun bedrijvigheid.

b) *Douanen en accijnzen.*

De wijzigingen op dit gebied betreffen vooral de maatregelen getroffen bij koninklijk besluit van 10 december 1955 (9), ten gunste van de textielnijverheid, linnen- en wolnijverheid.

---

(1) *Belgisch Staatsblad* van 9 april 1955.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1955.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 5 augustus 1955.
(4) *Belgisch Staatsblad* van 7 augustus 1955.
(5) *Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1955.
(6) *Belgisch Staatsblad* van 9 september 1955.
(7) *Belgisch Staatsblad* van 1-2-3 januari 1956.
(8) *Belgisch Staatsblad* van 4 december 1953.
(9) *Belgisch Staatsblad* van 19-20 december 1955.

c) *Registratie.*

Bij de rechten geïnd door het Bestuur der Registratie en Domeinen heeft de belangrijkste wijziging betrekking op de heffingspercentages der met het Zegel gelijkgestelde taksen. Zij is opgenomen in de wet van 13 juli 1955 (1). Die wijziging vermeerderde met 11 % de overdrachttaks, de factuurtaks op de overdrachten en op werkaannemingscontracten, de taks op de roerende verhuringen en op het vervoer en de weeldetaks.

De Regering heeft die taks verhoogd, ten einde de overheidsfinanciën te consolideren en, in het bijzonder, om uiting te geven aan haar wil de uitgaven die door leningen moesten gefinancierd worden, in te krimpen. Om tot een vlug resultaat te komen, was het van belang de belastingen te verhogen die onmiddellijke supplementaire inkomsten verschaften. « De Regering had geen andere keuze dan haar toevlucht te nemen tot de onrechtstreekse belastingen en, in het bijzonder, tot de overdrachttaks en aanverwante belastingen ». Dit was « voor de Regering de doorslag », rekening houdende met het feit dat « een verzwaring van de rechtstreekse belastingen, uit hoofde van hun structuur zelf, slechts na een zekere termijn vruchten afwerpt » (2).

De forfaitaire overdrachttaks op het slachten, die geïnd wordt op het gewicht van het slachtvee, werd bij koninklijk besluit van 27 mei 1955 (3) verdriedubbeld. De aanpassing van die taks, de eerste sinds 1926, is ten dele bestemd om in de financiering te voorzien van een Landbouwfonds en om de strijd te verscherpen tegen de rundertuberculose. Het Landbouwfonds zal hierdoor gespijsd worden met een bedrag van 165 miljoen frank; dit fonds is bestemd om aan de Belgische landbouw een voldoende rendabiliteit te verzekeren door, o. m., abnormale prijsschommelingen te vermijden. Een ander deel van deze aanpassing zal moeten toelaten het gedeelte te compenseren van de heffing op de invoer van Nederlandse boter dat aan België toekwam en dat in het vervolg aan het Landbouwfonds zal geschonken worden (2).

Het koninklijk besluit van 16 juni 1955 (4) heeft de verhoging van de overdrachttaks op de invoer eveneens toegepast op verschillende afgewerkte of halfafgewerkte produkten.

Ten einde de specialisatie van de produktie te bevorderen door middel van akkoorden tussen fabrikanten, heeft het koninklijk besluit van 21 november 1955 (5) de overdrachttaks afgeschaft op de uitwisselingen tussen de voortbrengers van eenzelfde artikel.

De wet van 20 juli 1955 (6) past de bestaande wetgeving aan ten einde de fusie en de opslorping van vennootschappen te vergemakkelijken.

---

(1) *Belgisch Staatsblad* van 14 juli 1955.

(2) Begroting der ontvangsten en uitgaven voor het dienstjaar 1956. Algemene toelichting *(Parl. Bescheid*, Kamer der Volksvertegenwoordigers, zittijd 1955-1956, nr 4, 3e deel, blz. 71).

(3) *Belgisch Staatsblad* van 9 juni 1955.

(4) *Belgisch Staatsblad* van 23 juni 1955.

(5) *Belgisch Staatsblad* van 26 november 1955.

(6) *Belgisch Staatsblad* van 15 oktober 1955.

De wetgeving op de weeldetaks werd gewijzigd bij koninklijk besluit van 5 december 1955 (1).

Ten slotte werden, bij koninklijk besluit van 30 december 1955(2), de bepalingen betreffende de overdrachttaks op sommige textielprodukten aangepast, ten einde de rendabiliteitsvoorwaarden te verbeteren van de textielindustrie, die met afzetmoeilijkheden heeft af te rekenen.

2. — *Fiscale ontvangsten.*

In haar pogingen om het beroep op de kapitaalmarkt te verminderen, kon de Regering voordelig gebruik maken van de supplementaire opbrengst der gewone fiscale ontvangsten die tot 75.770 miljoen frank opliepen in 1955, tegen 70.682 mil-

Fiscale ontvangsten van de Staat
(miljoenen franken)

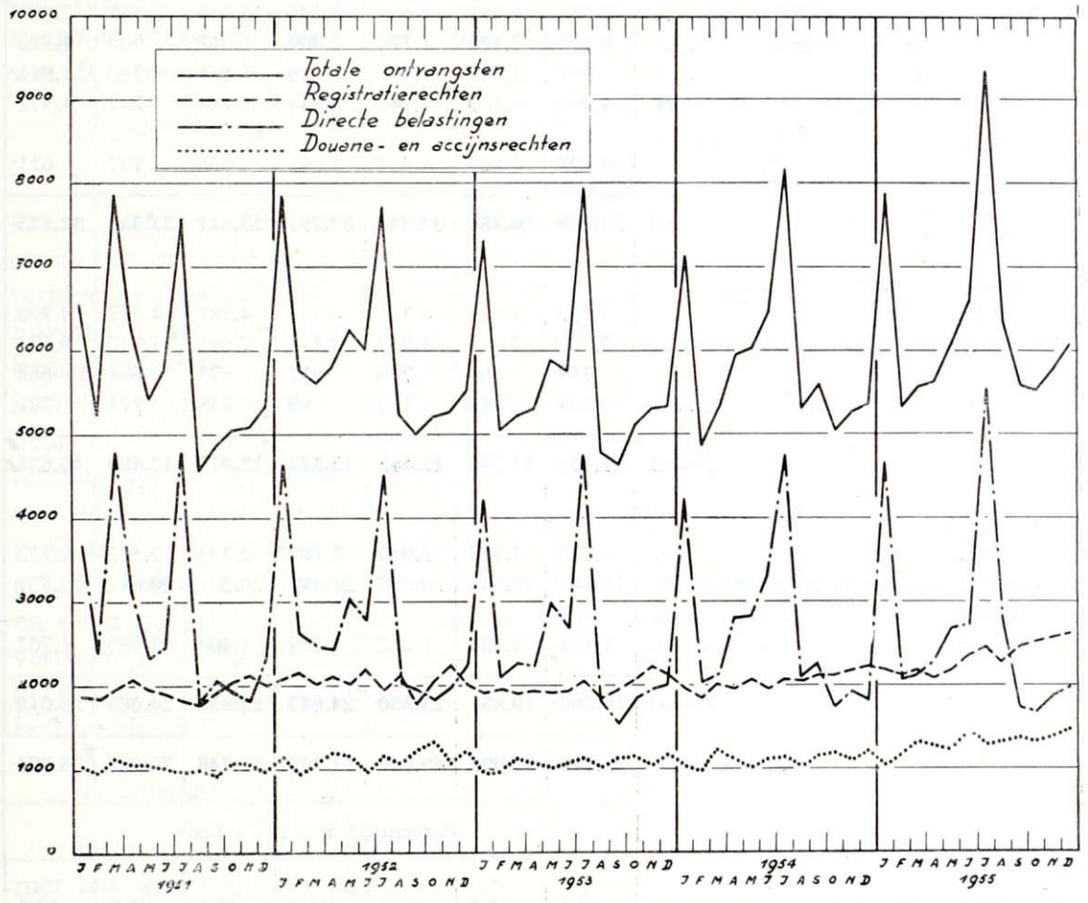

Bron : Ministerie van Financiën.

joen in 1954 en 67.746 miljoen frank in 1953. Deze tamelijk gevoelige aangroei van de belastingopbrengst is te danken aan de ontvangsten der douane- en accijnsrechten voor een bedrag van 2,3 miljard frank en aan de registratierechten

(1) *Belgisch Staatsblad* van 11 december 1955.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 1-2-3 januari 1956.

Gewone fiscale ontvangsten (a)
Indeling volgens categorie der ontvangsten
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949 (dienstjaar 1948-dienstjaar 1949)	1950 (dienstjaar 1949-dienstjaar 1950)	1951 (dienstjaar 1950-dienstjaar 1951) (b)	1952 (dienstjaar 1951-dienstjaar 1952) (b)	1953 (dienstjaar 1952-dienstjaar 1953) (b)	1954 (dienstjaar 1953-dienstjaar 1954) (b)	1955 (dienstjaar 1954-dienstjaar 1955) (b)
Directe belastingen :							
Grondbelasting	270	456	432	440	436	469	454
Mobiliënbelasting	2.169	2.280	3.204	3.659	3.709	3.690	3.878
Bedrijfsbelasting	3.535	4.816	16.434	18.089	18.153	18.192	18.750
Aanvullende personele belasting	1.275	1.481	1.686	2.394	2.245	2.541	2.696
Nationale crisisbelasting	6.220	7.125	4.778	2.769	2.017	1.905	1.823
Verkeersbelasting	888	1.318	1.456	1.525	1.601	1.780	1.941
Sommen verkregen op afgesloten dienstjaren	4.943	6.149	4.146	2.844	1.984	3.247	1.972
Diversen	4.798	2.829	1.617	1.041	666	707	621
Totaal	**24.098**	**26.454**	**33.843**	**32.761**	**30.811**	**32.531**	**32.135**
Douanen en accijnzen :							
Douanerechten	3.332	3.975	4.353	4.383	4.381	4.577	4.990
Accijnsrechten	7.106	7.032	7.268	8.511	7.685	7.930	9.671
Verbruikstaks	753	668	700	692	673	691	668
Diversen	269	118	132	89	238	271	291
Totaal	**11.460**	**11.793**	**12.453**	**13.675**	**12.977** (c)	**13.469** (c)	**15.621**
Registratie :							
Registratierechten	1.780	1.928	2.040	2.189	2.353	2.522	2.752
Zegel en met het Zegel gelijkgestelde taksen	16.887	16.846	20.088	21.395	20.201	20.693	23.561
Diversen	1.123	1.077	1.222	1.259	1.404	1.468	1.702
Totaal	**19.790**	**19.851**	**23.350**	**24.843**	**23.958**	**24.683**	**28.015**
Algemeen totaal	**55.348**	**58.098**	**69.646**	**71.279**	**67.746**	**70.683**	**75.771**
	Percentage van het totaal						
Directe belastingen	43,5	45,5	48,6	46,0	45,5	46,0	42,4
Douanen en accijnzen	20,7	20,3	17,9	19,2	19,1	19,1	20,6
Registratie	35,8	34,2	33,5	34,8	35,4	34,9	37,0
Totaal	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

(a) Per kalenderjaar, zonder onderscheid van dienstjaar.
(b) Netto-ontvangsten vanaf het jaar 1951.
(c) Niet inbegrepen de opbrengsten voor de dienstjaren 1953 en 1954 voortspruitend uit de verhoging van het accijnsrecht op lichte minerale oliën (wet van 26 juli 1952, *Belgisch Staatsblad* van 1 - 2 september 1952), die naar de buitengewone begroting overgeheveld werden en respectievelijk 1.114 en 1.169 miljoen frank belopen.

Bron : Ministerie van Financiën.

voor een bedrag van 3,4 miljard frank. De ontvangsten van de directe belastingen daarentegen vertonen een bestendige vastheid die afsteekt tegen de aanhoudende stijging der inkomsten van de natuurlijke en rechtspersonen.

In de structuur der fiscale ontvangsten treden dus wijzigingen in waardoor een groter aandeel in het totaal van de belastingen de kostprijs drukken, te weten de douanen en accijnzen en de met het Zegel gelijkgestelde taksen, die de hoofdpost van de door het Bestuur der Registratie en Domeinen geïnde rechten uitmaken; in het aandeel der directe belastingen, daarentegen, komt een tamelijk opmerkelijke achteruitgang tot uiting om dit slag van belastingen lager te brengen dan de coëfficiënten die sinds 1949 werden vastgesteld.

De meerwaarde van het dienstjaar 1955 beloopt in totaal ongeveer 1.640 miljoen frank ten opzichte van de vooruitzichten voor de fiscale ontvangsten die in de begroting waren vastgelegd; deze meerwaarde spruit hoofdzakelijk voort uit een verhoging van de ontvangsten uit het Zegel en in het bijzonder, voor 1 miljard ongeveer, uit het opvoeren van de overdrachttaks. Het voordeel van deze ontvangstenverhoging werd echter gedeeltelijk teniet gedaan door de lagere opbrengsten van de directe belastingen.

a) *Directe belastingen.*

De toch enigszins onverwachte bestendige stabiliteit der directe belastingen kan gedeeltelijk, althans voor het dienstjaar 1955, toegeschreven worden aan de eerste uitwerkselen van de wet van 1 juli 1954, ten gunste van de industriële investeringen en aan de afschaffing, vanaf 1 augustus, van het samenvoegen van de inkomsten der echtgenoten voor de berekening der aan de bron in te houden bedrijfsbelasting. Overigens werden de inkomsten uit de afgesloten dienstjaren in 1955 teruggebracht tot 1.972 miljoen frank, tegen 3.247 miljoen frank in 1954 geboekt. Het snellere of tragere innen van de achterstallige belastingen draagt er feitelijk toe bij het globaal bedrag der fiscale ontvangsten te storen. De verhoging van de ontvangsten, ten slotte, voortvloeiend uit de stijging der inkomsten in een periode van hoogconjunctuur uit zich slechts met een zekere vertraging; deze stijging komt niet onmiddellijk tot uiting in de winsten van de vennootschappen en de uitgekeerde dividenden; andere bedrijfsinkomsten passen zich slechts met vertraging aan de conjunctuurstijging aan. De directe belastingen werden in hun geheel, in 1955 nog weinig beïnvloed door het wederopbloeien der economische bedrijvigheid.

b) *Douanen en accijnzen.*

Daar de grondstoffenbevoorrading van het land zich gelijktijdig ontwikkelde met het wederopleven van de economische activiteit, zijn de douaneontvangsten in 1955 met 413 miljoen frank gestegen door toedoen van de toenemende invoer. Het zijn nochtans de accijnsrechten, die, in deze rubriek, onder de invloed van de conjuncturele herneming het meest toenemen, waar zij van 7.930 miljoen frank stijgen tot 9.671 miljoen. Deze vooruitgang bestaat nochtans alleen in de mate dat hij te wijten is aan het overbrengen naar de normale ontvangsten van de « supplementaire frank op de benzine », waarvan de opbrengst, vóór 1955, geboekt werd op de begroting der buitengewone ontvangsten. Uitgaande van het bedrag van het vorige jaar, kunnen die opbrengsten op meer dan 1 miljard frank geschat

worden, zodat de eigenlijke meerwaarde dus dient herleid tot ongeveer 500 miljoen frank. Deze stijging gaat ongetwijfeld met de ontwikkeling van de bedrijvigheid gepaard, maar eveneens met de toeneming van het aantal particuliere auto's en andere motorvoertuigen. Er is parallellisme met de stijging van de opbrengst van de verkeersbelasting op de motorvoertuigen.

Accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955
Accijnsrechten :			
Bier	1.127	1.159	1.185
Gedistilleerde dranken	571	586	574
Minerale oliën	2.537	2.663	4.331
Glucose en andere niet kristalliseerbare suiker	4	5	4
Suiker en raffinagestroop	150	161	163
Mineraalwater	175	180	212
Tabak	3.118	3.172	3.198
Gegiste mousserende dranken	3	4	4
Bijzondere verbruikstaks :			
Alcohol en brandewijn	672	690	668
Totaal	**8.357**	**8.621**	**10.340**
Bijgevoegde rechten op lichte minerale oliën	1.113	1.169	—
Openingstaks	115	120	82

Bron : Ministerie van Financiën.

Hier weze tevens vermeld dat ook het bedrag van de heffingen op de tabak, de andere belangrijke post der accijnsrechten, sinds enkele jaren een merkwaardige stabiliteit vertoont, zoals trouwens dat der taksen op de gedistilleerde dranken. Het verloop van de ontvangsten der accijnsrechten wordt ten slotte bepaald door de rechten geheven op de minerale oliën.

c) *Registratie.*

De titel van deze ontvangstenpost geeft een misleidend inzicht om wille van het gering belang dat de eigenlijke registratierechten in het geheel van de post vertegenwoordigen. Op een gezamenlijk bedrag van 28.015 miljoen frank in 1955, brachten de rechten van het « Zegel en de met het Zegel gelijkgestelde taksen » 23.561 miljoen frank op, d. i. ongeveer 83 % en de eigenlijke registratierechten 2.752 miljoen frank, d. i. iets minder dan 10 %.

Sinds verscheidene jaren valt een geregelde verhoging van deze laatste rechten te noteren, hoewel wat meer uitgesproken in 1955; dit betekent ongetwijfeld dat

bij de verkoop een stijgende proportie van onlangs gebouwde onroerende goederen zijn betrokken, waarvan de verkoopprijzen hoger liggen dan die van de vroeger gebouwde onroerende goederen.

Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen
(miljoenen franken)

MAAND	1952	1953	1954	1955
Januari	1.816	1.661	1.684	1.848
Februari	1.892	1.706	1.559	1.775
Maart	1.715	1.573	1.709	1.834
April	1.822	1.623	1.634	1.739
Mei	1.733	1.645	1.746	1.818
Juni	1.919	1.617	1.641	1.870
Juli	1.697	1.672	1.698	2.076
Augustus	1.885	1.636	1.786	1.937
September	1.532	1.648	1.799	2.095
Oktober	1.726	1.752	1.768	2.139
November	1.964	1.924	1.839	2.220
December	1.693	1.744	1.830	2.210
Totaal	**21.395**	**20.201**	**20.693**	**23.561**

Bron : Ministerie van Financiën.

De opbrengst van het Zegel en de met het Zegel gelijkgestelde taksen vermeerderde met 2.868 miljoen frank in 1955, d. i. met 13,6 % ten opzichte van de ontvangsten van 1954. Bij de verklaring van deze tamelijk aanzienlijke stijging moet men nochtans rekening houden met de veelvuldige wijzigingen in 1955 aan de taksen aangebracht en inzonderheid met de verhoging van 11 % ongeveer bij koninklijk besluit van 13 juli 1955 (1). De supplementaire ontvangsten die uit deze wijziging moesten voortkomen, werden geschat op 2.200 miljoen frank (2), dit is ongeveer 180 miljoen frank per maand of 900 miljoen frank voor vijf maanden. Bovendien werd, bij koninklijk besluit van 16 juni 1955 (3) voor verschillende afgewerkte of halfafgewerkte produkten de overdrachttaks op de invoer verhoogd; de opbrengst hiervan werd geschat op ongeveer 340 miljoen frank voor een jaar, dit is ongeveer 170 miljoen aan supplementaire ontvangsten voor 1955. Evenzo werd bij ministerieel besluit van 10 augustus 1955 (4) de overdrachttaks op de invoer van ijzererts terug op 5 % gebracht, taks welke bij toepassing van artikel 37 van de Code der met het Zegel gelijkgestelde taksen tot 2 % verminderd was.

De additionele ontvangsten, ten slotte, die moesten voortkomen uit de verhoging van de taks der veeslachterijen van 27 mei werden geschat op 460 miljoen frank per jaar, of 230 miljoen voor 6 maanden.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 14 juli 1955.
(2) Begroting der ontvangsten en der uitgaven van het dienstjaar 1956. Algemene toelichting, op. cit., 3e deel, blz. 71.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 23 juni 1955.
(4) *Belgisch Staatsblad* van 13 augustus 1955.

De meeropbrengst van het Zegel en de met het Zegel gelijkgestelde taksen, te danken aan de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid, mag ten slotte geschat worden op ongeveer 1,5 miljard, dit is 7 % der ontvangsten van het voorgaande jaar.

§ 4. — FINANCIERING VAN DE SCHATKISTVERRICHTINGEN

A. — *Algemeenheden.*

De verhoging van de normale begrotingsontvangsten liet toe het tekort van de begrotingsuitgaven die in de loop van het jaar door de lening moesten gefinancierd worden, te doen dalen van 16.796 miljoen frank in 1954 tot 13.984 miljoen frank in 1955. Het blijkt derhalve dat, volgens de huidige opvatting in België ten aanzien van overheidsfinanciën, de fiscale meeropbrengsten alleen het beroep van de Staat op de kapitaalmarkt doen verminderen. De toestand van de Schatkist wordt door deze meerwaarde niet beïnvloed en zoals in de voorgaande jaren bleef hij ook in 1955 tamelijk gespannen, des te meer daar de financiële politiek van de Regering erop gericht was het beroep op leningen zoveel mogelijk te beperken.

Ontwikkeling van de toestand van Thesaurie in 1954 en 1955
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954		1955	
	Ingang	Uitgang	Ingang	Uitgang
Deficit op de begrotingsverrichtingen (a).....		16.796		13.984
Thesaurievoorschotten (per saldo)	724		886	
Gelden voor orde (per saldo)		2.450		2.244
Regularisatie van de uitgaven gedaan in december van het jaar voor rekening van het volgende dienstjaar	467		1.235	
Uitgaven gedaan in december voor het volgende dienstjaar		1.235		
Provenu van geconsolideerde leningen	27.943		9.012	
Verloop van de directe vlottende schuld (b).....		8.636	5.282	
a) op halflange termijn		*5.419*	*50*	
b) op korte termijn		*3.217*	*5.232*	
Totaal	**29.134**	**29.117**	**16.415**	**16.228**
Verbetering van de totale kasmiddelen der Schatkist (c)		17		187
Algemeen totaal	**29.134**	**29.134**	**16.415**	**16.415**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) De opbrengst van de geconsolideerde leningen niet inbegrepen.
(b) Ingang = verhoging.
Uitgang = vermindering.
(c) Inclusief fondsen in omloop.

Bovendien moest de Schatkist, juist zoals in 1954, de nodige kapitalen vinden om de vraag naar gelden voor orde, ten belope van 2.244 miljoen frank, te dekken. Onder die uitgaven komen de opnemingen voor (1 miljard frank ongeveer) van het nieuw Wegenfonds op de tegoeden van het vroeger en tijdelijk speciaal Wegen-

fonds voorzien bij de wet van 11 juli 1952, verder een vermindering van 500 miljoen frank der tegoeden van de Autonome Kas voor Oorlogsschade en, ten slotte, de vermindering met 600 miljoen ongeveer der tegoeden van het Monetair Fonds, dat als waarborg dient voor de omloop van de deelmunt.

De Schatkist heeft daarentegen voordeel gehaald uit een vermindering van haar voorschotten ten belope van 886 miljoen. Zij diende bovendien, op het einde van het jaar, geen voorschotten toe te staan voor het dienstjaar 1956; deze voorschotten bestaan uit de anticipatieve uitbetaling door de Staat van de ambtenarenwedden die uitgekeerd werden in het begin van januari 1956 in plaats van einde december, zoals gewoonlijk.

De opbrengst der geconsolideerde leningen, nodig tot dekking der tekorten, kon van 27.943 miljoen frank in 1954 op 9.012 miljoen frank teruggebracht worden in 1955. Deze daling, veel meer uitgesproken dan die van het te dekken begrotingstekort, gaat nochtans vergezeld van een nieuwe stijging met 5.282 miljoen frank van de vlottende schuld (op halflange en op korte termijn), die in 1954 daarentegen met 8.636 miljoen frank was afgenomen.

B. — *Verloop van de Rijksschuld.*

Wanneer men rekening houdt met de contractuele aflossingen, is de lopende Rijksschuld ten slotte gestegen van 298.227 miljoen frank op het einde van 1954 tot 311.598 miljoen frank op het einde van 1955, wat een toeneming betekent van 13.371 miljoen frank, tegen 15.958 miljoen frank in 1954. De door de Staat betrachte inspanning tot inkrimping lijkt dus op het eerste gezicht beperkt, maar in de tabel « Verloop van de Rijksschuld » die toelaat de wijzigingen te lokaliseren, zal men hiervan nochtans de verklaring vinden.

Het gevolg van de politiek tot inkrimping van de schuldenlast blijkt uit de sterk teruggelopen aangroei van de Rijksschuld op lange termijn : slechts 2.072 miljoen, tegen 24.599 miljoen in 1954, voor de binnenlandse schuld.

De vlottende schuld (binnenlandse en buitenlandse samen) steeg met 5.282 miljoen frank, terwijl zij in 1954 met 11.024 miljoen gedaald was. Een deel van de uitwerkselen van de sinds 1954 tot stand gebrachte consolidatie der schuld werd dus uitgewist, maar de strakheid van de huidige reglementering op de dekkingscoëfficiënten is daar enigszins voor verantwoordelijk, daar zij de aangroei begunstigt van de Rijksschuld op korte termijn op het ogenblik waarop in tijden van hoogconjunctuur de deposito's toenemen.

De tendens tot het remmen van de uitgifte van Staatsleningen wordt dus door de statistiek bevestigd; het voordeel dat van deze oriëntering verhoopt werd, is nochtans verzwakt ten gevolge van de toeneming van het beroep welke de parastatale instellingen op de markt deden. In dit opzicht is de uiteenlopende evolutie van de directe en de indirecte schuld ten dele te wijten aan de uitgiften van het Wegenfonds die, voorheen door Staatsleningen gedekt, thans onder een autonome vorm worden uitgegeven. De wijziging in het juridisch statuut van dit Fonds is alzo gedeeltelijk verantwoordelijk voor de verschuiving van de aangroei van de Rijksschuld van de ene sector naar de andere. Zo de binnenlandse markt al het

Rijksschuld (a)
Toestand einde jaar
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Binnenlandse schuld :	**235.938**	**231.478**	**238.715**	**247.452**	**260.582**	**275.923**	**287.301**
Directe binnenlandse schuld.....	205.646	201.855	208.356	216.127	227.372	242.654	249.248
Geconsolideerde schuld	*110.725*	*104.549*	*106.551*	*119.197*	*130.564*	*155.163*	*157.235*
Schuld op halflange termijn	*36.167*	*36.734*	*33.893*	*27.859*	*29.735*	*24.845*	*24.878*
Schuld op korte termijn	*58.754*	*60.572*	*67.912*	*69.071*	*67.073*	*62.646*	*67.135*
Indirecte binnenlandse schuld	11.111	11.014	10.916	12.115	11.987	10.893	15.204
Geconsolideerde schuld	*9.021*	*8.924*	*8.826*	*8.725*	*8.624*	*9.920*	*14.231*
Schuld op halflange termijn	*2.090*	*2.090*	*2.090*	*3.390*	*3.363*	*973*	*973*
Particulier tegoed op postrekeningen	19.181	18.609	19.443	19.210	21.223	22.376	22.849
Buitenlandse schuld :	**16.491**	**17.227**	**15.854**	**18.869**	**21.687**	**22.304**	**24.297**
Directe buitenlandse schuld	15.539	16.282	14.926	17.949	20.776	21.404	23.404
Geconsolideerde schuld	*13.288*	*13.037*	*12.768*	*13.357*	*13.667*	*14.765*	*16.478*
Schuld op halflange termijn	*1.748*	*1.250*	*1.400*	*3.341*	*2.567*	*2.039*	*2.056*
Schuld op korte termijn	*503*	*1.995*	*758*	*1.251*	*4.542*	*4.600*	*4.870*
Indirecte geconsolideerde buitenlandse schuld	952	945	928	920	911	900	893
Algemeen totaal	**252.429**	**248.705**	**254.569**	**266.321**	**282.269**	**298.227**	**311.598**
Verloop van het ene jaar op het andere ...		**— 3.724**	**+5.864**	**+ 11.752**	**+ 15.948**	**+ 15.958**	**+ 13.371**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Exclusief de uit de oorlog 1914-1918 voortvloeiende intergeallieerde schuld, groot 21,3 miljard frank.

Rijksschuld
(miljarden franken)

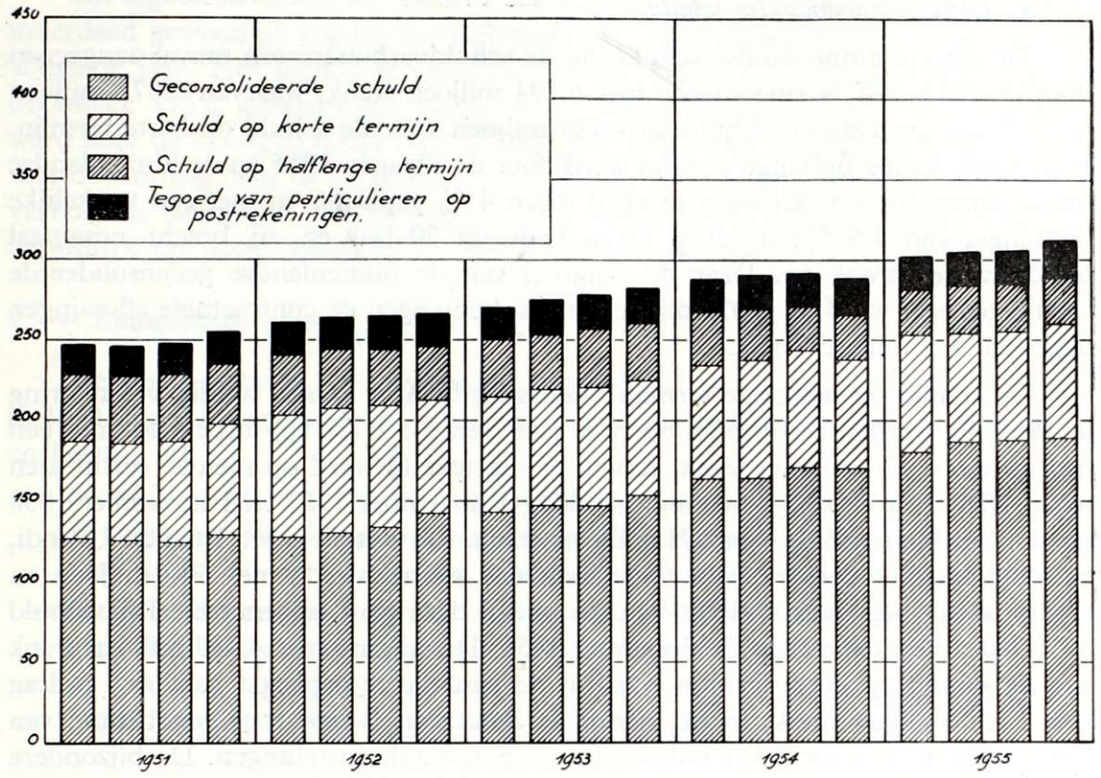

Bron : Ministerie van Financiën.

grootste deel van de uitgiften opslorpt, is de buitenlandse schuld niettemin gestegen met 1.993 miljoen frank, tegen 617 miljoen in 1954. In deze verhouding heeft het verloop van de buitenlandse schuld er toe bijgedragen om de beweging van de monetaire expansie voortvloeiend uit de excedenten van de balans der lopende transacties met het buitenland te vergroten.

Verloop van de Rijksschuld
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955
Vlottende schuld	+ 4.381	— 11.024	+ 5.282
Geconsolideerde schuld	+ 11.567	+ 26.982	+ 8.089
w.o. directe binnenlandse schuld	(+ 11.367)	(+ 24.599)	(+ 2.072)
directe buitenlandse schuld	(+ 310)	(+ 1.098)	(+ 1.713)
indirecte binnenlandse schuld	(— 101)	(+ 1.296)	(+ 4.311)
indirecte buitenlandse schuld	(— 9)	(— 11)	(— 7)
Totaal	+ **15.948**	+ **15.958**	+ **13.371**

Bron : Ministerie van Financiën.

1. — *Binnenlandse schuld.*

a) *Directe binnenlandse schuld.*

De directe binnenlandse schuld die de schuldverbintenissen omvat aangegaan door de Staat zelf, vermeerderde met 6.594 miljoen frank, waarvan 2.072 miljoen voor de geconsolideerde schuld en 4.489 miljoen voor de schuld op korte termijn. Een enkele lening op lange termijn werd door de Staat in 1955 op de binnenlandse markt uitgeschreven; zij werd in april tegen 4 % geplaatst en met een werkelijke opbrengst van 4,5 %; de duur ervan bedraagt 20 jaar en zij bracht nominaal 6.565 miljoen frank op. Daar de aangroei van de binnenlandse geconsolideerde schuld beperkt werd tot 2.072 miljoen frank, bedroegen de contractuele aflossingen ongeveer 4,5 miljard frank.

De schuld op halflange termijn onderging in haar geheel weinig verandering in 1955. Er werden certificaten op twee jaar (rente : 2 7/8 %) uitbetaald voor een bedrag van 1.176 miljoen frank, terwijl er ingetekend werd op nieuwe certificaten tegen 3,25 % en 3 5/8 % met als vervaldag 1 november 1957 en 1 november 1958 en dit voor een bedrag van 871 miljoen frank. De dotatie voor Ruanda-Urundi, bestemd om het tienjarenplan te financieren, vermeerderde met 600 miljoen en bracht aldus het totaal beloop van de onder deze post opgenomen Rijksschuld op 1.300 miljoen frank op 31 december 1955. De stijging met 4.489 miljoen frank van de schuld op korte termijn werd in de banksector geplaatst voor een bedrag van 2.137 miljoen frank, in de Nationale Bank van België voor een bedrag van 1.305 miljoen en voor 2.351 miljoen bij de parastatale instellingen. De bijzondere E. B. U.-certificaten, waarvoor de banken intekenden voor 6 en 12 maanden, vervielen daarentegen en gaven aanleiding tot terugbetalingen van de schuld op korte termijn ten belope van 904 miljoen frank. Voorts werd een tekort van 444 miljoen frank op 31 december 1954 tegenover de Bank van Belgisch-Kongo eveneens terugbetaald.

b) *Indirecte binnenlandse schuld.*

De aangroei van de indirecte binnenlandse schuld, die ongeveer 4,3 miljard frank bereikte, is te wijten aan de uitgifte, in oktober, van de lening van het Wegenfonds voor 2,5 miljard nominaal, tegen 4,25 %, voor een duur van 10 jaar, met een opbrengst van 4,63 % (1), en aan drie leningen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen; de eerste twee, uitgeschreven in februari en in maart voor een bedrag van respectievelijk 150 en 300 miljoen frank, werden bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas geplaatst (2), de andere, uitgeschreven in juli, beliep 1,5 miljard frank (3); de drie leningen hebben een duur van 20 jaar.

---

(1) Koninklijk besluit van 7 oktober 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 10-11 oktober 1955).

(2) Koninklijk besluit van 11 februari 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 14-15 februari 1955) en koninklijk besluit van 12 maart 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 14-15 maart 1955).

(3) Koninklijk besluit van 1 juli 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 4-5 juli 1955). Er zij opgemerkt dat een vierde lening van 950 miljoen frank uitgeschreven werd door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, ingevolge het koninklijk besluit van 28 maart 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 30 maart 1955). Deze lening komt niet voor in de indirecte binnenlandse schuld daar de dienst ervan door de N. M. B. S. zelf wordt verzekerd. Deze lening is onderworpen aan de controle van het Rentenfonds omdat zij openbaar werd uitgeschreven, terwijl voornoemde twee leningen van 150 en 300 miljoen frank niet onder deze controle staan.

c) *Tegoed der particulieren op postrekeningen.*

Dit tegoed steeg met 473 miljoen frank in de loop van het jaar 1955; het neemt inderdaad gewoonlijk toe bij het jaareinde om wat te dalen bij het begin van het volgende jaar. Het tegoed kende aldus een aangroei van 2.200 miljoen frank in december 1955, aangroei die echter reeds voor 1.238 miljoen frank opgeslorpt werd door de daling in januari 1956. Deze beweging staat waarschijnlijk in verband met de storting door de ondernemingen van gratificaties en andere aan het seizoen verbonden betalingen. De banken verhoogden nochtans in aanzienlijke mate hun deposito's op postrekeningen bij het einde van het jaar.

2. — *Buitenlandse schuld.*

De vermeerdering van de buitenlandse schuld was aanzienlijker in 1955 dan in 1954. Deze beweging wordt teruggevonden in de geconsolideerde directe schuld en bestaat uit :

— de schijf op 10 jaar, zegge 15 miljoen dollar, van de Amerikaanse lening, groot 30 miljoen dollar, in januari uitgegeven; de drie andere schijven van elk 5 miljoen dollar op 3, 4 en 5 jaar zijn in de vlottende schuld begrepen;

— het gedeelte van de 4 5/8 % lening van 20 miljoen dollar bij de I. B. R. D. geplaatst en aangewend naarmate de behoeften zich voordoen;

— de 3 3/4 % lening van 100 miljoen gulden, zegge 1.314,5 miljoen Belgische frank, in april 1955 uitgeschreven voor 30 jaar.

§ 5. — ECONOMISCHE VOORSTELLING DER BEGROTINGEN

1. — *Algemene beschouwingen* (1).

Het belang van de economische voorstelling van de Belgische begrotingsgegevens is tot uiting gekomen van het begin af der werkzaamheden van de Beneluxcommissie voor de vergelijkende studie der begrotingen van de publieke en parastatale instellingen. Deze Commissie stelde een classificatiestelsel op van de overheidsuitgaven in de drie landen waarbij een min of meer volmaakte overeenstemming werd bekomen tussen de van economisch standpunt uit te vergelijken gegevens. Deze werkmethode bestaat feitelijk hierin dat de door de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking voorgeschreven regels en principes inzake integratie van de publieke comptabiliteit in de nationale comptabiliteit aangenomen worden. De hergroepering van de verschillende posten der overheidsfinanciën werd aldus geleidelijk uitgewerkt door voornoemde Commissie ter gelegenheid van de verschillende rapporten die zij gepubliceerd heeft.

In dit opzicht zij opgemerkt dat de regels van de Belgische Staatscomptabiliteit werden opgesteld in een tijdperk waarin hun hoofddoel erin bestond een administratieve controle uit te oefenen over het gebruik der Staatsgelden volgens criteria

---

(1) Voor aanvullende gegevens, zie : Studie van de Commissie tot hervorming van de publieke comptabiliteit over de hergroepering van de begrotingsverrichtingen voor de jaren 1954, 1955 en 1956 (*Parl. Bescheid*, Senaat, zittijd 1955-1956, nr 56, 14 december 1955, bijlage).

die gebaseerd waren op politieke beweegredenen. De groeiende Staatsbemoeiing in het economische leven vereist een andere voorstelling van de financiële verrichtingen van de Staat, wil men hun invloed op de nationale economie bepalen. Om aan deze behoefte te beantwoorden werd bij koninklijk besluit van 7 februari 1955 (1) de Commissie tot hervorming van de publieke comptabiliteit ingesteld. Deze Commissie heeft zich gericht naar de ontledingsmethode aangenomen voor de vergelijkende studie der begrotingen van de publieke en parastatale instellingen der Benelux en is uitgegaan van de reeds bekomen resultaten op dit gebied om de hergroepering op te maken van de budgettaire gegevens steunend op het economisch karakter van het Staatsbeleid.

De verschillende begrotingshoofdstukken en -artikels werden aldus in een reeks rekeningen opgenomen :

Rekening I : Lopende werkingsoperaties;
Rekening II : Interest, verlies en winst.
Rekening III : Inkomensoverdrachten;
Rekening IV : Vermogensoverdrachten;
Rekening V : Materiële investeringen;
Rekening VI : Overige vermogensmutaties;
Rekening VII : Financiële verhouding Staat - Lagere publiekrechtelijke lichamen.

Bovendien werden de gegevens uit deze eerste hergroepering aangepast om rekening te houden nl. met :

a) De afschrijvingen van kapitaalgoederen van de Staat. Zoals in de privéondernemingen wordt in de voormelde groepering dus de effectieve waardevermindering van het Staatspatrimonium beschouwd als een last. Men merkt op dat de bedragen der afschrijvingen geboekt op de post der lopende uitgaven dan een bijzonder financieringsmiddel worden voor investeringsuitgaven; zij worden dientengevolge opgetekend als ontvangsten op de creditzijde van de investeringsrekeningen.

b) De werkelijke verrichtingen geboekt op de begroting voor orde, met uitsluiting van de overschrijvingen van schrifturen. In dit opzicht en bij wijze van voorbeeld, komen de uitgaven van de Autonome Kas voor Oorlogsschade overeen met de werkelijk uitgevoerde betalingen ten gunste der particulieren en niet met de Staatsdotaties, evenals de lasten van de Nationale Kas voor Oorlogspensioenen.

2. — *Werking der rekeningen.*

De rekening *Lopende werkingsoperaties* omvat de bedragen tot het beloop van dewelke de Staat voor verbruiksdoeleinden beroep doet op de nationale hulpbronnen. In dit opzicht heeft de Staat een zeker aantal arbeidskrachten nodig en

(1) *Belgisch Staatsblad* van 10 februari 1955.

Hergroepering der begrotingsgegevens naar hun economisch karakter

(miljoenen franken)

UITGAVEN	1954	1955
1. *Lopende verrichtingen :*		
a) Werkingsuitgaven	37.470	40.933
— wedden en lonen	*16.773*	*17.599*
— pensioenen (ambtenaren)	*2.525*	*2.945*
— aankopen van goederen en diensten	*7.182*	*8.279*
— tussenkomsten ten voordele van organen van algemeen belang	*5.199*	*5.508*
— tussenkomsten ten voordele van internationale organismen	*270*	*195*
— imputatie voor afschrijvingen	*5.521*	*6.409*
b) Interest en financieel verlies	8.391	10.431
c) Inkomensoverdrachten	18.504	18.145
— aan particulieren	*6.952*	*7.664*
— aan de maatschappelijke zekerheid	*10.888*	*9.854*
— toelagen aan private bedrijven	*664*	*628*
d) Tussenkomsten in de lopende uitgaven der lagere publiekrechtelijke lichamen	9.897	10.475
e) Vermogensoverdrachten	5.897	6.093
w.o. : vergoeding voor oorlogsschade	(4.138)	(4.023)
f) Tussenkomsten in de kapitaalsuitgaven der lagere publiekrechtelijke lichamen	2.675	3.869
Totaal der lopende verrichtingen	**83.374**	**89.946**
2. *Kapitaalverrichtingen :*		
a) Materiële investeringen	12.841	12.372
b) Andere vermogensmutaties	8.251	7.078
w.o. : aflossing der Rijksschuld	(4.942)	(5.769)
Totaal der kapitaalverrichtingen	**21.092**	**19.449**
3. *Algemeen totaal*	**104.466**	**109.396**

ONTVANGSTEN	1954	1955
1. *Lopende verrichtingen :*		
a) Werkingsontvangsten	2.879	3.071
b) Interest en financiële winst	1.300	1.092
c) Inkomensoverdrachten	69.291	74.784
— belastingen op inkomen en winst	*29.408*	*30.853*
— kostprijsverhogende belastingen	*39.762*	*43.748*
— andere overdrachten van particulieren	*121*	*184*
d) Tussenkomsten van de lagere publiekrechtelijke lichamen in de gewone uitgaven	11	32
e) Vermogensoverdrachten	2.105	2.395
f) Tussenkomsten van de lagere publiekrechtelijke lichamen in de kapitaalsuitgaven van de Staat.	2	1
Deficit der lopende verrichtingen	7.787	8.571
Totaal der lopende verrichtingen	**83.374**	**89.946**
2. *Kapitaalverrichtingen :*		
a) Afschrijving en verkoop van kapitaalgoederen	5.798	6.601
b) Andere ontvangsten	879	422
Saldo der kapitaalverrichtingen	14.415	12.427
Totaal der kapitaalverrichtingen	**21.092**	**19.449**
3. *Algemeen saldo*	(22.202)	(20.998)
4. *Algemeen totaal*	**104.466**	**109.396**

Bron : *Parl. Bescheid,* Senaat, zittijd 1955-1956, nr 56, 14 december 1955 (bijlage).

doet hij beroep op de goederen en diensten van derden en van het buitenland. Deze rekening behelst ook de kosten voor het gebruik van duurzame uitrustingsgoederen aangerekend onder de vorm van afschrijvingen.

Op de debetzijde van de rekening *Interest, verlies en winst* komen de interestlast van de eigenlijke Rijksschuld en de interestlast van de indirecte schuld, alsmede de bijdrage van de Staat in de exploitatieverliezen van sommige zelfstandige bedrijven van algemeen nut. Op de creditzijde zijn de winsten opgenomen welke de Staat haalt uit autonome openbare bedrijven, alsook de interesten op beleggingen, verwijlinteresten.

De rekening *Inkomensoverdrachten* behelst in haar post « rechtstreekse overdrachten van de Staat » de oorlogspensioenen, de hulpverlening aan zieken en gebrekkigen, de lasten van de gezinspolitiek, de tariefverminderingen op de spoorabonnementen voor arbeiders, de hulpverleningen aan de noodlijdenden; in haar post « overdrachten aan de maatschappelijke zekerheid » zijn de ouderdomspensioenen gegroepeerd, de verzekeringen tegen ziekte en invaliditeit, de werklozenvergoeding en de kindertoeslagen; een derde post bevat de toelagen aan de particuliere bedrijven (steenkolenmijnen, maalderijen). Bij de ontvangsten staat het grootste deel der lopende Staatsontvangsten geboekt, de inkomstenbelasting nl., de indirecte belastingen, ook genoemd kostprijsverhogende belastingen, en sommige andere lopende Staatsontvangsten.

In de rekening *Vermogensoverdrachten* worden op haar debetzijde de overdrachten van de Staat opgenomen die, in principe, moeten aangewend worden voor investeringsuitgaven; het betreft nl. vergoedingen voor oorlogsschade, bouwpremiën, bijdrage van de Staat voor de E. G. K. S., de N. A. T. O. Als ontvangsten noteert men de speciale belastingen en de overdrachten vanwege het buitenland (van de N. A. T. O., bij voorbeeld, voor de militaire werken).

De rekening *Materiële investeringen* betreft de openbare werken van de Staat en van sommige autonome instellingen (N. M. B. S., Regie van Telegraaf en Telefoon, Regie der Luchtwegen, Sabena, Goedkope Woningen).

De rekening *Andere vermogensmutaties* betreft vooral de aflossinglast van de Rijksschuld en de kapitaalvoorschotten en -participaties van de Staat; de terugbetalingen van deze laatste worden als ontvangsten geboekt.

De rekening *Financiële Verhouding Staat-Lagere publiekrechtelijke lichamen* wordt door de titel voldoende toegelicht; zij wordt onderverdeeld in lopende verrichtingen en kapitaalverrichtingen.

3. — *Beschouwingen bij de hergroepering.*

Voor het gemak van de voorstelling werden de verschillende rekeningen in de tabel op voorgaande bladzijde op een synthetische manier ingedeeld; voor 1954 betreffen de gegevens de uitslagen, en voor 1955 de aangepaste begrotingsbedragen.

Ofschoon de gegevens niet volledig vergelijkbaar zijn, kunnen bij deze hergroepering toch enkele beschouwingen gemaakt worden.

De lopende ontvangsten laten niet toe de lopende uitgaven te dekken, althans niet wanneer men hier de afschrijvingen bijrekent. Dit tekort blijft nochtans kleiner dan de vermogensoverdrachten vermeerderd met de tussenkomsten in de kapitaaluitgaven der lagere publiekrechtelijke lichamen. De schuldenlast van de Staat is dus toegenomen om het nadelig saldo der lopende verrichtingen te dekken, maar ook om fondsen te verstrekken aan particulieren en lagere publiekrechtelijke lichamen en dus hun patrimonium te verhogen.

Daar bovendien het globaal nadelig saldo, dat door leningen moet gefinancierd worden, merkelijk hoger ligt dan de aflossingen van de Rijksschuld, moet deze laatste toenemen.

Te vermelden ook dat het verschil tussen, enerzijds, de opbrengst der kostprijsverhogende belastingen en, anderzijds, de inkomstenbelastingen nog steeds een neiging vertoont tot stijgen, terwijl toch de kostprijsverhogende belastingen de vereisten voor een internationale concurrentie kunnen in gevaar brengen, vooral op de gemeenschappelijke markt welke men tracht tot stand te brengen.

Zo de werkelijke bruto-investeringen van de Staat 12.841 miljoen frank bereikt hebben in 1954 en 12.372 miljoen in 1955, dan bedragen de netto-investeringen slechts 7.320 miljoen frank en 5.963 miljoen frank respectievelijk in 1954 en 1955, indien men rekening houdt met de afschrijvingen. Deze bedragen schijnen des te geringer, daar de militaire investeringen erin tussenkomen respectievelijk voor 2.295 miljoen en 1.763 miljoen frank en de herstelbetalingen voor oorlogsschade voor 843 en 889 miljoen frank.

Afdeling II. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De economische invloed van de Rijksfinanciën is veel aanzienlijker dan die van de lagere publiekrechtelijke lichamen, lokale of regionale. In de voorgaande afdeling werd nochtans gewezen op het verband dat tussen deze en gene bestaat, in de mate waarin de schuldenlast van de Staat ertoe strekt de transfers van kapitalen ten gunste van de lagere publiekrechtelijke lichamen te financieren.

De buitengewone uitgaven van laatstgenoemde, ten belope van zeven tot acht miljard frank, vertegenwoordigen tamelijk aanzienlijke bedragen in vergelijking met de gelijkaardige burgerlijke uitgaven van het Staatsbestuur. Die uitgaven geschieden grotendeels voor investeringen, waarvan het voornaamste doel is rechtstreeks in de huidige of toekomstige behoeften van de bevolking te voorzien : ze behelzen nl. het wegennet, de watervoorziening, de uitbreiding van het elektrisch net en van de gasvoorziening, hygiënische werken, het bouwen van hospitalen, klinieken, scholen, enz. Al deze werken zijn dus het resultaat van inspanningen in de bouwsector of de aanvulling ervan.

De voornaamste bronnen voor de financiering ervan zijn de toelagen van de Staat en de leningen bij het Gemeentekrediet aangegaan.

De gewone uitgaven van de lagere publiekrechtelijke lichamen hebben een betrekkelijk belang en verdienen eveneens aandacht. Men kan er zich een oordeel over vormen door het feit dat de vooruitzichten voor de globale gewone uitgaven

der lagere publiekrechtelijke besturen 25 miljard frank voor het jaar 1955 bedragen, wat gelijk staat met een derde van de gewone Rijksbegroting, verminderd met het bedrag der dotaties en toelagen ten gunste van provinciën en gemeenten geboekt.

Waarschijnlijk om wille van het feit dat men aan de financiën van de lagere publiekrechtelijke lichamen niet altijd de belangstelling gewijd heeft die ze verdienen, zijn de statistische gegevens zeer ontoereikend voor een gedetailleerd en systematisch onderzoek in deze sector. De vertraging in de publikatie van de rekeningen maakt het onmogelijk er praktische conclusies uit te trekken, daar de omstandigheden intussen in grote mate kunnen veranderen. De beschikbare statistieken laten overigens niet toe de globale ontvangsten volgens hun herkomst na te gaan.

Daarenboven treden systematisch vrij grote verschillen op tussen de resultaten der verrichtingen en de begrotingsvoorzieningen. Aldus geeft het totaal van de saldi der gemeenterekeningen over het algemeen een batig slot, terwijl het globaal saldo der begrotingen deficitair is.

Het globaal batig slot van de rekeningen is het gevolg, enerzijds, van de grotere opbrengst der ontvangsten in vergelijking met de voorzieningen — zij brachten 2.458 miljoen frank meer op in 1953, tegen 1.436 miljoen frank in 1950 — en, anderzijds, althans tot in 1953, van de werkelijke uitgaven die lager waren dan de begrotingskredieten; van dit dubbel standpunt uit beschouwd, dient nochtans te worden aangestipt dat de werkelijke ontvangsten ten dele opgevoerd werden door achterstallen op de bedrijfsbelasting verschuldigd voor dienstjaren die de nieuwe wetgeving betreffende de gemeentelijke financiën voorafgaan; de werkelijke uitgaven benaderen geleidelijk de opengestelde kredieten en het verschil tussen deze bedragen is trapsgewijze gedaald van 2.652 miljoen frank in 1950 tot 460 miljoen in 1953. Bijgevolg staat het geenszins vast dat de gunstige ontwikkeling van de saldi der rekeningen ten aanzien van de begrotingen integraal zal behouden worden voor de dienstjaren 1954 en 1955. De verschillende aspecten van de financiën der lagere publiekrechtelijke lichamen pleiten dus voor een snelle publikatie der provinciale en gemeentelijke rekeningen.

De sanering van de financiële toestand der lagere publiekrechtelijke lichamen, gedurende de laatste wereldoorlog ernstig in het gedrang gebracht, heeft sedert de hervorming van het financieel statuut bij de wet van 24 december 1948 (1), regelmatig de aandacht van de wetgever gaande gehouden. Deze wet werd opnieuw gewijzigd bij de wet van 18 juli 1955 (1) die er hoofdzakelijk naar streeft de dotaties van de drie fondsen te perekweren, hun mobiliteitsstelsel te wijzigen en enkele schikkingen te voorzien betreffende de rechtzetting van de vergissingen die zich bij de verdeling der fondsen kunnen voordoen.

---

(1) Wet van 24 december 1948 *(Belgisch Staatsblad* van 6 januari 1949), gewijzigd door het besluit van de Regent van 27 september 1949 *(Belgisch Staatsblad* van 29 september 1949), de koninklijke besluiten van 18 september 1950 *(Belgisch Staatsblad* van 29 september 1950), 10 oktober 1951 *(Belgisch Staatsblad* van 26 oktober 1951), de wetten van 26 juni 1952 *(Belgisch Staatsblad* van 15 augustus 1952), 17 juli 1953 *(Belgisch Staatsblad* van 28 augustus 1953), 17 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 3 april 1954), het koninklijk besluit van 11 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 10 april 1954) en door de wetten van 18 juli 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 4 augustus 1955) en 3 juli 1956 *(Belgisch Staatsblad* van 26 juli 1956).

Krachtens laatstgenoemde wet, wordt het Gemeentefonds voor Openbare Onderstand gespijsd door een jaarlijkse opneming op de algemene schatkistinkomsten ten belope van 1.066 miljoen frank in 1955, 1.071 miljoen frank in 1956 en 1.076 miljoen frank vanaf 1957.

De financiering van het Fonds der Gemeenten wordt verzekerd door een jaarlijkse opneming van 4.221 miljoen frank, elk jaar vermeerderd, vanaf 1 januari 1956, met een som van 21 miljoen frank. Nochtans, krachtens artikel 18 van deze wet, wordt het aandeel van de gemeenten, die voor het voorgaande dienstjaar niet tenminste 350 opcentimes op de grondbelasting geheven hadden, van 50 tot 10 % verminderd, naargelang de aanzienlijkheid der vastgestelde opcentimes, en dit ten bate van een speciaal fonds bestemd voor de gemeenten waarvan de toestand bijzonder bezwaard is.

Het Fonds der Provinciën wordt, ten slotte, door een jaarlijkse opneming van 709 miljoen frank op de algemene Schatkistinkomsten gespijsd.

De dotaties zijn vatbaar voor verhoging of vermindering naargelang de schommelingen van het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen, overeenkomstig het mobiliteitsstelsel door hogergenoemde wetten ingevoerd.

Een wetsontwerp, dat de drie Fondsen opnieuw met 5 % vermeerdert, werd op 29 november 1955 in de Senaat neergelegd (1).

§ 1. — PROVINCIALE FINANCIËN

Volgens de oorspronkelijke begrotingen voor het dienstjaar 1955, bedroeg het tekort der provinciale financiën 154 miljoen frank, dit is evenveel als voor

Provinciale begrotingen voor 1954 en 1955 (a)
(duizenden franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1954	1955	1954	1955	1954	1955
Antwerpen	279.884	296.951	307.002	323.944	— 27.118	— 26.993
Brabant	313.189	376.521	331.734	385.628	— 18.545	— 9.107
West-Vlaanderen ...	134.149	133.985	132.272	147.153	+ 1.877	— 13.168
Oost-Vlaanderen ..	170.245	170.829	183.421	168.285	— 13.176	+ 2.544
Henegouwen	351.587	395.858	381.240	394.830	— 29.653	+ 1.028
Luik	300.550	313.644	323.778	355.755	— 23.228	— 42.111
Limburg	225.066	240.347	239.659	276.553	— 14.593	— 36.206
Luxemburg	63.517	65.908	80.530	91.451	— 17.013	— 25.543
Namen	60.154	76.445	73.045	81.104	— 12.891	— 4.659
Totaal	**1.898.341**	**2.070.488**	**2.052.681**	**2.224.703**	**— 154.340**	**— 154.215**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Oorspronkelijke begrotingen voor het eigenlijke dienstjaar.

het dienstjaar 1954. Zo men zich daarentegen houdt aan de globale ontvangsten

(1) Dit wetsontwerp is de wet van 20 juni 1956 geworden *(Belgisch Staatsblad* van 29 juni 1956).

en uitgaven der provinciën, dit wil zeggen rekening houdend met het saldo der voorgaande dienstjaren maar met uitsluiting der buitengewone uitgaven, wordt het tekort op 66,8 miljoen frank gebracht.

De eigenlijke begrotingsuitgaven en -ontvangsten voor het dienstjaar 1955 stegen in nagenoeg dezelfde verhouding.

Behoudens Oost-Vlaanderen en Henegouwen, sluiten alle provinciën met een nadelig saldo. Dit is bijzonder aanzienlijk voor Luik en Limburg, gezien hun gezamenlijke tekorten op zichzelf reeds de helft uitmaken van het totale tekort en dat ze nagenoeg verdubbelden tegenover het dienstjaar 1954. Het past te wijzen op het financieel herstel van Henegouwen, waarvan de begroting sluit met een batig saldo van meer dan één miljoen frank, daar waar het voorgaande dienstjaar nog een nadelig saldo registreerde van 29,7 miljoen frank.

Men stelt bijgevolg vast dat, zo de cumulatie der verschillende provinciale begrotingen een tekort vertoont gelijk aan dat van het dienstjaar 1954, de financiële toestand daarentegen van sommige provinciën sterk gewijzigd is.

1. — *Inkomsten der provinciën.*

De totale inkomsten van de provinciën bij het Gemeentekrediet gecentraliseerd, bedroegen 1.179 miljoen frank in 1955; zij bestaan uit het Fonds der Provinciën, het speciaal Fonds der Provinciën, de opcentimes op de grondbelasting en de provinciale belastingen door de Staat geïnd. Het Fonds der Provinciën op zichzelf vertegenwoordigt 596 miljoen frank; als men dit bedrag met de gewone provinciale uitgaven vergelijkt, stelt men vast dat meer dan 26 % ervan door de dotatie gefinancierd worden.

De hiernavolgende tabel vermeldt de vermoedelijke opbrengst van de eigen inkomsten der provinciën die samengesteld zijn uit de opcentimes op de grondbelasting en de andere provinciale belastingen.

Vermoedelijke opbrengst van de provinciale belastingen, voor alle provinciën samen, volgens de begrotingen van 1952, 1953, 1954 en 1955

(duizenden franken)

AARD DER BELASTINGEN	Dienstjaar			
	1952	1953	1954	1955
Opcentimes op de grondbelasting	140.597	179.197	214.888	259.251
Andere provinciale belastingen	246.818	312.597	300.374	328.838
Totaal	**387.415**	**491.794**	**515.262**	**588.089**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

De vooruitzichten voor de fiscale opbrengst zijn met 72,8 miljoen frank toegenomen, zegge 12,4 %, tegen 4,8 % voor het voorgaande dienstjaar. De verhoging

van de opbrengst der opcentimes op de grondbelasting, die het gevolg is van de verhogingen der heffingpercentages, is de belangrijkste, daar ze 60 % der globale vermeerdering vertegenwoordigt.

Een andere inkomstenbron van de provinciën is het Fonds der Provinciën, waarvan het volledig bedrag niet in 1955 werd uitbetaald; een saldo van 159 miljoen werd naar het volgend dienstjaar overgebracht.

2. — *Uitgaven der provinciën.*

Met uitzondering voor die van Oost-Vlaanderen, waarin een vermindering te noteren is, komt in de oorspronkelijke begrotingen, met betrekking tot het eigenlijke dienstjaar, een vermeerdering der uitgaven tot uiting, welke trouwens aanzienlijk is voor Brabant en Limburg.

Verdeling van de provinciale uitgaven
Dienstjaren 1949 tot 1955 (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Bestuur	44,8	49,2	79,7	90,1	97,0	102,5	97,3
Justitie-Eredienst	10,9	12,2	15,5	16,4	14,4	18,1	17,2
Schone kunsten	29,0	29,7	49,6	52,3	51,4	61,5	70,1
Openbaar onderwijs	556,9	624,1	670,4	706,4	740,6	665,1	755,8
Openbare onderstand	144,5	182,0	172,5	142,9	148,9	167,4	160,7
Pensioenen	36,9	39,5	45,1	49,1	55,1	61,7	56,9
Schuld	114,8	134,5	166,9	239,2	260,4	289,4	347,9
Overdrachten	—	—	133,0	1,9	13,6	10,8	11,6
Volksgezondheid	90,8	98,6	78,2	80,7	85,9	94,3	99,8
Landbouw	13,2	15,1	17,2	16,9	16,2	18,6	21,3
Wegen en openbare werken	271,9	317,8	352,2	293,9	306,1	353,3	359,7
Bedrijven	—	—	132,5	143,2	161,8	166,2	177,9
Patrimonium	30,9	35,1	37,3	40,0	36,7	43,6	48,4
Allerlei	52,7	68,9	3,5	—	—	—	—
Totaal	**1.397,3**	**1.606,7**	**1.953,6**	**1.873,0**	**1.988,1**	**2.052,5**	**2.224,6**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Eigenlijke dienstjaren.

Uit de indeling der uitgaven volgens hun aard, blijkt de belangrijkheid van de sommen besteed aan het openbaar onderwijs, aan de wegen en openbare werken, evenals aan de verrichtingen met betrekking tot de schuld; deze drie posten vertegenwoordigen inderdaad 65 % van het totaal der voorziene uitgaven. De bestuurskosten, daarentegen, vertegenwoordigen slechts 4,4 %.

Zoals hierboven reeds werd onderstreept, worden de statistieken van de rekeningen, waarin belangrijke afwijkingen van de begrotingsvooruitzichten tot uiting komen, met een tamelijk aanzienlijke vertraging gepubliceerd; op dit gebied kan dan ook geen oordeel worden uitgebracht over de preciese toestand gedurende de laatste jaren.

Zoals uit de hieronderstaande tabel blijkt, werd vanaf het jaar 1951 het begrotingstekort vervangen door een batig saldo en dit tot 1953, laatste periode waarvoor de gegevens beschikbaar zijn. Deze toestand is zowel het gevolg van het onderschatten der ontvangsten als van het overschatten der uitgaven.

Gemeentelijke begrotingen en rekeningen (a)
(miljoenen franken)

DIENSTJAAR	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening
1950	17.416	18.452	21.716	19.064	— 4.300	— 612
1951	20.226	21.643	22.793	20.379	— 2.267	+ 1.264
1952	20.323	21.954	21.154	20.711	— 831	+ 1.243
1953	19.998	22.456	21.527	21.167	— 1.529	+ 1.289
1954	19.065	..	21.187	..	— 2.122	..
1955	19.661	..	22.528	..	— 2.867	..

(a) Algemeen dienstjaar.

Bronnen : Gemeentekrediet van België.
Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Voor het dienstjaar 1955 sluit de oorspronkelijke begroting der ontvangsten en der gewone uitgaven, met inbegrip van het saldo der vorige dienstjaren, voor het geheel der gemeenten met een tekort van 2.867 miljoen frank, dit is een vermeerdering van 26 % tegenover 1954.

Volgens het jaarverslag van het Gemeentekrediet is het aantal gemeenten dat zijn begroting met een batig saldo afsluit of in evenwicht houdt, kleiner — 2.221 tegen 2.268 in 1954 —; 455 gemeenten sluiten echter met een globaal tekort, tegen slechts 398 in 1954. De financiële toestand zou dus in het jaar 1955 minder goed geweest zijn. De vier grote steden komen echter voor 2.195 miljoen frank tussen in dit globale tekort.

Een interpretatie van die toestand moet nochtans met grote voorzichtigheid geschieden; die toestand spruit alleen voort uit begrotingsvooruitzichten, die, zoals hierboven uiteengezet, vaak in het geheel niet verwezenlijkt worden, dank zij, enerzijds, de maatregelen door de Regering genomen met het oog op de gezondmaking der gemeentefinanciën en, anderzijds, doordat bepaalde uitgaven slechts loutere gebeurlijkheden zijn, welke verwezenlijkt zullen worden indien de begrotingsmogelijkheden gunstig zijn.

De financiële resultaten van het dienstjaar 1955 zelf, zoals ze in de tabel op volgende bladzijde aangetekend zijn, sluiten slechts met een tekort van 2.028 mil-

joen frank, dit is 242 miljoen frank minder dan in het jaar 1954. Het lijkt dus dat de slechtere financiële toestand, waarvan hierboven sprake, gedeeltelijk zou te wijten zijn aan het overdragen van uitgaven van de voorgaande dienstjaren, overdrachten die met 484 miljoen frank toegenomen zijn (1).

Gemeentelijke begrotingen voor 1954 en 1955 (a)
(miljoenen franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1954	1955	1954	1955	1954	1955
Antwerpen	3.639	3.821	4.176	4.345	— 537	— 524
Brabant	4.577	4.810	5.081	5.247	— 504	— 437
West-Vlaanderen	1.479	1.553	1.657	1.660	— 178	— 107
Oost-Vlaanderen	1.825	1.989	1.998	2.115	— 173	— 126
Henegouwen	1.936	1.978	2.192	2.226	— 256	— 248
Luik	2.108	2.296	2.481	2.650	— 373	— 354
Limburg	637	755	702	808	— 65	— 53
Luxemburg	361	382	481	508	— 120	— 126
Namen	595	670	659	723	— 64	— 53
Totaal	**17.157**	**18.254**	**19.427**	**20.282**	**— 2.270**	**— 2.028**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Eigenlijke dienstjaren.

1. — *Inkomsten der gemeenten.*

De totale ontvangsten der gemeenten werden voor het dienstjaar 1955 geschat op 18.254 miljoen, tegen 17.157 miljoen voor het dienstjaar 1954.

Gemeentelijke ontvangsten gecentraliseerd bij het Gemeentekrediet
(miljoenen franken)

JAARTAL	Fonds der Gemeenten en Fonds voor Openbare Onderstand	Aandeel in de belasting-ontvangsten van de Staat	Terugbetaling van de buiten-gewone oorlogs-uitgaven	Hulp aan de met schulden belaste gemeenten	Totaal
1949	5.042	3.911	—	179	9.132
1950	4.841	3.213	248	—	8.302
1951	5.179	3.402	238	32	8.851
1952	5.339	2.852	—	445	8.636
1953	5.518	2.432	38	445	8.433
1954	5.316	2.537	—	445	8.298
1955	5.502	2.505	—	415	8.423

Bron : Gemeentekrediet van België.

(1) De overdrachten der uitgaven werden tussen 1952 en 1954 geleidelijk opgeslorpt om te dalen van 2.751 miljoen frank tot 1.762 miljoen frank (zie tabel *Verdeling van de gemeenteuitgaven*, blz. 229).

De gemeentelijke ontvangsten gecentraliseerd bij het Gemeentekrediet van België vermeerderden in 1955 met 125 miljoen frank en stegen aldus van 8.298 miljoen tot 8.423 miljoen frank. Deze toeneming is het gevolg van de perekwatie van het Fonds der Gemeenten en Gemeentefonds voor Openbare Onderstand.

Het aandeel in de belastingontvangsten van de Staat onderging daarentegen een lichte daling van 32 miljoen frank.

Gemeentelijke opcentimes op de grondbelasting

OPCENTIMES	Aantal gemeenten			
	1952	1953	1954	1955
0 tot 200	539	431	335	142
201 tot 300	636	493	320	94
301 tot 400	722	752	747	799
401 tot 500	662	827	940	1.039
501 tot 600	108	149	243	393
601 en meer	2	14	81	199
Totaal	**2.669**	**2.666**	**2.666**	**2.666**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

De opnemingen op het aandeel van het Fonds der Gemeenten, krachtens artikel 18 van de wet van 24 december 1948 (1), gewijzigd bij de wet van 18 juli 1955 (1), troffen, volgens het verslag van het Gemeentekrediet, 717 gemeenten die minder dan 350 opcentimes op de grondbelasting gestemd hadden. De begroting van schier al die gemeenten was in evenwicht of sloot af met een batig saldo; de opnemingen brachten evenwel sommige van die gemeenten toch in een deficitaire toestand. Een verhoging van de andere belastingposten kon echter in sommige gevallen die toestand verhelpen.

2. — *Uitgaven der gemeenten.*

De hiernavolgende tabel geeft de verdeling van de normale gemeentebestedingen voor verschillende dienstjaren. De inkrimping die in 1953 en 1954 genoteerd werd, maakte plaats voor een vermeerdering van 1.340 miljoen frank, waarvan een derde ongeveer op rekening moet gebracht worden van de voorgaande dienstjaren.

De posten voor openbare onderstand, wegen en openbare werken, onderwijs en schuld vertonen eveneens een aanzienlijke stijging. De schuldenlast in het bijzonder ligt 35 % hoger dan in 1952 en getuigt voor de aanhoudende uitzetting van deze post in samenhang met de uitgroei van de gesubsidieerde werken. Met uitzondering van de intercommunale en geassimileerde diensten is de gemeenteschuld van 22.017 miljoen frank in 1950 opgelopen tot 25.231 miljoen frank in 1952 en tot 29.952 miljoen frank per einde 1954.

Een analyse van de structuur der gemeentelijke begrotingen voor het dienstjaar 1955 zelf, doet uitschijnen dat 48 % der voorziene uitgaven bestemd zijn voor

(1) Zie voetnoot (1) op blz. 222.

het onderwijs, de wegen en de andere openbare diensten, dit wil zeggen ter voldoening van de behoeften die voor de bevolking van onmiddellijk belang zijn. De administratiekosten belopen 7,8 % der uitgaven.

Verdeling van de gemeentenuitgaven

Dienstjaren 1952, 1953, 1954 en 1955 (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955
Vorige dienstjaren	2.751	2.558	1.762	2.246
Patrimonium	465	456	457	470
Bestuur	1.496	1.551	1.573	1.597
Politie - Veiligheid - Brandweer	1.419	1.482	1.540	1.566
Bedrijven	1.691	1.920	2.015	1.817
Openbare onderstand	1.629	1.688	1.765	1.901
Openbare gezondheid	644	674	699	711
Wegen en openbare werken	2.004	2.107	2.048	2.342
Erediensten	88	90	93	108
Onderwijs	4.237	4.396	4.560	4.742
Schone kunsten	312	351	352	381
Pensioenen	1.204	1.290	1.346	1.423
Schuld	2.125	2.573	2.632	2.879
Overdrachten	1.089	392	346	345
Totaal	**21.154**	**21.528**	**21.188**	**22.528**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Volledige dienstjaren.

§ 3. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE INVESTERINGEN

Om hun buitengewone uitgaven te financieren kunnen de provinciën en de gemeenten beroep doen op leningen die door het Gemeentekrediet worden toegestaan; ze beschikken ook over toelagen door de Staat toegekend en verdeeld over de verschillende begrotingen der Departementen. Het Ministerie van Openbare Werken neemt hiervan meer dan de helft voor zijn rekening.

Leningen en toelagen aan de gewestelijke en lokale besturen
(miljoenen franken)

JAARTAL	Kredietverstrekking door het Gemeentekrediet	Toelagen van de Staat	Totaal
1952	2.539	2.503	5.042
1953	2.565	2.592	5.157
1954	3.650	2.278	5.928
1955	4.315	2.261	6.576

Bron : Gemeentekrediet van België.

De kredieten door het Gemeentekrediet verleend zijn in 1955 als volgt ingedeeld : gemeenten : 3.166 miljoen frank; provinciën : 518 miljoen frank; intercommunale maatschappijen : 618 miljoen frank; diverse organismen : 13 miljoen frank; totaal : 4.315 miljoen frank.

De Staatstoelagen kregen volgende bestemming : gemeenten : 1.358 miljoen frank; provinciën : 43 miljoen frank; intercommunale maatschappijen : 470 miljoen frank; diversen : 390 miljoen frank; totaal : 2.261 miljoen frank.

Het aanwenden van de voornoemde fondsen voor investeringsdoeleinden geschiedde als volgt : bouw en herstelling van gebouwen, wegen, enz. : 5.770 miljoen frank ; uitrusting : 240 miljoen frank; aankopen, onteigeningen, aanpassing van de schulden en diversen : 566 miljoen frank; totaal : 6.576 miljoen frank.

In dit geheel van de uitgaven door het Gemeentekrediet of met Staatstoelagen gefinancierd vertegenwoordigen de werken in verband met onroerende goederen (gebouwen, wegen) het grootste aandeel (87 %).

Het jaarverslag van het Gemeentekrediet stipt aan dat het totaal der provinciale en gemeentelijke investeringen voor het jaar 1955 tussen 7 en 8 miljard frank ligt, d. i. ongeveer één tiende van de globale investeringen die in het land verricht werden. Het geldt hier nochtans een schatting, daar de investeringen die, hetzij met leningen uit andere bronnen, hetzij met eventuele overschotten op de normale begroting gefinancierd worden, niet met voldoende nauwkeurigheid opgegeven worden.

§ 4. — GEMEENTEKREDIET VAN BELGIË

Bij toepassing van artikel 113 van de provinciewet en artikel 121*bis* van de gemeentewet mogen de gemeentelijke en provinciale ontvangsten gecentraliseerd worden bij het Gemeentekrediet van België. De provinciën en gemeenten nemen bovendien meer en meer de gewoonte aan fondsen die hun op andere wijzen ten deel vallen op rekeningen te storten bij het Gemeentekrediet geopend; dit geschiedt ook met hun kasmiddelen en ze verrichten overschrijvingen van de ene rekening op de andere. Aldus is het Gemeentekrediet naast zijn traditionele bedrijvigheid van financieringsorganisme der lagere publiekrechtelijke lichamen, tevens de werkelijke bankier van deze laatste geworden. Op 31 december 1955 beliepen de gewone lopende rekeningen op zicht der openbare administraties 3.252 miljoen

Vergelijkend overzicht van de balansen van het Gemeentekrediet van België op 31 december

(miljoenen franken)

ACTIEF	1951	1952	1953	1954	1955
I. *Tussenkomst ten bate van de plaatselijke machten*	**24.308**	**25.399**	**26.842**	**29.295**	**32.541**
— Te vervallen annuiteiten ...	17.108	16.465	15.823	15.181	14.539
— Leningen op korte en half-lange termijn	2.390	2.451	2.929	3.282	3.361
— Leningen op lange termijn .	4.457	6.082	7.643	10.371	13.886
— Debetsaldi der rekeningen-courant en kredietopeningen	353	401	447	461	755
II. *Andere tussenkomsten*	**84**	**152**	**222**	**278**	**157**
— Verscheidene debiteuren ...	65	130	197	249	128
— Verscheidene voorschotten (met onderpand)	19	22	25	29	29
III. *Vastliggend en realiseerbaar*	**4.889**	**6.364**	**7.396**	**6.577**	**5.463**
— Onroerende goederen	9	9	9	9	9
— Aandeelhouders	487	487	487	487	487
— Effectenportefeuille	992	1.269	1.660	2.304	2.261
— Tijdelijke beleggingen	3.036	4.051	4.803	3.275	2.325
— Verlopen interesten op verscheidene activaposten	53	54	76	94	83
— Kas en bank	295	408	270	318	224
— Onkosten voor uitgiften van leningen	17	86	91	90	74
Algemeen totaal	**29.281**	**31.915**	**34.460**	**36.150**	**38.161**

PASSIEF	1951	1952	1953	1954	1955
I. *Beroep op de kapitaalmarkt*	**21.015**	**23.852**	**26.638**	**28.672**	**30.923**
A. Lange termijn :					
— Te vervallen obligaties en premies	9.573	9.334	9.082	8.824	8.556
B. Halfkorte termijn :					
— Te vervallen kasbons ...	3.928	6.500	8.626	10.810	13.351
— Termijnrekeningen van de openbare besturen	2.490	2.597	3.036	3.075	2.375
— Depositoboekjes	470	588	725	930	1.269
C. Op zicht :					
— Creditsaldi der rekeningen « Toelagen en leningsgelden »	1.326	1.221	1.321	1.701	2.120
— Creditsaldi der rekeningen-courant op zicht .	3.228	3.612	3.848	3.332	3.252
II. *Diverse middelen*	**7.635**	**7.408**	**7.142**	**6.764**	**6.486**
— Te vervallen coupons en bijkomende lasten	6.785	6.397	6.019	5.652	5.294
— Te vervallen brutowinsten	378	365	351	338	349
— Verscheidene crediteuren	155	261	272	175	206
— Vervallen obligaties, kasbons en interesten	221	210	263	301	295
— Verlopen interesten op verscheidene passivaposten	96	175	237	298	342
III. *Eigen middelen*	**612**	**616**	**640**	**666**	**699**
— Kapitaal	558	558	558	558	558
— Reservefonds	54	58	82	108	141
IV. *Resultaatrekening :*					
— Saldo der winst- en verliesrekening	19	39	40	48	53
Algemeen totaal	**29.281**	**31.915**	**34.460**	**36.150**	**38.161**

Bronnen : Gemeentekrediet van België.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

frank en hun termijndeposito's 2.375 miljoen frank. In 1939 beschikten de openbare administraties niet over termijnrekeningen en het creditsaldo van hun rekeningen-courant bereikte slechts 394 miljoen frank.

Uit de vergelijkende studie van de balansen blijkt een voortdurende vermindering van de te vervallen annuïteiten, daar het Gemeentekrediet sinds 1948 geen leningen meer toestaat die aflosbaar zijn in annuïteiten. De leningen op lange termijn en de leningen op halflange en korte termijn nemen steeds meer uitbreiding en vermeerderden in 1955, na aftrek der terugbetalingen, respectievelijk met 3.515 miljoen frank en met 79 miljoen frank. Het totaal bedrag der tussenkomsten van het Gemeentekrediet ten gunste der lagere publiekrechtelijke lichamen beloopt 32.541 miljoen frank.

Het totaal bedrag der op termijn opvorderbare kapitalen, welke een deel uitmaken der actiemiddelen van het Gemeentekrediet, bereikte op 31 december 1955 16.995 miljoen frank, dit is een stijging van 2.180 miljoen frank tegenover het jaar 1954. Als men alleen vergelijkt met de leningen op lange, halflange en korte termijn, die ter beschikking gesteld werden van de lagere publiekrechtelijke lichamen in 1955 en die 4.315 miljoen frank beliepen, stelt men vast dat het Gemeentekrediet de financiering slechts heeft kunnen verrichten door beroep te doen op de kasmiddelen welke reeds vroeger samengebracht waren, o. m. door een deel van zijn voorlopige beleggingen opvorderbaar te maken (1).

---

(1) De « voorlopige beleggingen » die nog niet op de balans van 1939 voorkomen, zijn samengesteld uit schatkistcertificaten op korte termijn die in zekere mate de tegenpost vormen van de kapitalen op zicht waarover het Gemeentekrediet beschikt.

HOOFDSTUK III

GELD EN KREDIET

AFDELING I. — GELDHOEVEELHEID EN WISSELRESERVES

§ 1. — VERLOOP VAN DE GELDHOEVEELHEID

Tot einde 1955 beperkten de statistieken van de geldhoeveelheid zich tot de eenvoudige opgave van de samenstelling ervan zonder hierbij aanwijzingen te geven over de tegenposten van het in omloop gebrachte geld; deze konden slechts in grote trekken teruggevonden worden bij het aflezen van de balansen der voornaamste instellingen van kredietverlening op korte termijn. In een studie die zij bij het einde van het jaar publiceerde, heeft de Nationale Bank van België, na aanpassing van het statistisch materiaal, deze leemte aangevuld (1); bedoeld materiaal werd in een geïntegreerde balans der geldscheppende instellingen opgenomen en heeft aldus de mogelijkheid geschapen een volledige documentatie op te stellen aan de hand waarvan de grondoorzaken kunnen onderscheiden worden van de geldexpansie in België sinds 1950.

Volgens deze nieuwe statistische gegevens vermeerderde de geldhoeveelheid met 9,1 miljard frank in 1955, tegen slechts 3,3 miljard frank in 1954. Die verhoging tijdens het afgelopen jaar bedraagt bijna 5 % van de waarde van de geldhoeveelheid bij het einde van 1954, wat ondanks alles gematigd blijft wanneer men rekening houdt met de afgetekende aangroei van de industriële produktie die een gevoelige verhoging eiste van de liquiditeiten om aan de toegenomen zakenomzet verder het hoofd te kunnen bieden.

De overschotten op de betalingsbalans zijn ten dele de oorzaak van deze gevoelige stijging.

De structuur van de geldhoeveelheid sedert 1950 heeft zich nog sterker afgetekend in 1955; het aandeel van het chartaal geld is teruggelopen tot 57,5 % van het totaal, tegen nog 58,1 % bij het einde van 1954. Deze tendens is nochtans

(1) Monetaire en financiële ontwikkeling van de Belgische economie sedert juni 1954 *(Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, Nationale Bank van België*, XXXe jaar, vol. II, n^{r} 5, november 1955, blz. 317-350).

Verloop van de geldhoeveelheid
Toestand einde maand
(miljarden franken)

MAAND	Chartaal geld			Giraal geld						Totale geldhoeveelheid (nieuwe reeks)	Veranderingen van de geldhoeveelheid per tijdspanne	Totale geldhoeveelheid (oude reeks)
					In handen van bedrijven en particulieren (b)							
	Biljetten en munten van de Schatkist	Biljetten van de Nationale Bank van België	Chartale geldhoeveelheid (a)	In de handen van de Schatkist en de lagere publiekrechtelijke lichamen	Rekeningen courant bij de Nationale Bank van België (a)	Tegoeden op postrekening (a)	Direct opeisbare deposito's en op ten hoogste één maand bij de banken en parastatale instellingen (a)	Totaal	Girale geldhoeveelheid			
1950 December .	5,1	88,6	92,3	6,5	0,9	17,7	38,7	57,3	63,8	156,1	..	155,2
1951 December .	5,6	95,0	99,1	7,4	0,7	18,2	43,1	62,0	69,4	168,5	+ 12,4	167,8
1952 December .	5,9	97,8	102,0	7,4	0,7	18,0	46,4	65,1	72,5	174,5	+ 6,0	173,1
1953 December .	5,9	101,6	105,9	7,1	0,6	19,9	46,8	67,3	74,4	180,3	+ 5,8	179,4
1954 December .	5,9	102,7	106,7	7,4	0,5	20,6	48,4	69,5	76,9	183,6	+ 3,3	182,2
1955 Januari	5,9	102,0	105,8	6,9	0,5	20,3	48,2	69,0	75,9	181,8	— 1,8	
Februari ..	5,9	103,0	106,8	6,5	0,5	20,4	48,5	69,4	76,0	182,8	+ 1,0	
Maart	5,9	104,0	107,6	7,1	0,4	19,0	50,7	70,1	77,2	184,7	+ 1,9	
April	5,8	104,6	108,1	7,1	0,5	20,0	50,0	70,5	77,6	185,7	+ 1,0	
Mei	5,8	104,4	107,9	6,4	0,5	20,1	50,5	71,1	77,4	185,3	— 0,4	
Juni	5,8	105,3	108,6	7,3	0,6	20,4	50,7	71,7	79,0	187,6	+ 2,3	
Juli	5,8	106,9	110,3	7,4	0,4	19,8	49,9	70,1	77,5	187,9	+ 0,3	
Augustus ..	5,8	106,1	109,4	7,3	0,4	19,8	49,7	69,9	77,2	186,6	— 1,3	
September .	5,7	106,4	109,7	7,4	0,3	19,9	50,0	70,2	77,7	187,4	+ 0,8	
Oktober ...	5,6	106,3	109,5	7,7	0,4	20,7	50,9	72,0	79,6	189,1	+ 1,7	
November .	5,6	105,8	108,8	7,3	0,4	20,3	51,7	72,4	79,8	188,6	— 0,5	
December .	5,6	107,6	110,8	7,9	0,6	21,0	52,5	74,1	82,0	192,7	+ 4,1	

(a) Na aftrekking van de kassaldi der geldscheppende instellingen.
(b) Inclusief de administratieve parastatale instellingen.

Bron : Nationale Bank van België.

te langzaam om de structuur van de Belgische geldhoeveelheid sterk te doen overhellen naar de toestand in veel geïndustrialiseerde landen. De psychologische gesteldheid van de bevolking lijkt daarbij weinig gunstig voor een vluggere uitbreiding van de girale betalingsmiddelen.

§ 2. — TEGENPOSTEN VAN DE GELDHOEVEELHEID

Van einde 1950 tot 31 december 1954 was de geldhoeveelheid toegenomen met 27,5 miljard frank om een bedrag te bereiken van 183,6 miljard frank; het aandeel van het chartaal geld in deze toeneming beliep 14,4 miljard frank.

De voornaamste factoren van deze aangroei evolueerden als volgt : de nettotegoeden op het buitenland boekten een verhoging met 17,6 miljard frank en dekten dus voor 64 % de toeneming van de geldhoeveelheid; het saldo van de particuliere verrichtingen met het buitenland droeg hier nochtans slechts toe bij met een batig slot van 11,2 miljard frank. Wanneer men rekening houdt met de leningen in het buitenland, dan is de financiering van de Schatkist en andere openbare instellingen tijdens de periode toegenomen met 18,8 miljard en de kredietverlening aan de in België gevestigde bedrijven en particulieren, die door de geldscheppende instellingen geschiedt, met 8,5 miljard frank.

Het overschot van het totaal der tegenposten in vergelijking met de aangroei van de geldhoeveelheid kan worden verklaard door het feit dat een deel der aldus geschapen liquiditeiten, opgeslorpt werd door de termijndeposito's en deviezen van landgenoten, welke in de geldhoeveelheid niet begrepen zijn.

Tijdens het jaar 1955 is de geldhoeveelheid, zoals hierboven opgegeven, met 9,1 miljard frank toegenomen. Als tegenpost stegen de wisselreserves met een bedrag van 4,1 miljard, de Rijksschuld met 5,2 miljard en de kredietverlening aan de particuliere sector met 2,7 miljard frank. Hun aangroei is zelfs geringer dan in 1954.

Deze statistiek bevestigt de thesis die reeds het vorige jaar vooropgesteld werd nopens de beperkte invloed van het particulier krediet op de monetaire expansie, rekening houdend met de passieve rol van de Schatkist in de automatische kredieten die haar, krachtens de bestaande reglementering betreffende de dekking der deposito's worden toegekend.

De monetaire en financiële politiek tot regeling van de economische cyclus in België is dus duidelijk omlijnd, en de mogelijkheden tot optreden en de gevolgen die men ervan mag verwachten blijken zeer beperkt : de monetaire overheid heeft weinig vat, enerzijds, op de buitenlandse vraag die voor een belangrijk deel de geldexpansie bepaalt en, anderzijds, op de door de geldscheppende instellingen aan de overheidssector toegekende kredieten, om wille van de reglementeringen tot vaststelling van deze kredieten. Zolang deze niet gewijzigd worden, blijft er slechts de mogelijkheid om in te grijpen inzake kredietverlening aan de particuliere sector; bedoelde kredietverlening heeft slechts een beperkte invloed op de geldexpansie en minder nog op de schommelingen van de globale vraag; de regelmatige en normale aangroei der kredietverlening beantwoordde aan de behoeften van een economie in expansie.

Gezamenlijke balansen der

(miljarden

TIJDVAK	Geldhoeveelheid					Netto goud- en deviezenvoorraad				Vorderingen op de Schatkist en obligatievorderingen op andere openbare ontleners			
		Giraal geld				Direct opeisbare activa en verplichtingen (nettobedragen)							
	Chartaal geld	in handen van de bedrijven en particulieren (a)	in handen van de overheid	Totaal	Totaal	Nationale Bank van België	Particuliere banken	Andere nettotegoeden en -verplichtingen (nettobedragen)	Totaal	Staatsschulden	Obligatieschuld van andere openbare ontleners	Voorschotten aan het Rentenfonds	Totaal
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1950 31 december	92,3	57,3	6,5	63,8	**156,1**	+ 35,3	— 6,5	+ 1,9	**30,7**	105,6	0,8	4,1	**110,5**
1951 30 juni	92,2	58,3	6,6	64,9	**157,1**	+ 39,7	— 10,8	+ 1,2	**30,1**	107,7	0,9	1,8	**110,4**
31 december	99,1	62,0	7,4	69,4	**168,5**	+ 50,2	— 13,4	+ 1,7	**38,5**	113,1	1,0	1,6	**115,7**
1952 30 juni	100,6	64,2	6,8	71,0	**171,6**	+ 56,2	— 11,4	+ 2,7	**47,5**	115,7	1,0	0,8	**117,5**
31 december	102,0	65,1	7,4	72,5	**174,5**	+ 51,0	— 4,3	+ 3,7	**50,4**	115,2	1,0	0,3	**116,5**
1953 30 juni	102,6	66,3	6,9	73,2	**175,8**	+ 48,8	— 4,0	+ 2,7	**47,5**	118,5	1,0	0,7	**120,2**
31 december	105,9	67,3	7,1	74,4	**180,3**	+ 52,4	— 4,8	+ 2,7	**50,3**	120,4	1,1	—	**121,5**
1954 30 juni	104,3	69,9	8,1	78,0	**182,3**	+ 49,7	— 4,8	+ 2,9	**47,8**	121,9	1,2	0,2	**123,3**
31 december	106,7	69,5	7,4	76,9	**183,6**	+ 50,5	— 3,7	+ 1,5	**48,3**	119,9	1,4	1,2	**122,5**
1955 31 maart....	107,6	70,1	7,1	77,2	**184,8**	+ 53,7	— 4,7	+ 2,3	**51,3**	120,4	1,7	0,1	**122,2**
30 juni	108,6	71,7	7,3	79,0	**187,6**	+ 52,9	— 4,8	+ 2,7	**50,8**	121,1	1,9	0,9	**123,9**
30 september	109,7	70,3	7,4	77,7	**187,4**	+ 54,3	— 4,8	+ 2,9	**52,4**	120,9	1,9	1,4	**124,2**
31 december	110,7	74,1	7,9	82,0	**192,7**	+ 56,1	— 4,8	+ 3,4	**54,7**	122,3	2,2	0,7	**125,2**

(a) Inclusief de rekeningen van de administratieve parastatale instellingen.

ldscheppende instellingen

anken)

Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren in België		Diversen			Salderingsposten	Totaal	Onder aftrek van					Verschil (20) — (21) à (25)
							Quasi-monetaire verplichtingen der geldscheppende instellingen tegenover de binnenlandse economie			Verschil tussen de eigen middelen en de vastgelegde middelen en participaties (Nationale Bank, Herdisconteringinstituut en depositobanken)	Obligatieleningen (depositobanken)	
bij de geldscheppende instellingen	*Pro memore* bij de niet geldscheppende instellingen	Saldo der niet kortlopende verrichtingen van het Gemeentekrediet, de Nationale Kas voor Beroepskrediet en het Muntfonds	Specifieke leningen en ontleningen der niet geldscheppende financiële instellingen	Saldo der niet elders vermelde vorderingen en verplichtingen tegenover Belgische ingezetenen			in handen van de bedrijven en particulieren	deposito's in buitenlandse geldsoorten in handen van de bedrijven en particulieren	in handen van de Schatkist			
(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
33,2	36,6	+ 1,2	+ 0,9	— 2,2	+ 2,4	**176,7**	— 13,7	— 1,9	—	— 4,7	— 0,3	**156,1**
34,6	39,5	+ 1,2	+ 1,1	— 1,8	+ 1,6	**177,2**	— 12,9	— 1,5	— 0,3	— 5,0	— 0,4	**157,1**
36,2	42,1	+ 1,4	+ 0,7	— 2,0	+ 2,1	**192,6**	— 14,6	— 2,4	— 1,1	— 5,4	— 0,6	**168,5**
33,7	40,3	+ 0,1	+ 0,1	— 1,2	+ 1,0	**198,8**	— 18,3	— 1,5	— 1,3	— 5,3	— 0,8	**171,6**
36,5	43,3	+ 0,4	— 0,1	— 1,6	+ 0,2	**202,3**	— 18,6	— 1,6	— 1,4	— 5,2	— 1,0	**174,5**
36,1	43,7	— 0,9	+ 0,6	— 1,4	+ 1,5	**203,6**	— 19,3	— 1,6	— 0,5	— 5,2	— 1,2	**175,8**
38,7	45,4	+ 0,1	+ 0,1	— 1,9	+ 1,0	**209,8**	— 20,6	— 1,5	— 0,2	— 5,3	— 1,9	**180,3**
38,2	46,2	+ 0,6	+ 1,0	— 1,9	+ 2,6	**211,6**	— 19,6	— 1,6	— 0,1	— 5,5	— 2,5	**182,3**
41,7	49,8	+ 2,0	+ 1,0	— 1,2	+ 1,6	**215,9**	— 21,3	— 2,0	— 0,1	— 6,0	— 2,9	**183,6**
41,3	49,6	+ 1,5	+ 1,3	— 1,4	+ 1,3	**217,5**	— 22,2	— 1,7	— 0,1	— 5,7	— 3,2	**184,6**
43,0	50,1	+ 2,1	+ 1,3	— 2,0	+ 2,2	**221,3**	— 22,4	— 1,7	— 0,1	— 6,1	— 3,4	**187,6**
41,4	49,5	+ 2,9	+ 1,4	— 1,9	+ 1,0	**221,4**	— 22,2	— 2,0	— 0,1	— 6,2	— 3,5	**187,4**
44,4	52,0	+ 3,7	+ 1,3	— 1,8	+ 0,9	**228,4**	— 23,4	— 2,4	— 0,1	— 6,0	— 3,8	**192,7**

Bron : Nationale Bank van België.

Oorzaken van de veranderingen
(Bewerkingen in

TIJDVAK	Veranderingen in de geldhoeveelheid (1)	Veranderingen in de quasi-monetaire liquiditeiten: Termijndeposito's en speciale rekeningen der uitvoerders naar de E. B. U. (2)	Veranderingen in de quasi-monetaire liquiditeiten: Deposito's in buitenlandse geldsoorten van Belgische ingezetenen (3)	Veranderingen in de quasi-monetaire liquiditeiten: Tegoeden van de Schatkist (4)	Veranderingen in de quasi-monetaire liquiditeiten: Totaal (5)	Totaal van de geldhoeveelheid en van de quasi monetaire liquiditeiten (6) = (1) + (5)	Saldo der transacties met het buitenland (excl. de kapitaaltransacties van de overheid en de officiële schenkingen) (7)
1951 1e halfjaar	+ **1,0**	— 0,8	— 0,4	+ 0,3	— **0,9**	+ **0,1**	+ 1,3
2e halfjaar	+ **11,4**	+ 1,7	+ 0,9	+ 0,8	+ **3,4**	+ **14,8**	+ 9,2
Totaal	+ **12,4**	+ 0,9	+ 0,5	+ 1,1	+ **2,5**	+ **14,9**	+ 10,5
1952 1e halfjaar	+ **3,1**	+ 3,7	— 0,9	+ 0,2	+ **3,0**	+ **6,1**	+ 7,0
2e halfjaar	+ **2,9**	+ 0,3	+ 0,1	+ 0,1	+ **0,5**	+ **3,4**	— 0,6
Totaal	+ **6,0**	+ 4,0	— 0,8	+ 0,3	+ **2,5**	+ **9,5**	+ 6,4
1953 1e halfjaar	+ **1,3**	+ 0,7	—	— 0,9	— **0,2**	+ **1,1**	— 1,1
2e halfjaar	+ **4,5**	+ 1,3	— 0,1	— 0,3	+ **0,9**	+ **5,4**	+ 0,1
Totaal	+ **5,8**	+ 2,0	— 0,1	+ 1,2	+ **0,7**	+ **6,5**	— 1,0
1954 1e halfjaar	+ **2,0**	— 1,0	+ 0,1	— 0,1	+ **1,0**	+ **1,0**	— 3,8
2e halfjaar	+ **1,3**	+ 1,7	+ 0,4	—	+ **2,1**	+ **3,4**	— 0,9
Totaal	+ **3,3**	+ 0,7	+ 0,5	+ 0,1	+ **1,1**	+ **4,4**	— 4,7
1955 1e kwartaal	+ **1,1**	+ 1,0	— 0,3	—	+ **0,7**	+ **1,8**	+ 1,4
2e kwartaal	+ **2,9**	+ 0,1	—	—	+ **0,1**	+ **3,0**	+ 0,5
3e kwartaal	— **0,2**	— 0,2	+ 0,2	—	—	— **0,2**	+ 1,7
4e kwartaal	+ **5,3**	+ 1,2	+ 0,4	—	+ **1,6**	+ **6,9**	+ 0,5
Totaal	+ **9,1**	+ 2,1	+ 0,3	—	+ **2,4**	+ **11,5**	+ 4,1

(a) Beweging der directe kredieten aan de Schatkist + saldo der kapitaaltransacties van de overheid met het buitenland.

ı de geldhoeveelheid
ıiljarden franken)

Monetaire financiering van de overheid (a) (8)	Tegeldemaking van de Rijksschuld en van andere overheidsfondsen (9)	Bewegingen der discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan binnenlandse bedrijven en particulieren bij de geldscheppende instellingen (10)	Veranderingen in het verschil tussen eigen middelen en vastgelegde middelen + participaties der geldscheppende instellingen (11)	Obligatieleningen der depositobanken (12)	Saldi der niet kortlopende verrichtingen van het Muntfonds, het Gemeentekrediet en de Nationale Kas voor Beroepskrediet (13)	Diversen: Specifieke leningen en ontleningen der niet geldscheppende financiële instellingen (14)	Diversen: Saldi der niet elders vermelde vorderingen op en verplichtingen tegenover Belgische ingezetenen (15)	Salderingsposten (16)	Totaal (17) = van (7) tot (16)
—	— 2,0	+ 1,4	— 0,3	— 0,1	—	+ 0,2	+ 0,4	— 0,8	+ **0,1**
+ 4,5	+ 0,4	+ 1,6	— 0,4	— 0,2	+ 0,2	— 0,4	— 0,2	+ 0,1	+ **14,8**
+ 4,5	— 1,6	+ 3,0	— 0,7	— 0,3	+ 0,2	— 0,2	+ 0,2	— 0,7	+ **14,9**
+ 3,7	— 0,3	— 2,5	+ 0,1	— 0,2	— 1,3	— 0,6	+ 0,8	— 0,6	+ **6,1**
+ 1,6	+ 0,6	+ 2,8	+ 0,1	— 0,2	+ 0,3	— 0,2	— 0,4	— 0,6	+ **3,4**
+ 5,3	+ 0,3	+ 0,3	+ 0,2	— 0,4	— 1,0	— 0,8	+ 0,4	— 1,2	+ **9,5**
+ 1,6	+ 1,1	— 0,4	—	— 0,2	— 1,3	+ 0,6	+ 0,2	+ 0,6	+ **1,1**
+ 4,2	—	+ 2,6	— 0,1	— 0,7	+ 1,0	— 0,5	— 0,5	— 0,7	+ **5,4**
+ 5,8	+ 1,1	+ 2,2	— 0,1	— 0,9	— 0,3	+ 0,1	— 0,3	— 0,1	+ **6,5**
+ 1,6	+ 1,2	— 0,5	— 0,2	— 0,6	+ 0,5	+ 0,9	—	+ 1,9	+ **1,0**
— 1,2	+ 2,0	+ 3,5	— 0,5	— 0,4	+ 1,4	—	+ 0,7	— 1,2	+ **3,4**
+ 0,4	+ 3,2	+ 3,0	— 0,7	— 1,0	+ 1,9	+ 0,9	+ 0,7	+ 0,7	+ **4,4**
+ 2,2	— 0,6	— 0,3	+ 0,2	— 0,3	— 0,5	+ 0,2	— 0,1	— 0,4	+ **1,8**
— 1,0	+ 1,6	+ 1,6	— 0,3	— 0,2	+ 0,6	+ 0,1	— 0,7	+ 0,8	+ **3,0**
— 0,3	+ 0,5	— 1,5	— 0,1	— 0,2	+ 0,8	—	+ 0,1	— 1,2	— **0,2**
+ 2,3	+ 0,5	+ 2,9	+ 0,2	— 0,2	+ 0,8	— 0,1	+ 0,1	— 0,1	+ **6,9**
+ 3,2	+ 2,0	+ 2,7	—	— 0,9	+ 1,7	+ 0,2	— 0,6	— 0,9	+ **11,5**

Bron : Nationale Bank van België.

§ 3. — WISSELRESERVES VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË

1. — *Wisselpolitiek* (1).

Het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel streefde er naar in 1955 de politiek tot vrijmaking van de transacties in buitenlandse geldsoorten voort te zetten, politiek die zij onafgebroken voortzette sinds de plotse schommelingen ten gevolge van de Korea-boom tot bedaren waren gekomen. In principe zijn thans alle verrichtingen mogelijk zonder vergunning of beperking. De controle werd als dusdanig niet afgeschaft, maar zij slaat nog slechts op de modaliteiten der verrichtingen : de lopende betalingen betreffende de transacties op goederen en de ermee samenhangende diensten blijven gereglementeerd; de vrijheid is daarentegen volledig voor de financiële betalingen. De eerste moeten nochtans geschieden langs de erkende banken en zijn in verschillende categorieën ingedeeld volgens de mogelijkheid van convertibiliteit van de in het contract vermelde valuta. Voor de verrichtingen tussen die categorieën wordt een zekere scheiding behouden.

De vrije markt wordt vooral benuttigd voor de effectenverhandelingen en namelijk de arbitrageverrichtingen tussen de Belgische en de buitenlandse beurzen. De vrijmaking van de kapitaaltransacties met het buitenland is thans een feit zonder dat zij echter automatisch een verplichting inhoudt voor de wisselreserves van de Nationale Bank van België, daar deze niet gehouden is tot een tussenkomst op de vrije markt waarop deze transacties verricht worden. Op de officiële markt, daarentegen, is de Bank verplicht de koerswijzigingen binnen de door het Internationaal Monetair Fonds vastgestelde grenzen van 1 % te houden. Samengevat bevindt de Belgische frank zich dus zo dicht bij de convertibiliteit als de internationale toestand het toelaat.

Deze geleidelijke vrijmaking kwam in 1955 tot stand door verschillende wijzigingen aan de bestaande reglementeringen. Op 1 april werden de vrije rekeningen « L », die konden geopend worden op naam van de ingezetenen van de E. B. U.-landen, vervangen door « financiële rekeningen » die op naam konden gebracht worden van alle vreemdelingen zonder onderscheid.

In mei werd de vrije markt toegankelijk verklaard evengoed voor de vreemdelingen als voor de ingezetenen en dit voor alle deviezen. De inrichting van deze markt werd verbeterd en aangevuld door verscheidene maatregelen, die in juli 1955 werden genomen.

Bij het besluit dat verscheen in het *Belgisch Staatsblad* van 30 december 1955 werd, ten slotte, de sinds 1935 opgeschorte vrije goudmarkt met ingang van 1 januari 1956 terug opengesteld; de buitenlanders kunnen er verrichtingen uitvoeren door bemiddeling van de vrije valutamarkt.

---

(1) Voor aanvullende details over de vrijmaking van het internationaal betalingsverkeer in de B. L. E. U., zie : De evolutie van de wisselcontrole in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie *(Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, Nationale Bank van België,* XXIXe jaar, vol. II, n^{r} 5, november 1954, blz. 345-371); Huidige stand van de Belgisch-Luxemburgse reglementering op gebied van wisselcontrole *(Ibid.,* XXXIe jaargang, deel I, n^{r} 3, maart 1956, blz. 175-179).

2. — *Verloop van de wisselreserves.*

Eerst omwille van de aanhoudende conjunctuurdaling en daarna omwille van de wedersamenstelling van de voorraden nadat de wederopleving was ingetreden, waren de wisselreserves van de Nationale Bank van België met 1.841 miljoen frank teruggelopen in 1954. Bij het einde van dat jaar stelden zich opnieuw excedenten in het vooruitzicht op de Europese Betalingsunie. Daar deze tendens in 1955 toenam, vermeerderden de wisselreserves van de Nationale Bank tijdens dit jaar met 5.553 miljoen frank. Behalve in juni en december kenden de buitenlandse tegoeden een batig saldo tijdens alle maanden van 1955. De goudvoorraad alleen nam reeds met 7.474 miljoen frank toe. Tamelijk grote bedragen kwamen voort van arbitrageverrichtingen tegen dollars afkomstig uit de E. B. U. of andere geldzones. Op die wijze liep de voorraad aan convertibele deviezen terug van 3.339 miljoen frank op het einde van december 1954 tot 259 miljoen frank op het einde van december 1955. In dit opzicht dient ook te worden opgemerkt dat de cumulatieve tegoeden van de U. S. S. R. bij de B. L. E. U. gedeeltelijk afgerekend werden door een storting van 450 miljoen frank in U. S. A.-dollars.

De vordering op de Europese Betalingsunie steeg van haar kant tamelijk vlug tijdens de eerste maanden en liep van 8.596 miljoen frank op het einde van december 1954 op tot 9.412 miljoen frank om vervolgens tussen 9 en 9,4 miljard te blijven schommelen. Die betrekkelijke stabiliteit tijdens het tweede halfjaar vloeit, ten dele, voort uit de wijzigingen betreffende de manier van vereffening van de maandelijkse schuldvorderingen der crediteurlanden : sinds de maand augustus 1955 worden de maandelijkse saldi inderdaad ten bedrage van 75 % in goud of in dollars uitbetaald en voor 25 % onder de vorm van krediet. Het jaarlijks overschot van de B. L. E. U. op de E. B. U. bereikte, in totaal, 7.679 miljoen frank, maar gaf slechts aanleiding tot een bijkomend krediet van 542 miljoen frank; dit is te verklaren door de afrekening in goud of in dollars van bilaterale schuldvorderingen die 1.189 miljoen frank bedroegen, door de buitengewone ontvangsten in goud en in dollars ten bedrage van 970 miljoen afkomstig uit Frankrijk als gevolg van de speciale terugvorderingen van dit land in februari en december, door de aflossing van 500 miljoen frank van de bijzondere lening die in 1952 toegestaan werd en, voor het saldo, door de gewone maandelijkse afrekeningen. Doordat ze in sterke mate het aandeel verminderd hebben der kredieten die door de B. L. E. U. aan de E. B. U. moeten toegekend worden, hebben die verschillende financieringsmodaliteiten van de schuldvordering enigszins een karakter van ruime convertibiliteit verleend aan de deviezen die voortaan in de transacties met de E. B. U. opgenomen worden. De schuldvordering van de B. L. E. U. op de E. B. U. beliep ten slotte 9.138 miljoen frank op het einde van december 1955. De afdeling over de betalingsbalans (1) geeft een gedetailleerd overzicht van de verrichtingen die de totstandkoming van voornoemde batige saldi hebben uitgelokt en toont tevens aan in welke mate het multilateralisme der betalingen de compensatie verzekert, enerzijds, van de tekorten voortvloeiend uit de verrichtingen met de dollarzone en, anderzijds, van de batige saldi tegenover de muntzone van de Europese Betalingsunie en van Belgisch-Kongo.

---

(1) Zie 7e deel, hoofdstuk I, afdeling VII. — *Betalingsbalans.*

Goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België

Toestand einde maand
(miljoenen franken)

MAAND	Goudvoorraad	Tegoed op het buitenland buiten akkoorden (a)	Vordering op de E. B. U.	Nettotegoeden of verplichtingen in bilaterale betalings-akkoorden met de E. B. U.-landen	Andere nettotegoeden of -verplichtingen	Totaal van de goud- en deviezen-reserves	Beweging van de goud- en deviezen-reserves (b)
1951 December	31.771	177	15.202	4.056	— 977	50.229	+ 14.842 (c)
1952 December	35.181	1.431	14.951	167	— 705	51.025	+ 796
1953 December	38.786	902	13.440	589	— 1.307	52.410	+ 1.385
1954 December	38.911	3.339	8.596	637	— 915	50.568	— 1.842
1955 Januari	39.044	4.107	8.877	466	— 813	51.681	+ 1.113
Februari	40.251	3.573	8.492	870	— 873	52.313	+ 632
Maart	41.203	2.752	8.814	1.292	— 346	53.715	+ 1.402
April	42.051	2.921	9.412	114	— 193	54.077	+ 362
Mei	42.390	2.237	9.302	213	+ 129	54.271	+ 194
Juni	41.936	1.799	9.311	36	— 158	52.924	— 1.347
Juli	42.236	1.709	9.033	197	— 236	52.939	+ 15
Augustus	42.743	1.221	9.092	536	— 111	53.481	+ 542
September	43.832	821	9.122	864	— 306	54.333	+ 852
Oktober	45.487	406	9.286	727	— 395	55.511	+ 1.178
November	46.088	104	9.402	1.038	— 162	56.470	+ 959
December	46.385	259	9.138	435	— 95	56.122	— 348

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Hoofdzakelijk inwisselbare deviezen.
(b) Na uitschakeling van de herwaarderingen der goud- en deviezenreserves.
(c) Na uitschakeling van de herwaardering van de vordering op de E. C. A. (138 miljoen).

In de loop van het jaar 1955, en voor de eerste maal tijdens de week van 26 mei tot 2 juni, werd de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (N. M. K. N.) verzocht speciale provisies aan te leggen voor de financiering van de debetsaldi der bilaterale betalingsakkoorden volgens de modaliteiten voorzien in de overeenkomst van 14 september 1954 ondertekend door de N. M. K. N., de Staat en de Nationale Bank. Deze speciale provisies, die in juni en juli het maximumbedrag bereikt hadden van 125 miljoen frank, werden later opgeslorpt en waren tijdens de laatste twee maanden van 1955 niet meer nodig.

Op 11 mei 1955 werd tussen dezelfde ondertekenaars nog een gelijkaardige overeenkomst afgesloten nopens de financiering van de kredieten verleend boven de 10.066 miljoen frank welke voorzien worden bij het initieel quotum van de B. L. E. U. Op 30 juni 1955 vervallen, werd deze overeenkomst verlengd tot 30 juni 1956. De toepassing ervan werd in 1955 niet vereist. Zij voorziet dat de N. M. K. N. de kredieten zal financieren die aan de E. B. U. verleend worden boven het voornoemde bedrag en dit tot beloop van één miljard frank. Wanneer men rekening houdt met de contractuele aflossingen van de gebilateraliseerde vorderingen, die de schuldvorderingen van de B. L. E. U. op de E. B. U. met evenveel verminderen, en met de betaling van de maandelijkse saldi ten belope van 75 % in goud en in dollars, dan kan het miljard frank door de N. M. K. N. te leveren de maandelijkse overschotten dekken voor een bedrag van meer dan vier miljard frank. Zoals voor de bilaterale betalingsakkoorden, kan de tussenkomst van de N. M. K. N. in de financiering der aan de E. B. U. toegestane kredieten, de monetaire expansie opvangen die het gevolg is van de toeneming dezer kredieten.

Die vermindering van de geldomloop, wenselijk in perioden van globale overschotten op de betalingsbalans, dringt zich nochtans minder op in de mate waarin de betalingen in goud toenemen doordat de financiering van deze laatste in het Belgisch monetair systeem, door de Nationale Bank geschiedt of, per slot van rekening, door middel van een bijkomende uitgifte van biljetten door de Nationale Bank verzekerd wordt.

De verhoging van de wisselreserves in 1955 is ook enigszins het gevolg van de schier volledige opslorping der nettoverplichtingen van de Nationale Bank buiten betalingsakkoorden die daalden van 915 miljoen frank op het einde van december 1954 tot 95 miljoen frank op het einde van 1955. Die tamelijk vlugge opslorping wordt grotendeels verklaard door de ondertekening op 1 februari 1955 van een nieuw handels- en betalingsakkoord met Argentinië, wat dit land in de mogelijkheid stelde de tegoeden te benutten welke het reeds sedert verscheidene maanden op de B. L. E. U. uitstaan had. Dat die tegoeden nochtans op enkele weken uitgeput waren is te wijten aan de conversie ervan in ponden sterling voor een bedrag van 350 miljoen frank.

De tendens tot multilateralisatie der internationale betalingen vond een bevestiging in het Akkoord met Brazilië dat op 1 december 1955 in werking is getreden; dit akkoord steunt op een overeenkomst tussen verschillende landen, ook genoemd de « Club de La Haye ». Volgens dit stelsel mogen de verrichtingen tussen Brazilië, enerzijds, Nederland, de sterlinglanden, Duitsland en de B. L. E. U., anderzijds, zonder onderscheid geregeld worden in de valuta van elk dezer onderscheiden

Stand van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in de Europese Betalingsunie

(miljoenen franken)

TIJDVAK	Netto-tekort of netto-overschot	Financieringsmodaliteiten					
		In goud of in dollars			Kredieten aan de E. B. U.	Kredieten aan Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk (a)	Totaal
		Gewone vereffening	Terugbetaling van bilaterale vorderingen	Totaal			
1952	+ **13.275**	+ **11.027**	—	+ **11.027**	— **252**	+ **2.500**	+ **13.275**
1953	— **2.521**	— **1.011**	—	— **1.011**	— **1.510**	—	— **2.521**
1954 1e halfjaar	— 1.359	— 679	—	— 679	— 680	—	— 1.359
Speciale verrichtingen van 1 juli 1954	—	+ 800	+ 2.625	+ 3.425	— 3.425	—	—
2e halfjaar	+ 58	+ 277	+ 520	+ 797	— 739	—	+ 58
Totaal 1954	— **1.301**	+ **398**	+ **3.145**	+ **3.543**	— **4.844**	—	— **1.301**
1955 1e halfjaar	+ 3.670	+ 2.382 (b)	+ 573	+ 2.955	+ 715 (b)	—	+ 3.670
2e halfjaar	+ 4.009	+ 3.566 (c)	+ 616	+ 4.182	— 173 (c)	—	+ 4.009
Totaal 1955	+ **7.679**	+ **5.948**	+ **1.189**	+ **7.137**	+ **542**	—	+ **7.679**
Juni 1950-december 1955 ...	+ **45.272**	+ **29.300**	+ **4.334**	+ **33.634**	+ **9.138**	+ **2.500**	+ **45.272**

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Deze kredieten werden terugbetaald door wapenleveringen.
(b) Rekening gehouden met een ontvangst van 547 miljoen in dollars die het aandeel van de B. L. E. U. in een buitengewone terugbetaling van Frankrijk vertegenwoordigt.
(c) Rekening gehouden met een ontvangst van 423 miljoen frank in goud, om dezelfde reden als onder (b), en met de aflossing van de speciale in 1952 aan de E. B. U. toegestane lening.

landen, zegge de Belgische frank, de Deutsche Mark, de gulden of het pond sterling. Door bedoelde overeenkomst wordt Brazilië op indirecte wijze zonder meer geïntegreerd in de Europese Betalingsunie.

Afdeling II. — GELDMARKT

Zoals hierboven reeds gezegd kende de geldmarkt een zulkdanige toevoer van liquide middelen, die als tegenposten geschapen werden voor de batige saldi op de betalingsbalans, dat de vraag naar herdiscontering bij de circulatiebank verminderde, niettegenstaande de sterke expansie van de economische bedrijvigheid. Deze overvloed van liquide middelen is ten dele te verklaren door de tamelijk aanzienlijke verhoging der bankdeposito's, die in de eerste plaats aangroeiden ten gevolge van de overschotten op de betalingsbalans. Zoals tijdens de voorgaande jaren bleven de rentetarieven op de geldmarkt door middel van reglementaire beschikkingen vastgesteld en zij werden slechts gewijzigd in de mate waarin dit noodzakelijk scheen, bij de verhoging namelijk van de discontovoet van de Nationale Bank van België.

Zij hebben dus niet geëvolueerd volgens de schommelingen welke vraag en aanbod spontaan in het leven roepen.

De structuur van de geldmarkt was in België in 1955 steeds zodanig geregeld dat de spanningen die er zich op voordeden niet noodzakelijk een verhoging medebrachten van de rentevoet, zoals dit in de Angelsaksische landen het gebruik is.

Men kan dus in het niveau van de rentevoet op de Belgische geldmarkt niet het spoor terugvinden van de stijgende tendens van de korte-termijnrentevoet die zich sinds einde 1954, na de schier algemene daling tijdens het eerste semester van dat jaar, in het buitenland aftekent. Men ontwaart evenmin de weerslag van de overvloedige beschikbare geldmiddelen die in 1955 in alle takken van de geldmarkt voorhanden waren.

Indien België sinds het einde van de tweede wereldoorlog aan de spits stond om te streven naar vrijmaking der valuta's, is de aanpassing van zijn financiële structuur aan de principes van de monetaire flexibiliteit die tijdens de laatste jaren in het buitenland opnieuw werden ingevoerd, hier nochtans minder tot uiting kunnen komen. Deze oriëntering werd ons land nochtans opgedrongen, ten dele door de structurele noodwendigheid de lange-termijninterestvoet te verlagen, ten einde de private investeringen te bevorderen en de lasten van de Rijksschuld niet te verzwaren. De financieringsbehoeften van de Staat, vergroot door de lasten van de wederbewapening, hadden inderdaad tot gevolg dat een vrij belangrijk globaal begrotingstekort door lening moest gedekt worden.

§ 1. — DEPOSITOBANKEN

1. — *Evolutie van de actiemiddelen.*

De voornaamste actiemiddelen der depositobanken namen tijdens het jaar 1955 in omvang toe. De stijging der deposito's is dit jaar nog meer uitgesproken dan het voorgaande jaar vermits zij 6.689 miljoen frank bedraagt in 1955, tegen

Algemene staat der banken

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	31 december							Einde kwartaal			
	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1e kwartaal 1955	2e kwartaal 1955	3e kwartaal 1955	4e kwartaal 1955
ACTIEF											
Liquide middelen	10.567	10.305	12.300	13.522	13.054	13.440	14.366	14.073	14.006	13.181	15.804
Kredieten	52.723	54.686	56.463	64.180	69.820	72.937	76.786	82.704	84.104	83.993	85.770
aan de overheidssector	*33.589*	*34.205*	*34.857*	*38.951*	*42.408*	*43.753*	*46.489*	*49.729*	*50.611*	*50.516*	*49.703*
aan de particuliere sector ..	*19.134*	*20.481*	*21.606*	*25.229*	*27.412*	*29.184*	*30.297*	*32.975*	*33.493*	*33.477*	*36.067*
Diversen	6.681	6.863	9.322	12.661	16.546	14.692	13.978	14.193	13.902	13.555	14.621
waaronder geaccepteerde wissels	*3.983*	*4.025*	*6.134*	*8.135*	*9.134*	*8.136*	*8.913*	*9.121*	*9.060*	*8.707*	*9.628*
Totaal	**69.971**	**71.854**	**78.085**	**90.363**	**99.420**	**101.069**	**105.130**	**110.970**	**112.013**	**110.729**	**116.194**
PASSIEF											
Deposito's	49.486	52.678	53.571	58.804	64.251	67.431	72.339	75.317	75.585	74.818	79.028
in Belgische franken :											
— op ten hoogste één maand	*38.517*	*39.759*	*38.740*	*43.908*	*48.022*	*48.570*	*50.095*	*52.439*	*52.546*	*51.756*	*54.348*
— depositoboekjes	*5.084*	*5.823*	*6.831*	*6.476*	*7.647*	*8.647*	*9.558*	*9.999*	*10.005*	*10.098*	*10.258*
— op meer dan één maand	*3.948*	*5.240*	*5.731*	*5.560*	*6.653*	*8.349*	*10.351*	*10.799*	*10.916*	*10.664*	*11.659*
in deviezen	*1.937*	*1.857*	*2.269*	*2.859*	*1.930*	*1.865*	*2.335*	*2.080*	*2.119*	*2.300*	*2.763*
Eigen middelen	4.481	4.781	5.064	5.629	5.770	6.095	6.705	6.731	6.955	6.962	7.048
Diversen	16.004	14.395	19.450	25.930	29.399	27.543	26.086	28.922	29.474	28.950	30.118
waaronder :											
geaccepteerde wissels ...	*3.983*	*4.025*	*6.134*	*8.141*	*9.134*	*8.136*	*8.913*	*9.121*	*9.060*	*8.706*	*9.628*
obligaties en kasbons ...	*31*	*132*	*272*	*557*	*955*	*1.921*	*2.894*	*3.188*	*3.357*	*3.543*	*3.816*
Totaal	**69.971**	**71.854**	**78.085**	**90.363**	**99.420**	**101.069**	**105.130**	**110.970**	**112.013**	**110.729**	**116.194**

Bron : Bankcommissie.

4.908 miljoen in 1954. Zij is voor 428 miljoen frank op rekening te brengen van de deposito's in deviezen en, voor de rest, geldt het deposito's in Belgische franken. Onder deze zijn de dadelijk opvraagbare deposito's toegenomen met 4,3 miljard frank, tegen 1,5 miljard in 1954; deze vooruitgang werd in het eerste en het vierde kwartaal geboekt, daar de vacantieperiode zoals gewoonlijk een contractie veroorzaakte. De termijndeposito's, met inbegrip van de depositoboekjes en de deposito's op meer dan één maand, kenden een min aanzienlijke stijging dan in het voorgaande jaar; deze van het ene tot het andere jaar verschillende evolutie vloeit hoofdzakelijk voort uit de wijziging in het conjunctureel klimaat. In 1954 waren de liquide middelen die voor de lopende behoeften niet onontbeerlijk waren, de termijndeposito's komen verhogen, terwijl in 1955 de lopende handelsverrichtingen, met het buitenland namelijk, verantwoordelijk waren voor de aangroei der deposito's.

De obligatiën en kasbons stegen verder maar in een trager tempo.

De deposito's in Belgische franken, na aftrek van die welke dadelijk of op ten hoogste één maand opvraagbaar zijn, vertegenwoordigden 39,6 % in 1954 en meer dan 40 % in 1955 van de dadelijk of op ten hoogste één maand opvraagbare deposito's. Zo de vooruitzichten voor beursbeleggingen de totstandkoming van deze termijndeposito's hebben kunnen remmen, dan kan de min gunstige oriëntering der noteringen op het einde van 1955 evenzeer liquidaties veroorzaakt hebben waarvan de opbrengst terug in bankdeposito's kon omgezet worden.

Overigens, vermits de aangroei van de geldhoeveelheid gematigd was, terwijl de transacties sterk opliepen, is de omloopsnelheid van het giraal geld der banken verhoogd; die van het tegoed op postrekeningen is daarentegen eerder wat verminderd. Er dient in dit opzicht te worden vermeld dat de vrije tegoeden van particulieren op postrekeningen 22.850 miljoen frank bereikten bij het einde van 1955, tegen 22.136 miljoen frank bij het einde van 1954. Spijt de conjunctuurverbetering schijnen deze tegoeden niet te zijn toegenomen. De Schatkist heeft dus langs deze zijde, in strijd met de tendens van vroeger, geen voordeel gehaald uit de meerwaarden voortspruitende uit de ontwikkeling van het zakenleven.

2. — *Evolutie van de kredieten.*

a) *Particuliere sector.*

De omvang der kredieten die door de depositobanken aan bedrijven en particulieren werden toegekend steeg van 30.297 miljoen frank in 1954 tot 36.067 miljoen in 1955, zegge een verhoging met 5.770 miljoen frank : 3.954 miljoen hebben betrekking op de portefeuille handelspapier, 1.972 miljoen op de aan diverse debiteuren toegekende voorschotten, terwijl de prolongaties en voorschotten op effecten met 151 miljoen frank daalden. De werkelijke invloed van de conjunctuur op de omvang van de globale kredieten aan bedrijven en particulieren was echter niet zo belangrijk (1).

Dit overzicht illustreert de verschillende impulsen waaraan de geldmarkt in 1955 onderhevig was : de daling van de voorschotten op effecten is een bevestiging van de overvloed aan liquiditeiten; deze evolutie bleek reeds in het eerste

(1) Zie § 4, blz. 255 en 256.

kwartaal om vervolgens plaats te maken voor een vermeerdering tussen mei en september, wat een uiting is van de gewone spanning op de geldmarkt gedurende de zomermaanden. De invloed van deze spanning blijkt uit de portefeuille handelspapier die in juli met 1.924 miljoen frank daalde; nadat ze gedurende het eerste halfjaar rond 13 miljard gestabiliseerd bleef, steeg de portefeuille zonder onderbreking tot op het einde van december; op dit ogenblik bereikte de globale waarde van het handelspapier in het bezit der banken 15,7 miljard frank. De toeneming in 1955 behelsde vooral de herdisconteerbare wissels en wel voor een bedrag van 3 miljard frank; de aangroei der niet-herdisconteerbare wissels bedroeg daarentegen slechts 550 miljoen.

Kredieten van de particuliere banken aan het particulier bedrijfsleven

Toestand einde maand
(miljoenen franken)

MAAND	Disconto handelspapier (a)	Voorschotten		Totaal
		Diverse debiteuren	Prolongaties en voorschotten op effecten (b)	
1949 December	7.450	12.328	703	20.481
1950 December	6.845	13.996	765	21.606
1951 December	9.498	14.958	773	25.229
1952 December	11.482	14.749	1.180	27.412
1953 December	11.880	15.792	1.512	29.184
1954 December	11.742	17.108	1.447	30.297
1955 Januari	12.343	17.242	1.515	31.100
Februari	13.012	17.336	1.190	31.538
Maart	14.487	17·365	1.123	32.975
April	13.225	17.937	1.156	32.318
Mei	13.241	18.273	1.425	32.939
Juni	13.095	18.932	1.466	33.493
Juli	11.171	19.180	1.433	31.784
Augustus	12.296	19.257	1.382	32.935
September	12.778	19.210	1.489	33.477
Oktober	13.135	18.816	1.399	33.350
November	14.635	18.854	1.239	34.728
December	15.696	19.080	1.291	36.067

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Exclusief alle herdisconteerde wissels.
(b) Inclusief de speciale mobiliseringsverrichtingen (koninklijk besluit van 22 maart 1952, *Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1952)

In het algemeen trouwens neemt het bedrag van het handelspapier een hoe langer hoe belangrijker plaats in onder de kredieten die door de particuliere banken aan bedrijven en particulieren worden toegekend : het globaal bedrag van deze wissels vertegenwoordigde bij het einde van december 1950 slechts 31,6 % van deze kredieten, 40,7 % bij het einde van december 1953, 38,8 % bij het einde van december 1954 en 43,5 % bij het einde van december 1955.

De aanzienlijke liquide middelen in de banken wordt bovendien bevestigd door de evolutie van de herdiscontering die haar jaarlijks maximum bereikte in juli met 12.642 miljoen frank, om vervolgens te dalen tot 9.093 miljoen frank in december. Het was het laagste jaarultimo sinds 1949. De geringere toevlucht tot de circulatiebank loopt parallel met de evolutie in de afgifte van handelspapier aan het Herdiscontering- en Waarborginstituut, wat getuigt van een minder grote afhankelijkheid tegenover de geldscheppende instellingen. De overvloed aan liquide middelen komt eveneens tot uiting in de aanwinst van handelspapier bij de parastatale instellingen; deze hadden aldus 1.891 miljoen frank belegd op het einde van december, tegen 1.274 miljoen frank op het einde van december 1954. De tussenkomst van de andere herdisconterende instellingen ligt op het einde van het jaar ongeveer op hetzelfde niveau. Trouwens op sommige ogenblikken en met uitzondering op bijzonder zware vervaldagen, bedragen de buiten de overheidssector herdisconteerde wissels soms 40 % van de totale verrichtingen en overschrijden vaak de aan de Nationale Bank van België opnieuw afgestane bedragen.

Herdiscontering van handelswissels door de particuliere banken

Toestand einde maand

(miljoenen franken)

MAAND	Bij de N. B. B.	Bij het H. W. I.	Bij de andere parastatale instellingen	Gedeeltelijk totaal	Bij andere herdisconterende instellingen (a)	Algemeen Totaal
1949 December	1.104	1.995	240	3.339	765	4.104
1950 December	7.032	880	631	8.543	589	9.132
1951 December	4.873	1.659	994	7.526	1.800	9.326
1952 December	4.601	1.936	1.365	7.902	2.566	10.468
1953 December	4.143	2.563	1.319	8.025	2.228	10.253
1954 December	5.329	2.523	1.274	9.126	2.742	11.868
1955 Januari	4.146	1.820	1.473	7.439	3.314	10.753
Februari	3.424	1.827	1.609	6.860	3.553	10.413
Maart	2.498	1.876	1.680	6.054	3.270	9.324
April	3.062	1.757	1.724	6.543	3.581	10.124
Mei	3.595	1.778	1.729	7.102	3.502	10.604
Juni	3.626	2.057	1.647	7.330	3.031	10.361
Juli	5.462	2.221	1.647	9.330	3.312	12.642
Augustus	3.883	1.640	1.762	7.285	3.559	10.844
September	3.277	1.519	1.796	6.592	3.699	10.291
Oktober	3.202	1.606	1.785	6.593	3.969	10.562
November	2.443	1.446	1.818	5.707	3.828	9.535
December	2.736	1.627	1.891	6.254	2.839	9.093

Bron : Bankcommissie.

(a) Deze bedragen zijn niet opgenomen in de rubriek handelswissels van de algemene staat der banken.

Zij het nu door de verscheidenheid van hun actiemiddelen en met name door de verruiming van die op halflange termijn (deposito's, kasbons of obligatiën), of door het meer actief optreden van de particuliere instellingen ten aanzien van de herdiscontering, het blijft ten slotte een feit dat de depositobanken zich enigszins losgemaakt hebben van sommige traditionele omstandigheden op de geldmarkt.

b) *Overheidssector.*

In 1955 was de verhoging van de bankkredieten ten behoeve van de overheidssector in vergelijking met die van de particuliere sector heel wat geringer. De eerste stijgen slechts met 3.214 miljoen frank, tegen 5.770 miljoen frank voor de andere. Tijdens het vorige jaar werd een toeneming van respectievelijk 2.736 miljoen en 1.113 miljoen frank genoteerd. Dit gans verschillend verloop mag gewis worden toegeschreven aan de verruiming van de actiemiddelen, evenals aan de verhoogde economische bedrijvigheid. De toenemende kredietverlening aan de overheidssector behelst inzonderheid het bij de Nationale Bank omzetbaar overheidspapier en de Belgische overheidsfondsen, die respectievelijk met 1.615 miljoen frank en 1.108 miljoen frank verhoogden, terwijl het herdisconteerbaar overheidspapier slechts met 458 miljoen frank toenam.

In verband hiermede kon de uiteenlopende dekking der deposito's in de loop van het jaar opnieuw gewijzigd worden door de opschorting van de reeds vroeger in deze aangelegenheid tot stand gekomen overeenkomsten; aldus komt de techniek van de dekking der deposito's steeds dichter bij de voorschriften van 1949 waarbij de grondregels dezer dekking werden vastgelegd.

§ 2. — HERDISCONTERING- EN WAARBORGINSTITUUT

In de huidige structuur van de geldmarkt, zijn de verrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut (H. W. I.) het meest gevoelig aan de evolutie van de markt en namelijk aan de spanningen die er zich kunnen in voordoen. Het grootste deel immers van de financieringsmiddelen van het Instituut komt voort van de excedentaire geldmiddelen van de bankinstellingen als daggeld geleend. Het Herdiscontering- en Waarborginstituut treedt om zo te zeggen op als verrekenende instelling op de geldmarkt door de aanwending van voor zeer korte tijd niet belegde kasmiddelen met het oog op de financiering van discontoverrichtingen van momenteel overbelaste bankinstellingen. Wanneer echter de banken tegelijkertijd tussenkomen, dan stijgen én het herdisconto én de kasbehoeften der banken, zodat de aanvragen bij het H. W. I. oplopen, terwijl op hetzelfde ogenblik de aan het Instituut geleende middelen inkrimpen : hierdoor ontstaat de spanning die de verrichtingen van het Instituut beïnvloedt. Nochtans bleven in 1955 de spanningen, die zich rond het midden van het jaar voordeden, binnen de normale grenzen van een gewone seizoeninkrimping.

De tabel op blz. 252 wijst op de evolutie der verrichtingen van het H. W. I. in de loop van de voorgaande jaren.

Daggeldmarkt
Daggemiddelden
(miljoenen franken)

TIJDVAK	Totaal der kapitalen « on call »	Uitgeleende gelden		Opgenomen gelden		
		door verrekenende instellingen	door niet-verrekenende instellingen	door het H. W. I. voor eigen rekening	door het Rentenfonds	door andere instellingen
1949	5.147	2.567	2.580	1.854	2.793	500
1950	4.160	2.424	1.736	2.069	1.776	315
1951	5.384	2.806	2.578	2.538	2.561	285
1952	5.796	3.153	2.645	3.043	2.534	219
1953	5.391	3.071	2.320	2.843	2.153	395
1954	5.336	2.752	2.584	2.733	2.295	308
1955	5.639	2.663	2.976	2.556	2.807	276
1955 Januari	5.288	2.646	2.642	2.485	2.563	240
Februari	5.685	2.500	3.185	2.843	2.570	272
Maart	5.701	2.758	2.943	2.810	2.594	297
April	5.145	2.672	2.473	2.445	2,432	268
Mei	6.059	2.830	3.229	2.582	3.184	293
Juni	5.618	2.365	3.253	2.147	3.188	283
Juli	5.744	2.701	3.043	2.535	2.953	256
Augustus	6.402	2.703	3.699	2.508	3.608	286
September	5.430	2.575	2.855	2.390	2.761	279
Oktober	5.373	2.774	2.599	2.610	2.491	264
November	5.337	2.637	2.700	2.554	2.493	290
December	5.851	2.797	3.054	2.765	2.807	279

Bron : Nationale Bank van België.

De aan de Belgische banken toegestane herdiscontokredieten namen sedert april 1954 voortdurend af, in zulke mate dat ze van 3.903 miljoen frank per einde december 1954 op 1.944 miljoen frank per einde december 1955 teruggebracht werden. Er werd van deze kredieten slechts in geringe mate gebruik gemaakt, zegge 15 %, tegen 19,6 % in 1954, gedurende welk jaar het percentage was toegenomen. De evolutie van deze kredieten kan toegeschreven worden aan het oplopen van de kasmiddelen van de banken en aan de uitbreiding van hun actiemiddelen op korte termijn.

Het volume der verrichtingen door het Instituut verhandeld op de markt van het privaatdisconto bedroeg 32.834 miljoen in verkoop en 9.173 miljoen in makelarij, d. i. in totaal 42 miljard, tegen 39 miljard in 1954.

De door de Nationale Bank van België geviseerde bankaccepten beliepen bijna 27 miljard frank in 1955, waarvan 17 miljard voor de financiering van de invoer en 9 miljard voor die van de uitvoer. In 1954 bereikte dit bedrag bijna 26 miljard frank; de toeneming in 1955 heeft uitsluitend betrekking op de uitvoer en staat in verband met de uitbreiding ervan in de loop van dit jaar.

Voornaamste determinanten van de tendens op de geldmarkt
(miljoenen franken)

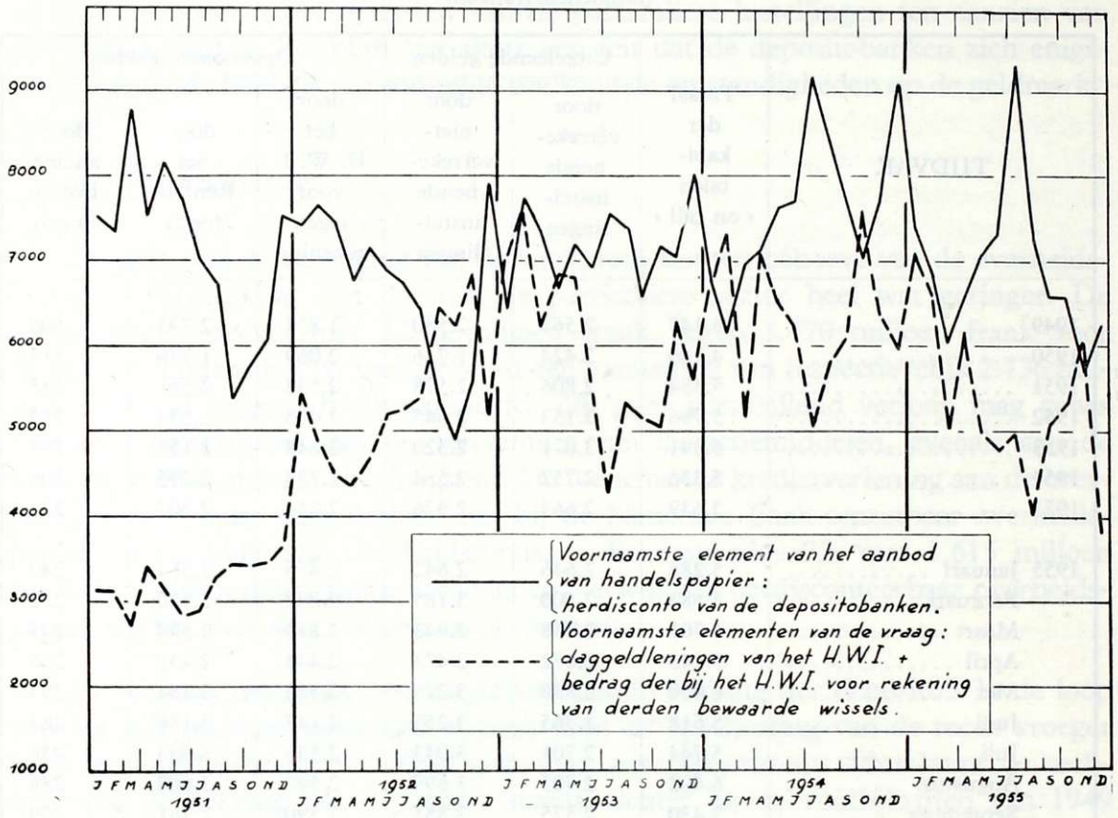

Bronnen : Bankcommissie.
Herdiscontering- en Waarborginstituut.

Verrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut
Daggemiddelden
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955
Wisselportefeuille van het H. W. I. ...	4.217	4.228	3.755	4.278	4.360
waaronder bij de N. B. B. herdisconteerd	1.550	1.009	763	1.374	1.610
Daggeldleningen van het H. W. I.	2.623	3.120	2.980	2.824	2.600
Omloop der door het H. W. I. verkochte of geplaatste wissels	1.034	2.786	3.636	3.881	3.400
Totale omloop der wissels verhandeld door het H. W. I.	5.251	7.014	7.391	8.159	7.760

Bron : Herdiscontering- en Waarborginstituut.

§ 3. — NATIONALE BANK VAN BELGIË

1. — *Kredietverlening aan de overheidssector.*

De kredieten door de Nationale Bank van België aan de overheidssector toegestaan hebben zich op een hoog peil gehandhaafd, vaak dicht bij de hoogtegrens van 10 miljard frank, voorzien in de overeenkomst van 14 september 1948. Per slot van rekening zijn die kredieten van 9.122 miljoen frank per einde 1954 tot 9.701 miljoen frank per einde 1955 gestegen. De voorschotten rechtstreeks aan de Schatkist verleend bereikten ondertussen 8.800 miljoen frank, tegen 7.895 miljoen frank. Zoals reeds het vorige jaar werd aangestipt, hebben de bijzonderheden betreffende deze schommelingen slechts een betrekkelijke betekenis; deze staan immers onder de invloed uitgaande van een al dan niet nabije uitgifte van een lening of van een geldopneming op korte termijn die het overbruggen van de

Kredieten van de Nationale Bank van België aan de overheidssector

Toestand einde maand

(miljoenen franken)

MAAND	Schatkist-certificaten	Ander overheids-papier	Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	Totaal
1949 December	6.250	38	3.064	9.352
1950 December	3.945	191	4.530	8.666
1951 December	6.460 (a)	69	1.824	8.353
1952 December	6.035	225	445	6.705
1953 December	7.970	70	—	8.040
1954 December	7.895	44	1.183	9.122
1955 Januari	7.470	92	18	7.580
Februari	8.545	152	20	8.717
Maart	7.765	117	111	7.993
April	7.340	98	1.083	8.521
Mei	6.120	144	646	6.910
Juni	7.500	169	970	8.639
Juli	6.000	876	1.342	8.218
Augustus	6.975	539	840	8.354
September	7.940	107	1.436	9.483
Oktober	7.340	69	1.385	8.794
November	8.230	89	332	8.651
December	8.800	118	783	9.701

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Waarvan 4.057 miljoen frank tot dekking van de kredieten, buiten het quotum door België toegekend aan de E. B. U. op 31 december. Op 27 september 1951 had de Schatkist 283 miljoen frank uit dien hoofde ontvangen ; einde oktober en einde november 1951 beliepen zij ongeveer 1.600 miljoen frank.

maandultimo's vergemakkelijkt. Er dient nochtans te worden op gewezen dat de politiek tot inkrimping van de geldopnemingen op de kapitaalmarkt door de Staat, veelal niet toeliet, zoals in de voorgaande jaren, de voor de Schatkist bij de Nationale Bank van België beschikbare marge te herstellen. Die marge werd dit jaar des te meer aangetast, daar de spanningen op de kapitaalmarkt, meer dan dit de voorgaande jaren het geval was, op de overheidsfondsen drukte; ten gevolge van die spanningen zag het Rentenfonds zich eveneens genoodzaakt herhaalde malen beroep te doen, voor tamelijk aanzienlijke bedragen, op de voorschotten van de Nationale Bank. Deze voorschotten bleken noodzakelijk tussen april en november, terwijl ze voordien slechts gedurende enkele weken nodig waren omstreeks het jaarultimo of ter gelegenheid van de uitgifte van een lening.

2. — *Kredietverlening aan de particuliere sector.*

Overvloedig bevoorraad door de liquiditeiten ontstaan als tegenpost voor de batige saldi op de betalingsbalans, werd de geldmarkt niet tot een ruimer beroep op de circulatiebank genoopt, spijt de aanzienlijke expansie van de economische bedrijvigheid en, in het bijzonder, spijt de noodzaak waarin het Herdisconterings- en Waarborginstituut zich bevond, vaker op de herdiscontering van de Nationale Bank van België beroep te doen. De voorschotten op overheidsfondsen waren minder belangrijk dan het voorgaande jaar.

Kredieten van de Nationale Bank van België aan de particuliere sector
Toestand einde maand
(miljoenen franken)

MAAND	Handels-papier (a)	Voorschotten op overheids-fondsen (b)	Totaal
1949 December	4.006	371	4.377
1950 December	10.930	757	11.687
1951 December	8.890	345	9.235
1952 December	9.152	560	9.712
1953 December	8 320	948	9.268
1954 December	9.512	291	9.803
1955 Januari	6.662	680	7.342
Februari	6.375	528	6.903
Maart	7.135	785	7.920
April	5.995	231	6.226
Mei	7.339	556	7.895
Juni	8.286	970	9.256
Juli	10.133	205	10.338
Augustus	8.562	401	8.963
September	6.765	355	7,120
Oktober	6.630	278	6.908
November	4.737	613	5.350
December	8.399	210	8.609

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Het herdisconto van de banken en van het Herdiscontering- en Waarborginstituut inbegrepen.
(b) De voorschotten tot mobilisering der speciale E. B. U.-rekeningen inbegrepen.

De aan bedrijven en particulieren verleende voorschotten bereikten trouwens op het einde van 1955 het laagste bedrag als jaarultimo sedert december 1949. Een wekelijks minimum werd bereikt op 8 december 1955 met 4.420 miljoen frank; dit bedrag werd benaderd in september 1952, maar men moet tot april 1950 opklimmen om er een lager aan te treffen.

Handelswissels bij de Nationale Bank van België

Indeling volgens herkomst

Toestand einde maand
(miljoenen franken)

TIJDVAK	H. W. I.	Particuliere banken	Direct disconto	Totaal
1949 December	1.872	1.104	1.030	4.006
1950 December	1.784	7.032	2.114	10.930
1951 December	2.448	4.873	1.569	8.890
1952 December	2.974	4.601	1.577	9.152
1953 December	2.714	4.143	1.463	8.320
1954 December	2.638	5.329	1.545	9.512
1955 Januari	794	4.146	1.722	6.662
Februari	1.278	3.424	1.673	6.375
Maart	3.096	2.498	1.541	7.135
April	1.581	3.062	1.352	5.995
Mei	2.430	3.596	1.313	7.339
Juni	3.417	3.626	1.243	8.286
Juli	3.290	5.462	1.381	10.133
Augustus	3.589	3.883	1.090	8.562
September	2.469	3.277	1.019	6.765
Oktober	2.421	3.202	1.007	6.630
November	1.255	2.443	1.039	4.737
December	3.970	2.736	1.693	8.399

Bronnen : Herdiscontering- en Waarborginstituut.
Bankcommissie.
Nationale Bank van België.

§ 4. — GLOBALE KREDIETEN AAN BEDRIJVEN EN PARTICULIEREN

De globale kredieten aan bedrijven en particulieren verleend stegen van 53,1 miljard frank op het einde van 1954 tot 56,1 miljard frank op het einde van 1955. Deze verruiming kwam vooral gedurende het laatste kwartaal tot stand. Ten slotte kende de kredietverlening aan bedrijven en aan particulieren in België een treffende stabiliteit die alleen ter gelegenheid van het jaarultimo gestoord werd.

De vermeerdering van de door de depositobanken toegekende kredieten werd inderdaad gedeeltelijk goedgemaakt door een vermindering van de kredietverlening

door de institutionele herdisconteringsinstellingen. Er zij opgemerkt dat de herdiscontering van de particuliere banken bij de Nationale Bank van België van 5,3 miljard frank einde 1954 tot 2,7 miljard frank einde 1955 is gedaald en bij

Bankkredieten aan bedrijven en particulieren
(miljarden franken)

EINDE MAAND	Kredieten aan bedrijven en particulieren in België		Kredieten aan bedrijven en particulieren in het buitenland		Totaal
	Gefinancierd door geldscheppende instellingen	Gefinancierd door niet geldscheppende instellingen	Gefinancierd door geldscheppende instellingen	Gefinancierd door niet geldscheppende instellingen	
1950 December	33,2	3,4	1,7	0,2	38,5
1951 December	36,2	5,9	1,3	0,6	44,0
1952 December	36,5	6,8	2,5	1,3	47,1
1953 December	38,7	6,7	2,1	1,1	48,6
1954 December	41,7	8,1	1,7	1,6	53,1
1955 Januari	40,0	9,3	1,8	1,6	52,7
Februari	39,6	9,4	2,1	1,4	52,5
Maart	41,3	8,3	2,4	1,2	53,2
April	40,6	8,7	2,5	1,2	53,0
Mei	41,6	8,1	2,5	1,3	53,5
Juni	42,9	7,2	2,5	1,3	53,9
Juli	43,8	7,0	2,7	1,1	54,6
Augustus	41,9	7,5	2,8	1,1	53,3
September	41,4	8,1	2,7	1,3	53,5
Oktober	41,5	8,4	2,6	1,4	53,9
November	41,2	8,9	2,4	1,7	54,2
December	44,4	7,6	3,1	1,0	56,1

Bron : Nationale Bank van België.

het H. W. I. van 2,5 miljard tot 1,6 miljard. Daarentegen hebben de andere parastatale instellingen 600 miljoen frank meer herdisconteerde wissels opgenomen. Bovendien heeft het Belgisch bankwezen belangrijker kredieten toegekend aan in het buitenland gevestigde bedrijven en particulieren.

Afdeling III. — KAPITAALMARKT

In de meeste van haar componenten en vooral in de particuliere sector, vertoont de Belgische kapitaalmarkt in 1955 gelijkaardige tendensen als in 1954. Er was een opmerkelijke overvloed aan kapitalen; de private beleggingen in effecten

Voornaamste vormen van het particuliere sparen
(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955
Besparingen van particulieren :				
Depositosparen	11,0	9,9	8,8	7,1
Sparen door fondsvorming	7,9	7,0	7,6	7,0
Hypotheekleningen ...	2,6	3,2	2,9	2,7
Investeringen in woningbouw	5,4	6,3	7,3	7,6
Intekeningen op emissies	11,0	7,6	14,3	12,7
Ondernemingsbesparingen :				
Ingehouden winsten ..	8,9	7,8	7,9	10,6

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

en in het bijzonder in niet vast renderende waarden, namen nog toe. De economische bedrijvigheid immers kende een zeer belangrijke opbloei en de balans der lopende transacties nooit een zo gunstige stand.

Niettemin is het volume van de besparingen in het binnenland, zoals door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas opgegeven, praktisch onveranderd gebleven : 53,5 miljard frank in 1955 zoals in 1954. Hier dient echter aan toegevoegd te worden dat de netto-uitvoer van particuliere kapitalen aanzienlijk toegenomen is; hij stijgt van 1 miljard tot 6,7 miljard frank. De staat van de voornaamste vormen van het particuliere sparen laat een vermindering uitschijnen van alle vormen van het particuliere sparen met uitzondering van de beleggingen in onroerende goederen die nog lichtjes stijgen. Deze achteruitgang wordt gecompenseerd door een gevoelige stijging van de globale waarde der niet uitgekeerde winsten van de ondernemingen, die het topcijfer van 1952 overtreft en het absoluut maximum

Nettoberoep op de kapitaalmarkt in België (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Staat en Autonome Kas voor Oorlogsschade	2.799	2.436	8.554	13.596	19.703	5.779
Provinciën, gemeenten, Gemeentekrediet, Intercommunale maatschappijen	54	1.620	3.362	3.408	2.285	2.823
Kolonie	2.242	— 351	— 14	— 15	2.204	2.083
Publieke bedrijfsinstellingen	3.609	1.735	2.701	2.754	1.994	1.158
Parastatale kredietinstellingen	2.089	1.437	3.570	1.574	5.186	5.394
Particuliere sector { aandelen	2.717	4.203	5.249	3.625	5.664	6.800
Particuliere sector { obligaties	1.088	1.444	1.789	1.605	2.505	2.200
Diversen	604	119	1.244	979	538	1.203
Totaal	**15.202**	**12.643**	**26.455**	**27.526**	**40.079**	**27.440**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Deze statistiek houdt rekening met de private uitgiften en de bijstortingen op vroegere niet volgestorte intekeningen. De terugbetalingen werden in mindering gebracht.

van 1951 benadert. Evenals de stijging der emissies beantwoordt dit verschijnsel aan een toegenomen inspanning in de particuliere sector op het gebied der investeringen.

De sterk uitgesproken teruggang van het totale volume van het nettoberoep op de kapitaalmarkt is uitsluitend te wijten aan de opzettelijke remming door de Staat op dit gebied.

§ 1. — UITGIFTEN

Het globale bedrag van het nettoberoep op de kapitaalmarkt is teruggevallen op het peil dat reeds in 1953 bereikt werd. De Staat en de Autonome Kas voor Oorlogsschade, waarvan de vraag in 1954 sterk toegenomen was, hebben deze in 1955 met meer dan twee derde verminderd. Hierdoor wordt volledig de algemene teruggang van het beroep op de kapitaalmarkt verklaard; de meeste andere gebieden, zowel uit de overheids- als uit de particuliere sector, hebben inderdaad hun beroep op deze markt gehandhaafd, zo niet verhoogd. De post « aandelen van de particuliere sector » boekt een topcijfer.

Uitgiften van de overheidssector in België (a)
(miljoenen franken)

TIJDVAK	Bedrag
1953	20.996
1954	38.221
1955	14.765
1955	
Januari	—
Februari	—
Maart	950
April	6.565
Mei	—
Juni	400
Juli	2.250
Augustus	—
September	—
Oktober	2.500
November	—
December	2.100
1956	
Januari	5.436

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Leningen van de Staat, de Kolonie, de provinciën en de gemeenten, van de instellingen van algemeen nut, zoals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Waterbedeling, het Gemeentekrediet, enz. (met uitzondering van de doorlopende uitgiften en leningen van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid en de Nationale Kas voor Beroepskrediet).

1. — *Overheidssector.*

De Staat heeft zich beijverd om de schuldenlast zoveel mogelijk te verlichten. In 1955 werd slechts één lening geplaatst met een nominaal bedrag van 6.565 miljoen frank, te vergelijken met het bedrag van 27.052 miljoen frank van het voorafgaande jaar. De eerste lening van 2.500 miljoen frank ten bate van het « Wegenfonds » en die van de andere organismen uit de overheidssector heeft de daling van de Staatsleningen niet gecompenseerd.

2. — *Uitgiften van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen.*

Indien men steunt op het nettoberoep op de kapitaalmarkt in België, zoals het door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas medegedeeld wordt, dan hebben de uitgiften in de particuliere sector in 1955 het recordbedrag bereikt van 9 miljard frank. Het is tekenend dat het

volume van de uitgegeven obligaties van 1954 op 1955 lichtjes afnam en dat twee jaar achtereenvolgens het aandelenvolume zodanig stijgt dat een maximum bereikt wordt van de naoorlogse periode. Deze nieuwe belangstelling voor de niet vast renderende waarden is een aanduiding voor het stijgend verloop der investeringen, vooral in de nijverheid.

De gegevens van het Nationaal Instituut voor de Statistiek die, in tegenstelling met die van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, niet slaan op de totale omvang van het beroep op de kapitaalmarkt (1) laten een lichte vooruitgang uitschijnen van de geldopnemingen door de Kongolese vennootschappen en een ongewijzigd volume voor de opnemingen door Belgische vennootschappen.

Netto-uitgiften van de Belgische handels- en nijverheidsvennootschappen
(duizenden franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1951	1952	1953	1954	1955	1951 tot 1955
Banken	225.804	28.735	32.560	113.437	93.178	493.714
Kleinhandel	171.243	59.281	53.969	203.715	41.455	529.663
Groothandel en buitenlandse handel	332.439	191.316	173.923	196.882	291.049	1.185.609
Metaalverwerkende nijverheid	296.379	530.521	251.610	328.858	434.552	1.841.920
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	52.958	276.882	70.580	637.277	1.266.874	2.304.571
Nijverheid der non-ferro metalen	35.711	12.494	1.452	3.949	4.984	58.590
Textielnijverheid	121.424	111.692	108.054	61.465	84.547	487.182
Voedingsmiddelennijverheid	89.344	108.428	130.185	82.800	88.740	499.497
Houtnijverheid	34.169	16.934	13.380	15.330	26.646	106.459
Scheikundige nijverheid	196.937	165.109	126.761	267.789	141.800	898.396
Elektriciteit	502.539	1.043.877	436.400	1.129.260	270.819	3.382.895
Gas	50.000	58.000	30.000	—	84.500	222.500
Papiernijverheid en grafische bedrijven	25.090	37.833	36.835	86.908	145.630	332.296
Transportbedrijf	50.528	100.303	339.304	137.141	166.988	794.264
Bouwbedrijf	69.033	47.479	129.843	79.256	74.460	400.071
Kolennijverheid	60.000	—	230.000	200.000	—	490.000
Cementnijverheid	133.140	38.254	17.884	9.306	92.171	290.755
Tabaksnijverheid	50.433	925	410	200	210.753	262.721
Ambachtswezen	32.900	35.823	30.910	37.579	37.062	174.274

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De analyse per sector van het verloop der netto-uitgiften van de Belgische handels- en nijverheidsvennootschappen doet grote verschillen aan het daglicht treden. De sector elektriciteit, inderdaad, die klaarblijkelijk een eerste gedeelte van zijn uitrustingsprogramma voltooid heeft, heeft nog slechts 271 miljoen frank

(1) Zie *De Belgische Economie in 1954*, op. cit., blz. 234.

Emissies van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen

Groepering volgens de lokalisatie van hun hoofdbedrijf

(miljoenen franken)

JAARTAL	Oprichting van vennootschappen			Kapitaalverhoging			Obligatie-uitgiften		Uitgifte-premiën	Stortingen andere dan in geld		Nominaal bedrag der gezamenlijke emissies	Netto-emissies
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag	Aantal	Nominaal bedrag		Inbreng in natura	Inlijving van reserves, herwaardering van de activa, aanbreng van schuldvorderingen		
	Belgische vennootschappen												
1949	2.213	1.866	1.665	743	8.208	7.953	66	1.782	4	1.289	6.848	11.857	3.267
1950	2.303	1.490	1.382	780	7.921	7.219	53	1.066	3	1.142	6.378	10.477	2.148
1951	1.836	1.425	1.261	799	6.196	5.731	92	2.563	113	1.019	4.205	10.184	4.443
1952	2.165	1.640	1.401	1.235	16.407	15.698	72	3.476	41	1.126	13.926	21.523	5.541
1953	2.209	1.736	1.546	647	2.924	2.593	73	1.496	20	1.207	1.794	6.156	2.627
1954	2.181	1.835	1.628	656	5.711	5.083	82	1.795	538	1.410	2.718	9.341	4.861
1955	2.303	4.672	4.401	831	9.521	8.836	77	1.508	288	4.644	5.186	15.701	4.863
	Kongolese vennootschappen												
1949	123	1.022	698	48	629	552	7	126	1	467	356	1.777	554
1950	92	1.180	974	71	1.337	1.123	2	27	54	710	474	2.544	994
1951	181	2.836	1.779	62	1.673	1.411	2	70	11	1.177	567	4.579	1.526
1952	279	1.187	835	110	6.182	5.093	5	212	47	1.738	2.638	7.581	1.811
1953	253	1.047	785	103	2.185	1.480	4	130	8	299	260	3.362	1.844
1954	301	1.354	879	87	1.217	1.121	5	261	9	566	1.223	2.832	1.381
1955	314	1.104	790	108	2.445	1.928	3	225	32	623	804	3.774	1.405
	Totaal												
1949	2.336	2.888	2.363	791	8.837	8.505	73	1.908	5	1.756	7.204	13.634	3.821
1950	2.395	2.670	2.356	851	9.258	8.342	55	1.093	57	1.852	6.852	13.021	3.142
1951	2.017	4.261	3.040	861	7.869	7.142	94	2.633	124	2.196	4.772	14.763	5.969
1952	2.444	2.827	2.236	1.345	22.589	20.791	77	3.688	88	2.864	16.564	29.104	7.352
1953	2.462	2.783	2.331	750	5.109	4.073	77	1.626	28	1.506	2.054	9.518	4.471
1954	2.482	3.189	2.507	743	6.928	6.204	87	2.056	547	1.976	3.941	12.173	6.242
1955	2.617	5.776	5.191	939	11.966	10.764	80	1.733	320	5.267	5.990	19.475	6.268

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

opgenomen, in vergelijking met het topcijfer van 1.129 miljoen tijdens het voorafgaande jaar; daarenboven deden de steenkolenmijnen in 1955 geen beroep op de kapitaalmarkt. De emissies van de ijzer- en staalnijverheid verdubbelden ongeveer tegenover die voor 1954 welke reeds als een recordcijfer konden beschouwd worden.

Alhoewel de ondernemingen van de metaalverwerkende nijverheid weliswaar met hun uitgifte niet het maximumbedrag bereikten dat in 1952 geboekt werd met meer dan 500 miljoen frank, toch deden zij beroep op de kapitaalmarkt voor een bedrag van meer dan 400 miljoen frank. De sectoren tabaksnijverheid, papiernijverheid en grafische bedrijven, alsmede gas bereiken eveneens toppunten. De groothandel en de buitenlandse handel, het transportbedrijf en de cementnijverheid kennen een uitgesproken stijging; de nijverheid der non-ferro metalen en de textielnijverheid vertonen dezelfde tendens. Men bemerkt nochtans dat de economische conjunctuur vooral die bedrijven begunstigd heeft, welke zich bezighouden met metaalbewerking, cementproduktie evenals met de buitenlandse handel en het vervoer. Het totaal der uitgiften verricht per branche van 1951 tot 1955 brengt de elektriciteit op de eerste plaats, maar de ijzer- en staalnijverheid komt op de tweede plaats, vóór de metaalverwerkende nijverheid, spijt de onafgebroken vooruitgang van deze laatste sinds 1953.

§ 2. — EFFECTENBEURS

1. — *Niet vast renderende waarden.*

Het algemeen indexcijfer van de aandelenkoersen op de beurzen van Brussel en Antwerpen is met 22,8 % gestegen tussen 4 januari 1955 en 3 januari 1956; tijdens het voorafgaande jaar werd een verhoging van 36,8 % genoteerd. De bijzondere indexcijfers laten uitschijnen dat voor een zeker aantal branches de waarde der effecten gedaald is, terwijl in 1954 geen enkele teruggang werd opgemerkt. Hieruit moet worden afgeleid dat de nieuwe vooruitgang die de bedrijvigheid in de wereldeconomie kenmerkt, daar waar zij toch reeds tijdens het voorafgaande jaar een hoog peil bereikt had, aarzelingen heeft doen ontstaan in de internationale beurskringen. Deze vreesden dat een terugloop of moeilijkheden althans, te wijten aan de intense bedrijvigheid zelf, deze gunstige economische toestand zouden tegenwerken.

Wanneer men zich steunt op de tabel van de indexcijfers der aandelenkoersen op de beurzen van Brussel en Antwerpen, valt het op dat in 1955 de sterkste stijging genoteerd werd bij de aandelen der verzekeringsmaatschappijen, en dit ten gevolge van de aankondiging dat men tot het gratis toekennen van aandelen zou overgaan. Vervolgens komen, in afdalende rangorde volgens de belangrijkheid van de hausse der noteringen tussen januari 1955 en januari 1956, de aandelen van de spiegelglasnijverheid, de drinkwarennijverheid, de koloniale vennootschappen, de rubber- en ledernijverheid en de bouwnijverheid; voor al deze

Indexcijfers der aandelenkoersen op de beurzen van Brussel en Antwerpen
(1953 = 100)

OMSCHRIJVING	1954	1955				1956	Verschil van 4-1-1955 op 3-1-1956 (%)
	4 januari	4 januari	1 april	1 juli	3 oktober	3 januari	
Algemeen indexcijfer	102	140	149	158	168	172	+ 22,8
Verzekeringen	103	154	149	263	259	287	+ 86,5
Banken	114	130	132	129	133	137	+ 5,4
Onroerende goederen en hypotheekmaatschappijen	104	123	120	121	124	118	— 4,1
Beleggingsmaatschappijen	106	154	161	174	178	180	+ 16,9
Gas en elektriciteit	109	123	130	129	140	136	+ 10,6
Waterdistributie	108	167	181	163	184	169	+ 1,2
Steenkolenmijnen	95	104	104	108	122	127	+ 22,1
Bouw- en aanverwante bedrijven	108	136	145	143	155	173	+ 27,2
Voeding	107	159	154	164	175	167	+ 5,0
Drank	105	134	154	149	160	185	+ 38,1
Metaalnijverheid	90	121	126	127	145	147	+ 21,5
Metaalverwerkende nijverheid	105	126	127	120	123	121	— 4,0
Nijverheid der non-ferro metalen	102	181	200	209	222	222	+ 22,7
Scheikundige nijverheid	103	138	139	137	138	136	— 1,5
Spiegelglasnijverheid	101	198	196	203	252	300	+ 51,6
Glasnijverheid	109	203	207	204	222	212	+ 4,4
Textielnijverheid	99	106	100	88	91	92	— 13,2
Spinnerijen	99	107	101	89	93	93	— 13,1
Weverijen	95	100	86	83	92	86	— 14,0
Kunstzijde	100	108	96	76	74	81	— 25,0
Holdings (transport en elektriciteit)	111	148	165	171	189	180	+ 21,6
Transport	107	125	127	126	131	134	+ 7,2
Papiernijverheid	117	166	184	173	179	192	+ 15,7
Rubber- en ledernijverheid	93	101	102	102	111	129	+ 27,7
Koloniale ondernemingen	100	152	164	180	189	198	+ 30,3
Plantages	88	137	114	124	142	144	+ 5,1
Handel en diensten	110	140	144	144	150	151	+ 5,9

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Beurs van Brussel

Omzet

TIJDVAK	Aantal verhandelde effecten			Bedrag der verhandelde kapitalen (duizenden franken)		
	Aandelen	Obligaties	Totaal	Aandelen	Obligaties	Totaal
1950						
1e semester	7.055.589	95.248	7.150.837	5.236.748	90.665	5.327.413
2e semester	7.678.787	96.049	7.774.836	6.461.695	88.976	6.550.671
Totaal	**14.734.376**	**191.297**	**14.925.673**	**11.698.443**	**179.641**	**11.878.084**
1951						
1e semester	9.884.003	105.027	9.989.030	8.971.163	97.384	9.068.547
2e semester	9.356.313	89.462	9.445.775	11.687.031	83.109	11.770.140
Totaal	**19.240.316**	**194.489**	**19.434.805**	**20.658.194**	**180.493**	**20.838.687**
1952						
1e semester	8.662.816	82.981	8.745.797	11.696.143	77.757	11.773.900
2e semester	6.126.724	75.968	6.202.692	7.948.176	72.270	8.020.446
Totaal	**14.789.540**	**158.949**	**14.948.489**	**19.644.319**	**150.027**	**19.794.346**
1953						
1e semester	6.441.984	67.850	6.509.834	8.463.147	65.376	8.528.523
2e semester	6.041.759	67.003	6.108.762	7.979.250	65.010	8.044.260
Totaal	**12.483.743**	**134.853**	**12.618.596**	**16.442.397**	**130.386**	**16.572.783**
1954						
1e semester	9.295.154	65.536	9.360.690	12.201.067	63.381	12.264.448
2e semester	11.359.139	63.548	11.422.687	14.990.136	63.306	15.053.442
Totaal	**20.654.293**	**129.084**	**20.783.377**	**27.191.203**	**126.687**	**27.317.890**
1955						
1e semester	12.240.281	61.691	12.301.972	18.292.231	61.260	18.353.491
2e semester	11.283.196	63.991	11.347.187	18.894.452	65.054	18.959.506
Totaal	**23.523.477**	**125.682**	**23.649.159**	**37.186.683**	**126.31**	**37.312.997**

Bron : Beurscommissie te Brussel.

bedrijfstakken ligt het indexcijfer boven het algemeen indexcijfer. Het peil van dit indexcijfer wordt bereikt of benaderd door de aandelen van de nijverheid der non-ferro metalen, de steenkolenmijnen, de metaalnijverheid en de holdings der transport- en elektriciteitsbedrijven.

Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen

Begin der maand

(1953 = 100)

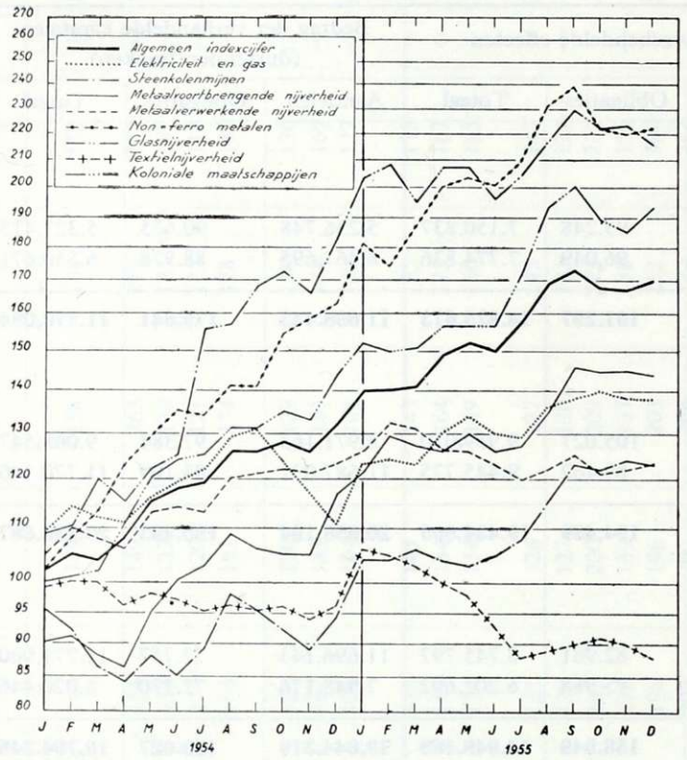

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De aandelen van de sector kunstzijde liepen sterk terug. Die van de andere textielindustrieën, de metaalverwerkende nijverheid en de scheikundige nijverheid blijven nagenoeg ongewijzigd. De aandelen der glasnijverheid, die in 1954 de grootste stijging kenden, verhoogden met slechts 4 %.

Het aantal verhandelde aandelen ligt nog 15 % hoger dan tijdens het voorafgaande jaar, dat op dit gebied nochtans reeds zeer gunstig was; in waarde bedraagt de stijging 37 % van het ene jaar op het andere.

Beurs van Brussel

Bedrijvigheid

(gemiddelde per zitting)

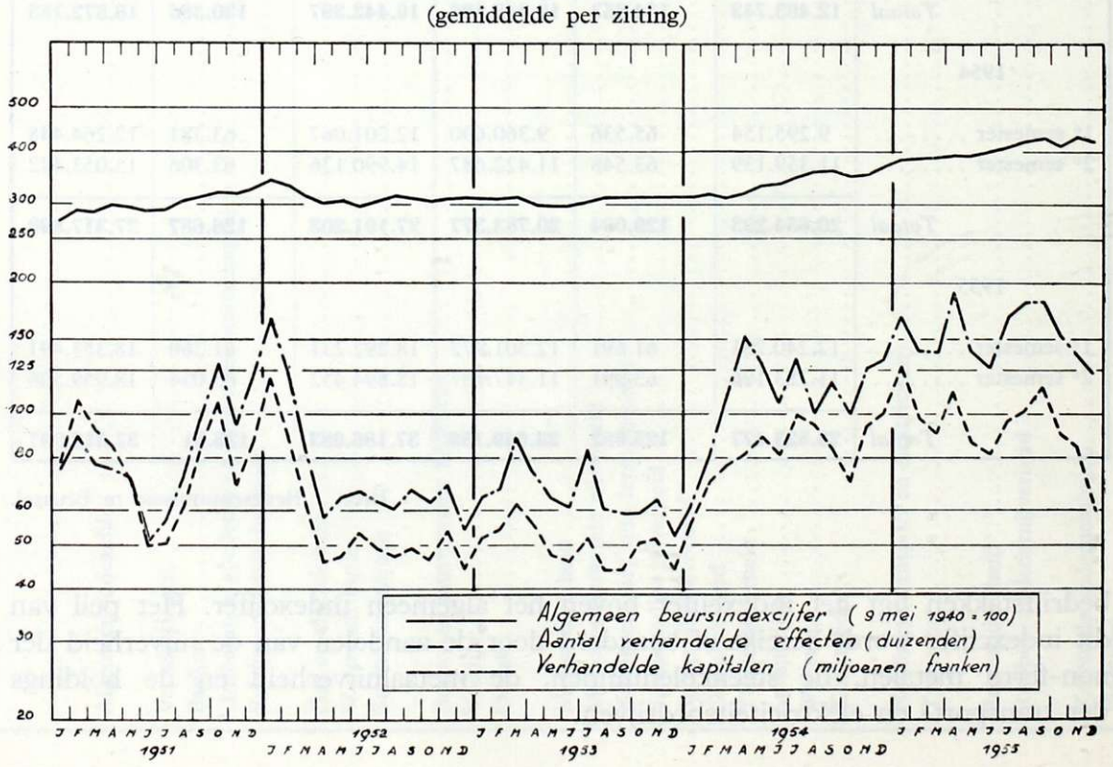

Bron : Beurscommissie te Brussel.

2. — *Vast renderende waarden.*

De tendens tot daling van de rentevoet die het voorafgaande jaar kenmerkte, heeft plaats gemaakt voor een licht herstel dat zowel zijn uitdrukking vindt in de evolutie van het rendement en de looptijd der in 1955 uitgeschreven Staatsleningen, als in die van de noteringen en rendementen van de voornaamste obligatietypen.

Rendement van de voornaamste obligatietypen
(percenten)

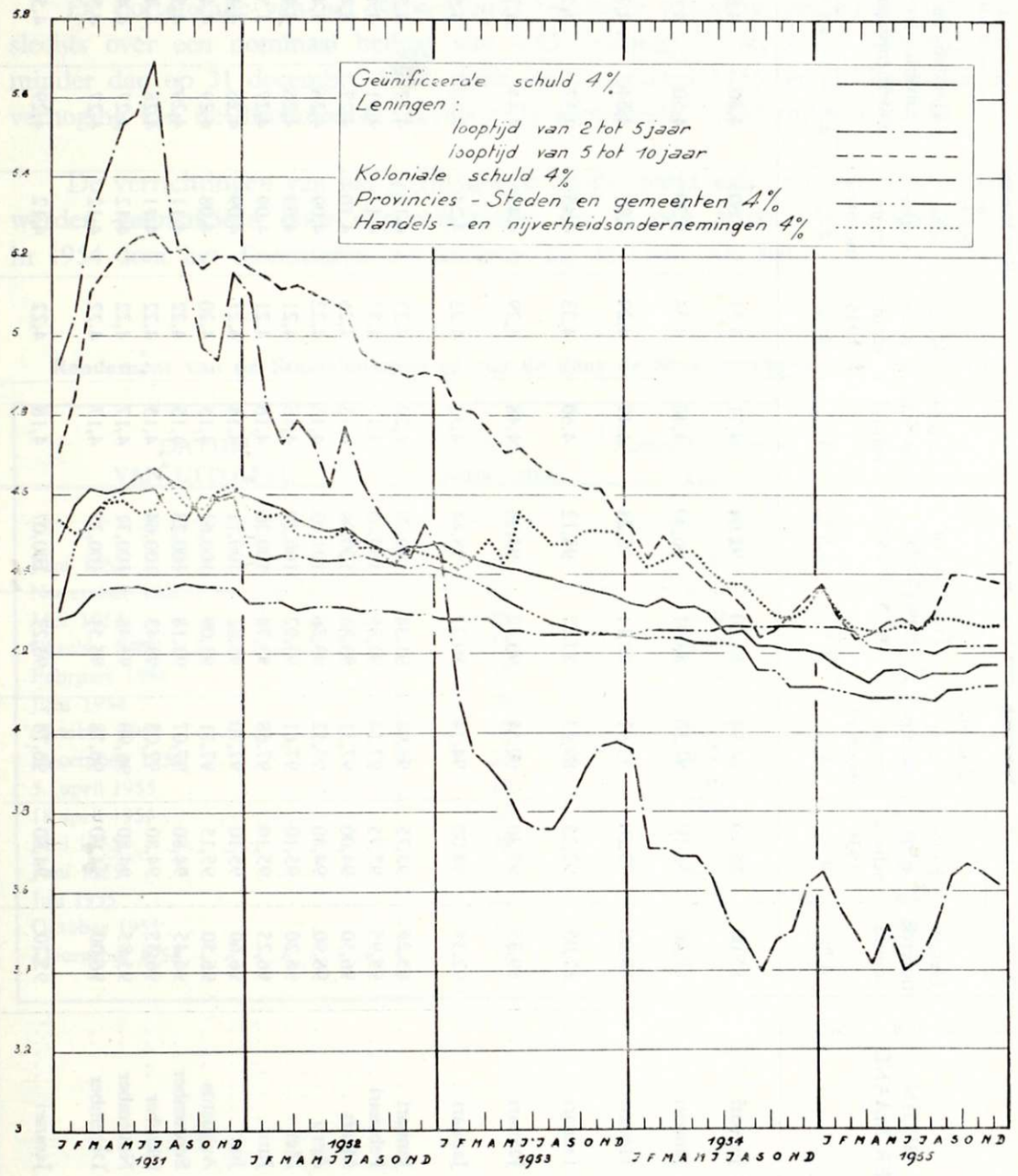

Bron : Nationale Bank van België.

Notering en rendement van de voornaamste obligatietypen

BEGIN DER MAAND	Notering					Rendement					Obligaties van vennootschappen		
	Geünificeerde schuld	Koloniale schuld 1936	Provincies, steden en gemeenten	Handels- en nijverheidsondernemingen		Geünificeerde schuld	Koloniale schuld 1936	Provincies, steden en gemeenten	Handels- en nijverheidsondernemingen		Gemiddelde beurswaarde	Gemiddeld nettorendement	Indexcijfer van de beurswaarde (3-1-1938 = 100)
	4 %	4 %	4 %	4 %	4,5 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4,5 %			
1949 Januari	85,00	88,70	86,94	83,40	92,04	4,71	4,51	4,60	4,80	4,89	89,75	4,86	88,68
1950 Januari	89,60	88,10	91,10	88,91	96,90	4,46	4,54	4,39	4,50	4,64	94,70	4,62	93,57
1951 Januari	89,00	93,20	92,91	88,11	95,24	4,49	4,29	4,31	4,54	4,73	93,24	4,68	92,13
1952 Januari	87,05	92,35	89,93	87,57	94,12	4,60	4,33	4,45	4,57	4,78	92,47	4,72	91,36
1953 Januari	89,35	93,20	90,54	90,12	94,96	4,48	4,29	4,42	4,44	4,74	93,86	4,65	92,74
1954 Januari	92,35	94,05	94,34	89,23	98,44	4,33	4,25	4,24	4,48	4,57	96,11	4,62	94,96
1955 Januari	95,25	93,75	96,98	91,54	99,79	4,20	4,27	4,12	4,37	4,51	97,74	4,58	96,57
Februari	95,95	93,75	97,14	92,85	100,63	4,17	4,27	4,11	4,31	4,47	98,66	4,53	97,48
Maart	96,50	94,00	97,31	93,84	100,94	4,15	4,26	4,10	4,27	4,46	99,34	4,50	98,15
April	96,90	94,80	97,52	93,86	101,03	4,13	4,22	4,09	4,26	4,46	99,26	4,49	98,07
Mei	96,20	95,10	97,61	93,92	100,29	4,16	4,21	4,09	4,26	4,49	98,72	4,52	97,54
Juni	96,25	95,10	97,68	93,74	100,20	4,16	4,21	4,09	4,27	4,50	98,50	4,52	97,32
Juli	96,60	95,10	97,70	93,82	100,73	4,14	4,21	4,09	4,26	4,47	98,90	4,50	97,72
Augustus	96,50	95,15	97,71	93,09	100,63	4,15	4,20	4,08	4,29	4,48	98,81	4,49	97,63
September ...	96,45	94,80	97,07	93,18	100,23	4,15	4,22	4,11	4,29	4,50	98,04	4,53	96,87
Oktober	96,35	94,80	97,03	93,43	100,64	4,15	4,22	4,11	4,28	4,48	98,61	4,55	97,43
November ...	95,85	94,80	96,90	93,48	100,71	4,17	4,22	4,12	4,27	4,48	98,68	4,55	97,50
December ...	96,00	94,80	96,78	93,51	100,21	4,17	4,22	4,12	4,27	4,51	98,44	4,55	97,26
1956 Januari	95,70	94,80	96,74	93,27	100,07	4,18	4,22	4,12	4,29	4,50	98,36	4,55	97,18

Bron : Nationale Bank van België.

Deze evolutie tekende zich af in de loop van het tweede halfjaar. Ze wordt het best weergegeven door de leningen met een looptijd van 2 tot 5 en van 5 tot 10 jaar.

Het verslag van het Rentenfonds over de verrichtingen van het jaar 1955 (1) laat trouwens uitschijnen dat naast andere factoren ook de toenemende aantrekkingskracht van de aandelenmarkt die bestendig een haussebeweging onderging, en, vanaf april 1955, het hernemen van openbare uitgiften, op de rentenmarkt wogen. Tegen het jaarultimo trad er echter verbetering op daar de markt slapper werd.

De portefeuille van het Rentenfonds beschikte trouwens per einde jaar nog slechts over een nominaal bedrag van 4.533 miljoen frank, zegge 489 miljoen minder dan op 31 december 1954, doch op 8 augustus 1955, enige dagen na de verhoging van de discontovoet, bereikte de portefeuille 5.885 miljoen frank.

De verrichtingen van het Rentenfonds op de markt van de overheidsfondsen werden gefinancierd door daggeldleningen en in een grotere verhouding dan in 1954 door het disconteren van kasbons bij de Nationale Bank.

Rendement van de Staatsleningen of van de door de Staat gewaarborgde leningen

DATUM VAN UITGIFTE	Duur (aantal jaren)	Nominale rentevoet (%)	Rendement (%)
Juni 1952	10	4,50	5,25
November 1952	12	4,50	5,08
Mei 1953	20	4,50	4,87
Oktober 1953	15	4,50	4,81
Februari 1954	18	4,50	4,78
Juni 1954	20	4,25	4,65
Oktober 1954	20	4,25	4,57
December 1954	20	4,00	4,55
5 april 1955	20	4,00	4,498
18 april 1955	20	4,00	4,498
Mei 1955	20	4,00	4,55
Juni 1955	20	4,00	4,55
Juli 1955	20	4,00	4,498
Oktober 1955	10	4,25	4,63
December 1955	12	4,25	4,59

Bron : Rentenfonds.

(1) Rentenfonds. Verslag over de verrichtingen van het jaar 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 24 maart 1956, blz. 1927).

Verrichtingen en portefeuille van het Rentenfonds
Toestand einde jaar

OMSCHRIJVING	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Financiering der verrichtingen (miljoenen franken) :						
— Daggeld	1.451	2.698	2.350	1.999	2.248	2.235
— Kasbons	4.133	1.562	344	120	1.328	730
(waaronder Nationale Bank)	(4.133)	(1.562)	(344)	(120)	..	..
— Diversen (a)	408	470	567	638	719	830
Totaal	**5.992**	**4.730**	**3.261**	**2.757**	**4.294**	**3.795**
Effectenportefeuille (miljoenen franken) :						
— Bedrag	5.872(c)	4.686(c)	3.112(c)	2.532(c)	4.023(c)	3.533(c)
— Evolutie per aankoop- en verkoopsaldi	+1.352(d)	— 276(d)	— 824(d)	— 580(d)	+ 1.491	— 489
Percentage van de op de markt aangeboden of gevraagde effecten (b) :						
— Door het Fonds opgenomen	68,3	63,3	..	..	..	..
— Door het Fonds geleverd	59,0	64,2	..	..	..	..

Bron : Rentenfonds.

(a) « Reserves », « Voorschotrekening Nationale Bank », « Aankoop van effecten, te liquideren ».
(b) Tijdens het jaar.
(c) Nominale waarde. Voor de jaren 1950 tot 1955 exclusief de effecten verkocht met recht van wederinkoop aan de instellingen van algemeen nut.
(d) Na aftrekking van de wederinkoopverrichtingen afgehandeld met instellingen van algemeen nut.

§ 3. — HYPOTHECAIRE INSCHRIJVINGEN

Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen
(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag der inschrijvingen
1948	10.560
1949	13.129
1950	14.944
1951	12.292
1952	15.201
1953	17.592
1954	19.828
1955	20.035

Bron : Nationale Bank van België.

Het aangroeitempo van de hypothecaire inschrijvingen beweegt zich sinds 1952, jaar van wederopleving van de bedrijvigheid, in dalende lijn, waarbij het op tamelijk nauwkeurige wijze de snelle vooruitgang in de bouwbedrijvigheid weerspiegelt. In 1952 was het bedrag van de hypothecaire inschrijvingen 24 % hoger dan dat van het jaar tevoren, 16 % in 1953, 13 % in 1954 en nog slechts een vermeerdering van 1 % in 1955. De waarde van de voltooide woningen heeft zich bovendien op dezelfde wijze ontwikkeld, maar met een tijdsverschil van één jaar; de aanzienlijkste vooruitgang werd inderdaad genoteerd tussen 1952 en 1953.

§ 4. — PARASTATALE SPAAR- EN KREDIETINSTELLINGEN

1. — *Algemene Spaar- en Lijfrentekas.*

De inlagen bij de Spaar- en Lijfrentekas tijdens de jaren 1954 en 1955 verschillen weinig van elkaar; in 1955 zijn ze nauwelijks hoger. In 1955 bedroegen de inlagen 13.621 miljoen frank, tegen 13.380 miljoen frank in 1954 en 12.963 miljoen frank in 1953. Bovendien namen de terugbetalingen in 1955 zeer gevoelig toe; het bedrag ervan bereikte inderdaad 12.010 miljoen frank, tegen 10.703 miljoen frank in 1954 en 9.375 miljoen frank in 1953. Dit had tot gevolg dat de sedert jaren vastgestelde vermindering van de netto-aangroei in 1955 groter was.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas
Evolutie van het particuliere sparen
(duizenden franken)

TIJDVAK	Verschil (a)	Gekapitaliseerde interesten	Globaal tegoed (b)
1950			
Eerste semester	1.225.004		
Tweede semester	— 10.129		
Totaal	**1.214.875**	892.958	32.467.775
1951			
Eerste semester	44.564		
Tweede semester	1.070.141		
Totaal	**1.114.705**	929.765	34.512.245
1952			
Eerste semester	2.181.633		
Tweede semester	2.617.239		
Totaal	**4.798.872**	1.064.050	40.375.167
1953			
Eerste semester	1.806.290		
Tweede semester	1.780.965		
Totaal	**3.587.255**	1.216.982	45.179.403
1954			
Eerste semester	1.377.175		
Tweede semester	1.300.365		
Totaal	**2.677.440**	1.346.538	49.459.208
1955			
Eerste semester	439.598		
Tweede semester	1.171.442		
Totaal	**1.611.040**	1.445.000	52.515.248

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Overschot der stortingen op de terugbetalingen.
(b) Toestand per 31 december van elk jaar, gekapitaliseerde interesten inbegrepen.

In tegenstelling met de vermindering van het aantal Spaar- en Voorzorgsrekeningen tijdens het vorige jaar, stelt men thans een accres vast van 18.099 rekeningen. Per einde 1955 had de Spaar- en Lijfrentekas het beheer over een kapitaal van 85.468,2 miljoen frank, tegen 81.018 miljoen frank een jaar tevoren. Bedoeld bedrag bereikt in vergelijking met de referteperiode 1936/1938 het indexcijfer 450, terwijl het indexcijfer der kleinhandelsprijzen in vergelijking met dezelfde periode 422 bedraagt. Hieruit kan worden afgeleid dat de vooroorlogse koopkracht van de door de Spaar- en Lijfrentekas beheerde kapitalen ruimschoots hersteld is; gelet op de demografische en economische expansie echter, had men wel een gevoeliger vooruitgang kunnen verwachten.

De beleggingen groeiden in 1955 minder aan dan in 1954 ten gevolge van de minder goede uitslagen. De rekenwaarde ervan beliep 84.594 miljoen frank, tegen 80.059 miljoen frank, wat wijst op een accres van 4.535 miljoen frank in vergelijking met 5.518 miljoen frank in 1954.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Algemene staat van de beleggingen

(miljoenen franken)

OBJECT OF FINANCIERINGSVORM	Nieuwe verrichtingen in 1955			Uitstaande op 31 december 1955		
	Definitieve beleggingen	Voorlopige beleggingen	Totaal	Definitieve beleggingen	Voorlopige beleggingen	Totaal
Krediet aan de Staat	780,4	—	780,4	26.068,3	3.732,0	29.800,3
Krediet aan de Kolonie	—	—	—	200,8	—	200,8
Provinciën, steden, gemeenten en Gemeentekrediet van België	0,5	—	0,5	3.049,2	—	3.049,2
Dotatiefonds voor pensioenen	1.108,1	—	1.108,1	6.151,4	—	6.151,4
Vervoer en verkeer (België en Kolonie)	594,5	—	594,5	4.532,6	—	4.532,6
Waterbedeling	50,0	—	50,0	1.008,1	—	1.008,1
Industrieel krediet	78,9	41,4	120,3	4.841,3	189,8	5.031,1
Hypothecair krediet	592,8	4,7	597,5	4.128,2	144,1	4.272,3
Beleningen	—	8,0	8,0	—	10,3	10,3
Arbeiders- en goedkope woningen.						
Landbouwkrediet	3.727,3	—	3.727,3	20.981,8	—	20.981,8
Ambachts- en beroepskrediet	576,4	13,0	589,4	3.723,3	—	3.723,3
Krediet aan schippers en vissers	20,0	40,0	60,0	249,2	20,0	269,2
Discontoverrichtingen (a)	—	134,9	134,9	—	440,1	440,1
Openbare kassen van lening	—	1.015,2	1.015,2	—	4.674,1	4.674,1
Werken ten voordele van de invaliden	4,0	—	4,0	61,5	—	61,5
	50,0	—	50,0	318,0	—	318,0
Diverse effecten met Staatswaarborg	14,0	—	14,0	56,6	13,5	70,1
Totaal (b)	**7.596,9**	**1.257,2**	**8.854,1**	**75.370,3**	**9.223,9**	**84.594,2**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Exclusief de discontoverrichtingen ingedeeld onder de rubrieken « hypothecair krediet », « ambachts- en beroepskrediet » en « krediet aan schippers en vissers »

(b) Exclusief de Schatkistcertificaten op korte termijn, de voorschotten aan het Herdiscontering- en Waarborginstituut en de daggeldleningen.

Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas
(miljoenen franken)

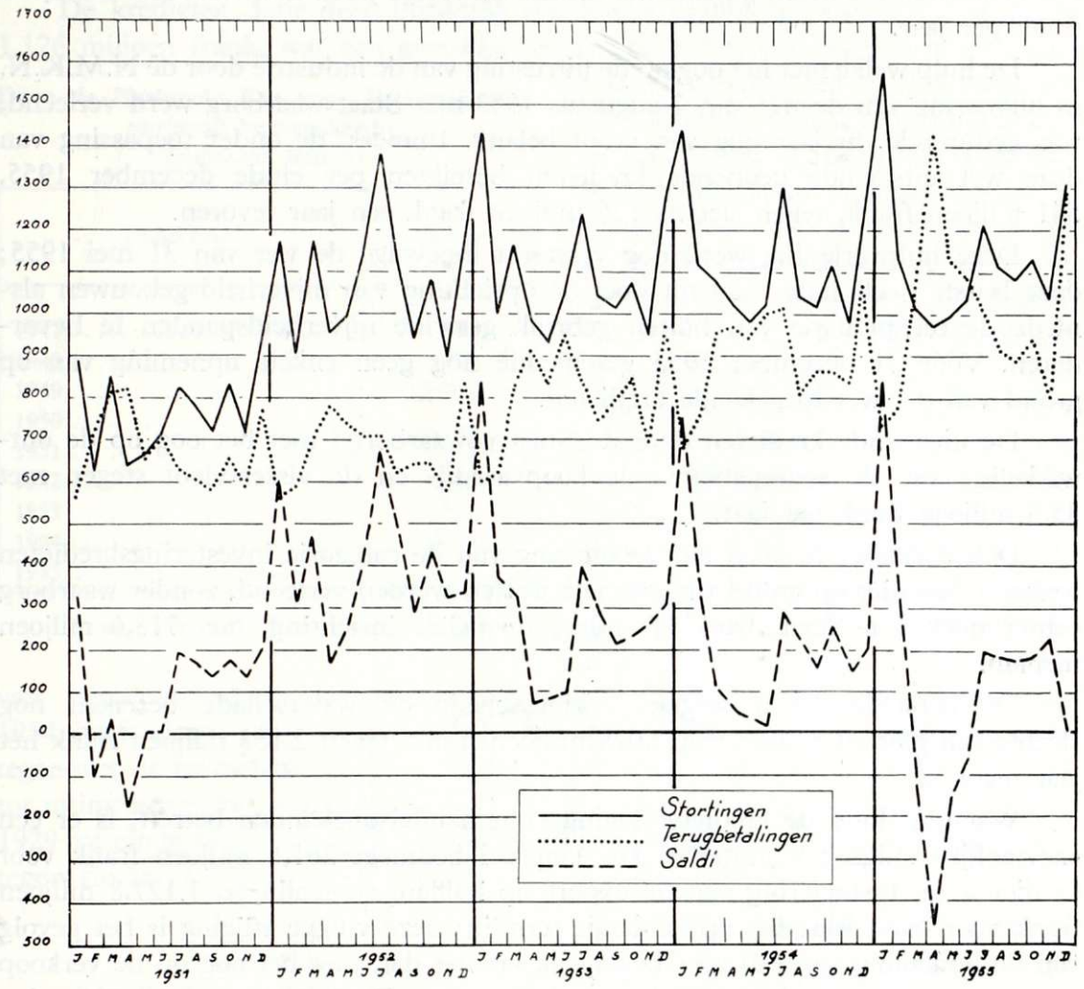

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

De definitieve beleggingen stegen met 4.381 miljoen frank, of 6,1 %, dank zij vooral de aangroei der beleggingen in door de Staat gewaarborgde waardepapieren, enerzijds, en in hypothecaire leningen of in landbouwkredieten, anderzijds.

De voorlopige beleggingen stegen met 154 miljoen frank, zegge slechts 1,7 %.

2. — *Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.*

a) *Verleende kredieten.*

De tussenkomst van de N. M. K. N. in de hulpverlening ten bate van de nijverheidsinvesteringen kende een verhoogd tempo in de loop van 1955; de globale kredietopnemingen bereikten 5.550 miljoen frank, de terugbetalingen 3.073 miljoen frank; het bedrag der uitstaande kredieten is tussen 31 december 1954 en

31 december 1955 met 2.477 miljoen frank gestegen; de stijging van het bedrag der uitstaande kredieten geschiedde tijdens de vorige jaren naar rata van 2 miljard frank per jaar.

De hulp welke met het oog op de uitrusting van de industrie door de N.M.K.N. in uitvoering van de wet van 7 augustus 1953 met Staatswaarborg werd verleend, was gedurende dit jaar nog van groot belang. Immers, de onder toepassing van deze wet uitstaande geopende kredieten bereikten per einde december 1955, 541 miljoen frank, tegen slechts 126 miljoen frank een jaar tevoren.

Deze hulpverlening werd nog versterkt ingevolge de wet van 31 mei 1955; deze laatste heeft inderdaad tot doel de oprichting van nijverheidsgebouwen alsmede de reëxploitatie van buiten gebruik gestelde nijverheidspanden te bevorderen. Vóór 31 december 1955 geschiedde nog geen enkele opneming van op grond van die wet toegekende kredieten.

De uitstaande kredieten door de Staat gewaarborgd met het oog op de ontwikkeling van de scheepsbouw, de koopvaardij- en de vissersvloot stegen met 35,5 miljoen frank per jaar.

Ook constateerde men dat de omvang van de categorie investeringskredieten welke al dan niet op grond van speciale wetten werden verleend, zonder waarborg echter noch van Staat, bank of andere financiële inrichting, met 718,6 miljoen toenam.

De herstelkredieten wegens oorlogsschade en waterschade bereiken nog slechts een globaal bedrag van 2.078 miljoen frank, tegen 2.183 miljoen frank het jaar tevoren.

Wat ten slotte de kredietverlening voor handelsdoeleinden betreft, is er een aanzienlijke stijging te noteren. De aangroei bedraagt 261,6 miljoen frank voor kredieten tot financiering van de export op halflange termijn en 1.127,8 miljoen frank voor handelskrediet op halflange termijn; deze vlugge stijging is het gevolg van de opneming van een zeer belangrijk krediet dat, met het oog op de verkoop van spoorwegmaterieel tijdens het verlopen dienstjaar werd geopend. Afgezien van de financiering van dit slag van goederen, zijn bij deze kredieten insgelijks betrokken de levering van allerhande materieel aan Belgische nijverheidsondernemingen, zomede de kredieten toegekend in de sector verkopen op afbetaling.

Er dient nog te worden opgemerkt dat de voorlopige beleggingen en de bankaccepten op 31 december 1955 een tegoed vertegenwoordigden van 3.422 miljoen frank, tegenover 2.526 miljoen frank een jaar tevoren. Dit tegoed is zoals verleden jaar, hoofdzakelijk samengesteld uit schatkistcertificaten, overheidsfondsen aangekocht met recht op wederinkoop, kortlopend handelspapier met bankgarantie en daggeldleningen. De Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid bleef dus op de geldmarkt een belangrijke taak vervullen.

b) *Financiering van de verrichtingen.*

In 1955 werd de kredietverhoging gefinancierd inzonderheid ten belope van 2.771 miljoen frank door toeneming van de obligatieleningen, terwijl de aanvullende uitgiften van kasbons slechts met 474 miljoen frank verhoogden. De speciale « Herstel »-obligaties kenden geen nieuwe aangroei, terwijl de voorschotten van de Staat onder het stelsel van de Marshallhulp slechts een lichte stijging van 24 miljoen frank mochten boeken.

3. — *Nationale Kas voor Beroepskrediet.*

De kredieten door deze instelling toegekend tijdens het jaar 1955 bedragen 1.126 miljoen frank, wat een gevoelige vooruitgang betekent tegenover het reeds belangrijke cijfer dat in 1954 werd bereikt. Wanneer men rekening houdt met met de terugbetalingen van kredieten en de kredietvernietigingen, dan is het volume van de kredietomloop en de kredietverbintenissen gestegen van 3.078 miljoen frank per 31 december 1954 tot 3.534 miljoen frank per 31 december 1955.

Door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleend beroepskrediet
(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag
1947	400
1948	476
1949	521
1950	682
1951	417
1952	678
1953	931
1954	1.046
1955	1.126

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

De kredieten die in 1955 werden toegekend hebben ten belope van 76 % betrekking op de aankoop van materieel, van beroepseigendommen of op de bouw en verbouwing van beroepsgebouwen. Het saldo diende tot de overname van het handelsfonds, de boedelscheidingen, de terugbetaling van beroepsschulden en de vorming van bedrijfskapitaal. Vergeleken met 1954 heeft deze laatste wijze van aanwending echter nog aan belang ingeboet tegenover de investeringen. Deze tendens kwam reeds tijdens de voorgaande jaren tot uiting aangezien het gemiddelde der toegekende kredieten voor de periode van 1929 tot einde 1955 ten belope van 26 % voorbehouden werd voor bedrijfskapitaal, tegen slechts 13 % in 1955.

Verdeling van de door de Nationale Kas voor Beroepskrediet in 1955 verleende kredieten
(miljoenen franken)

SECTOR	Bedrag
Groot- en kleinhandel	216
Voedingsmiddelennijverheid	195
Bouwnijverheid	185
Transport	112
Metaalverwerkende nijverheid	73
Textielnijverheid	74
Andere sectoren	271
Totaal	**1.126**

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

De verdeling van deze kredieten over de economische sectoren toont aan dat het aandeel van de groothandel en de kleinhandel van het ene jaar tot het andere aan belang heeft ingeboet en dit ten gunste van de nijverheid en de transportbedrijven.

De financieringsmiddelen kenden de volgende evolutie. De kredietverrichtingen op korte termijn werden gefinancierd door een aangroei van de deposito's op zicht en op korte termijn van 636 miljoen frank tot 754 miljoen, daar waar zij tijdens het voorbije jaar slechts met 33 miljoen frank waren toegenomen.

De kredietverrichtingen op halflange en op lange termijn werden gefinancierd door de openbare kapitaalmarkt, waar de uitgifte van kasbons en obligaties 1.915 miljoen frank bereikt heeft per

31 december 1955, tegen 1.666 miljoen frank per 31 december 1954. Ofschoon deposito's op halflange en op lange termijn slechts in veel minder aanzienlijke mate in deze financiering betrokken waren, toch zijn zij tijdens dezelfde periode gestegen van 50 miljoen tot 186,5 miljoen frank.

4. — *Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.*

Twee nieuwe compensatiefondsen werden in 1955 binnen het raam van het Instituut opgericht en daarenboven werd bij de wet van 29 juli 1955 (1) een « Landbouwfonds » gesticht. De activiteit van het Instituut neemt dus voortdurend uitbreiding en het aantal kredietaanvragen bedroeg 7.139 in 1955, tegen 5.250 in 1954. De gewone verrichtingen, met inbegrip van de kredietenverleningen onder gunstvoorwaarden doch met uitsluiting van de verrichtingen geschied op grond van een speciale wetgeving, bereikten samen een volume dat 28,5 % hoger ligt dan dat van 1954. Het aantal leningen overtreft met 127 % het overeenkomstige getal van het voorafgaande jaar, omwille van de vele verrichtingen op korte termijn voor een gering afzonderlijk bedrag.

Financiering van de verrichtingen van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet
(miljoenen franken)

VERRICHTINGEN	Bedrag
Verhoging der leningen	99
Afneming op de door de Staat te betalen deelneming	20
Afneming op de rekening Schatkist	131
Totaal	**250**

Bron : Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.

Het totaal der in 1955 afgesloten verrichtingen bedraagt 990 miljoen frank, tegen 1.036 miljoen frank tijdens het voorafgaande jaar ; het totaal bedrag der uitstaande kredieten was op 31 december 1955 opgevoerd tot 1.472 miljoen frank, dit is een vermeerdering met 108 miljoen frank op een jaar.

De wijze waarop de verrichtingen van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet gefinancierd werden blijkt uit de cijfers van de tabel hiernaast.

5. — *Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet.*

De gewone sector van het Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet (2) heeft zich verder ontwikkeld, ofschoon in een wat trager tempo dan in 1954, terwijl de herstelkredieten terzelfder tijd een nieuwe vermindering boeken, die wat het volume der aangevraagde kredieten betreft, nog meer uitgesproken is dan tijdens het voorafgaande jaar.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 7 augustus 1955.

(2) Zie *De Belgische Economie in 1954,* op. cit., blz. 252.

a) *Gewone sector.*

De voorschotten op toegekende kredieten zijn in 1955 gestegen tot 217 miljoen frank, de aflossingen en terugbetalingen tot 80 miljoen frank; hieruit volgt een vermeerdering van de uitstaande kredieten van 137 miljoen frank. Deze vermeerdering dient vergeleken te worden met die van 150 miljoen frank tijdens het voorafgaande jaar.

b) *Herstelkredieten.*

Tijdens het afgelopen dienstjaar werden 1.702 aanvragen ingediend voor kredieten tot herstel van oorlogsschade; de uitbetalingen bereikten 295 miljoen frank, de terugbetalingen 618 miljoen frank. De vermindering van de uitstaande kredieten tegenover het voorafgaande jaar bedraagt op die wijze 323 miljoen frank, tegen 353 miljoen in 1954.

Het Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw heeft beslissingen getroffen ingevolge waarvan kredieten van het voorlopig juridisch stelsel overgebracht worden naar het wettelijk stelsel met definitief statuut (1). Op die wijze steeg het totaal bedrag van de uitstaande kredieten (wettelijk stelsel) voor onroerende goederen, roerende goederen en stocks van 752 miljoen frank op 31 december 1954 tot 957 miljoen op 31 december 1955.

---

(1) Wet van 1 oktober 1947 *(Belgisch Staatsblad* van 10 oktober 1947).

HOOFDSTUK IV

VERZEKERINGEN

Alle vormen van private verzekeringen die onder wettelijk toezicht staan, hebben in 1955 uitbreiding genomen, hoewel de levensverzekeringen het meest vooruitgegaan zijn.

§ 1. — LEVENSVERZEKERING

De weerslag van de fiscale maatregelen komt duidelijk tot uiting in het verloop van de levensverzekeringen in 1955. De individuele levensverzekeringscontracten zijn nog meer toegenomen dan het voorgaande jaar. De vrijstelling van belastingen, die bij de wet van 10 november 1953 werd verleend (1), blijft aldus invloed uitoefenen.

Levensverzekeringen
Wiskundige reserves (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955
Belgische vennootschappen :			
Belgische franken . .	15.417	17.347	19.677
Buitenlandse vennootschappen :			
Belgische franken . .	5.372	5.977	6.672

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) Omvat de reserves voor te regelen sinisters, de reserves voor de deelneming in de winsten, de verdelingsfondsen, alsook de reserves voor de contracten onderschreven in vreemde munt.

Daarentegen heeft de wijziging van de wetgeving betreffende het wettelijk arbeiderspensioen en het ontwerp tot wijziging van het bediendenpensioen de ontwikkeling van de groepsverzekeringen geremd; deze laatste bleven om zo te zeggen onveranderd.

1. — *Wiskundige reserves.*

De belangrijke toeneming van het aantal contracten in 1954 en in 1955, kan geen onmiddellijke overeenkomstige verhoging van de wiskundige reserves tot gevolg hebben. Ten opzichte van het bedrag voor het voorgaande jaar, beloopt de stijging niettemin 13 % voor de Belgische maatschappijen en 12 % voor de buitenlandse maatschappijen, tegen 13 % en 11 % in 1954.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 3 december 1953.

Levensverzekeringen
Geïnde premiën
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955
Belgische vennootschappen	2.885,9	3.126,7	3.516,1
Buitenlandse vennootschappen ..	1.048,1	1.154,1	1.238,2

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

2. — *Geïnde premiën.*

De door de levensverzekeringsmaatschappijen geïnde premiën bedragen 4,75 miljard frank, tegen 4,28 miljard frank in 1954; dit is een verhoging van 11 %, tegen 9 % (1) in 1954. Dit percentage beloopt 12,4 % voor de Belgische vennootschappen en 7,3 % voor de buitenlandse vennootschappen, tegen respectievelijk 8 % en 10 % in 1954 (1).

Levensverzekeringen
Waarden tot dekking van de wiskundige reserves
(miljoenen franken)

AARD DER WAARDEN	1953	1954	1955
Belgische vennootschappen :			
Belgische openbare effecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van vennootschappen door Belgisch-Kongo gewaarborgd	1.659,2	2.055,7	2.383,7
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten	3.244,9	3.718,0	4.412,7
Obligaties van Belgische vennootschappen	4.422,5	4.646,8	4.776,8
Aandelen van Belgische vennootschappen	1.106,4	1.463,7	1.751,9
Buitenlandse openbare effecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	96,3	140,4	244,9
Polisbeleningen	613,1	627,0	698,9
Onroerende goederen	554,5	597,7	624,6
Hypothecaire leningen	3.454,1	3.837,8	4.389,4
Speciën en diversen	408,9	397,2	554,1
Buitenlandse vennootschappen :			
Belgische openbare effecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van vennootschappen door Belgisch-Kongo gewaarborgd	1.577,5	1.886,4	2.086,7
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten	1.569,0	1.575,6	1.705,7
Obligaties van Belgische vennootschappen	368,4	397,8	420,5
Aandelen van Belgische vennootschappen	280,0	320,9	456,4
Buitenlandse openbare effecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	101,2	122,0	103,9
Polisbeleningen	261,3	278,5	296,7
Onroerende goederen	483,7	569,3	629,1
Hypothecaire leningen	795,6	986,2	1.105,1
Speciën en diversen	30,8	36,3	52,1

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(1) Verbeterde cijfers.

3. — *Activa-tegenwaarde van de wiskundige reserves.*

De waarden tot dekking van de wiskundige reserves vormen de tegenpost op het actief van de balans voor de schuld van de verzekeringsmaatschappijen tegenover de verzekerden die een contract hebben onderschreven. Deze schuld is, op de datum van de balans, gelijk aan het verschil tussen de verbintenis van de verzekeraar en die van de verzekerde. Deze waarden zijn, bij bijzonder voorrecht, bestemd voor de liquidaties van de verzekeringsverrichtingen.

Behalve voor de buitenlandse openbare effecten in het bezit van buitenlandse maatschappijen, is de effectenportefeuille voor alle categorieën van effecten toegenomen, maar vooral voor de obligaties van diverse parastatale instellingen, de Belgische overheidseffecten en de hypothecaire leningen.

§ 2. — KAPITALISATIE

De gegevens voor dit jaar wijzen bij de kapitalisatieverrichtingen nog meer op de tendens tot oriëntering naar de contracten met enige premie.

De totale nominale waarde van deze contracten is, ten opzichte van het jaar 1954, met 14 miljoen frank toegenomen, terwijl die van de contracten met periodieke premiën met ongeveer 3,5 miljoen frank is teruggelopen.

Kapitalisatieverrichtingen
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955
Geïnde premiën	**72,4**	**71,8**	**70,4**
Nominale waarde der onderschreven contracten :			
Zuivere kapitalisatie	981,8	955,9	966,1
Bouwkapitalisatie	206,6	165,4	136,8
Totaal	**1.188,4**	**1.121,3**	**1.102,9**
Wiskundige reserves :			
Zuivere kapitalisatie	333,6	349,6	355,5
Bouwkapitalisatie	84,7	73,8	68,8
Totaal	**418,3**	**423,4**	**424,3**
Waarborg	4,4	4,6	5,2
Algemeen totaal	**422,7**	**428,0**	**429,5**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Kapitalisatieverrichtingen
Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955
Belgische openbare effecten en waarden door de Staat gewaarborgd	96,7	105,6	108,5
Waarden door de Kolonie gewaarborgd	0,1	1,2	1,5
Obligaties parastatale instellingen	17,4	28,2	26,4
Obligaties provincies en gemeenten	9,5	3,5	4,5
Obligaties Belgische handelsvennootschappen	1,9	1,8	2,8
Aandelen Belgische vennootschappen	—	—	1,1
Onroerende goederen	9,1	7,3	7,6
Hypothecaire leningen	268,6	270,1	266,6
Polisbeleningen	4,4	3,9	2,6
Speciën	3,3	1,6	—
Diversen (a)	12,8	6,6	9,8
Totaal	**423,8**	**429,8**	**431,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet afgeloste aanwervingskosten.

De vermindering van de kapitalisatiecontracten met periodieke premiën zou ten andere nog sterker geweest zijn, ware zij niet beïnvloed door de bijkomende contracten, d. w. z. die onderschreven zijn met het oog op het reconstitueren van een hypothecaire lening.

§ 3. — HYPOTHECAIRE LENINGEN

DOOR PRIVATE INSTELLINGEN VOOR HYPOTHECAIR KREDIET

De vervroegde terugbetalingen waren ook dit jaar zeer belangrijk. Niettemin bleven de nominale waarde der hypothecaire leningen met tussenkomst en het reconstitutiefonds toenemen; de stijging van de portefeuille hield aan voor alle categorieën van effecten, behalve voor de onroerende goederen. Voor de hypothecaire leningen zonder tussenkomst bedroeg het verschil tussen de nominale waarde en het reconstitutiefonds, d.w.z. het « te vereffenen saldo », meer dan 18 miljard frank, wat een verhoging van 2.374 miljoen ten opzichte van het voorgaande jaar uitmaakt, bedrag dat tot nog toe nooit werd bereikt.

Hypothecaire leningen

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955
Hypothecaire leningen met tussenkomst :			
Nominale waarde der leningen	**790,3**	**805,4**	**840,0**
Reconstitutiefonds	111,7	124,9	134,1
Waarborg	2,0	2,1	2,4
Totaal :	**113,7**	**127,0**	**136,5**
Hypothecaire leningen zonder tussenkomst :			
Te vereffenen saldo	**13.743,0**	**15.898,6**	**18.272,7**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Hypothecaire leningen met tussenkomst
Waarden tot dekking van de wiskundige reserves
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955
Belgische openbare effecten	14,8	16,4	17,7
Obligaties parastatale instellingen	1,1	2,1	3,5
Obligaties parastatale kredietinstellingen	0,4	0,3	0,3
Effecten door de Kolonie gewaarborgd	0,1	0,1	0,5
Obligaties provincies en gemeenten	2,0	1,5	1,6
Onroerende goederen	6,8	7,7	7,2
Hypothecaire leningen	92,3	104,0	109,6
Diversen (a)	—	0,2	0,7
Totaal :	**117,5**	**132,3**	**141,1**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet afgeloste aanwervingskosten.

§ 4. — VERPLICHTE VERZEKERING TEGEN BURGERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE ONDERNEMINGEN VAN VERVOER MET AUTOVOERTUIGEN

Het aantal verzekerde voertuigen nam ook in 1955 toe. De uitgegeven premiën bereikten 893.713.000, F, tegen 834.519.000, F in 1954, d.i. 7 % meer. Het bedrag der betalingen voor sinisters beliep 542.087.000, F, tegen 480.547.000, F in 1954, terwijl de raming voor nog te regelen sinisters van 855.917.000, F tot 994.125.000, F in 1955 steeg, verhoogden de waarden tot dekking van de technische reserves van 677 miljoen tot 1.393 miljoen frank.

Verplichte verzekeringen der vervoerders met autovoertuigen in 1955

(duizenden franken)

OMSCHRIJVING	Openbare autobus-diensten, speciale autobus-diensten, autocar-diensten	Taxi's en huur-auto's	Vervoer van zaken voor rekening van derden	Vervoer van zaken voor eigen rekening
Rechtstreekse zaken :				
Aantal verzekerde voertuigen (a)	3.660	6.745	18.176	203.167
Uitgegeven premiën	53.089	36.346	147.760	656.518
Bedrag der betalingen in 1955 voor sinisters	35.103	30.830	99.433	376.721
Raming der nog te regelen sinisters ..	66.315	58.766	173.710	695.334
Reserves voor lopende risico's	4.667	12.298	54.213	267.050
Betaalde commissielonen	9.423	5.818	25.633	138.134
Algemene onkosten	8.920	5.598	22.245	97.370
In herverzekering afgestane zaken :				
Afgestane premiën	11.428	9.952	55.452	243.451
Ontvangen commissielonen	3.716	2.717	15.923	74.384
Aandeel der herverzekeraars in de geregelde sinisters	10.150	9.502	47.253	155.449
Aandeel der herverzekeraars in reserve voor nog te regelen sinisters	37.596	27.332	79.386	307.239
Aandeel der herverzekeraars in reserve voor lopende risico's	1.303	2.900	18.234	89.834
In herverzekering ontvangen zaken :				
Ontvangen premiën	5.400	3.556	9.781	20.828
Betaalde commissielonen	1.641	921	2.847	6.782
Aandeel in de geregelde sinisters	6.709	3.184	6.383	10.514
Aandeel in reserve voor nog te regelen sinisters	22.599	10.585	8.950	18.488
Aandeel in reserve voor lopende risico's.	770	1.098	3.967	9.180

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Eenheden.

Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen in 1955

Waarden tot dekking van de technische reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955
Belgische openbare effecten	243	269	419
Effecten door de Kolonie gewaarborgd	11	13	14
Parastatale instellingen	109	119	190
Parastatale kredietinstellingen	32	43	94
Provinciën en gemeenten	27	35	52
Buitenlandse openbare effecten	7	9	4
Onroerende goederen	33	41	63
Hypothecaire leningen	14	19	98
Obligaties van Belgische vennootschappen	36	31	59
Aandelen van Belgische vennootschappen	21	31	98
Speciën	51	43	176
Diversen		24	126
Totaal :	**584**	**677**	**1.393**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

VIERDE DEEL

Prijzen en Inkomens

HOOFDSTUK ÉÉN

PRIJZEN

Inzake prijsevolutie en prijspolitiek kan het jaar 1955 in twee delen worden gesplitst.

Ondanks de reeds in 1954 ingezette geleidelijke toeneming van de noteringen voor veel basisprodukten, duurde tijdens de eerste helft van 1955 de post-Koreaanse terugloop der groothandelsprijzen van de meeste afgewerkte landbouw- en nijverheidsprodukten en van de kleinhandelsprijzen nog voort. Deze evolutie gaf dan ook aanleiding tot de voortzetting van de traditionele politiek der bewaakte vrijheid.

Tijdens het tweede halfjaar, daarentegen, stegen de kleinhandelsprijzen en over het algemeen de noteringen van halffabrikaten en eindprodukten. Ze ondergingen de cumulatieve invloed van de groeiende industriële hoogconjunctuur, de algemene tendentie tot prijsstijging in de ganse wereld, de opwaartse evolutie der grondstoffenprijzen, de zwaardere loonpost, de verhoging van de overdrachttaks en sommige andere onrechtstreekse belastingen, evenals van de stijging van de prijzen voor huisbrand, toen ze werden vrijgegeven. Deze prijsevolutie bracht dan ook een nieuw overheidsingrijpen teweeg.

De weerslag van de groeiende hoogconjunctuur voor sommige produkten kan evenwel niet vergeleken worden met het oplopen der prijzen tijdens de Koreaboom. De vraag was immers weinig speculatief van aard en verwekte vooral een sterke aangroei der voortgebrachte hoeveelheid. In de meeste bedrijfstakken bleef de concurrentie vooral tijdens de eerste helft van het jaar zelfs tamelijk scherp, zodat het oplopen van de kosten inzake loon en basisprodukten niet zonder meer in de verkoopprijs kon worden doorberekend. Omwille van de moeilijkheden die sommige bedrijfstakken ondervonden, werd de Regering zelfs genoopt tot een verhoging van de omzetbelasting bij de invoer van sommige goederen en, bij het einde van het jaar, tot het toekennen van een subsidie aan de rayonproduktie die tijdens de aanpassingsperiode van deze bedrijfstak een prijsverlaging voor de garens moest mogelijk maken.

Nochtans is de concurrentiepositie van de Belgische industrie over het algemeen nog verbeterd, daar het prijspeil in België minder gestegen is dan in de meeste andere landen.

Prijs- en loonindexcijfers in enkele landen
(1953 = 100)

LAND	Indexcijfer der kleinhandelsprijzen of der levensduurte			Indexcijfer der groothandelsprijzen			Bruto-uurlonen (a)		
	1954	1955		1954	1955		1954	1955	
	Jaargemiddelde	Jaargemiddelde	Einde jaar	Jaargemiddelde	Jaargemiddelde	Einde jaar	Jaargemiddelde	Jaargemiddelde	Einde jaar
België	101	101	102	99	101	102	103	105	107
Verenigde Staten van Amerika	100	100	100	100	100	101	102	106	108
Verenigd Koninkrijk	102	106	110	100	103	106	106	114	116
Frankrijk	100	101	102	98	98	100	104	114	120
West-Duitsland	100	102	104	98	101	102	103	109	113
Nederland	104	106	106	101	102	102	111(b)	116(b)	117(b)

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

(a) In de be- en verwerkende nijverheid.
(b) Regelingslonen.

AFDELING I. — PRIJSPOLITIEK

Tijdens de eerste helft van het jaar werd de politiek tot ruimere vrijlating der vastgelegde prijzen voortgezet.

Daar de koffieprijzen sterk terugliepen, werd koffie weer onder het stelsel van de normale prijs gebracht (1).

Bij een beslissing van de Hoge Autoriteit van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal werden einde mei de prijzen voor huisbrand vrijgegeven; dit bracht een lichte prijsverhoging mee. Het perekwatiestelsel werd op die categorieën van steenkool niet meer toegepast (2).

Tevens werden de prijzen voor sommige soorten van nijverheidskolen (onder meer cokesgruiskolen) licht verlaagd zodat ze hierdoor de prijzen der goedkopere mijnbekkens van de Gemeenschap weer dichter benaderen.

Tijdens de eerste helft van het jaar heeft de Regering de overdrachttaks bij de invoer van een grote reeks afgewerkte produkten verhoogd (3). Hierdoor werd in hoofdzaak bedoeld de scherpe buitenlandse concurrentie, onder meer vanwege Nederland, te temperen door middel van een nivellering van de druk der onrechtstreekse belastingen op de ingevoerde produkten ten opzichte van de binnenlandse

(1) Ministerieel besluit van 30 april 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 11 mei 1955).

(2) Beschikking nr 22-55 van 28 mei 1955 *(Publikatieblad van de E. G. K. S.*, 4e jaargang, nr 12, 31 mei 1955), aangevuld door de beschikking nr 30-55 van 10 november 1955 *(Publikatieblad van de E. G. K. S.*, 4e jaargang, nr 21, 28 november 1955).

(3) Koninklijk besluit van 16 juni 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 23 juni 1955).

produkten die de ganse druk der omzetbelasting moeten dragen; gezien de neerwaartse evolutie der kleinhandelsprijzen, bleek tegen deze maatregel toen weinig bezwaar te bestaan.

Tevens heeft de Regering de overdrachttaks en sommige andere onrechtstreekse belastingen (o.m. slachttaks) verhoogd (1), om de fiscale voordelen, die elders toegekend werden, te compenseren.

Daar het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van juni af begon te stijgen, heeft de Regering tijdens deze periode meermaals ingegrepen om elke ongerechtvaardigde prijsstijging te voorkomen. Bovendien werden verscheidene aanvragen tot prijsverhoging door de Prijzencommissie onderzocht; sommige werden verworpen, andere tot geringere verhoudingen teruggebracht.

Inzake nijverheidsprodukten dienen vooral twee rechtstreekse tussenkomsten te worden aangetekend.

Daar vermelde vrijlating van de prijzen voor huisbrand een overdreven geachte verhoging teweegbracht, heeft de Regering in september van de producenten bekomen dat de prijsstijging tot een kleiner bedrag zou worden teruggebracht en dat de mijnen, die ter gelegenheid der vrijlating kwaliteitspremies aanrekenden, deze weer zouden laten vallen.

De omwille van gestegen kosten gevraagde prijsverhoging voor deegwaren werd niet toegestaan; tot compensatie werd verboden nog premies bij de verkoop van die produkten toe te kennen (2).

De Regeringstussenkomsten waren echter belangrijker ten opzichte van de landbouwprodukten.

Omwille van de gunstige inlandse tarweoogst werd het inmengingspercentage voor de vervaardiging van broodmeel tot 65 % opgevoerd en de richtprijs van 470 tot 450 frank teruggebracht. Daar, ondanks de verminderde richtprijs, de verhoging van het inmengingspercentage een kostenstijging voor de maalderijen betekende, en bovendien de loonpost in de maalderijen en de bakkerijen zwaarder was geworden, werden sedert 5 september subsidies toegekend die toelieten de meelprijs te verminderen.

Het jaargemiddelde van de richtprijs voor boter werd licht verlaagd en de maandelijkse verschillen dusdanig gewijzigd dat de voorraadvorming voor de winterperiode werd in de hand gewerkt. Bovendien werd in de herfst Deense boter ingevoerd met het doel de werkelijke prijzen op het peil der richtprijzen te houden.

De aardappeluitvoer werd bij het einde van het jaar geremd ten einde het oplopen der prijzen ingevolge de gestegen buitenlandse vraag te beteugelen.

Voor vlees en melk werden de normaal geachte kleinhandelsprijzen regelmatig langs de pers medegedeeld.

---

(1) Wet en koninklijke besluiten van 13 juli 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 14 juli 1955); koninklijk besluit van 27 mei 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 9 juni 1955).

(2) Koninklijk besluit van 4 november 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 9 november 1955) en ministerieel besluit van 29 november 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 8 december 1955).

AFDELING II. — EVOLUTIE DER PRIJZEN

§ 1. — GRONDSTOFFENMARKTEN

Evenals in 1954, werden in 1955 de noteringen bijna uitsluitend bepaald door de statistische positie der individuele produkten; nochtans verwekte de spanning rond Formosa bij het begin van het jaar een kortstondige speculatieve stijging, terwijl de ziekte van President Eisenhower tijdens de herfst een voorbijgaande terugloop van de sterkst opgelopen grondstoffenprijzen tot gevolg had.

De uiteenlopende evolutie van landbouwprodukten en mineralen, die in 1954 was ingezet, duurde voort. De overproduktie in de landbouwsector woog op de prijzen, terwijl ingevolge de groeiende industriële hoogconjunctuur de vraag naar mineralen, rubber en zeevrachtruimte het aanbod overtrof, zodat de noteringen sterk opliepen.

Van einde 1954 tot einde 1955 bedroeg de daling der graanprijzen 7 tot 20 % en deed zich vooral voor bij voedergranen, ondanks de prijssteunmaatregelen in Noord-Amerika. De afzet der belangrijkste producentenlanden kromp in ten gevolge van de gunstige oogst bij de kleinere producenten en de voorraden wogen zwaar op de markt.

De scherpe terugloop van de noteringen voor koffie en cacao duurde voort.

De prijzen der textielgrondstoffen ondergingen de dubbele weerslag van de toenemende produktie en het dalend verbruik. Met moeite kon de Amerikaanse katoenprijs door steunmaatregelen op peil worden gehouden, doch op de andere markten liepen de noteringen terug, te meer daar de Commodity Credit Corpotation, officieel Amerikaans organisme, een gedeelte van zijn voorraden tegen een lage prijs op de markt bracht.

De noteringen der vetstoffen daalden met 10 %, waaraan de groeiende substitutie van niet tot voeding bestemde vetstoffen door scheikundige produkten niet vreemd was.

Daarentegen waren de prijzen voor tabak en huiden opwaarts gericht.

Ingevolge de sterke vraag vanwege de autonijverheid, die haar produktie tot een recordpeil heeft opgevoerd, en van aankopen uit de oostelijke gebieden, zetten de rubbernoteringen hun scherpe stijging voort.

Het prijsverloop der mineralen was vooral tijdens de tweede helft van het jaar sterk opwaarts gericht en bedroeg ongeveer 50 % voor ijzerschroot en koper, bijna 40 % voor wolfram, ongeveer 20 % voor tin en ruim 10 % voor lood en petroleum. Ook staal werd veel duurder. De ruime industriële vraag in de ganse wereld, waaraan geen overeenstemmende produktie-expansie beantwoordde (de koperproduktie werd zelfs vaak door stakingen geremd) en het voortduren, zij het aan een trager tempo, van de stockpile-aankopen in de U.S.A. verwekten een moeilijke voorziening, ondanks de inkrimping van de ruime voorraden. Zelfs tin dat tijdens het grootste gedeelte van het jaar op die evolutie achteruitbleef — het uitblijven van het in werking treden der Internationale Tinovereenkomst was hieraan niet vreemd — werd merkelijk duurder bij het einde van het jaar.

Wat de landbouwprodukten betreft, hebben de moeilijkheden tijdens de beide jongste jaren een schril licht geworpen op de zwakke plekken van de gevoerde prijspolitiek. De belangrijkste producentenlanden hebben getracht het prijspeil hoog te houden door middel van het aanleggen van overheidsvoorraden of door hoge grensprijzen te bedingen in internationale overeenkomsten. Dit heeft de kleine producenten tot het opvoeren van hun eigen produktie aangezet, zodat de afzet der belangrijkste uitvoerlanden, die trouwens de markten beheersen, van jaar tot jaar inkrimpt, terwijl tevens ook hun eigen oogst door de prikkel der hoge prijzen toeneemt. Hieruit volgt dat de financiering der voorraden een steeds zwaardere last wordt. Dit gold vooral voor tarwe, suiker, katoen en koffie. Voor de twee eerstgenoemde produkten neemt trouwens de regulariserende invloed der internationale overeenkomsten sterk af. De Amerikaanse overheid was er zelfs toe genoopt met verlies uit voorraad te verkopen om de financiële last te verminderen — wat een bijkomende drukking op de markten veroorzaakte — en een autoritaire produktie-inkrimping op te leggen.

Bovendien streven de consumenten er steeds meer naar een prijsstabilisatie te bekomen door middel van een vertikale integratie. De verwerkers van palmolie bezitten reeds lang hun eigen plantages; dergelijke pogingen worden thans ook voor cacao en rubber aangewend, wat de afzet der traditionele producenten nog meer aantast.

Tevens trachten de belangrijkste verbruikers en producenten van mineralen binnen het bestek van langlopende contracten min of meer vaste prijsschema's te bedingen, zodat de « vrije » markten steeds minder door werkelijke handelsoperaties worden gevoed en bijgevolg veel gevoeliger zijn geworden voor de activiteit van marginale vragers en aanbieders. Hieruit volgt dat de marktnoteringen nog slechts weinig representatief zijn voor de werkelijke prijzen die de wereldhandel in grondstoffen beheersen. Dit geldt vooral voor nikkel, aluminium, petroleum, zink, lood en koper.

De Internationale Tinovereenkomst kon daarentegen nog niet in werking treden, onder meer ingevolge de afzijdigheid van de Verenigde Staten van Amerika, belangrijkste consument.

Ten slotte dient als storend element de belangrijke doch onregelmatige grondstoffenaankopen van de oostelijke gebieden te worden vermeld. In 1955 was dit vooral voor rubber het geval.

§ 2. — BELGISCHE GROOTHANDELSPRIJZEN

1. — *Algemeen overzicht.*

De groeiende industriële activiteit had tot gevolg dat de geleidelijke stijging van het indexcijfer der groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten, die midden 1954 werd ingezet, in 1955 ondanks de daling der textielprijzen voortduurde.

Vergeleken met de evolutie tijdens de Korea-boom was die opwaartse beweging, hoewel vrij algemeen, toch zeer gematigd. Van december 1954 tot einde 1955 nam het globaal indexcijfer der nijverheidsprodukten immers slechts met 3,6 % toe, tegen 22,2 % in 1950 en 10,2 % in 1951.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen
(1953 = 100) (a)

TIJDVAK	Nijverheids-produkten	Landbouw-produkten	Algemeen indexcijfer
1949 Gemiddelde	**87,9**	**94,8**	**89,2**
1950 Gemiddelde	**93,2**	**95,9**	**93,7**
1951 Gemiddelde	**116,0**	**105,1**	**113,7**
1952 Gemiddelde	**108,0**	**103,1**	**107,0**
1953 Gemiddelde	**100,0**	**100,0**	**100,0**
1954 Gemiddelde	**99,2**	**97,8**	**99,0**
1955 Gemiddelde	**102,8**	**94,0**	**101,0**
1955 Januari	101,8	96,5	100,7
Februari	102,2	93,6	100,4
Maart	102,9	91,7	100,6
April	103,1	91,3	100,7
Mei	102,8	93,3	100,9
Juni	102,6	94,8	101,0
Juli	103,1	92,5	100,9
Augustus	103,0	93,7	101,1
September	103,0	94,6	101,3
Oktober	102,7	96,2	101,4
November	103,2	94,4	101,4
December	103,9	94,7	102,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen
(1953 = 100) (a)

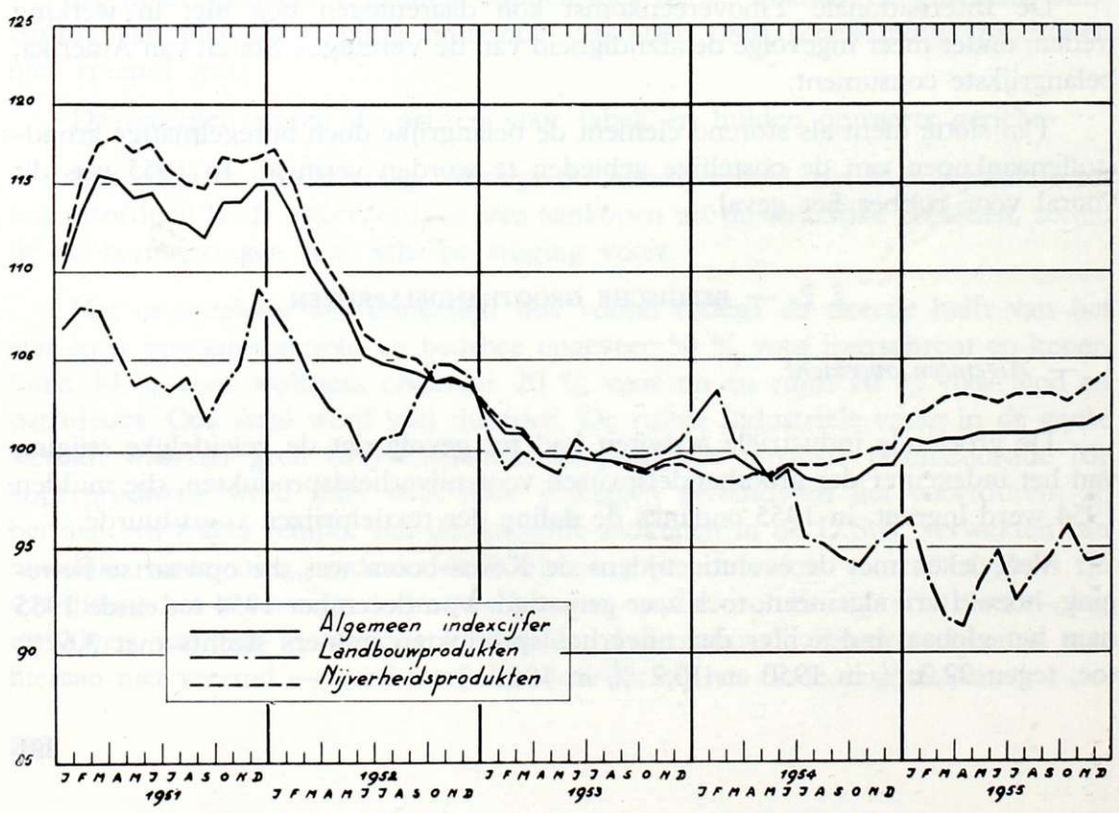

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse produkten
(1953 = 100) (a)

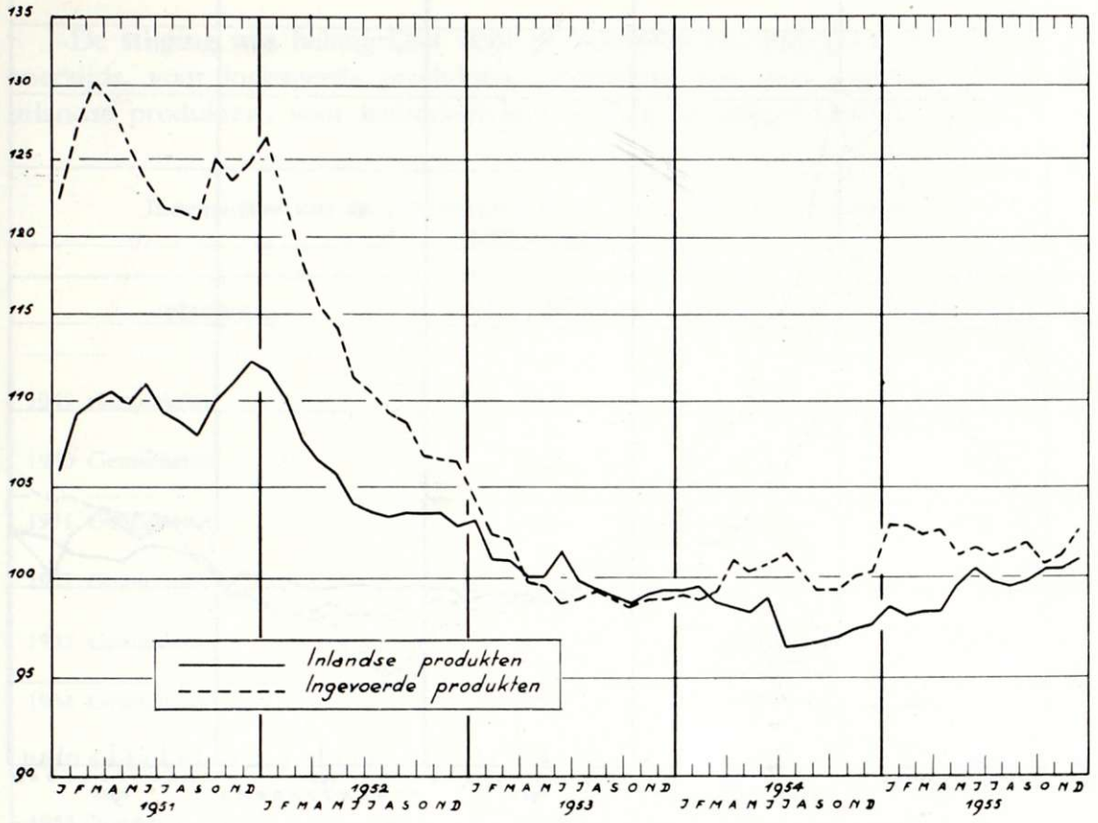

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten (a)
(1953 = 100) (b)

TIJDVAK	Grondstoffen	Halfafgewerkte produkten	Afgewerkte produkten	De drie groepen samen
1949 Gemiddelde	**90,0**	**83,9**	**89,5**	**87,9**
1950 Gemiddelde	**98,9**	**90,5**	**91,7**	**93,2**
1951 Gemiddelde	**129,2**	**116,5**	**108,0**	**116,0**
1952 Gemiddelde	**112,9**	**108,5**	**104,8**	**108,0**
1953 Gemiddelde	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
1954 Gemiddelde	**97,8**	**99,0**	**100,4**	**99,2**
1955 Gemiddelde	**102,9**	**104,1**	**102,0**	**102,8**
1954 Januari	102,8	101,1	101,7	101,8
Februari	103,4	101,6	101,8	102,2
Maart	103,5	103,4	102,1	102,9
April	103,5	104,1	102,4	103,1
Mei	102,6	104,1	102,0	102,8
Juni	103,2	103,9	101,3	102,6
Juli	104,2	104,2	101,6	103,1
Augustus	103,4	104,5	101,7	103,0
September	102,7	104,9	101,9	103,0
Oktober	100,8	104,6	102,5	102,7
November	101,7	105,2	102,7	103,2
December	102,7	106,0	103,0	103,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) De indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten worden berekend op grond van de noteringen van de produkten die in het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen zijn opgenomen.
(b) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten

(1953 = 100) (a)

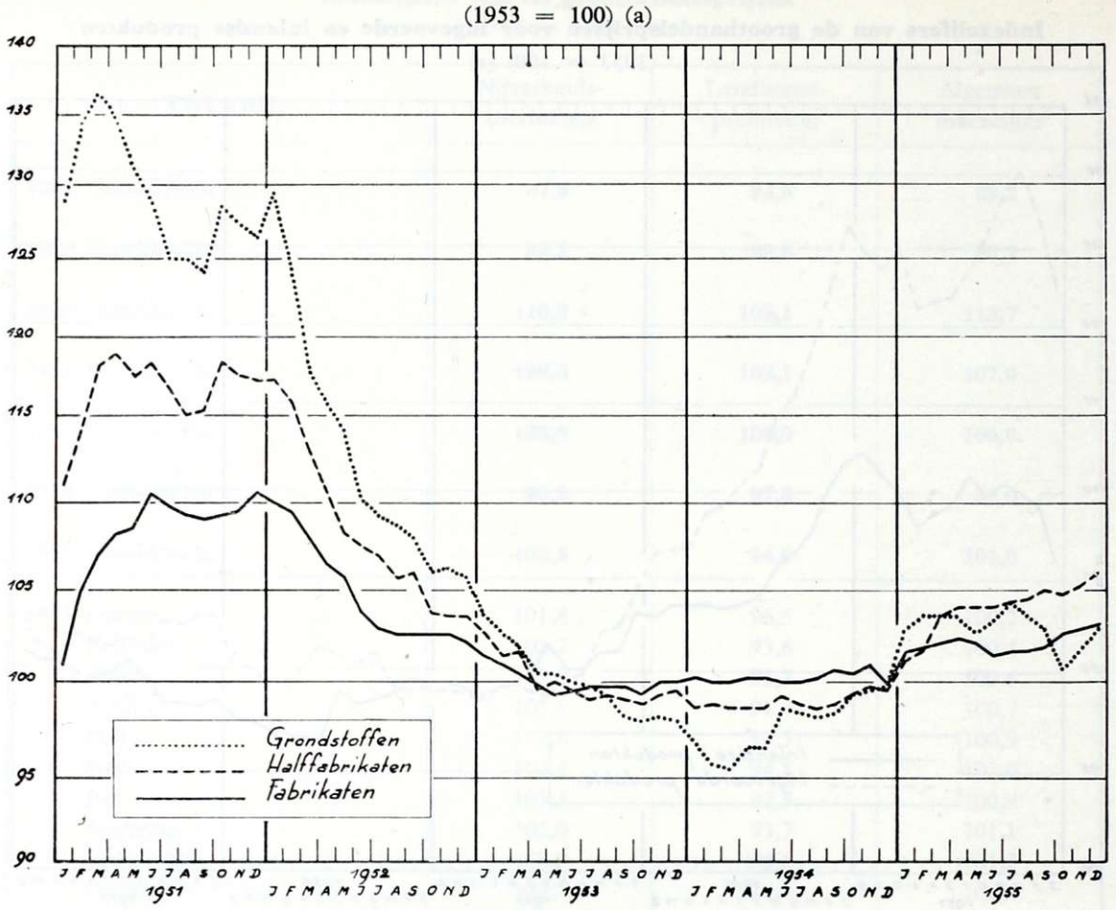

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsprodukten

(1953 = 100) (a)

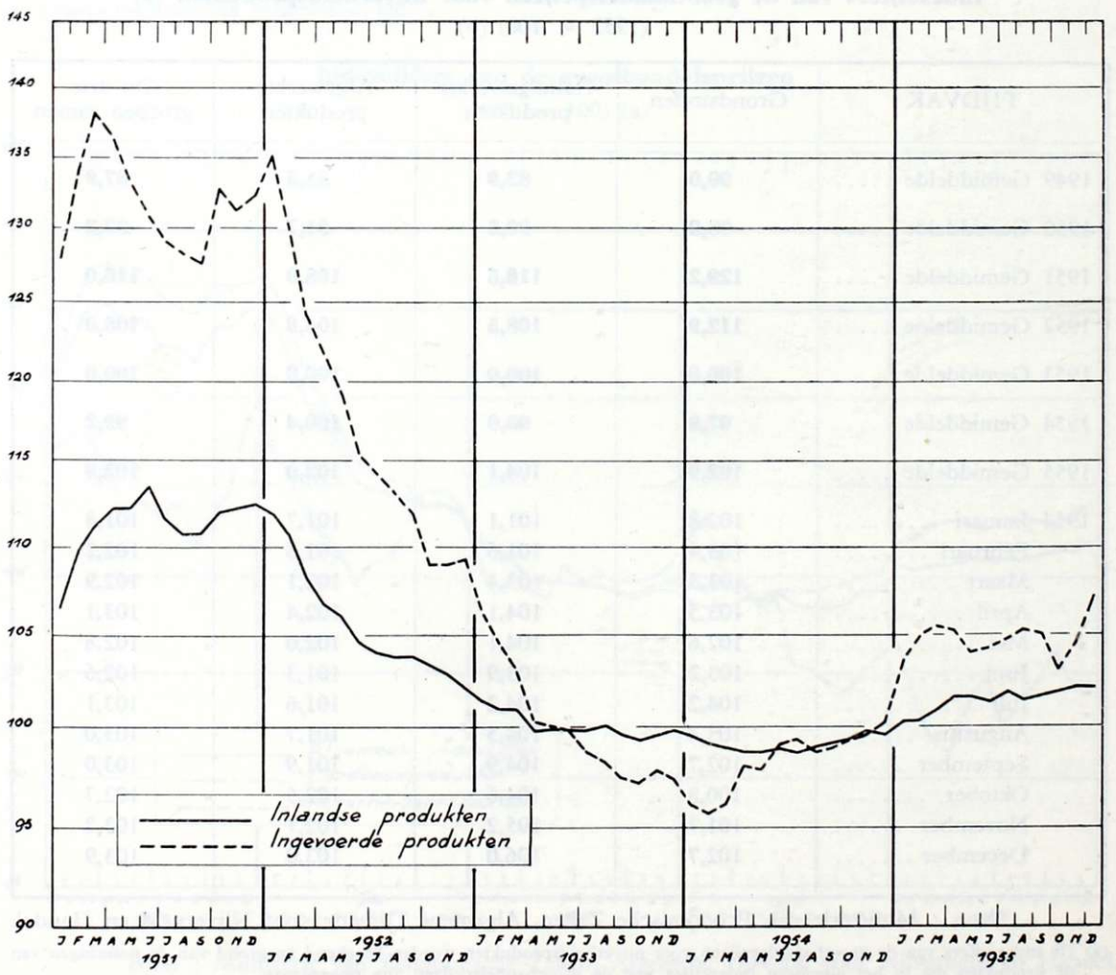

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

De stijging was belangrijker voor grondstoffen en halfafgewerkte produkten, enerzijds, voor ingevoerde produkten, anderzijds, dan voor afgewerkte en voor inlandse produkten; voor laatsgenoemde bedroeg de aangroei slechts 1,8 %.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor inlandse produkten (a)
(1953 = 100) (b)

TIJDVAK	Nijverheids-produkten	Landbouw-produkten	De twee groepen samen
1949 Gemiddelde	**88,2**	**99,0**	**90,6**
1950 Gemiddelde	**92,7**	**97,0**	**93,7**
1951 Gemiddelde	**111,2**	**104,7**	**109,6**
1952 Gemiddelde	**105,7**	**104,9**	**105,5**
1953 Gemiddelde	**100,0**	**100,0**	**100,0**
1954 Gemiddelde	**99,1**	**94,0**	**97,8**
1955 Gemiddelde	**101,5**	**93,3**	**99,4**
1955 Januari	100,3	92,4	98,3
Februari	100,3	90,8	98,0
Maart	101,0	89,4	98,1
April	101,6	88,1	98,2
Mei	101,7	93,2	99,5
Juni	101,4	97,4	100,4
Juli	101,9	93,5	99,8
Augustus	101,5	93,5	99,5
September	101,6	93,8	99,7
Oktober	101,9	95,8	100,4
November	102,2	94,9	100,4
December	102,2	97,2	101,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) De indexcijfers van de groothandelsprijzen voor inlandse produkten worden berekend op grond van de noteringen voor de produkten die in het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen zijn opgenomen.
(b) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

In tegenstelling met de voorgaande jaren, toen de prijsschommelingen heviger waren naarmate de produkten minder waren verwerkt, deed zich in 1955 de sterkste stijging voor bij de prijzen der halfafgewerkte produkten, onder invloed van de metalen. Hoewel de indexcijfers voor de afgewerkte en voor de inlandse goederen gedrukt zijn door de hevige concurrentie in de textielnijverheid, blijkt uit die evolutie toch dat de stijgende activiteit van de firma's die afgewerkte produkten vervaardigen, in de meeste andere sectoren niet is gepaard gegaan met een merkelijke verhoging van de eenheidsprijs der fabrikaten. Inmiddels zijn de prijzen van hun basisprodukten en de loonpost meer gestegen. De drukkere activiteit heeft evenwel toegelaten dat de vaste kosten over meer produktie-eenheden

verdeeld werden, terwijl ook de produktiviteit verder werd opgevoerd, zodat uit die geringe prijsstijging niet mag worden afgeleid dat de rendabiliteit van die ondernemingen over het algemeen ongunstiger is geworden.

De daling van het globaal indexcijfer der landbouwprijzen die in 1951 ingezet werd, duurde voort, althans tot in het eerste halfjaar. In tegenstelling met de toestand in 1950 en 1951 heeft de landbouwsector immers geen deel gehad aan de gevolgen van de hoogconjunctuur op het gebied van prijzen.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde produkten (a)
(1953 = 100) (b)

TIJDVAK	Nijverheids-produkten	Landbouw-produkten	De twee groepen samen
1949 Gemiddelde	**89,1**	**86,6**	**88,4**
1950 Gemiddelde	**96,9**	**93,3**	**95,9**
1951 Gemiddelde	**131,8**	**107,2**	**124,7**
1952 Gemiddelde	**117,6**	**101,4**	**113,0**
1953 Gemiddelde	**100,0**	**100,0**	**100,0**
1954 Gemiddelde	**98,2**	**104,9**	**100,0**
1955 Gemiddelde	**104,7**	**94,7**	**101,8**
1955 Januari	103,6	101,1	102,9
Februari	104,9	97,1	102,8
Maart	105,5	94,3	102,3
April	105,2	95,5	102,5
Mei	104,1	93,6	101,2
Juni	104,3	94,5	101,6
Juli	104,7	92,5	101,2
Augustus	105,1	92,2	101,4
September	104,7	93,8	101,8
Oktober	103,1	94,1	100,6
November	104,5	92,4	101,1
December	107,1	91,2	102,6

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) De indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde produkten worden berekend op grond van de noteringen voor de produkten die in het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen zijn opgenomen.
(b) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Dit verloop werd voornamelijk veroorzaakt door de verdere terugloop van de prijzen voor ingevoerde produkten. In dit verband dient opgemerkt dat de daling van de prijzen der ingevoerde landbouwprodukten op de Belgische markt (die 9 % bedroeg van einde 1954 tot einde 1955) nog ten dele werd geremd door het sterk oplopen der zeevrachttarieven.

Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen

(1953 = 100) (a)

OMSCHRIJVING	Landbouwprodukten van het dierenrijk	Landbouwprodukten van het plantenrijk	Vetstoffen	Minerale produkten	Scheikundige produkten	Huiden en leder	Rubber	Hout	Papier en karton	Textielprodukten	Bouwmaterialen	Metalen en metaalprodukten
1949 December .	99	89	103	86	94	102	76	84	79	98	90	73
1950 December .	109	101	133	94	98	146	277	101	133	140	93	88
1951 December .	114	104	136	113	125	108	206	115	161	125	98	112
1952 December .	106	102	105	105	106	103	130	101	101	102	99	105
1953 December .	104	97	100	99	100	99	87	100	104	99	102	98
1954 December .	101	91	99	99	101	88	134	105	112	98	105	99
1955 Januari	101	92	99	100	104	88	151	108	113	100	105	101
Februari ..	98	90	98	100	104	88	145	109	113	101	105	102
Maart	96	88	96	101	106	89	134	109	114	101	105	103
April	96	87	97	101	105	90	134	109	114	101	105	105
Mei	96	90	99	101	106	89	137	109	114	99	105	104
Juni.....	95	95	101	100	104	89	164	109	114	98	105	104
Juli	95	90	101	100	104	88	194	109	114	99	105	105
Augustus ..	100	88	99	101	104	88	202	109	114	97	105	106
September .	101	89	100	100	105	88	211	108	114	96	106	107
Oktober ...	101	91	100	101	105	87	181	107	116	95	106	107
November .	99	90	101	101	106	90	185	107	117	94	106	108
December .	97	93	106	102	106	90	187	107	117	93	106	110
Verschil in % tussen december 1954 en december 1955	**— 4,0**	**+ 2,2**	**+ 7,1**	**+ 3,0**	**+ 5,0**	**+ 2,3**	**+ 39,6**	**+ 1,9**	**+ 4,5**	**— 5,1**	**+ 0,9**	**+ 11,1**

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

De prijzen der inlandse landbouwprodukten, die tijdens het eerste halfjaar tot het laagste peil sedert februari 1947 waren gedaald, zijn daarna wat toegenomen, ondanks de invloed van de dalende fase van de cyclus der varkensprijzen en de lagere tarweprijs. De uiteenlopende evolutie, tijdens de jongste jaren, van de prijzen der inlandse landbouwprodukten ten opzichte van die voor ingevoerde, enerzijds, voor nijverheidsprodukten, anderzijds, is dus tijdens de tweede helft van het jaar minder ongunstig geworden voor de Belgische landbouw.

2. — *Evolutie per groep van produkten.*

In de sector der landbouwprodukten daalde het prijsindexcijfer der dierlijke produkten, onder hoofdzakelijke invloed van de geringe varkensprijzen; boter was gemiddeld wat duurder, hoewel de richtprijs verlaagd werd. De stijging van het indexcijfer der plantaardige produkten tijdens de laatste maanden van het jaar werd vooral door de hogere aardappelprijzen verwekt, daar voor granen en vlas lagere prijzen werden bekomen.

Behoudens voor textielprodukten, was de stijging van de prijzen der nijverheidsprodukten vrij algemeen. De aangroei deed zich vooral voor bij huiden en leder, rubber, non-ferro metalen en, bij het einde van het jaar, vetstoffen, onder invloed van de evolutie der grondstoffen op de wereldmarkten. Ook de prijzen der ijzer- en staalprodukten, die uit de huidige hoogconjunctuur meest voordeel hebben gehaald, namen tamelijk sterk toe, namelijk ruim 13 %, in tegenstelling met de metaalfabrikaten, waarvoor de aangroei slechts ongeveer 6 % bedroeg. Deze stijging der staalprijzen is echter gering, vergeleken met het oplopen tijdens de Korea-boom; van einde 1949 tot 1950 liepen ze immers met 36 % en van einde 1950 tot 1951 met 31 % op.

De daling van de prijsindexcijfers der textielprodukten vloeide niet enkel voort uit het neerwaarts verloop der grondstoffenprijzen; voor vezels en garens was ze naar verhouding zelfs sterker, zodat de reeds onvoldoende rendabiliteit der ondernemingen nog meer aangetast werd. Dit is het gevolg van de scherpe internationale concurrentie, die bovendien nog scheefgetrokken werd door de officiële hulp aan de uitvoer en door dumpingpraktijken vanwege sommige landen; de textielcrisis is immers minder het gevolg van een onvoldoende produktievolume dan van lage verkoopprijzen.

De daling der prijzen voor kunstgarens bij het einde van het jaar weerspiegelt de subsidie die door de Regering aan de rayonproducent werd toegekend.

§ 3. — KLEINHANDELSPRIJZEN

1. — *Nieuw indexcijfer der kleinhandelsprijzen.*

Van het tweede halfjaar van 1955 af werd het vroegere indexcijfer der kleinhandelsprijzen, op basis 1936/1938 = 100, vervangen door een nieuw, gesteund op 1953 = 100 (1). Het aantal opgenomen produkten werd van 56 op 60 gebracht;

(1) Zie *Statistisch Bulletin*, 41e jaargang, nrs 7-8, juli-augustus 1955, blz. 1509-1515.

tevens wordt met de tarieven van vijf dienstprestaties rekening gehouden. Twaalf produkten verdwenen uit de goederenlijst en werden door andere vervangen. Bovendien werd de omschrijving van 14 artikelen gewijzigd.

Omwille van de veranderde samenstelling en van de nieuwe wegingscoëfficiënten der lokale indexcijfers was het verloop van het oude en het nieuwe indexcijfer gedurende de periode 1953 - 1e halfjaar 1955 niet helemaal evenwijdig. Het oude indexcijfer, dat 415,4 bedroeg voor 1953, schommelde daarna op een hoger peil dan het nieuwe. Voor het eerste semester 1955 bedroeg het vroegere indexcijfer 418,5 (of 0,8 % meer dan in 1953), terwijl het nieuwe 99,9 bereikte; het verschil bedroeg dus 0,9 %.

Indexcijfer van de kleinhandelsprijzen
(1953 = 100) (a)

TIJDVAK	Indexcijfer
1949 Gemiddelde	**91,7**
1950 Gemiddelde	**90,9**
1951 Gemiddelde	**99,4**
1952 Gemiddelde	**100,3**
1953 Gemiddelde	**100,0**
1954 Gemiddelde	**101,3**
1955 Gemiddelde	**100,8**
1955 Januari	100,7
Februari	100,2
Maart	100,0
April	99,6
Mei	99,2
Juni	99,8
Juli	100,9
Augustus	101,4
September	101,8
Oktober	101,8
November	102,1
December	102,2

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Voor de jaren vóór 1953, volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Om deze reden werd trouwens voor de loonsovereenkomsten die een koppeling der basisbezoldigingen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen bevatten, door de Nationale Arbeidsraad aanbevolen niet de omrekening te verrichten op basis van de wederzijdse verhouding van beide indexcijfers in 1953 (415,1 = 100), doch wel als conversiecoëfficiënt de verhouding bestaande tijdens het eerste halfjaar van 1955 te gebruiken (418,8 = 100) (1).

2. — *Prijsverloop.*

Midden 1955 is de tendentie van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen omgeslagen. Tot mei duurde de post-Koreaanse terugloop, die evenwel door het oplopen der koffie- en cacaonoteringen onderbroken geweest was, voort. Het nieuw indexcijfer was tot 99,2 (1953 = 100) gedaald. Het vroegere indexcijfer, op basis 1936/1938 = 100) bedroeg nog slechts 414,1, tegen gemiddeld 422,4 in 1954 en 415,1 in 1953. Van juni af is het nieuw indexcijfer, ondanks de verdere daling van de koffie- en chocoladeprijzen voortdurend gestegen en bedroeg 102,2 in december. De seizoenstijging werd versterkt door een lichte doch fundamentele prijsverhoging in vrijwel alle rubrieken; naast de prijzen van koffie en chocolade werd enkel voor tafelolie, spek en breiwol een daling vastgesteld.

Hoewel de overheid bekomen heeft dat de prijsverhoging, die na het vrij-

(1) Zie *Belgisch Staatsblad* van 3 augustus 1955 en van 10 november 1955.

laten van de prijzen voor huisbrand werd doorgevoerd, tot geringere verhoudingen werd teruggebracht, werden de magere kolen gemiddeld 13 % en de halfvette 9 % duurder. De prijsverhoging bedroeg 16 % voor zachte zeep, onder invloed van gestegen grondstoffenprijzen. De aardappelprijzen namen bij het einde van het jaar ingevolge de sterke buitenlandse vraag merkelijk toe. Opvallend was ook de prijsstijging voor broodjes, zout en zalm.

Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van produkten (a)

(1953 = 100) (b)

TIJDVAK	Voedings-waren	Niet voor voeding bestemde produkten				
		De drie groepen samen	Kleding en schoeisel	Verwar-ming en verlichting	Onder-houds-produkten	Diensten
1949 Gemiddelde	**92,1**	**91,5**	**87,8**	**85,4**	**97,1**	..
1950 Gemiddelde	**89,5**	**92,8**	**90,8**	**91,5**	**93,9**	..
1951 Gemiddelde	**95,7**	**104,7**	**104,5**	**94,1**	**112,7**	..
1952 Gemiddelde	**99,2**	**101,6**	**100,9**	**97,8**	**105,0**	..
1953 Gemiddelde	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
1954 Gemiddelde	**102,7**	**99,2**	**99,6**	**101,5**	**97,0**	**100,0**
1955 Gemiddelde	**101,5**	**99,2**	**98,7**	**104,1**	**96,9**	**101,0**
1955 Januari	102,0	98,6	99,3	100,9	95,6	100,0
Februari	101,3	98,4	98,9	100,9	95,4	100,0
Maart	101,0	98,2	98,7	100,9	95,4	100,5
April	99,8	98,8	98,7	102,4	96,7	100,5
Mei	99,0	98,8	98,7	102,4	96,7	100,5
Juni	99,9	99,0	98,8	103,2	96,7	100,5
Juli	101,6	99,4	98,3	106,6	96,8	101,0
Augustus	102,3	99,6	98,4	107,1	97,3	101,1
September	102,8	99,9	98,6	107,3	97,8	101,2
Oktober	102,8	99,8	98,8	105,8	98,1	101,3
November	103,0	99,9	98,8	106,0	98,1	102,6
December.....	103,1	100,0	98,9	105,8	98,4	102,7

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Indexcijfers berekend op grond van de gemiddelde prijzen voor het Rijk.
(b) Voor de jaren vóór 1953, volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Kenmerkend is de toeneming van het indexcijfer voor de dienstprestaties. Na in 1953 en 1954 ongewijzigd te zijn gebleven, nam het in 1955 met 2,7 % toe, onder invloed van duurdere haarsnit, bioscoopbezoek en dagbladen.

Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen

(1953 = 100) (a)

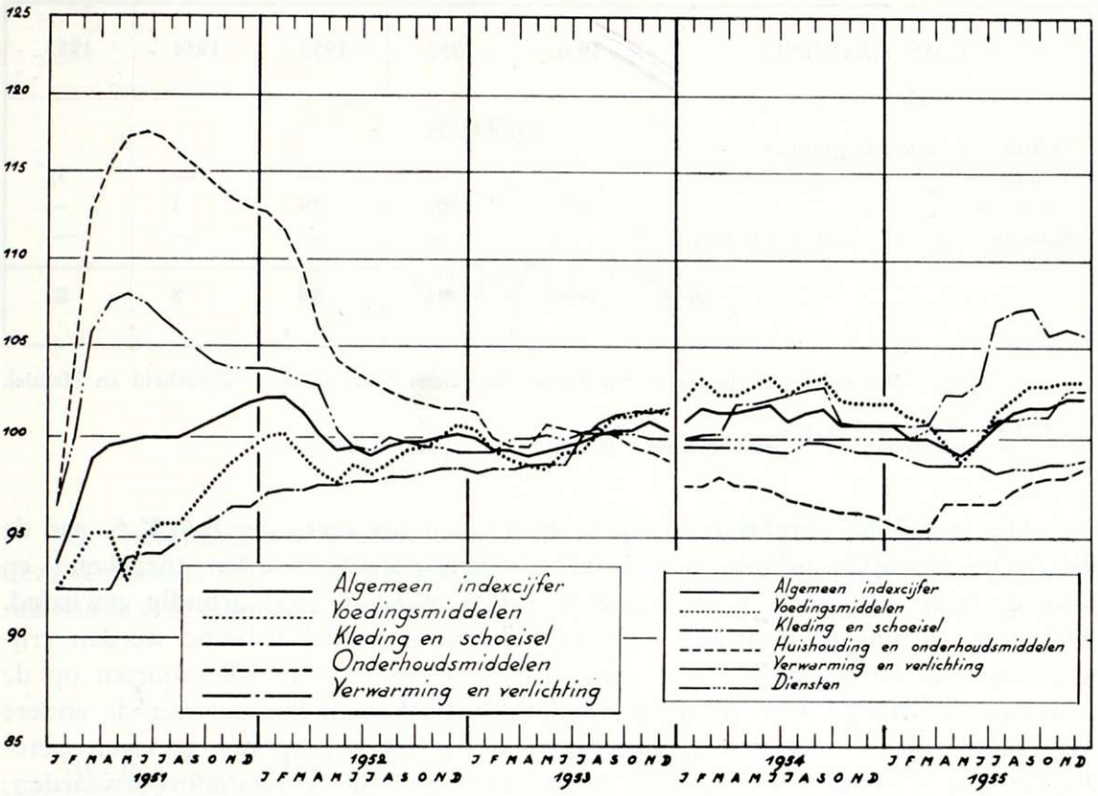

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100 tot einde 1953.

Afdeling III. — PRIJSSUBSIDIES

Omwille van de zeer gunstige inlandse tarweoogst werd niet enkel de richtprijs verminderd, doch ook het inmengingspercentage verhoogd. Daar de prijs der inlandse tarwe nog merkelijk hoger bleef dan die der ingevoerde, heeft de Regering sedert 5 september subsidies toegekend om aldus een prijsstijging voor meel en voor brood te vermijden. Voor het jaar 1955 werd aldus 25,6 miljoen frank uitgekeerd, waarbij nog voor 6,8 miljoen frank bijkomende toelagen werden gevoegd onder de vorm van een bijdrage voor het Compensatiefonds voor de tarweoogst 1954, prijssteun voor inlandse tarwe, enz.

De vergoedingen voor het aanhouden van veiligheidsvoorraden voor tarwe en vlees werden gehandhaafd. Het hiertoe uitgekeerde bedrag liep echter van 72,7 tot 69,6 miljoen frank voor tarwe en van 12,5 tot 9,3 miljoen frank voor vlees terug.

Prijssubsidies voor voedingswaren en nijverheidsprodukten (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955
Subsidies voor voedingswaren :					
inlandse	—	—	—	—	32
ingevoerde	858	302	59	3	—
Subsidies voor nijverheidsprodukten (b)	17	—	—	—	—
Totaal	**875**	**302**	**59**	**3**	**32**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Werkelijk uitgekeerde bedragen.
(b) Exclusief de subsidies aan de steenkolenmijnen.

Het stelsel der perekwatietoelagen, die binnen het raam der E.G.K.S. aan de Belgische steenkolenmijnen tijdens de overgangsperiode worden toegekend en voor de helft ten laste van de E.G.K.S. vallen, werd in 1955 grondig gewijzigd. Daar van 16 juni af de prijzen van verscheidene soorten huisbrand werden vrijgegeven, viel de perekwatie « a » voor de verkoop van die kolensoorten op de binnenlandse markt weg, en werd het aldus vrijgekomen bedrag over de andere Belgische mijnen omgeslagen. Bovendien werd het bedrag der toelagen perekwatie « a » verminderd voor de mijnen met gunstige exploitatievoorwaarden; dit heeft trouwens tot gevolg gehad dat die mijnen, evenals de « Fédération Charbonnière de Belgique », hiertegen beroep hebben aangetekend bij het Hof van Justitie van de E. G. K. S.

De perekwatie « c » viel na het eerste kwartaal uit, daar de uitvoerprijzen tot het peil van de binnenlandse markt waren gestegen.

De uiteindelijke evolutie van deze toelagen wordt aldus in hiernavolgende tabel samengevat.

Bedrag der perekwatietoelagen binnen het raam van de werking der E. G. K. S.
(voor de helft ten laste van de E. G. K. S. en voor de helft van de Belgische Staat)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953 (a)	1954	1955
Perekwatie « a »	646	853	974
Perekwatie « c »	95	310	109 (b)
Totaal	**751**	**1.164**	**1.083**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Vanaf 15 maart.
(b) Enkel eerste kwartaal.

HOOFDSTUK II

INKOMENS

AFDELING I. — BEZOLDIGINGEN

De bezoldigingen hebben hun fundamentele stijgingsbeweging voortgezet; deze deed zich vooral bij het einde van het jaar gelden, ten gevolge van de op nationaal vlak gestelde syndicale eisen. De sociale lasten namen eveneens toe.

§ 1. — ARBEIDSBETREKKINGEN EN SOCIALE ONDERHANDELINGEN

Reeds van de eerste maanden af kende 1955 een grote sociale bedrijvigheid; officieuze besprekingen hadden plaats tussen de vertegenwoordigers van de werkgevers- en van de werknemersorganisaties over de eisen tot deelneming van de arbeiders in de uit de economische welvaart gehaalde voordelen. De werkgevers hadden toegegeven dat, ingeval van daling van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, de koppeling van de lonen aan dit cijfer niet zou worden toegepast, maar hadden geweigerd het minimumuurloon van 20,— F, zonder discriminatie, voor de volwassen mannelijke arbeiders te aanvaarden; het afbreken van deze onderhandelingen betekende het begin van een periode van sociale spanningen en van moeilijke onderhandelingen.

Vervolgens werden de eisen in juni nauwkeuriger omlijnd; ze hadden betrekking op het minimumuurloon van 20,— F, het wederinvoeren van een uitzonderlijke toelage voor de moeder aan de haard, de verhoging der gezinsvergoedingen, de vijfdagenweek, het gewaarborgd weekloon, de veralgemening der syndicale afvaardigingen, de structuurhervormingen en de bijeenroeping van een Nationale Arbeidsconferentie. Na enkele stakingsbewegingen werd door een Regeringsverklaring van 13 en 29 juli een basisovereenkomst vastgelegd, waarbij het geheel der syndicale eisen in overweging genomen werd.

De resultaten ervan hadden een grote draagwijdte.

De Regering heeft er zich toe verbonden de bedrijfsbelasting op de samenvoeging der inkomens van de echtgenoten af te schaffen. In principe werd de veralgemening der syndicale afvaardigingen in de ondernemingen aanvaard. De supplementaire vergoeding voor de moeder aan de haard werd voor drie maanden hersteld (augustus - oktober), mits betaling, door de werkgevers, van een bijdrage

van 0,5 % gedurende een kwartaal (1); het ganse stelsel der gezinsvergoedingen zal bovendien door een speciale commissie herzien worden. De veralgemening van het twaalfdagen-verlof werd binnen het raam van de huidige middelen van het stelsel overwogen; de Nationale Arbeidsraad hield zich bezig met het bepalen der modaliteiten ervan (2).

De kwestie van het minimumuurloon van 20,— F werd bij de paritaire comités aanhangig gemaakt. Er werd uitgemaakt dat het probleem zich niet stelde — omdat het minimum reeds in de overeenkomsten was voorzien of feitelijk was bereikt — voor de bedrijven die afhangen van de gemengde mijncommissie en van de comités der ijzerindustrie, der non-ferro metalen, der onafhankelijke cokesfabrieken en synthesebedrijven, der gas- en elektriciteitsbedrijven, van de metaalbouw, van het diamantbedrijf, van het petroleumbedrijf, der binnenscheepvaart, van het havenbedrijf, voor de steenkolenhandel en van het scheepsherstellingsbedrijf. In principe werd het minimumuurloon van 20,— F aanvaard en, soms geleidelijk en onder diverse modaliteiten (3), toegepast in de sectoren aardewerk, glas, huiden en leder, papier en karton, dorsondernemingen, sigaretten en rooktabak, bont en kleinvel, herenconfectie, terugwinning van grondstoffen, textiel- en tricotagenijverheid in de beide Vlaanderen en in het oostelijk gedeelte van het land (4), cement, een belangrijk gedeelte van de voedingsmiddelennijverheid, houtnijverheid, houtverwerkende nijverheid (4), autobus en autocars, stadstramwegen en autobuslijnen, steenbakkerijen in Brabant, Namen en Luxemburg, jutezakken, zeevisserij (personeel aan wal), bosbouwondernemingen in Antwerpen en Limburg, wijmenteelt, scheikundige bedrijven, groeven (4). Voor de bedienden heeft de commissie aanvaard dat de minimale maandwedde van 4.000 F geleidelijk zou bereikt worden.

Het meest kiese probleem was dat van de arbeidsduur. De in de juli-verklaring voorziene procedure heeft het zoeken naar oplossingen slechts traag doen vooruitgaan tot op het ogenblik dat de staking in de stikstofbindingsbedrijven in september uitbrak. Als gevolg hiervan hadden officieuze besprekingen plaats in het begin van oktober; bij het afbreken van deze besprekingen werd in de voornaamste industrieën de stakingsvooropzeg tegen 1 november gegeven. De Regeringstussenkomst tegen het einde van de maand leidde op 28 oktober tot een akkoord omtrent een geordende uitvoering van de hervorming. Ten bate van de arbeiders in de mijnen, in de stikstofbindingsbedrijven, in de ijzer- en staalnijverheid, in de industrie der non-ferro metalen en in de banken werd een beginselbeslissing getroffen. Drie onafhankelijke experten werden aangesteld om het centraal paritair comité bij te staan; hun conclusies zouden moeten toelaten aan het beginselakkoord verbeteringen aan te brengen die eventueel door de economische weerslag van de voorgenomen maatregelen zouden opgedrongen worden.

---

(1) Wet van 17 mei 1956 en koninklijk besluit van 8 juni 1956 *(Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1956).

(2) Deze hervorming werd tot stand gebracht door de wet van 4 juli 1956 *(Belgisch Staatsblad* van 8 juli 1956).

(3) Waaronder de consolidatie van sommige premiën en de loonsverhoging als gevolg van de verkorting van de arbeidsduur.

(4) Geleidelijk.

De onderhandelingen in voornoemde sectoren en die in de warenhuizen hebben vooral de aandacht getrokken; voor beide groepen werd een oplossing gevonden (1). Terzelfder tijd gingen echter de besprekingen in de andere paritaire comités verder. Aldus werd beslist over te gaan tot de werktijdvermindering voor hierna vermelde sectoren : spiegelglasnijverheid (46 1/2 uren) (2), diverse takken der scheikundige nijverheid (over het algemeen 46 1/2 uren) (3), de voedingsbedrijven (gedeeltelijk) (4), handel in voedingswaren (5), textiel- en tricotagenijverheid in de beide Vlaanderen en in het oostelijk gedeelte van het land, vlasbereiding (47 uren), parketvloerbedrijven, papier- en kartonbedrijven, drukkerij en grafische kunst, dorsondernemingen, sigaretten- en rooktabakbedrijven, gas- en elektriciteitsbedrijven (44 uren), jutezakkenmakerijen en zeevisserij (personeel aan wal). Voor de bedienden werd de vermindering van de arbeidsduur toegestaan in de gas- en elektriciteitsbedrijven, de verzekeringsmaatschappijen, de banken, de warenhuizen; de vermindering wordt soms toegepast op een arbeidsduur die reeds 44 uren bedroeg en brengt, in sommige gevallen, de vijfdagenweek tot stand.

Bij de koopvaardijvloot werd een gunstiger verlofstelsel ingevoerd; voor de stadstramwegen werd in een eerste fase de arbeidsduur met 10 minuten per dag verminderd. Voor de gezondheidsdiensten en in de maalderijen is het beginselakkoord aan zekere voorwaarden verbonden. In de machinebouw voorziet een protocol de toepassing van het beginsel, daar waar dit mogelijk is.

In principe beoogde de eis de arbeidsduur op 45 uren per week te brengen, met handhaving van het weekloon. Feitelijk werd de bekorting van de arbeidsduur niet altijd zo ver doorgedreven; ze moet inderdaad in vele gevallen geleidelijk worden tot stand gebracht; in vele belangrijke bedrijfstakken werd ze vervangen door de toekenning van een compensatieverlof.

Er mag niet uit het oog verloren worden dat de verkorte arbeidsweek, benevens de toepassing ervan in verscheidene sterk gemechaniseerde bedrijven, reeds in enkele industrieën toegepast werd : in de petroleumnijverheid, de diamantnijverheid, het havenbedrijf, het scheepsherstellingsbedrijf; voor de laatste twee is de duur van de arbeidsweek van 42 op 40 uren gebracht.

In menige andere industrieën lag de kwestie ter studie bij het einde van het jaar; voor sommige overheidsdiensten werd het probleem eveneens gesteld.

Behalve deze beslissingen van algemene aard zijn de paritaire comités soms tot loonsverbeteringen overgegaan; in bepaalde gevallen staan deze in verband met de verhoging van het minimumuurloon tot 20 F of met de aanneming van het nieuw indexcijfer der kleinhandelsprijzen voor de glijdende loonschaal.

---

(1) Waarvan soms de modaliteiten slechts in het begin van 1956 aanvaard werden.

(2) De werktijd was reeds tot 42 uren verminderd in de vensterglasnijverheid.

(3) Verf- en vernisnijverheid, springstoffen, alcaliën en derivaten, farmaceutische produkten, calciumcarbiden, cyanamiden.

(4) Maalderijen (principieel aanvaard); biscuitbakkerijen, suikerbakkerijen; stokerijen, gistfabrieken, brouwerijen, limonadesector...; vetsmelterijen; dieetvoedingsmiddelennijverheid; koffie- en cichoreibranderijen.

(5) Behalve kleinhandelsbedrijven, ambachtelijke bakkerijen en pasteibakkerijen.

In 1955 waren er meer stakingsbewegingen dan in 1954; naast de stopzetting van het werk om de eisen van de 45-urenweek te steunen, zoals de zaterdagstakingen en de stakingen in de steenkolenmijnen en in de stikstofbindingsbedrijven, dienen enkele conflicten te worden aangehaald : de tot tweemaal herhaalde staking der diamantslijpers, de staking der havenarbeiders te Antwerpen, die der arbeiders in de vlasbereidingsbedrijven en die der arbeiders in enkele ondernemingen, onder meer in de machinebouw. Het aantal verloren werkdragen bedroeg 1.002.000 eenheden, tegen 412.000 eenheden in 1953 en 444.000 in 1954.

Een hiermee samengaand probleem is de hervorming van het stelsel der verzekering tegen ziekte en invaliditeit; het heeft inderdaad spanningen en kiese onderhandelingen gevergd. De toepassing van de besluiten van december 1954 werd geschorst en de Regering heeft in maart de vertegenwoordigers van de werkgevers, de werknemers en de mutualiteiten geraadpleegd; de werkgevers en werknemers hadden te dier gelegenheid een gemeenschappelijke verklaring opgesteld. Een nieuw besluit van 22 september 1955 (1) dat de tot dan toe gangbare modaliteiten grotendeels wijzigde, gaf aanleiding tot grote moeilijkheden. De toepassing van dit besluit werd eveneens geschorst, terwijl onderhandelingen, voornamelijk met de geneesheren, werden aangeknoopt. Deze besprekingen waren bij het einde van 1955 nog niet beëindigd (2).

In de Nationale Arbeidsraad hebben verscheidene studies tot de voorbereiding van projecten betreffende het paritair beheer van de organismen voor maatschappelijke zekerheid en het leercontract in de handel en in de nijverheid geleid; de hervorming van de Werkrechtersraden en de herscholing der invaliden maakten ook het voorwerp van zijn bezorgdheid uit.

Onderhandelingen tussen vertegenwoordigers van werkgevers en van werknemers hebben in de elektriciteitssector geleid tot de uitwerking van een stelsel van beheer waarin voor de controle de tussenkomst van de syndicale afgevaardigden is voorzien; het gaat hier om een innovatie die een mijlpaal uitmaakt in de sociale evolutie van België (3).

§ 2. — VERLOOP DER BEZOLDIGINGEN

Zowel de individuele bezoldigingen der werknemers en de totale loonsom als de prijs van de kostenfactor arbeid zijn in 1955, en wel inzonderheid tijdens het laatste kwartaal, merkelijk toegenomen. Deze evolutie was hoofdzakelijk het gevolg van de hoogconjunctuur in nijverheid, bouwbedrijf en handel.

De werkgelegenheid nam toe en de gedeeltelijke werkloosheid liep terug. Er werd een hoger bedrag aan produktie- en einde-jaarspremies uitgekeerd. Het tekort aan arbeidskrachten voor sommige bedrijven had een weerslag op de bezoldigingen ten einde geschikte werknemers te kunnen aantrekken of behouden.

---

(1) *Belgisch Staatsblad* van 25-26-27 september 1955.

(2) Begin 1956 is een akkoord met de geneesheren tot stand gekomen.

(3) *Overeenkomst betreffende de regeling van de produktie, het overbrengen en de distributie van elektrische drijfkracht.* Brussel, 15 juli 1955.

In het bouwbedrijf, waar de loonsovereenkomst maximumlonen voorziet, werden in toenemende mate zwarte lonen uitgekeerd onder de druk van het tekort aan arbeidskrachten in deze bedrijfstak.

In bepaalde bedrijfstakken werden de regelingslonen verhoogd. Dit was onder meer met nieuwjaar het geval voor de lagere mijnwerkerslonen en in mei voor de lonen der havenarbeiders. Bovendien, rekening gehouden met de evolutie van werkelijke en regelingslonen en met de groeiende hoogconjunctuur, vroegen, en verkregen, de syndicaten tijdens de tweede helft van het jaar naast de verkorte arbeidsweek met loonbehoud ook een verhoging van het minimumloon voor de mannelijke volwassen ongeschoolde arbeider tot 20 F per uur in de bedrijfstakken die zulks kunnen dragen, evenals een gelijkwaardige aanpassing der minimumwedde voor de overeenstemmende categorie der bedienden, nl. 4.000 F per maand. Deze verhoging der basisbezoldigingen bracht meestal ook een evenredige aanpassing van de minima voor andere categorieën werknemers, en wel in de eerste plaats voor vrouwen en minderjarigen, teweeg. Vooral in de verbruiksgoederenindustrieën, waar de lonen over het algemeen aan de lage kant waren, hebben de werknemers hieruit voordeel gehaald. Bij het einde van het jaar bleek deze aanpassing evenwel verder gevorderd voor de arbeiders dan voor de bedienden.

Ook heeft de stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen (1) tijdens de tweede helft van het jaar tot enkele aanpassingen der regelingslonen geleid, zij het evenwel ten dele in sectoren waar ingevolge de daling van het indexcijfer tijdens de eerste helft van het jaar de regelingslonen werden verlaagd. Aldus werden onder meer de regelingslonen verhoogd in de bedrijven die voedingswaren voortbrengen of verhandelen, in de textiel-, kleding- en ledernijverheid, in de grafische nijverheid en de groeven.

Wat ten slotte de prijs van de kostenfactor arbeid betreft, dient te worden gewezen op de verhoging van de bijdragen aan de maatschappelijke zekerheid (2), enerzijds, op de weerslag van het invoeren van de verkorte arbeidsweek met loonbehoud, wat voor de meeste sectoren bruto op 6,7 % van het uurloon kan geraamd worden, anderzijds (3).

Deze vier elementen, hoogconjunctuur, verhoging van de regelingslonen in sommige bedrijfstakken en algemene principiële verhoging van de basisbezoldigingen, stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, en, ten slotte, de verhoging van de sociale lasten en de weerslag van de inkrimping van de arbeidsweek met loonbehoud, komen tot uiting in de onderscheidene beschikbare loonstatistieken.

Aldus steeg de totale, aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven brutoloonsom voor arbeiders en bedienden met 5,9 miljard frank, nl. 5,7 %. Dit was de sterkste stijging sedert 1951, toen ze ingevolge het sterk oplopen der kleinhandelsprijzen en de toenmalige hoogconjunctuur 14,1 % bedroeg.

---

(1) Rekening gehouden met de door de Nationale Arbeidsraad aanbevolen conversiecoëfficiënt. Zie 4e deel, hoofdstuk I, afdeling II, § 1. - *Nieuw indexcijfer der kleinhandelsprijzen.*

(2) Zie blz. 315.

(3) Zie blz. 304 en 305.

Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom (a)

JAARTAL	Bruto-bezoldigingen (b) (miljarden franken)	Bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid (miljarden franken)	% der bijdragen t.o.v. de bruto-bezoldigingen
1948	80,7	20,0	24,8
1949	81,9	18,9	23,1
1950	85,7	19,3	22,5
1951	97,8	21,9	22,4
1952	100,6	24,0	23,9
1953	101,5	24,5	24,1
1954	104,3	25,3	24,3
1955	110,2	27,4	14,9

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Inclusief de mijnwerkers; exclusief de zeelieden ter koopvaardij.
(b) Inclusief de fiscale en sociale afhoudingen; exclusief de patronale bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid.

De totale som der bijdragen aan de maatschappelijke zekerheid steeg naar verhouding meer, en wel met 8,3 % zodat de verhouding tussen bijdragen en brutoloonsom het hoge peil van 1948 heeft voorbijgestreefd (1).

Het indexcijfer der bruto-uurverdiensten, berekend door de Nationale Bank van België, groeide van december 1954 tot einde 1955 met 3 % tot 522 (1936/1938 = 100) aan; deze stijging is gelijkwaardig aan die van het voorgaande jaar.

De kostprijs van de arbeid in de verwerkende industrie is volgens het indexcijfer, berekend door het Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek op basis van het indexcijfer der Nationale Bank, met 3,0% tot 107,2 (1953 = 100) gestegen; die aangroei werd door de verzwaring der sociale lasten veroorzaakt. Voor de mijnen bedroeg het indexcijfer 105,6 en de toeneming 2,1 %.

Daarentegen nam het indexcijfer van het sociaal loon voor arbeiders met kinderen, door hetzelfde Instituut berekend, minder toe, daar de in 1954 doorgevoerde verhoging van de toelage voor de moeder in het gezin werd opgeheven en de andere gezinsvergoedingen ongewijzigd bleven.

Voorts blijkt uit de beschikbare officiële partiële indexcijfers dat in het algemeen de gemiddelde netto-verdienste meer is toegenomen dan het normale loon, daar de hoogconjunctuur in de meeste bedrijfstakken de verhoging van de produktiepremies meebracht.

Het algemeen indexcijfer der regelingslonen (december 1951 = 100), nam echter veel meer toe, en wel van 102,6 tot 108,8, dit is 6 %. Evenals voor de andere indexcijfers, doch veel sterker, gebeurde deze aangroei tijdens het laatste kwartaal.

(1) Zie blz. 315.

Evolutie van de indexcijfers van de gemiddelde bezoldigingen, de regelingslonen en de kleinhandelsprijzen.

OMSCHRIJVING	Wegingscoëfficiënt regelingslonen		December 1953	December 1954	Maart 1955	Juni 1955	September 1955	December 1955
Gemiddelde bezoldigingen (Nationale Bank van België, 1936/1938 = 100, omgerekend op basis december 1951 = 100)			**101,4**	**104,3**	**104,5**	**105,8**	**105,6**	**107,2**
Regelingslonen (31 december 1951 = 100)								
Land- en tuinbouw :								
Landbouw			105,0	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0
Tuinbouw			105,0	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0
Totaal		*1,5*	**105,0**	**105,0**	**105,0**	**105,0**	**105,0**	**105,0**
Steenkolenmijnen		*18,0*	**102,5**	**102,5**	**104,6**	**104,6**	**104,6**	**104,6**
Fabrieksnijverheid :								
Grafische nijverheid	(2)		96,4	103,5	103,5	101,7	103,5	105,4
Houtnijverheid	(5)		101,1	101,1	102,6	102,9	103,1	107,0
Kledingnijverheid	(8)		100,0	100,0	101,5	101,5	102,7	106,1
Ledernijverheid	(2)		99,8	100,4	100,8	100,5	106,1	112,5
Metaalnijverheid	(35)		102,5	102,5	102,5	102,4	102,5	111,4
Papiernijverheid	(2)		100,0	101,0	101,0	100,4	101,0	106,7
Textielnijverheid	(28)		100,0	100,0	100,0	100,1	100,3	111,9
Voedingswarennijverheid	(9)		100,0	100,0	101,6	102,3	102,3	106,4
Tabaksnijverheid	(1)		104,3	107,4	107,4	107,4	107,4	107,4
Diverse industrieën (a)	(8)		101,2	101,9	102,8	102,7	102,9	109,4
Totaal	(100)	*60,5*	**101,0**	**101,2**	**101,7**	**101,7**	**102,1**	**110,0**
Bouwnijverheid		*14,0*	**100,0**	**108,8**	**108,8**	**108,8**	**108,8**	**108,8**
Vervoerondernemingen		*4,0*	**100,0**	**101,1**	**101,7**	**101,7**	**101,7**	**110,9**
Havens		*2,0*	**102,5**	**108,7**	**108,7**	**108,7**	**108,7**	**108,7**
Algemeen totaal		*100,0*	**101,2**	**102,6**	**103,3**	**103,4**	**103,7**	**108,8**
Kleinhandelsprijzen (1936/1938 = 100 en, vanaf juli 1955, 1953 = 100)			418,4	422,9	419,8	415,8	101,8	102,2
(omgerekend op basis december 1951 = 100) (b)			**98,3**	**100,1**	**99,4**	**98,4**	**100,9**	**101,4**

(a) Steenbakkerijen, fabricage van cementagglomeraten, wasserijen, chemische bedrijven.
(b) Voor de loonovereenkomsten wordt de omrekening gedaan op basis 418,8 (1936/1938=100) = 100,0 (1953=100).

Bronnen : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.
Ministerie van Economische Zaken.
Nationale Bank van België.

Officiële indexcijfers van het normaal uurloon, van de nettoverdienste en van de kostprijs van het loon in 1954 en 1955
(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	MANNEN						VROUWEN					
	Gemiddeld normaal loon voor volwassenen		Gemiddelde netto-verdienste		Werkelijke kostprijs van het loon		Gemiddeld normaal loon voor volwassenen		Gemiddelde netto-verdienste		Werkelijke kostprijs van het loon	
	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955
Steenbakkerijen (a)	104,5	105,9	104,1	105,2	104,7	106,7	..	..	107,5	107,5	108,4	107,6
Groeven	102,0	105,9	102,4	105,8	103,2	107,6	..	..	..	..	..	..
Ceramische nijverheid	101,6	104,5	101,4	104,6	102,0	106,1	102,2	103,8	99,8	103,0	100,4	103,3
Cementfabrieken	100,9	107,1	101,6	120,6	102,0	108,2	..	..	..	..	..	..
Papier- en kartonnijverheid	105,0	109,7	106,0	111,1	106,6	112,6	103,2	105,4	103,9	108,9	104,7	109,3
w. o. : fabricage van papierdeeg, papier en karton	105,6	111,8	107,9	114,5	108,4	115,6	109,3	115,2	111,6	118,6	112,6	118,5
verwerking van papier en karton	103,8	106,1	103,9	108,1	104,5	110,0	103,8	104,1	101,3	105,8	102,1	106,5
Huiden- en ledernijverheid	102,2	104,3	102,1	103,8	102,8	105,6	102,7	105,4	103,2	108,4	104,3	109,0
w. o. : leerlooierijen	100,9	102,3	100,3	99,7	101,1	101,6	..	..	..	..	..	..
fabricage van schoenen en pantoffels	102,4	104,7	102,3	105,0	103,0	106,8	102,6	105,3	103,0	109,0	104,2	109,6
Zagen en verdelen van hout	101,3	106,0	102,0	106,3	102,6	107,7	..	..	..	..	..	..
IJzer- en staalnijverheid	100,9	105,2	100,8	104,4	101,8	105,4	..	..	..	..	..	..
Wegvervoer	102,0	104,5	102,3	104,5	102,8	105,8	..	..	..	..	..	..

(a) Gemiddelde uitsluitend van het 2e en het 3e kwartaal.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Officiële indexcijfers van het normaal uurloon in 1954 en 1955 naar de graad van vakbekwaamheid en de leeftijd
(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	MANNEN								VROUWEN							
	Volwassenen						Minderjarigen		Volwassenen						Minderjarigen	
	ongeschoolde niet gespecialiseerde arbeiders		gespecialiseerde arbeiders		geschoolde arbeiders				ongeschoolde niet gespecialiseerde arbeidsters		gespecialiseerde arbeidsters		geschoolde arbeidsters			
	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955
Steenbakkerijen (a)	104,9	107,0	104,9	105,3	103,6	105,3	..	..	..	..	106,7	104,0	..	..	..	..
Groeven	101,8	105,2	101,8	106,6	102,2	106,0	102,0	109,8	..	..	..	..	..	..	..	..
Ceramische nijverheid	101,7	105,3	102,3	104,3	100,7	104,0	104,2	111,4	102,9	105,1	100,9	103,0	101,7	103,2	100,8	103,2
Cementfabrieken	101,5	108,2	100,1	105,8	101,1	107,3	106,1	107,1	..	..	..	..	..	..	..	..
Papier- en kartonnijverheid	105,1	110,1	105,3	109,7	104,6	109,2	105,2	111,2	103,0	105,4	103,9	107,3	102,6	103,4	105,2	108,7
w. o. : fabricage van papierdeeg, papier en karton	105,4	111,3	105,9	111,9	105,6	111,9	106,5	114,2	107,7	112,8	110,9	115,9	..	..	109,3	112,8
verwerking van papier en karton	103,6	106,8	104,6	106,9	103,3	104,9	101,0	108,1	101,9	103,6	102,2	104,9	102,7	103,7	103,6	107,9
Huiden- en ledernijverheid	102,2	104,7	102,2	104,1	102,2	104,2	104,7	109,7	102,3	104,8	102,5	105,4	103,3	106,2	105,6	109,8
w. o. : leerlooierijen	100,9	102,3	100,8	101,8	100,9	102,8	105,9	104,3	..	..	..	..	..	..	..	..
fabricage van schoenen en pantoffels	102,9	105,8	102,1	104,2	102,3	104,2	104,9	113,5	102,3	104,8	102,2	105,3	103,2	105,9	105,1	108,7
Zagen en verdelen van hout	101,3	106,2	100,8	105,1	101,8	106,7	105,7	113,4	..	..	..	..	..	..	..	..
IJzer- en staalnijverheid	101,1	105,2	100,4	105,4	101,1	103,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Wegvervoer	101,6	102,0	102,0	107,5	102,4	104,5	98,9	102,4	..	..	..	..	..	..	..	..

(a) Gemiddelde uitsluitend van het 2e en het 3e kwartaal.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De geringere stijging van het loonindexcijfer der Nationale Bank ten opzichte van het indexcijfer der regelingslonen kan als volgt worden verklaard. Laatstgenoemd indexcijfer geeft de evolutie weer van het minimumloon voor de onderscheidene hoofdcategorieën van arbeiders in de bedrijfstakken die van de belangrijkste paritaire comités afhangen en, onder meer, de wijzigingen die uit de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen voortvloeien. Aangezien vele ondernemingen in feite reeds tenminste 20,— F per uur betaalden vóór dit minimum overeengekomen werd, is de werkelijke loonsverhoging geringer geweest dan uit de evolutie van het indexcijfer der regelingslonen blijkt. Dit is nog des te meer het geval daar de steekproeven van de Nationale Bank over het algemeen het loonpeil van belangrijker ondernemingen, die gewoonlijk hogere bezoldigingen uitkeren, opmeten. Trouwens, de aanpassing der regelingslonen volgt gewoonlijk met vertraging, doch tevens met plotse wijzigingen, de geleidelijk gegroeide werkelijke toestand in de meerderheid der bedrijven, die aldus bekrachtigd en aan allen opgelegd wordt.

Uit de ontleding der afgesloten loonsovereenkomsten en uit de loonindexcijfers, en wel onder meer uit de officiële partiële indexcijfers, komt over het algemeen ook een nieuwe nivellering der basislonen en der effectieve bezoldigingen naar voren tussen de verschillende bedrijfstakken en streken en de graad van geschooldheid, leeftijd (1) en kunne.

De werkelijke weerslag van de verhoging van het basisloon is immers belangrijker in de industrieën waar tot nog toe lagere lonen werden uitbetaald en wel o.m. in de verbruiksgoederenindustrieën en in het bouwbedrijf, en in de mindergeïndustrialiseerde gebieden, nl. vooral het grootste gedeelte van Vlaanderen en de Ardennen.

De nivellering binnen de ondernemingen werd eveneens door die verhoging der basislonen in de hand gewerkt. Op de Nationale Arbeidsconferentie werd immers bepaald dat die verhoging van het basisloon voor volwassen mannelijke ongeschoolde arbeiders en de basisbezoldiging van de overeenstemmende categorie der bedienden geen algemeen optrekken der loonschaal mocht tot gevolg hebben. In feite werden de basislonen voor vrouwen en minderjarigen aan die der volwassen ongeschoolde arbeiders en bedienden aangepast, doch dit was minder het geval met de hogere bezoldigingen. Een uitzondering hierop vormden wel de bezoldigingen der hogere categorieën, waar er zich een tekort aan werkkrachten voordeed.

Tevens valt het op dat de verwezenlijking van de verkorte arbeidsweek meestal vlugger werd doorgevoerd in de zogenaamde kleinere bedrijfstakken dan in de basissectoren. Voor de mijnen, de metaalnijverheid en de stikstofbindingsbedrijven werden immers de toepassingsmodaliteiten van de in beginsel aanvaarde sociale verwezenlijking aan een college van drie onafhankelijke experten voorgelegd, zodat pas in 1956 met de uitvoering hiervan werd begonnen. In de meeste kleinere sectoren werd daarentegen reeds einde 1955 de verkorte arbeidsweek doorgevoerd.

Internationaal gezien blijkt de jongste loonevolutie de tendentie der jongste jaren ten gunste van de concurrentiekracht der Belgische nijverheid niet te hebben

(1) De sterke stijging van de lonen der minderjarige arbeiders vloeit evenwel ten dele uit hun hogere gemiddelde leeftijd voort.

aangetast, daar in de meeste nabuurlanden de lonen opnieuw meer zijn gestegen dan in België. Niettemin blijven, ten aanzien van Nederland en Italië, de Belgische lonen nog zeer hoog.

§ 3. — SOCIALE LASTEN EN UITKERINGEN

1. — *Stelsel voor zelfstandige arbeiders.*

Het stelsel dat door de wet van 11 maart 1954 (1) als overgangsmaatregel werd in het leven geroepen, nam een einde bij het verstrijken van het dienstjaar 1955. Om ten bate van de zelfstandige arbeiders een pensioen te voorzien, binnen het raam van een verplicht stelsel, waarbij de individuele kapitalisatie en de omslag gekoppeld worden, werd een wetsontwerp (2) ingediend. Het doel hiervan is aan de belanghebbenden een pensioen te bezorgen dat 18.000 F voor de mannen, 12.000 F voor de verzekerde vrouwen en 9.000 F voor de weduwen kan bedragen.

De lasten van deze pensioensector voor het jaar 1955 werden onder meer verzwaard door de overdracht van de lasten betreffende de gemengde loopbanen, die krachtens de wet van 29 december 1953 (3) gedragen werden door het stelsel der arbeiderspensioenen. De Staatstussenkomst is op 900 miljoen frank gebracht.

2. — *Speciale stelsels voor mijnwerkers en voor zeelieden.*

De patronale bijdrage voor het aanvullend verlof der mijnwerkers werd voor het jaar 1955 van 4 tot 0,5 % en voor 1956 tot 1,5 % verlaagd (4); dit geschiedde ter compensatie van de loonsverhogingen en het tekort aan inkomsten dat hieruit voortvloeide werd aangevuld door een tussenkomst van de Staat.

Er valt niets aan te stippen inzake het stelsel der zeelieden.

3. — *Algemeen stelsel voor arbeiders en bedienden.*

a) *Maatschappelijke uitkeringen.*

De supplementaire toelage voor de moeder aan de haard, in 1954 tijdelijk toegekend, werd begin 1955 niet hernieuwd (5); zoals hierboven aangehaald, werd zij nochtans terug ingevoerd voor een periode van drie maanden, in afwachting van de hervorming van het stelsel der gezinstoelagen dat ter studie ligt.

De nieuwe wet (6) betreffende de arbeiderspensioenen maakt deel uit van een reeks maatregelen,die de pensioensector in zijn geheel ten goede komen,vermits, benevens de wet tot perekwatie van de pensioenen van het Staatspersoneel (7), wetsontwerpen ingediend werden voor de verplichte pensioenverzekering der

(1) *Belgisch Staatsblad* van 19 maart 1954.

(2) *Parl. Bescheid,* Kamer der Volksvertegenwoordigers, zittijd 1954-1955, nr 281, 12 mei 1955. Wet van 30 juni 1956 *(Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1956).

(3) *Belgisch Staatsblad* van 31 december 1953.

(4) Koninklijk besluit van 5 april 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 6 mei 1955).

(5) De schalen voor de werklozensteun werden in overeenstemming hiermee aangepast (koninklijk besluit van 8 februari 1955, *Belgisch Staatsblad* van 19 februari 1955).

(6) Wet van 21 mei 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 19 juni 1955).

(7) Wet van 2 augustus 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 14 augustus 1955).

zelfstandige arbeiders en voor de verbetering van sommige categorieën oorlogspensioenen (1); de hervorming van het stelsel voor de bedienden (2) en van dat voor de mijnwerkers werd ter studie genomen. De arbeiderspensioenen bedragen, volgens het definitief stelsel en voor een volledige loopbaan, 75 of 60 % van het gemiddeld loon, naargelang de begunstigde al dan niet gehuwd is; het overlevingspensioen beloopt 30 % van het hoogst verworven loon van de laatste drie arbeidsjaren van de echtgenoot (3). Onder de uitvoeringsmodaliteiten van de wet, dienen vooral deze genoteerd te worden welke beogen op evenredige wijze de rechten te bepalen, inzake gemengde loopbaan, der bedienden (7) en der begunstigden van het aanvullend ouderdomspensioen na onderzoek nopens de inkomsten (8), alsook deze tot het vaststellen van de rechten der begunstigden van vreemde nationaliteit op 80 % van dezelfde prestaties (6), onverminderd de beschikkingen van de internationale overeenkomsten inzake maatschappelijke zekerheid.

Alhoewel de syndicale en patroonsafgevaardigden, ingevolge de moeilijkheden opgerezen ten gevolge van het besluit van december 1954 (7) en de besprekingen door de Regering ingezet in maart, tot een akkoord geraakt waren omtrent de fundamentele principes inzake het beheer van de sector van de verzekering tegen ziekte en invaliditeit, heeft het verloop van de toestand niet tot definitieve en volledige resultaten geleid. De fundamentele wijzigingen, door het koninklijk besluit van 22 september 1955 (8) ingevoerd, hebben nieuwe moeilijkheden verwekt en de beschikkingen ervan werden geschorst. Dit besluit voorziet onder meer nieuwe controlemaatregelen en het stelsel van de betalende derde voor de kapitalisatiekosten en voor de honoraria van de dokters en de hulpkrachten van de geneeskunde, naar het voorbeeld van het stelsel dat voor de farmaceutische produkten van kracht is; de bijdrage van de verzekerde wordt op een bepaald percentage van de uitgave vastgesteld. Nochtans werden aan voornoemd besluit verschillende aanpassingen aangebracht, onder meer : het inrichten van de Nationale Invaliditeitskas — die, mits een overdracht van 10 % van de inkomsten, de aan de invaliden vanaf de zevende maand van werkonbekwaamheid verleende toelage te haren laste neemt —, het bepalen van een minimum voor deze toelagen op 94 F of 64 F en de koppeling ervan aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, de vermindering van de bijdragen door de invaliden en gepensioneerden betaald volgens het aantal bijdragebons afgeleverd vóór hun werkonderbreking, het ten laste nemen door de Staat van de bijdragen voor de onder de wapens geroepen militairen met gezinslast, alsmede die van de vroegere werklozen ingedeeld bij de categorie van het huispersoneel.

De reglementering van de werkloosheid heeft in verband met de veralgemening

(1) *Parl. Bescheid,* Kamer der Volksvertegenwoordigers, zittijd 1955-1956, 13 december 1955, nr 402-1; dit ontwerp is de wet van 30 maart 1956 geworden *(Belgisch Staatsblad* van 19 april 1956).

(2) Een wetsontwerp werd in mei 1956 ingediend *(Parl. Bescheid,* Senaat, zittijd 1955-1956, nr 156, 20 april 1956).

(3) Een meer uitgebreide uiteenzetting werd gegeven in de *Belgische Economie in* 1954, op. cit., blz. 294.

(4) Koninklijk besluit van 8 augustus 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 29-30 augustus 1955, blz. 5249).

(5) Koninklijk besluit van 8 augustus 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 29-30 augustus 1955, blz. 5252).

(6) Koninklijk besluit van 19 december 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 26-27-28 december 1955).

(7) Koninklijk besluit van 14 december 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 17 december 1954).

(8) *Belgisch Staatsblad* van 25-26-27 september 1955.

van de verkorte arbeidsweek (1) enkele aanpassingen ondergaan, inzake de uitkering voor een betaalde feestdag (2), de inrichting van cursussen voor werkloze vrouwen en de correlatieve opheffing van verschillende beperkingen betreffende de uitkeringen toegekend aan werkloze vrouwen (3), het bewaren van de hoedanigheid van gewone loonarbeider voor de werkloze die, door toedoen van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid, huishoudelijke arbeid verricht (4), de bevoegdheidsbeperkingen van het officieel betalingsorganisme voor werkloosheidsuitkeringen (3), de nieuwe soms meer en soms min beperkende beschikkingen betreffende de werklozen die een bijberoep uitoefenen of die met een zelfstandige arbeider samenwonen (5).

De beschikkingen betreffende het verlof werden slechts licht gewijzigd, namelijk inzake toekenningsvoorwaarden van het gezinsverlofgeld (6). De grenzen der leeftijdsgroepen voor het anciënniteitsverlof werden opnieuw bepaald (7). De wetgeving inzake feestdagen werd toegepast op de bedienden, wat het toekennen van een compensatiedag oplegt indien de feestdag op een zondag valt (8).

b) *Bijdragen.*

De patronale bijdrage en de arbeidersbijdrage voor pensioenvorming werden, overeenkomstig de bestaande wet, van 4 op 4,25 % gebracht.

Ten einde de inkomsten van de verzekering tegen ziekte en invaliditeit te verhogen werd, met ingang van 1 juli 1955, de patronale bijdrage voor de maatschappelijke zekerheid met 1 % vermeerderd (9). Tegelijkertijd werd inzake afhoudingen voor de maatschappelijke zekerheid de hoogtegrens van 5.000 F aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen gekoppeld; dat maximum zal met 5 % dienen verhoogd indien het indexcijfer 440 bereikt.

De van kracht zijnde gebruikelijke tarieven voor loontrekkenden werden toepasselijk gemaakt voor de werklieden die door een aanwervingscontract aan de binnenscheepvaart verbonden zijn (10) in vervanging van de schalen voordien berekend op grond van de tonnenmaat der schepen.

De bijdrage voor bestaanszekerheid der arbeiders van het bouwbedrijf werd teruggebracht op 2 en 0,50 % volgens de aard der werkzaamheden gedurende het dienstjaar 1955/1956, na voordien herleid geweest te zijn tot 1 en 0,25% (11).

---

(1) Koninklijk besluit van 21 november 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 24 november 1955).

(2) Koninklijk besluit van 10 november 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 24 november 1955).

(3) Koninklijk besluit van 1 juli 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 3 juli 1955) en ministerieel besluit van 18 november 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 24 november 1955).

(4) Koninklijk besluit van 26 september 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 30 september 1955).

(5) Ministerieel besluit van 14 februari 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 18 maart 1955).

(6) Koninklijk besluit van 10 mei 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 15 mei 1955).

(7) Koninklijk besluit van 3 juni 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 3 september 1955).

(8) Wet van 27 juli 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 6 augustus 1955).

(9) Wet van 14 juli 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 7 augustus 1955).

(10) Koninklijk besluit van 24 februari 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 28 februari-1 maart 1955).

(11) Ministerieel besluit van 10 juni 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1955).

4. — *Andere stelsels.*

De maximumbedragen der inkomsten voor toekenning van bijzondere toelagen aan door arbeidsongevallen getroffenen, werden verhoogd (1).

De toelagen aan verminkten werden verhoogd en gekoppeld aan het indexcijfer 440 der kleinhandelsprijzen; volgens de graad van ongeschiktheid zullen zij 134, 146, 165 of 177 F per procent blijvende ongeschiktheid bedragen, en 5.000 F wanneer ze hulp van derden behoeven (2).

5. — *Lasten en geldmiddelen in het stelsel voor werknemers.*

a) *Incidentie van de sociale lasten.*

Uitgedrukt in percentages van de onbegrensde brutobezoldigingen, bedragen, vanaf 1 juli 1955, de sociale lasten door de ondernemingen gedragen en betrekking hebbend op de maatschappelijke zekerheid, het verlof, het klein verlet, de betaalde feestdagen en de werkongevallen, gemiddeld 30 % van het loon en 23 % van de wedde. De werknemers komen in de financiering van de maatschappelijke zekerheid tussen in verhouding tot hun bezoldiging begrensd tot 5.000 F per maand, naar rata van 8,75 % voor de loonarbeiders en 8 % voor de bedienden.

b) *Herkomst en verdeling der geldmiddelen.*

De verhoging van de bijdragen, samen met de vermeerdering van de loonsom, hebben een toeneming van de geldmiddelen voor de maatschappelijke zekerheid herkomstig van de werkgevers en de werknemers veroorzaakt; deze bedroegen ongeveer 27.450 miljoen frank, tegen 25.350 miljoen in 1954. Daarentegen, liepen

Verdeling van de geldmiddelen der maatschappelijke zekerheid onder de uitkerende organismen (a)

(miljoenen franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1954	1955	
		Totaal	Waaronder Staatstussenkomst
Ouderdoms- en overlevingspensioenen; invaliditeit (mijnwerkers) ...	11.207	11.925	3.292
Gezinsvergoedingen	6.703	7.059	600
Ziekte, invaliditeit (b)	6.390	7.096	1.352
Werkloosheid (c)	6.484	5.706	3.861
Verlof	4.550	4.987	27

Bronnen : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
Nationaal Fonds voor Mijnwerkerspensioenen.
Hulp- en Voorzorgskas voor Zeelieden.

(a) Bovenstaande verdeling betreft de geldmiddelen die verschaft werden door de innende organismen en door de Staatstussenkomst. Deze bedragen stemmen niet noodzakelijk overeen met de uitgaven van de uitkerende organismen der maatschappelijke zekerheid.
(b) Exclusief de sector invaliditeit voor de mijnwerkers.
(c) Inclusief de bestaanszekerheidsvergoedingen voor de bouwvakarbeiders en de zeelieden.

(1) Ministerieel besluit van 16 maart 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 31 maart 1955).
(2) Koninklijk besluit van 28 februari 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 6 maart 1955).

de budgettaire tussenkomsten met ongeveer 9.100 miljoen frank terug, dank zij de opslorping van de werkloosheid. Nochtans hebben de door de Schatkist of door andere maatschappelijke zekerheidsorganismen verleende voorschotten aan het Rijksfonds voor Verzekering tegen Ziekte en Invaliditeit, de onmiddellijke geldmiddelen van het gezamenlijke stelsel met ongeveer 800 miljoen frank doen toenemen.

6. — *Internationale wetgeving.*

Enkele nieuwe ontwerpen werden opgemaakt, namelijk met het oog op overeenkomsten in verband met de maatschappelijke zekerheid tussen België en het Verenigd Koninkrijk en tussen België en San Marino, alsook om de toepassingsmodaliteiten van de overeenkomst met Joegoslavië vast te leggen.

Afdeling II. — INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN

§ 1. — ALGEMEEN OVERZICHT

In de resultaten die door de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen in 1955 werden geboekt, alsmede in de door hen betaalbaar gestelde dividenden, komt de merkelijke verbetering tot uiting die zich sedert 1954 in de industriële produktie heeft voorgedaan.

Het nettowinstsaldo steeg inderdaad van 21.777 miljoen frank tot 25.022 miljoen frank, d. i. een vermeerdering met 14,9 %, terwijl de dividenden, in vergelijking met het in 1954 uitgekeerde bedrag, met 15,9 % zijn toegenomen. Deze verbeteringen zijn des te meer van betekenis daar het aantal getelde vennootschappen, in tegenstelling met de vorige jaren, nauwelijks is vermeerderd en derhalve slechts een zeer geringe invloed op de evolutie van de resultaten heeft uitgeoefend.

Ten slotte was naar absolute waarde, het nettowinstsaldo voor de eerste maal hoger dan het bedrag van 1952, dat dank zij de vorige hoogconjunctuurfase kon worden bereikt. Wanneer men echter de absolute waarde van dit saldo en van de dividenden stelt tegenover de eigen middelen, blijven de bekomen coëfficiënten voor 1955 beneden die voor 1952. Niettemin, is de achteruitgang die zich in 1953 en 1954 heeft voorgedaan ditmaal in een stijging omgeslagen die voor het nettowinstsaldo zelfs vrij opmerkelijk is. Voor de dividenden blijkt dat de coëfficiënten, berekend volgens hetzelfde criterium, slechts beperkte schommelingen hebben ondergaan. In dit opzicht schijnt te worden bevestigd dat de politiek inzake het betaalbaar stellen van dividenden niet alleen wordt bezield door de resultaten van het boekjaar waarop die uitkeringen worden aangerekend, maar eveneens door de winstvooruitzichten van het volgende boekjaar, dat vaak reeds ver gevorderd is wanneer de algemene vergadering der aandeelhouders over de winstverdeling moet beslissen. Deze interpretatie kan het verschil verklaren tussen de vermeerderingscoëfficiënt der winsten en de hogere coëfficiënt der uitgereikte dividenden. Het is ook niet uitgesloten dat bij de inkleding der balansen, inzonderheid van de winst- en verliesrekening, met deze ontwikkeling van de conjunctuur rekening wordt gehouden, op zulke wijze dat de stijging van de winsten wordt gespreid.

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1936/1938	1950	1951	1952	1953	1954	1955	Toe- of afneming van 1954 tot 1955	
								Absolute cijfers	Percentages
Aantal getelde vennootschappen (b)	**7.594**	**11.005**	**11.634**	**12.166**	**12.846**	**13.674**	**13.798**	+ **142**	+ **1,01**
waaronder : met winst	5.748	7.547	8.912	9.325	9.071	9.615	10.054	+ 439	+ 4,57
met verlies	1.846	3.458	2.722	2.841	3.775	4.059	3.744	— 315	— 7,76
Eigen middelen	**63.952**	**182.915**	**191.632**	**207.010**	**222.482**	**235.481**	**246.179**	+ **10.698**	+ **4,54**
waaronder : gestort kapitaal	46.397	97.543	107.172	118.067	136.280	142.465	147.912	+ 5.447	+ 3,82
reserves	17.555	85.372	84.460	88.943	86.202	93.016	98.267	+ 5.251	+ 5,64
Exploitatie-uitkomsten :									
Nettowinstsaldo	**4.537**	**12.422**	**19.043**	**23.699**	**21.488**	**21.777**	**25.022**	+ **3.245**	+ **14,9**
Winst	5.228	13.808	20.038	24.731	23.577	23.742	26.831	+ 3.089	+ 13,0
Verlies	691	1.386	995	1.032	2.089	1.965	1.809	— 156	— 7,9
Betaalbaar gestelde brutodividenden	**3.651**	**8.433**	**10.799**	**12.991**	**13.130**	**13.369**	**15.492**	+ **2.123**	+ **15,9**
Percentage t.o.v. de eigen middelen :									
Nettowinstsaldo	7,1	6,8	9,9	11,4	9,7	9,2	10,2		
Betaalbaar gestelde dividenden	5,7	4,6	5,6	6,3	5,9	5,7	5,9		
Obligatieschuld	9.297	22.926	25.832	30.108	32.271	37.584	42.395	+ 4.811	+ 12,8
Bruto-interest op obligaties	476	977	1.216	1.259	1.493	1.627	1.884	+ 257	+ 15,3

(a) De statistiek voor 1936/1938 is niet helemaal op dezelfde basis opgemaakt als die voor de volgende jaren. Bovendien, benevens de progressieve verhoging der vennootschappen, is het percentage der vennootschappen die werkelijk hun balans bekendmaken, veranderlijk.
(b) Eenheden

Bronnen : Nationale Bank van België (jaren 1936/1938).
Nationaal Instituut voor de Statistiek (jaren 1950 en volgende).

Men komt tot dergelijke overwegingen wanneer men vaststelt dat de in 1955 geboekte resultaten vooral betrekking hebben op verrichtingen die nog in het jaar 1954 werden gedaan, tijdens hetwelk de hervatting van de economische bedrijvigheid slechts over enkele maanden liep en nog niet de omvang had die in 1955 werd bereikt.

De absolute waarde van de resultaten en dividenden der vennootschappen, waarvan hierboven sprake, brengt wel enige verwarring in het beeld dat men krijgt over het verloop van die bedragen binnen niet al te lange tijd. Dit verloop wordt immers niet alleen beïnvloed door de voortdurende stijging van het aantal getelde vennootschappen, maar ook door de verschillende en enigszins regelmatiger evolutie van de resultaten der Kongolese vennootschappen. Men stelt bij voorbeeld vast dat zowel het nettowinstsaldo als de dividenden van de vennootschappen waarvan de bedrijfszetel in België is gevestigd, sterker door de ontwikkeling van de conjunctuur worden beïnvloed dan de Kongolese vennootschappen.

In deze volstrekte waarde zijn bovendien dubbele posten begrepen, die niet kunnen worden uitgeschakeld naarmate de holdings en handelsvennootschappen met een vrij belangrijke effectenportefeuille worden geteld; hun resultaten bestaan immers uit de door de dochtervennootschappen uitgekeerde dividenden, die reeds een eerste maal in de andere bedrijfstakken werden opgetekend. Deze dubbele boekingen kunnen 2,5 tot 3 miljard frank bedragen van de resultaten der vennootschappen met bedrijfszetel in België (1).

Iedereen weet ten slotte dat de gepubliceerde resultaten over het algemeen onderschat worden gelet op de fiscale opvatting betreffende de gemaakte winsten.

§ 2. — RESULTATEN VAN DE VENNOOTSCHAPPEN VOLGENS DE PLAATS VAN HUN BEDRIJFSZETEL

1. — *Vennootschappen met bedrijfszetel in België.*

Alhoewel het in 1955 met 16,6 % toenam ten opzichte van 1954, bereikte het nettowinstsaldo (2) van de vennootschappen met bedrijfszetel in België nog niet het in 1952 geboekte bedrag, al zijn de eigen actiemiddelen intussen met 12,8 % gestegen.

Voor de winstmakende vennootschappen bedroegen deze middelen 17.487 miljoen frank, tegen 15.492 miljoen in 1954, terwijl het vroegere maximum (17.174 miljoen frank) in 1952 werd aangetekend; voor dezelfde jaren beliepen de dividenden respectievelijk 9.930 miljoen, 8.452 miljoen en 9.161 miljoen frank. In vergelijking met 1954, wijzen de dividenden van de in België exploiterende vennootschappen dus op een verhoging van ongeveer 17,4 %, terwijl zij sedert 1952, naar absolute

(1) Deze opmerking krijgt pas haar volledige betekenis wanneer men bedenkt dat het streven van de holdings om een gedeelte van hun portefeuilles af te staan, aanzienlijk wordt gehinderd door de belastingbepalingen, waarbij de bij de overdracht van participaties geboekte meerwaarden worden belast. De winsten van deze holdings bestaan dus voor het grootste gedeelte nog slechts uit de geïnde dividenden afkomstig uit de dochtervennootschappen.

(2) Het nettowinstsaldo is het verschil tussen de winsten van de vennootschappen die gunstige resultaten hebben geboekt en de verliezen van die welke ongunstige resultaten hebben geboekt.

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Met hoofdbedrijf																	
	In België						In Belgisch-Kongo						In het buitenland					
	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Aantal getelde vennootschappen (a)	10.665	11.277	11.757	12.396	13.186	13.309	256	276	331	370	401	443	84	81	78	80	87	86
waaronder : met winst	7.278	8.608	8.988	8.711	9.223	9.668	208	241	277	302	326	348	61	63	61	58	66	66
met verlies	3.387	2.669	2.769	3.685	3.963	3.641	48	35	54	68	75	95	23	18	17	22	21	20
Eigen middelen	157.003	163.136	172.692	183.067	190.019	194.797	20.681	21.652	27.447	31.937	36.591	42.622	5.232	6.843	6.872	7.479	8.872	9.660
waaronder : gestort kapitaal	81.983	89.203	95.974	109.464	113.167	116.492	12.708	14.375	18.292	22.980	25.233	27.949	2.852	3.594	3.801	3.836	4.066	4.195
reserves	75.020	73.933	76.718	73.603	76.852	78.305	7.973	7.277	9.155	8.957	11.358	14.673	2.379	3.249	3.071	3.643	4.806	5.465
Exploitatie-uitkomsten :																		
Nettowinstsaldo	9.371	13.988	16.276	13.891	13.684	15.963	2.865	4.705	6.668	6.564	7.074	7.872	185	350	755	1.033	1.019	1.259
Winst	10.620	14.755	17.174	15.721	15.492	17.487	2.904	4.746	6.732	6.768	7.198	8.106	284	538	825	1.088	1.052	1.314
Verlies	1.249	767	898	1.830	1.808	1.524	39	40	63	204	124	234	99	188	70	55	33	55
Betaalbaar gestelde brutodividenden	6.448	7.958	9.161	8.833	8.452	9.930	1.877	2.605	3.418	3.838	4.383	4.979	108	236	412	458	534	588
Obligatieschuld	22.093	24.914	28.925	30.937	36.056	40.751	557	887	1.126	1.271	1.485	1.604	276	31	57	63	43	40
Bruto-interest op obligaties	939	1.174	1.210	1.432	1.554	1.793	27	40	48	57	70	89	11	1	1	3	3	2

(a) Eenheden.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Resultaten van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen
(percentages)

OMSCHRIJVING	Met hoofdbedrijf																	
	In België						In Belgisch-Kongo						In het buitenland					
	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Verhouding aantal vennootschappen met verlies / aantal getelde vennootschappen	31,76	23,67	23,55	29,73	30,05	27,35	18,75	12,68	16,31	18,38	18,70	21,44	27,38	22,22	21,79	27,50	24,14	23,25
Verhouding nettowinstcijfer / eigen middelen	5,97	8,57	9,42	7,59	7,20	8,19	13,85	21,73	24,29	20,55	19,33	18,46	3,54	5,11	10,99	13,81	11,49	13,03
Verhouding uitgekeerde brutodividenden / eigen middelen	4,11	4,88	5,30	4,83	4,45	5,09	9,08	12,03	12,45	12,02	11,98	11,68	2,06	3,45	6,00	6,12	6,02	6,08
Verhouding uitgekeerde brutodividenden / gerealiseerde winsten	60,72	53,93	53,34	56,19	54,56	56,78	64,63	54,89	50,77	56,71	60,89	61,42	38,03	43,87	49,94	42,10	50,76	44,74
Verhouding bruto-interest op obligaties / bedrag der obligatieschulden	4,25	4,71	4,18	4,64	4,32	4,39	4,85	4,51	4,26	4,48	4,71	5,54	3,99	3,23	1,75	4,76	6,98	5,00
Verhouding bedrag der obligatieschulden / eigen middelen	14,07	15,27	16,75	16,90	18,93	20,91	2,69	4,10	4,10	3,98	4,06	3,76	5,28	0,45	0,83	0,84	0,48	0,41

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

waarde, steeds gedaald waren. In vergelijking met laatstgenoemd jaar, bereikte de toeneming van de dividenden 769 miljoen frank, bedrag dat grotendeels kan verklaard worden door een vermindering van de autofinanciering, aangezien het gedeelte van de als dividenden uitgekeerde winsten van 53,34 % in 1952 tot 56,78 % in 1955 is gestegen.

Uiteindelijk is het rendement van de eigen middelen der in België exploiterende vennootschappen, dat sinds 1952 aan het slinken was gegaan, in 1955 tamelijk verbeterd en bereikte het 5,09 %, tegen 4,45 % in 1954. Indien men echter deze rendementscoëfficiënten vergelijkt met de rentevoet van de obligaties, dan blijft het verschil onbeduidend en ongetwijfeld onvoldoende om een beslissende invloed uit te oefenen op de keuze van de investeringswijze der geldbeleggers. De betrekkelijke geringheid van het rendementspercentage der in België exploiterende vennootschappen wordt trouwens bevestigd door een vergelijking met de in Belgisch-Kongo en in het buitenland exploiterende vennootschappen. Dat is een van de redenen waarom de in België beschikbare kapitalen soms bij voorkeur een meer renderende belegging in het buitenland zoeken.

In dit verband biedt het grotere aandeel der winsten dat in de vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland naar de reserve wordt overgeboekt o. m. een vastere waarborg dan in België voor de stabiliteit van het dividend en oefent dit bijgevolg een bijzondere aantrekkingskracht uit op de Belgische geldbeleggers.

2. — *Vennootschappen met bedrijfszetel in Belgisch-Kongo.*

Uitgedrukt naar rata van de eigen actiemiddelen liepen het nettowinstsaldo en de dividenden van de vennootschappen met bedrijvigheid in Belgisch-Kongo, in vergelijking met het voorafgaande jaar, nog terug, al blijven zij steeds op een peil dat tweemaal hoger ligt dan dezelfde coëfficiënt van de vennootschappen met bedrijfszetel in België.

De sedert 1952 aanhoudende tendens om minder winsten ter aanvulling van de reserves te besteden, bleef in 1955 bestaan, maar dan in minder sterke mate. Deze tendens draagt er echter enigszins toe bij, de weerslag op de betalingsbalans van Belgisch-Kongo van de overdrachten van inkomsten die in deze gebiedsdelen geïnvesteerde kapitalen moeten renderend maken te versterken. Zo komt het dat de winsten, geboekt door de winstmakende vennootschappen sedertdien met 20,4 % zijn toegenomen, terwijl de betaalbaar gestelde dividenden intussen met 45,7 % zijn vermeerderd.

Van 1954 tot 1955 steeg het nettowinstsaldo van de in Belgisch-Kongo exploiterende vennootschappen van 7.074 miljoen frank tot 7.872 miljoen frank, en de betaalbaar gestelde dividenden van 4.383 miljoen tot 4.979 miljoen frank.

3. — *Vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland.*

De buitengewone ontwikkeling van de naar Belgisch recht opgerichte vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland kan worden samengevat in de opmerkelijke stijging van hun nettowinstsaldo, dat in 1955 meer dan 8 maal hoger ligt dan in 1950. Deze ontwikkeling valt des te meer op, daar het aantal getelde vennoot-

schappen tijdens deze periode bijna ongewijzigd bleef; de eigen middelen namen echter met 84 % toe, te weten van 5.232 miljoen frank tot 9.660 miljoen frank. Deze vermeerdering met 4.428 miljoen frank is des te merkwaardiger, wanneer men bedenkt dat zij voor 3.086 miljoen frank, zegge ongeveer 70 %, bestaat uit naar de reserve overgeboekte middelen. Van hun kant, beliepen de betaalbaar gestelde dividenden meer dan 5 maal zoveel als in 1950.

In vergelijking met 1954 steeg het nettowinstsaldo met 23,5 % en bereikte aldus 1.259 miljoen frank, terwijl de betaalbaar gestelde dividenden met 12 % aangroeiden en een bedrag van 588 miljoen frank bereikten.

§ 3. — RESULTATEN VAN DE VENNOOTSCHAPPEN MET BEDRIJFSZETEL IN BELGIË, VOLGENS DE AARD VAN HUN BEDRIJVIGHEID

De tabellen die het voorgaande jaar voor de eerste maal werden opgemaakt, werden behouden om de verdeling van de resultaten tussen de verschillende bedrijfstakken van de Belgische nijverheid voor te stellen. De gegevens werden echter aangevuld door voor ieder van de jaren 1949 tot 1955 en per bedrijfstak het aandeel der batige saldi te berekenen dat in de vorm van dividenden werd uitgekeerd.

De bedrijfstakken die het meest door de conjunctuurontwikkeling worden beïnvloed zijn natuurlijk die waarvan het nettowinstsaldo in 1955 tegenover 1954 het meest verbeterd is. Dit saldo steeg van 607 miljoen tot 1.089 miljoen frank in de ijzerindustrie, van 759 miljoen tot 1.038 miljoen frank in de industrie der non-ferro metalen en van 836 miljoen tot 1.206 miljoen frank in de scheikundige nijverheid. De evolutie van het nettowinstsaldo van de textielindustrie wijst eveneens op een duidelijke verbetering : het steeg van 289 miljoen tot 496 miljoen frank, maar blijft nog ver beneden de in 1951 en 1952 geboekte bedragen en beneden die van de hogervermelde bedrijfstakken, waarvan de eigen actiemiddelen nochtans minder aanzienlijk zijn. In deze opwaartse beweging schijnt de steenkolennijverheid minder begunstigd geweest te zijn, terwijl het nettowinstsaldo van de metaalverwerkende nijverheid zich met moeite heeft weten te handhaven. De ontwikkeling van dit saldo schijnt er echter op te wijzen dat laatstgenoemde sector slechts laat op de impulsen van de conjunctuur reageert.

Ook de beschutte bedrijfstakken, zoals die der elektriciteit en der voedingsmiddelen, haalden, maar dan in mindere mate, voordeel uit de expansiebeweging. De verzekeringen en de ondernemingen voor financiële en immobiliënverrichtingen werden eveneens begunstigd. Het nettowinstsaldo van de banken liep naar absolute waarde achteruit. Dit neemt echter niet weg dat de in deze branche betaalbaar gestelde dividenden gestegen zijn. In dit opzicht kan de politiek die ertoe strekt de winsten naar de reserves over te boeken trouwens van jaar tot jaar verschillen en invloed uitoefenen op het parallelisme van de respectieve ontwikkeling der dividenden en der geboekte winsten.

Om deze politiek op lange termijn te beoordelen, leek het dan ook interessant, over de periode 1949-1955 te berekenen welk gedeelte van de resultaten der met winst werkende vennootschappen in de vorm van dividenden werd uitgekeerd. Daaruit blijkt dat deze vennootschappen gedurende deze tijdspanne slechts 54,4 %

Evolutie van de nettowinstsaldi

Vennootschappen welke hun voor-

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiële en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferro metalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Elektriciteit
Aantal getelde vennootschappen (eenheden) :														
1949	52	110	953	271	1.643	903	93	60	875	636	233	420	66	56
1954	52	121	1.287	517	2.588	1.213	108	76	1.105	750	316	546	69	54
1955	51	121	1.328	515	2.624	1.218	106	76	1.081	742	328	560	67	52
Kapitaal en reserves (miljoenen franken) :														
1949	4.317	1.021	15.380	1.927	4.432	11.815	13.977	3.773	16.470	7.529	834	11.009	2.702	14.058
1950	5.095	1.019	15.952	1.567	5.050	13.139	16.430	3.888	17.674	9.204	911	11.517	2.664	14.275
1951	5.254	1.138	16.143	2.135	5.633	14.389	16.317	4.040	17.593	9.974	944	12.513	2.643	14.256
1952	5.727	1.256	17.759	2.310	6.584	15.460	16.605	4.460	18.812	10.240	993	13.414	2.562	14.944
1953	6.100	1.358	18.837	2.495	7.364	17.148	17.389	5.166	19.724	10.659	1.183	14.200	2.588	15.174
1954	6.418	1.489	20.494	2.654	8.132	18.513	17.853	5.464	19.609	11.100	1.212	14.177	2.579	15.663
1955	6.954	1.645	21.798	2.811	8.765	19.425	16.045	5.777	19.417	11.427	1.307	14.896	2.578	16.493
Nettowinstsaldi (miljoenen franken) :														
1949	514	159	773	192	481	1.577	988	310	820	264	21	669	30	762
1950	519	178	980	192	478	1.519	511	343	586	440	25	870	43	920
1951	671	305	1.213	313	871	1.730	726	724	1.714	703	52	1.005	144	1.102
1952	844	300	1.429	277	874	1.978	1.684	933	962	627	77	1.443	101	1.243
1953	915	360	1.596	264	581	2.009	1.303	758	7	588	38	1.028	47	1.304
1954	1.021	391	1.776	282	666	1.798	607	759	289	734	72	836	157	1.456
1955	988	487	2.094	309	770	1.764	1.089	1.038	496	798	73	1.206	224	1.502
Totaal 1949-1955	**5.472**	**2.180**	**9.861**	**1.829**	**4.721**	**12.375**	**6.908**	**4.865**	**4.874**	**4.064**	**358**	**7.057**	**746**	**8.289**
Betaalbaar gestelde dividenden (miljoenen franken) :														
1949	230	89	627	105	157	850	630	210	387	169	14	361	33	654
1950	310	113	785	95	153	945	442	238	357	293	14	542	54	788
1951	380	151	932	151	263	871	541	333	608	403	18	510	105	941
1952	431	170	977	138	211	882	1.039	405	507	396	19	624	80	1.036
1953	462	192	1.127	131	195	989	798	401	247	352	20	582	52	1.115
1954	499	209	1.258	146	191	923	410	408	252	394	22	502	131	1.165
1955	535	235	1.379	142	254	1.247	653	456	291	425	22	932	168	1.164
Totaal 1949-1955	**2.847**	**1.159**	**7.085**	**908**	**1.424**	**6.707**	**4.513**	**2.451**	**2.649**	**2.432**	**129**	**4.053**	**623**	**6.863**

en van de betaalbaar gestelde dividenden

naamste bedrijfszetel in België hebben

Gas	Ledernijverheid	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverwante bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Totaal
20	167	236	445	242	286	282	67	73	81	109	38	53	43	102	135	331	9.655
21	178	296	557	299	460	424	61	92	101	120	38	50	40	162	211	519	13.186
20	172	302	548	300	480	458	55	88	109	126	40	51	40	185	218	532	13.309
2.273	1.137	3.302	5.880	785	596	1.881	12.706	724	2.278	1.256	335	799	683	228	202	697	146.855
2.336	1.142	3.465	6.136	630	593	2.065	12.660	733	2.304	1.255	340	783	898	240	209	822	157.003
2.465	1.277	3.625	6.572	654	609	2.171	12.923	773	2.352	1.255	364	776	928	272	220	920	163.136
2.556	1.314	3.655	6.678	690	651	2.481	13.123	970	2.445	1.270	372	895	988	276	225	997	172.692
2.969	1.285	3.974	6.772	717	692	2.641	13.266	1.017	2.722	1.347	387	895	977	364	234	1.073	183.067
2.733	1.217	4.039	7.907	763	736	2.832	13.195	1.052	2.884	1.360	441	657	995	398	260	1.119	190.019
2.775	1.230	4.078	7.769	779	705	3.385	12.878	1.092	3.209	1.308	454	799	1.029	449	297	1.158	194.797
83	11	123	257	— 20	48	126	382	14	170	38	28	29	16	— 4	4	93	9.073
3	— 16	149	335	10	86	116	527	35	147	42	26	19	46	7	7	75	9.371
44	71	314	320	23	75	198	852	77	229	84	21	18	55	14	11	77	13.988
214	— 14	327	560	30	82	230	1.141	61	297	96	39	37	45	18	18	93	16.276
246	— 44	81	545	32	87	259	991	40	329	84	30	12	51	31	29	91	13.891
161	— 40	191	402	33	78	338	704	70	396	88	33	2	59	47	39	76	13.684
159	— 38	335	432	25	82	273	748	89	467	87	40	35	50	45	37	94	15.963
910	**— 70**	**1.520**	**2.851**	**133**	**538**	**1.540**	**5.345**	**386**	**2.035**	**519**	**217**	**153**	**322**	**158**	**145**	**599**	**92.246**
67	14	76	203	11	19	59	317	8	102	35	12	24	13	4	5	30	5.605
86	10	98	253	14	28	70	411	16	99	34	12	19	31	8	6	21	6.448
85	20	133	236	15	32	79	682	30	140	58	13	18	34	11	6	29	7.958
92	9	137	334	19	35	103	1.007	29	189	68	14	20	29	8	7	29	9.161
153	11	84	354	18	43	112	889	22	193	66	16	15	27	14	15	26	8.833
129	5	105	299	21	35	117	723	31	229	67	18	10	29	21	15	18	8.452
129	4	145	332	19	33	124	716	36	245	70	17	20	23	15	18	17	9.930
741	**73**	**778**	**2.011**	**117**	**225**	**664**	**4.745**	**172**	**1.197**	**398**	**102**	**126**	**186**	**81**	**72**	**170**	**56.387**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Evolutie van het rendement, de

Vennootschappen welke hun voor-

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiele en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferro metalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Elektriciteit
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van kapitaal en reserves (%):														
1949	5,33	8,72	4,08	5,45	3,54	7,19	4,51	5,57	2,35	2,24	1,68	3,28	1,22	4,65
1950	6,08	11,09	4,92	6,06	3,03	7,20	2,69	6,11	2,02	3,18	1,53	4,71	2,02	5,52
1951	7,22	13,27	5,78	7,07	4,66	6,06	3,32	8,24	3,46	4,04	1,91	4,08	3,99	6,60
1952	7,53	13,54	5,50	5,97	3,20	5,70	6,26	9,09	2,69	3,87	1,91	4,65	3,11	6,93
1953	7,57	14,14	5,98	5,26	2.65	5,77	4,59	7,76	1,25	3,30	1,69	4,10	1,99	7,35
1954	7,78	14,03	6,14	5,50	2,35	4,99	2,30	7,47	1,29	3,55	1,82	3,54	5,07	7,28
1955	7,69	14,29	6,33	5,05	2,90	6,42	4,07	7,89	1,50	3,72	1,68	6,26	6,52	7,06
Obligatieschuld (miljoenen franken) :														
1949	104	—	9.179	233	215	599	2.176	149	394	422	26	862	91	3.228
1950	267	—	10.775	228	182	667	2.396	145	397	487	2	857	91	3.363
1951	526	—	12.075	350	307	914	2.397	155	467	542	53	964	91	3.652
1952	912	—	14.543	364	227	1.249	2.358	151	482	591	64	1.073	90	4.300
1953	1.241	—	14.790	368	254	1.452	2.069	150	489	696	63	1.097	104	4.589
1954	2.759	—	18.217	484	255	1.450	2.303	148	470	720	56	1.097	83	4.764
1955	3.650	—	22.083	463	333	1.590	2.221	47	511	772	67	995	190	4.529
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van de nettowinstsaldi (%) :														
1949	44,7	56,0	81,1	54,7	32,6	53,9	63,8	67,7	47,2	64,0	66,7	54,0	11,0	85,8
1950	59,7	63,5	80,1	49,5	32,0	62,2	86,5	69,4	60,9	66,6	56,0	62,3	12,6	85,7
1951	56,6	49,5	76,8	48,2	30,2	50,3	74,5	46,0	35,5	57,3	34,6	50,7	72,9	85,4
1952	51,1	56,7	68,4	49,8	24,1	44,6	61,6	43,4	52,7	63,1	24,6	43,2	79,2	83,3
1953	50,4	53,3	70,6	49,6	33,5	49,2	61,2	52,9	3528,5	59,8	52,6	56,6	11,1	85,5
1954	48,9	53,4	70,8	51,7	28,6	51,3	67,5	53,7	87,1	53,6	30,5	60,0	83,4	80,0
1955	54,1	48,2	65,8	45,9	32,9	70,6	60,0	43,9	58,6	53,2	30,1	77,3	75,0	77,4
Totaal 1949-1955	**52,03**	**53,16**	**71,85**	**49,64**	**30,16**	**54,20**	**65,33**	**50,38**	**54,35**	**59,84**	**36,03**	**57,43**	**83,51**	**82,80**

obligatieschuld en de netto-autofinanciering

naamste bedrijfszetel in België hebben

Gas	Ledernijverheid	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverwante bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Totaal
2,95	1,23	2,30	3,45	1,40	3,19	3,14	2,49	1,10	4,48	2,79	3,58	3,00	1,90	1,75	2,48	4,30	3,82
3,67	0,86	2,83	4,12	2,23	4,72	3,41	3,24	2,18	4,31	2,71	3,52	2,42	3,45	3,33	2,87	2,54	4,11
3,44	1,57	3,66	3,59	2,29	5,25	3,66	5,28	3,90	5,96	4,61	3,57	2,32	3,66	4,04	2,73	3,14	4,88
3,61	0,69	3,75	5,00	2,75	5,36	4,17	7,67	2,99	7,73	5,34	3,76	2,21	2,94	2,91	3,10	2,89	5,30
5,14	0,86	2,13	5,23	2,50	6,23	4,22	6,70	2,16	7,09	4,88	4,13	1,65	2,78	3,87	6,41	2,44	4,83
4,72	0,42	2,59	3,78	2,74	4,76	4,13	5,48	2,95	7,92	4,93	4,08	1,52	2,91	5,29	5,77	1,61	4,45
4,65	0,25	3,56	4,27	2,44	4,68	3,66	5,56	3,30	7,63	5,35	3,74	2,50	2,24	3,34	6,06	1,47	5,09
56	62	96	184	11	6	68	1.040	20	170	6	—	—	5	1	—	—	19.323
133	78	98	210	19	9	112	1.014	32	313	7	12	—	7	2	—	3	22.093
182	79	218	178	19	9	141	938	36	418	7	12	2	57	3	1	14	24.914
209	78	223	364	18	12	144	848	39	350	8	12	5	52	2	2	19	28.925
239	82	192	651	18	14	187	906	40	386	8	12	5	52	26	6	40	30.937
239	74	250	735	16	10	189	1.073	35	362	8	20	4	52	26	8	36	36.056
324	68	360	682	21	11	186	1.015	39	316	7	19	4	52	26	8	43	40.751
80,7	12,7	61,8	79,0	—	39,6	46,8	83,0	57,1	60,0	92,1	42,9	82,8	81,2	—	125,0	32,3	61,77
2.866,7	—	65,8	75,5	140,0	32,6	60,3	78,0	45,7	67,3	80,9	46,1	100,0	67,4	114,3	85,7	28,0	68.80
193,2	28,2	42,4	73,7	65,2	42,7	39,9	80,0	39,0	61,1	69,0	61,9	100,0	61,8	78,6	54,5	37,7	56,89
43,0	—	41,9	59,6	63,3	42,7	44,8	88,3	47,5	63,6	70,8	35,9	54,1	64,4	44,4	38,9	31,2	56,28
62,2	—	103,7	64,9	56,2	49,4	43,2	89,7	55,0	58,7	78,6	53,3	125,0	52,9	45,2	51,7	28,6	63,59
80,1	—	55,0	74,4	63,6	44,9	34,6	102,7	44,3	57,8	76,1	54,5	500,0	49,1	44,7	38,5	23,7	61,76
81,1	—	43,3	76,8	76,0	40,2	45,4	95,7	40,4	52,5	80,5	42,5	57,1	46,0	33,3	48,6	18,1	62,21
81,43	**—**	**51,18**	**70,53**	**87,97**	**41,82**	**43,12**	**88,77**	**44,56**	**58,82**	**76,68**	**47,00**	**82,35**	**57,76**	**51,27**	**49,65**	**28,38**	**61,12**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Winstmakende Belgische vennootschappen op aandelen (a)

Gemiddelde jaarlijkse winstsaldi en dividenden van 1949 tot 1955 der vennootschappen met bedrijfszetel in België

BEDRIJFSTAK	Gemiddelde winst (miljoenen franken)	Gemiddelde betaalbaar gestelde dividenden	
		Miljoenen franken	Percentage van de winst
Elektriciteit	1.185	980	82,8
Steenkolenmijnen	852	676	79,4
Glasnijverheid	122	89	73,2
Financiële en immobiliënvennootschappen	1.452	1.012	69,7
Groeven	83	57	68,6
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	1.017	643	63,2
Cementnijverheid en aanverwante bedrijven	296	171	57,7
Verzekeringsmaatschappijen	315	166	52,5
Scheikundige nijverheid	1.107	577	52,1
Banken	788	407	52,0
Voedingsmiddelennijverheid	670	347	51,8
Industrie der non-ferro metalen	707	349	49,5
Metaalverwerkende nijverheid	1.919	946	49,1
Ceramische nijverheid	38	18	46,7
Kleinhandel	278	129	46,4
Papiernijverheid	257	111	43,2
Kleinijverheid	58	24,5	42,4
Textielnijverheid	942	376	40,0
Groothandel	805	202	25,1
Overige bedrijfstakken	1.586	753	47,5
Totaal	**14.477**	**8.033**	**54,4**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) De aandacht zij er op gevestigd dat de zonder winst of met verlies werkende vennootschappen niet in de statistiek zijn opgenomen.

van hun winsten hebben uitgekeerd. Dit percentage is echter ruim overschreden in belangrijke bedrijfstakken, o. m. in de elektriciteitssector en de steenkolenmijnen, waar het respectievelijk 82,8 % en 79,4 % bedraagt. In de ijzer- en staalvoortbrengende nijverheid beloopt dit percentage 63,2 %, terwijl het in de industrie der non-ferro metalen, in de metaalverwerkende nijverheid en in de textielnijverheid lager ligt.

VIJFDE DEEL

Investeringen en Verbruik

HOOFDSTUK ÉÉN

INVESTERINGEN

Dank zij de werkzaamheden tot herziening van de raming der investeringen, waarvan de eerste resultaten in de uiteenzetting van het vorige jaar werden opgenomen, werd de mogelijkheid geschapen een reeks gegevens uit te werken waarvan de samenvatting voorkomt in de tabel op volgende twee bladzijden.

In bedoelde tabel komt het betrekkelijk belang tot uiting van de drie voornaamste onderverdelingen van de uitrusting van 's lands economie : de gebouwen en burgerlijke bouwwerken, de outillage met inbegrip van het transportmaterieel (behalve de autovoertuigen) en de autovoertuigen.

Deze ramingen, die weliswaar vollediger en beter aangepast zijn, maar steeds vatbaar zijn voor verbetering, worden hier van economisch standpunt uit bondig besproken.

De voorstelling zelf van deze aan herziening onderworpen gegevens, alsmede de verklaring en de commentaar betreffende de berekeningsmethodes, werden reeds behandeld in het tiende en elfde rapport betreffende het probleem der investeringen (1).

*
* *

Opmerkelijk is het verloop van de brutokapitaalvorming sinds 1950 waarvan de strekking ten opzichte van de vorige jaren een versnelling van het tempo van de burgerlijke investeringen, vooral in 1954 en 1955, doet uitschijnen. Inderdaad, de totale verhoging van deze investeringen, die nagenoeg 4 % bereiken voor de jaren 1951 en 1952, lopen op tot 5,5 % in 1953, 10 % in 1954 en 8 % in 1955.

De voornaamste aspecten van de tendenzen die bij 's lands uitrusting tot uiting komen, zijn de volgende. De particuliere sector had de bovenhand in de totale waarde van de uitbreiding der investeringen tot het jaar 1954, daar de overheidssector zijn investeringen op een nagenoeg vast peil behield met een achteruitgang zelfs voor 1952 ten opzichte van 1951. Ongetwijfeld staat deze achteruitgang

(1) *Tiende en elfde rapport betreffende het probleem der investeringen. Jaren* 1954 *en* 1955. Brussel, 1956 (Ministerie van Economische Zaken).

Investeringen ten behoeve van de economie
Landsverdediging niet inbegrepen
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949		1950		1951		1952		1953		1954		1955	
	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overhiedssector	Private sector	Overheidssector
A. *Gebouwen en burgerlijke bouwwerken :*														
1. Woonhuizen	12.720		16.170		14.560		13.860		16.800		19.350 (c)		18.400 (c)	
2. Beroepslokalen	3.650		3.400		4.075		3.600		3.900		4.300		4.500 (c)	
3. Transport en verkeerswezen		4.840		5.850		5.500		5.220		4.750		4.350		
4. Overheidsgebouwen		700		900		790		640		730		750		
5. Werken van de ondergeschikte besturen		3.230		5.040		5.450		5.040		5.160		5.930		
Totaal per sector	**16.370**	**8.770**	**19.570**	**11.790**	**18.635**	**11.740**	**17.460**	**10.900**	**20.700**	**10.640**	**23.650** (c)	**11.030**	**22.900**	**13.600** (d)
Totaal A	**25.140**		**30.450** (b)		**30.375**		**28.360**		**31.340**		**34.400**		**36.500**	
B. *Outillage :*														
1. Industriële outillage (a)	12.801		14.088		15.375		18.766		18.311		20.010		20.989	
2. Vliegtuigen			167		294		224		606		391		190	
3. Schepen en vaartuigen			1.025		1.084		927		974		1.598		1.797	
4. Landbouwmaterieel	815		964		1.289		1.263		1.185		1.210		1.555	
5. Rollend materieel voor de spoorwegen				577		697		892		1.204		652 (f)		2.144
6. Niet industrieel elektrisch materieel				1.832		2.062		2.233		2.430		2.671		3.013
7. Diversen			999		1.600		1.769		1.798		1.832		2.028	
Totaal per sector (3 en 7 niet inbegrepen) (d)			**15.219**	**2.409**	**16.958**	**2.759**	**20.253**	**3.125**	**20.102**	**3.634**	**21.611**	**3.323**	**22.734**	**5.157**
Totaal B			**19.652**		**22.401**		**26.074**		**26.508**		**28.364**		**31.716**	

Investeringen ten behoeve van de economie (vervolg)
Landsverdediging niet inbegrepen
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949		1950		1951		1952		1953		1954		1955	
	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector	Private sector	Overheidssector
C. *Autovoertuigen :*														
1. Voertuigen voor de zaken ..	1.600		2.490		1.950		2.400		2.120		2.630		2.400	
2. Personenwagens	2.000		2.500		2.750		3.000		3.300		4.100		4.600	
Totaal per sector	**3.600**	..	**4.990**	..	**4.700**	..	**5.400**	..	**5.420**	..	**6.730**	..	**7.000**	..
Totaal C	**3.600**		**4.990**		**4.700**		**5.400**		**5.420**		**6.730**		**7.000**	
Algemeen totaal per sector (B. 3 *en* 7 *niet inbegrepen*) (e)			**39.779**	**14.199**	**40.293**	**14.499**	**43.113**	**14.025**	**46.222**	**14.274**	**51.991** (c)	**14.353**	**52.634**	**18.757**
Algemeen totaal (A + B + C)			**55.092**		**54.476**		**59.834**		**63.268**		**69.744** (c)		**75.216**	
Afgerond algemeen totaal			**55.000**		**57.500**		**59.800**		**63.300**		**69.800** (c)		**75.225**	

(a) Inclusief een klein gedeelte outillage van de overheidsbedrijven.
(b) Verbeterd algemeen totaal.
(c) Herziene cijfers.
(d) Voorlopige cijfers.
(e) Het was niet mogelijk voor de cijfers van de rubrieken B. 3 en 7 het aandeel in de private en in de overheidssector te bepalen.
(f) Deze raming vertoont een abnormale afwijking ten opzichte van de door de N. M. B. S. geboekte mmobilisaties.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

in verband met de toenmalige bijzondere bewapeningsinspanningen aan iedere mogendheid opgelegd. In 1955, en zulks voor zover de voorlopige statistische gegevens betreffende de uitrusting inzake gebouwen en burgerlijke bouwwerken van de overheidsdiensten bevestigd worden, blijkt dat de particuliere sector een vast peil heeft bereikt en dat voor de overheidssector daarentegen een stijging van 30 % wordt vastgesteld.

Het aandeel in de totale waarde van de investeringen voor ieder der drie grote indelingen van uitrustingsgoederen beloopt nagenoeg 50 % voor gebouwen en burgerlijke bouwwerken, 40 % voor outillage en 10 % voor autovoertuigen. Dit laatste aandeel is opmerkelijk stabiel gedurende de zes laatste jaren, terwijl het aandeel voor gebouwen en burgerlijke bouwwerken een vermindering kende : 55 % in 1950, 53 % in 1951, 47,5 % in 1952, 49,5 % in 1953 en 1954, 48,5 in 1955, terwijl de outillage daarentegen de omvang zag vermeerderen : 36 % in 1950, 39 % in 1951, 44 % in 1952, 41 % in 1954 en 42 % in 1955, zoals in 1953.

Een ander aspect van de spreiding van de burgerlijke investeringen wordt belicht door het deel van de uitrusting dat iedere bedrijfssector van de economie voor zijn rekening neemt. Op grond van de ramingen uitgaande van de thans beschikbare gegevens wordt voor 1954 navolgend beeld bekomen :

Nijverheid (met inbegrip van de industriële utilitaire voertuigen) : 36 %; woningen : 26 %; transport en verkeerswezen (behalve voertuigen) : 14 %; lagere publiekrechtelijke besturen : 7 % (met uitsluiting van de uitgaven van de instellingen voor water-, gas- en elektriciteitsvoorziening, maar met inbegrip der uitgaven voor wegenwerken, hygiëne, gezondheidsdiensten en schoolgebouwen); autovoertuigen : 6 % (autobussen, autocars, en 50 % van de particuliere personenauto's); banken, verzekeringen, handel, hotelwezen en diverse diensten : 5,5 %; landbouw : 4,5 %; burgerlijke openbare gebouwen : 1 %.

Uit deze gegevens blijkt dat de investeringen in woningen en in de nijverheid de helft vertegenwoordigen van de globale waarde van 's lands inspanning inzake burgerlijke uitrusting en dat zij in de particuliere sector van overwegend belang zijn.

De woningbouw tijdens de laatste zes jaren, die zijn toppunt bereikte in 1950, verminderde tot het jaar 1952; de wederopleving, die in 1953 een aanvang nam, heeft de woningbouw tot een nieuw record opgevoerd in 1954; in 1955 constateert men opnieuw een lichte achteruitgang. In de sector burgerlijke bouwwerken van de overheid zou integendeel een plotselinge en toenemende bedrijvigheid te noteren zijn van 25 % voor het jaar 1955. Men kan als waarschijnlijk beschouwen, dat aangezien de particuliere en overheidssector inzake gebouwen en burgerlijke bouwwerken dezelfde werknemers tewerkstellen en dezelfde materialen verwerken, de investeringen in woningbouw, ten gevolge van de versnelde uitvoering van de openbare werken, in zekere mate geremd werden.

De uitrusting van de industrie werd geleidelijk maar voortdurend doorgezet van 1949 tot 1955, met uitzondering voor 1953 die een geringe achteruitgang kende. Volgende toenemende percentages inzake uitrusting vallen van jaar tot

jaar aan te stippen met ingang van het jaar 1950 : 9,5 %, 7 %, 17 % in 1952, een vermindering van 3 % in 1953 na de buitengewone vooruitgang van 1952, 11 % het volgende jaar en 2 % (voorlopig) in 1955.

Bij de industriële investeringen beslaat de outillage volgens de huidige ramingen (1) 81 tot 82 % in 1953 en 1954, terwijl de gebouwen 12 tot 13 % vertegenwoordigen en de voertuigen voor industrieel gebruik 6 %; het is trouwens de investeringswaarde van de outillage die het verloop van de globale investering beïnvloedt; er valt voortdurend en van jaar tot jaar een aangroei aan te stippen, die zeer snel is van 1951 tot 1952 om een stabiel peil te bereiken in 1953; vervolgens wordt voor de laatste twee jaren een nieuwe vooruitgang geboekt. De waarde van de voertuigen voor industrieel gebruik door de bedrijven aangekocht, schommelt tussen 1.200 en 1.800 miljoen frank zonder dat een algemene tendens tot stijging valt op te merken; voor de industriegebouwen schommelt de waarde tussen 2.500 en 3.200 miljoen frank zonder dat evenmin van 1949 tot 1955 een voortdurende aangroei tot uiting komt.

Het lijkt wel van belang aan te stippen dat de outillage voor omstreeks de helft afkomstig is van 's lands produktie en voor de helft van de import.

De landbouwinvesteringen hebben in 1955 nog niet het totaal recordpeil bereikt van 1951, ondanks de aanzienlijke waardeaangroei van de in het afgelopen jaar aangekochte outillage. Dit is verklaarbaar door het feit dat ingevolge de naoorlogse herstelling van de veestapel de aangroei ervan die in 1951 nog aanzienlijk was, tijdens de laatste jaren met vertraagd tempo geschiedde.

Wat de aangekochte outillage ten behoeve van de economie in haar geheel betreft, dient te worden aangestipt dat de uitrusting in rollend materieel voor de spoorwegen, na de tijdelijke vertraging van het afgelopen jaar, tijdens 1955 in aanzienlijke mate is toegenomen, zodat de waarde ervan 180 % hoger ligt dan het recordpeil in 1953.

Sinds 1952 is de waarde van de schepen en vaartuigen voortdurend in stijging.

Uit de ontleding van de verschillende indelingen der burgerlijke investeringen kan worden afgeleid dat het stijgend tempo van de investeringen tijdens het afgelopen jaar vooral is toe te schrijven aan de zeer belangrijke plaats ingenomen door de outillage bij de economische wederuitrusting van België; de particuliere en de overheidssector hebben beide hiertoe in grote mate bijgedragen.

---

(1) Waarschijnlijk is de waarde van de nijverheidsgebouwen in zekere mate onderschat; zie : *Tiende en elfde rapport betreffende het probleem der investeringen. Jaren* 1954 *en* 1955, op. cit., blz. 20.

HOOFDSTUK II

VERBRUIK

Verbruik en nationaal inkomen

OMSCHRIJVING	1954	1955
1. - Gezinsbegrotingen (in % van het bruto-inkomen)	81	80
2. - Particulier verbruik (in % van het bruto nationaal produkt).....	68	65
3. - Openbaar verbruik (in % van het bruto nationaal produkt).....	14	14

Bronnen : 1. - *Bulletin de l'Institut de Recherches économiques et sociales (Louvain)*, nº 3, mai 1956.
2 en 3. - *Revue de l'Institut de Sociologie Solvay*, 1955, nº 4.

De Commissie van het Nationaal Inkomen (1) heeft een eerste verslag ingediend, dat weliswaar geen verbruiksraming opgeeft doch niettemin toelaat de elders verkregen gegevens beter te ordenen. Deze laatste stellen een verhoging vast van het verbruik in 1955 tegenover 1954, 7 % volgens de ramingen van Professor Baudhuin en 3 % volgens de Studiegroep van het « Institut de Sociologie Solvay ». Ondanks deze uiteenlopende gegevens blijkt uit de twee reeksen dat het aandeel van het verbruik in het bruto nationaal produkt gedaald is.

Het indexcijfer der kleinhandelsprijzen bedraagt 100,8 voor 1955, tegen 101,3 in 1954 : de stijging van het verbruiksvolume bedraagt dus meer dan de stijging in waarde.

Afdeling I. — OORSPRONG EN BESTEMMING VAN DE BESCHIKBARE GOEDEREN EN VAN 'S LANDS PRODUKTIE

De jaarlijkse ramingen van de Dienst Industriële Planning en Economische Expansie bij het Ministerie van Economische Zaken, betreffende de oorsprong

(1) Opgericht door het Ministerie van Economische Zaken, bij besluit van de Regent van 18 januari 1949 *(Belgisch Staatsblad* van 6 februari 1949), gewijzigd door het besluit van de Regent van 20 april 1949 *(Belgisch Staatsblad* van 6 mei 1949) en door de koninklijke besluiten van 18 juni 1951 *(Belgisch Staatsblad* van 28 juli 1951) en 24 augustus 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 15 september 1954). Zie ook blz. XX tot XXII.

en de bestemming der beschikbare nijverheidsprodukten werden dit jaar aangevuld met een schatting uitsluitend handelend over de bestemming van de nationale produktie (1).

De hieronderstaande tabel geeft, in percentages uitgedrukt, een overzicht van die inlichtingen, althans voor de voornaamste bedrijfstakken. De metaalverwerkende nijverheid en de diamantnijverheid werden hierbij weggelaten omwille van technische moeilijkheden te wijten aan de ingewikkelde transacties in deze twee takken.

Verbruik van industriële produkten

BEDRIJFSTAK	Beschikbare goederen				Nationale produktie alleen (d)	
	Herkomst in % van het totaal per bedrijfstak		Bestemming in % van het totaal per bedrijfstak		Bestemming in % van het totaal per bedrijfstak	
	Invoer (a) (1)	Nationale produktie (b) (2)	Binnenlandse markt (3)	Uitvoer (c) (4)	Binnenlandse markt (5)	Uitvoer (c) (6)
Steenkolenmijnen	11	89	80	20	78	22
Cokes- en gasfabrieken	0	100	94	6	94	6
Elektriciteitsbedrijven	6	94	99	1	99	1
IJzer- en staalnijverheid	16	84	38	62	27	73
Industrie der non-ferro metalen	25	75	32	68	10	90
Scheikundige nijverheid :						
— minerale scheikunde	2	98	47	53	46	54
— organische scheikunde	51	49	70	30	38	62
— diverse chemicaliën	29	71	67	33	53	47
Petroleumraffinaderijen	34	66	68	32	51	49
Rubbernijverheid	27	73	73	27	64	36
Papiernijverheid	24	76	86	14	81	19
Textielnijverheid	12	88	44	56	36	64
Bouwstoffennijverheid	6	94	67	33	65	35
Bouwbedrijf	—	100	100	—	100	—
Hout- en houtverwerkende nijverheid	9	91	88	12	87	13
Huiden- en ledernijverheid	11	89	67	33	63	37
Tabaksindustrie	7	93	93	7	93	7
Voedingsmiddelenindustrie	12	88	91	9	90	10

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Nijverheid, Dienst Industriële Planning en Economische Expansie.

(a) Het betreft eindprodukten uit het oogpunt van de beschouwde bedrijfstak.
(b) Omvat de toegevoegde waarde van de nationale produktie, de leveringen door andere bedrijfstakken, de leveringen door de landbouw, de voorraadintering, de invoer van goederen nodig voor de bedrijvigheid van de beschouwde sector.
(c) Er wordt verondersteld — hetgeen nagenoeg met de werkelijkheid overeenstemt — dat alle uitgevoerde produkten in België een industriële bewerking hebben ondergaan.
(d) De kolommen (5) en (6) geven dus de indeling weer van de afzonderlijk beschouwde nationale produktie [kolom (2)].

(1) *Planning van de Belgische industriële produktie* 1956. Brussel, april 1956, (Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Nijverheid, Dienst Industriële Planning en Economische Expansie).

Het opstellen van die tabel steunt op een basisovereenkomst volgens dewelke elke bedrijfstak denkbeeldig beschouwd wordt als één eenheid vormend. Volgens die overeenkomst kunnen de leveringen tussen ondernemingen die tot éénzelfde tak behoren buiten beschouwing worden gelaten. Zij laat eveneens toe in de waarde van de nationale produktie de invoer onder te brengen van produkten die voor de betrokken bedrijfstak nog niet als afgewerkt kunnen worden beschouwd, dit wil zeggen die nog moeten verwerkt of verder veredeld worden alvorens geleverd te worden aan de verbruikers, aan een andere bedrijfstak of zelfs voor de uitvoer. Dit is de reden waarom slechts de waarde der afgewerkte produkten, in elk stadium, toegevoegd wordt aan de waarde van 's lands produktie om samen met deze het totaal te vormen der beschikbare goederen. De levering van grondstoffen door andere bedrijfstakken wordt behandeld zoals de invoer van niet afgewerkte produkten en wordt dus in de waarde van 's lands produktie begrepen.

Krachtens dezelfde basisovereenkomst wordt verder de waarde van de nationale produktie voor elke tak vastgesteld op het ogenblik waarop het produkt, in welke fysische graad van voltooiïng het ook verkeert, het voorwerp uitmaakt van een levering aan een andere sector of voor de uitvoer. Men kan dus halfafgewerkte produkten aantreffen die als dusdanig beschouwd worden in het totaal van de nationale produktie en van de beschikbare goederen, voor zover deze halfafgewerkte produkten in die staat verkocht worden aan een andere bedrijfstak of, wat het meest voorkomt, aan het buitenland.

Het verbruik door de binnenlandse markt blijft onder de 50 % van het geheel der voor de economie beschikbare nijverheidsgoederen voor de non-ferro metalen, de produkten van de ijzer- en staalnijverheid, voor de textielprodukten en de produkten der minerale scheikunde.

Het verbruik op de binnenlandse markt blijft ook beneden de 50 % van 's lands produktie alleen, voor diezelfde vier industriële groepen, waar dan nog bijkomen de produkten uit de bedrijfstak der organische scheikunde.

In de sectoren waarin de invoer van afgewerkte produkten belangrijk is, geeft het relatieve belang van de binnenlandse markt zeer uiteenlopende percentages naarmate men ter vergelijking rekening houdt met het geheel der beschikbare goederen of met de nationale produktie alleen. Voor de non-ferro metalen bv. slorpt de binnenlandse markt 32 % op der beschikbare goederen, maar slechts 10 % van 's lands produktie. De tegenwaarde gaat naar de post uitvoer. Deze verschillen wijzen op een grote omvang van de transacties met het buitenland.

In het geheel van 's lands produktie vertegenwoordigt de uitvoer 44 % of 49 % en de binnenlandse markt 56 % of 51 % naarmate men al dan niet rekening houdt met het bouwbedrijf.

Afdeling II. — VERBRUIK DER PARTICULIEREN

Bij ontstentenis aan inlichtingen over de bedrijvigheid der éénmanszaken wordt het totaal bedrag van de verkoop aan particulieren nog steeds niet statistisch vastgelegd. Maken inderdaad alleen het voorwerp van waarneming uit, de verkoopschommelingen in sommige categorieën van grote distributieorganismen, zoals warenhuizen, coöperaties en kettingwinkels.

In de reeds vermelde ramingen van het bruto nationaal produkt en het verbruik, treft men nochtans gegevens aan over het verbruik der particulieren, welke ook de distributiewijze zij waarop deze produkten ter beschikking van de verbruiker gesteld worden.

Wanneer men deze ramingen vergelijkt met de statistische verslagen over de verkoop van sommige distributiecategorieën, dan blijkt dat de bedrijvigheid der warenhuizen en vooral der coöperaties sinds de oorlog vlugger toeneemt dan de stijging van het particuliere verbruik (1); daarentegen loopt de evolutie van de verkoop door de kettingwinkels ongeveer parallel met die van het particulier verbruik.

De structuur van het particuliere verbruik bevestigt het overwicht van de uitgaven voor voedingswaren, uitgaven waarvan het relatieve belang quasi stabiel rond 30 % van het totaal blijft.

§ 1. — VERBRUIK PER GOEDERENGROEP

De statistieken laten een vrij algemene stijging uitschijnen van de verbruikte hoeveelheid der verschillende produkten. Die stijging betreft alle voedingswaren, waarbij zij nochtans niet dezelfde omvang aanneemt als voor sommige waren, cigarillo's bij voorbeeld.

De stijging van het vleesverbruik is regelmatig en schommelt sinds verscheidene jaren tussen 3 en 4 % per jaar (2).

Ook het suikerverbruik kent een tamelijk regelmatige expansie.

De boterconsumptie bereikte in 1955 bijna opnieuw het peil van 1953 en bedraagt ongeveer 11,4 kg per inwoner. Het margarineverbruik neemt sinds 1950 regelmatig met een gemiddelde van 6 % toe.

Het verbruik van verse melk ligt eveneens hoger in 1955 dan tijdens de voorgaande jaren (2). Te noteren dat, dank zij de Regeringssteun, de melkpoederproduktie opgelopen is van 120 t in 1954 tot 500 t in 1955.

De aardappelteelt vermindert gevoelig wat een gelijklopende daling van de consumptie laat veronderstellen.

Inzake tabak blijft de stijging van het verbruik aanhouden zowel voor sigaren als voor cigarillo's en sigaretten; de kerftabak echter gaat verder achteruit, vooral die welke afkomstig is van de teelt voor eigen gebruik.

Voor wijn en druivenmost noteert men, in 1955, voornamelijk een stijging van de invoer uit Portugal en een daling van die uit Spanje. In waarde vertegenwoordigt de invoer uit Frankrijk nog steeds meer dan 50 % van de totale invoer van wijn en druivenmost.

---

(1) *Economie belge et comptabilité nationale* (1948-1954). Bruxelles, 1955, (Institut de sociologie Solvay, Groupe d'Etudes de la Comptabilité nationale), blz. 37.

(2) Zie 2e deel, hoofdstuk I. — *Landbouw.*

Verbruik

Per goederengroep

OMSCHRIJVING	Eenheid	1954	1955
Voedingswaren :			
Vers of bevroren vlees (a)	t	385.631	396.038
Melk (33 ‰ vetstoffen) :			
melkleveringen van de landbouwers aan de melkerijen	1.000.000 liter	1.584	1.624
door de melkerijen aan particulieren verkocht	1.000.000 liter	365	380
Suiker (a) : totaal in verbruik verklaard	t	249.587	255.488
w. o. ruwe suiker	t	*2.484*	*2.667*
wit fabriekspoeder	t	*131.557*	*136.536*
geraffineerde suiker	t	*115.546*	*116.285*
Jam (b) :			
eigenlijke jam	t	10.384	11.370
geconfijt fruit, pruimenmoes, vruchtenstroop en natuurlijk ingelegd fruit	t	8.992	9.015
Margarine (b)	t	84.749	88.123
Boter (c)	t	100.000	106.000
Aardappelen (d)	metrische quint.	26.343.000	21.842.000
Meel (e)	1.000 t	767	764
Dranken en tabakswaren :			
Bier	hl	9.807.000	10.088.000
Alcohol (50 °, temp. 15° C.)			
consumptie-alcohol	hl	121.193 (j)	118.878
industriële alcohol	hl	148.247	158.729
Wijn en druivenmost (f)	hl	524.000	539.000
Schuimwijn	hl	22.193	24.188
Bereide tabak :			
sigaren	1.000 stuks	147.699	157.540
cigarillo's	1.000 stuks	509.207	536.131
sigaretten	1.000 stuks	8.255.747	8.642.353
kerftabak	t	9.827	9.461
Schoeisel :			
Zwaar zoolleder (d)	t	4.663	4.144
Schoenen (d) :			
gans lederen schoenen	1.000 paar	7.973 (j)	8.323
andere schoenen (g)	1.000 paar	2.359	2.533
Pantoffels (d)	1.000 paar	6.678	6.778
Andere produkten :			
Gas (h)	1.000.000 m³	479	488
Steenkolen (huisbrand) (i)	1.000 t	6.638 (j)	6.754
Luchtbanden voor fietsen (d) :			
buitenbanden	1.000 stuks	2.590	3.063
binnenbanden	1.000 stuks	2.238	2.484

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek en verschillende andere bronnen.

(a) Voor het varkensvlees exclusief de niet aangegeven hoeveslacht, maar inclusief het vers spek bestemd voor de uitvoer.
(b) Verkoop.
(c) Raming (inclusief de voorraadschommelingen en de invoer).
(d) Geraamde produktie.
(e) Voortgebrachte hoeveelheid; de ingevoerde hoeveelheid is onbeduidend.
(f) Invoer.
(g) Exclusief de schoenen en pantoffels waarvan de vervaardiging bij de rubbernijverheid werd gerangschikt.
(h) Huishoudelijk verbruik.
(i) De steenkolen voor de mijnwerkers inbegrepen.
(j) Verbeterde cijfers

Verkoop van verbruiksgoederen

Indexcijfers per sector en per goederensoort

(maandgemiddelde 1953 = 100)

OMSCHRIJVING	1955	OMSCHRIJVING	1955
Warenhuizen (a) :			
Algemeen indexcijfer	**114**	Parfumerie, toilet	**112**
Voedingswaren :		Spellen, speelgoed, sport- en reis-	
Bederfelijke	121	artikelen	**106**
Niet bederfelijke	118		
Restaurant	116	*Grote ondernemingen, gespecialiseerd in*	
Totaal	**120**	*kleding :*	113
		Heren	91
Kleding :		Dames	
Stoffen per meter	98	Ondergoed, bijkomende kleding-	88
Bovenkleding voor heren	118	stukken en opschikartikelen	
Bovenkleding voor dames	106		
Tricotagewaren, linnengoed, hem-			
den, hoeden	120		
Garen, band, patronen	95	*Coöperaties :*	
Schoenen en pantoffels	112		
Diverse opschikartikelen	115	*Algemeen indexcijfer*	**115**
Totaal	**111**		
		Bakkerij	103
Stoffering :		Voedingswaren (exclusief de bakke-	
Textiel	106	rijen)	119
Meubelen, luchters, versiering ..	111	Kleding	108
Totaal	**108**	Meubilering	127
		Huishoudartikelen	100
		Tabak	98
Huishouden :		Boek- en papierhandel	115
Huishoudartikelen	109	Parfumerie, weeldeartikelen	99
Huishoudtoestellen, elektriciteit .	137	Restaurant, tea-room	106
Totaal	**114**	Diversen	117
Tabak, rookgerief	**119**	*Ondergoed, garen en band, alsook opschikartikelen* (b)	**103**
Boek- en papierhandel :			
Boekhandel	119	*Schoeisel* (b)	**96**
Papierhandel	117		
Totaal	**117**	*Kettingwinkels* (voedingswaren) (c) ..	**107**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Warenhuizen, zonder beperking van het omzetcijfer, maar met uitsluiting van die welke gespecialiseerd zijn in confectie en trouwens in de volgende rubriek voorkomen.
(b) Het merendeel der getelde firma's zijn kettingwinkels.
(c) Volgens gegevens van de Nationale Bank van België.

§ 2. — VERKOOP VAN VERBRUIKSGOEDEREN IN DE GROTE DISTRIBUTIEORGANISMEN

De verkoop van verbruiksgoederen steeg in de kettingwinkels (voedingswaren) met 4 % tegenover 1954, met 8 % in de warenhuizen en met 6 % in de coöperaties. Op basis 1953 = 100 bedraagt het indexcijfer der kleinhandelsprijzen 100,8 voor het totaal der produkten, tegen 101,3 in 1954; voor de voedingswaren afzonderlijk beloopt het 101,6, tegen 102,7 in 1954. Wanneer men rekening houdt met de prijsschommelingen, vertoont de verkoop van verbruiksgoederen in de grote distributieorganismen een gevoelige aangroei.

Voor de voedingswaren stijgt het verbruik ten opzichte van 1954 het ganse jaar door, maar vooral toch in mei en juni.

Verkoop van verbruiksgoederen in 1955
(maandgemiddelde 1953 = 100)

MAAND	Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels (voedingswaren) (a)
Januari	102	116	104
Februari	90	107	102
Maart	105	117	108
April	118	111	107
Mei	109	112	102
Juni	107	114	104
Juli	118	110	107
Augustus	97	109	102
September	111	116	108
Oktober	120	121	107
November	131	112	103
December	158	133	127
	114	**115**	**107**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Volgens de Nationale Bank van België.

De aangroei van de verbruiksgoederenomzet was het sterkst voor de artikels uit de groep boek- en papierhandel; het indexcijfer stijgt voor die groep in de warenhuizen met 11 punten en in de coöperaties met 14 punten.

In de warenhuizen komen vervolgens in dalende rangorde volgens hun stijgingspercentage : de huishoudartikelen met vooral de huishoud- en de elektriciteitstoestellen, de kleding met vooral de tricotagewaren en de bovenkleding voor heren, de parfumerie- en toiletartikelen, de spellen, het speelgoed en de sport- en reisartikelen, de voedingswaren, de tabak en het rookgerief en, ten slotte, de stoffering.

In de coöperaties is de volgorde enigszins verschillend : de stoffering komt hier op de tweede plaats, gevolgd door de voedingswaren (uitgezonderd de bakkerij), de kleding, de parfumerie en de weeldeartikelen, de bakkerij, de tabak.

Voor de andere categorieën der grote distributieorganismen dient, tegenover 1954, een stijging genoteerd van de verkoop van kledingstukken, parallel met die welke in de warenhuizen voor soortgelijke artikelen genoteerd werd : bovenkleding voor heren en dames, ondergoed, enz.

Het tegenovergestelde doet zich voor in de schoensector; daar waar de schoenproduktie in expansie is (1), is de verkoop in de grote gespecialiseerde distributie-

(1) 4 % voor de schoenen gans uit leder, 7 % voor de andere schoenen.

Verkoop van verbruiksgoederen in 1955

Voedingswaren (a)

(overeenstemmende maand in 1954 = 100)

MAAND	Maandindexcijfers van de verkoop van voedingswaren			Kleinhandelsprijzen (voedingswaren)	Door het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verbeterde maandindexcijfers		
	Warenhuizen (b)	Coöperaties	Kettingwinkels		Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels
Januari	102	105	96	101	101	104	95
Februari	101	107	101	99	102	108	102
Maart	110	113	111	99	111	114	112
April	106	107	107	98	108	109	109
Mei	112	108	105	96	117	112	109
Juni	111	107	104	96	116	111	108
Juli	99	100	101	100	99	100	101
Augustus	104	107	101	99	105	108	102
September	112	106	109	100	112	106	109
Oktober	107	107	104	101	106	106	103
November	106	105	99	101	105	104	98
December	107	105	104	101	106	104	103

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Exclusief de bakkerijen.
(b) Inclusief de restaurants.

Verkoop van verbruiksgoederen

(1936/1938 = 100)

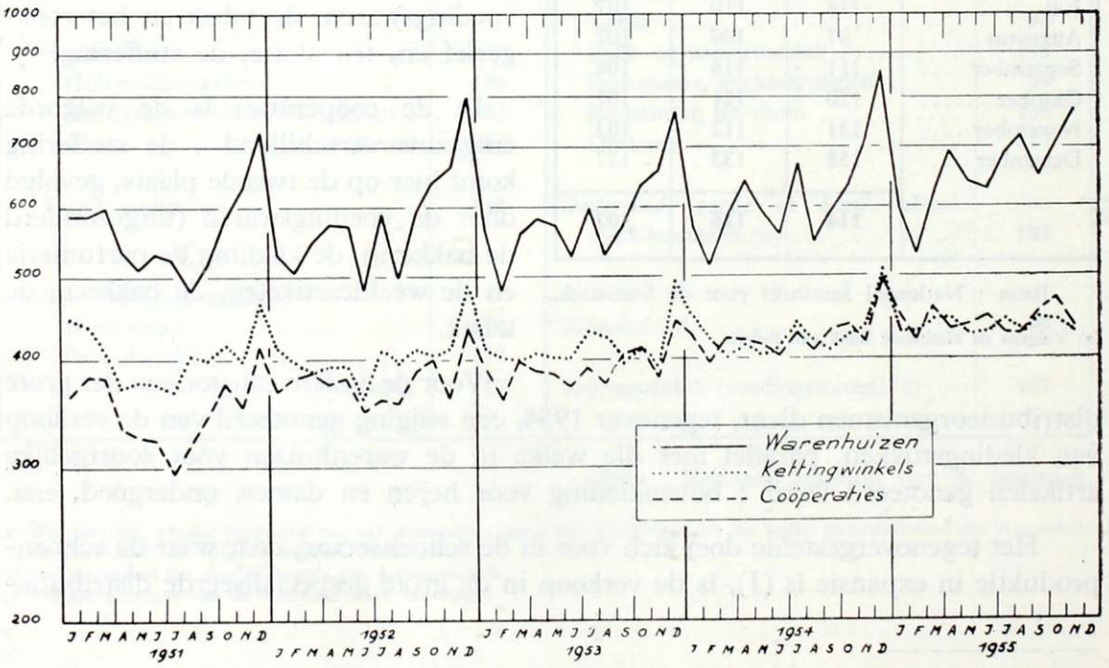

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

organismen voor schoenen en pantoffels verminderd, terwijl de omzet echter aanzienlijk stijgt in de warenhuizen die vooral pantoffels verhandelen : op basis 1953 = 100 bedragen de indexcijfers respectievelijk 96, tegen 99 in 1954, en 112, tegen 102 in 1954; het ware interessant gegevens te bezitten over de verkoop dier artikelen in éénmanszaken al dan niet gespecialiseerd op het gebied van schoeisel; aldus zou een denkbeeld kunnen gevormd worden omtrent de eventuële voorkeur der kopers voor de verschillende vormen van schoeiseldistributie.

§ 3. — Verbruikskrediet

De reeks statistische gegevens over de vorm van verbruikskrediet bekend onder de naam « verkoop op afbetaling » is nog te beperkt (1) om er algemene conclusies uit te trekken en er o. m. het seizoenkarakter van te bepalen. Ten einde elke verkeerde interpretatie te vermijden is het nuttig slechts het tweede halfjaar van elk der jaren 1954 en 1955 met elkander te vergelijken. Het aantal afgesloten contracten vermeedert in het tweede halfjaar met bijna 5 %, terwijl de toegekende kredieten in dezelfde tijdspanne met bijna 10 % toenemen. Deze stijging doet zich voor alle categorieën van artikelen voor, met uitzondering nochtans voor de boeken en de groep van vracht- en bestelwagens, autobussen en zwaar vervoermaterieel.

Voor deze laatste twee groepen wordt een vermindering vastgesteld tegenover 1954 van het relatieve aandeel van de tijdens het tweede halfjaar toegekende kredieten; hetzelfde geldt voor het percentage der kredieten die verleend werden voor transacties in textielwaren, bontartikelen en klederen.

De verschillende financieringswijzen blijken alle in expansie; deze vlucht is het hoogst voor de tussenkomst van financieringsorganismen of particulieren in de verkoopcontracten. De stijging ervan beloopt 23 % van het ene jaar naar het andere; relatief loopt het aandeel der voormelde financieringswijzen op van 31 % tot 34 %.

Het overwicht van de door tussenkomst van de banken verleende kredieten blijft nochtans bestaan; zij nemen met 2,5 % toe van het ene halfjaar naar het andere, maar hun relatief belang daalt van 50 % tot 47 % van het totaal.

Het aantal contracten dat afgesloten werd door tussenkomst van een bank vermindert, terwijl men een stijging van bijna 3 % noteert voor de contracten die rechtstreeks door de verkopers gefinancierd worden en met 13 % voor de contracten die hetzij door tussenkomst van een financieringsorganisme, hetzij door een particulier gefinancierd worden.

De evolutie van de uitstaande kredieten (2) op 31 december van elk der twee in beschouwing genomen jaren doet zich voor als volgt : er is een vermeerdering

(1) De eerste inlichtingen klimmen op tot 1 april 1954.

(2) Volgens de gegevens verstrekt door de Bankcommissie bedroegen de kredieten op België van het bankwezen aan het particuliere bedrijfsleven en aan de Staat, in miljoenen franken, respectievelijk 50.920 en 46.489 op 31 december 1954, zegge in totaal 97.409, en 53.608 en 49.703 op 31 december 1955, zegge in totaal 103.311 of 106 % van 1954 (de kredieten aan het particuliere bedrijfsleven behelzen, naast de door de banken gefinancierde kredieten, de herdisconteerde wissels en de debiteuren wegens verstrekte acceptaties).

Verkoop op afbetaling

Verleend krediet

FINANCIERINGSVORM	1954 (2e halfjaar)			1955 (2e halfjaar)		
	Aantal	Bedrag		Aantal	Bedrag	
		Miljoenen franken	%		Miljoenen franken	%
Rechtstreekse financiering door de verkopers.....	293.689	638.147	19	301.725	681.439	19
Financiering door tussenkomst in het contract van :						
— banken	50.345	1.660.021	50	48.468	1.701.576	47
— financieringsorganismen en particulieren	119.351	1.004.559	31	134.877	1.242.528	34
Totaal	**463.385**	**3.302.727**	**100**	**485.070**	**3.625.543**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

met 8 % wat het aantal betreft en met bijna 16 % wat de waarde betreft van het totaal der kredieten en dit met respectievelijk 21 % en 29 % voor de contracten door bemiddeling van een financieringsorganisme of van particulieren, met 2 % en 12 % voor kredieten door bemiddeling van een bank verleend, en met slechts 2 % en 1 % voor de rechtstreekse financiering door de verkoper.

Het aantal contracten in de loop van het tweede halfjaar door de banken ingewilligd, vermindert in 1955 met 1.877 eenheden tegenover 1954 : er is een daling met 2.342 voor de huishoudartikelen, met 1.096 voor textielwaren, bontartikelen en klederen, met 350 voor vrachtwagens en zwaar vervoermaterieel en met 50 voor boeken; er is daarentegen een stijging met 839 voor moto's, scooters, enz., met 784 voor personenauto's, met 286 voor bedrijfsuitrusting in handel, ambacht, nijverheid en vrije beroepen, met 52 voor landbouwmaterieel.

Gedurende dezelfde perioden stijgt het aantal der rechtstreeks door de verkoper verleende kredieten met 8.036 eenheden, ingedeeld als volgt : een vermeerdering met 8.154 voor textielwaren, bontartikelen en klederen, met 3.441 voor huishoudartikelen, met 144 voor landbouwmaterieel, met 54 voor personenauto's, en een vermindering met 3.382 voor boeken, met 191 voor bedrijfsuitrusting in handel, ambacht, nijverheid en vrije beroepen, met 162 voor moto's, scooters, enz., met 22 voor vrachtwagens en zwaar vervoermaterieel. Het aantal kredieten toegekend voor een tijdspanne van 3 tot 12 maanden stijgt ongeveer met het totaal der vermeerdering van het aantal zonder tussenkomst afgesloten contracten.

Voor de kredieten, verleend door tussenkomst van een financieringsorganisme of van particulieren, is er een parallelle stijging met 15.526 eenheden, verdeeld over alle groepen goederen, met uitzondering nochtans voor de boeken waarvoor een vermindering wordt vastgesteld; de grootste stijging kennen de huishoudartikelen met een toeneming van 9.458 eenheden.

Verkoop op afbetaling

Aantal contracten en verleend krediet volgens de aard der goederen

AARD DER GOEDEREN	Aantal contracten		Verleend krediet			
			Duizenden franken		%	
	1954 2e halfjaar	1955 2e halfjaar	1954 2e halfjaar	1955 2e halfjaar	1954 2e halfjaar	1955 2e halfjaar
Vrachtwagens en bestelwagens, autobussen, zwaar vervoermaterieel	5.706	5.342	530.476	511.166	16,1	14,1
Landbouwmaterieel en landbouwtractoren	1.612	1.859	77.794	91.256	2,4	2,5
Personenauto's (exclusief autobussen)	25.589	27.786	1.054.358	1.182.096	31,9	32,6
Moto's, scooters, bromfietsen, rijwielen	16.846	19.873	166.254	211.841	5,0	5,9
Textielwaren, bontartikelen, klederen	217.362	225.923	244.960	254.975	7,4	7,0
Boeken	15.953	12.080	22.502	18.976	0,7	0,5
Bedrijfsuitrusting, andere dan de artikelen vermeld in de voorgaande rubrieken (handel, ambacht, nijverheid, vrije beroepen)	8.060	9.393	274.890	306.683	8,3	8,5
Huishoudartikelen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik, niet elders genoemd	172.257	182.814	931.498	1.048.550	28,2	28,9
Totaal	**463.385**	**485.070**	**3.302.732**	**3.625.543**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Alles samen genomen worden door de banken gefinancierd : meer dan 75 % van de verkoop van vracht- en bestelwagens, autobussen, zwaar vervoermaterieel, landbouwmaterieel en landbouwtractoren, personenauto's (1) en 54 % voor de verkoop van de bedrijfsuitrusting in handel, ambacht, nijverheid en vrije beroepen; worden rechtstreeks door de verkoper gefinancierd : 84 % van de verkoop van textielwaren, bontartikelen en klederen en 53 % van de boekenverkoop; worden door tussenkomst van een financieringsorganisme of van particulieren gefinancierd : 53 % van de verkoop van moto's, scooters, bromfietsen en rijwielen en 60 % van de verkoop van huishoudartikelen.

(1) 35 % van de verkoop van moto's, scooters, bromfietsen, rijwielen.

Voegen wij hier nog aan toe dat het gedeelte van de prijs dat contant betaald wordt, met 37 % het hoogst blijft voor de personenauto's. Het stijgt jaarlijks, zowel voor het totaal bedrag als voor het grootste deel der goederen; alleen de boeken maken hierop een uitzondering.

Verkoop op afbetaling
Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen

FINANCIERINGSVORM	Aantal uitstaande contracten op 30 juni		Schuldenaars welke, in de loop van het 2e halfjaar, in gebreke gebleven zijn tot het betalen van 3 of meer vervallen termijnen			
			1954		1955	
	1954	1955	Aantal	%	Aantal	%
Rechtstreekse financiering door de verkopers	313.266	396.387	23.548	68	23.844	67
Financiering door tussenkomst in het contract van :						
banken	145.404	146.524	1.563	5	1.575	4
financieringsorganismen en particulieren	253.747	309.636	9.353	27	10.487	29
Totaal	**712.417**	**852.547**	**34.464**	**100**	**35.906**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De trouwens gedeeltelijke inlichtingen nopens de in gebreke gebleven schuldenaars zijn nog slechts tot op 30 juni gekend.

Daar waar het aantal uitstaande contracten met bijna 20 % stijgt van 30 juni 1954 tot 30 juni 1955, bedraagt de aangroei van het aantal in gebreke gebleven schuldenaars slechts 4 %. Deze verhoging komt niet voor bij bankcliënteel; zij bedraagt daarentegen 12 % voor de contracten door tussenkomst van financieringsorganismen of van particulieren, doch slechts 1 % in geval van rechtstreekse financiering door de verkopers. Maar verhoudingswijze blijft de groep in gebreke gebleven schuldenaars die rechtstreeks door de verkopers gefinancierd werden twee derde van het totale aantal uitmaken; dit vraagt des te meer aandacht daar deze financieringswijze overwegend is voor twee groepen artikelen : 84 % voor de groep textielwaren, bontartikelen en klederen en 53 % voor de boeken. Deze verhoudingen wijzen er wellicht op dat de moeilijkheden waarmee bepaalde bedrijfstakken af te rekenen hebben tot kredietvoorwaarden leiden die onvoldoende waarborgen bieden.

ZESDE DEEL

Buitenlandse economische betrekkingen

HOOFDSTUK ÉÉN

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

AFDELING I. — BESCHOUWINGEN VAN ALGEMENE AARD

De geldwaarde van de export bereikte in 1955 een nieuwe top met bijna 139 miljard frank. Terwijl de totale geldwaarde van de export over de gehele wereld met iets minder dan 10 % toenam in 1955, na een toeneming met iets meer dan 5 % in 1954, steeg de geldwaarde van de uitvoer uit de B.L.E.U. met 21 %, na in 1954 slechts met 2 % te zijn opgelopen. Tegenover deze opmerkelijke toeneming binnen een jaar tijds staat echter het feit dat, naar waarde, het niveau van 1955 dat van het jaar 1951, hetwelk ongeveer samenvalt met de vorige conjunctuurtop, met niet eens 5 % overtreft, terwijl toch de uitvoer der O.E.E.S.-landen met ongeveer een vierde toenam in dezelfde periode. Wat de uitvoerwaarde betreft, is het aandeel van de B.L.E.U. in de totale exporthandel over de gehele wereld blijkbaar lager dan in 1951; hoofdoorzaak van deze evolutie is het abnormaal hoge peil van de Belgische prijzen in 1951 en de sterke daling ervan sedertdien. Daarentegen steeg de uitgevoerde hoeveelheid; de expansie van 1955 heeft inderdaad een sterke toeneming van het volume van de produktie en van de uitvoer meegebracht bij een vrij stabiel prijspeil. Het gevolg van dit alles is dat de evolutie, respectievelijk van het volume en van de geldwaarde van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. en van de wereldhandel niet parallel verloopt.

De samenstelling van de uitvoer is sedert 1951 wel wat veranderd : het aandeel der zgn. traditionele, meestal halfafgewerkte produkten loopt langzaam terug en bovendien dekt dezelfde globale benaming soms verder verwerkte produkten, zoals voor de sector textiel het geval is. Terzelfder tijd blijkt evenwel het aandeel van een aantal afgewerkte produkten — uitrustingsgoederen en duurzame verbruiksgoederen — in de invoer eveneens toe te nemen.

Wat de geografische spreiding van de buitenlandse handel betreft stelt men vast dat de vijf voornaamste afnemers, die in 1954 reeds 54,7 % van de uitvoer opnamen, dit aandeel in 1955 tot 58,5 % konden opvoeren, terwijl het aandeel

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Speciale handel

MAAND	Hoeveelheid (duizenden tonnen)		Waarde (miljoenen franken)		Saldo (miljoenen franken)(a)	Dekkingscoëfficiënt (percentage)(a)
	Invoer	Uitvoer	Invoer(a) (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)		
1936/1938 Maandgemiddelde ...	**2.868**	**1.912**	**2.019**	**1.859**	**— 160**	**92,1**
1950 Maandgemiddelde ...	**2.484**	**1.365**	**8.153**	**6.902**	**— 1.251**	**84,7**
1951 Maandgemiddelde ...	**3.195**	**1.690**	**10.626**	**11.056**	**+ 430**	**104,0**
1952 Maandgemiddelde ...	**3.240**	**1.695**	**10.252**	**10.213**	**— 39**	**99,6**
1953 Maandgemiddelde ...	**3.297**	**2.055**	**10.094**	**9.414**	**— 680**	**93,3**
1954 Maandgemiddelde ...	**3.686**	**2.118**	**10.624**	**9.598**	**— 1.026**	**90,3**
1955 Maandgemiddelde ...	**4.115**	**2.547**	**11.846**	**11.580**	**— 266**	**97,8**
1954 Januari	3.208	2.104	9.795	9.593	— 202	98,0
Februari	2.616	1.344	9.061	7.663	— 1.398	84,6
Maart	3.834	1.946	11.960	9.450	— 2.510	79,0
April	3.614	2.074	10.828	10.044	— 784	92,8
Mei	3.647	2.002	10.656	8.693	— 1.963	81,6
Juni	3.660	2.198	10.537	9.875	— 662	93,7
Juli	3.904	1.999	10.032	9.138	— 894	91,1
Augustus	3.918	2.276	10.250	8.723	— 1.527	85,1
September	4.159	2.119	11.256	9.055	— 2.201	80,4
Oktober	4.113	2.341	10.823	10.489	— 334	96,9
November	3.652	2.446	10.602	10.881	+ 279	102,6
December	3.661	2.448	11.235	10.684	— 551	95,1
Totaal (b)	**44.238**	**25.411**	**127.493**	**115.174**	**— 12.319**	**90,3**
1955 Januari	3.545	2.536	11.131	11.009	— 122	98,9
Februari	3.417	2.238	10.881	10.685	— 196	98,2
Maart	3.832	2.619	12.678	12.121	— 557	95,6
April	3.877	2.351	11.134	11.084	— 50	99,6
Mei	4.167	2.177	11.732	10.175	— 1.557	86,7
Juni	4.256	2.821	11.074	11.977	+ 903	108,2
Juli	4.092	2.288	11.533	9.454	— 2.079	82,0
Augustus	4.396	2.477	11.252	10.319	— 933	91,7
September	4.441	2.709	11.790	11.714	— 76	99,4
Oktober	4.567	2.853	13.054	13.539	+ 485	103,7
November	4.325	2.322	12.315	11.813	— 502	95,9
December	4.281	3.088	13.233	14.424	+ 1.191	109,0
Totaal (b)	**49.396**	**30.570**	**142.202**	**138.911**	**— 3.241**	**97,7**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief de subsidies bij de import.

(b) De jaartotalen omvatten verbeteringen welke niet begrepen zijn in de maandcijfers, die als voorlopig dienen beschouwd te worden. Bovendien omvatten de jaartotalen en de maandgemiddelden, welke hiermede overeenkomen, niet alle verbeteringen die uiteindelijk aan de voorlopige cijfers voor elk jaar aangebracht worden.

van dezelfde vijf landen bij de invoer klom van 57,7 % tot 59,0 %. In 1955 ligt dergelijke evolutie in de lijn van de ontwikkeling van de wereldhandel : de handel der geïndustrialiseerde landen onder elkaar is sterker toegenomen dan de handel

met de niet geïndustrialiseerde landen, leveranciers van grondstoffen. Een opvoeren van de uitvoer uit de B. L. E. U. naar deze laatste landen lijkt voorlopig moeilijk omdat deze landen de produktie van een groot aantal goederen welke traditioneel uit België uitgevoerd werden, zelf ter hand nemen. Ook de Oost-West-handel biedt wellicht geen ruime kansen, o.m. wegens de hinderpalen opgeworpen door het verschil van economisch stelsel.

Op lange termijn kan de concentratie van de uitvoer op weinige produkten en op slechts enkele landen — beide kenmerken gaan samen — en de conjunctuurgevoeligheid van de buitenlandse handel alleen verholpen worden door diversifiëring van de economische structuur.

Afdeling II. — HANDELSPOLITIEK

De gunstige conjuctuur heeft de vraag in binnen- en buitenland versterkt en daardoor tegelijkertijd de afzetkansen van de eigen industrie vergroot en de druk van de buitenlandse concurrentie in het binnenland minder voelbaar gemaakt. De moeilijkheden waarmede de zwakste bedrijfstakken tijdens de voorgaande jaren te kampen hadden geraakten hierdoor op de achtergrond, op enkele uitzonderingen na.

Getrouw aan de principes van de vrijhandelspolitiek heeft de Regering het ogenblik gunstig geacht om een aantal beperkingen op de buitenlandse handel af te schaffen. Bovendien werden de afzetkansen in het buitenland verruimd, dank zij het afsluiten van een aantal nieuwe handelsakkoorden. De handelsbalans bereikte vanzelf een evenwicht. De Regering die de op lange termijn na te streven doeleinden niet uit het oog verliest, heeft er aan gehouden het hare bij te dragen tot de verdere uitbouw van Benelux (1) en, samen met de Benelux-partners, heeft zij actief deelgenomen aan de werking der grote internationale organismen (2).

Op het terrein der handels- en de betalingsakkoorden werden de vroeger met Finland, Spanje, Italië, Polen, Zwitserland, Noorwegen en Zweden afgesloten akkoorden verlengd, terwijl met andere landen opnieuw diende onderhandeld te worden.

Van het na moeizame onderhandelingen met *Argentinië* tot stand gekomen akkoord, dat op 1 maart 1955 in werking is getreden werd het herstel van normale betrekkingen met dit land verhoopt. De onevenwichtige ontwikkeling van de handel en de snel naderende uitputting van de voorziene kredietmarge gaf reeds op 13 juni aanleiding tot een aantal beperkingen : exportvergunningen, beperking van het volume der transacties tot de voorziene betalingsmogelijkheden, behalve mits ruil- of compensatieoperaties. Op 18 november heeft het Belgisch-Luxemburgs Instituut van de Wissel de deviezencontrole op de transacties met Argentinië moeten aanpassen ingevolge de nieuwe Argentijnse deviezenreglementering, welke

(1) Zie 6e deel, hoofdstuk II, afdeling V. — *Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie.*
(2) Zie 6e deel, hoofdstuk II. — *Internationale economische samenwerking.*

de toepassing van het handels- en betalingsakkoord beperkte tot enkele als van essentieel belang beschouwde goederen en de betaling van andere goederen in vrije dollars deed verlopen.

Het op 26 november 1954 geparafeerde handelsakkoord met *Hongarije* werd ondertekend op 1 februari 1955, samen met het bijgevoegd protocol bij het betalingsakkoord en een akkoord tot schadeloosstelling wegens nationalisatie van goederen. Het handelsakkoord voorziet, tot 31 januari 1956, handelstransacties ten belope van 525 miljoen frank in beide richtingen.

Een verruiming van het tot kleine bedragen verschrompelde handelsverkeer met *Uruguay* werd mogelijk gemaakt door de ondertekening, op 23 februari, van een additioneel protocol bij het betalingsakkoord, in werking getreden op 5 juli, waardoor het swing-krediet van 5 miljoen op 100 miljoen frank gebracht werd.

Het op 5 november 1954 geparafeerde akkoord met *Oostenrijk* werd op 14 mei ondertekend : de uitvoer van ijzer en staal (15.000 ton), olie en vet (45 miljoen frank), gezwingeld vlas en vlaswerk (35 miljoen frank), textiel (13 miljoen frank), glas (8 miljoen frank), scheikundige produkten (35 miljoen frank) en machines (35 miljoen frank) wordt hierin voorzien. Door een op 19 oktober geparafeerd bijkomend protocol bij dit akkoord werden de contingenten voor textiel, scheikundige produkten en glas respectievelijk op 20 miljoen, 40 miljoen en 12 miljoen frank gebracht.

Het op 8 maart geparafeerde handelsakkoord met *Groot-Brittannië* heeft betrekking op het jaar 1955 en verruimt de afzetmogelijkheden van gecontingenteerde produkten met 324 miljoen frank vergeleken met 1954 (vooral voedingsmiddelen). De bij het einde van het jaar aangevatte onderhandelingen betreffende het akkoord voor 1956 (1) hebben tot een nieuwe verruiming van het contingent geleid.

Op 1 april gingen de nieuwe handels- en betalingsakkoorden met *Tsjechoslowakije* in, die om het jaar stilzwijgend kunnen verlengd worden. Zij werden ondertekend op 29 april 1955. Voorzien worden transacties ter hoogte van 650 miljoen frank in beide richtingen of 15 % meer dan in voorgaand akkoord bedongen was.

De handelsbetrekkingen tussen de B. L. E. U. en *Turkije* worden geregeld door het op 15 april 1955 te Brussel ondertekend akkoord. Hoofddoel van deze overeenkomst is de afwikkeling van de achterstallige Turkse schulden. Hiertoe voorziet de overeenkomst de aanwending van een bepaald deel van de inkomsten uit de Turkse uitvoer naar de B. L. E. U. Bereiken deze afbetalingen evenwel niet het bedrag van 125 miljoen frank per jaar, dan zal de Turkse Regering dit bedrag aanvullen tot dit minimum bereikt wordt. Hierdoor zijn de moeilijkheden met dit land evenwel nog niet van de baan.

Het bestaande handelsakkoord met *Finland* werd, zoals hierboven vermeld, voor 4 maanden verlengd tot 30 september. Een nieuw akkoord, geparafeerd op 7 oktober en ondertekend op 8 november, voorziet een 50 % hogere export naar dit land, terwijl in het terzelfder tijd afgesloten betalingsakkoord een beperkte omwisselbaarheid van Belgische franken in andere E. B. U.-deviezen aanvaard werd.

---

(1) Overeenkomst van 6 januari 1956.

Het nieuwe handelsakkoord met *Frankrijk* loopt over één jaar (1 april 1955-31 maart 1956). Het voorziet invoer van gecontingenteerde goederen voor een bedrag van 3 miljard Belgische frank in Frankrijk zelf en van 1,5 miljard frank in de Franse overzeese gebieden. De in dit akkoord toegestane contingenten kunnen niet zonder meer met die van de vroegere handelsakkoorden vergeleken worden, vermits de liberalisatie van de invoer intussen in Frankrijk op 75 % gebracht werd, overeenkomstig de beslissing van de O. E. E. S.

De verruiming van de quota's wordt evenwel op 600 miljoen frank geraamd. Daartegenover staat echter dat de Franse Regering de afschaffing van een aantal contingenteringen door tijdelijke compensatieheffingen heeft ongedaan gemaakt. De hierdoor ontstane moeilijkheden gaven tegelijkertijd aanleiding tot bilaterale onderhandelingen tussen beide regeringen, met deelneming van beroepsgroeperingen uit beide landen, en tot tussenkomst in de O. E. E. S. Bevredigende oplossingen werden evenwel niet bereikt, evenmin wat betreft de subsidiëring van de uitvoer in Frankrijk.

De bepalingen van het betalingsakkoord met *Egypte* van 1953 werden door het 3e additioneel protocol van 28 juni 1955 gewijzigd : voortaan betaalt Egypte voor één vierde in Belgische franken (tegen voordien één derde) en voor drie vierde in Egyptische ponden (tegen twee derde), behalve voor de import van uitrustingsgoederen of voor regeringsaankopen (betaling volledig in Belgische of Britse deviezen). Achteraf bleek dit akkoord evenwel geen voldoening te geven en dienden nieuwe onderhandelingen te worden aangeknoopt.

Met de *Duitse Bondsrepubliek* werd een akkoord met onbepaalde looptijd, dat evenwel kan opgezegd worden, op 9 september ondertekend. De voor verschillende goederen toegestane contingenten werden verhoogd, vergeleken met vorig akkoord, of de contingentering werd afgeschaft, o. m. voor gediamanteerd gereedschap, breiwol en leder, behalve zoolleder.

Met *Chili* werd op 2 mei een nieuw akkoord afgesloten, waarin levering van 30.000 ton nitraat voorzien worden tegen goederen uit de B. L. E. U. ter waarde van 90 miljoen frank (chemische produkten, glas, metaalwaren, jutezakken).

Met *Pakistan* en de *Verenigde Staten* werd een driehoeksakkoord gesloten op 19 mei : de tegenwaarde van de in Pakistan te verkopen Belgische textielwaren zal bestaan in ruw katoen uit de Verenigde Staten.

Op 17 november werd te Rio de Janeiro het akkoord ondertekend waardoor de B. L. E. U. toetreedt tot de in augustus door Nederland, Groot-Brittannië en de Duitse Bondsrepubliek opgerichte « pool » of betalingsunie voor de handel met Brazilië. Sedert die dag wordt de Belgische frank niet meer gequoteerd op de wekelijkse verkoop van de « Banco do Brasil » ten behoeve van de importeurs van goederen uit de B. L. E. U. en geschieden de betalingen in zgn. A. C. L.-dollars. Het volume van de export naar Brazilië wordt voortaan niet meer beperkt door de reserve aan Belgische deviezen van de « Banco do Brasil », doch wel door de reserve aan beperkt converteerbare deviezen van de tot de « pool » toegetreden landen (1). Daartegenover staat echter dat de exporteurs uit de B. L. E. U. het

(1) Italië is later eveneens toegetreden.

voordeel van het disagio van de Belgische frank tegen de A. C. L.-dollar verliezen en voortaan tegenover hun Nederlandse, Britse en Duitse mededingers enkel kunnen concurreren door prijs, kwaliteit en leveringsvoorwaarden.

Buiten enkele hierboven reeds vermelde beperkingen, nodig voor de goede afloop van bepaalde handelsakkoorden, diende de Regering de vrijheid van in- en uitvoer slechts wat enkele goederen betreft te beperken : buiten de strenge contingentering van de invoer van snijbloemen dienen vermeld te worden de contingentering van koetswerk voor motorvoertuigen, televisietoestellen en motorfietsen en het heffen van een belasting op het verkrijgen van een vergunning voor invoer van lucifers, badkuipen en bedrukte weefsels uit Oost-Europa, terwijl bovendien een controle werd ingesteld op de kwaliteit van de uitgevoerde épinglé-stoffen. In november werd, om reden van de groeiende schaarste aan steenkolen, de uitvoer ervan naar landen buiten de E. G. K. S. verboden.

Daartegenover staat dat heel wat beperkingen geheel of gedeeltelijk werden opgeheven. Wat de handel in landbouwprodukten betreft bleef de toestand nagenoeg ongewijzigd, afgezien van tijdelijke afwijkingen om reden van schaarste of overvloed op de binnenlandse markt. De algemene contingentering van de invoer van ruw diamant (januari), flessen en flacons (september) werd opgeheven. De uitvoer van enkele goederen, waaronder naaldhout, werd eveneens verruimd.

Het onderwerpen van in- en uitvoer aan het verkrijgen van een vergunning werd verder afgebouwd : weliswaar werden alle operaties met Argentinië en Turkije om reden van de financiële moeilijkheden van deze landen opnieuw aan het stelsel der vergunning onderworpen, doch een sterke vereenvoudiging vloeide voort uit de vervanging van het stelsel der vergunning voor de uitvoer van een groot aantal goederen door het eisen van een vergunning voor alle export naar China, Noord-Korea en Noord-Vietnam. Einde december 1955 verliep 75,1 % van de invoer en 37,1 % van de uitvoer geheel vrij, tegen respectievelijk 69,5 % en 34,9 % een jaar voordien.

Ten einde keuze van de munt waarin de betaling kan geschieden en de convertibiliteit van de op naam van vreemdelingen geopende rekeningen, in Belgische of Luxemburgse munt gesteld, te verruimen werd het reglement van het *Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel* andermaal gewijzigd (1). De thans nog behouden beperkingen, wat betreft de munt waarin de betaling mag geschieden, zijn te wijten aan de non-convertibiliteit van de meeste munten, aan de bepalingen van de betalingsakkoorden en aan de financiële moeilijkheden van sommige landen.

In de loop van dit jaar volgden nog enkele kleinere versoepelingen van de reglementering tot, ten slotte, van 1 januari 1956 af, de in- en uitvoer en het vrij verhandelen van goud in het binnenland voor het eerst sedert 1935 opnieuw werd toegelaten.

De activiteit van de *Nationale Delcrederedienst* was in 1955 groter dan in 1954 : het volume der verzekerde exportzaken steeg tot 4.031 miljoen frank, tegen 3.374 miljoen frank in 1954; de hiermede overeenstemmende verbintenissen van de Dienst

(1) *Belgisch Staatsblad* van 25 maart 1955.

zijn opgelopen tot een bedrag van 2.951 miljoen frank, tegen 2.361 miljoen frank in 1954. Opgemerkt dient te worden dat het aantal verzekerde transacties sterker is toegenomen dan hun totale omvang. De politiek zelf van de Dienst inzake aanvaarding en verzekering werd niet gewijzigd, doch een aantal transacties konden niet meer aanvaard worden wegens de verslechtering van de financiële toestand in de landen van bestemming of omdat de voorgestelde zaak helemaal niet paste in de bestaande handelsakkoorden.

Het in maart 1954 opgerichte *Fonds voor de Buitenlandse Handel* zag zijn activiteit, die in 1954 nog vrij beperkt gebleven was, geleidelijk toenemen. Het aantal ontvangen aanvragen steeg in de loop van het jaar : de meeste ingewilligde aanvragen gingen om het organiseren van studie- en prospectiereizen of om het inrichten van collectieve prospectie- en verkoopdiensten in het buitenland. Bovendien werd besloten aan Belgische handelskamers in het buitenland subsidies toe te kennen. Sedert het Fonds in september 1954 zijn werking aanving werden 4,9 miljoen frank toelagen verleend en 13,0 miljoen frank geleend, hetgeen samen 35,7 % uitmaakt van de eerste dotatie van 50 miljoen frank.

Afdeling III. — ALGEMEEN VERLOOP VAN DE SPECIALE HANDEL

Tegenover het peil van 1954 bereikt de geldwaarde van de export in 1955 indexcijfer 121, deze van de import 112. De volume-indexcijfers van uitvoer en invoer tegenover 1954 bedragen respectievelijk 117 en 111. De weerslag van de prijsbewegingen op de evolutie van de geldwaarde van in- en uitvoer bleef dus beperkt.

In tegenstelling tot wat zich bij het begin van de conjunctuurcyclus in 1954 heeft voorgedaan, toen de invoer iets vlugger steeg dan de uitvoer, heeft zich in 1955 het omgekeerde voorgedaan. Het blijkt dat de invoer van grond- en hulpstoffen, die van bij het begin van de expansie sterk was opgelopen, tegenover 1954 met slechts 6 % is toegenomen, terwijl de import van uitrustingsgoederen, die toch in 1954 reeds met 14 % gestegen was, dit jaar weer met 10 % toenam en aldus 29 % hoger lag dan tijdens de vorige conjunctuurtop in 1951. Opmerkelijk is ook de sterke groei van de import van duurzame verbruiksgoederen die, evenals in 1952, ook bij de huidige conjuncturele expansie sprongsgewijs toeneemt. De invoer van niet duurzame verbruiksgoederen stijgt daarentegen veel langzamer.

De uitvoer van grond- en hulpstoffen is weinig gestegen. Daarentegen is de uitvoer van uitrustingsgoederen tegenover 1954 met bijna 14 % toegenomen. Sedert 1951 bedraagt de toeneming hier zelfs 40 %, wat heel wat meer is dan voor de andere categorieën van goederen het geval is. De export van verbruiksgoederen, zowel van duurzame als van niet duurzame, steeg zowat in gelijke mate tegenover het peil van 1954, doch vergeleken met 1951 wint de uitvoer van duurzame verbruiksgoederen een weinig aan belang. Langzamerhand groeit dus het aandeel van de uitrustingsgoederen en van de duurzame verbruiksgoederen in de totale uitvoer.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Waarde

(miljoenen franken)

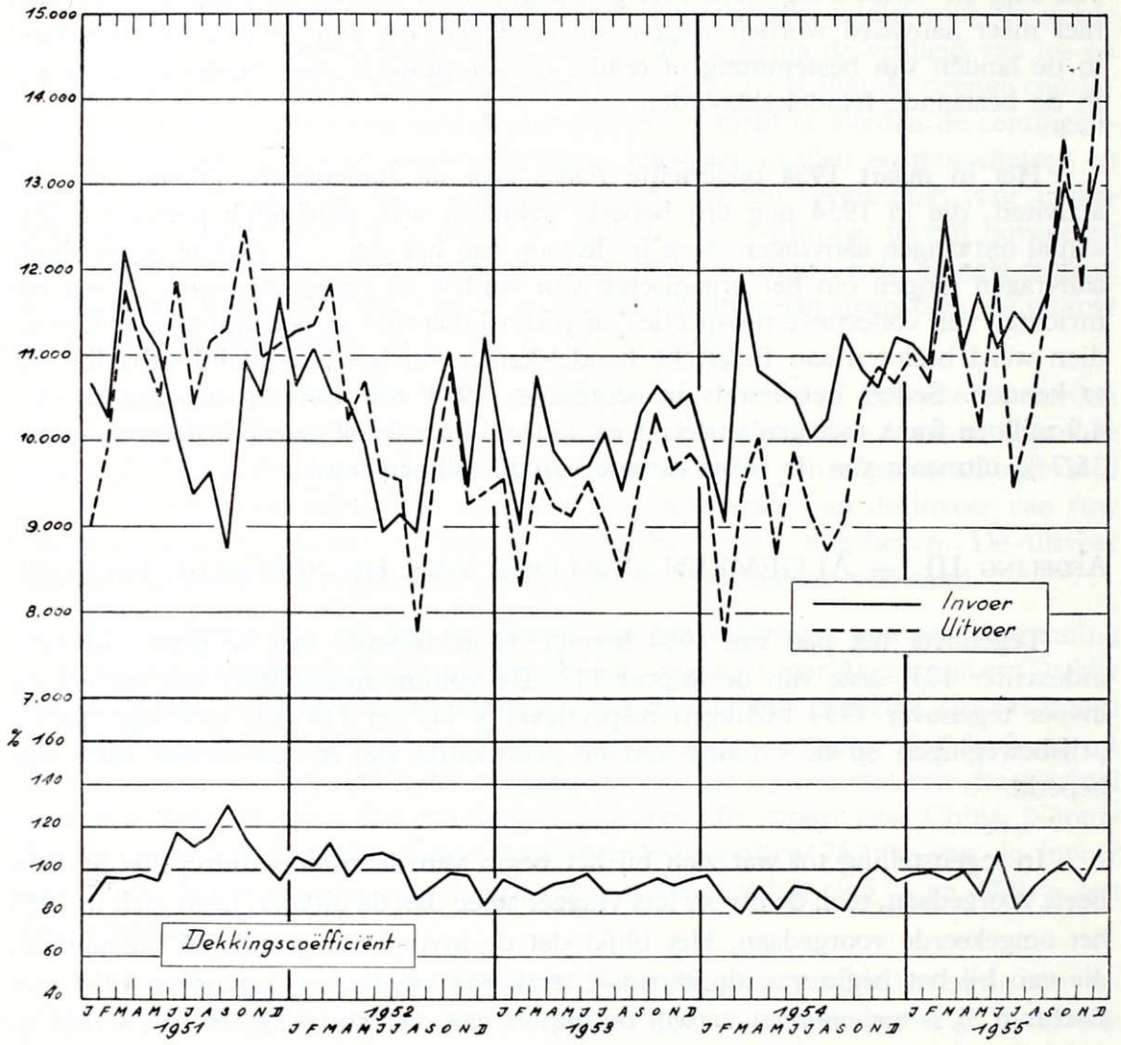

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De prijzen van de ingevoerde goederen stegen globaal genomen onbeduidend, deze van de export met gemiddeld 3 %. Het peil van 1955 ligt wat de invoer betreft 12 % lager dan in 1951, wat de uitvoer betreft zelfs 19 % lager.

Bij de invoer is het in 1955 quasi egaal gebleven prijspeil in feite een gemiddelde tussen de, bij de huidige hoogconjunctuur, nog zeer matig te achten stijging van de prijzen der ingevoerde grondstoffen en de daling van de prijzen der overige ingevoerde goederen. De prijzen der ingevoerde grondstoffen lagen in 1955 trouwens 15 % lager dan in 1951, waartegenover staat dat de prijzen der ingevoerde uitrustingsgoederen 17 % hoger lagen, terwijl de prijzen der verbruiksgoederen een weinig lager waren dan in 1951.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Volume-indexcijfers

(1953 = 100)

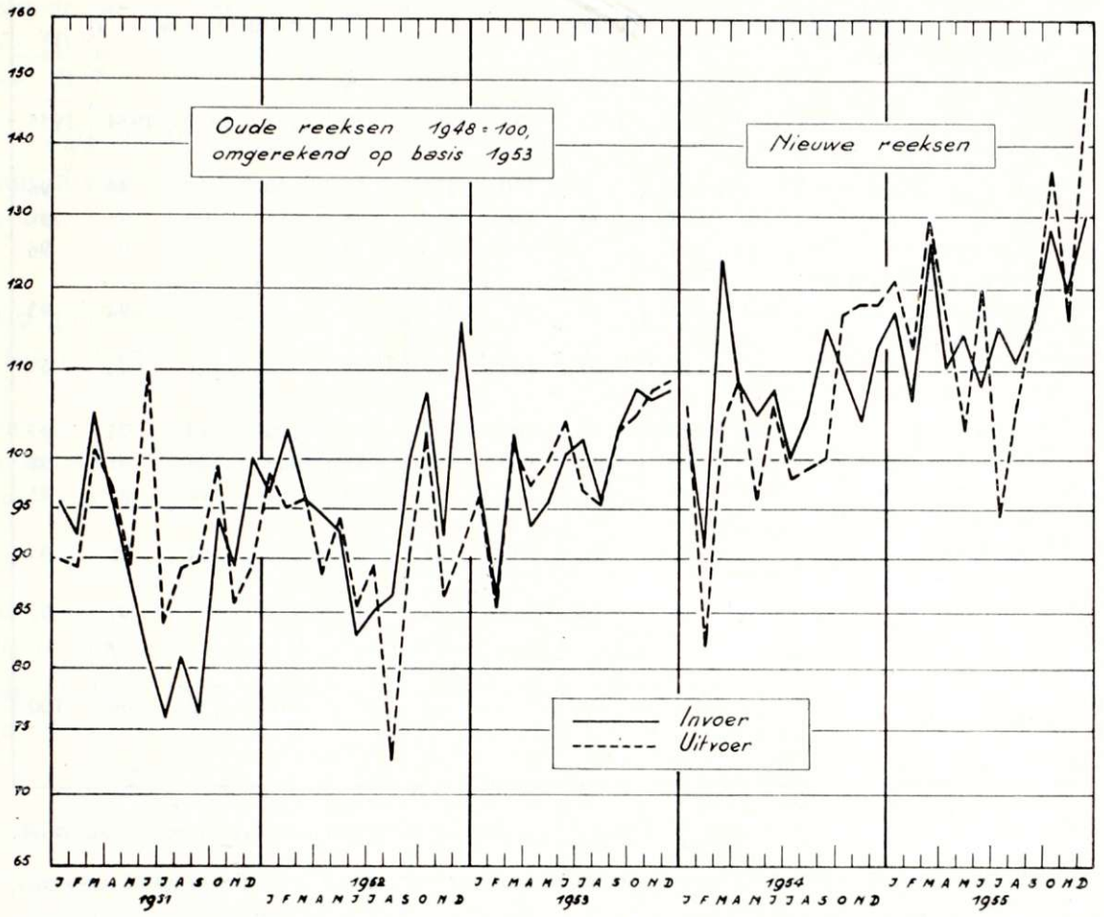

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Bij de uitvoer werd het gemiddelde sterker beïnvloed door de prijsstijging voor grondstoffen en uitrustingsgoederen dan door de daling van de prijzen der verbruiksgoederen, welke trouwens niet in zo grote hoeveelheden worden uitgevoerd. De uiteenlopende evolutie van de indexcijfers van de prijzen der ingevoerde en der uitgevoerde uitrustingsgoederen wordt wellicht verklaard door het groot aandeel van de halffabrikaten in de uitvoer, waarvan de prijzen vrij sterk zijn gestegen, terwijl onder de ingevoerde uitrustingsgoederen meer afgewerkte produkten voorkomen, waarvan de prijzen weinig evolueerden — dit alles afgezien van de bij statistieken als deze vrij grote kans op onnauwkeurigheid.

Vergeleken met de vorige conjunctuurtop van 1951, blijkt dat de uitrustingsgoederen in 1951 een weinig duurder waren, terwijl de prijzen der overige goederen en ook het globaal gemiddelde in 1955 veel lager bleven.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Indexcijfers van het volume en van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer

OMSCHRIJVING	Volume					Gemiddelde waarde (a)				
	1953 = 100									
	1950	1951	1952	1954	1955	1950	1951	1952	1954	1955
A. *Invoer*	92	97	96	110	122	87	109	106	96	96
Grond- en hulpstoffen	101	99	94	110	117	86	116	109	95	98
Uitrustingsgoederen .	85	97	98	114	125	79	82	95	97	96
Duurzame verbruiksgoederen	76	85	98	101	124	90	97	103	94	93
Niet duurzame verbruiksgoederen ...	98	101	103	103	112	91	98	101	99	97
B. *Uitvoer*	83	97	91	109	127	89	120	119	94	97
Grond- en hulpstoffen	88	104	92	110	126	87	125	124	93	98
Uitrustingsgoederen .	73	96	112	118	134	85	92	98	91	95
Duurzame verbruiksgoederen	72	101	90	105	131	97	111	104	98	94
Niet duurzame verbruiksgoederen ...	92	103	79	102	129	98	112	105	97	92
C. *Ruilvoet* $\left(=\frac{B}{A}\right)$						102	110	112	98	100

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Vanaf 1952 werd de samenstelling van de steekproef, die tot basis heeft gediend voor de berekening van de indexcijfers, gewijzigd.

Bij dit alles dient men evenwel rekening te houden met het feit dat een wijziging in de samenstelling van in- en uitvoer mede de gemiddelde prijs beïnvloedt : dergelijke wijzigingen hebben zich tussen 1951 en 1955 inderdaad voorgedaan, zoals hieronder uiteengezet.

De evolutie van de ruilvoet, die in 1955 licht verbeterde, is het gevolg van de stijging der gemiddelde uitvoerwaarde en van de stabiliteit der gemiddelde invoerwaarde. De huidige verhouding benadert evenwel op verre na niet deze van de jaren 1951 en 1952.

Afdeling IV. — STRUCTUUR VAN DE BUITENLANDSE HANDEL

Het zwaartepunt van de expansie lag ongetwijfeld bij de export van ijzer en staal in halfafgewerkte vorm, die van het ene jaar tot het andere met 36 % is toegenomen tot ongeveer hetzelfde bedrag als in 1951, doch met veel lagere uitvoerprijzen. De ijzer- en staalnijverheid en de metaalverwerkende nijverheid samen kwamen voor 39,3 % tussen in de uitvoer, tegen 36,7 % in 1954, doch 44,9 % in 1952 met een ongunstiger verdeling tussen halfafgewerkte en verder verwerkte produkten.

De uitvoer van de metaalverwerkende bedrijven steeg in 1955 met 21 %, hetgeen echter in veel mindere mate aan de prijsstijgingen te danken is dan dit bij de halfafgewerkte produkten het geval is. Te noteren valt de flinke toeneming van de uitvoer van elektrotechnisch materieel (+ 36 %) en van motorvoertuigen (+ 50 %), waartegenover staat de inzinking van de export van spoorwegmaterieel (— 30 %).

Ook de diamantnijverheid (+ 32 %) en de glasindustrie (+ 36 %) konden hun uitvoer vrij sterk opvoeren en elk het peil van de jaren 1951 en 1952 ver overtreffen.

De textielindustrie die het in 1951 tot een export van 30.420 miljoen frank had gebracht of 22,9 % van de totale uitvoer, alleszins dank zij sterk opgelopen prijzen, had in 1955 praktisch geen deel aan de betere conjunctuur en haar aandeel in het totaal viel zelfs van 19,7 % in 1954 tot 16,9 % in 1955. Sommige takken van de scheikundige nijverheid en de industrie der ruwe non-ferro metalen waren in hetzelfde geval, terwijl dient aangestipt te worden dat de uitvoer van verwerkte non-ferro metalen integendeel vrij sterk toenam (+ 35 %).

De evolutie van de invoer van bepaalde produkten staat soms geheel los van de conjunctuur. Dit blijkt o.m. het geval te zijn met de invoer van voedingswaren, die in 1955 is teruggelopen met 6 % : op korte termijn is zulks wellicht een gevolg van de goede oogst in 1954, doch op langere termijn is de teruggang wellicht een gevolg van de toegepaste landbouwpolitiek.

Geheel gebonden aan de conjunctuur is de toegenomen import van grondstoffen en halfafgewerkte produkten. Opmerkelijk is de toegenomen invoer van textielmachines, terwijl toch de textielindustrie op de conjuncturele expansie achterblijft. De toeneming van de invoer van scheikundige produkten bestaat grotendeels uit fabrikaten waarvan de produktietechniek nieuw is, zoals de plastische stoffen.

Uit de handelsbalans per afdeling van het douanetarief en duidelijker nog uit deze volgens de Type-Classificatie voor de Internationale Handel blijkt dat een exportoverschot wordt geboekt in volgende categorieën : scheikundige produkten (en dan nog enkel in anorganische produkten en meststoffen), textiel, werken van steen, ceramiek, glas (vooral vensterglas), diamant, onedele metalen (vooral halfafgewerkte produkten). Grotendeels gaat het hier om vrij eenvoudig te vervaardigen goederen waarnaar de exportvraag op lange termijn vrij traag toeneemt, omdat het juist goederen zijn waarvan de produktie in de minder ontwikkelde landen het eerst ter hand genomen wordt. Daarentegen bestaat de uitvoer slechts voor een klein deel uit goederen waarnaar de vraag sterker dan gemiddeld toeneemt; de partiële handelsbalans voor deze produkten is zelfs veelal negatief. Uit de tabellen blijkt zelfs dat het partiële deficit voor niet elektrische machines sedert 1951 nagenoeg verdubbelde, terwijl de uitvoer van elektrotechnisch materieel in 1955 veel sterker toenam dan de invoer, zodanig dat tussen beide nagenoeg een evenwicht bereikt werd.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per nijverheidssector

(classificatie T. C. I. H.)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljoenen franken)					Percentage van de totale waarde				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
A. *Ijzer- en staalnijverheid*	**33.049**	**35.735**	**24.896**	**24.012**	**32.707**	**24,9**	**29,2**	**22,0**	**21,0**	**23,5**
1. Primaire vormen	2.280	3.103	1.573	1.461	1.987	1,7	2,5	1,4	1,3	1,4
2. Halfafgewerkte produkten	30.769	32.632	23.323	22.551	30.720	23,2	26,7	20,6	19,6	22,1
B. *Metaalverwerkende nijverheid*	**16.686**	**19.233**	**18.420**	**18.097**	**21.978**	**12,6**	**15,7**	**16,3**	**15,7**	**15,8**
1. Metaalwaren niet elders genoemd .	3.899	3.743	3.053	3.575	4.244	2,9	3,1	2,7	3,1	3,1
2. Machines (behalve elektrische)	4.203	4.591	4.422	4.331	5.063	3,2	3,7	3,9	3,8	3,6
w. o. : machines voor metaalbewerking	(639)	(800)	(630)	(464)	(494)	(0,5)	(0,7)	(0,6)	(0,4)	(0,4)
textielmachines	(861)	(609)	(527)	(621)	(688)	(0,6)	(0,5)	(0,5)	(0,5)	(0,5)
3. Elektrische machines en toestellen .	3.368	3.678	3.320	3.169	4.308	2,6	3,0	2,9	2,8	3,1
4. Vervoermaterieel	3.905	5.340	4.954	5.469	6.117	2,9	4,4	4,4	4,7	4,4
w. o. : spoorwegmaterieel	(883)	(1.621)	(1.858)	(1.917)	(1.340)	(0,7)	(1,3)	(1,6)	(1,7)	(1,0)
motorwegvoertuigen	(1.334)	(1.543)	(1.366)	(1.632)	(2.451)	(1,0)	(1,3)	(1,2)	(1,4)	(1,8)
schepen	(1.226)	(1.806)	(1.468)	(1.548)	(2.030)	(0,9)	(1,5)	(1,3)	(1,3)	(1,5)
5. Wapens en munitie	1.311	1.881	2.673	1.553	2.246	1,0	1,5	2,4	1,3	1,6
C. *Industrie der non-ferro metalen*.....	**11.915**	**12.457**	**10.046**	**10.439**	**12.493**	**9,0**	**10,2**	**8,9**	**9,1**	**9,0**
1. Onbewerkt	8.982	10.115	8.418	8.321	9.654	6,8	8,3	7,5	7,2	6,9
2. Bewerkt	2.933	2.342	1.628	2.108	2.839	2,2	1,9	1,4	1,8	2,0
D. *Textielnijverheid*	**30.420**	**19.362**	**21.827**	**22.688**	**23.513**	**22,9**	**15,8**	**19,3**	**19,7**	**16,9**
1. Vezels	10.315	5.789	7.145	6.780	7.091	7,8	4,7	6,3	5,9	5,1
2. Garens	7.222	4.659	5.097	5.344	5.317	5,4	3,8	4,5	4,6	3,8
3. Weefsels en touwwerk	11.476	7.908	8.411	9.248	9.458	8,6	6,5	7,4	8,0	6,8
4. Andere afgewerkte produkten	1.407	1.006	1.174	1.316	1.647	1,1	0,8	1,0	1,1	1,2

E. *Scheikundige nijverheid*	**10.291**	**8.209**	**7.976**	**8.726**	**9.367**	**7,8**	**6,7**	**7,1**	**7,6**	**6,7**
1. Anorganische produkten	1.554	1.422	1.141	1.527	1.713	1,2	1,2	1,0	1,3	1,2
2. Organische produkten	1.054	779	624	794	730	0,8	0,6	0,6	0,7	0,5
3. Verf-, looi- en kleurstoffen	1.081	513	440	445	280	0,8	0,4	0,4	0,4	0,2
4. Farmaceutische produkten	334	314	468	523	610	0,2	0,3	0,4	0,5	0,4
5. Kunstmeststoffen	4.734	3.959	4.201	4.139	4.601	3,6	3,2	3,7	3,6	3,3
6. Diversen	1.534	1.222	1.102	1.298	1.433	1,2	1,0	1,0	1,1	1,0
F. *Bereide voedingswaren, drank, tabak*	**6.572**	**4.231**	**5.162**	**4.676**	**5.217**	**4,9**	**3,4**	**4,6**	**3,9**	**3,8**
w. o. : suiker en suikerwaren	(1.662)	(828)	(1.435)	(705)	(787)	(1,3)	(0,7)	(1,3)	(0,6)	(0,6)
vlees en vleeswaren	(890)	(620)	(463)	(568)	(463)	(0,7)	(0,5)	(0,4)	(0,5)	(0,3)
zuivelprodukten	(143)	(170)	(273)	(303)	(272)	(0,1)	(0,1)	(0,2)	(0,3)	(0,2)
G. *Diamantnijverheid*	**3.445**	**2.885**	**3.475**	**4.250**	**5.619**	**2,6**	**2,3**	**3,1**	**3,7**	**4,0**
H. *Steenkolenmijnen en cokesovens*	**2.541**	**3.888**	**4.163**	**4.897**	**6.311**	**1,9**	**3,2**	**3,7**	**4,3**	**4,5**
I. *Petroleumindustrie*	**1.230**	**3.063**	**3.011**	**2.428**	**2.999**	**0,9**	**2,5**	**2,7**	**2,1**	**2,2**
J. *Diverse industrieën*	**9.660**	**7.274**	**7.097**	**7.470**	**9.601**	**7,3**	**5,9**	**6,3**	**6,5**	**6,9**
1. Bouwmaterialen	1.413	1.500	1.763	1.661	1.889	1,1	1,2	1,6	1,4	1,4
w. o. : cement	(1.169)	(931)	(1.138)	(1.041)	(1.144)	(0,9)	—	(1,0)	(0,9)	(0,8)
2. Glasnijverheid	2.283	1.603	2.207	2.520	3.425	1,7	1,3	2,0	2,2	2,5
w. o. : plaatglas	(1.716)	(1.186)	(1.789)	(1.943)	(2.673)	(1,3)	—	(1,6)	(1,7)	(1,9)
3. Papier en papierwaren	1.802	928	857	1.084	1.273	1,4	0,8	0,8	0,9	0,9
4. Rubber en rubberwaren	1.041	626	615	685	861	0,8	0,5	0,5	0,6	0,6
5. Hout en houtwaren	692	483	514	554	881	0,5	0,4	0,5	0,5	0,6
6. Olie en vet	2.246	1.990	978	803	1.099	1,7	1,6	0,9	0,7	0,8
7. Schoeisel	182	144	163	163	173	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal (A tot J)	**125.809**	**116.337**	**106.073**	**107.683**	**129.807**	**94,8**	**94,9**	**93,9**	**93,5**	**93,4**
K. *Overige sectoren*	**6.862**	**6.213**	**6.893**	**7.491**	**9.154**	**5,2**	**5,1**	**6,1**	**6,5**	**6,6**
Algemeen totaal	**132.671**	**122.550**	**112.966**	**115.174**	**138.961**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
Invoer per nijverheidssector
(classificatie T. C. I. H.)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljoenen franken)					Percentage van de totale waarde				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
A. *Ijzer- en staalnijverheid*	**2.445**	**3.443**	**3.011**	**3.088**	**4.257**	**1,9**	**2,8**	**2,5**	**2,4**	**3,0**
1. Primaire vormen	1.227	2.058	1.555	1.186	1.966	1,0	1,7	1,3	0,9	1,4
2. Halfafgewerkte produkten	1.219	1.385	1.456	1.902	2.291	0,9	1,1	1,2	1,5	1,6
B. *Metaalverwerkende nijverheid*	**17.845**	**21.348**	**22.464**	**23.195**	**26.062**	**14,0**	**17,4**	**18,5**	**18,2**	**18,3**
1. Metaalwaren niet elders genoemd .	2.072	2.339	2.387	2.375	2.668	1,6	1,9	2,0	1,9	1,9
2. Machines (behalve elektrische)	7.485	9.019	9.635	10.054	11.093	5,9	7,3	7,9	7,9	7,8
w. o. : machines voor metaalbewerking	(461)	(697)	(782)	(640)	(801)	(0,4)	(0,6)	(0,6)	(0,5)	(0,6)
textielmachines	(954)	(984)	(937)	(942)	(1.169)	(0,7)	(0,8)	(0,8)	(0,7)	(0,8)
3. Elektrische machines en toestellen .	2.685	3.130	3.274	3.725	4.340	2,1	2,6	2,7	2,9	3,0
4. Vervoermaterieel	5.485	6.478	6.550	6.764	7.588	4,3	5,3	5,4	5,3	5,3
w. o. : spoorwegmaterieel	(239)	(200)	(282)	(182)	(201)	(0,2)	(0,2)	(0,2)	(0,1)	(0,1)
motorwegvoertuigen	(4.345)	(5.417)	(5.092)	(5.427)	(6.100)	(3,4)	(4,4)	(4,2)	(4,3)	(4,3)
schepen	(362)	(331)	(298)	(418)	(561)	(0,2)	(0,3)	(0,2)	(0,3)	(0,4)
5. Wapens en munitie	118	382	618	277	373	0,1	0,3	0,5	0,2	0,3
C. *Industrie der non-ferro metalen*.....	**5.694**	**7.293**	**6.827**	**7.545**	**9.444**	**4,5**	**5,9**	**5,6**	**5,9**	**6,6**
1. Onbewerkt	5.319	6.914	6.402	7.080	8.904	4,2	5,6	5,3	5,6	6,3
2. Bewerkt	375	379	425	465	540	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
D. *Textielnijverheid*	**23.945**	**16.756**	**19.383**	**19.217**	**19.743**	**18,8**	**13,6**	**16,0**	**15,1**	**13,9**
1. Vezels	17.667	11.608	13.742	13.386	13.159	13,9	9,4	11,4	10,5	9,3
2. Garens	1.957	977	1.261	1.389	1.591	1,5	0,8	1,0	1,1	1,1
3. Weefsels en touwwerk	3.109	2.897	3.058	3.254	3.704	2,4	2,4	2,5	2,6	2,6
4. Andere afgewerkte produkten	1.212	1.274	1.322	1.188	1.289	1,0	1,0	1,1	0,9	0,9

E. *Scheikundige nijverheid*	**6.145**	**5.304**	**5.478**	**6.005**	**7.741**	**4,8**	**4,3**	**4,5**	**4,7**	**5,5**
1. Anorganische produkten	872	693	759	1.091	1.266	0,7	0,6	0,6	0,9	0,9
2. Organische produkten	906	725	743	944	1.108	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8
3. Verf-, looi- en kleurstoffen	955	688	811	789	870	0,7	0,5	0,7	0,6	0,6
4. Farmaceutische produkten	748	716	871	1.018	1.080	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8
5. Kunstmeststoffen	1.132	1.141	1.388	1.022	1.129	0,9	0,9	1,1	0,8	0,8
6. Diversen	1.533	1.341	905	1.141	2.288	1,2	1,1	0,8	0,9	1,6
F. *Bereide voedingswaren, drank, tabak* ...	**23.356**	**23.735**	**21.747**	**22.623**	**21.190**	**18,3**	**19,3**	**18,0**	**17,8**	**14,9**
w. o. : suiker en suikerwaren	(550)	(733)	(684)	(488)	(405)	(0,4)	(0,6)	(0,6)	(0,4)	(0,3)
vlees en vleeswaren	(885)	(731)	(667)	(636)	(574)	(0,7)	(0,6)	(0,6)	(0,5)	(0,4)
zuivelprodukten	(3.248)	(3.941)	(2.771)	(2.214)	(2.345)	(2,5)	(3,2)	(2,3)	(1,7)	(1,6)
G. *Diamantnijverheid*	**3.314**	**2.809**	**3.350**	**3.520**	**5.004**	**2,6**	**2,3**	**2,8**	**2,8**	**3,5**
H. *Steenkolenmijnen en cokesovens*	**4.338**	**3.953**	**4.084**	**5.274**	**5.691**	**3,4**	**3,2**	**3,4**	**4,1**	**4,0**
I. *Petroleumindustrie*	**4.990**	**4.368**	**3.610**	**3.275**	**3.819**	**3,9**	**3,5**	**3,0**	**2,6**	**2,7**
J. *Diverse industrieën*	**12.271**	**9.314**	**8.623**	**9.855**	**12.618**	**9,6**	**7,6**	**7,1**	**7,7**	**8,9**
1. Bouwmaterialen	146	183	165	188	181	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
w. o. : cement	(19)	(20)	(22)	(30)	(31)	(0,01)	(0,02)	(0,02)	(0,02)	(0,02)
2. Glasnijverheid	294	310	300	359	445	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
w. o. : plaatglas	(19)	(21)	(18)	(23)	(27)	(0,01)	(0,02)	(0,01)	(0,02)	(0,02)
3. Papier en papierwaren	3.840	2.678	2.595	3.174	3.726	3,0	2,2	2,1	2,5	2,6
4. Rubber en rubberwaren	2.048	1.292	1.186	1.268	1.867	1,6	1,1	1,0	1,0	1,3
5. Hout en houtwaren	3.176	2.996	2.536	3.027	4.040	2,5	2,4	2,1	2,4	2,9
6. Olie en vet	2.443	1.459	1.449	1.468	1.964	1,9	1,2	1,2	1,2	1,4
7. Schoeisel	325	396	392	371	386	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
Totaal (A tot J)	**104.343**	**98.323**	**98.577**	**103.597**	**115.569**	**81,8**	**79,9**	**81,4**	**81,3**	**81,3**
K. *Overige sectoren*	**23.174**	**24.700**	**22.551**	**23.896**	**26.633**	**18,2**	**20,1**	**18,6**	**18,7**	**18,7**
Algemeen totaal	**127.517**	**123.023**	**121.128**	**127.493**	**142.202**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Analyse van de handelsbalans volgens de afdelingen van het douanetarief

(miljoenen franken)

AFDELINGEN	1949 (a)	1950 (a)	1951 (a)	1952 (a)	1953	1954	1955
I. Levende dieren en produkten van het dierenrijk	— 5.607	— 3.460	— 3.866	— 4.654	— 3.439	— 2.715	— 2.979
II. Produkten van het plantenrijk	— 10.576	— 11.288	— 14.149	— 13.513	— 11.363	— 12.769	— 10.526
III. Vetstoffen, vetten, oliën, enz.	— 341	— 756	— 65	+ 554	— 343	— 582	— 790
IV. Produkten van de voedingsmiddelenindustrie, dranken, tabak, enz.	— 2.431	— 2.132	— 1.448	— 3.378	— 2.772	— 4.119	— 3.821
V. Minerale produkten	— 7.746	— 7.318	— 12.832	— 12.597	— 10.132	— 11.312	— 12.332
VI. Chemische en farmaceutische produkten	+ 2.511	+ 2.080	+ 4.182	+ 2.946	+ 2.630	+ 2.671	+ 2.412
VII. Huiden, vellen, leder, pelterijen, enz.	— 798	— 1.069	— 869	— 722	— 646	— 760	— 674
VIII. Rubber en rubberwaren	— 281	— 632	— 1.008	— 667	— 570	— 576	— 1.003
IX. Hout en houtwaren, kurk en kurkwaren	— 1.839	— 2.182	— 2.469	— 2.530	— 2.028	— 2.480	— 3.180
X. Papier en papierwaren	— 1.227	— 1.660	— 2.250	— 1.992	— 1.982	— 2.269	— 2.607
XI. Textielstoffen en textielwaren	+ 3.469	+ 2.352	+ 6.333	+ 2.611	+ 2.369	+ 3.414	+ 3.711
XII. Schoeisel, hoeden, enz.	— 25	— 14	— 42	— 216	— 200	— 194	— 196
XIII. Werken van steen, ceramiek, glas, enz.	+ 1.184	+ 1.211	+ 1.882	+ 1.054	+ 1.699	+ 1.942	+ 2.873
XIV. Echte parels, edelstenen, enz.	+ 128	— 389	— 550	— 226	— 256	+ 130	+ 67
XV. Onedele metalen en werken daarvan	+ 22.485	+ 15.734	+ 36.854	+ 38.031	+ 25.251	+ 24.788	+ 31.882
XVI. Machines en toestellen, elektrotechnisch materieel	— 1.673	— 3.426	— 2.559	— 3.755	— 5.077	— 6.055	— 5.786
XVII. Vervoermaterieel	— 1.251	— 2.331	— 1.842	— 1.453	— 1.903	— 1.679	— 1.989
XVIII. Wetenschappelijke instrumenten en toestellen, enz.	— 941	— 708	— 809	— 1.002	— 1.028	— 1.108	— 1.106
XIX. Wapens en munitie	+ 948	+ 1.311	+ 1.193	+ 1.510	+ 2.055	+ 1.276	+ 1.873
XX. Allerlei goederen en produkten niet elders onder begrepen	— 278	— 351	— 350	— 430	— 434	— 452	— 508
XXI. Kunstvoorwerpen en voorwerpen voor verzamelingen	—	— 19	— 8	— 29	— 37	— 23	— 34
XXII. Goederen welke niet in bovenvermelde afdelingen opgenomen werden	+ 22	+ 33	+ 38	+ 36	+ 48	+ 552	+ 1.468
Algemene balans	**— 1.766**	**— 15.012**	**+ 5.366**	**— 411**	**— 8.162**	**— 12.319**	**— 3.241**

(a) Verbeterde cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Analyse van de handelsbalans

volgens de secties en afdelingen van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel

(miljoenen franken)

SECTIES EN AFDELINGEN	1951	1952	1953	1954	1955
0. Voedingswaren	— 15.187	— 17.708	— 14.771	— 16.007	— 14.080
1. Dranken en tabak	— 1.597	— 1.796	— 1.815	— 1.940	— 1.894
2. Niet eetbare grondstoffen, behalve brandstoffen	— 24.909	— 22.592	— 18.987	— 19.678	— 22.258
w. o. : 26. Textielvezels en afval van textielvezels	(— 7.351)	(— 5.819)	(— 6.597)	(— 6.606)	(— 6.068)
28. Ertsen en afval van metalen	(— 7.731)	(— 9.053)	(— 6.761)	(— 5.917)	(— 7.990)
3. Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke produkten	— 6.770	— 4.539	— 4.212	— 5.455	— 5.148
4. Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong	— 196	+ 530	— 471	— 665	— 865
5. Scheikundige produkten	+ 4.145	+ 2.905	+ 1.955	+ 2.056	+ 1.626
6. Fabrikaten	+ 55.162	+ 50.049	+ 38.689	+ 38.293	+ 47.209
61. Leder, lederwaren niet elders genoemd en bereide pelterijen	(— 131)	(— 207)	(— 143)	(— 203)	(— 191)
62. Rubberwaren niet elders genoemd	(+ 152)	(— 72)	(— 64)	(— 62)	(— 101)
63. Hout- en kurkwaren (behalve meubels)	(— 358)	(— 344)	(— 311)	(— 335)	(— 346)
64. Papier, karton en voorwerpen vervaardigd uit papier, karton of papierstof	(— 361)	(— 711)	(— 876)	(— 1.097)	(— 1.322)
65. Garens, weefsels, afgewerkte textielwaren (behalve kleding en schoeisel)	(+ 13.631)	(+ 8.692)	(+ 9.189)	(+ 9.949)	(+ 9.480)
66. Fabrikaten van niet metaalhoudende mineralen niet elders genoemd	(+ 3.162)	(+ 2.098)	(+ 2.939)	(+ 3.139)	(+ 4.191)
67. Zilver, platina, edelstenen en juwelen	(+ 21)	(+ 234)	(+ 129)	(+ 618)	(+ 552)
68. Onedele metalen	(+ 36.025)	(+ 37.455)	(+ 25.104)	(+ 23.810)	(+ 31.499)
69. Metaalwaren niet elders genoemd	(+ 3.020)	(+ 2.904)	(+ 2.721)	(+ 2.475)	(+ 3.448)
7. Machines en vervoermaterieel	— 4.179	— 5.018	— 6.763	— 7.574	— 7.533
71. Machines, behalve elektrische machines	(— 3.282)	(— 4.429)	(— 5.213)	(— 5.723)	(— 6.029)
72. Elektrische machines en toestellen	(+ 683)	(+ 549)	(+ 46)	(— 556)	(— 32)
73. Vervoermaterieel	(— 1.580)	(— 1.138)	(— 1.596)	(— 1.295)	(— 1.471)
8. Diverse fabrikaten	— 516	— 1.581	— 1.360	— 1.065	— 856
9. Diverse goederen niet elders genoemd	— 798	— 723	— 427	— 284	+ 557
Algemene balans	+ **5.155**	— **473**	— **8.162**	— **12.319**	— **3.241**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De omzet van de doorvoerhandel bleef in 1955 ongeveer even hoog als tijdens het voorgaande jaar met 6.548 miljoen frank bij de invoer en 7.428 miljoen bij de uitvoer (vooral graan, suiker, wol en haren, staal, motorvoertuigen), tegen respectievelijk 6.484 miljoen en 7.776 miljoen in 1954. Praktisch alle doorvoer welke de partiële betalingsbalans in een of andere niet tot een multilateraal betalingssysteem behorende munt niet verslecht is thans toegelaten, tenzij bepaalde handelsakkoorden of de reglementering op de handel met de communistische landen zich hiertegen verzetten.

Het relatief belang van de ruilhandelsoperaties loopt terug naarmate de mogelijkheden om langs gewone weg handel te drijven toenemen. Nochtans laten ruiloperaties toe transacties te verrichten welke niet in de bestaande handelsakkoorden voorzien werden. Met de landen van de E. B. U. is ruilhandel in principe verboden, tenzij het gaat om wederuitvoer van goederen van buitenlandse oorsprong, om betaling van door aanbesteding toegewezen werken en in enkele bijzondere gevallen. Globaal werd in 1955 op grond van ruiloperaties voor 126 miljoen frank goederen ingevoerd en voor 145 miljoen frank uitgevoerd, tegen respectievelijk 268 miljoen en 237 miljoen in 1954.

Afdeling V. — GEOGRAFISCHE INDELING VAN DE SPECIALE HANDEL

§ 1. — LANDEN VAN HERKOMST

Het meest in het oog lopend feit in de evolutie van de spreiding van de invoer in 1954 is geweest het opklimmen tot de eerste plaats van de Duitse Bondsrepubliek, vóór Nederland als tweede; het aandeel van dit land in de totale import van de B. L. E. U. is in 1955 verder opgelopen tot 13,9 % van het totaal, tegen 13,6 % in 1954. Het aandeel van Nederland, dat daarentegen teruggevallen was van 13,7 % in 1953 tot 13,4 % in 1954, is in 1955 opnieuw licht gedaald tot 13,2 %. De merkwaardige toeneming van de invoer uit de Duitse Bondsrepubliek, die zich heeft voorgedaan sedert de Westduitse ondernemingen voor het eerst weer op de Belgische markt verschenen, blijkt zich ook gedurende het jaar 1955 te hebben doorgezet. De toeneming van de invoer uit West-Duitsland, welke 2.490 miljoen frank bedroeg van 1953 tot 1954 of 16 %, bereikte 2.345 miljoen van 1954 tot 1955, terwijl de totale import opliep tot 19.703 miljoen frank.

Ofschoon de stijging van de import uit dit land in bijna alle sectoren merkbaar is, is zij toch bijzonder sterk wat betreft de machines en het elektrisch materieel, waarvan de invoer steeg van 4.207 miljoen frank in 1954 tot 5.167 miljoen in 1955. De stijging is eveneens groot in de sector onedele metalen, waarvan de invoer 2.065 miljoen frank bedroeg in 1954 en 2.416 miljoen in 1955; hieronder dienen vooral staal, aluminium en lood te worden vermeld. Overigens werd de gemiddelde toeneming van de import overschreden in de volgende afdelingen : scheikundige produkten (806 miljoen frank, tegen 648 miljoen in 1954) en farmaceutische produkten (150 miljoen frank, tegen 108 miljoen); rubber en rubberwaren (171 miljoen frank, tegen 132 miljoen); papier en papierwaren (363 miljoen frank, tegen 267 miljoen); produkten van de voedingsmiddelennijverheid, vetten en oliën

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per land van herkomst

LAND VAN HERKOMST (a)	Waarde (miljoenen franken)						Percentage van de totale invoerwaarde					
	1936/1938	1951 (d)	1952 (d)	1953	1954	1955	1936/1938	1951 (d)	1952 (d)	1953	1954	1955
1. West-Duitsland	..	13.104	13.262	14.868	17.358	19.703	..	10,3	10,8	12,3	13,6	13,9
2. Nederland	2.092	11.186	16.222	16.620	17.068	18.811	8,6	8,8	13,2	13,7	13,4	13,2
3. Frankrijk (b)	3.217	13.104	12.468	13.405	15.259	17.693	13,3	10,3	10,1	11,1	12,0	12,4
4. Veren. Staten van Amerika	2.111	20.558	18.090	12.438	13.129	15.673	8,7	16,1	14,7	10,3	10,3	11,0
5. Groot-Brittannië	2.033	10.627	10.067	10.955	10.680	12.059	8,4	8,3	8,1	9,0	8,4	8,5
6. Belgisch-Kongo (c)	1.911	10.119	9.794	9.056	9.871	11.677	—	7,9	8,0	7,5	7,7	8,2
7. Zweden	436	3.808	3.888	3.881	3.779	4.523	1,8	3,0	3,2	3,2	3,0	3,2
8. Australië	836	4.457	2.832	3.646	3.097	3.270	3,5	3,5	2,3	3,0	2,4	2,3
9. Zwitserland	271	3.328	3.196	3.037	2.874	2.851	1,1	2,6	2,6	2,5	2,3	2,0
10. Canada	601	4.093	4.428	2.907	2.492	2.486	2,5	3,2	3,6	2,4	1,9	1,7
11. Italië	164	1.946	1.689	1.844	1.897	2.190	0,7	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5
12. Irak	62	488	884	1.142	996	1.636	0,2	0,4	0,7	0,9	0,8	1,2
13. Unie van Zuid-Afrika	168	1.176	922	846	1.550	1.570	0,7	0,9	0,7	0,7	1,2	1,1
14. Finland	270	1.302	1.019	816	1.071	1.530	1,1	1,0	0,8	0,7	0,8	1,1
15. U. S. S. R.	721	854	579	836	1.398	1.471	3,0	0,7	0,5	0,7	1,1	1,0
16. Koweit	—	490	2.120	2.032	1.901	1.380	—	0,4	1,7	1,7	1,5	1,0
17. India	..	1.400	974	779	594	1.237	..	1,1	0,8	0,6	0,5	0,9
18. Libanon	—	52	22	511	1.237	1.231	—	—	—	0,4	1,0	0,9
19. Argentinië	1.302	1.375	1.051	2.421	2.921	1.220	5,4	1,1	0,9	2,0	2,3	0,9
20. Brazilië	336	1.926	1.542	1.473	1.242	1.125	1,4	1,5	1,3	1,2	1,0	0,8
21. Pakistan	..	1.129	701	866	896	1.084	..	0,9	0,6	0,7	0,7	0,8
22. Noorwegen	244	1.135	1.362	1.051	1.062	1.008	1,0	0,9	1,1	0,9	0,8	0,7
Overige landen	..	19.860	16.002	15.698	18.121	16.774	..	15,6	13,0	13,0	14,2	11,8
Totaal	**24.223**	**127.517**	**123.114**	**121.128**	**127.493**	**142.202**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de invoer in 1955.
(b) Inclusief het Saargebied vanaf 1952.
(c) Inclusief Ruanda-Urundi.
(d) Verbeterde cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(67 miljoen frank, tegen 29 miljoen); graan (108 miljoen frank, tegen 4 miljoen). Het gaat dus, in hoofdzaak, om afgewerkte produkten. De enige sector die uitzondering maakt op de algemene toeneming is die der levende dieren en produkten van het dierenrijk, welke van 123 miljoen frank in 1954 terugloopt tot 98 miljoen in 1955.

Ofschoon de handel tussen de Beneluxpartners steeds in omvang toeneemt en bij het einde van 1955 nieuwe topcijfers bereikte, blijkt uit de evolutie van de invoer in de B. L. E. U. dat zijn ontwikkeling sinds enkele jaren toch wat achter gebleven is op de groei van de buitenlandse handel in het algemeen en, zoals hierboven vermeld, van de handel met West-Duitsland in het bijzonder. De invoer uit Nederland, die sinds 1954 de tweede plaats bekleedt, steeg inderdaad met 9,2 % in 1955, tegen 2,7 % in 1954. Terwijl zich in geen enkele sector een merkbare daling van de import heeft voorgedaan, tenzij in deze van het vervoermaterieel en meer speciaal wat betreft vliegtuigen en schepen (122 miljoen frank, tegen 379 miljoen), blijkt de voortschrijdende industrialisering van Nederland uit de toenemende invoer van ijzer, gietijzer en staal (990 miljoen frank, tegen 692 miljoen) en van onedele metalen in het algemeen, waarvan de totale import steeg van 1.091 miljoen frank tot 1.502 miljoen in 1955. Een sterke toeneming valt aan te stippen wat betreft de invoer van machines en elektrotechnisch materieel (1.775 miljoen frank, tegen 1.554 miljoen), van textielstoffen en textielwaren (3.016 miljoen frank, tegen 2.760 miljoen), van rubber en rubberwaren (279 miljoen frank, tegen 191 miljoen), van minerale produkten (2.612 miljoen frank, tegen 2.377 miljoen), van produkten van de voedingsnijverheid (1.334 miljoen frank, tegen 1.199 miljoen), evenals van vetstoffen, vetten en hun afscheidingsprodukten (264 miljoen frank, tegen 118 miljoen).

Frankrijk en Groot-Brittanië behielden hun respectieve derde en vijfde plaats onder de voornaamste leveranciers van de B. L. E. U., ofschoon de import uit Frankrijk, die reeds met 13,8 % vermeerderd was in 1954, nog met 16,0 % toegenomen is in 1955, om 12,4 % van het totale bedrag te bereiken, terwijl de invoer uit Groot-Brittannië, ofschoon met 9,4 % gestegen, slechts 8,5 % bedraagt van het totale bedrag in 1955 en toch reeds 8,4 % in 1954. Onder de traditioneel uit dit laatste land ingevoerde produkten is vooral de invoer van ruw diamant in grote mate toegenomen.

De vier buurstaten van België leverden gezamenlijk 48,0 % van de invoer in 1955; voegt men de Verenigde Staten hierbij, dan komt men tot 59,0 %. In 1954 waren deze verhoudingen respectievelijk 47,3 % en 57,6 % en in 1949 respectievelijk 34,4 % en 52,5 %. De verbetering van de conjunctuur en de daaruit voortvloeiende stijging van de invoer zijn dus sinds enkele jaren vooral de aangrenzende landen ten goede gekomen en in 1955 meer in het bijzonder Kongo.

Inderdaad, alhoewel Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi hun zesde plaats onder de voornaamste leveranciers van de B. L. E. U. blijven behouden, leverden zij nochtans 8,2 % van de totale invoer, tegen 7,7 % in 1954, dank zij een stijging van de invoer met 1.806 miljoen frank. Deze globale stijging was vooral toe te schrijven aan de zeer belangrijke toeneming van de koperinvoer (6.826 miljoen frank in 1955, tegen 5.129 miljoen in 1954) en, gedeeltelijk, aan die van rubber (375 miljoen frank, tegen 222 miljoen) en van tin (214 miljoen frank, tegen 181 miljoen).

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	1948	1949 (b)	1950 (b)	1951 (b)	1952 (b)	1953	1954	1955
II. *Produkten van het plantenrijk*	**2.640**	**2.571**	**2.269**	**4.057**	**3.879**	**2.261**	**2.080**	**2.736**
w. o. : fruit	489	521	414	362	354	368	396	343
graangewassen	1.923	1.860	1.613	3.111	3.138	1.735	1.105	2.051
zaden, enz.	70	150	192	—	319	103	488	281
III. *Vetstoffen*	**332**	**586**	**612**	**958**	**509**	**288**	**418**	**518**
IV. *Produkt. van de voedingsmiddelenindustrie*	**797**	**816**	**948**	**1.225**	**877**	**794**	**965**	**1.000**
w. o. : cacao en bereide cacao	32	84	150	178	113	52	145	21
groentenconserven	100	159	157	148	168	142	182	216
tabak	510	451	523	688	494	492	461	432
V. *Minerale produkten*	**1.800**	**691**	**873**	**2.598**	**1.895**	**1.356**	**1.029**	**1.579**
w. o. : zout, zwavel, enz.	129	137	123	155	105	78	123	174
brandstoffen, enz.	1.608	535	680	2.296	1.657	1.167	827	1.269
VI. *Chemische produkten*	**1.011**	**876**	**929**	**1.360**	**1.097**	**942**	**1.176**	**1.271**
w. o. : eigenlijke chemische produkten	116	421	392	572	463	356	463	557
farmaceutische produkten	1	90	112	196	181	237	320	285
looi-extracten	9	194	193	260	146	179	236	268
zeep, kaarsen, enz.	—	85	125	226	246	70	62	69
VII. *Huiden, leder, pelterijen, enz.*	**210**	**164**	**179**	**288**	**149**	**121**	**183**	**159**
VIII. *Rubber en rubberwaren*	**205**	**132**	**148**	**162**	**127**	**91**	**104**	**169**
IX. *Hout, kurk en werken hiervan*	**287**	**271**	**190**	**180**	**413**	**84**	**76**	**97**
w. o. : hout en werken van hout	274	252	163	137	390	83	72	94
X. *Papier en papierwaren*	**130**	**127**	**140**	**218**	**223**	**108**	**170**	**219**
Grondstoffen	42	41	41	67	94	15	75	97
Papier en karton, papier- en kartonwaren	48	53	67	121	100	62	64	89
Boeken	39	32	34	30	29	31	31	32
XI. *Textielstoffen en textielwaren*	**1.307**	**2.073**	**2.518**	**3.021**	**2.825**	**1.171**	**1.353**	**1.015**
w. o. : kunstzijde, enz.	125	117	194	181	107	112	137	141
katoen	806	1.648	2.054	2.569	2.630	924	1.086	731
tricotagegoederen	176	139	34	50	10	12	9	13
kledingstukken, linnen, enz.	103	60	82	113	33	49	54	41
XIV. *Edelstenen*	**135**	**217**	**323**	**309**	**200**	**209**	**114**	**302**
XV. *Metalen en werken uit metaal*	**936**	**772**	**903**	**1.236**	**977**	**809**	**1.015**	**1.352**
w. o. : ijzer, staal, enz.	635	504	447	548	644	512	612	994
lood	148	179	341	497	286	211	236	213
XVI. *Machines ; elektrisch materieel*	**2.420**	**2.786**	**3.059**	**2.344**	**2.411**	**2.066**	**2.248**	**2.507**
Machines en toestellen	1.823	2.043	2.359	1.794	1.890	1.556	1.720	1.861
Elektrisch materieel	597	743	700	550	521	510	528	646
XVII. *Vervoermaterieel*	**1.809**	**1.785**	**1.595**	**1.898**	**1.887**	**1.572**	**1.598**	**2.095**
w. o. : autovoertuigen, rijwielen, enz.	1.720	1.621	1.440	1.767	1.789	1.273	1.476	1.660
vliegtuigen, schepen	56	144	146	104	94	287	101	410
XVIII. *Wetenschappelijke instrumenten en toestellen*	**135**	**159**	**154**	**184**	**187**	**195**	**217**	**236**
w. o. : optische toestellen, enz.	107	131	107	129	129	116	116	120
Totaal	**14.154**	**14.026**	**14.840**	**20.038**	**17.656**	**12.067**	**12.746**	**15.255**
Andere waren	**1.493**	**755**	**413**	**437**	**414**	**371**	**383**	**418**
Algemeen totaal	**15.647**	**14.781**	**15.253**	**20.475**	**18.070**	**12.438**	**13.129**	**15.673**

(a) Afdelingen en hoofdstukken van het douanetarief.
(b) Verbeterde cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De invoer uit de Verenigde Staten (15.673 miljoen frank) bereikt 11,0 % van de totale invoer in 1955, tegen 10,3 % in 1954, als gevolg van een stijging met 2.546 miljoen frank, Deze dient in hoofdzaak toegeschreven te worden aan de invoer van graan (2.051 miljoen frank, tegen 1.105 miljoen in 1954), van steenkolen (1.267 miljoen, tegen 827 miljoen) en van platen uit speciaal staal.

In tegenstelling tot de algemene tendens liep de invoer uit Zwitserland, Canada, Argentinië, Brazilië en Koweit terug, terwijl die uit Uruguay wegens de door speciale omstandigheden opgedrongen maatregelen op een onbeduidend peil terugviel. De invoer van ruwe aardolie uit Koweit werd gedeeltelijk vervangen door aankopen in Irak, terwijl ook India als leverancier sterk naar voren kwam.

§ 2. — LANDEN VAN BESTEMMING

De stijging van de uitvoer van de B. L. E. U. naar de voornaamste buitenlandse markten was algemeen in 1955; Nederland is veruit de belangrijkste afnemer gebleven, ofschoon het aandeel van dit land een weinig is teruggelopen in verhouding tot het geheel.

De Belgisch-Luxemburgse uitvoer naar Nederland is van 1954 tot 1955 vermeerderd met 4.592 miljoen frank of bijna 16 % en bereikte aldus het belangrijk bedrag van 28.766 miljoen frank. De voornaamste rubrieken waarin sterke vooruitgang geboekt werd waren, wat de landbouwsector betreft, fruit, koeien en rundvlees; wat de sector voedingsmiddelen betreft, de vleespreparaten. De uitvoer van steenkolen klom van 1.315 miljoen frank tot 1.811 miljoen; die van rubber en rubberwaren van 289 miljoen tot 364 miljoen frank; die van hout en houtwaren van 247 miljoen tot 352 miljoen; de afzet van papier en karton steeg van 482 miljoen tot 561 miljoen; de afzet van vele textielprodukten blijft goed, doch de verkoop van tricotagewaren is bijzonder toegenomen en vermeerderde van 668 miljoen frank tot 892 miljoen. Terwijl de sector glas en glaswaren opgelopen is van 466 miljoen frank tot 569 miljoen en die van ijzer en staal van 4.370 miljoen tot 5.523 miljoen, is de sector machines en elektrisch materieel met 541 miljoen toegenomen tot 2.668 miljoen frank; de toeneming in de sector autovoertuigen, waarvan de uitvoer opgelopen is van 827 miljoen frank in 1954 tot 1.571 miljoen in 1955, dient eveneens vermeld te worden.

De uitvoer naar de Duitse Bondsrepubliek, die de tweede plaats inneemt onder de buitenlandse afzetmarkten van de B. L. E. U., steeg met 47 % tegenover het peil van 1954, hetgeen toe te schrijven is aan de ruime expansie van het bedrijfsleven en de afschaffing van de importbeperkingen aldaar. De toeneming van de uitvoer naar dit land beslaat 22 % van de globale expansie van de buitenlandse verkoop; de rechtstreekse invloed van de Duitse conjunctuurkern op de Belgische export en hierdoor op de activiteit van het bedrijfsleven is zeer aanzienlijk. De stijging met 5.219 miljoen frank tegenover het voorafgaande jaar slaat vooral op volgende rubrieken : minerale bouwstoffen (973 miljoen frank, tegen 448 miljoen), hout en houtwaren (272 miljoen, tegen 119 miljoen), onedele metalen (7.417 miljoen, tegen 4.453 miljoen — vooral staal, koper en zink), machines en elektrisch materieel (418 miljoen, tegen 343 miljoen), vervoermaterieel (662 miljoen, tegen

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per land van bestemming

LAND VAN BESTEMMING (a)	Waarde (miljoenen franken)						Percentage van de totale uitvoerwaarde					
	1936/1938	1951 (d)	1952 (d)	1953	1954	1955	1936/1938	1951 (d)	1952 (d)	1953	1954	1955
1. Nederland	2.596	23.789	18.775	20.121	24.174	28.766	11,6	17,9	15,3	17,8	21,0	20,7
2. West-Duitsland	..	8.042	11.768	10.513	11.116	16.335	..	6,1	9,6	9,3	9,7	11,8
3. Frankrijk (b)	3.749	12.141	9.100	9.062	11.109	13.897	16,8	9,2	7,4	8,0	9,6	10,8
4. Verenigde Staten	1.641	10.501	9.217	11.544	9.275	12.183	7,4	7,9	7,5	10,2	8,1	8,8
5. Groot-Brittannië	3.105	13.319	13.595	8.785	7.252	8.928	13,9	10,0	11,1	7,8	6,3	6,4
6. Belgisch-Kongo (c)	344	5.408	7.217	6.607	6.284	6.614	—	4,1	5,9	5,8	5,5	4,8
7. Zweden	571	5.261	4.924	3.909	4.167	4.790	2,6	4,0	4,0	3,5	3,6	3,5
8. Zwitserland	566	5.051	3.844	3.012	3.235	3.814	2,5	3,8	3,1	2,7	2,8	2,7
9. Italië	269	2.761	3.416	3.721	3.205	3.073	1,2	2,1	2,8	3,3	2,8	2,2
10. Denemarken	132	2.334	2.406	2.470	2.668	2.897	0,6	1,8	2,0	2,2	2,3	2,1
11. Noorwegen	286	2.401	2.616	2.014	1.832	2.368	1,3	1,8	2,1	1,8	1,6	1,7
12. Portugal	180	1.556	1.822	1.771	1.235	1.542	0,8	1,2	1,5	1,6	1,1	1,1
13. Canada	213	1.795	1.562	1.537	1.204	1.446	1,0	1,4	1,3	1,4	1,0	1,0
14. Unie van Zuid-Afrika	253	1.826	1.020	1.296	1.219	1.406	1,1	1,4	0,8	1,2	1,1	1,0
15. Australië	108	2.811	1.144	616	1.142	1.336	0,5	2,1	0,9	0,6	0,6	1,0
16. Finland	223	1.666	1.034	683	925	1.175	1,0	1,3	0,8	0,6	0,8	0,8
17. Argentinië	743	1.843	1.209	248	1.008	1.163	3,3	1,4	1,0	0,2	0,9	0,8
18. Brazilië	255	2.729	2.116	435	353	1.158	1,1	2,1	1,7	0,4	0,3	0,8
19. India	..	869	948	1.021	1.228	1.146	..	0,7	0,8	0,9	1,1	0,8
20. Venezuela	38	683	630	778	983	1.025	—	0,5	0,5	0,7	0,9	0,7
Overige landen	..	25.885	24.340	22.824	21.560	23.899	..	19,5	19,8	20,2	18,7	17,2
Totaal	**22.311**	**132.671**	**122.703**	**112.966**	**115.174**	**138.961**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de uitvoer in 1955.
(b) Inclusief het Saargebied vanaf 1952.
(c) Inclusief Ruanda-Urundi.
(d) Verbeterde cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

196 miljoen). Opmerkelijk is de hausse van de uitvoer van voedingsmiddelen, drank en tabak in het najaar 1955; de uitvoer van rubber en rubberwaren, van katoen en schoeisel is daarentegen gedaald.

Frankrijk behield zijn plaats als afnemer en kon ze zelfs verstevigen; de geleidelijke liberalisatie van de invoer in dit land droeg er toe bij om de invoer uit de B. L. E. U. met nagenoeg 2.788 miljoen frank te doen toenemen. Deze stijging kwam vooral tot uiting in de sector onedele metalen, o.m. ijzer en staal (3.017 miljoen frank, tegen 1.596 miljoen), koper (2.190 miljoen, tegen 1.624 miljoen), aluminium en lood, in de sector chemische en farmaceutische produkten, in die van machines en elektrisch materieel (919 miljoen frank, tegen 758 miljoen).

Samen met de Verenigde Staten namen de vier buurlanden 58,5 % af van de export van de B. L. E. U. in 1955, tegen 54,7 % in 1954 en 47,1 % in 1949. Ook in dit opzicht is de uitvoer eenzijdiger georiënteerd.

De uitvoer naar de Verenigde Staten, die de vierde afnemer blijft van de B. L. E. U., steeg met 31,4 % en lijkt sedert het begin van 1954 voortdurend toe te nemen, afgezien van de zeer sterke schommelingen van maand tot maand. De diamant komt vooraan en vertegenwoordigt 27,1 % van de uitvoer; ijzer en staal 17,6 %, glas 7,4 %. In het oog lopend is de aanzienlijke stijging van de uitvoer van glas en glaswaren (896 miljoen frank, tegen 466 miljoen), die een weerspiegeling is van de intense bedrijvigheid van het bouwbedrijf in de Verenigde Staten, welke tevens de lichte stijging verklaart van de afzet van ijzer- en staalprodukten (2.149 miljoen frank, tegen 1.952 miljoen). In de sector textielnijverheid boekt de uitvoer van kunstzijde (352 miljoen, tegen 197) de grootste vooruitgang. Volgens de Amerikaanse invoerstatistieken neemt de B. L. E. U. de derde plaats in op de lijst der Europese uitvoerlanden, onmiddellijk na Groot-Brittannië en de Duitse Bondsrepubliek. Belgisch-Kongo heeft bovendien in 1955 de Unie van Zuid-Afrika verdrongen om de leiding te nemen van de Afrikaanse landen of gebieden die naar de Verenigde Staten uitvoeren.

De export naar Belgisch-Kongo nam slechts onbeduidend toe en bereikte weer het peil van 1953.

Met uitzondering van Italië, kan de expansie van de uitvoer naar de meeste andere landen bevredigend genoemd worden. De afzet in Australië en in twee Zuid-Amerikaanse staten, Brazilië en Venezuela, liep zelfs sterk op. De uitvoer naar Argentinië, vóór de oorlog een belangrijke afnemer, nam evenwel zeer weinig toe. Deze landen vormen weliswaar een afzetmarkt met zeer ruime mogelijkheden, doch overheidsmaatregelen sturen het handelsverkeer wel eens in de war.

Turkije en Sovjet-Rusland hebben als afnemers van de B. L. E. U. veel van hun belang ingeboet.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	1948	1949 (b)	1950 (b)	1951 (b)	1952 (b)	1953	1954	1955
III. *Vetstoffen, enz.*	—	**5**	**6**	**54**	**194**	**143**	**4**	**18**
V. *Minerale produkten*	**64**	**65**	**85**	**188**	**203**	**157**	**129**	**360**
w. o. : teeroliën, enz.	43	56	62	154	169	98	61	120
VI. *Chemische produkten, enz.*	**220**	**177**	**374**	**455**	**518**	**806**	**463**	**644**
w. o. : eigenlijke chemische produkten	116	83	118	232	156	203	170	259
meststoffen	53	64	159	181	223	363	77	120
fotografische produkten, enz.	39	15	40	77	88	165	152	209
VII. *Huiden, leder en pelterijen, enz.*	**111**	**50**	**57**	**92**	**79**	**109**	**89**	**114**
w. o. : pelterijen	97	40	43	70	72	93	72	96
XI. *Textielstoffen en textielwaren*	**874**	**922**	**1.704**	**1.723**	**1.456**	**1.886**	**1.666**	**2.092**
w. o. : kunstzijde	121	40	196	123	162	278	197	352
wol, enz.	365	330	460	625	457	642	583	807
katoen, enz.	83	149	210	141	191	272	195	188
vlas, enz.	186	262	669	634	501	525	522	557
kledingstukken, linnen, enz.	93	103	109	154	98	90	82	88
XIII. *Werken van steen, ceramiek, glas, enz.*	**50**	**49**	**251**	**344**	**254**	**582**	**490**	**916**
w. o. : glas en glaswaren	45	44	242	335	235	557	466	896
XIV. *Echte parels, edelstenen, enz.*	**1.334**	**991**	**1.616**	**1.750**	**1.268**	**1.459**	**2.251**	**3.301**
XV. *Metalen en werken van metaal*	**1.570**	**1.723**	**2.592**	**4.735**	**4.484**	**5.583**	**3.357**	**3.966**
w. o. : ijzer, gietijzer, staal	589	727	1.415	3.405	2.709	3.736	1.952	2.149
tin	635	777	751	876	1.079	930	789	737
zink	29	22	61	58	101	191	74	221
zeldzame metalen	—	—	—	346	529	469	359	451
XVI. *Machines ; elektrisch materieel*	**19**	**22**	**53**	**181**	**264**	**271**	**310**	**163**
Machines en toestellen	8	6	26	112	200	233	261	114
Elektrisch materieel	11	16	27	69	64	38	49	49
XVII. *Vervoermaterieel*	**2**	**3**	**2**	**407**	**52**	**11**	**15**	**24**
XIX. *Wapens en munitie*	**64**	**61**	**95**	**177**	**181**	**256**	**206**	**286**
Totaal	**4.308**	**4.068**	**6.835**	**10.106**	**8.953**	**11.263**	**8.980**	**11.884**
Andere waren	**144**	**120**	**157**	**393**	**260**	**281**	**295**	**299**
Totaal uitvoer	**4.452**	**4.188**	**6.992**	**10.499**	**9.213**	**11.544**	**9.275**	**12.183**

(a) Afdelingen en hoofdstukken van het douanetarief.
(b) Verbeterde cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

AFDELING VI. — HANDELSBALANS

Het tekort op de handelsbalans van de B. L. E. U. is in 1955 geslonken tot 3.241 miljoen frank, zegge 2,3 % van de invoer, tegen nog 12.319 miljoen in 1954. Deze evolutie is een weerspiegeling van de conjuncturele expansie; zij werd, in het begin van de cyclus, voorafgegaan door een toeneming van het handelsdeficit dat dus vrij vlug opgeslorpt werd. Voor het eerste en het tweede kwartaal van 1955 werd nog een matig deficit geboekt; de aankopen die de najaarsexpansie voorafgingen deden het deficit zelfs oplopen tot 3.088 miljoen frank tijdens het derde

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1954 en 1955 (a)

(miljoenen franken)

MUNTZONE	1954			1955		
	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo	Saldo (c. i. f.)	Invoer (f. o. b.)	Uitvoer Saldo
I. *Dollarzone*	**19.959**	**14.493**	**— 5.466**	**22.374**	**17.848**	**— 4.526**
1. Verenigde Staten van Amerika	13.129	9.275	— 3.854	15.673	12.183	— 3.490
2. Canada	2.492	1.204	— 1.288	2.486	1.446	— 1.040
3. Republieken van Latijns Amerika (b)	3.580	2.568	— 1.012	3.376	2.684	— 692
4. Andere landen (c)	758	1.446	+ 688	839	1.535	+ 696
II. *E. B. U.-zone* (d) ...	**85.544**	**82.793**	**— 2.751**	**96.482**	**100.915**	**+ 4.433**
III. *Spanje en overzeese gebiedsdelen*	**802**	**908**	**+ 106**	**925**	**1.130**	**+ 205**
IV. *Oost-Europa* (e)	**3.685**	**4.607**	**+ 922**	**2.623**	**3.173**	**+ 550**
V. *Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi*	**9.871**	**6.284**	**— 3.587**	**11.677**	**6.614**	**— 5.063**
VI. *Andere republieken van Latijns-Amerika.*	**4.936**	**3.003**	**— 1.933**	**3.274**	**3.507**	**+ 233**
1. Argentinië	2.921	1.008	— 1.913	1.220	1.163	— 57
2. Brazilië	1.242	353	— 889	1.125	1.158	+ 33
3. Andere landen (f).	773	1.642	+ 869	929	1.186	+ 257
VII. *Diverse zones* (g)	**2.696**	**3.086**	**+ 390**	**4.847**	**5.774**	**+ 927**
Algemeen totaal	**127.493**	**115.174**	**— 12.319**	**142.202**	**138.961**	**— 3.241**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Opdat de cijfers vergelijkbaar zouden wezen, werden de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1953.
(b) Exclusief de landen van zone VI.
(c) Japan, Korea, Formosa, Philippijnen, Porto-Rico, Hawaï, enz.
(d) Voor nadere gegevens, zie tabellen op blz. 379 en 380.
(e) Inclusief Tsjechoslowakije en Oost-Duitsland.
(f) Chili, Columbia, Bolivia, Uruguay.
(g) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen en de bezettingslegers in Duitsland.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
In- en uitvoer per muntzone
(percentage van het totaal)

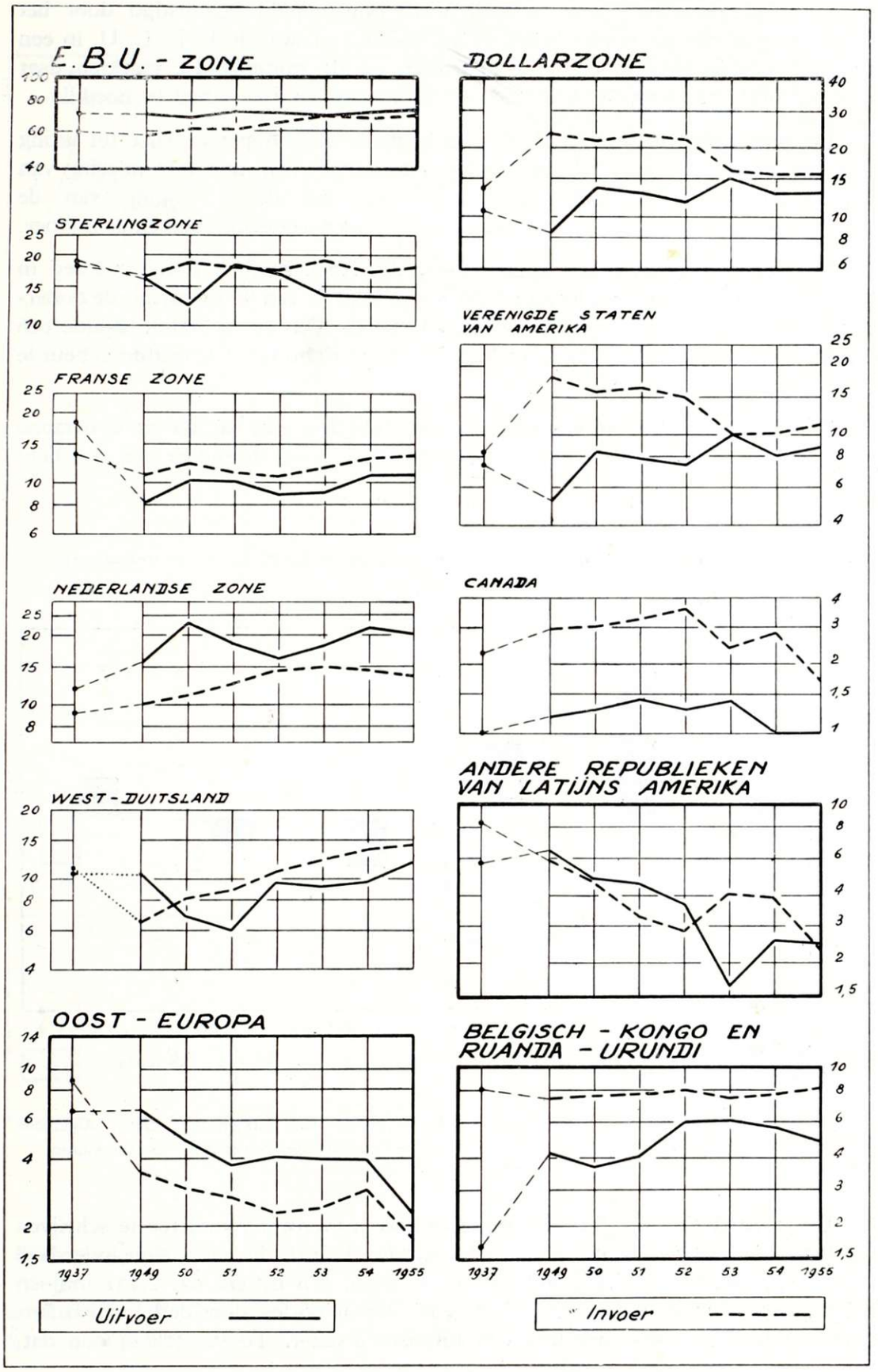

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

kwartaal; het vierde bracht echter een exportoverschot dat in de maand december een tophoogte bereikte. Deze evolutie werd ongetwijfeld begunstigd door het vlugger stijgen van prijzen en lonen in het buitenland, wat de B. L. E. U. in een gunstiger positie plaatste om te concurreren op de buitenlandse markten, daar waar, in 1954, het prijs- en kostenniveau de uitvoer enigszins had bemoeilijkt.

De verbetering van de handelsbalans komt op uiteenlopende wijze tot uiting in de partiële balansen met de verschillende muntgebieden, met uitzondering van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, waarvoor een sterke stijging van de import, vooral van koper, geboekt wordt, bij nagenoeg gelijk blijvende uitvoer.

Het tekort tegenover het dollargebied, dat 5.466 miljoen frank bedroeg in 1954, liep terug tot 4.526 miljoen in 1955, zegge 20,2 % van de invoer uit de dollarlanden. Het tekort, opgelopen in de handel met de Verenigde Staten, daalde een weinig bij een veel groter handelsvolume in beide richtingen; hetzelfde gebeurde in de handel met Canada.

Wat de landen betreft van Midden- en Zuid-Amerika die tot de dollarzone behoren, hier is de uitvoer gevoelig toegenomen, al loopt de invoer dan ook licht terug.

Saldo van de handelsbalansen der B. L. E. U. met de E. B. U. en de dollarzone
(miljoenen franken)

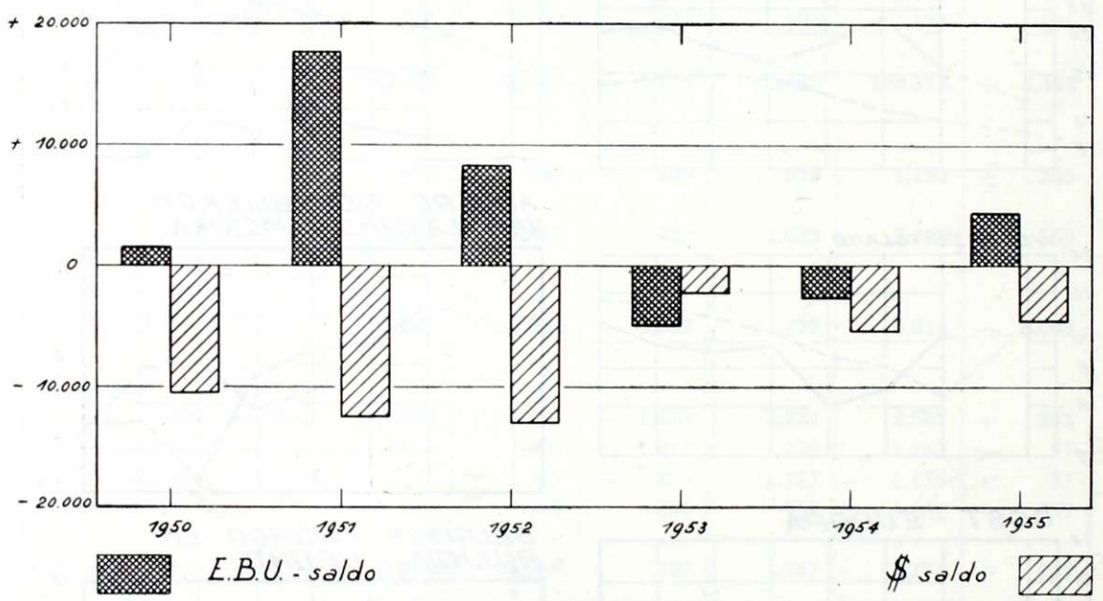

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

De gunstige toestand van de handelsbalans is evenwel vooral toe te schrijven aan de partiële balans met de landen behorend tot de E. B. U.; deze sluit inderdaad met een overschot van 4.433 miljoen frank, tegen een deficit van 2.751 miljoen in 1954 en van 4.946 miljoen in 1953; reeds vóór de oorlog sloot de handelsbalans met deze landen gewoonlijk met een uitvoeroverschot. Te vermelden ook dat,

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie

(miljoenen franken)

MUNTZONE	1954			1955		
	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo
1. *Sterlingzone*	**21.799**	**15.526**	**— 6.273**	**25.465**	**18.542**	**— 6.923**
w. o. : Verenigd Koninkrijk	(10.680)	(7.252)	(—3.428)	(12.059)	(8.928)	(—3.131)
Unie van Zuid-Afrika	(1.550)	(1.219)	(— 331)	(1.570)	(1.406)	(— 164)
Pakistan	(896)	(409)	(— 487)	(1.084)	(473)	(— 611)
India	(594)	(1.228)	(+ 634)	(1.237)	(1.146)	(— 91)
Australië	(3.097)	(1.142)	(—1.955)	(3.270)	(1.336)	(—1.934)
2. *Franse muntzone*	**16.187**	**12.475**	**— 3.712**	**18.632**	**15.063**	**— 3.547**
w. o. : Frankrijk	(15.259)	(11.109)	(—4.150)	(17.693)	(13.897)	(—3.796)
3. *Nederlandse muntzone* .	**18.114**	**24.893**	**+ 6.779**	**19.317**	**28.871**	**+ 9.554**
w. o. : Nederland	(17.068)	(24.174)	(+ 7.106)	(18.811)	(28.766)	(+ 9.955)
Indonesië	(571)	(647)	(+ 76)	(402)	(969)	(+ 567)
4. *Denemarken*	**857**	**2.668**	**+ 1.811**	**599**	**2.897**	**+ 2.298**
5. *Noorwegen*	**1.062**	**1.832**	**+ 770**	**1.008**	**2.368**	**+ 1.360**
6. *Zweden*	**3.778**	**4.167**	**+ 388**	**4.523**	**4.790**	**+ 267**
7. *Italië*	**1.897**	**3.205**	**+ 1.308**	**2.188**	**3.073**	**+ 885**
8. *Griekenland*	**66**	**766**	**+ 700**	**107**	**823**	**+ 716**
9. *Portugal en overzeese gebiedsdelen*	**755**	**1.516**	**+ 761**	**749**	**1.997**	**+ 1.248**
10. *Zwitserland*	**2.874**	**3.235**	**+ 361**	**2.851**	**3.814**	**— 963**
11. *West-Duitsland*	**17.358**	**11.116**	**— 6.242**	**19.703**	**16.335**	**— 3.368**
12. *Oostenrijk*	**618**	**774**	**+ 156**	**664**	**884**	**+ 220**
13. *Turkije*	**178**	**620**	**+ 442**	**331**	**595**	**+ 264**
Totaal E. B. U.	**85.544**	**82.793**	**— 2.751**	**96.482**	**100.915**	**— 4.433**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

ofschoon de landen behorend tot de E. B. U. 72,6 % opnamen van de uitvoer van de B. L. E. U., tegen 70,9 % in 1951, het overschot op de balans nochtans geen onrustwekkend niveau bereikt, daar het aandeel van de invoer uit deze landen 67,8 % bedraagt, tegen slechts 59,9 % in 1951.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Saldo van de handelsbalans per muntzone (a)
(percentage van de totale invoer)

MUNTZONE	1937	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
I. *Dollarzone*	**— 3,6**	**—15,0**	**—10,7**	**— 9,8**	**—10,6**	**— 1,9**	**— 4,3**	**— 3,2**
1. Verenigde Staten van Amerika	— 1,6	—12,9	— 8,5	— 7,8	— 7,2	— 0,8	— 3,0	— 2,5
2. Canada	— 1,5	— 1,8	— 1,9	— 1,8	— 2,3	— 1,1	— 1,0	— 0,7
3. Republieken van Latijns Amerika (b)	— 1,1	— 0,5	— 0,9	— 0,8	— 0,9	— 0,7	— 0,8	— 0,5
4. Andere landen (c)	+ 0,6	+ 0,2	+ 0,6	+ 0,6	— 0,2	+ 0,7	+ 0,5	+ 0,5
II. *E. B. U.-zone*	**+ 5,3**	**+ 10,8**	**— 1,5**	**+ 14,0**	**+ 6,8**	**— 4,1**	**— 2,2**	**+ 3,1**
1. Sterlingzone	— 0,8	— 0,8	— 8,0	+ 1,4	— 0,4	— 6,5	— 4,9	— 4,9
w. o. : Verenigd Koninkrijk	(+ 4,3)	(+ 0,3)	(— 3,0)	(+ 2,1)	(+ 2,9)	(— 1,8)	(— 2,7)	(— 2,2)
Australië	(— 3,1)	(— 2,3)	(— 2,7)	(— 1,3)	(— 1,4)	(— 2,5)	(— 1,5)	(— 1,4)
2. Franse muntzone	+ 3,8	— 3,0	— 3,4	— 0,5	— 2,1	— 3,0	— 2,9	— 2,5
w. o. : Frankrijk	(+ 3,4)	(— 2,3)	(— 3,5)	(— 0,8)	(— 2,7)	(— 3,6)	(— 3,3)	(— 2,7)
3. Nederlandse muntzone	+ 1,7	+ 5,1	+ 8,5	+ 7,1	+ 1,7	+ 2,7	+ 5,3	+ 6,7
w. o. : Nederland	(+ 1,9)	(+ 5,0)	(+ 9,0)	(+ 7,8)	(+ 2,1)	(+ 2,9)	(+ 5,6)	(+ 7,0)
4. Denemarken	— 0,1	+ 0,4	+ 0,5	+ 1,4	+ 1,5	+ 1,2	+ 1,4	+ 1,6
5. Noorwegen	—	+ 2,2	+ 0,3	+ 1,0	+ 1,0	+ 0,8	+ 0,6	+ 1,0
7. Zweden	+ 0,6	+ 0,3	—	+ 1,2	+ 0,8	—	+ 0,3	+ 0,2
7. Italië	+ 0,4	+ 1,5	+ 1,0	+ 0,6	+ 1,4	+ 1,5	+ 0,1	+ 0,6
8. Zwitserland	+ 1,1	— 0,8	— 0,4	+ 1,4	+ 0,5	—	+ 0,3	+ 0,7
9. West-Duitsland (d)	— 1,4	+ 3,8	— 2,3	— 2,5	— 1,3	— 3,6	— 4,9	— 2,4
10. Griekenland, Portugal en overzeese gebiedsdelen, Oostenrijk, Turkije	—	+ 2,1	+ 2,2	+ 2,9	+ 3,5	+ 2,8	+ 1,6	+ 1,7
III. *Spanje en overzeese gebiedsdelen*	**+ 0,6**	**— 0,1**	—	—	**+ 0,1**	**+ 0,1**	**+ 0,1**	**+ 0,1**
IV. *Oost-Europa* (e)	**— 3,0**	**+ 3,1**	**+ 1,1**	**+ 1,2**	**+ 1,8**	**+ 1,3**	**+ 0,7**	**+ 0,4**
V. *Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi*	**— 6,8**	**— 3,2**	**— 4,3**	**— 3,7**	**— 2,1**	**— 2,0**	**— 2,8**	**— 3,6**
VI. *Andere republieken van Latijns-Amerika*	**— 3,3**	**+ 0,3**	**— 0,6**	**+ 1,5**	**+ 1,0**	**— 2,8**	**— 1,5**	**+ 0,2**
1. Argentinië	— 2,9	— 0,1	— 1,0	+ 0,4	+ 0,1	— 1,8	— 1,5	—
2. Brazilië	— 0,1	+ 0,1	+ 0,3	+ 0,6	+ 0,5	— 0,8	— 0,7	—
3. Andere landen (f)	— 0,3	+ 0,3	+ 0,1	+ 0,5	+ 0,4	— 0,2	+ 0,7	+ 0,2
VII. *Diverse zones* (g)	**+ 2,3**	**+ 1,9**	**+ 0,7**	**+ 1,0**	**+ 2,7**	**+ 2,7**	**+ 0,3**	**+ 0,7**
Algemeen totaal	**— 8,5**	**— 2,4**	**— 2,5**	**+ 4,2**	**— 0,4**	**— 6,7**	**— 9,7**	**— 2,3**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Opdat de cijfers vergelijkbaar zouden wezen, werden de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1955.
(b) Exclusief de landen van zone VI.
(c) Japan, Korea, Formosa, Philippijnen, Porto-Rico, Hawaï, enz.
(d) Inclusief Oost-Duitsland in 1937.
(e) Inclusief Tsjechoslowakije en, behalve in 1937, Oost-Duitsland.
(f) Chili, Columbia, Bolivia, Uruguay.
(g) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen en de bezettingslegers in Duitsland.

De handelsbalans met de republieken van Latijns Amerika die niet tot de dollarzone behoren, waarop in 1954 een tekort geboekt werd van 1.933 miljoen Belgische frank, vertoont thans een licht boni, toe te schrijven, enerzijds, aan de ontwikkeling van de handelsbetrekkingen met Brazilië en, anderzijds, aan de sterke inkrimping van de invoer uit Argentinië.

Afdeling VII. — BETALINGSBALANS

In 1954 had de eerste weerslag van de conjuncturele wederopleving aanleiding gegeven tot een verslechtering van de betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie; oorzaak hiervan was de belangrijke invoer van goederen met het oog op de voorraadvorming van grondstoffen door de bedrijven die schikkingen troffen om aan de toeneming van de vraag te voldoen.

Deze wederopleving won nog aan kracht bij in 1955 en de Belgisch-Luxemburgse uitvoer ontwikkelde zich in zulke mate dat de betalingsbalans, in de plaats van een globaal tekort van 3.570 miljoen frank in 1954, met een batig saldo sloot van 4.442 miljoen frank in 1955, ondanks een tamelijk sterke afvloeiing van Belgisch-Luxemburgs particulier kapitaal naar het buitenland.

De totstandkoming van dit batig saldo werd in de hand gewerkt door het uitblijven van spanningen in de Belgische en Luxemburgse economieën in de loop van het jaar; aldus kenden, zowel op het gebied van groothandelsprijzen als op dat van kleinhandelsprijzen en van lonen, de dispariteit ten opzichte van het buitenland een gunstige evolutie voor de verbetering van de concurrentiekracht van de Belgische en Luxemburgse produkten op de buitenlandse markten.

Daarenboven, ofschoon men soms, in zeker opzicht, het te groot aandeel van de halffabrikaten in de totale uitvoer heeft betreurd, toch verbetert de grotere conjunctuurgevoeligheid van de prijzen der halffabrikaten tamelijk vlug de Belgisch-Luxemburgse ruilvoet en terzelfder tijd ook de saldi van de betalingsbalans. De hoofdoorzaak van de verbetering van het saldo der lopende transacties dient echter in de eerste plaats te worden gezocht in de aanmerkelijke stijging van het uitvoervolume.

§ 1. — LOPENDE TRANSACTIES

Nadat in 1954 de lopende transacties van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie een tekort van 2.715 miljoen frank hadden gegeven, werd in 1955 een batig saldo van 11.027 miljoen frank geboekt. De lopende betalingen aan de B. L. E. U. stegen inderdaad van 140.647 miljoen frank tot 169.034 miljoen, dit is dus 20 % meer dan in 1954; terzelfder tijd bereikten de uitgaven 158.007 miljard, of slechts 10 % meer dan in 1954. Deze verbetering heeft zowel betrekking op de zichtbare als op de onzichtbare transacties. Voor laatstgenoemde evenwel droeg de voortdurende aangroei van de uitvoer van Belgische kapitalen op een vrij in het oog lopende wijze bij tot de vermeerdering van de inkomsten uit investeringen in het buitenland, waarvan de repatriëring bovendien in de hand gewerkt werd door de vermindering van de internationale spanning in de loop van de laatste jaren, door de vastheid van de Belgische frank op de buitenlandse markten en door de geleidelijke afschaffing van de wisselreglementeringen, zowel in België als in het buitenland.

1. — *Goederentransacties.*

De zichtbare transacties bestaan bijna uitsluitend uit goederentransacties. De betalingen van de goedereninvoer en -uitvoer tegen F.O.B.-prijzen sloten met een batig saldo van 4.691 miljoen frank in 1955, tegen een deficit van 5.992 miljoen frank in 1954 : de ontvangsten stegen van 100.903 miljoen frank tot 123.127 miljoen frank en de uitgaven van 106.895 miljoen frank tot 118.436 miljoen frank. Zoals gewoonlijk verschillen deze bedragen tamelijk sterk van de waarden opgenomen in de douanestatistieken. Dit verschil spruit hoofdzakelijk voort uit vaste factoren, namelijk : aanrekening van het volledig bedrag van de ingevoerde of uitgevoerde goederen, die hetzij in de B. L. E. U., hetzij in het buitenland een eenvoudige bewerking moeten ondergaan; in- en uitvoer van gas en elektriciteit, die voorkomt in de betalingsstatistieken; niet-opneming van de vrachtkosten in de invoerstatistieken, waar deze import aangerekend wordt tegen C.I.F.-prijzen, terwijl de export aangerekend wordt tegen F.O.B.-prijzen; in de betalingsstatistieken niet geboekte ruilhandelstransacties; niet-overeenstemming tussen de werkelijke goederenoverdracht en de financiële verrichtingen uit hoofde van toegestane of ontvangen kredieten en wijzigingen inzake de betalingstermijnen en de wijze van vereffening (1).

Zoals hierboven werd vermeld, steunt de belangrijke verbetering van de financiële transacties, waarmede de in- en uitvoer gepaard ging, eerder op de stijging van de uitgevoerde hoeveelheid dan op de prijzen. Deze tendens contrasteert enigszins met die welke in 1950 waargenomen werd na de gebeurtenissen in Korea. In dit verband kan de duidelijke stabilisatie van de indexcijfers der gemiddelde waarde toegeschreven worden aan de oprichting van de E. G. K. S. Om deze reden hebben namelijk de staalprijzen niet meer, zoals in 1950 en 1951, sterke schommelingen gekend binnen de gemeenschappelijke markt die nu juist een belangrijk gedeelte van de B. L. E. U.-uitvoer opneemt.

De arbitrageverrichtingen en het loonwerk lieten een batig saldo van respectievelijk 1.387 miljoen frank en 1.965 miljoen frank; de vermindering van eerstgenoemde verrichtingen werd geneutraliseerd door de aangroei van de laatste. Voor de arbitrageverrichtingen blijken de inkomsten rond een zelfde peil te blijven schommelen, terwijl de uitgaven daarentegen toenemen. Deze tendens kan niet betwist worden in de mate waarin de onderlinge inwisselbaarheid van de vreemde munten veld wint, terwijl de Belgische frank, zijnerzijds, deze verschillende fases reeds sedert lang heeft doorgemaakt. Deze evolut e strekt ertoe de doorvoermogelijkheden, die in andere munten tot stand kwamen, in de hand te werken. Daarenboven dient te worden aangestipt dat de geleidelijke verbetering van de statistieken betreffende de betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi ook bijdraagt tot de vermindering van het bedrag der doorvoertransacties; de doorvoer verricht door Belgische ingezetenen en die Belgisch-Kongo of Ruanda-Urundi als herkomst of als bestemming heeft, wordt inderdaad niet geboekt onder

(1) Wat de betaling betreft, kan goederenexport een kapitaaluitvoer betekenen indien de opbrengst niet wordt gerepatrieerd.

de arbitrageverrichtingen waarvan hierboven sprake. Ingevolge wijzigingen aan de wisselreglementering in 1955 werden alle financiële belemmeringen voor de doorvoertransacties opgeheven.

De verbetering van het batig saldo van de post « Loonwerk » is vooral te danken aan de ontvangsten voor scheepsherstellingen.

2. — *Onzichtbare transacties.*

De in 1951 ingezette verbetering van het saldo der onzichtbare transacties werd in 1955 voortgezet, terwijl thans voor de eerste maal deze verrichtingen een batig saldo lieten.

In zekere mate nochtans steunt deze aanhoudende verbetering op nauwkeuriger gegevens, inzonderheid betreffende de bedragen die door de Kolonie werden uitgegeven voor transportkosten en die sedert lang onder de lopende transacties van de B. L. E. U. werden aangerekend.

In elk geval, wijzen de betalingen uit hoofde van *vervoer* op een stijging, zowel van de ontvangsten als van de uitgaven, voortvloeiende uit de groei van het zakenleven. Vooral de uitgaven zijn toegenomen door de vordering van de invoer en de verhoging van de zeevrachtprijzen; ook de scheepsvoorraden gaven een hoger batig slot, ingevolge het groter aantal vreemde schepen die de Belgische havens aandeden.

De aanhoudende verbetering van het saldo van de onzichtbare transacties vloeit ook voort uit de voor de B. L. E. U. gunstige evolutie der betalingen uit hoofde van *toerisme*. Het tekort, dat nog 759 miljoen frank bedroeg in 1953, liep tot 105 miljoen frank terug in 1954, om een batig saldo van 881 miljoen frank te geven in 1955. Deze tendens is zowel het gevolg van een toeneming der ontvangsten als van een vermindering der uitgaven. Onder deze rubriek wijken evenwel de in de betalingsbalans opgenomen gegevens hoe langer hoe meer af van de werkelijke verrichtingen, naarmate meer vrijheid wordt gelaten aan de wisselmarkt; deze bevordert inderdaad de intensieve aanwending van buitenlandse biljetten aangekocht op de vrije wisselmarkt waarvan de verrichtingen niet in bovenvermelde bedragen zijn opgenomen. De verhoging van de ontvangsten houdt verband met die der overnachtingen van vremdelingen in België. De vermindering van de uitgaven vloeit vooral voort uit de ruimere aanwending van biljetten.

Een andere belangrijke rubriek van de onzichtbare transacties is die van de *inkomsten uit investeringen*. De ontvangsten voortvloeiend uit deze verrichtingen stegen inderdaad van 4.752 miljoen frank in 1953 tot 5.414 miljoen frank in 1954 en tot 6.576 miljoen frank in 1955. Deze opmerkelijke vermeerdering dient in verband te worden gebracht, vooreerst, met die van de winsten en dividenden van de Belgische vennootschappen met bedrijfszetel in Belgisch-Kongo of in het buitenland. De groeiende uitvoer van in buitenlandse vennootschappen geïnvesteerde kapitalen, uitvoer die aangemoedigd werd door ruimere beleggingsfaciliteiten in het buitenland als gevolg van de nieuwe beschikkingen van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel, droegen bovendien bij tot de verhoging der inkomsten uit investeringen in het buitenland, des te meer daar de wederopleving van de industriële bedrijvigheid zich sneller voordeed in het buitenland dan in België. Bovendien heeft de ontspanning van de internationale betrekkingen

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1953, 1954 en 1955

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Credit (ontvangsten)			Debet (uitgaven)			Saldo (credit + of debet —)		
	1953	1954	1955	1953	1954	1955	1953	1954	1955
I. *Lopende transacties :*									
A. Zichtbare transacties:									
1. Goederentransacties (f.o.b.)	**105.104**	**110.556**	**133.133**	**103.405**	**113.209**	**125.090**	+ **1.699**	— **2.653**	+ **8.043**
a) Uitvoer en invoer	96.619	100.903	123.127	98.569	106.895	118.436	— 1.950	— 5.992	+ 4.691
b) Driehoeksverrichtingen.	5.689	7.389	7.328	4.151	5.673	5.941	+ 1.538	+ 1.716	+ 1.387
c) Loonwerk	2.796	2.264	2.678	685	641	713	+ 2.111	+ 1.623	+ 1.965
2. Niet monetair goud	**757**	**531**	**694**	**566**	**459**	**602**	+ **191**	+ **72**	+ **92**
Totaal A (1 + 2)	**105.861**	**111.087**	**133.827**	**103.971**	**113.668**	**125.692**	+ **1.890**	— **2.581**	+ **8.135**
B. Onzichtbare transacties :									
3. Diensten	**25.031**	**27.035**	**33.307**	**26.623**	**28.516**	**31.203**	— **1.592**	— **881**	+ **2.104**
a) Vervoer	7.824	8.530	10.160	10.135	11.299	13.110	— 2.311	— 2.769	— 2.950
(brutovrachten, haven-ontvangsten, enz.)	(7.091)	(7.881)	(9.328)	(10.135)	(11.299)	(13.110)	(— 3.044)	(— 3.418)	(— 3.782)
(scheepsvoorraden)	(733)	(649)	(832)	(—)	(—)	(—)	(+ 733)	(+ 649)	(+ 832)
b) Verzekeringspremiën en -uitkeringen	728	618	667	714	700	868	+ 14	— 82	— 201
c) Verplaatsingen in het buitenland	2.115	2.437	2.954	2.874	2.542	2.073	— 759	— 105	+ 881
d) Grensarbeiders, vreemde arbeiders en andere arbeidsbezoldigingen	2.433	2.468	2.515	1.680	1.495	1.560	+ 753	+ 973	+ 955
e) Niet elders vermelde overheidstransacties ...	1.923	1.569	2.556	2.346	2.759	2.741	— 423	— 1.190	— 185
f) Inkomsten uit investeringen	4.752	5.414	6.576	3.624	4.239	4.465	+ 1.128	+ 1.175	+ 2.111
g) Diverse diensten	5.256	6.599	7.879	5.250	5.482	6.386	+ 6	+ 1.117	+ 1.493
(makelaars- en commissieloon)	(2.461)	(3.035)	(3.360)	(2.379)	(2.742)	(3.388)	(+ 82)	(+ 293)	(— 28)
(royalties voor speelfilms, voor patent- en auteursrechten	(330)	(385)	(517)	(1.484)	(1.286)	(1.484)	(— 1.154)	(— 901)	(— 967)
(E. G. K. S.-transacties)	(326)	(334)	(395)	(45)	(70)	(70)	(+ 281)	(+ 264)	(+ 325)
(andere diensten)	(2.139)	(2.845)	(3.607)	(1.342)	(1.384)	(1.444)	(+ 797)	(+ 1.461)	(+ 2.163)
4. Schenkingen	**1.337**	**1.925**	**1.900**	**941**	**1.178**	**1.112**	+ **396**	+ **747**	+ **788**
a) Verrichtingen met de Kolonie, de E. G. K. S. en overige verrichtingen	1.187	1.879	1.889	941	1.178	1.112	+ 246	+ 701	+ 777
b) Regeringsschenkingen..	150	46	11	—	—	—	+ 150	+ 46	+ 11
Totaal B (3 + 4)	**26.368**	**29.560**	**35.207**	**27.564**	**29.694**	**32.315**	— **1.196**	— **134**	+ **2.892**

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1953, 1954 en 1955 (vervolg)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Credit (ontvangsten)			Debet (uitgaven)			Saldo (credit + of debet —)		
	1953	1954	1955	1953	1954	1955	1953	1954	1955
C. Totaal der lopende transacties (A + B)	**132.229**	**140.647**	**169.034**	**131.535**	**143.362**	**158.007**	+ **694**	— **2.715**	+ **11.027**
(w. o. : goederen en diensten : 1 + 2 + 3)	(130.892)	(138.722)	(167.134)	(130.594)	(142.184)	(156.895)	(+ 298)	(— 3.462)	(+ 10.239)
II. *Vergissingen en weglatingen* ..	..	..	..	..	..	..	+ **79**	+ **46**	+ **135**
III. *Transacties op de kapitaalrekening :*									
A. Particuliere kapitalen	..	..	..	..	..	..	— **2.049**	— **3.453**	— **9.058**
a) Accepten van Belgische banken in het bezit van de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi	..	..	..	..	..	..	+ 886	+ 700	— 977
b) Overige transacties	..	..	..	..	..	..	— 2.935	— 4.153	— 8.081
B. Overheidskapitalen	**6.749**	**6.599**	**4.931**	**5.399**	**4.047**	**2.593**	+ **1.350**	+ **2.552**	+ **2.338**
1. Langlopende kapitalen :									
a) Verstrekte en ontvangen leningen	1.473	3.085	4.035	800	—	800	+ 673	+ 3.085	+ 3.235
b) Aflossingen	1.520	2.751	130	1.325	2.638	1.583	+ 195	+ 113	— 1.453
Totaal	**2.993**	**5.836**	**4.165**	**2.125**	**2.638**	**2.383**	+ **868**	+ **3.198**	+ **1.782**
2. Kortlopende kapitalen :									
a) Verplichtingen tegenover internationale organismen (I. M. F., I. B. R. D. en B. I. B.)	166	435	685	50	1	—	+ 116	+ 434	+ 685
b) Andere verplichtingen en tegoeden	3.590	328	81	3.224	1.408	210	+ 336	— 1.080	— 129
Totaal	**3.756**	**763**	**766**	**3.274**	**1.409**	**210**	+ **482**	— **646**	+ **556**
C. Totaal der transacties op de kapitaalrekening (A + B) ...	..	..	..	..	..	..	— **699**	— **901**	— **6.720**
IV. *Totaal saldo der lopende transacties en der transacties op de kapitaalrekening (vergissingen en weglatingen inbegrepen)*	—	—	—	—	—	—	+ **74**	— **3.570**	+ **4.442**

(Vervolg op blz 386).

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1953, 1954 en 1955 (vervolg)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Credit (ontvangsten)			Debet (uitgaven)			Saldo (credit + of debet —)		
	1953	1954	1955	1953	1954	1955	1953	1954	1955
V. *Dekking van het totaal saldo: beweging van de nettowisselreserves van het bankwezen* ..							+ **74**	— **3.570**	+ **4.442**
1. Goudvoorraad (a)							+ 3.593	+ 130	+ 7.474
2. Tegoeden in inwisselbare munt (b)							— 529	+ 2.437	— 3.080
3. Vordering op de E. B. U.(b)							— 1.511	— 4.844	+ 542
4. Saldo van de bilaterale akkoorden met de E. B. U.-landen (b)							+ 420	+ 48	— 202
5. Portefeuille buitenland (b).							— 237	+ 70	+ 694
6. Andere nettotegoeden of -verplichtingen (b)							— 599	+ 392	+ 824
7. Belgische en Luxemburgse particuliere banken							— 1.063	— 1.803	— 1.810

Bron : Nationale Bank van België, Afdeling Studiën en Documentatie.

(a) Nationale Bank van België en Spaarkas van het Groothertogdom Luxemburg.
(b) Nationale Bank van België.

in 1955 de opheffing mogelijk gemaakt van bepaalde psychologische belemmeringen op overdrachten van inkomsten uit het buitenland. Ten slotte zij aangetekend dat de versoepeling van de wisselreglementeringen de beleggingen in het buitenland en bijgevolg de geïnde inkomsten in de hand heeft gewerkt; inderdaad, door deze versoepeling werd de notering der effecten van buitenlandse vennootschappen op de beurs van Brussel in ruime mate vergemakkelijkt met het gevolg dat de belangstelling voor de belegging in buitenlandse waarden toenam.

Wat de verhoging van de uitgaven onder de rubriek inkomsten uit investeringen betreft, wordt deze voor meer dan de helft bepaald door de interesten verschuldigd voor de overheidsleningen op lange en halflange termijn; deze interesten bereikten inderdaad 733 miljoen frank in 1955, tegen 608 miljoen frank in 1954.

Een gevoelige verbetering deed zich ook voor bij het saldo van de *niet elders vermelde overheidstransacties;* ze is grotendeels het gevolg van een nauwkeuriger aantekening der verrichtingen van de Koloniale Schatkist in België.

De bedragen uitgekeerd aan *grensarbeiders en vreemde arbeiders* ondergingen, zowel naar ontvangsten als naar uitgaven, weinig verandering ten opzichte van 1954.

Het saldo van de *verzekeringspremies en -uitkeringen* verslechterde geleidelijk aan en gaf een tekort van 201 miljoen frank in 1955. Wat dit betreft kan de vrijmaking van de wisselverrichtingen ten dele aansprakelijk worden geacht voor dit verloop in de mate waarin de filialen in België van vreemde vennootschappen betalingen verrichten voor rekening van hun hoofdzetel.

De *transacties met de E. G. K. S.* gaven een batig saldo van 660 miljoen frank, rekening gehouden met de uit dien hoofde onder de schenkingen opgenomen bedragen.

§ 2. — TRANSACTIES OP DE KAPITAALREKENING

Ingevolge diverse wijzigingen die uit een verder doorgevoerde ontleding van de gegevens voortvloeien, werd het saldo van de transacties op de kapitaalrekening enigszins gewijzigd voor 1953 en 1954. Het blijkt aldus dat de verslechtering van dit saldo in 1954 nog verergerd is in 1955 : de nettokapitaalafvoer beliep inderdaad 6.720 miljoen frank.

Deze evolutie spruit grotendeels voort uit de netto-uitvoer van particuliere kapitalen, die van 3.453 miljoen frank in 1954 gestegen zijn tot 9.058 miljoen frank in 1955. Aldus heeft het Belgisch spaarvermogen bijgedragen om het buitenland te financieren met relatief belangrijke bedragen. De redenen van deze evolutie werden reeds eerder uiteengezet bij het onderzoek van de inkomsten uit investeringen (1).

De Staat en de overheidsinstellingen daarentegen gingen nog leningen aan in het buitenland; het saldo der kapitaalbewegingen van de overheidssector gaf 2.338 miljoen frank ontvangsten, tegen 2.552 miljoen frank in 1954.

---

(1) Zie 3e deel, hoofdstuk III. — *Geld en Krediet.*

Onder de bewegingen van de overheidskapitalen op lange termijn dienen de volgende twee leningen te worden vermeld : de lening van 30 miljoen dollar geplaatst in de Verenigde Staten op 3, 4, 5 en 10 jaar, tegen een rentevoet die schommelt tussen 3 3/8 en 4 %; de andere van 100 miljoen gulden op 30 jaar, geplaatst in Nederland tegen een rentevoet van 3 3/4 %. Bovendien werd op de lening van 20 miljoen dollar, die door de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling (I. B. R. D.) was toegestaan voor de financiering van de waterwegen, een bedrag van 419 miljoen frank opgenomen. Daarentegen werden twee voorschotten van 400 miljoen frank elk verleend aan Ruanda-Urundi dat deze bedragen aangewend heeft om in te schrijven op langlopende Schatkistcertificaten, terwijl 200 miljoen frank werd terugbetaald op de Schatkistcertificaten, waarop Ruanda-Urundi tijdens de voorgaande jaren had ingeschreven.

De bewegingen van de kortlopende kapitalen van de overheidssector bestaan hoofdzakelijk uit de transacties van de Schatkist met de Bank voor Internationale Betalingen te Bazel en met de Centrale Bank voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi of de Kongolese Schatkist.

§ 3. — FINANCIERINGSVERRICHTINGEN

Doordat de netto-afvoer van particuliere en overheidskapitalen aanmerkelijk lager was dan het saldo van de lopende transacties, bleef er een globaal batig saldo van 4.442 miljoen frank over, ten belope waarvan de wisselreserves van het bankwezen werden aangevuld. Deze verhoging is het gevolg van de uiteenlopende bewegingen voor de rubrieken die deel uitmaken van de wisselreserves; bovendien hadden arbitrageverrichtingen plaats. De goudvoorraad steeg met 7.474 miljoen frank; de tegoeden in inwisselbare munt bij de Nationale Bank van België liepen met 3.080 miljoen frank terug; de vorderingen van de B. L. E. U. op de E. B. U. en op de E. B. U.-landen namen met 340 miljoen frank toe, de portefeuille van de Nationale Bank van België op het buitenland met 694 miljoen frank en de andere nettotegoeden of -verplichtingen met 824 miljoen. Ten slotte daalden de wisselreserves van de Belgische en Luxemburgse banken met 1.810 miljoen frank.

HOOFDSTUK II

INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING

AFDELING I. — ALGEMENE OVEREENKOMST BETREFFENDE DE TARIEVEN EN HANDEL

Tijdens de *Negende Zitting* van de Verdragsluitende Partijen bij de Algemene Overeenkomst betreffende de Tarieven en Handel (G. A. T. T.) (1) te Genève (28 oktober 1954 - 7 maart 1955) werd, op grond van de opgedane ervaring, overgegaan tot een algemene herziening van dit Akkoord, met de bedoeling de bepalingen ervan ruimer te doen toepassen en de terugkeer tot handelsbeperkingen aan controle te onderwerpen, zonder nochtans de moeilijkheden waartoe bepaalde toestanden kunnen aanleiding geven over het hoofd te zien. Tevens werd de positie der landen die de handel in ruime mate vrij laten verlopen tegenover die welke vergaande beperkingen toepassen versterkt voor de komende onderhandelingen over concrete toegevingen.

Kwantitatieve beperking (contingentering) van de handel wordt als een der ergerlijkste hinderpalen voor de vrije ontwikkeling van het ruilverkeer beschouwd : voor zover zij zuiver als protectiemaatregel bedoeld wordt, blijft zij formeel verboden (artikel XI). Het Verdrag staat het behoud of de instelling van nieuwe contingenteringen toe daar waar deze maatregel onvermijdelijk blijkt om het evenwicht van de betalingsbalans te verzekeren (artikel XII) of waar zij deel uitmaken van de politiek tot ontwikkeling van economisch achtergebleven gebieden (artikel XVIII). Bij wijze van overgangsmaatregel werd besloten dat bestaande contingenteringen, ofschoon thans in principe verboden, tijdelijk kunnen behouden blijven, op voorwaarde dat de betrokken regering zich verbindt tot geleidelijke afbouw van deze protectie binnen afzienbare tijd (maximum 5 jaar). Maatregelen werden tevens voorzien tegen eventueel misbruik van een onevenwichtige betalingsbalans als voorwendsel voor een te ver doorgedreven protectie.

---

(1) General Agreement on Tariffs and Trade.

Aan de betwisting, opgeworpen door de vertegenwoordiging der Beneluxlanden, omtrent de aan de op velerlei gebied samenwerkende landen van de O. E. E. S. te verlenen toelating af te wijken van artikel XIV, dat alle discriminatie tussen landen van herkomst verbiedt bij contingentering van de invoer, werd na lange onderhandelingen nog geen bevredigende oplossing gegeven. Vele afgevaardigden erkenden weliswaar dat het feit dat de O. E. E. S. dikwijls verder wil gaan dan de G. A. T. T. reeds voorziet, moeilijkheden kan opleveren, doch weinigen waren geneigd hiervoor nieuwe bepalingen in het Verdrag op te nemen. Dit voorstel, dat een voorzorgsmaatregel was tegen de tendens tot extreme verscherping van de regels van het Akkoord, bleek achteraf overbodig, vermits de gevreesde verscherping uitbleef.

De bepalingen betreffende de ontwikkeling van de achtergebleven landen hernemen, van dit standpunt uit gezien, de maatregelen tot beïnvloeding van de betalingsbalans (artikel XVIII). Aan deze landen wordt bovendien toegelaten de invoer van bepaalde goederen te bevoordelen als hulp aan sommige te ontwikkelen bedrijfstakken.

Een tweede vorm van handelsbeperking zijn de *douanetarieven:* een nieuw artikel betreffende de procedure der onderhandelingen aangaande wederzijdse concessies en een plan tot algemene verlaging der tarieven werden behandeld, alsmede de te aanvaarden rol van de douanetarieven als instrument van een politiek van economische expansie.

De inlassing van nieuwe bepalingen betreffende de douanetarieven, o. m. betreffende de principes van de douanepolitiek, voorgesteld door enkele landen met doorgaans lage tarieven, waaronder Benelux, en die tot doel had de huidige ongelijkheid af te zwakken, werd verworpen : de landen met hoge tarieven waren niet geneigd hun vrijheid van handelen aldus te laten beperken. Wel werd aanvaard dat voortaan bij de onderhandelingen over concrete toegevingen de consolidatie van tot dan toe tijdelijk verlaagde tarieven dezelfde waarde zou toegekend worden als een nieuwe verlaging, hetgeen de positie van de landen met lage tarieven versterkt. Principieel wordt thans ook meer belang gehecht aan de verlaging van prohibitieve tarieven, dan wel van een algemene verlaging.

Ofschoon dit punt niet als zodanig op de agenda voorkwam, heeft de commissie voor douane-aangelegenheden eveneens de plannen tot gelijktijdige algemene verlaging der tarieven onderzocht. Deze plannen stuitten echter op het verzet der landen met hoge tarieven en de zaak werd uitgesteld tot de Tiende Zitting, voorzien voor oktober.

Aan de Regeringen der deelnemende landen werd een verklaring ter ondertekening voorgelegd, waarbij de duur van de thans van kracht zijnde tijdelijke tariefverlagingen verlengd wordt tot 31 december 1957. De mogelijkheid voor wijzigingen, mits toestemming en compensatie, werd evenwel open gelaten. Slechts enkele landen hebben als gevolg hiervan wijzigingen voorgesteld. Het nieuwe artikel XXVIII voorziet de automatische verlenging voor achtereenvolgende perioden van drie jaar van alle tariefconcessies; wijzigingen zijn mogelijk op gestelde tijdstippen : hiervoor zijn trouwens nieuwe onderhandelingen vereist met het land dat de in te trekken concessie had bekomen. Blijkt een vergelijk onmogelijk

en wordt de tariefconcessie toch ingetrokken, wat het Verdrag toestaat, dan verkrijgen andere landen hierdoor het recht gelijkaardige maatregelen te treffen Een gelijkaardige procedure werd voorzien voor onderontwikkelde landen die voordien toegestane tariefverlagingen willen intrekken ter bescherming van nieuwe bedrijfstakken.

Een andere vervorming van de concurrentie zijn de *toelagen bij de uitvoer:* tegenover dergelijke maatregelen mag elk land dat op deze wijze gesubsidieerde goederen invoert compensatieheffingen stellen, niet alleen om de eigen industrie te beschermen doch zelfs om een verschuiving in de importstroom tegen te gaan. Deze compensatieheffing mag zelfs bij hoogdringendheid ingesteld worden, zonder voorafgaande instemming van de andere mede-ondertekenaars van het Verdrag. Ook de protectie welke het gevolg kan zijn van een *invoermonopolie* in handen van de regering werd aan beperkingen onderworpen.

Door het uitblijven van de ratificatie van het charter van La Havana van 1947 bleef het nodig klaarheid te brengen in de tot dan toe onduidelijke *juridische toestand* van het feitelijke internationale organisme, de gezamenlijk optredende verdragsluitende partijen. Een akkoord werd afgesloten tot oprichting van een Organisatie voor Samenwerking op Handelsgebied, die belast wordt met het toezicht op de toepassing van het gewijzigde akkoord. Het nieuwe organisme zal bovendien bevoegd zijn internationale commerciële onderhandelingen in te richten en het moet een permanent contactorgaan zijn tussen de toegetreden regeringen voor alle zaken die in verband staan met de internationale handel. De organen van het nieuwe internationale organisme zijn een algemene vergadering, een uitvoerend comité van 17 leden (waarin Benelux om beurten door een Belgisch en een Nederlands afgevaardigde vertegenwoordigd wordt) en een secretariaat. Tevens werd beslist dat de overeenkomst in werking treedt zodra ze zal zijn goedgekeurd door landen waarvan de gezamenlijke buitenlandse handel 85 % van de transacties tussen de leden van het G. A. T. T. bereikt.

Na het sluiten van de Negende Zitting werden de voorziene onderhandelingen aangeknoopt tussen de landen die vroegere tariefconcessies wilden intrekken en deze die zich hierdoor geschaad achten. De Beneluxlanden onderhandelden met 15 andere landen over enkele posten van het douanetarief. Na afloop, einde september, bleek de uitslag doorgaans voldoening te schenken.

De *Tiende Zitting* ging door te Genève van 27 oktober tot 3 december. De discussie, ontstaan door de vanwege de vertegenwoordigers van de B. L. E. U. gevraagde toelating af te wijken van het verbod tot contingentering, wat sommige *landbouwprodukten* betreft, was van Belgisch standpunt uit het belangrijkste behandelde punt. Doordat de B. L. E. U. geen onevenwichtige betalingsbalans als argument kon inroepen en vermits de afwijking gevraagd werd voor een periode, langer dan 5 jaar (namelijk 7 jaar, tijd voorzien voor de harmoniëring van de landbouwpolitiek in Benelux), diende een twee derde meerderheid gevonden om de maatregelen te aanvaarden.

De werkzaamheden van de tijdens de vorige zitting samengestelde werkgroep, belast met het onderzoek van de plannen tot *automatische verlaging van de toltarieven,* hebben geleid tot de vaststelling dat, ofschoon de meerderheid der

toegetreden landen bereid was aan dergelijk plan mede te werken, de weigering vanwege de Verenigde Staten en Groot-Brittannië de uitvoering ervan onmogelijk maakte. Nochtans wou men gebruik maken van de mogelijkheden, geboden door de Amerikaanse « Trade Agreement Extension Act », die de President toelaat de douanerechten in drie jaar tijds met 15 % te verlagen. Hiertoe besloot men een tarievenconferentie bijeen te roepen voor begin 1956 (1), waar nog steeds bilateraal en per produkt zou onderhandeld worden.

AFDELING II. — ECONOMISCHE SAMENWERKING BINNEN HET RAAM VAN DE ORGANISATIE VOOR EUROPESE ECONOMISCHE SAMENWERKING

§ 1. — STRUCTUUR DER ORGANISATIE

De Raad van de O. E. E. S. heeft in 1955 verschillende beslissingen getroffen waarbij de structuur der organisatie enigszins gewijzigd wordt en de deelneming aan haar werkzaamheden uitgebreid.

Er is vooreerst de toelating verleend aan Spanje om, op gelijke voet met de andere landen, deel te nemen aan de werkzaamheden van het Ministerieel Comité voor Landbouw en Voedselvoorziening dat door de Raad tijdens zijn vergadering van 13 en 14 januari 1955 opgericht werd; die toelating geldt tevens voor de deelneming van dit land aan de werkzaamheden van de ondergeschikte organismen van deze Raad. Kort daarop werd de Joegoslavische Federatieve Volksrepubliek er toe uitgenodigd zich met ingang van februari door een waarnemer te laten vertegenwoordigen in de O. E. E. S.-Raad, in de technische comités, evenals in de subcomités die ervan afhangen. Verder besloot de Raad, op een vergadering in juni, tot de oprichting van een Commissie voor Energie en een Werkgroep voor Kernenergie. Ten slotte werd in november het Comité der Onzichtbare Transacties in het leven geroepen, als tegenhanger van het Directiecomité voor het Handelsverkeer.

§ 2. — WERKZAAMHEDEN

De werkzaamheden van de O. E. E. S. in 1955 kunnen in twee categorieën ondergebracht worden, beantwoordend aan een dubbele bezorgdheid vanwege de Organisatie : problemen op korte termijn, enerzijds, en problemen van structurele aard, anderzijds.

De problemen op korte termijn vloeien uit het jongste conjunctuurverloop voort; deze evolutie wordt inderdaad gekenmerkt door een sterke toeneming van de produktie (2) — voor de gezamenlijke deelnemende landen wordt de aangroei

---

(1) Te Genève op 18 januari 1956.

(2) Het indexcijfer van de nijverheidsproduktie in de aan de O.E.E.S. deelnemende landen, hetwelk door deze instelling is opgesteld, duidt een even belangrijke verhoging aan in 1955 als in 1954, zegge 9 %.

op 6 % geraamd voor 1955, tegen 5 % in 1954 — maar ook door de stijging van de globale vraag. Deze heeft in verscheidene landen een haussetendens geschapen in de prijzen aan verbruiker en in de lonen. Door de betrokken regeringen werden maatregelen getroffen om het binnenlands en buitenlands evenwicht te vrijwaren. Dit vraagstuk heeft de aandacht weerhouden van de O. E. E. S. (1), die nochtans van oordeel is, dat de door verschillende Staten ingevoerde beperkingen meer de investeringen dan het verbruik zouden kunnen treffen en dat er niet genoeg rekening gehouden wordt met de produktiekosten, daar waar deze in de meeste Europese landen de ontwikkeling van de buitenlandse handel bepalen.

Niettegenstaande het ontstaan der hierboven vermelde binnenlandse spanningen, blijft de balans der lopende betalingen van de O. E. E. S.-landen een crediteurpositie behouden (2). Nochtans werd, afgezien van de ontvangsten van militaire aard, voor de dollarzone een deficit geregistreerd.

De goud- en dollarreserves der bij de organisatie aangesloten Europese landen zijn desondanks met een half miljard toegenomen tijdens het eerste halfjaar van 1955 (3) (tegen 2 miljard voor het jaar 1954).

De collectieve actie van de O. E. E. S. en de deelnemende landen leverde bevredigende resultaten op voor de intra-europese handelsbetrekkingen en betalingen. De waarde van het handelsverkeer steeg met 15 % en het vrijmakingspercentage bereikte 85,8 % bij het einde van 1955, tegen 83 % bij het einde van 1954.

De deelnemende landen hebben, overeenkomstig de tegenover de O. E. E. S. aangegane verbintenis, 10 % van de kwantitatieve beperkingen welke op 30 juni 1954 nog bestonden, afgeschaft. Een tweede verbintenis bestond in de vrijmaking tot 90 % van de globale invoer en 75 % in elk der drie categorieën, namelijk de grondstoffen, de voedingsmiddelen en de afgewerkte produkten. Niet alle landen hebben deze laatste verbintenis kunnen naleven; zij die hierin tekort kwamen om andere redenen dan die in verband met betalingsbalansmoeilijkheden, moeten een programma tot geleidelijke aanpassing voorleggen. De Beneluxlanden, die hun voedingsmiddelen slechts ten belope van 69 % vrijgemaakt hadden op het einde van 1955, hebben de bedoeling te kennen gegeven hun vrijmakingspercentage voor deze categorie tot 75 % op te voeren (4).

De grootste moeilijkheden tot verdere vooruitgang op het stuk van vrijmaking van het handelsverkeer dienen te worden gezocht in de landbouwpolitiek der verschillende landen — hier dringt zich een coördinatie op —, in het bestaan van kunstmatige hulpverstrekkingen bij de uitvoer — krachtens een beslissing van

---

(1) Zie *La Coopération économique européenne. Septième rapport établi pour le Conseil de l'Europe par l'Organisation Européenne de Coopération Economique.* Paris, septembre 1956, blz. 11 en volg.

(2) Ongeveer 1,5 miljard dollar over het jaar, op basis van de resultaten van het eerste halfjaar.

(3) Einde juni 1955 bereikten deze reserves 13 miljard dollar.

(4) De Belgisch-Luxemburgse Economische Unie had voor de voedingsmiddelen slechts een vrijmakingscoëfficiënt van 61,3 bereikt; voor alle produkten samen beliep de coëfficiënt 87,7. Tijdens het jaar 1955 bleef hij onveranderd. Er zij opgemerkt dat de gemeenschappelijke Benelux-lijst in januari 1956 officieel werd aangenomen.

de Raad moesten sommige ervan op 1 januari 1956 afgeschaft zijn, maar in de meeste landen blijven zij echter verder van toepassing — en, ten slotte, in de disparitеit tussen de douanetarieven der deelnemende landen, tarieven waarvan sommige overdreven zijn. De studie van dit laatste probleem werd aan het Directiecomité voor het Handelsverkeer toevertrouwd.

Wat de betalingen betreft binnen de E. B. U., konden de cumulatieve nettoposities van verschillende landen tegenover de E. B. U. op het einde van 1955 teruggebracht worden tot een gevoelig lager niveau dan dat bij het einde van 1954. Dit geschiedde voor Nederland, Zweden, Zwitserland en Oostenrijk waarvan de excedentaire positie terugliep — op zeer afgetekende wijze voor de twee laatstgenoemde trouwens — en voor Frankrijk en Griekenland, debiteurlanden. Daar waar West-Duitsland en de B. L. E. U. hun cumulatief verrekeningsoverschot zagen toenemen, kende Italië ernstige maanddeficits die het benuttigingspercentage van zijn debetquota deed oplopen van 95 % einde 1954 tot 145,6 % bij het einde van 1955. Noorwegen en Denemarken, debiteurlanden, zagen hun debetpositie toenemen en Portugal wordt van crediteur thans lichtjes debiteur van de Unie. De debetpositie van het Verenigd Koninkrijk onderging praktisch geen wijziging in 1955. Turkije, ten slotte, bevindt zich in een bijzondere toestand omdat het zijn deficit in goud afrekent.

De E. B. U. werd opnieuw voor een jaar verlengd. Het percentage van de maandelijkse saldi, die in goud binnen de Unie moeten vereffend worden, werd van 50 % tot 75 % verhoogd, wat een vooruitgang betekent in de richting van de inwisselbaarheid. Bovendien moeten, ingevolge een beslissing van de Raad in juni 1955, voortaan alle transacties in verband met de diensten en de lopende betalingen vrijgemaakt worden, behalve om ernstige redenen die aan het onderzoek van de Organisatie dienen te worden voorgelegd; nochtans was in 1955 de werkelijke vooruitgang inzake onzichtbare transacties praktisch onbeduidend.

De problemen van structurele aard welke de aandacht van de O. E. E. S. weerhielden, staan rechtstreeks of onrechtstreeks in verband met het probleem der economische expansie.

De omwisselbaarheid van het geld, welke de voorwaarden inzake internationaal handelsverkeer bepaalt en dientengevolge ook de ontwikkeling van de produktie, blijft een der voornaamste doeleinden van de Organisatie. Ofschoon het op 29 juli 1955 gesloten Europees Monetair Akkoord geen enkele wijziging aan de huidige toestand aanbrengt, is het nochtans van zeer groot belang. Het zal in werking treden wanneer de landen welke tenminste 50 % van de E. B. U.-quota's vertegenwoordigen, tot de afschaffing van de Europese Betalingsunie zullen besloten hebben. Het voorziet tevens de oprichting van een multilateraal betalingssysteem en van een Europees Fonds. Dit Fonds zal over 600 miljoen dollar beschikken en zal kredieten in goud verlenen, kredieten die op verzoek van de deelnemende landen en na onderzoek van de Organisatie voor ten hoogste twee jaar zullen verstrekt worden. Er werden schikkingen getroffen om te vermijden dat de omwisselbaarheid de vrijmaking van het handelsverkeer zou hinderen.

Stand van de verschillende landen in de Europese Betalingsunie

(miljoenen rekeneenheden) (a)

OMSCHRIJVING	Beschikbaar quotum op 31 december 1955	Cumulatief overschot (+) of tekort (—) sedert 1 juli 1950 tot		Aangewende dekkingsmiddelen per 31 december 1955						
		31 december 1955	31 december 1954	Bijpassingen uit hoofde van betaalde (—) of ontvangen (+) interesten	Bijpassingen uitgevoerd op 30 juni 1955	Bijpassingen ingevolge de gesloten terugbetalings- en aflossingsakkoorden	Cumulatief verrekeningstekort (—) of -overschot (+) 7 = (2+4+5+6)= (8+9+10)	Door het deelnemend land ontvangen (—) of toegestane (+) lening	Door het deelnemend land betaald (—) of ontvangen (+) goud	Bijpassingen te voegen bij de vereffeningen goud krachtens de bilaterale terugbetalings- en aflossingsakkoorden
	1	2	3	4	5	6		8	9	10
West-Duitsland .	1.200	+ 1.564,1	+ 1.217,9	+ 36,4	+ 11,9	+ 508,5	+ 2.120,9	+ 530,2	+ 925,3	+ 665,4
Oostenrijk	168	— 100,9	— 21,5	+ 2,8	+ 125,0	— 23,1	+ 3,8	+ 0,9	+ 12,7	— 9,8
B. L. E. U.	864(b)	+ 824,7	+ 677,7	+ 28,1	— 306,4	+ 114,8	+ 661,2	+ 165,3	+ 293,6	+ 202,3
Denemarken ..	468	— 206,5	— 167,9	— 8,5	— 4,9	— 203,9	— 432,8	— 105,9	— 78,5	— 239,4
Frankrijk	1.248	— 814,4	— 951,1	— 26,8	+ 101,9 + 196,2 (c)	+ 173,7	— 369,4	— 86,6	— 361,1	+ 78,3
Griekenland ...	108(b)	— 270,8	— 323,6	—	+ 268,8 + 2,0 (d)	—	—	—	—	—
IJsland	36	— 26,2	— 22,9	— 0,4	+ 15,1	— 9,1	— 20,6	— 5,2	— 4,2	— 11,2
Italië	492	— 534,8	— 348,7	— 3,9	+ 42,5	— 219,9	— 716,1	— 179,0	— 256,4	— 280,7
Noorwegen	480	— 270,1	— 227,5	— 8,5	+ 60,4	— 238,9	— 457,1	— 114,3	— 82,9	— 259,9
Nederland	852	+ 408,1	+ 348,1	+ 15,2	+ 30,0	+ 232,8	+ 686,1	+ 171,5	— 234,9	+ 279,7
Portugal	168	— 23,7	+ 20,2	+ 3,6	— 3,0	— 39,5	— 62,6	— 0,2	— 31,2	— 31,2
Veren. Koninkr.	2.544	— 592,7	— 371,2	— 51,9	— 243,1	— 489,6	— 1.377,3	— 344,3	— 362,5	— 670,5
Zweden	624	+ 70,3	+ 87,0	+ 8,7	+ 5,8	— 31,8	+ 53,0	+ 13,3	+ 34,6	+ 5,1
Zwitserland	600	+ 319,0	+ 390,1	+ 15,1	—	+ 69,4	+ 403,5	+ 100,9	+ 187,1	+ 115,5
Turkije	120	— 346,0	— 306,6	— 7,2	+ 91,9	— 70,0	— 331,3	— 30,0	— 231,3	— 70,0

Bronnen : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
Nationale Bank van België.

(a) De rekeneenheid komt overeen met de U. S. A.-dollar.
(b) Wanneer de B. L. E. U. een creditstand bij de Unie heeft, wordt haar beschikbaar quotum van 864,0 op 805,2 miljoen rekeneenh. teruggebracht. Wanneer Griekenland een debetstand bij de Unie heeft, wordt zijn quotum geblokkeerd.
(c) Saldo van 369,4 miljoen rekeneenh. door Frankrijk bij de E. B. U. in goud gestort ter vereffening van de tekorten die het vóór 1 juli 1954 had geboekt. Ten belope van voornoemd bedrag worden de door Frankrijk geboekte overschotten volledig in goud terugbetaald.
(d) Ten belope van dit bedrag worden de door Griekenland geboekte overschotten volledig in goud terugbetaald.

De Organisatie houdt zich eveneens bezig met de harmoniëring van de in de verschillende landen gevolgde landbouwpolitiek (1). De landbouwproduktie in de deelnemende landen nam zodanig toe dat het probleem van de heersende schaarste tijdens de eerste naoorlogsjaren geleidelijk vervangen werd door het probleem in het leven geroepen ten gevolge van de produktiekosten en de uitvoeroverschotten. Het Ministerieel Comité voor Landbouw en Voedselvoorziening werd door de Raad opgericht ten einde de vraagstukken te bestuderen met betrekking tot de aanpassing van de door de verschillende landen gevolgde landbouwpolitiek en tot een meer rationele aanwending van hun mogelijkheden.

De toestand in de economisch onderontwikkelde gewesten houdt eveneens de aandacht van de O. E. E. S. gaande, inzonderheid het tienjarenplan (Plan Vanoni) dat door Italië in juni 1955 aan de Raad werd voorgelegd. Na onderzoek van dit plan, dat op de ontwikkeling van Zuid-Italië betrekking heeft, werd aan de andere deelnemende landen aanbevolen Italië bij de verwezenlijking van zijn ontwerpen bij te staan. De internationale samenwerking op dit gebied kwam in verschillende concrete daden tot uiting. De aanbevelingen van de Raad werden gevolgd door inspanningen, zowel binnen als buiten het kader van de O. E. E. S. : een bijzonder krediet van 50 miljoen werd in de E. B. U. ten behoeve van Italië geopend, een lening van 70 miljoen $ werd door de I. B. R. D. toegekend aan de « Cassa per il Mezzogiorno », sommige landen waren zeer tegemoetkomend inzake toekenning van particuliere kredieten, een beter begrip werd getoond bij het afsluiten van bilaterale handelsakkoorden, vooral inzake landbouwprodukten, en, ten slotte, kwam tussen Italië en Duitsland een akkoord tot stand, dat een ruimere tewerkstelling van Italiaanse arbeidskrachten in Duitsland mogelijk maakt.

Op een ander gebied dat eveneens de economische expansie bepaalt, namelijk de produktiviteit, werd de actie van de O. E. E. S., door bemiddeling van het Europees Produktiviteitsagentschap uitgeoefend, vooral gericht naar de beroepsvorming, de technische voorlichting, de coördinatie der navorsingen en de verspreiding der technische methodes inzake beheer van de nijverheids- en landbouwbedrijven.

Ten slotte heeft het probleem der energie een belangrijke plaats in de werkzaamheden van de Organisatie ingenomen. In januari 1954 reeds had de Raad besloten een aanvang te maken met de bestudering van de problemen met het oog op het bepalen van de grondslagen voor een politiek van samenwerking in de sector energie. Na advies te hebben ingewonnen van een specialist in dergelijke aangelegenheden, de H. Louis Armand, Directeur van de Raad van Beheer van de « Société Nationale des Chemins de Fer Français », werden in juni 1955 de Commissie voor Energie en een Werkgroep voor Kernenergie door de Raad opgericht.

Reeds na een paar maanden kwam de Commissie voor Energie ertoe de eerste, zeer interessante conclusies te trekken. Op grond van een reeks hypothesen (2)

(1) Dit vraagstuk staat eveneens in verband met de vrijmaking van het handelsverkeer.

(2) De hypothesen zijn tamelijk complex en houden rekening met de vermoedelijke evolutie van de nationale produktie, de vooruitzichten in demografisch opzicht, verschillende correlatiecoëfficiënten tussen de energieproduktie, haar kostprijs, de graad van industrialisatie en de ontwikkeling van de nationale produktie.

heeft de Commissie voor de gezamenlijke O. E. E. S.-landen een raming gemaakt van de behoeften aan energie en van de produktie van 1955 tot 1960 en tot 1975, evenals een raming van de produktie in dezelfde landen en voor dezelfde periodes. Uit een vergelijking tussen deze twee reeksen van gegevens blijkt dat het voor 1954 vastgestelde deficit tussen produktie en verbruik van energie in 1975 voor de O. E. E. S.-landen driemaal zoveel zou bedragen. Het aandeel van de kernenergie tot dekking van de behoeften zal volgens de huidige vooruitzichten zeer gering zijn; het blijft dus noodzakelijk de andere energiebronnen in Europa te ontwikkelen. Het lijkt wel dat de invoer van petroleum dan ook het voornaamste middel zou uitmaken om de toegenomen behoeften aan energie te bevredigen.

Met het oog op de aanwending voor vredelievende doeleinden van de kernenergie als nieuwe factor van economische expansie werd de Werkgroep voor Kernenergie belast met het onderzoek naar de draagwijdte, de vorm en de methodes van een economische en financiële samenwerking in de schoot van de Organisatie. In december 1955 werd verslag ingediend bij de Raad; in dit verslag formuleert de werkgroep voorstellen waarin rekening wordt gehouden met de traditioneel door de O. E. E. S. toegepaste methodes van samenwerking.

Volgens die werkgroep kan de beoogde samenwerking tot zes vormen teruggebracht worden :

— het vergelijken der nationale programma's en projecten;
— de bevordering van gemeenschappelijke ondernemingen;
— de harmoniëring der wetgevingen;
— de bevordering van het onderwijs;
— de bevordering van de normalisatie;
— het stelsel van internationaal handelsverkeer waarin de gezonde internationale mededinging geëerbiedigd wordt.

Op institutioneel gebied zou een uit vertegenwoordigers der deelnemende landen samengesteld Directiecomité voor Kernenergie deze verschillende opdrachten vervullen, terwijl een Controlebureau zou belast worden met de veiligheidscontrole van door gemeenschappelijke bedrijven gebruikte splijtbare produkten; dit bureau zou uitsluitend tot opdracht hebben te beletten dat de splijtbare produkten tot militaire doeleinden aangewend worden.

Afdeling III. — EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL

De E. G. K. S., waarvan het eerste levensjaar in het teken van een economische achteruitgang stond, geniet sindsdien van een volgehouden hoogconjunctuur, wat haar toeliet, afgezien van de bevoorradingsproblemen, de gemeenschappelijke markt in te richten in een sfeer die uiterst geschikt was voor institutionele structuurwijzigingen.

§ 1. — GEMEENSCHAPPELIJKE MARKT

De integratie van de Belgische steenkolen- en staalmarkt in de markten der vijf partners werd in 1955 voortgezet.

In de lente deed de Hoge Autoriteit een nieuwe stap in de richting van de vrijmaking der steenkolenprijzen, door slechts voor het Ruhrbekken het stelsel der maximumprijzen te handhaven (1). Voor de Belgische steenkool, welke een speciaal regime geniet, krachtens de overeenkomst met betrekking tot de overgangsbepalingen (2), heeft de Hoge Autoriteit in mei 1955 belangrijke wijzigingen aan het bestaande stelsel aangebracht om een nieuwe impuls aan de rationalisatie van de Belgische steenkolennijverheid te geven en om de definitieve en onvoorwaardelijke integratie in de gemeenschappelijke markt te bespoedigen op het einde van de overgangsperiode.

De beschikking van de Hoge Autoriteit, van 28 mei 1955 (3), heeft sommige steenkolensoorten, welke ongeveer 15 % van de Belgische produktie vertegenwoordigen, definitief van het vereveningsstelsel uitgesloten en de prijzen ervan vrijgegeven. Bovendien werd de steun, die niet noodzakelijk bleek voor de werking van sommige mijnen, te weten drie Kempische mijnen, overgedragen op het geheel der andere mijnondernemingen.

De heffingsvoet werd op 10 februari 1955 van 1,1 % op 0,9 % gebracht (4). Van de geldmiddelen afkomstig van deze heffing heeft de Hoge Autoriteit voor de perekwatie « a » (5), 10.012.000 E. B. U.-eenheden aan de Belgische steenkolenmijnen gestort, tegen 10.334.000 in 1954 en voor de perekwatie « c », 1.105.000 E. B. U.-eenheden, tegen 3.100.000 in 1954 (6); een evenwaardige bijdrage, ten laste van de Belgische Regering, dient bij deze stortingen te worden gevoegd.

Uit hoofde van het bijzonder vraagstuk gesteld door de rentabiliteit van de mijnen uit de Borinage, werd een saneringsplan voor de jaren 1954 en 1955 ontworpen (7); dit plan heeft betrekking op vier ondernemingen en omvat een herstelprogramma voor de zetels welke, naar zich laat aanzien, in de gemeen-

---

(1) Beschikking nr 12-55 van 26 maart 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 28 maart 1955) en Beschikking nr 20-55 van 7 mei 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 11 mei 1955). De maatregel gold slechts tot 31 maart 1956; hij werd niet verlengd.

(2) Zie *De Belgische Economie in 1953*, Brussel, 1954, 4° (Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Algemene Studiën en Documentatie), blz. 392 en *De Belgische Economie in 1954*, op. cit., blz. 370.

(3) Beschikking nr 22-55 van 28 mei 1955 en schrijven van de Hoge Autoriteit aan de Belgische Regering op 28 mei 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 31 mei 1955).

(4) Beschikking nr 3-55 van 8 februari 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 8 februari 1955). De heffingsvoet werd op 5 februari 1956 tot 0,6 % verlaagd bij Beschikking nr 2-56 van 1 februari 1956 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 5 februari 1956).

(5) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 392.

(6) Deze stortingen werden, vanaf het 2e kwartaal van 1955, ingevolge de ontwikkeling van de markt, stopgezet.

(7) Brief van 3 februari 1956 door de Hoge Autoriteit aan de Belgische Regering gericht *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 22 februari 1956).

schappelijke markt kunnen worden geïntegreerd, alsmede een programma van geleidelijke sluiting der zetels, waarvan de bedrijfsopbrengsten geacht worden niet op bevredigende wijze voor verbetering vatbaar te zijn.

Wat de schrootmarkt betreft, werd het financieel perekwatiemechanisme voor ingevoerd schroot in januari 1955 (1) verlengd, en vervolgens van 1 april 1955 af uitgebreid (2), door opstelling van een voorrangsorde in het toekennen van de invoer en door toelating te verlenen tot het vormen van voorraden.

In juli 1955 heeft de Hoge Autoriteit, met terugwerkende kracht op 1 april 1955, een perekwatiemechanisme ingevoerd voor de bezuiniging op schroot, verwezenlijkt door de vervanging van schroot door gietijzer, doch uitsluitend in de Martinovens (3). De elektro-ovens met vloeibare lading werden er naderhand aan toegevoegd. Het gehele systeem heeft in verschillende kringen vrij hevige kritiek uitgelokt.

§ 2. — FINANCIËLE EN FISCALE PROBLEMEN

Sedert 1 juli 1955 werd het bedrag der algemene heffingen tot 0,7 % teruggebracht; op 1 januari 1956 moest het nog slechts 0,45 % bedragen; inderdaad, de Hoge Autoriteit is de mening toegedaan dat de vooruitzichten der financiële behoeften van de Gemeenschap dergelijke regeling toelaat (4).

De uit de heffingen voortvloeiende ontvangsten bedroegen 54,19 miljoen dollar voor het jaar 1955, waarvan 5,86 miljoen dollar betaald werd door de Belgische ondernemingen. Het totaal tegoed van de Gemeenschap steeg van 70,7 miljoen dollar per 31 december 1954 tot 119 miljoen dollar per 31 december 1955.

Onder de detailwijzigingen gebracht aan de belastbare basis en aan de inningsvoorwaarden der heffingen, dient vooral te worden gewezen op de afschaffing van de inning als het bedrag ervan lager is dan 40 dollar (5).

Wat betreft de verbeteringen voor de werking van de gemeenschappelijke markt op fiscaal gebied aangebracht, dient te worden vermeld dat de Belgische Regering, ingevolge een tussenkomst van de Hoge Autoriteit, de uitbreiding bekomen heeft van de vrijstelling van de overdrachttaks op de verkoop van E. G. K. S.-produkten rechtstreeks gedaan aan een Belgisch openbaar bestuur, door producenten gevestigd in een der landen van de Gemeenschap.

Er zij bovendien opgemerkt dat op de Amerikaanse lening van 100 miljoen dollar, 14 miljoen dollar aan België werd toegekend met het oog op het oprichten van mijncentrales.

---

(1) Beschikking nr 2-55 van 26 januari 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 31 januari 1955).
(2) Beschikking nr 14-55 van 26 maart 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 30 maart 1955).
(3) Beschikking nr 26-55 van 20 juli 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 26 juli 1955).
(4) Beschikking nr 21-55 van 7 mei 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 11 mei 1955).
(5) Beschikking nr 31-55 van 19 november 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 28 november 1955).

Ten slotte heeft de Hoge Autoriteit aan de ondernemingen die van de Gemeenschap afhankelijk zijn, de verplichting opgelegd voorafgaande mededeling te doen van hun investeringsprogramma's wanneer de voorziene totale uitgaven bepaalde minimumbedragen te boven gaan (1).

§ 3. — TRANSPORT

Op het gebied van transport zette de Hoge Autoriteit haar actie voort, overeenkomstig de etappes voorzien in de Overeenkomst met betrekking tot de overgangsbepalingen.

De opheffing van de eigenlijke discriminaties, voor het merendeel bij de totstandkoming van de gemeenschappelijke markt of kort daarop verwezenlijkt, werd in 1955 aangevuld door de toepassing van een bevredigende oplossing, waarbij het vervoer per spoor van Duitse brandstoffen herkomstig uit het bekken van Aken, over de grenspost Raeren mocht geschieden.

Zodra, op 21 maart 1955, de Bijzondere Raad van Ministers van de E. G. K. S., het akkoord over de toepassing van de directe internationale spoorwegtarieven afgesloten had, werd de aanpassing van het tarificatiestelsel van de N. M. B. S. in grote mate doorgevoerd.

Op de door het akkoord vastgestelde datum, te weten 1 mei 1955, trad in België de eerste fase van het nieuw E. G. K. S.-tarief, voor kolen, cokes en ertsen in internationaal verkeer in werking, met heffing door de N. M. B. S. van vaste aanslagen gelijk aan :

— 2/3 van de vaste aanslag van het binnenlands verkeer, ingeval van verzending of ontvangst;

— 1/3 van de vaste aanslag van het binnenlands verkeer, voor de doorvoer.

Van deze datum af wordt aan de taks voor de binnenlandse afstand een degressiecoëfficiënt, overeenstemmend met de totale afstand, toegepast. Deze coëfficiënt is eenvormig voor de afstanden welke 250 km voor de brandstoffen en de ertsen en 200 km voor de andere produkten niet te boven gaan. Voor grotere afstanden werd overeengekomen de nationale degressiecoëfficiënten binnen bepaalde grenzen te handhaven.

Verschillende directe tarieven, voor massaal vervoer van vaste brandstoffen en ertsen, werden eveneens van kracht voor de vakken met belangrijk verkeer, onder meer het verkeer van ertsen op de vakken Lotharingen-België.

De inwerkingtreding van de directe internationale E. G. K. S.-tarieven heeft tot gevolg dat aan de gebruikers van het internationaal verkeer prijsvoorwaarden worden aangeboden, welke met die van het binnenlands verkeer kunnen vergeleken worden, door het uitschakelen van de verhoging der transportprijzen toegepast op het aanvangsbarema van ieder land van doorvoer, d. w. z. aan de hoogste t/km-prijs gelet op de vaste aanslag en de degressie.

---

(1) Akkoord, art. 54; Beslissing nr 27-55 van 20 juli 1955 *(Publikatieblad van de E.G.K.S.* van 26 juli 1955).

Feitelijk heeft de opheffing van de gebroken tarieven, die voor het internationaal verkeer van toepassing waren, geleid tot een vermindering met ongeveer 30 % van de voor dit verkeer van kracht zijnde transportprijzen. Dank zij de uitbreiding van het handelsverkeer, voortvloeiend uit de geleidelijke ontwikkeling van de gemeenschappelijke markt, zouden deze prijsverlagingen geen merkbare vermindering van de inkomsten der spoorwegnetten teweegbrengen.

Op grond van een beschikking, op 16 juli 1955 door de Raad van Ministers genomen, werden in november 1955 onderhandelingen aangeknoopt tussen de vertegenwoordigers van de Hoge Autoriteit en van de Zwitserse Regering, tot vaststelling van directe internationale spoorwegtarieven met betrekking tot het transitoverkeer van kolen en staal, tussen de landen van de Gemeenschap, via Zwitsers grondgebied.

Ten slotte werden vorderingen gemaakt op het gebied van harmoniëring van de prijzen en van de voorwaarden van het vervoer per spoor.

Zo werd onder meer voor de uitvoerige opsomming van de produkten die de directe internationale spoorwegtarieven genieten, een eenvormige lijst opgesteld, waarbij rekening gehouden werd met de tarifaire en handelsbehoeften. Inzake gewichtsvoorwaarden voor het vervoer van ijzer- en staalprodukten en van schroot werd 20 ton als hoofdcategorie aangenomen, evenals secundaire categorieën van 15, 10 en 5 ton welke met betrekking tot de hoofdcategorie worden verhoogd met coëfficiënten, die voor alle landen van de Gemeenschap gelijk zijn. Gemeenschappelijke oplossingen werden eveneens aanvaard voor andere punten van tarieftechnische aard, met name ten aanzien van de verhoging voor het vervoer in gesloten wagons, de belasting van ondeelbare massale transporten, enz.

§ 4. — SOCIALE PROBLEMEN

Op 8 december 1954 werd door de Raad van Ministers een beschikking in toepassing van artikel 69 van het Verdrag genomen, waarbij alle beletselen op de verplaatsing van werknemers van erkende vakbekwaamheid op het grondgebied der lidstaten werden opgeheven (1). Een bijkomende administratieve regeling werd, in juli 1955 door de Raad van Ministers aanvaard (2).

De Hoge Autoriteit en de lidstaten hebben bovendien de studie voortgezet van een ontwerp voor een Europese Conventie met betrekking tot de sociale zekerheid der migrerende arbeiders.

In september 1955 heeft de Hoge Autoriteit een studie over de reële inkomsten der werknemers van de kolen- en staalindustrieën gepubliceerd; hieruit blijkt dat de verschillen, welke in dit opzicht, tussen de zes landen werden waargenomen, minder groot zijn dan verwacht werd en deze vastgesteld tussen de diverse bedrijfstakken of industriële gebieden van één land, niet te boven gaan.

---

(1) Zie *De Belgische Economie in 1954*, op. cit., blz. 375.

(2) Slechts het Groothertogdom Luxemburg diende, in augustus 1956, de overeenkomst nog te ratificeren opdat deze van kracht zou worden.

Binnen het raam van een programma van technisch en economisch onderzoek, werden 563 woningen in 1955 voltooid; 50 ervan bevinden zich te Houthalen. De Hoge Autoriteit heeft bovendien verschillende leningen afgesloten, ten einde 47 % der kosten van de woningbouw te financieren; de bijkomende lasten worden door de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en Woonvertrekken (1) en de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom gedragen. Tot 15 maart 1955 waren kredieten verstrekt voor een totaal bedrag van 65 miljoen Belgische frank voor de bouw van 589 woningen; de totale kosten van dit programma bedragen 139,2 miljoen Belgische frank; 348 woningen moeten gebouwd worden in het bekken van Luik, 141 in de Kempen en 100 in Henegouwen. Van deze 589 woningen waren er op 15 maart 1956 reeds 159 in aanbouw.

Het vraagstuk van de verminderde arbeidsduur, gesteld in de Belgische ijzer- en staalondernemingen, werd door de Belgische Regering aan de Raad van Ministers overgemaakt; ingevolge deze beraadslagingen heeft de Hoge Autoriteit een uitgebreide studie ondernomen van de toestand op dit gebied in de ijzer- en staalondernemingen van de zes landen.

§ 5. — BUITENLANDSE BETREKKINGEN

Op het gebied van buitenlandse betrekkingen dient vooral het in werking treden van de Associatie-overeenkomst met het Verenigd Koninkrijk genoteerd (2), door het deponeren op 23 september 1955 van de laatste ratificatie-akkoorden. De eerste bijeenkomst van de Raad ging door op 17 november. Drie comités werden opgericht; het Comité voor de Steenkool, het Comité voor het Staal en het Comité voor Handelsbetrekkingen; alle drie zijn in werking getreden.

AFDELING IV. — VERALGEMENING VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE MARKT

Gedurende het jaar 1955 nam de gedachte tot uitbreiding en zelfs tot veralgemening van de gemeenschappelijke markt vastere vorm aan. Op 1 en 2 juni 1955 te Messina vergaderd, waren de Ministers van Buitenlandse Zaken der zes E. G. K. S.-landen de mening toegedaan dat het ogenblik gekomen was om een nieuwe stap te doen in de richting van de economische integratie, door de ontwikkeling van gemeenschappelijke instellingen, de geleidelijke versmelting der nationale economieën, de oprichting van een gemeenschappelijke markt en de geleidelijke harmoniëring van de sociale politiek. Een Intergouvernementeel Comité onder het voorzitterschap van de Belgische Minister van Buitenlandse Zaken, de H. Spaak, heeft in juli 1955 zijn werkzaamheden aangevat, welke de instelling van een veralgemeende gemeenschappelijke markt, de oprichting van een gemeenschappelijke organisatie voor de kernenergie, alsmede de ontwikkeling van de grote verkeerswegen en van de uitwisseling van gas en elektriciteit beogen.

---

(1) Thans vervangen door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting (wet van 27 juni 1956, *Belgisch Staatsblad* van 1 juli 1956).

(2) Zie *De Belgische Economie in 1954*, op. cit., blz. 377.

Een verslag over deze problemen werd aan de Ministers van Buitenlandse Zaken, op 28 mei 1956 te Venetië vergaderd, overhandigd (1).

Tevens heeft de Hoge Autoriteit van de E. G. K. S., samen met de gouvernementele experten, de studie voortgezet betreffende de harmoniëring van de economische politiek der lidstaten en meer bepaald op het gebied van energie.

Afdeling V. — BELGISCH-NEDERLANDS-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

§ 1. — VERLOOP DER ONDERHANDELINGEN

De onderhandelingen van de Ministers der Beneluxlanden in 1955 hebben geleid tot beslissingen over de instelling van een Interparlementaire Consultatieve Beneluxraad, de harmoniëring van de landbouwpolitiek en de uitwerking van een gemeenschappelijke handelspolitiek.

Op 5 november 1955 werd tussen de Regeringen der 3 Beneluxlanden een overeenkomst gesloten nopens de instelling van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad ten einde de eenmaking van de Beneluxlanden te bevorderen. Volgens de overeenkomst, die ondertussen ter goedkeuring aan de parlementen der 3 landen is voorgelegd, zal genoemde Raad uit 21 Belgische, 21 Nederlandse en 7 Luxemburgse parlementairen bestaan. De bevoegdheid van de Raad omvat het uitbrengen van adviezen over vraagstukken die rechtstreeks verband houden met de totstandkoming en de werking van de economische unie, de culturele toenadering, de samenwerking op het gebied van het buitenlands beleid en de eenmaking van het recht.

De Raad zal jaarlijks bijeenkomen of telkens wanneer de gezamenlijke Regeringen hiertoe de wens uitspreken. De besluiten van de Raad, welke een advies inhouden, vereisen een twee derde meerderheid; andere besluiten worden met meerderheid van stemmen genomen. Jaarlijks dienen de 3 Regeringen een gezamenlijk verslag aan de Raad uit te brengen; gezamenlijk kunnen zij de Raad om advies vragen over kwesties welke de drie landen aanbelangen.

Ter zake van de harmoniëring op landbouwgebied werden belangrijke beslissingen getroffen. Op de Ministeriële Conferentie van december 1954 was besloten dat begin 1955 een speciale conferentie over het landbouwvraagstuk zou worden gehouden. De Landbouwministers hielden in maart voorbereidende besprekingen, waarna op de Ministeriële bijeenkomst van 3 mei de basis voor de harmoniëring van de landbouwpolitiek werd gelegd. Over het volgende werd overeenkomst bereikt : ratificatie binnen één jaar van de landbouwprotocollen, opdat de daarin voorziene arbitrage toepassing zou kunnen vinden; bespoediging van de arbitrageprocedure; instelling van een Landbouwfonds in België en Luxemburg; harmo-

(1) *Comité intergouvernemental créé par la Conférence de Messine. Rapport des chefs de délégation aux Ministres des Affaires étrangères.* Bruxelles, 21 avril 1956, 135 p. [Secrétariat, Mac 120 f/56 (corrigé)]

niëring van de landbouwpolitiek in de drie landen binnen een periode van zeven jaar, met het doel te komen tot een gemeenschappelijke markt. Ten einde te voorkomen dat zich in de een of de andere sector een ernstige crisistoestand zou voordoen, werd een uitwijkmogelijkheid gelaten in de vorm van een vrijwarende clausule. Als middel tot de bewerkstelliging van de harmoniëring werd een studiecommissie voor de kostprijzen in de landbouw opgericht en werd een werkgroep van Ministers gevormd welke tot taak heeft, jaarlijks de te maken vorderingen en de programma's tot vrijmaking vast te stellen. Tijdens de Ministeriële Conferentie van 5 oktober werd overeenstemming bereikt over de samenstelling van een commissie tot harmoniëring van de landbouwpolitiek. Deze heeft haar taak in december aangevat.

Aan de verdere uitwerking van een gemeenschappelijke handelspolitiek is veel aandacht besteed. Het overleg ter zake leidde tot de invoering van een gemeenschappelijke liberalisatielijst voor de invoer uit de O. E. E. S.-landen. Reeds in 1954 was een dergelijke lijst door de Beneluxlanden bij de O. E. E. S. aangeboden, die echter 2,5 % beneden het vastgestelde liberalisatiepercentage (90 %) bleef. Pogingen moesten worden in het werk gesteld om een gemeenschappelijke lijst met het vereiste percentage op te stellen, hetgeen echter vanwege België een ruimere vrijmaking op landbouwgebied vereiste. Op 24 juni trad de gemeenschappelijke liberalisatielijst der Beneluxlanden in werking; zij voldeed aan de onderrichtingen van de O. E. E. S., met uitzondering van de landbouwsector, waarin slechts voor 69 % was geliberaliseerd in plaats van 75 %. Door de Benelux werden echter ontheffingsbeschikkingen ingeroepen. Op de Conferentie van 5 oktober werd hierover overeenstemming bereikt tussen de B. L. E. U. en Nederland. Voorts werden de toepassingsmodaliteiten van de gemeenschappelijke handelspolitiek ten aanzien van de niet vrijgemaakte sector in studie genomen.

Verder zij hier nog melding gemaakt van enkele problemen die eveneens op de Ministerconferenties werden behandeld :

— Gemeenschappelijke houding ten opzichte van de G. A. T. T.;
— Onderling handelsverkeer voor bepaalde produkten (condensmelk, tomaten, druiven, snijbloemen);
— Afschaffing van een — trouwens nooit toegepaste — regeling van de niet teruggave van de Nederlandse omzetbelasting bij de uitvoer van sommige produkten naar de B. L. E. U.

§ 2. — ECONOMISCHE TOESTAND VAN HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG

Dank zij de hoogconjunctuur is de economische bedrijvigheid in Luxemburg in 1955 krachtig toegenomen. Het nationaal inkomen vertoonde een sterkere stijging dan in 1954. De kosten van levensonderhoud bleven gelijk; de koopkracht onderging een verruiming.

De industriële produktie nam toe met 11 %, grotendeels dank zij de ijzer- en staalnijverheid, welke trouwens het verloop ervan in grote mate bepaalt. Toch hebben andere bedrijfstakken eveneens tot de stijging der industriële produktie bijgedragen. Na een achteruitgang in 1954 bereikte de ertswinning opnieuw het peil van 1953, hoewel de leveringen aan België verder terugliepen; de verzendingen

Groothertogdom Luxemburg

Indexcijfers van de industriële produktie (a)

BEDRIJFSTAKKEN	1937/1938 = 100					1947 = 100				
	1951	1952	1953	1954	1955	1951	1952	1953	1954	1955
Extractieve bedrijven	**91**	**105**	**104**	**87**	**102**	**240**	**293**	**290**	**241**	**287**
IJzerertsgroeven	88	112	111	91	112	284	364	360	295	361
Steengroeven	98	87	85	78	77	131	118	116	107	103
Be- en verwerkende bedrijven	**145**	**142**	**129**	**136**	**152**	**157**	**153**	**138**	**146**	**163**
Voedingsmiddelenindustrie	86	83	78	77	80	104	100	92	90	95
Drank- en tabaksnijverheid	138	127	138	147	172	105	102	108	111	124
Textielnijverheid	86	74	88	80	77	81	70	83	75	73
Schoen- en kledingnijverheid	70	69	71	72	71	70	69	69	67	65
Houtnijverheid	146	153	151	151	155	87	91	90	90	92
Meubel- en meubileringsnijverheid	79	64	63	64	69	81	66	65	66	71
Drukkerij en uitgeverij	101	103	111	118	122	96	99	98	112	116
Ledernijverheid	51	43	48	48	48	80	68	76	76	76
Chemische nijverheid en aanverwante bedrijven	135	129	127	138	162	145	140	135	147	176
Industrie der niet metaalhoudende mineralen	137	127	145	162	183	137	129	145	159	178
IJzer- en staalnijverheid	156	152	133	141	159	178	174	152	161	182
Metaalverwerkende nijverheid	133	135	133	129	128	97	98	97	93	93
Elektriciteit, gas	**146**	**150**	**158**	**176**	**193**	**171**	**176**	**185**	**206**	**227**
Elektrische energie	158	162	172	193	215	196	201	213	239	267
Gasproduktie en -distributie	113	118	122	128	133	102	107	110	116	121
Algemeen indexcijfer	**142**	**140**	**128**	**134**	**150**	**163**	**163**	**149**	**154**	**173**

Bron : Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

(a) Bruto-indexcijfers.

naar West-Duitsland en het binnenlands verbruik namen echter toe. Evenals in de andere staalproducerende landen onderging de Luxemburgse staalproduktie een krachtige stijging; deze was nochtans niet zo omvangrijk als in de belangrijkste E. G. K. S.-landen. De toeneming ging gepaard met een prijsstijging, die op verre na niet zo groot was als ten tijde van de Korea-boom. De hoogconjunctuur vindt ook haar weerspiegeling in de bedrijvigheid van de elektriciteits- en gassector en in die van de chemische nijverheid. Er werden vooral meer meststoffen, springstoffen en rubberwaren geproduceerd.

Dank zij de hoge bouwbedrijvigheid was de activiteit in de nijverheid der bouwmaterialen hoger dan in het voorafgaande jaar. Van de overblijvende bedrijfstakken namen de textielindustrie, de schoenen- en kledingnijverheid, de metaalverwerkende nijverheid en de steengroeven geen deel aan de produktiestijging. De produktie bleef er gelijk of nam zelfs enigszins af.

Groothertogdom Luxemburg

Landbouwproduktie

PRODUKTEN	Eenheid	1951		1952		1953		1954		1955	
		Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)
Broodgranen	m.q.	457.913	96	447.990	94	469.847	99	530.942	111	461.473	97
Andere graangewassen	»	496.200	125	482.532	122	549.436	139	445.580	113	615.385	156
Peulgewassen	»	5.806	67	5.078	58	7.533	86	4.372	50	8.106	93
Aardappelen	»	1.257.438	124	1.370.463	135	1.303.861	128	1.471.971	145	1.331.237	131
Andere knolgewassen	»	2.126.063	116	1.576.007	86	2.836.039	155	2.777.542	152	2.206.545	121
Voedergewassen (inclusief hooi)	»	1.655.277	115	1.178.989	82	1.333.978	93	1.372.060	95	1.880.551	131
Fruit	t	6.870	50	6.450	47	4.700	34	7.230	53	4.000	29
Vlees	t	16.934	96	18.315	103	18.720	106	18.875	107	19.054	108
Melk	l	168.000.000	120	175.000.000	125	170.400.000	122	176.700.000	126	178.500.000	127
Eieren	dz	2.850.000	97	2.850.000	97	2.850.000	97	2.850.000	97	2.850.000	97
Algemeen indexcijfer			**107**		**108**		**111**		**114**		**116**

Bron : Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

Groothertogdom Luxemburg

IJzer- en staalproduktie

(maandgegevens)

TIJDVAK	Aantal hoog-ovens in werking	Hoeveelheid (tonnen)			Gewogen globaal indexcijfer (1937/1938 = 100)
		Gietijzer	Staal	Gewalste produkten en half-fabrikaten	
1937	**22**	**209.374**	**209.186**	**171.699**	**126**
1938	**19**	**129.225**	**119.709**	**98.692**	**74**
1951	**27**	**263.089**	**256.418**	**209.905**	**156**
1952	**27**	**256.332**	**250.142**	**207.076**	**152**
1953	**25**	**226.815**	**221.600**	**176.145**	**133**
1954	**24**	**233.315**	**235.684**	**190.483**	**141**
1955	**27**	**257.102**	**268.777**	**215.738**	**159**
1955 Januari	26	251.449	262.504	208.663	154
Februari	27	240.933	253.067	202.710	149
Maart	27	262.029	269.372	216.473	160
April	28	236.638	243.918	201.885	146
Mei	28	246.045	251.987	200.238	149
Juni	28	260.579	276.575	216.652	161
Juli	28	255.065	259.005	211.870	155
Augustus	28	254.935	268.793	212.189	157
September	28	265.887	280.940	223.949	165
Oktober	27	275.359	290.661	232.546	171
November	27	265.876	280.058	224.607	165
December	27	270.433	288.450	237.079	171

Bronnen : Groupement des Industries sidérurgiques luxembourgeoises.
Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

De oogst is zeer goed uitgevallen; de opbrengst per hectare was bevredigend en de kwaliteit, vooral die van de graangewassen, was zeer goed. De melk- en boterproduktie steeg nog, maar minder dan in de voorafgaande jaren. De producentenprijzen bleven gelijk, behalve voor de broodgranen. Hierdoor daalde de gemiddelde prijs welke de landbouwers ontvangen met 2 à 3 %. De wijnoogst was omvangrijker en van betere kwaliteit dan in 1954.

De expansie van de economische bedrijvigheid leidde tot een toeneming van de fiscale ontvangsten, die vooral op rekening kwam van de belasting op het collectief inkomen. Dank zij de gunstige evolutie van de ontvangsten werd het verwachte belangrijke tekort geen werkelijkheid.

Groothertogdom Luxemburg

Indexcijfer van de levensduurte

Toestand op de eerste van de maand (1 januari 1948 = 100)

TIJDVAK	1951	1952	1953	1954	1955
Januari	114,62	121,52	122,52	122,82	124,20
Februari	116,57	122,49	122,26	123,12	123,63
Maart	118,19	122,53	121,88	122,95	122,45
April	121,56	121,48	120,91	122,03	122,15
Mei	120,95	121,52	120,88	122,04	122,01
Juni	121,02	122,06	121,31	123,30	122,21
Juli	122,71	122,75	122,74	123,44	123,26
Augustus	122,59	123,23	122,42	123,86	123,44
September	122,15	123,19	122,91	124,26	123,87
Oktober	121,34	123,01	122,63	124,36	123,77
November	121,44	122,88	122,83	124,11	123,96
December	121,53	122,63	122,88	124,32	124,01
Jaargemiddelde	**120,39**	**122,44**	**122,18**	**123,38**	**123,25**

Bron : Office de la Statistique générale du Grand-Duché de Luxembourg.

Het indexcijfer der kosten van levensonderhoud bleef stabiel, niettegenstaande de aanmerkelijke stijging van het nationaal inkomen en het oplopen van de invoerprijzen. Dank zij de toegenomen uitvoerprijzen voor ijzer- en staalprodukten genoot Luxemburg een verbetering van de ruilvoet.

De basislonen bleven onveranderd, maar niettemin steeg de totale loonsom door toeneming van de produktiepremies.

§ 3. — ECONOMISCHE TOESTAND VAN NEDERLAND

Dank zij de Westeuropese hoogconjunctuur nam de welvaart in Nederland toe. Het reële nationale inkomen steeg met circa 6 %, terwijl de industriële activiteit met 7 % toenam. Het particuliere verbruik en de investeringen namen sterk toe, zij het dan in iets mindere mate dan in 1954.

1. — *Produktie en werkgelegenheid.*

In tegenstelling met het voorgaande jaar bleef het stijgingspercentage van de nijverheidsproduktie ten achter bij dat van het gemiddelde voor de O. E. E. S.-landen. Toch was de toeneming aanzienlijk; bijna alle bedrijfstakken hebben hiertoe bijgedragen. De toeneming was bijzonder sterk in de metaalnijverheid. Bij de chemische nijverheid hield de expansie gelijke tred met die van de algemene industriële activiteit. Daarentegen was de produktiestijging in de textielnijverheid zeer laag, evenals in de leder- en rubbernijverheid. De produktie in de mijnbouw bleef praktisch gelijk, terwijl de steenkoolwinning zelfs enigszins terugliep.

Nederland

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding (a)

(miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955
Middelen :					
Produktie in bedrijven	15.160	15.910	17.130	19.010	21.180
Produktie van de overheid	1.460	1.590	1.740	1.990	2.210
Netto-inkomsten uit het buitenland ...	310	390	410	360	390
Nationaal inkomen (tegen factorkosten).	**16.930**	**17.890**	**19.280**	**21.360**	**23.780**
Indirecte belastingen minus subsidies.	2.620	2.530	2.610	2.890	2.950
Nationaal produkt (tegen marktprijzen).	**19.550**	**20.420**	**21.890**	**24.250**	**26.730**
Saldo van schenkingen en leningen van of aan het buitenland, liquidatie van activa, enz.	100	— 1.840	— 1.420	— 280	— 840
Totaal beschikbare middelen.....	**19.650**	**18.580**	**20.470**	**23.970**	**25.890**
Bestedingen :					
Consumptie door verbruikers	13.650	13.700	14.200	15.600	16.900
Overheidsbestedingen.....	3.120	3.440	3.970	4.360	4.770
Netto-investeringen in bedrijven	1.720	1.870	1.970	2.700	3.360
Voorraadvorming en toeneming onderhanden werk	1.160	— 430	330	1.310	860
Totaal nationale bestedingen	**19.650**	**18.580**	**20.470**	**23.970**	**25.890**

(a) Werkelijke prijzen.

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Indexcijfers van de produktie en van de personeelsbezetting in de industrie (a)

(1953 = 100)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1954				1955			
						1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Produktie	91	91	100	110	118	101	110	110	119	110	118	118	124
Personeelsbezetting (b)	100	98	100	104	107	102	103	105	106	106	106	107	108
Produktie per werknemer	91	93	100	106	110	99	107	105	112	104	111	110	115

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) Exclusief het bouwbedrijf.

(b) De kwartaalindexcijfers zijn gemiddelden van de indexcijfers bij het begin en bij het einde van het kwartaal; het jaarindexcijfer is berekend op grond van de kwartaalindexcijfers.

Nederland

Produktie-indexcijfers per bedrijfstak

(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	1951	1952	1953	1954	1955
Bouwmaterialen en aardewerk	99	99	100	106	111
Chemische nijverheid (excl. aardolieproduktie)	98	93	100	110	117
Leder- en rubbernijverheid	87	90	100	108	111
Mijnbouw	100	100	100	100	101
Metaalnijverheid	86	87	100	119	134
Papierindustrie	93	85	100	110	115
Textielnijverheid	88	88	100	107	109
Gas, elektriciteit en water	85	91	100	111	117
Voedings- en genotmiddelenindustrie	92	96	100	103	108
Algemeen indexcijfer van de nijverheid	**91**	**91**	**100**	**110**	**118**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Niettegenstaande behoorlijke opbrengsten per hectare waren de financiële resultaten voor de landbouwers matig te heten. Zulks was het gevolg van de ongunstige ontwikkeling der prijsverhoudingen.

Door onttrekking van cultuurgrond aan zijn landbouwkundige bestemming werd de oppervlakte bouwland in tegenstelling met 1954 weer iets kleiner. In het areaal heeft zich een verschuiving voorgedaan. Aldus breidde de oppervlakte peulvruchten en handelsgewassen zich uit ten koste van die van de hakvruchten, als gevolg van de prijsverhoudingen en de moeilijke arbeidsvoorziening. De akkerbouw gaf over de gehele linie gunstiger oogstresultaten te zien dan in 1954. Desondanks liep de geproduceerde hoeveelheid van tarwe, suikerbieten en aardappelen terug ingevolge areaalinkrimping. Daarentegen werd een sterke toeneming van de totale opbrengst vastgesteld bij de peulvruchten, de oliehoudende zaden, de vezelgewassen en de voedergranen.

Het aantal slachtingen was groter dan in het voorafgaande jaar. De totale runderstapel en ook het aantal melkkoeien namen enigszins af; de varkensstapel nam echter toe. Hoewel minder melk in de zuivelfabrieken werd aangevoerd, steeg de kaasproduktie; er werd echter minder boter voortgebracht.

In de tuinbouw waren de opbrengsten eveneens zeer goed. De uitvoer van Nederlandse land- en tuinbouwprodukten steeg met ongeveer 10 %.

De hoogconjunctuur kwam ook in het vervoer tot uiting. Opmerkelijk was vooral de toeneming van het transitoverkeer, die ten goede kwam aan de overslagactiviteit in de zeehavens, de internationale binnenvaart en de koopvaardij. De koopvaardijvloot onder Nederlandse vlag onderging een verdere uitbreiding en steeg tot 3.689.000 B. R. T. per einde 1955.

De stijging van het bezoek van buitenlanders aan Nederland hield in 1955 aan. Het aantal overnachtingen van buitenlanders ging met ongeveer 8 % omhoog, hetgeen echter aanmerkelijk minder is dan in 1954.

Nederland

Aantal werklozen

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955
Werklozen (excl. D.A.W.-arbeiders) ...	68.400	105.800	84.100	60.200	41.400
Geregistreerde D.A.W.-arbeiders (a) ..	25.000	31.800	17.900	14.100	12.000
Totaal	**93.400**	**137.600**	**102.000**	**74.300**	**53.400**
waarvan :					
Totaal mannen	86.600	129.700	94.100	68.400	49.300
Totaal vrouwen	6.800	7.900	7.900	5.900	4.100

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) De arbeiders D.A.W. (Dienst Aanvullende Werkgelegenheid) zijn de door de overheidsdiensten tewerkgestelde werklozen. In deze statistiek zijn bovendien opgenomen de vorstwerklozen, de zieken, de arbeiders die ongevallenuitkering ontvingen, benevens een aantal personen die werk vonden zonder dat de arbeidsbureaus hiervan tijdig bericht ontvingen.

De toeneming van de werkgelegenheid in het bedrijfsleven was ongeveer even groot als in beide voorafgaande jaren. Zij overtrof de aanwas van de beroepsbevolking, zodat veel ouderen, minder validen en minder geschikten in het produktieproces konden worden opgenomen. Blijkens de algemene industriestatistiek bedroeg het tekort aan arbeiders in de industriële ondernemingen met een bezetting van tenminste 10 personen, per einde september 22.000 meer dan een jaar tevoren. De werkloosheid is dan ook verder gedaald. Het aantal mannelijke werkzoekenden beliep minder dan 2 % van de mannelijke beroepsbevolking inclusief zelfstandigen.

2. — *Buitenlandse handel.*

De omvang van de handel met het buitenland overschreed het reeds hoge peil van 1954. Nogmaals nam de invoerwaarde meer toe dan de uitvoerwaarde, maar het tempoverschil was veel kleiner dan in 1954.

De import vermeerderde naar waarde met 12 % en steeg aldus heel wat minder dan het voorafgaande jaar. Deze ontwikkeling betrof vooral de grondstoffen en de halffabrikaten. De B. L. E. U. handhaafde, met een kleine voorsprong op West-Duitsland, zijn positie van voornaamste leverancier op de Nederlandse

markt. De invoer uit beide voornoemde landen, alsmede die uit Frankrijk en Amerika, nam sterker toe dan de totale invoer, maar vooral de import uit het laatstgenoemde land liep sterk op.

Nederland

Buitenlandse handel

(miljoenen guldens)

TIJDVAK	1951	1952	1953	1954	1955
	INVOER				
1e kwartaal	2.436	2.289	2.092	2.523	2.978
2e kwartaal	2.728	2.082	2.158	2.519	2.911
3e kwartaal	2.399	1.957	2.289	2.758	3.061
4e kwartaal	2.137	2.121	2.487	3.060	3.239
Jaar	**9.700**	**8.449**	**9.026**	**10.860**	**12.189**
	UITVOER				
1e kwartaal	1.662	2.114	1.956	2.197	2.408
2e kwartaal	1.775	1.965	1.918	2.149	2.382
3e kwartaal	1.871	1.954	2.048	2.238	2.564
4e kwartaal	2.101	1.982	2.258	2.588	2.857
Jaar	**7.409**	**8.015**	**8.180**	**9.172**	**10.211**
	SALDO				
1e kwartaal	— 774	— 175	— 136	— 326	— 570
2e kwartaal	— 935	— 117	— 240	— 370	— 529
3e kwartaal	— 528	— 3	— 241	— 520	— 497
4e kwartaal	— 36	— 139	— 229	— 472	— 382
Jaar	**— 2.291**	**— 434**	**— 846**	**— 1.688**	— 1.978

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

De Nederlandse uitvoer vermeerderde naar waarde met 11 %. Naar hoeveelheid gemeten steeg hij met 10 % evenals de invoer trouwens. Hierbij zij opgemerkt dat de gemiddelde uitvoerprijs met 1 % opliep, tegen 2 % voor de gemiddelde invoerprijs; het gevolg hiervan was dat de ruilvoet enigszins daalde. De stijging van het uitvoervolume was het grootst voor de papierwaren; voor de metaalwaren, de chemische produkten en de landbouwprodukten was zij eveneens groter dan het algemeen gemiddelde. Het aandeel van de Westeuropese landen in de totale uitvoer van Nederland steeg verder. Daarentegen liep de uitvoer naar de Verenigde Staten voor het tweede achtereenvolgende jaar terug.

Nederland

Invoerwaarde per land van herkomst

LAND	1951	1952	1953	1954	1955
	Miljoenen guldens				
B.L.E.U.	1.774	1.451	1.556	1.841	2.205
West-Duitsland	1.199	1.180	1.436	1.829	2.145
Verenigde Staten	1.071	1.082	899	1.283	1.651
Verenigd Koninkrijk	845	782	897	936	1.039
Indonesië	766	543	494	528	369
Frankrijk	392	286	342	387	475
	Percentage van het totaal				
B.L.E.U.	18,3	17,2	16,3	17,0	18,1
West-Duitsland	12,4	14,0	15,9	16,8	17,6
Verenigde Staten	11,1	12,8	10,0	11,8	13,6
Verenigd Koninkrijk	8,7	9,3	9,9	8,6	8,5
Indonesië	7,9	6,4	5,5	4,9	3,0
Frankrijk	4,0	3,4	3,8	3,6	3,9

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Uitvoerwaarde per land van bestemming

LAND	1951	1952	1953	1954	1955
	Miljoenen guldens				
B.L.E.U.	1.095	1.251	1.266	1.293	1.411
West-Duitsland	1.026	1.114	1.145	1.451	1.752
Verenigd Koninkrijk	1.178	1.002	879	1.060	1.263
Verenigde Staten	445	533	689	621	596
Indonesië	403	440	291	233	258
Frankrijk	336	350	369	376	491
	Percentage van het totaal				
B.L.E.U.	14,8	15,6	15,5	14,1	13,8
West-Duitsland	13,8	13,9	14,0	15,8	17,2
Verenigd Koninkrijk	15,9	12,5	10,7	11,6	12,4
Verenigde Staten	6,0	6,6	8,4	6,8	5,8
Indonesië	5,4	5,5	3,6	2,5	2,5
Frankrijk	4,5	4,4	4,5	4,1	4,8

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

3. — *Financiën.*

Het lopende betalingsverkeer met het buitenland, op kasbasis berekend, heeft opnieuw een lager overschot opgeleverd. Evenals in de voorafgaande jaren werd de ontwikkeling van de lopende rekening in hoofdzaak door het handelsverkeer bepaald. Het tekort op de handelsbalans steeg sterker dan in 1954 door de toegenomen verlening van kortlopende handelskredieten. Daarentegen gaf het onzichtbaar verkeer een verbetering te zien, doordat de diensteninkomsten een grotere stijging ondergingen dan de dienstenuitgaven en doordat de overheidsuitgaven sterk daalden.

Het saldo op de lopende rekening van het verkeer in goud en convertibele geldsoorten werd ongunstiger, als gevolg van de achteruitgegane handelsbalans; in de dienstensector trad nochtans een verbetering op.

De kapitaalrekening werd evenals in 1954 afgesloten met een exportoverschot als gevolg van belangrijke aflossingen op de buitenlandse overheidsschuld. In de particuliere sector werd de Nederlandse kapitaalverstrekking aan het buitenland nochtans overtroffen door de toevloeiing van buitenlands kapitaal. De kapitaalrekening van het verkeer in goud en convertibele geldsoorten leverde een overschot op.

Het gezamenlijk buitenlands betalingsverkeer was nagenoeg in evenwicht en de omvang van de goud- en deviezenvoorraad onderging slechts een geringe wijziging. Toch nam de voorraad goud en convertibele valuta's bij het bankwezen in niet onaanzienlijke mate toe.

Nederland

Goud- en deviezenreserves

(miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	31 dec. 1951	31 dec. 1952	31 dec. 1953	31 dec. 1954	31 dec. 1955
Goud	1.195	2.060	2.792	3.015	3.275
Convertibele valuta	341	544	639	761	562
Convertibele valuta alleen in E.B.U.-verband	— 43	681	822	733	674
Niet convertibele valuta	180	375	192	141	136
Totaal goud- en deviezenreserves	**1.673**	**3.660**	**4.445**	**4.650**	**4.647**

Bron : Nederlandsche Bank, N. V.

De geldhoeveelheid steeg met 8,6 %. Deze toeneming vond voor ruim de helft haar oorzaak in de geldschepping tot kredietverlening aan de private sector. De betrekkelijk sterke verruiming van de geldhoeveelheid heeft op zich zelf geen aanleiding gegeven tot vrees voor de daarin mogelijk aanwezige inflatoire krachten, daar de verhouding van de binnenlandse geldhoeveelheid in handen van gezinnen

en bedrijven tot het nationale inkomen, evenals in de drie voorafgaande jaren, stabiel bleef.

Hoewel de kredietverlening door de handelsbanken aan het bedrijfsleven een ruim expansie onderging, heeft de « Nederlandsche Bank » het niet nodig geacht, gebruik te maken van instrumenten van monetaire politiek zoals de discontopolitiek en kredietrestrictieve maatregelen. In het tweede halfjaar is zij evenwel in overleg getreden met de banken; zij heeft toen erop gewezen dat zij de afwenteling op de kapitaalmarkt van het afbetalingskrediet en het investeringskrediet wenselijk vond.

Tot omstreeks het einde van het jaar heeft de « Nederlandsche Bank » een passieve openmarktpolitiek gevolgd, die alleen maar gericht was op de binding van eventueel optredende surplusliquiditeiten bij de banken. Zij heeft niet getracht een actieremmende invloed op de kredietverlening en de beleggingsactiviteit der banken uit te oefenen. In het kader van deze politiek gaf de ontwikkeling van de geldmarkt slechts weinig aanleiding tot interventie. Ten aanzien van de factoren welke de liquide middelen van het bankwezen beheersen, zij aangetekend dat de deviezentoevoer vrij gering was en de Schatkistfinanciering niet tot een belangrijke creatie van kasliquiditeiten leidde.

De kapitaalmarkt was zeer actief. Het waarneembare kapitaalaanbod steeg vooral door de grotere beschikbaarheden bij de institutionele beleggers. Blijkens het waargenomen nettoberoep op de kapitaalmarkt bleef de lagere overheid de belangrijkste afnemer, al nam zij niet veel meer kapitaal op dan in 1954. Daarentegen legde de centrale overheid beslag op tweemaal zoveel kapitaalmarktmiddelen als het voorafgaande jaar. Toch was de meest opvallende ontwikkeling op de kapitaalmarkt de omvangrijke uitbreiding van de aandelenemissies.

De omzetten van aandelen op de effectenbeurs bleven op het hoge niveau waarop zij na een sterke stijging in 1954 gekomen waren. Het algemeen koersgemiddelde liep eveneens op. Daarentegen vertoonde de obligatiemarkt een lichte koersdaling bij teruglopende omzetten.

Het financieringstekort van de gehele overheid werd groter, doordat het overschot van het Rijk over 1954 in een tekort omsloeg, terwijl het tekort van de lagere publiekrechtelijke lichamen nog toenam. Niettemin leidden de gezamenlijke kasmutaties van het Rijk tot een liquiditeitsoverschot. Monetair gezien waren de financiën der gezamenlijke overheid nochtans neutraal, terwijl zij in 1954 een deflatoire invloed hadden uitgeoefend.

Dank zij de gunstige conjunctuur waren de totale ontvangsten van het Rijk hoger dan het jaar tevoren. De uitgaven namen echter eveneens toe, o. m. door de stijging van de militaire uitgaven en door de loonsverhogingen van einde 1954 en begin 1955. De Staatsschuld onderging een vermindering evenals in de vorige jaren.

4. — *Prijzen en lonen.*

Anders dan in 1954 vertoonde de prijs- en loonontwikkeling een grote stabiliteit. Het algemeen indexcijfer der groothandelsprijzen steeg slechts met 1 %,

terwijl het algemeen indexcijfer van de prijzen van levensonderhoud onveranderd bleef. Toch komen uiteenlopende tendenties aan het licht, wanneer de evolutie van de verschillende groepen van produkten onder ogen wordt genomen. Terwijl de prijzen van grondstoffen en halffabrikaten opliepen, ondergingen die der voedingsmiddelen en der afgewerkte produkten een daling. Bij de kosten van het levensonderhoud daalden de prijzen voor de kleding, mede als gevolg van de verlaging van de omzetbelasting; de verhoging vanaf 1 september van het huurpeil der vóóroorlogse woningen met 5 % werd door belastingverlagingen gecompenseerd.

Nederland
Prijzen en lonen
(1953 = 100)

TIJDVAK	Groothandels-prijzen	Kosten van levensonderhoud	Lonen
1951	107	99	95
1952	104	100	98
1953	100	100	100
1954	101	104	111
1955	101	105	120
1955 : 1e kwartaal	102	106	119
2e kwartaal	101	105	
3e kwartaal	101	105	121
4e kwartaal	102	104	

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Na de belangrijke loonstijging van einde 1954 deden zich in 1955 geen loonsverhogingen van enige betekenis voor. Een verbetering van de secundaire arbeidsvoorwaarden in 1956 werd echter toegestaan, op voorwaarde dat hieruit geen prijsstijging zou voortvloeien. In het afgelopen jaar werd aandacht besteed aan de loonpolitiek, alsmede aan de algemene hoogte van het loonniveau. Aan de Sociaal-Economische Raad werd door de Regering, terzake van deze beide vraagstukken,

Nederland
Particulier verbruik
(1953 = 100)

TIJDVAK	Waarde	Hoeveelheid	Hoeveelheid per hoofd van de bevolking
1951	96	95	97
1952	96	95	96
1953	100	100	100
1954	110	106	105
1955	119	113	111

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

advies gevraagd. In overeenstemming met het door genoemde Raad uitgebrachte advies over de loonpolitiek verklaarde de Regering zich einde 1955 bereid een zekere bedrijfstakgewijze differentiatie der lonen toe te staan. Het verslag over de algemene hoogte van het loonniveau kwam pas begin 1956 klaar.

De stijging van het verbruik, die in 1953 begonnen was, duurde in 1955 voort. Door de sterke toeneming van het verbruik van duurzame verbruiksgoederen en genotmiddelen is het verbruiksniveau van 1949-1950, dat reeds in 1954 globaal was bereikt, voor alle groepen overschreden.

§ 4. — HANDELSVERKEER TUSSEN DE B.L.E.U. EN NEDERLAND

Gedragen door de hoogconjunctuur heeft het onderlinge verkeer tussen de B. L. E. U. en Nederland een nieuwe stijging te zien gegeven. Voor de B. L. E. U. en Nederland bedroeg de stijging van hun export naar het partnerland bijna

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U.

Waarde

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Totaal (miljarden franken)	Uit Nederland		Totaal (miljarden franken)	Naar Nederland	
		Miljarden franken	% van het totaal		Miljarden franken	% van het totaal
1938	23,1	2,1	9,0	21,7	2,6	12,0
1950	97,8	9,8	10,0	82,8	18,6	22,4
1951	127,5	13,9	10,9	132,6	23,8	17,9
1952	123,0	16,2	13,2	122,6	18,7	15,3
1953	121,0	16,6	13,7	113,0	20,1	17,8
1954	127,5	17,1	13,4	115,2	24,2	21,0
1955	142,2	18,8	13,2	139,0	28,8	20,7

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland

Waarde

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Totaal (miljoenen guldens)	Uit de B.L.E.U.		Totaal (miljoenen guldens)	Naar de B.L.E.U.	
		Miljoenen guldens	% van het totaal		Miljoenen guldens	% van het totaal
1938	1.459	171	11,7	1.078	113	10,5
1950	7.811	1.437	18,4	5.386	727	13,5
1951	9.700	1.774	18,3	7.409	1.095	14,8
1952	8.449	1.451	17,2	8.015	1.251	15,6
1953	9.026	1.556	17,2	8.180	1.266	15,5
1954	10.860	1.841	16,9	9.172	1.293	14,1
1955	12.189	2.205	18,1	10.211	1.411	13,8

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

evenveel als de stijging van ieders gezamenlijke uitvoer (1). Voor de invoer is de toestand gelijkaardig wat de B. L. E. U. betreft (2), maar voor Nederland is het stijgingspercentage voor zijn invoer uit de B. L. E. U. bijna tweemaal zo groot als voor zijn totale invoer (2).

Deze ontwikkeling heeft er toe geleid dat het uitvoeroverschot van de B. L. E. U., ten opzichte van Nederland, van 1954 op 1955 gestegen is van 7 miljard tot 10 miljard frank. Op te merken valt dat tegenover dit uitvoeroverschot jegens Nederland een invoeroverschot ten opzichte van de overige landen ten bedrage van 13 miljard frank staat. Nederland had een invoeroverschot van 0,8 miljard gulden ten opzichte van België en boekte een invoeroverschot van 1,2 miljard ten opzichte van de overige landen.

De rangorde welke België-Luxemburg en Nederland in de geografische indeling van elkaars buitenlands handelsverkeer innemen, onderging geen wijziging. Voor de B. L. E. U. bleef Nederland zijn belangrijkste leverancier, onmiddellijk gevolgd door West-Duitsland, en het was nog steeds zijn voornaamste klant. De B. L. E. U. bleef Nederlands belangrijkste leverancier en zijn tweede afnemer na West-Duitsland, dat zijn voorsprong vergrootte.

Het stijgingstempo (10 %) van de invoer van de B. L. E. U. uit Nederland was ruimschoots groter dan in 1953 en 1954; toen bedroeg het immers slechts ongeveer 3 % per jaar. Deze wijziging is toe te schrijven aan de invoer van landbouwprodukten, die na een teruggang in de beide voornoemde jaren toenam.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Indeling naar de graad van bewerking

JAARTAL	Voedings- en genotmiddelen		Grond- en brandstoffen		Fabrikaten		Totaal
	Miljoenen franken	% van de totale waarde	Miljoenen franken	% van de totale waarde	Miljoenen franken	% van de totale waarde	Miljoenen franken
	INVOER						
1952	5.977	36,9	3.420	21,1	6.819	42,0	16.216
1953	5.274	31,7	3.423	20,6	7.923	47,7	16.620
1954	4.581	26,8	3.574	20,9	8.913	52,3	17.068
1955	4.965	26,4	4.006	21,3	9.840	52,3	18.811
	UITVOER						
1952	438	2,3	2.467	13,2	15.840	84,5	18.745
1953	606	3,0	2.650	13,2	16.865	83,8	20.121
1954	886	3,7	3.350	13,9	19.938	82,4	24.174
1955	960	3,3	4.516	15,7	23.290	81,0	28.766

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(1) B.L.E.U. : Totale uitvoer + 21 %; uitvoer naar Nederland + 19 %.
Nederland : Totale uitvoer + 11 %; uitvoer naar de B.L.E.U. + 9 %.
(2) B.L.E.U. : Totale invoer + 12 %; invoer uit Nederland + 10 %.
Nederland : Totale invoer + 12 %; invoer uit de B.L.E.U. + 20 %.

De invoer van nijverheidsprodukten heeft in de jongste jaren een ononderbroken stijging vertoond; in 1955 bedroeg deze 11 % (12 % voor de grond- en brandstoffen, 10 % voor de fabrikaten) en overtrof aldus de toeneming van de voedings- en genotmiddelen (8 %). Het aandeel van deze groep in de invoer der B. L. E. U. uit Nederland nam derhalve nogmaals af, zij het dan in veel mindere mate dan voordien.

Bij de uitvoer bedroeg de procentuele toeneming 8 % voor de voedings- en genotmiddelen, 35 % voor de grond- en brandstoffen en 17 % voor de fabrikaten.

1. — *Invoer van de B. L. E. U.*

Bij de landbouwprodukten betrof de invoerstijging tegelijk de veehouderij-, de akkerbouw- en de tuinbouwprodukten. Toenemingen werden vastgesteld bij de boter, de graangewassen en de groenten. Door de uitbreiding van de Belgische boterproduktie in de jongste jaren bedroeg de boterinvoer slechts 1/3 van de in 1952 ingevoerde hoeveelheid.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Landbouwprodukten (a)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1952	460.701	5.189	45.095	211
1953	546.912	4.288	79.274	286
1954	428.539	3.497	113.919	419
1955	428.957	3.694	135.342	429

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Zie voetnoot blz. 32.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Vis, schaal- en weekdieren

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1952	42.639	287	2.285	11
1953	43.130	282	3.124	13
1954	44.299	315	3.366	14
1955	42.242	347	4.429	24

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Naar hoeveelheid nam de invoer in de B. L. E. U. van Nederlandse vis en schaaldieren verder toe als gevolg van de invoerverruiming voor garnaal en vis van minder dan 40 cm. Daarentegen werden minder weekdieren ingevoerd, maar zelfs voor dit soort visserijprodukten nam de waarde toe.

Bij de nijverheidsprodukten werden sterke toenemingen vastgesteld ten aanzien van de brandstoffen (petroleumderivaten), de onedele metalen (ijzer, staal en koper) en de textielprodukten (katoenen en rayonweefsels).

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland
Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer			Uitvoer		
	1952	1954	1955	1952	1954	1955
Metaalvoortbrengende nijverheid	**419**	**425**	**587**	**6.418**	**5.780**	**6.982**
IJzer en staal	271	298	456	4.895	3.912	4.872
Non-ferro metalen	148	127	131	1.523	1.868	2.110
Metaalverwerkende nijverheid	**1.942**	**2.974**	**2.987**	**2.659**	**4.168**	**5.378**
Machines	431	669	773	700	835	995
Elektrotechniek	691	909	1.035	978	1.302	1.684
Vervoermaterieel	374	807	555	395	985	1.800
Wapens	2	1	3	62	498	115
Overige metaalwaren	444	588	621	524	548	784
Textiel- en kledingnijverheid	**1.764**	**2.085**	**2.342**	**3.758**	**5.677**	**5.982**
Garens	199	303	341	1.590	2.477	2.393
Weefsels	721	990	1.158	1.273	1.734	1.727
Overige textielprodukten	180	193	210	264	498	584
Kleding	664	599	633	631	968	1.278
Chemische nijverheid	**649**	**1.015**	**1.118**	**1.148**	**1.505**	**1.404**
Eigenlijke chemische produkten	212	337	366	229	359	370
Kunstmeststoffen	10	12	8	507	555	424
Fotografische produkten	5	7	6	94	104	123
Overige chemische produkten	422	659	738	318	487	487
Steenkolennijverheid	**253**	**736**	**687**	**674**	**1.336**	**1.942**
Petroleumderivaten	**1.616**	**1.357**	**1.580**	**761**	**954**	**1.269**
Voedings- en genotmiddelen	**1.083**	**1.274**	**1.371**	**236**	**428**	**479**
Bouwmaterialen	**156**	**130**	**120**	**578**	**801**	**848**
Glasnijverheid	**76**	**83**	**87**	**286**	**463**	**571**
Papier- en kartonnijverheid	**518**	**696**	**784**	**241**	**486**	**564**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

2. — *Uitvoer van de B. L. E. U.*

Vertoont het handelsverkeer tussen Nederland en de B. L. E. U. een uitvoeroverschot ten gunste van Nederland inzake landbouwprodukten, in zijn geheel leidt het tot een uitvoeroverschot voor de B. L. E. U., dank zij de nijverheidsprodukten. De verzendingen van fabrikaten uit de B. L. E. U. zijn dubbel zo groot als de invoer ervan; voor de grond- en hulpstoffen is de uitwisseling daarentegen evenwichtiger.

In tegenstelling met de voorgaande jaren gaf het verkeer met grond- en hulpstoffen een exportoverschot aan de B. L. E. U. Zulks is te danken aan de sterke toeneming van de uitvoer van brandstoffen, hoofdzakelijk steenkool.

Bij de fabrikaten werden de belangrijkste toenemingen waargenomen bij de onedele metalen, het vervoermaterieel, de machinebouw en de elektrotechniek, alsmede bij de kleding. De uitvoer van ijzer- en staalprodukten, die zeer sterk opliep, kwam echter niet uit boven het peil van 1952. In tegenstelling met de algemene tendentie daalde de uitvoerwaarde van de chemische produkten in lichte mate. Achter deze ontwikkeling gaan evenwel uiteenlopende tendenties schuil : aldus verminderde de uitvoer van kunstmeststoffen enigszins, terwijl die van fotografische produkten vrij belangrijk toenam.

ZEVENDE DEEL

Economische betrekkingen van België met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

ECONOMISCHE BETREKKINGEN VAN BELGIË MET BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

Ondanks de ontwikkeling van de produktie van goederen bestemd voor de binnenlandse markt, blijft de economie van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in ruime mate gericht op de uitvoerhandel en heeft in dit opzicht een nieuwe uitbreiding gekend, gekoppeld aan de snelle vooruitgang van de wereldeconomie. De uitvoer is naar waarde gevoelig gestegen, terwijl de invoer meer stabiel bleef. Het handelsverkeer met de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie is in dezelfde zin beïnvloed geweest; evenwel vertoont de bilaterale betalingsbalans dezelfde kenmerken als voorheen en helt in bepaalde opzichten nog meer naar het voordeel van de B.L.E.U.

De blanke bevolking, waarvan de Belgen voor driekwart deel uitmaken, blijft jaarlijks matig stijgen.

AFDELING I. — DE BELGEN IN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

Het resultaat van de telling van de blanke bevolking per 3 januari 1955 geeft, naast het globaal aantal Belgen, tevens hun verdeling over de verschillende bedrijfssectoren weer. Onder een totaal van 94.600 in Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi verblijvende Europeanen, waaronder 51.200 mannen en 43.400 vrouwen, telt men 39.300 mannen en 34.400 vrouwen van Belgische nationaliteit.

Niet inlandse beroepsbevolking

OMSCHRIJVING	Totaal	Belgen
Staatspersoneel	8.202	8.023
Personeel van de ondernemingen	18.724	14.690
Kolonisten	8.677	4.803
Missionnarissen	7.029	4.453
Totaal	**42.632**	**31.969**

Bron : Gouvernement-Generaal van Belgisch-Kongo, Secretariaat-Generaal.

Onder deze 94.600 Europeanen zijn er 42.600 personen die een beroepsbedrijvigheid uitoefenen; nevenstaande tabel geeft de indeling van deze bevolking weer.

De beroepsbevolking telt in totaal 35.400 mannen en 7.200 vrouwen, waaronder 26.700 mannen en 5.300 vrouwen van Belgische nationaliteit.

Deze cijfers wijzen op de rol die de Belgen in Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi op economisch, sociaal en humaan plan vervullen in het beschavingswerk dat van het moederland uitgaat. Het aantal Belgen is vooral groot bij het openbaar bestuur

en in de private ondernemingen, terwijl onder de missionnarissen en de kolonisten het aandeel van de personen van andere nationaliteiten ruimer is.

Uit deze gegevens blijken tevens de mogelijkheden die de Belgen gelaten werden om betrekkingen te bekleden welke een zekere geschooldheid vergen; in de private sector is het weliswaar moeilijk een bepaalde strekking te onderscheiden, aangezien het hier een eerste telling geldt. De personen verbonden aan het openbaar bestuur vormen een belangrijk aantal, wat een blijkbare wanverhouding uitmaakt ten opzichte van de andere sectoren; nochtans zal dit verschijnsel zich, naar alle waarschijnlijkheid, in de nabije toekomst nog scherper aftekenen, dit ten gevolge van de huidige kaderuitbreidingen, onder meer in het onderwijs. Gedurende het afgelopen jaar is het aantal personeelsleden trouwens met ongeveer 500 eenheden toegenomen. De uitbetaalde wedden — welke niet het totaal der uitgaven voor bezoldigingen uitmaken — te weten ongeveer 2,5 miljard frank, illustreren de betekenis van deze sector en stellen, budgettair gezien, bepaalde grenzen aan de uitbreidingen.

De nationaliteit van het in de private ondernemingen en in andere activiteiten werkzaam personeel vertoont evenwel meer verscheidenheid, hetgeen in de toekomst nog sterker tot uiting zal komen.

Deze toestand illustreert de draagwijdte van de politiek der « open poort » en hangt tevens in grote mate af van de inspanning tot penetratie vanwege de Belgen. Deze opmerking geldt vooral voor de kolonisten, wier initiatief niet begunstigd wordt, zoals voor het personeel der ondernemingen, door de nationaliteit van een werkgever.

In de ondernemingen zijn 77 % der mannelijke en 87 % der vrouwelijke personeelsleden van Belgische nationaliteit, percentages die nagenoeg gelijklopend blijven in de verschillende bedrijfstakken (1), met uitzondering voor het beroep van verkoper en voor de technische beroepen bij de vrouwen. Enerzijds, hebben de Belgen zich nooit erg aangetrokken gevoeld tot het beroep van verkoper in de overzeese gebieden en vertegenwoordigen in Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi nog geen derde van de Europese verkopers. Dit valt vooral op in de categorie van het winkelpersoneel, waar op een totaal van 574 slechts 121 Belgische bedienden zijn. Het hoge percentage Belgische vrouwen in de technische beroepen, te weten 95 %, is, anderzijds, het resultaat van de voorkeur voor vrouwelijk personeel in de sociale en gezondsheidsdiensten en in de onderwijsinstellingen.

Afdeling II. — HANDELSBETREKKINGEN TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

Ten opzichte van 1954 heeft de buitenlandse handel van de B.L.E.U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi merkbare vooruitgang gemaakt. De totale

(1) De verhoudingen zijn enigszins anders voor enkele beroepen waar de Belgen relatief minder talrijk zijn, zoals onder meer dierenartsen, landmeters en dergelijke, bouwvakarbeiders en automekaniekers, terwijl zij in andere beroepen, zoals onderwijskrachten, landbouwkundigen en bestuurders van financiële instellingen, beter vertegenwoordigd zijn.

Buitenlandse handel van de B.L.E.U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

Waarde

(duizenden franken)

SECTIE	Invoer van de B.L.E.U. uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi			Uitvoer van de B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi		
	1953	1954	1955	1953	1954	1955
I. Levende dieren en produkten van het dierenrijk	8.943	8.795	17.770	73.326	79.933	119.316
II. Produkten van het plantenrijk	554.776	722.986	681.654	83.474	101.114	103.292
III. Vetstoffen, vetten, oliën en hun dissociatieprodukten; bewerkte spijsvetten, was van dierlijke of van plantaardige oorsprong	521.080	511.574	553.101	11.419	8.293	12.980
IV. Produkten van de voedingsmiddelennijverheid; dranken, alcoholhoudende vloeistoffen en azijn; tabak.	85.903	134.666	94.559	128.135	154.389	168.957
V. Minerale produkten	1.365.361	1.493.842	1.344.983	167.996	237.787	172.003
VI. Chemische en farmaceutische produkten; verf en vernissen; reukwerk, zeep; kaarsen en dergelijke; lijm en gelatine; springstoffen; meststoffen	2.063	1.039	1.422	309.947	331.299	389.134
VII. Huiden, leder, pelterijen en werken daarvan	26.309	21.368	10.369	20.612	20.600	19.529
VIII. Rubber en rubberwaren	188.553	222.158	375.441	100.970	84.728	98.037
IX. Hout en houtwaren; kurk en kurkwaren; vlechtwerk	55.727	67.250	82.845	63.913	26.259	31.580
X. Papier en papierwaren	252	99	330	145.602	159.979	169.006
XI. Textielstoffen en textielwaren	611.064	668.719	596.839	426.000	520.064	558.492
XII. Schoeisel, hoeden, regen- en zonneschermen, modewaren	51	16	31	90.817	41.166	47.249
XIII. Werken van steen en van andere minerale stoffen; ceramiekwaren, glas en glaswaren	20	62	116	134.322	155.016	149.933
XIV. Echte parels, edelstenen, edele metalen en werken daarvan; munten	694.081	668.778	696.910	7.877	7.482	12.057
XV. Onedele metalen en werken daarvan	4.907.923	5.314.247	7.048.919	2.126.934	1.835.678	2.059.241
XVI. Machines en toestellen; elektrotechnisch materieel	18.615	20.346	12.713	1.502.794	1.321.151	1.584.561
XVII. Vervoermaterieel	9.066	9.672	137.548	1.032.138	1.074.435	704.558
XVIII. Wetenschappelijke instrumenten en toestellen, precisie-instrumenten en -toestellen; horlogemakerswerk; muziekinstrumenten	3.474	3.875	5.188	70.659	54.457	67.701
XIX. Wapens en ammunitie	136	60	117	68.202	26.957	84.956
XX. Allerlei goederen en produkten elders niet begrepen	1.684	907	875	32.973	36.440	42.231
XXI. Kunstwerken en voorwerpen voor verzamelingen	462	304	612	1.917	864	1.393
XXII. Goederen, die niet in bovenvermelde secties opgenomen werden	—	579	912	6.695	5.892	18.115
Algemeen totaal	**9.055.543**	**9.871.342**	**11.676.844**	**6.606.722**	**6.283.983**	**6.614.331**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

waarde van de invoer uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, omvattende de bij de invoer in de B.L.E.U. ingeklaarde goederen, overtreft naar absolute waarde in belangrijke mate het totaal der vorige jaren en zij stijgt relatief beschouwd ten aanzien van de totale invoer; ter herinnering zij opgemerkt dat de statistiek voor een deel betrekking heeft op goederen bestemd voor wederuitvoer naar de buurlanden, al dan niet na bewerking; hieruit volgt dat de Belgische economie voor iets minder dan de helft betrokken wordt in deze vordering. Ook de uitvoer van de B.L.E.U. is gestegen en komt terug op het peil van 1953, alhoewel hij nog voor 8 % onder het maximum van 1952 blijft; in vergelijking met de vorige jaren is het aandeel van België in de bevoorrading van zijn overzeese gebiedsdelen verminderd, zij dan ook dat het peil van 1954 behouden bleef. De opvallende vooruitgang geboekt in 1952 was eerder van uitzonderlijke aard en als dusdanig een reactie tegen de malaise in de totale uitvoer van de Economische Unie na het topjaar 1951.

Deze uiteenlopende bewegingen zijn voor een deel toe te schrijven aan de evolutie op het gebied van prijzen en volume. De prijzen verbonden aan de Belgisch-Luxemburgse uitvoer zijn hoegenaamd niet zo gunstig als in 1951 en 1952; weliswaar is er sinds 1954 een lichte verbetering waar te nemen, zowel tegenover Belgisch-Kongo als tegenover andere landen van bestemming. De prijzen van de uit Belgisch-Kongo ingevoerde produkten zijn daarentegen met 10 % gestegen, alhoewel de gemiddelde prijs van de totale invoer van de B.L.E.U. in zijn geheel ongewijzigd bleef; deze stijging komt overeen met de verhoging van het indexcijfer der gemiddelde exportprijzen geldig in onze overzeese gebiedsdelen. Deze afwijkende evolutie heeft op het geheel der in- en uitvoerwaarden een terugslag gehad.

De stijgende behoeften in Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi hebben een verhoging naar hoeveelheid van de ingevoerde goederen teweeggebracht, welke niettemin ten opzichte van de B.L.E.U. eerder stabiel bleef, wanneer men in overweging neemt dat de Belgisch-Luxemburgse uitvoer in zijn geheel genomen door de wereldconjunctuur gestimuleerd is geworden. Het invoertempo wordt inderdaad bepaald door het aantal noodzakelijke investeringen, waarvan de stijgende tendentie min of meer werd afgeremd na de aanzienlijke krachtsinpanningen die de laatste jaren gedaan werden zowel in de overheids- als in de private sector; het in 1952 bereikte maximum aan investeringen, met inbegrip van de uitgaven besteed aan het inslaan van voorraden, werd in 1954 en 1955, tegen vaste prijzen berekend, slechts lichtelijk overschreden (1). Daarenboven, hoewel de totale uitvoer van de B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi naar hoeveelheid van 609.000 t in 1954 tot 529.000 t in 1955 is gedaald, heeft deze achteruitgang niet de draagwijdte welke uit de gezamenlijke statistiek blijkt; feitelijk is deze veel meer het gevolg van de vermindering van de verkoop van minerale produkten (vooral cement), verkoop die van 288.000 tot 187.000 t terugliep, terwijl naar waarde de daling slechts 66 miljoen frank bedroeg.

---

(1) Op basis van de werkelijke prijzen zijn 1952 en 1954 gelijkwaardig.

§ 1. — INVOER IN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

De aanhoudende vooruitgang van de Kongolese produktie heeft op de invoer in de B.L.E.U. een gevoelige terugslag gehad, aangezien deze haar aandeel opneemt in de toeneming der verzendingen. Ten opzichte van 1954 is, globaal genomen, dit aandeel zelfs gestegen.

Men dient evenwel rekening te houden met de goederen welke na bewerking terug uitgevoerd worden en dus niet als werkelijke invoer kunnen gelden. Zulks is voornamelijk het geval met koper en tin, waarvan een groot deel niet door het binnenlands verbruik opgenomen wordt. De belangrijkheid van de invoer van metaalprodukten voor Belgische rekening blijkt uit onderstaande statistiek van het ruilverkeer.

Uitvoer
van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi
naar België
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955
Koper en zilver ..	2.070,2	2.510,4
Tin.....	137,0	234,9
Kobalt	9,9	11,6
Mangaanerts	19,2	39,2
Zink en zinkerts ..	177,8	200,6

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

Wat de plantaardige produkten betreft, is de afwijking met de statistiek van het Nationaal Instituut voor de Statistiek minder uitgesproken en kan worden toegeschreven aan verschuiving in tijdsruimte.

Het Belgisch aandeel in de Kongolese uitvoer is gestegen wat betreft katoen (1), rubber, hout, bananen, tin en mangaanerts. Daarentegen is voor koffie, cacao en olie dit aandeel verminderd. De Belgische markt zal wel nooit het totaal, of zelfs een groot deel, van de produktie van sommige goederen, waarmee Kongo een wereldpositie inneemt, kunnen opslorpen en ook niet haar verbruik verhogen naarmate de produktie toeneemt; de relatieve vordering, in 1955 waargenomen, dient trouwens in het licht van de hoogconjunctuur gezien te worden, daar België gedurende deze periode geneigd was zich in grotere mate in zijn overzeese gebiedsdelen te bevoorraden.

Globaal genomen is de invoer naar waarde het meest beïnvloed door de prijsschommelingen; inderdaad, het prijsgemiddelde van de Kongolese produkten is ongeveer met 10 % gestegen, het koper met 20 % en de rubber zelfs nog meer. Het zijn juist deze laatste produkten die de verhoging het meest in de hand hebben gewerkt.

De tabel op volgende bladzijde geeft omstandig de evolutie weer. De verhoging van de houtinvoer, hoewel van beperkt belang, is opmerkelijk : dit wordt verklaard door het veelvuldiger aanwenden van tropische houtsoorten in de bouwnijverheid. Dezelfde evolutie voltrekt zich in de uitvoer van bananen, wat gedeel-

(1) Dit blijkt in tegenspraak te zijn met de gegevens van de invoerstatistiek, welke een gevoelige achteruitgang aantonen, terwijl het totaal van de Kongolese verzendingen nagenoeg onveranderd bleef.

telijk te danken is aan de uitbreiding van de transportmiddelen. De toeneming naar hoeveelheid is eerder matig voor de koffie, vooral wanneer men deze vergelijkt met de vooruitgang van de totale uitvoer uit Kongo; de vastblijvende uitvoerhoeveelheid van oliehoudende produkten vormt een tegenstelling met de steeds stijgende leveringen der overzeese gebiedsdelen.

Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde produkten (a)

OMSCHRIJVING	Hoeveelheid (tonnen)			Waarde (duizenden franken)		
	1953	1954	1955	1953	1954	1955
Bananen	6.418	5.784	11.956	48.218	42.601	80.792
Ongebrande koffie	8.518	8.497	9.565	389.055	466.034	415.635
Cacaobonen	997	1.389	1.505	33.792	74.102	56.471
Veekoeken	11.820	13.666	6.518	46.559	54.030	30.556
Ruwe tabak	45	62	74	5.387	6.453	7.464
Huiden van runderen en dergelijke	616	599	513	22.035	20.391	13.852
Palmpitten	11.212	19.354	20.243	79.611	123.921	132.833
Rubber	8.471	10.013	10.678	188.527	222.139	374.868
Onbewerkt rondhout of vierkant gezaagd of behakt hout	12.462	17.246	19.767	25.613	35.404	43.837
Overlangs gezaagd hout of enkel voorbereid	4.849	6.763	7.358	18.607	25.201	30.679
Ruwe katoen (linters niet inbegrepen)	14.976	16.122	14.266	556.196	646.573	563.253
Urena lobata, punga en abroma augusta	5.428	1.269	2.334	48.940	17.463	28.473
Zinkerts	111.042	119.799	92·244	173.472	191.499	201.219
Tinerts	14.413	15.009	13.827	1.112.880	1.100.111	1.050.396
Mangaanerts	151	11.918	36.130	240	21.252	61.327
Ruw ivoor	36	38	69	8.663	8.497	16.687
Kopal	1.564	2.585	2.632	17.452	33.170	35.975
Katoenzaadolie	2.359	2.501	2.962	36.581	36.722	40.606
Grondnotenolie	5.330	4.167	3.950	98.620	77.921	54.801
Palmolie	43.255	38.529	39.171	367.064	376.499	417.207
Palmpittenolie	1.000	1.433	3.212	16.006	19.382	37.583
Fineer, duplex-, triplex- en multiplexhout	898	700	942	9.844	5.448	7.167
Ruw koper	129.077	144.932	159.514	4.709.506	5.128.341	6.822.698
Ruw tin	1.288	1.831	2.094	150.431	180.939	213.959
Cadmium	12	20	29	2.087	3.605	5.030
Ruw goud	13	13	13	691.866	667.413	695.551

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek

(a) Volgens de rubrieken van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel, behalve voor kopal, urena lobata..., cadmium, waarvoor de rubrieken van het douanetarief werden aangewend.

§ 2. — UITVOER UIT DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

De door de B.L.E.U. verzonden goederen vertegenwoordigen, zoals in 1954, ongeveer 38 % van de totale invoer in Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi. Het

is nochtans dank zij de leveringen van uitrustingsgoederen dat de B.L.E.U. gedurende de afgelopen jaren een groter aandeel had in de Kongolese invoer. In 1955 is de toestand globaal gezien standvastig gebleven, onafgezien de wisselvallige evolutie van sommige produkten, wat betreft de door de B.L.E.U. geleverde investeringsgoederen; daarentegen is de vordering aanhoudend op het gebied van verbruiksgoederen.

In deze laatste sector is het aandeel van de B.L.E.U. nog voor verbetering vatbaar; het handelsverkeer tussen het moederland en de Kolonie is immers op dit terrein niet zo intensief als in de sector van de uitrustingsgoederen. Het stijgend inkomen van het Europees personeel — hetgeen op aanzienlijke wijze gewicht in de schaal werpt met betrekking tot de Kongolese economie — alsmede de verhoogde koopkracht van de inlanders, openen voor de verbruiksgoederen nieuwe vooruitzichten.

De Belgische industrie heeft nog meer de noodzakelijkheid ingezien haar krachtsinspanningen tot prospectie en verovering van de markt op te voeren; het bepalen van de beste methode hiertoe, rekening houdend met de onkosten en het rendement, is soms moeilijk. In dit opzicht is het nuttig te verwijzen naar de twee industriële zendingen, welke dit jaar ingericht werden, nl. één voor de groep ceramiek-meubelen-leder en één voor de houtindustrie.

Dergelijke initiatieven zijn des te noodzakelijker daar waar de concurrentie zich scherper laat voelen.

Daarenboven is de Kongolese invoer, welke, uitgaande van een peil van 8 tot 10 miljard frank voor de jaren 1948-1950, gestegen was tot 20 miljard frank in 1952, teruggelopen tot 18 miljard in 1953 en is sindsdien, tegen werkelijke prijzen slechts matig gestegen; tegen vaste prijzen is het verloop geheel anders, aangezien het gekoppeld wordt aan de evolutie van de inlandse goederen; de afwijking komt tot uiting in de zeer gunstige ruilvoet, waarvan het effect des te meer geprononceerd is in een economie, welke in de eerste plaats gericht is op het internationaal handelsverkeer. In ieder geval heeft dit lagere peil tegen werkelijke prijzen, ten opzichte van de verschepingen van de B. L. E. U. een meer afgetekende weerslag op de absolute waarde dan op de relatieve waarde.

Bij nader onderzoek blijkt dat de uitvoer van de produkten van de metaalindustrie in 1955 een weinig gestegen is; ongeveer twee derde van de totale produktie is hierin betrokken en ligt gewoonlijk tot grondslag van de belangrijke schommelingen welke van jaar tot jaar opgetekend worden; nochtans is naar waarde de globale vooruitgang hoofdzakelijk toe te schrijven aan die sectoren, waar hij betrekking heeft op een grotere verscheidenheid van produkten.

Er is een voortdurende vordering in de verkoop van voedingswaren en eveneens in die van minerale oliën. De vordering is aanzienlijk voor de farmaceutische produkten, glas en precisie-instrumenten. Voor de textielwaren is de evolutie, volgens de aard der produkten, van jaar tot jaar vrij wisselvallig, alhoewel er globaal genomen vooruitgang te bemerken is. Voor de chemische produkten is het jaar 1955 in het algemeen gunstig. Daarentegen zijn de leveringen van cement sterk teruggelopen.

Deze toestanden worden in de hand gewerkt door twee essentiële factoren : enerzijds, de stijgende consumptie, anderzijds, de concurrentie van de plaatselijke produktie welke, alhoewel van geringe invloed op de globale invoer, in zekere mate structurele wijzingen met zich kan meebrengen, alleszins voor bepaalde produkten.

Voornaamste door de B. L. E. U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi uitgevoerde produkten

Waarde
(duizenden franken)

SECTIE EN HOOFDSTUK (a)	1953	1954	1955
I. 2. Vlees	34.193	32.488	53.794
3. Vis, schaaldieren en weekdieren	21.055	20.126	31.125
II. 7. Groenten, eetbare planten, wortels en knollen	35.936	39.148	39.088
8. Fruit	12.801	14.777	13.444
11. Produkten van de meelindustrie, mout, zetmeel en stijfsel	27.528	39.402	43.979
IV. 16. Bereidingen van vlees, van vis, van schaaldieren en van weekdieren	19.175	24.693	30.000
17. Suiker en suikergoed	14.422	35.668	34.823
18. Cacao en bereidingen uit cacao	13.890	13.551	17.078
19. Bereidingen met meel of met zetmeel	27.291	22.993	30.011
20. Bereidingen van groenten, van moesplanten, van fruit en van andere planten of plantendelen	27.470	28.471	28.120
22. Dranken, alcoholhoudende vloeistoffen en azijn	9.050	10.615	8.285
V. 25. Zout, zwavel, aarde en steen, kalk en cement	141.240	203.624	120.879
27. Minerale brandstoffen, aardoliën en aardpekachtige stoffen, produkten van hun distillatie	26.714	34.084	51.081
VI. 28. a. Chemische produkten	54.046	66.143	69.896
b. Farmaceutische produkten	78.266	78.721	120.481
29. Bereide chemische produkten voor cinematografie en fotografie	17.093	20.551	20.343
30. Looi- en verfextracten, verf, siccatieven, vernissen, stopverf en inkt, potloden en potloodstiften	55.573	57.979	65.581
34. Springstoffen, pyrotechnische artikelen, lucifers en andere artikelen van ontvlambare stoffen	76.903	73.616	76.503
IX. 40. Hout en houtwaren	59.148	22.591	27.733
X. 44. Karton en papier, kartonwaren en papierwaren	106.040	112.576	124.260
45. Boekhandelsartikelen en produkten der grafische kunst	38.835	46.943	44.489

(Zie vervolg op blz. 433).

Voornaamste door de B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi uitgevoerde produkten *(vervolg)*

Waarde

(duizenden franken)

SECTIE EN HOOFDSTUK (a)	1953	1954	1955
XI. 47. Wol, paardenhaar en haar	51.873	39.696	32.140
48. Katoen	152.270	263.476	255.195
49. Vlas, hennep, jute, ramie en andere plantaardige textielstoffen	10.844	27.508	15.646
50. Watten en vilt, touwen en touwwerk, speciale weefsels en technische artikelen	20.788	21.972	26.320
51. Tricotagewaren	22.587	23.028	23.618
52. Kledingstukken, linnengoed en andere gemaakte artikelen	157.105	132.743	137.014
XII. 54. Schoeisel	84.069	35.132	39.400
XIII. 58. Werken van steen en van andere minerale stoffen	71.318	77.135	59.342
59. Ceramiekwaren	29.065	30.165	34.314
60. Glas en glaswaren	33.939	47.716	56.277
XV. 63. IJzer, gietijzer en staal	1.939.886	1.654.755	1.844.666
64. Koper	56.971	42.537	56.520
66. Aluminium	59.472	60.960	61.441
71. Allerlei werken van onedele metalen, elders genoemd noch begrepen	51.249	55.136	60.577
XVI. 72. Stoomketels, machines, toestellen en mechanische werktuigen, alsmede onderdelen daarvan	943.867	790.097	768.787
73. Elektrische machines en toestellen en voorwerpen voor elektrotechnisch gebruik, alsmede onderdelen daarvan	558.927	531.054	815.774
XVII. 74. Voertuigen en materieel voor spoor- en tramweg	523.409	610.180	238.098
75. Automobielen, motorrijwielen, rijwielen en andere voertuigen	198.693	214.191	210.630
76. Lucht- en scheepvaart	310.036	250.064	255.830
XVIII. 77. Optische instrumenten en toestellen, meetinstrumenten en andere instrumenten en toestellen elders genoemd noch begrepen	46.957	41.744	56.234

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De verscheidenheid van de uitgevoerde produkten is te groot opdat het mogelijk zou zijn er een bevredigend beeld van te geven door middel van een tabel met beperkte afmetingen, zoals dit voor de invoer uit Belgisch-Kongo kon gedaan worden. Zo omvat bovenstaande tabel slechts de voornaamste hoofdstukken van het douanetarief waarvan de secties opgenomen werden in de tabel op blz. 427. De gegevens werden verstrekt naar waarde, daar de rubrieken zeer verschillend van aard zijn en dientengevolge de indeling naar hoeveelheid weinig nut heeft.

In de sector van de metaalverwerkende nijverheid volgen de drie secties van het douanetarief tamelijk uiteenlopende richtingen. De waardevermeerdering in de sectie van de onedele metalen en werken daarvan wordt beïnvloed door de prijzen welke variëren volgens de graad van verwerking der goederen. Zulks is het geval voor de produkten in ijzer, gietijzer en staal, waarvan juist de produkten met lage verwerkingsgraad het meest in prijs gestegen zijn; de prijzen van sommige

metaalfabrikaten neigen meer tot verslapping; zulks is, enerzijds, toe te schrijven aan het gebruikelijk wegwerken van de prijsstijgingen in de opeenvolgende produktiestadia en, anderzijds, aan de vrij wisselvallige lengte van de leveringstermijnen; nochtans is het niet uitgesloten dat ook de Kongolese concurrentie hier haar invloed laat gelden. In vergelijking met 1954 is de toeneming naar hoeveelheid het meest afgetekend voor de gewalste staven, het plaatijzer, de brugdelen, de kabels, de bouten; daarentegen zijn de geraamten, ramen en dergelijke, de bestanddelen van spoorbanen en de meubelen achteruitgegaan.

De sectie der machines heeft een groot deel van zijn in 1952 ontstane achterstand ingelopen, dank zij de uitbreiding van de verkoop van elektrische machines en toestellen, welke zelfs die van 1952 overtrof. Op dit gebied voltrekt zich de verdere uitrusting van de kolonie op bevredigende wijze en omvat verschillende rubrieken; zo worden onder meer de dynamo's, motoren, telefoonapparaten, schakelborden en toestellen voor het regelen van elektrische stroom en, vooral in absolute waarde, kabels en transformatoren in deze expansie betrokken.

De sectie van het transportmaterieel, daarentegen, is sterk verzwakt in vergelijking met de in vroegere jaren bereikte waarde; zulks is rechtstreeks het gevolg van de gedurende de laatste jaren in het spoorwegnet doorgevoerde uitbreidings- en vernieuwingswerken, welke bijna alle in 1955 beëindigd werden.

Afdeling III. — DE BETALINGSBALANS TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

De betalingsbalans is een boekhoudkundige voorstelling van de soms weinig zichtbare en vaak verschillend interpreteerbare economische toestanden. Wanneer het gaat om een balans tussen twee verschillende territoriën kunnen de in de interpretatie aangewende begrippen tot verwarring leiden. De hier beschouwde betalingsbalans heeft, op zichzelf genomen, slechts een beperkte betekenis; haar werkelijke draagkracht komt slechts tot uiting in het kader van de globale balans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi. Haar essentiële karakteristieken hebben alleen uit dit oogpunt betekenis en de oriëntering van de resultaten zou ten zeerste van de werkelijkheid afwijken, indien deze niet door een gezamelijk overzicht werd verbeterd (1).

Feitelijk vertoont de bilaterale betalingsbalans een bestendig groeiend deficit voor de lopende transacties, hetgeen de aanwezigheid van een fundamentale strekking verraadt. Inderdaad, voor de andere rubrieken dan de « goederentransacties » vergroot het deficit; een verbetering in de toestand voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi blijkt dus slechts het gevolg te zijn van de verrichtingen op goederen; in

(1) De globale balans voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi voor 1955 doet zich als volgt voor : voor de lopende transacties, 31.381 miljoen frank als ontvangsten en 33.420 als uitgaven; voor de kapitaalbeweging op lange termijn, 5.713 miljoen frank als ontvangsten en 2.741 als uitgaven; de particuliere kapitaalbewegingen gaven een netto-afneming van 1.476 miljoen; de balans sluit met een vermindering van de wisselreserves ten belope van 621 miljoen frank (rekening gehouden met de post « vergissingen en weglatingen » ten bedrage van -77 miljoen frank).

deze rubriek is het sinds 1953 bestaande deficit tegenover de B.L.E.U. gevoelig verminderd, niettegenstaande de opneming in de uit België afkomstige invoer van petroleumprodukten voor een bedrag van 330 miljoen frank, welke voor 1955 elders ondergebracht werden (1).

Men zal er zich nochtans rekenschap van geven dat, hoewel deze evolutie op economisch gebied een zeer concrete betekenis heeft — vooral voor België dat zijn inkomen ziet stijgen — de invloed van het hierdoor ontstaan bilateraal onevenwicht eerder van beperkt belang is. Het is onmogelijk een economische expansiepolitiek te voeren, gesteund op aangevoerde kapitalen en werkkrachten en op een meer ontwikkeld ruilverkeer, zonder aanzienlijke verhogingen in verplaatsingskosten, in het transport, in de opbrengsten van kapitalen, in de overmakingen door migranten, in de vergoedingen aan de naar het moederland terugkerende personeelsleden, teweeg te brengen. Onafgezien het feit dat een deel van deze uitgaven betrekking hebben op aan andere landen geleverde diensten, komen zij noodzakelijkerwijze het onevenwicht van de bilaterale transacties met de B.L.E.U. vergroten. De binnenlandse markt van deze laatste is uiteraard te beperkt om een groot deel van de Kongolese uitvoer op te slorpen en dus zeker niet in staat het opgevoerd tempo hiervan op te vangen. Daarentegen, terwijl de andere ontvangsten van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi op de B. L. E. U. ongeveer 3 miljard frank bedragen, zijn de verhoogde uitgaven met betrekking tot de andere verrichtingen dan het goederenverkeer, bijna volledig besteed aan de B. L. E. U., welke voor 80 % in het totaal van deze uitgaven betrokken is.

Het is bijgevolg slechts mogelijk het evenwicht te herstellen door kapitaalbewegingen, welke meer moeten beschouwd worden in functie van het globaal dan van het bilateraal onevenwicht in de betalingsbalans.

De balans met de B.L.E.U. is een aanduiding van de economische noden van de overzeese gebiedsdelen, zonder dat de omvang ervan noodzakelijk in verhouding tot het deficit staat. Zij toont het belang aan van de investeringen welke erop gericht zijn het goederenverkeer te ontwikkelen, verkeer dat in de huidige omstandigheden het enige middel is om de door het buitenland gedragen uitgaven te compenseren.

De aanvoer van Belgisch kapitaal op lange termijn heeft in ieder geval, zowel van private als van overheidszijde, sinds 1953 uitbreiding genomen; nochtans, blijft de afvoer van particulier kapitaal belangrijk, zodat het positief geworden saldo eerder zwak is.

Aan de andere kant wordt het inkomen van de koloniale vennootschappen vaak vastgelegd in Belgische franken, zodanig dat hun liquide reserves gevoelig aangroeien, ten koste van de reserves van het muntstelsel, nl. van de Centrale Bank en van de Kongolese Schatkist. De Centrale Bank heeft, bij de raming van de betalingsbalans, haar vroegere zienswijze veranderd en alhoewel dit een gevolg schijnt te zijn van de aanwending van een ander criterium dan dat voor de andere

---

(1) De Centrale Bank heeft voor de eerste maal de wisselstatistiek met betrekking tot de invoer opgemaakt en er is slechts voor de petroleumprodukten een wezenlijk verschil met de douanestatistieken op te merken, hetgeen feitelijk het batig saldo van België ten goede komt.

Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U.

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953			1954			1955		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
A. Lopende transacties :									
1. Goederentransacties f.o.b. (a)	4.218	6.990	— 2.772	5.207,3	6.771,1	—1.563,8	6.061,9	7.244,6	— 1.182,7
2. Niet monetair goud	366	—	+ 366	379,2	—	+ 379,2	571,9	—	+ 571,9
3. Verplaatsingen in het buitenland	100	443	— 343	143,0	680,0	— 537,0	130,8	910,7	— 779,9
4. Nettovrachten en -verzekeringen	123	2.821	— 2.698	148,0	3.617,0	—3.469,0	126,6	4.227,0	— 4.100,4
5. Inkomens uit investeringen	487	2.290	— 1.803	360,0	2.500,0	—2.140,0	435,8	3.045,7	— 2.609,9
6. Overheidstransacties niet elders vermeld	840	524	+ 316	890,0	650,0	+ 240,0	698,8	1.082,3	— 383,5
7. Allerhande transacties	904	1.574	— 670	560,0	1.789,0	—1.229,0	723,5	2.163,2	— 1.439,7
8. Schenkingen en overmakingen door migranten	395	758	— 363	532,0	1.020,0	— 488,0	511,4	1.126,5	— 615,1
9. Totaal lopende transacties	**7.433**	**15.400**	**— 7.967**	**8.219,5**	**17.027,1**	**—8.807,6**	**9.260,7**	**19.800,0**	**—10.539,3**
B. Kapitaalbewegingen op lange termijn :									
1. Particulier kapitaal	1.303	1.354	— 51	1.335,0	1.700,0	— 365,0	2.334,0	2135,4	+ 198,6
2. Overheidskapitaal	800	15	+ 785	2.220,0	94,0	+2.126,0	3.028,0	187,0	+ 2.841,0
3. Totaal	**2.103**	**1.369**	**+ 734**	**3.555,0**	**1.794,0**	**+1.761,0**	**5.362,0**	**2.322,4**	**+ 3.039,6**
C. Eindsaldo	**9.536**	**16.769**	**— 7.233**	**11.774,5**	**18.841,6** (b)	**—7.067,1**	**14.622,7**	**22.152,2** (b)	**— 7.529,5**

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(a) Exclusief, het veredelingsverkeer in de B. L. E. U.

(b) Een post « Vergissingen en weglatingen » ten bedrage van 20,5 miljoen frank in 1954 en van 29,8 miljoen in 1955 inbegrepen.

rubrieken, beschouwt zij thans deze inhoudingen vanwege de koloniale vennootschappen als een uitvoer van kapitalen op korte termijn naar België. Dit heeft aan de betalingsbalans een ander uitzicht gegeven, aangezien voor 1955 deze bedragen geraamd worden op 1.600 miljoen frank, hetgeen tot gevolg heeft dat de betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, in plaats van met een globaal batig slot van 855 miljoen, met een nadelig saldo van 621 miljoen sluit.

Uiteindelijk is de vraag naar Belgisch geld in de lopende transacties beperkt tot 250 miljoen, maar de hierboven beschreven evolutie heeft het deficit op 1.850 miljoen gebracht, hetgeen ten belope van 1.260 miljoen frank door arbitrage en door een vermindering van de wisselreserves met 590 miljoen gedekt werd.

LIJST
DER STATISTISCHE TABELLEN (1)

Blz.

BELGISCH-KONGO (Zie Kongo).

BENELUX.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B. L. E. U. Waarde 417
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde 417
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking . 418
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Landbouwprodukten 419
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren 419
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 420

BEVOLKING.

Aangroei van de bevolking vóór en na de oorlog 3

BEZOLDIGINGEN.

Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom 308
Evolutie van de indexcijfers van de gemiddelde bezoldigingen, de regelingslonen en de kleinhandelsprijzen 309
Officiële indexcijfers van het normaal uurloon, van de nettoverdienste en van de kostprijs van het loon in 1954 en 1955 310
Officiële indexcijfers van het normaal uurloon in 1954 en 1955 naar de graad van vakbekwaamheid en de leeftijd 311
Verdeling van de geldmiddelen der maatschappelijke zekerheid onder de uitkerende organismen 316

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Speciale handel naar hoeveelheid en waarde 352
Indexcijfers van het volume en van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer . 360
Uitvoer per nijverheidssector 362-363
Invoer per nijverheidssector 364-365
Analyse van de handelsbalans volgens de afdelingen van het douanetarief 366
Analyse van de handelsbalans volgens de secties en afdelingen van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel 367
In- en uitvoer van landbouwprodukten 32
In- en uitvoersaldi van vlees 33

---

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.

Betekenis der in de tabellen gebruikte tekens :

.. niet beschikbaar;
— nul of onbeduidend;
/ gemiddelde.

Blz.

In- en uitvoer van aardappelen 38
Invoer van veevoeder 39
In- en uitvoer van tuinbouwprodukten 41
In- en uitvoer van vis 43
Nettoproduktie, in- en uitvoer van gas 61
Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten 71
Buitenlandse handel in non-ferro metalen. Waarde 73
Buitenlandse handel in non-ferro metalen. Hoeveelheid 74
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Waarde 80-81
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Hoeveelheid 82–83
Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor 87
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen 92
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 94
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Hoeveelheid 95
Buitenlandse handel van de papiernijverheid 99
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet metaalhoudende mineralen. Waarde 106
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet metaalhoudende mineralen. Hoeveelheid 107
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Waarde 112–113
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Hoeveelheid 114–115
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Waarde 128
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Hoeveelheid 129
Invoer en uitvoer van diamant 131
Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren 132
Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren 134
Buitenlandse handel in hout, kurk en andere plantaardige grondstoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan 136
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking . 418
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Landbouwprodukten 419
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren 419
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 420
Buitenlandse handel van de B. L. E. U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi. Waarde . 427
Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi naar België 429
Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B. L. E. U. ingevoerde produkten 430
Voornaamste door de B. L. E. U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi uitgevoerde produkten. Waarde 432–433
Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B. L. E. U. 436
Invoer per land van herkomst 369
Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten 371
Uitvoer per land van bestemming 373
Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten 375
Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1954 en 1955 376
Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie 379
Saldo van de handelsbalans per muntzone 380
Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1953, 1954 en 1955 . . 384 tot 386

DISTRIBUTIE.

Handelsondernemingen. Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 166
Handelsondernemingen. Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen . . . 167
Handelsondernemingen. Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 168
Inschrijvingen en schrappingen in het handelsregister 170

Blz.

Belgische en Kongolese handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België 172
Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden 173
Verkoop van verbruiksgoederen 174
Indexcijfers van de verkoop van verbruiksgoederen en van het particulier verbruik 175
Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren met zelfstandige cliënteel 176
Nationale Kas voor Beroepskrediet. Verstrekte kredieten 177

EUROPESE BETALINGSUNIE.

Stand van de verschillende landen in de Europese Betalingsunie 395
Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie 379

FINANCIËN (Zie Overheidsfinanciën, Geld en Krediet, Europese Betalingsunie, Inkomens uit vennootschappen).

GELD EN KREDIET.

Verloop van de geldhoeveelheid. Toestand einde maand 234
Gezamenlijke balansen der geldscheppende instellingen 236–237
Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid 238–239
Goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België. Toestand einde maand. . . 242
Stand van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in de Europese Betalingsunie . . . 244
Algemene staat der banken 246
Kredieten van de particuliere banken aan het particulier bedrijfsleven. Toestand einde maand 248
Herdiscontering van handelswissels door de particuliere banken. Toestand einde maand . . 249
Daggeldmarkt. Daggemiddelden 251
Verrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut 252
Kredieten van de Nationale Bank van België aan de overheidssector. Toestand einde maand 253
Kredieten van de Nationale Bank van België aan de particuliere sector. Toestand einde maand 254
Handelswissels bij de Nationale Bank van België. Indeling volgens herkomst 255
Bankkredieten aan bedrijven en particulieren 256
Voornaamste vormen van het particuliere sparen 257
Nettoberoep op de kapitaalmarkt in België 257
Uitgiften van de overheidssector in België 258
Netto-uitgiften van de Belgische handels- en nijverheidsvennootschappen 259
Emissies van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen. Groepering volgens de lokalisatie van hun hoofdbedrijf 260
Indexcijfers der aandelenkoersen op de beurzen van Brussel en Antwerpen. 262
Beurs van Brussel. Omzet. 263
Notering en rendement van de voornaamste obligatietypen 266
Rendement van de Staatsleningen of van de door de Staat gewaarborgde leningen. 267
Verrichtingen en portefeuille van het Rentenfonds. Toestand einde jaar 268
Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen. 268
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Evolutie van het particuliere sparen. 269
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Algemene staat van de beleggingen 270
Door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleend beroepskrediet 273
Verdeling van de door de Nationale Kas voor Beroepskrediet in 1955 verleende kredieten . 273
Financiering van de verrichtingen van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet . . . 274

INKOMENS (Zie Bezoldigingen, Inkomens uit vennootschappen, Geld en Krediet, Nationaal inkomen).

INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN.

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen 318
Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf. 320

Blz.

Resultaten van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen 321
Evolutie van de netto winstsaldi en van de betaalbaar gestelde dividenden. Vennootschappen welke hun voornaamste bedrijfszetel in België hebben 324–325
Evolutie van het rendement, de obligatieschuld en de netto-autofinanciering. Vennootschappen welke hun voornaamste bedrijfszetel in België hebben 326–327
Winstmakende Belgische vennootschappen op aandelen. Gemiddelde jaarlijkse winstsaldi en dividenden van 1949 tot 1955 der vennootschappen met bedrijfszetel in België . . . 328

INVESTERINGEN.

Investeringen ten behoeve van de economie 332–333

KONGO (Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi).

Niet inlandse beroepsbevolking 425
Buitenlandse handel van de B. L. E. U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi. Waarde . 427
Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi naar België 429
Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B. L. E. U. ingevoerde produkten 430
Voornaamste door de B. L. E. U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi uitgevoerde produkten. Waarde 432–433
Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B. L. E. U. 436

LANDBOUW.

Verloop van de opbrengst van sommige teelten. Gemiddelde produktie per hectare 30
Veestapel 30
Bebouwde oppervlakte. Tellingen van 15 mei 1951, 1952, 1953, 1954 en 1955 31
In- en uitvoer van landbouwprodukten 32
Boter 33
In- en uitvoersaldi van vlees 33
Graangewassen. Bebouwde oppervlakte 35
Peulgewassen verbouwd voor het zaad. Bebouwde oppervlakte 36
Nijverheidsgewassen. Bebouwde oppervlakte 36
In- en uitvoer van aardappelen 38
Invoer van veevoeder 39
Nettoproduktie van inlands vlees 40
Vleesverbruik 40
In- en uitvoer van tuinbouwprodukten 41
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Landbouwprodukten 419

LONEN (Zie Bezoldigingen).

LUXEMBURG (Groothertogdom).

Indexcijfers van de industriële produktie 405
Landbouwproduktie 406
IJzer- en staalproduktie 407
Indexcijfer van de levensduurte 408

NATIONAAL INKOMEN.

Belgisch nationaal inkomen van 1948 tot 1955 XXI
Verbruik en nationaal inkomen 337

NEDERLAND.

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding 409
Indexcijfers van de produktie en van de personeelsbezetting in de industrie 409
Produktie-indexcijfers per bedrijfstak 410
Aantal werklozen 411
Buitenlandse handel 412

Blz.

Invoerwaarde per land van herkomst 413
Uitvoerwaarde per land van bestemming 413
Goud- en deviezenreserves 414
Prijzen en lonen 416
Particulier verbruik 416
Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B. L. E. U. Waarde 417
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde 417
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking . 418
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Landbouwprodukten 419
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren 419
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 420

NIJVERHEID.

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid 46-47
Evolutie van de industriële bedrijvigheid naar de graad van verwerking der goederen . . . 50
Steenkoolproduktie per bekken 52
Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen 53
Steenkolenbalans 55
Toelagen aan de steenkoolproduktie 56
Beschikbare elektrische energie 58
Nettoproduktie, in- en uitvoer van gas 61
Openbare gasdistributie 62
Produktie en verbruik van petroleumprodukten 63
Binnenlands bruto verbruik van primaire energie 65
Verloop van het binnenlands brutoverbruik van primaire energie 66
IJzer- en staalproduktie 70
Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten 71
Produktie van non-ferro metalen 72
Buitenlandse handel in non-ferro metalen. Waarde 73
Buitenlandse handel in non-ferro metalen. Hoeveelheid 74
Metaalverwerkende nijverheid. Bestellingen en leveringen 78
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Waarde 80-81
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Hoeveelheid 82-83
Metaalverwerkende nijverheid. Indexcijfers van de verzonden hoeveelheid metaalwaren . . 85
Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor 87
Metaalverwerkende nijverheid. Arbeiders, bestellingen, leveringen, uitvoer 89
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen 92
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 94
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Hoeveelheid 95
Produktie in sommige takken der scheikundige nijverheid 96
Produktie van papier en karton 98
Buitenlandse handel van de papiernijverheid 99
Cementproduktie 103
Produktie van de kleinijverheid 103
Produktie der groeven 104
Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten 105
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet metaalhoudende mineralen. Waarde 106
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet metaalhoudende mineralen. Hoeveelheid 107
Produktie van de ceramische nijverheid 108
Voorraden weefsels 110
Textielproduktie 110
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Waarde 112-113
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Hoeveelheid 114-115

Blz.

Produktie van gebreide goederen 124
Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid 126
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Waarde 128
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Hoeveelheid 129
Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie 130
Invoer en uitvoer van diamant 131
Produktie van afgewerkt leder en van schoenen 131
Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren 132
Tabaksindustrie 133
Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren 134
Omzet in de houtverwerkende nijverheid 135
Buitenlandse handel in hout, kurk en andere plantaardige grondstoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan 136
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1955. Herkomst en lokalisatie per hydrografisch bekken 137
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1955. Herkomst en lokalisatie per bestuurlijk arrondissement 138
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1955. Herkomst en bestemming 139

OVERHEIDSFINANCIËN.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1955 per kalenderjaar 198
Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1955 per dienstjaar 199
Budgettaire uitgaven naar de belangrijkste hoofdstukken 202
Budgettaire uitgaven 203
Gewone fiscale ontvangsten. Indeling volgens categorie der ontvangsten 208
Accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten 210
Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen 211
Ontwikkeling van de toestand van Thesaurie in 1954 en 1955 212
Rijksschuld. Toestand einde jaar 214
Verloop van de Rijksschuld 215
Hergroepering der begrotingsgegevens naar hun economisch karakter 219
Provinciale begrotingen voor 1954 en 1955 223
Vermoedelijke opbrengst van de provinciale belastingen, voor alle provinciën samen, volgens de begrotingen van 1952, 1953, 1954 en 1955 223
Verdeling van de provinciale uitgaven. Dienstjaren 1949 tot 1955 225
Gemeentelijke begrotingen en rekeningen 226
Gemeentelijke begrotingen voor 1954 en 1955 227
Gemeentelijke ontvangsten gecentraliseerd bij het Gemeentekrediet 227
Gemeentelijke opcentimes op de grondbelasting 228
Verdeling van de gemeentenuitgaven. Dienstjaren 1952, 1953, 1954 en 1955 229
Leningen en toelagen aan de gewestelijke en lokale besturen 230
Vergelijkend overzicht van de balansen van het Gemeentekrediet van België op 31 december 231

PRIJZEN.

Prijs- en loonindexcijfers in enkele landen 288
Indexcijfers van de groothandelsprijzen 292
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten 293
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor inlandse produkten 295
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde produkten 296
Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen 297
Indexcijfer van de kleinhandelsprijzen 299
Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van produkten 300
Prijssubsidies voor voedingswaren en nijverheidsprodukten 302
Bedrag der perekwatietoelagen binnen het raam van de werking der E. G. K. S. 302

Blz.

TOERISME.

Hotelaccomodatie in België 180
Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer. Indeling volgens muntzone 181
Gemiddelde prijzen voor pensioen 182
Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats 183
Spreiding der overnachtingen 184
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 185
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen 186
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Paketboten Oostende-Dover 187
Inrichtingen voor volksvakantie 188
Bezettingsgraad in de vakantiehuizen en -centra 189

TRANSPORT (Zie Verkeer).

VERBRUIK.

Verbruik en nationaal inkomen 337
Verbruik van industriële produkten 338
Verbruik. Per goederengroep 341
Verkoop van verbruiksgoederen. Indexcijfers per sector en per goederensoort. 342
Verkoop van verbruiksgoederen in 1955. 343
Verkoop van verbruiksgoederen in 1955. Voedingswaren 344
Verkoop op afbetaling. Verleend krediet 346
Verkoop op afbetaling. Aantal contracten en verleend krediet volgens de aard der goederen. 347
Verkoop op afbetaling. Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen 348

VERKEER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Totaal vervoer van goederen bij wagenladingen 142
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer 143
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Reizigersverkeer 144
Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen. Aantal reizen. 146
Binnenvaart. Totaal vervoer 147
Binnenvaart. Indeling volgens de aard van het vervoer 148
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen 149
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens bekken 150
Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart 151
Belgische koopvaardijvloot 154
Aard der schepen van de Belgische vloot 155
Indexcijfers van de vrachtprijzen. 156
Internationaal verkeer in de haven van Antwerpen 157
Internationaal verkeer in de haven van Gent. 159
Internationaal verkeer in de havens van Brugge en Zeebrugge 160
Internationaal verkeer in de haven van Brussel. 161
Handelsverkeer in de Belgische luchthavens 162
Luchtverkeer van de SABENA 163

VERZEKERINGEN.

Levensverzekeringen. Wiskundige reserves 277
Levensverzekeringen. Geïnde premiën 278
Levensverzekeringen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves. 278
Kapitalisatieverrichtingen 279

Blz.

Kapitalisatieverrichtingen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 280
Hypothecaire leningen 281
Hypothecaire leningen met tussenkomst. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves . 281
Verplichte verzekeringen der vervoerders met autovoertuigen in 1955 282
Verplichte verzekeringen der vervoerders met autovoertuigen in 1955. Waarden tot dekking van de technische reserves 283

VISSERIJ (Zie Zeevisserij).

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID.

Bezoldigde arbeidskrachten (private sector) 9
Werkzame arbeiders (werklieden en bedienden), die in de maatschappelijke zekerheid opgenomen zijn 10
Personeel werkzaam in nijverheid en handel. Onder de maatschappelijke zekerheid vallende arbeiders en bedienden 10
Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken (1e tabel) 12
Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken (2e tabel) 13
Indexcijfers van het aantal arbeiders in de nijverheid 14
Vergelijking tussen de indexcijfers van de industriële activiteit en van het aantal uren-arbeiders 15
Werkzame arbeiders (werklieden en bedienden), die in de maatschappelijke zekerheid opgenomen zijn 16
Aantal gecontroleerde verloren werkdagen 18
Indeling van de volledig werklozen volgens leeftijd en duur 20
Indeling van de werkloosheid per beroepsgroep 21
Indeling der gecontroleerde volledig werklozen per provincie 23

ZEEVISSERIJ.

Visaanvoer 42
In- en uitvoer van vis 43
Handelsverkeer van de B. L. E. U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren 419

LIJST DER GRAFIEKEN (1)

Blz.

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Waarde 358
Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Volume-indexcijfers . . 359
In- en uitvoer per muntzone 377
Saldo van de handelsbalansen der B.L.E.U. met de E.B.U. en de dollarzone 378

GELD EN KREDIET.

Voornaamste determinanten van de tendens op de geldmarkt 252
Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen. . . . 264
Beurs van Brussel. Bedrijvigheid 264
Rendement van de voornaamste obligatietypen 265
Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas 271

NIJVERHEID.

Steenkolenbalans 54
Hoogovencokesbalans 59
Ijzer- en staalnijverheid. Produktie en personeelsbezetting 69
Nijverheid der non-ferro metalen. Ruwe produkten 75
Nijverheid der non-ferro metalen. Totale produktie en personeelsbezetting 76
Metaalverwerkende nijverheid. Totale leveringen (hoeveelheid) en personeelsbezetting . . 77
Metaalverwerkende nijverheid. Genoteerde bestellingen en totale leveringen (waarde) . . . 79
Stikstofnijverheid 93
Papier- en kartonnijverheid 100
Cementindustrie 102
Glasnijverheid 109
Textielnijverheid. Spinnerijen 111
Textielnijverheid. Weverijen 116
Textielproduktie. Katoen 119
Textielproduktie. Wol 120
Textielproduktie. Vlas 121
Textielproduktie. Rayon 122
Tricotagenijverheid. Produktie en personeelsbezetting 124

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.

OVERHEIDSFINANCIËN.

Fiscale ontvangsten van de Staat 207
Rijksschuld 215

PRIJZEN.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen 292
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse produkten 293
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten 294
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsprodukten . 294
Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen 301

VERBRUIK.

Verkoop van verbruiksgoederen 344

VERKEER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer 143
Binnenvaart. Vervoerde goederen 149
Zeeverkeer in de haven van Antwerpen 158
Zeeverkeer in de haven van Gent. 159

WERKGELEGENHEID.

Omvang van de werkgelegenheid der arbeiders in de nijverheid 11

WERKLOOSHEID.

Volledige en gedeeltelijke werkloosheid tijdens de jaren 1953, 1954 en 1955 in de voornaamste bedrijfstakken 22

LIJST
DER GEBRUIKTE AFKORTINGEN

A.C.L.-dollar	« Area Convertibilitade Limitade » - dollar.
A.S.L.K.	Algemene Spaar- en Lijfrentekas.
BENELUX	Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie.
B.I.B.	Bank voor Internationale Betalingen (Bank for International Settlements).
B.I.T.	Bureau International du Travail (U.N.O.) (Internationaal Arbeidsbureau).
B.L.E.U.	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.
B.L.I.W.	Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel.
B.R.T.	Bruto Register Ton.
C.D.C.V.	Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen.
COFINEX	Raadgevend Comité voor de Coördinatie van de Financiering op Halflange Termijn van de Export.
D.T.	Douanetarief.
D.W.T.	Death Weight Ton.
E.B.U.	Europese Betalingsunie.
E.C.A.	Economic Cooperation Administration.
E.C.E.	Economic Commission for Europe (U.N.O.) (Economische Commissie voor Europa).
E.G.K.S.	Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
E.R.P.	European Recovery Program.
EXIMBANK	Export-Import Bank.
FABRIMETAL	Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fédération des Entreprises de l'Industrie des Fabrications Métalliques).
F.A.O.	Food and Agricultural Organization. (U.N.O.) (Landbouw- en Voedselorganisatie).
G.A.T.T.	General Agreement on Tariffs and Trade (Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel).
H.W.I.	Herdiscontering- en Waarborginstituut.
I.A.T.A.	International Air Transport Association.
I.B.R.D.	International Bank for Reconstruction and Development (Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling).
I.C.A.	International Cooperation Administration.
I.E.S.O.	Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek (Leuven).
I.M.F.	Internationaal Muntfonds.
M.S.A.	Mutual Security Agency.
N.A.T.O. / N.A.V.O.	North Atlantic Treaty Organization (Noord-Atlantisch Verdrag Organisatie).
N.B.B.	Nationale Bank van België.
N.I.L.K.	Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.
N.I.R.	Nationaal Instituut voor Radio-omroep.

N.I.S.	Nationaal Instituut voor de Statistiek.
N.M.B.S.	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
N.M.K.N.	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
N.M.V.B.	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.
N.R.T.	Netto Register Ton.
O.E.E.S.	Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
R.M.Z.	Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
R.V.A.W.	Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.
SABENA	Société Anonyme Belge d'Exploitation de la Navigation Aérienne.
SOBELAIR	Société Belge de Transport par Air.
T.C.I.H.	Type-Classificatie voor de Internationale Handel.
U.N.O.	United Nations Organization.
U.S.A.	United States of America.
U.S.S.R.	Unie der Socialistische Sovjetrepublieken.

INHOUDSTAFEL

Blz.

VOORBERICHT VII

INLEIDING IX

Nationaal inkomen XX

EERSTE DEEL : Bevolking en Werkgelegenheid

HOOFDSTUK I. — BEVOLKING 3

HOOFDSTUK II. — WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID 7

AFDELING I. — WERKGELEGENHEID 7

§ 1. — *Politiek inzake arbeidskrachten* 7

§ 2. — *Verloop van de werkgelegenheid* 8

AFDELING II. — WERKLOOSHEID 18

§ 1. — *Algemeen verloop van de werkloosheid* 18

§ 2. — *Onderzoek volgens leeftijd en volgens duur* 19

§ 3. — *Industriële en regionale structuur* 21

TWEEDE DEEL : Produktie van goederen en diensten

HOOFDSTUK I. — LANDBOUW EN VISVANGST 27

AFDELING I. — LANDBOUW 27

§ 1. — *Algemeen overzicht* 27

1. — Landbouwpolitiek 27

2. — Algemene toestand van de landbouw 29

§ 2. — *Toestand per sector* 34

1. — Akkerbouw 34

a) Graangewassen 34

b) Droge groenten 37

c) Nijverheidsgewassen 37

d) Knolgewassen 38

e) Grasland en groenvoeder 39

2. — Veehouderij 39

3. — Tuinbouw 41

AFDELING II. — ZEEVISSERIJ 42

Blz.

HOOFDSTUK II. — NIJVERHEID 45

AFDELING I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID. REGLEMENTERINGSMAATREGELEN 45

AFDELING II. — PRODUKTIEVERLOOP PER BEDRIJFSTAK 51

§ 1. — *Energie en ermee samenhangende activiteiten* 51

1. — Steenkool 51

2. — Elektriciteit 57

3. — Cokes 59

4. — Gas 60

5. — Petroleum 62

6. — Energiebalans 64

§ 2. — *Metaalnijverheid* 68

1. — IJzer- en staalnijverheid 69

2. — Nijverheid der non-ferro metalen 72

3. — Metaalverwerkende nijverheid 76

A. — Algemeen overzicht 76

B. — Evolutie per bedrijfstak 84

1) Niet mechanische produkten 84

2) Vervoermaterieel 86

a) Voor wegvervoer 86

b) Spoorwegmaterieel 88

c) Scheepsbouw 88

d) Vliegtuigbouw 90

3) Elektrotechnische industrie 90

4) Andere machines, weegtoestellen, fijnmechaniek, handvuurwapens . 90

§ 3. — *Scheikundige nijverheid en rubbernijverheid* 91

1. — Scheikundige nijverheid 91

a) Minerale scheikunde 93

b) Organische scheikunde 97

c) Diverse chemicaliën 97

2. — Rubbernijverheid 98

§ 4. — *Papiernijverheid* 98

§ 5. — *Bouwbedrijf, bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijfstakken* 100

1. — Bouwbedrijf 100

2. — Bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijfstakken 102

a) Cementnijverheid 102

b) Kleinijverheid 103

c) Groeven 104

d) Kalk-, kalksteen- en kalkderivatennijverheid 105

e) Ceramische nijverheid 105

f) Glasnijverheid 108

§ 6. — *Textielnijverheid* 109

1. — Algemeen overzicht 109

2. — Overzicht per sector 118

a) Katoen 118

b) Wol 119

c) Bastvezels 120

d) Kunstvezels 122

e) Tricotagenijverheid 123

Blz.

Diverse sectoren . . . 125
g) Confectienijverheid . . . 125
§ 7. — *Voedingsmiddelennijverheid en aanverwante activiteiten* . . . 126
§ 8. — *Diamantnijverheid* . . . 130
§ 9. — *Diverse industrieën* . . . 131
1. — Huiden-, leder- en schoennijverheid . . . 131
2. — Tabaksnijverheid . . . 133
3. — Houtnijverheid . . . 135
AFDELING III. — WATERVOORZIENING . . . 137
HOOFDSTUK III. — VERKEER . . . 141
§ 1. — *Vervoer per spoor* . . . 142
1. — Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen . . . 142
2. — Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen . . . 146
§ 2. — *Binnenscheepvaart* . . . 147
§ 3. — *Wegvervoer* . . . 151
§ 4. — *Zeescheepvaart* . . . 153
§ 5. — *Havenbedrijvigheid* . . . 156
1. — Haven van Antwerpen . . . 156
2. — Haven van Gent . . . 158
3. — Overige havens . . . 160
§ 6. — *Luchtvervoer* . . . 161
§ 7. — *Telefoon en telegraaf* . . . 164
HOOFDSTUK IV. — DISTRIBUTIE . . . 165
§ 1. — *Indeling van de distributie ondernemingen* . . . 165
1. — Handelsondernemingen . . . 165
2. — Bedrijvigheid der vreemdelingen in de distributiesector . . . 169
3. — Leurhandel . . . 169
§ 2. — *Oprichting en opheffing van distributieondernemingen* . . . 170
1. — Handelsregister . . . 170
2. — Evolutie bij de handelsvennootschappen . . . 171
3. — Faillissementen en gerechtelijke akkoorden . . . 171
§ 3. — *Omzetcijfers* . . . 173
1. — Verkoop van verbruiksgoederen . . . 174
2. — Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen . . . 176
§ 4. — *Krediet aan de distributie* . . . 177
HOOFDSTUK V. — TOERISME . . . 179
§ 1. — *Economisch belang van het toerisme* . . . 179
1. — Werkgelegenheid en investeringen . . . 179
2. — Deviezenaanbreng . . . 181
§ 2. — *Toeristische bedrijvigheid* . . . 182
1. — Financiële resultaten van het hotelbedrijf . . . 182
2. — Invloed op het verkeer . . . 185

Blz.

§ 3. — *Sociaal toerisme* 187
1. — Logementsverschaffing tegen billijke prijzen 188
2. — Spreiding van het verlof 189
3. — Sparen voor de vakantie 189
4. — Transport tegen verminderde prijzen 190

DERDE DEEL : Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK I. — OVERZICHT VAN HET MONETAIR EN FINANCIEEL BELEID. 193

HOOFDSTUK II. — OVERHEIDSFINANCIËN 197

AFDELING I. — RIJKSFINANCIËN 197

§ 1. — *Algemene budgettaire toestand* 200

§ 2. — *Uitvoering van de begroting der uitgaven* 200
1. — Gewone uitgaven 200
2. — Buitengewone uitgaven 204

§ 3. — *Uitvoering der Rijksmiddelenbegroting* 204
1. — Fiscale politiek 204
a) Directe belastingen 204
b) Douanen en accijnzen 205
c) Registratie 206
2. — Fiscale ontvangsten 207
a) Directe belastingen 209
b) Douanen en accijnzen 209
c) Registratie 210

§ 4. — *Financiering van de Schatkistverrichtingen* 212
A. — Algemeenheden 212
B. — Verloop van de Rijksschuld 213
1. — Binnenlandse schuld 216
a) Directe binnenlandse schuld 216
b) Indirecte binnenlandse schuld 216
c) Tegoed der particulieren op postrekeningen 217
2. — Buitenlandse schuld 217

§ 5. — *Economische voorstelling der begrotingen* 217
1. — Algemene beschouwingen 217
2. — Werking der rekeningen 218
3. — Beschouwingen bij de hergroepering 220

AFDELING II. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE FINANCIËN 221

§ 1. — *Provinciale financiën* 223
1. — Inkomsten der provinciën 224
2. — Uitgaven der provinciën 225

§ 2. — *Gemeentelijke financiën* 226
1. — Inkomsten der gemeenten 227
2. — Uitgaven der gemeenten 228

§ 3. — *Provinciale en gemeentelijke investeringen* 229

§ 4. — *Gemeentekrediet van België* 230

Blz.

HOOFDSTUK III. — GELD EN KREDIET 233

AFDELING I. — GELDHOEVEELHEID EN WISSELRESERVES 233

§ 1. — *Verloop van de geldhoeveelheid* 233

§ 2. — *Tegenposten van de geldhoeveelheid* 235

§ 3. — *Wisselreserves van de Nationale Bank van België* 240

1. — Wisselpolitiek 240

2. — Verloop van de wisselreserves 241

AFDELING II. — GELDMARKT 245

§ 1. — *Depositobanken* 245

1. — Evolutie van de actiemiddelen 245

2. — Evolutie van de kredieten 247

a) Particuliere sector 247

b) Overheidssector 250

§ 2. — *Herdiscontering- en Waarborginstituut* 250

§ 3. — *Nationale Bank van België* 253

1. — Kredietverlening aan de overheidssector 253

2. — Kredietverlening aan de particuliere sector 254

§ 4. — *Globale kredieten aan bedrijven en particulieren* 255

AFDELING III. — KAPITAALMARKT 256

§ 1. — *Uitgiften* 258

1. — Overheidssector 258

2. — Uitgiften van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen 258

§ 2. — *Effectenbeurs* 261

1. — Niet vast renderende waarden 261

2. — Vast renderende waarden 265

§ 3. — *Hypothecaire inschrijvingen* 268

§ 4. — *Parastatale Spaar- en Kredietinstellingen* 269

1. — Algemene Spaar- en Lijfrentekas 269

2. — Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid 271

a) Verleende kredieten 271

b) Financiering van de verrichtingen 272

3. — Nationale Kas voor Beroepskrediet 273

4. — Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet 274

5. — Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet 274

a) Gewone sector 275

b) Herstelkredieten 275

HOOFDSTUK IV. — VERZEKERINGEN 277

§ 1. — *Levensverzekering* 277

1. — Wiskundige reserves 277

2. — Geïnde premiën 278

3. — Activa-tegenwaarde van de wiskundige reserves 279

§ 2. — *Kapitalisatie* 279

§ 3. — *Hypothecaire leningen door private instellingen voor hypothecair krediet* 280

§ 4. — *Verplichte verzekering tegen burgerlijke verantwoordelijkheid voor de ondernemingen van vervoer met autovoertuigen* 281

Blz.

VIERDE DEEL : Prijzen en Inkomens

HOOFDSTUK I. — PRIJZEN 287

AFDELING I. — PRIJSPOLITIEK 288

AFDELING II. — EVOLUTIE DER PRIJZEN 290

§ 1. — *Grondstoffenmarkten* 290

§ 2. — *Belgische groothandelsprijzen* 291

1. — Algemeen overzicht 291

2. — Evolutie per groep van produkten 298

§ 3. — *Kleinhandelsprijzen* 298

1. — Nieuw indexcijfer der kleinhandelsprijzen 298

2. — Prijsverloop 299

AFDELING III. — PRIJSSUBSIDIES 301

HOOFDSTUK II. — INKOMENS 303

AFDELING I. — BEZOLDIGINGEN 303

§ 1. — *Arbeidsbetrekkingen en sociale onderhandelingen* 303

§ 2. — *Verloop der bezoldigingen* 306

§ 3. — *Sociale lasten en uitkeringen* 313

1. — Stelsel voor zelfstandige arbeiders 313

2. — Speciale stelsels voor mijnwerkers en voor zeelieden 313

3. — Algemeen stelsel voor arbeiders en bedienden 313

a) Maatschappelijke uitkeringen 313

b) Bijdragen 315

4. — Andere stelsels 316

5. — Lasten en geldmiddelen in het stelsel voor werknemers 316

a) Incidentie van de sociale lasten 316

b) Herkomst en verdeling der geldmiddelen 316

6. — Internationale wetgeving 317

AFDELING II. — INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN 317

§ 1. — *Algemeen overzicht* 317

§ 2. — *Resultaten van de vennootschappen volgens de plaats van hun bedrijfszetel* 319

1. — Vennootschappen met bedrijfszetel in België 319

2. — Vennootschappen met bedrijfszetel in Belgisch-Kongo 322

3. — Vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland 322

§ 3. — *Resultaten van de vennootschappen met bedrijfszetel in België, volgens de aard van hun bedrijvigheid* 323

VIJFDE DEEL : Investeringen en Verbruik

HOOFDSTUK I. — INVESTERINGEN 331

HOOFDSTUK II. — VERBRUIK 337

AFDELING I. — OORSPRONG EN BESTEMMING VAN DE BESCHIKBARE GOEDEREN EN VAN 'S LANDS PRODUKTIE 337

Blz.

AFDELING II. — VERBRUIK DER PARTICULIEREN 339
§ 1. — *Verbruik per goederengroep* 340
§ 2. — *Verkoop van verbruiksgoederen in de grote distributieorganismen* 343
§ 3. — *Verbruikskrediet* 345

ZESDE DEEL : Buitenlandse economische betrekkingen

HOOFDSTUK I. — BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE 351

AFDELING I. — BESCHOUWINGEN VAN ALGEMENE AARD 351
AFDELING II. — HANDELSPOLITIEK 353
AFDELING III. — ALGEMEEN VERLOOP VAN DE SPECIALE HANDEL 357
AFDELING IV. — STRUCTUUR VAN DE BUITENLANDSE HANDEL 360
AFDELING V. — GEOGRAFISCHE INDELING VAN DE SPECIALE HANDEL 368
§ 1. — *Landen van herkomst* 368
§ 2. — *Landen van bestemming* 372
AFDELING VI. — HANDELSBALANS 376
AFDELING VII. — BETALINGSBALANS 381
§ 1. — *Lopende transacties* 381
1. — Goederentransacties 382
2. — Onzichtbare transacties 383
§ 2. — *Transacties op de kapitaalrekening* 387
§ 3. — *Financieringsverrichtingen* 388

HOOFDSTUK II. — INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING 389

AFDELING I. — ALGEMENE OVEREENKOMST BETREFFENDE DE TARIEVEN EN HANDEL 389
AFDELING II. — ECONOMISCHE SAMENWERKING BINNEN HET RAAM VAN DE ORGANISATIE VOOR EUROPESE ECONOMISCHE SAMENWERKING 392
§ 1. — *Structuur der Organisatie* 392
§ 2. — *Werkzaamheden* 392
AFDELING III. — EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL 397
§ 1. — *Gemeenschappelijke markt* 398
§ 2. — *Financiële en fiscale problemen* 399
§ 3. — *Transport* 400
§ 4. — *Sociale problemen* 401
§ 5. — *Buitenlandse betrekkingen* 402
AFDELING IV. — VERALGEMENING VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE MARKT 402
AFDELING V. — BELGISCH-NEDERLANDS-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE 403
§ 1. — *Verloop der onderhandelingen* 403
§ 2. — *Economische toestand van het Groothertogdom Luxemburg* 404

Blz.

§ 3. — *Economische toestand van Nederland* 408
1. — Produktie en werkgelegenheid 408
2. — Buitenlandse handel 411
3. — Financiën 414
4. — Prijzen en lonen 415
§ 4. — Handelsverkeer tussen de B. L. E. U. en Nederland 417
1. — Invoer van de B. L. E. U. 419
2. — Uitvoer van de B. L. E. U. 421

ZEVENDE DEEL : Economische betrekkingen van België met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

Afdeling I. — De Belgen in Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 425
Afdeling II. — Handelsbetrekkingen tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 426
§ 1. — *Invoer in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie* 429
§ 2. — *Uitvoer uit de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie* 430
Afdeling III. — De betalingsbalans tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 434
Lijst der statistische tabellen 439
Lijst der grafieken 447
Lijst der gebruikte afkortingen van organismen en diensten 449
Inhoudstafel 451